

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANTALYA KENTİ YEŞİL ALANLARININ ÇOK ÖLÇÜTLÜ ANALİZİ VE
PLANLAMA STRATEJİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ**

Ebru MANAVOĞLU

**DOKTORA TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

2013

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANTALYA KENTİ YEŞİL ALANLARININ ÇOK ÖLÇÜTLÜ ANALİZİ VE
PLANLAMA STRATEJİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ**

Ebru MANAVOĞLU

**DOKTORA TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Bu tez 2011.03.0121.004 proje numarasıyla, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetim Birimi tarafından desteklenmiştir.

2013

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ANTALYA KENTİ YEŞİL ALANLARININ ÇOK ÖLÇÜTLÜ ANALİZİ VE
PLANLAMA STRATEJİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Ebru MANAVOĞLU

DOKTORA TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

Bu tez 30/10/2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME (Danışman)

Prof. Dr. Tüzin BAYCAN

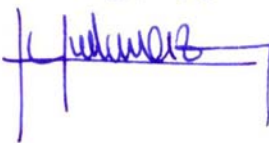
Prof. Dr. Mehmet OCAKÇI

Doç. Dr. Meryem ATİK

Yrd. Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

ÖZET

ANTALYA KENTİ YEŞİL ALANLARININ ÇOK ÖLÇÜTLÜ ANALİZİ VE PLANLAMA STRATEJİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Ebru MANAVOĞLU

Doktora Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME

Ekim 2013, 287 sayfa

Bu çalışmada Antalya kenti mücavir alan sınırı içerisindeki açık ve yeşil alanlar çok ölçütlü analizler yardımıyla incelenmiştir. Çalışma kapsamında arazi kullanım değişim analizi, mevcut yeşil alanların sistem analizi, aktif yeşil alan varlığı analizi, yeşil alan kullanıcı görüşleri analizi, belediye yeşil alan politika analizi ve swot analizi yapılmıştır. Analizlerden çıkan sonuçlar ve açık-yeşil alan planlama ilkeleri doğrultusunda Antalya kenti için açık-yeşil alan planlama stratejileri ve eylemler tanımlanmıştır.

Araştırma alanı sınırları içerisinde 1987-2010 yılları arasındaki arazi kullanım değişimi LANDSAT Uydu görüntüleri kullanılarak tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, 1987 yılında % 8,3 olan kentsel alan 2010 yılında % 21,2'ye yükselirken, orman alanları % 55,2'den % 40,7'ye, tarım alanları ise % 31,6'dan % 22,7'ye düşmüştür. Araştırmada, Antalya kentinde kişi başına 4,2 m² aktif yeşil alan varlığı hesaplanmıştır. Kent genelinde aktif yeşil alanların düzenli bir dağılım göstermediği fakat aktif yeşil alan varlığının yıllara göre artış gösterdiği belirlenmiştir. Kent için geliştirilecek yeşil alan sisteminin yeşil alanlar ve bunların bağlantısını sağlayan yapay ve doğal peyzaj koridorlarıyla sağlanmasının kent iklimine faydalar sağlayacağı, kentin sahip olduğu fiziksel, doğal ve ekolojik özelliklerinin buna uygun olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında kullanıcı görüşlerini de almak üzere bir anket çalışması yapılmış olup, elde edilen sonuçlar kullanıcıların Antalya'daki yeşil alan varlığını genel olarak yeterli bulmadıklarını göstermektedir. Bu çalışmada geliştirilen yeşil alan planlama stratejilerinin ve eylemlerinin yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Antalya, kent, yeşil alan, planlama stratejileri, çok ölçütlü analiz

JÜRİ: Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME (Danışman)
Prof. Dr. Tüzin BAYCAN
Prof. Dr. Mehmet Ocakçı
Doç. Dr. Meryem Atik
Yrd. Doç. Dr. Tahsin Yılmaz

ABSTRACT

A MULTI CRITERIA ANALYSES OF THE GREEN SPACES IN ANTALYA AND THE DEVELOPMENT OF PLANNING STRATEGIES

Ebru MANAVOĞLU

**PhD Thesis, Department of Landscape Architecture
Supervisor: Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME
October 2013, 287 pages**

In this study, open and green spaces of Antalya city of Turkey were examined by using multi criteria analyses. The analyses done in the research are: land use change, existing green space system, existing public green spaces, green space user preferences and opinions, municipal green space policies, SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). A green spaces planning strategy and actions to be done were proposed according to the results of multi criteria analyses and open-green space planning principles.

Land use changes in the research area between the years 1987 and 2010 was determined by using LANDSAT satellite images. According to the results, the urban area which was 8.3 % in 1987 rose up to 21.2 % in 2010, while forest and agricultural areas decreased from 55.2 % to 40.7 % and 31.6 % to 22.7 %, respectively, at the same period. Active green space per capita was determined 4,2 m² in the region. It was determined that active green spaces increased from year to year but the distribution of these spaces throughout the city were not homogenous. It was also found that developing an green space system connected to each other with artificial and natural landscape corridors had benefits to urban microclimate and that the city's physical, natural and ecological aspects were proper for forming a green space system in Antalya. A user survey was conducted in the context of the study to get the opinions and preferences of green space users and the results showed that the users generally found the green spaces in Antalya inadequate. The green spaces planning strategies and actions proposed in this study are thought to be helpful for future development of green spaces in Antalya .

KEYWORDS: Antalya, city, green space, planning strategies, multi criteria analyses,

COMMITTEE: Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME (Supervisor)
Prof. Dr. Tüzin BAYCAN
Prof. Dr. Mehmet OCAKÇI
Assoc. Prof. Dr. Meryem ATİK
Assist. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ

ÖNSÖZ

Gelişmekte olan kentlerin ortak sorunu olan nüfus artışı ve göç, kentsel yayılmanın düzensiz oluşu, gecekondulaşma, artan arazi değerleri, açık-yeşil alanlar üzerinde önemli bir baskı oluşturmalarına neden olmaktadır. Bunun bir sonucu olarak kentlerimizde yapılan yeşil alan araştırmalarında ortak sorun yeşil alan varlığının yeterli olmaması ve kentlerde düzenli olarak dağılmaması, kente yeterli ekolojik ve iklimsel konforu sağlamadığı yönündedir.

Çalışma alanı olarak seçilen Antalya Büyükşehir belediye sınırları, sahip olduğu tarihsel, doğal, kültürel ve ekolojik varlıkları, tarım ve orman alanlarının varlığı ile bir yeşil alan sistemi oluşturulması ve kent planlama çalışmalarına aktarılması konusunda önemli bir potansiyele sahiptir. Kent için oluşturulan yeşil alan sistem ve stratejileri, bunları uygulamaya yönelik eylemleri kentlerde yeşil alanların sürdürülebilirliği açısından fayda sağladığı gibi kullanıcıların yeşil alanlardan daha etkin olarak yararlanmasına da olanak sağlayacaktır.

Bu kapsamda “Antalya Kenti Yeşil Alanlarının Çok Ölçütlü Analizi ve Planlama Stratejilerinin Geliştirilmesi” konulu çalışmamın yönlendirilmesinde yardımını esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME’ye, çalışmanın çeşitli aşamalarında bana yol gösteren Tez İzleme Komitesi üyeleri olan Prof. Dr. Tüzin BAYCAN ve Doç. Dr. Meryem ATİK’e, Akdeniz Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim görevlisi, ağabeyim Y. Harita Müh. N. Özgür KUTLU’ya, tezimin çeşitli analizlerine katkılar sağlayan Araş. Gör. Hilmi Ekin OKTAY’a, Volkan SEPETCİ’ye, şehir plancısı arkadaşlarım Arzu Özlem ALPASLAN ve Doç. Dr. Ebru ÇUBUKÇU’ya, Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğretim elemanlarına, her konuda desteklerini esirgemeyen aileme, sevgili eşime ve kızlarıma, ayrıca belediyelerde yürütülen çalışmalarımdeki yardımları için arkadaşlarıma ve meslektaşlarıma teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. KURAMSAL BİLGİLER ve KAYNAK TARAMALARI	5
2.1. Kuramsal Bilgiler	5
2.1.1. Kentsel açık ve yeşil alan kavramları	5
2.1.2. Kentsel açık ve yeşil alanların sınıflandırılması.....	7
2.1.3. Kentsel açık ve yeşil alanların işlevleri	8
2.1.4. Kentsel açık ve yeşil alanların planlanması.....	10
2.1.4.1. Planlama stratejileri.....	11
2.1.4.2. Planlama araçları.....	13
2.1.4.3. Planlamada sosyal boyut	21
2.1.5. Türkiye’de kentsel yeşil alanlar ve planlaması	26
2.1.5.1. Türkiye kentlerindeki yeşil alan durumu ve sorunları	26
2.1.5.2. Türkiye planlama sistemi içerisinde yeşil alanların planlaması.....	29
2.2. Kaynak Taramaları.....	36
2.2.1. Kentsel açık ve yeşil alanlarla ilgili çalışmalar	36
2.2.2. Araştırma alanıyla ilgili çalışmalar	43
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	46
3.1. Materyal	46
3.2. Yöntem.....	48
4. BULGULAR.....	56
4.1. Fiziksel, Kültürel ve Doğal Yapı	56
4.1.1. Konum.....	56
4.1.2. İdari durum	57
4.1.3. Arazi kullanımı.....	60
4.1.3.1. Orman alanları	62
4.1.3.2. Tarım alanları.....	65
4.1.3.3. Sit alanları ve korunan alanlar	67
4.1.3.4. Turizm alanları.....	70
4.1.3.5. Ulaşım.....	73
4.1.4. İklim	73
4.1.5. Jeolojik ve Jeomorfolojik Yapı	75
4.1.6. Hidrolojik Yapı	77
4.1.7. Bitki Örtüsü ve Yaban Hayatı	80
4.1.7.1. Bitki örtüsü	80
4.1.7.2. Yaban Hayatı	83
4.2. Kentin mekansal gelişimi ve planlama süreci.....	84
4.2.1. Kentin mekansal gelişiminde açık ve yeşil alanlar	84
4.2.2. Antalya imar planlarında öngörülen yeşil alan kararları	92
4.3. Sosyo-Ekonomik Yapı	102

4.3.1. Demografik Yapı.....	102
4.3.2. Ekonomik Yapı	104
4.4. Antalya Kenti Açık-Yeşil Alanlarının Çok Ölçütlü Analizi.....	105
4.4.1. Arazi kullanım değişim analizi	105
4.4.2. Mevcut açık-yeşil alanların sistem analizi	118
4.4.3. Aktif yeşil alan varlığı analizi	124
4.4.3.1. Muratpaşa ilçesi	124
4.4.3.2. Kepez ilçesi.....	137
4.4.3.3. Konyaaltı ilçesi	152
4.4.3.4. Döşemealtı ilçesi.....	161
4.4.3.5. Aksu ilçesi.....	166
4.4.4. Yeşil alan kullanıcı görüşleri analizi.....	170
4.4.4.1. Kullanıcı profili.....	170
4.4.4.2. Kullanıcıların beklenti ve ihtiyaçları	174
4.4.4.3. Kullanıcıların genel ve Antalya özelinde tercihleri	175
4.4.4.4. Kullanıcıların mahalle düzeyinde yeşil alanlara yönelik görüşleri.....	180
4.4.4.5. Kullanıcı görüşlerinin çapraz analizi	190
4.4.5. Belediye yeşil alan politika analizi.....	195
4.4.6. SWOT (GZFT) Analizi	205
5. BULGULARIN SENTEZİ	213
6. TARTIŞMA	239
7. SONUÇ	252
8. KAYNAKLAR	268
9. EKLER.....	276
Ek 1. Kullanıcı Anketi.....	276
Ek 2. Belediye Görüşme Soruları.....	280
Ek 3. Araştırma alanı ve çevresinde bulunan amfibi ve sürüngenler.....	283
Ek 4. Araştırma alanı ve çevresinde bulunan memeliler.....	283
ÖZGEÇMİŞ	

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABB	Antalya Büyükşehir Belediyesi
AKTVKK	Antalya Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu
AKUZAL	Akdeniz Üniversitesi Uzaktan Algılama Araştırma ve Uygulama Merkezi
APS	Avrupa Peyzaj Sözleşmesi
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
CORINE	Avrupa Birliği Çevre Hakkındaki Bilgilerin Koordinasyonu
DSİ	Devlet Su İşleri
GZFT	Güçlü Zayıf yönler Fırsatlar Tehditler
KTKGB	Kültür Turizm Koruma Gelişim Bölgesi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	Dünya Sağlık Örgütü

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Kentsel yeşil alanların işlevleri.....	9
Şekil 2.2. Kent içinde yerleşim hiyerarşisi.....	17
Şekil 3.1. Araştırma alanı	46
Şekil 3.2. Çalışma yöntem şeması	48
Şekil 3.3. Arazi örtüsü sınıflandırması gösterimi.....	51
Şekil 4.1. Antalya kentinin ülke ve bölgedeki konumu	56
Şekil 4.2. Araştırma alanı sınırı.....	57
Şekil 4.3. Antalya Büyükşehir Belediyesi mücavir alan ve eski alt belediye sınırı.....	58
Şekil 4.4. Araştırma alanı sınır değişimleri.....	59
Şekil 4.5. İlçe belediyelerin araştırma alanı içerisine giren bölümlerinin yüzölçümlerinin dağılımı	60
Şekil 4.6. Araştırma alanı mevcut arazi kullanım durumu dağılımı	61
Şekil 4.7. Araştırma alanı ve çevresinin orman ve 2b alanlarının dağılımı	64
Şekil 4.8. Araştırma alanı ve çevresinin tarım alanlarının dağılımı.....	66
Şekil 4.9. Araştırma alanındaki sit alanları ve korunan alanlar	69
Şekil 4.10. Kentin ana ulaşım güzergahları üzerinde gelişimi.....	73
Şekil 4.11. Antalya Konyaaltı Plajı.....	76
Şekil 4.12. Araştırma alanının önemli yerüstü su kaynakları	78
Şekil 4.13. Boğaçay ve kolları	79
Şekil 4.14. Karaalioğlu Parkı	84
Şekil 4.15. 1950 yılı Atatürk Caddesi'nin görünüşü.....	85
Şekil 4.16. Vakıf Çiftliği alanı	87
Şekil 4.17. Atatürk Kültür Parkı	88
Şekil 4.18. Kent merkezi kentsel açık-yeşil alan düzenlemeleri.....	88
Şekil 4.19. Cumhuriyet meydanı kentsel dönüşüm sonrası	89
Şekil 4.20. Kentsel dönüşüm öncesi	89
Şekil 4.21. Kentsel dönüşüm sonrası	89
Şekil 4.22. Kepez ve Santral mahalleleri kentsel dönüşüm projesi	90
Şekil 4.23. Antalya Falez parkı ikinci etap düzenleme öncesi	90
Şekil 4.24. Antalya Falez parkı ikinci etap düzenleme sonrası	90
Şekil 4.25. Lara Kumul Alanı	91
Şekil 4.26. Yamansaz sulak alanına yapılaşma baskısı.....	91
Şekil 4.27. Yamansaz sulak alanında zemin yapısından eğrilen yapının görünüşü.....	91
Şekil 4.28. Antalya kent planındaki yeşil doku.....	100
Şekil 4.29. Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan özel statülü alanların mekansal dağılımı.	101
Şekil 4.30. Araştırma alanı içerisinde yer alan ilçe belediyelerin nüfuslarının dağılımı	103
Şekil 4.31. Araştırma alanında çalışanların sektörel dağılımı.....	105
Şekil 4.32. Arazi kullanım değişim analizi veri üretim süreci.....	106
Şekil 4.33. 26/08/1987 tarihli LANDSAT 5 TM uydu görüntüsü	107
Şekil 4.34. 26/08/1987 tarihli LANDSAT 5 TM arazi örtüsü sınıflandırılmış görüntü	108
Şekil 4.35. 1987 yılı arazi örtüsü oransal dağılımı.....	108
Şekil 4.36. 20/6/2006 yılı LANDSAT uydu görüntüsü	110
Şekil 4.37. 2006 yılı arazi örtüsü oransal dağılımı.....	111

Şekil 4.38. 20/06/2006 tarihli LANDSAT 5 TM arazi örtüsü sınıflandırılmış görüntü	112
Şekil 4.39. 23/07/2010 yılı LANDSAT uydu görüntüsü	114
Şekil 4.40. 2010 yılı arazi örtüsü oransal dağılımı	114
Şekil 4.41. 23/07/2010 tarihli LANDSAT 5 TM arazi örtüsü sınıflandırılmış görüntü	115
Şekil 4.42. 1987-2010 yılları arazi örtüsü değişimi	116
Şekil 4.43. Antalya kent merkezi ve çevresi mekansal dönüşümü	117
Şekil 4.44. Araştırma alanı sınırları içerisindeki büyük ve küçük yeşil alanlar.....	119
Şekil 4.45. Araştırma alanı içerisindeki büyük ve küçük yeşil alanların mekansal dağılımı	119
Şekil 4.46. Çalışma alanı içindeki doğal ve yapay koridorlar	121
Şekil 4.47. Muratpaşa ilçesi'nin konumu	124
Şekil 4.48. Muratpaşa ilçesinde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı	125
Şekil 4.49. Kepez Belediyesi'nin konumu	137
Şekil 4.50. Kepez ilçesi'nde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı	138
Şekil 4.51. Konyaaltı Belediyesi'nin konumu	152
Şekil 4.52. Konyaaltı ilçesinde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı	153
Şekil 4.53. Döşemealtı İlçesi'nin konumu.....	161
Şekil 4.54. Döşemealtı ilçesi'nde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı	162
Şekil 4.55. Aksu ilçesi'nin konumu.....	166
Şekil 4.56. Aksu İlçesi'nde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı.....	167
Şekil 4.57. Ankete katılanların cinsiyet dağılımları.....	170
Şekil 4.58. Ankete katılanların yaş dağılımları.....	170
Şekil 4.59. Ankete katılanların medeni durum dağılımları.....	171
Şekil 4.60. Ankete katılanların çocuk sayıları	171
Şekil 4.61. Ankete katılanların eğitim durumu dağılımları	171
Şekil 4.62. Ankete katılanların çalışma zamanlarının dağılımı	172
Şekil 4.63. Ankete katılanların aylık gelir dağılımları.....	172
Şekil 4.64. Ankete katılanların otomobil sahipliği dağılımı	172
Şekil 4.65. Ankete katılanların Antalya'daki ikamet süresi	173
Şekil 4.66. Ankete katılanların yaşadıkları mahalledeki ikamet süresi	173
Şekil 4.67. Ankete katılanların konut bahçesi varlığının dağılımı.....	173
Şekil 4.68. Ankete katılanların sitede ikamet durumu dağılımı.....	173
Şekil 4.69. Ankete katılanların yaşadıkları mahalleyi seçerken park tercihlerinin dağılımı.....	174
Şekil 4.70. Ankete katılanların yaşadıkları konutu seçerken parka yakın olması tercihlerinin dağılımı	174
Şekil 4.71. Konutunun parka yakın olma isteğinin dağılımı.....	175
Şekil 4.72. Kullanıcıların parka erişilebilirlik isteği	175
Şekil 4.73. Parklar ve yeşil alanların halk sağlığını olumlu yönde etkileme tercihleri	175
Şekil 4.74. Parklar ve yeşil alanların kenti güzelleştirmesi tercihleri.....	175
Şekil 4.75. Kullanıcıların parklar ve diğer yeşil alanların kentleri daha yaşanabilir kılma konusunda tercihleri.....	176
Şekil 4.76. Kullanıcıların birçok yeşil alanın olduğu bir kentte yaşama tercihleri	176

Şekil 4.77. Kullanıcıların Antalya'daki yeşil alan varlığının yeterliliği konusunda düşünceleri	176
Şekil 4.78. Antalya'daki kullanıcıların en çok tercih ettikleri parkların dağılımı	177
Şekil 4.79. Kullanıcıların yeşil alanları kullanım sıklığının dağılımı	178
Şekil 4.80. Parkların ziyaret nedeni dağılımı	178
Şekil 4.81. Parkların tercih nedeni dağılımı	179
Şekil 4.82. Parkların kullanım zamanları dağılımı	179
Şekil 4.83. Ankete katılanların ilçelere göre dağılımı	180
Şekil 4.84. Mahalledeki park sayısının dağılımı	181
Şekil 4.85. Gideceği parkı tercih etme nedenleri	182
Şekil 4.86. En çok gidilen parkın yaya olarak konutunuza uzaklığı	182
Şekil 4.87. Mahalledeki parkın günün hangi zaman aralığında kullanıldığının dağılımı (Kış Dönemi)	183
Şekil 4.88. Mahalledeki parkları günün hangi zaman aralığında kullanıldığının dağılımı (Yaz Dönemi)	183
Şekil 4.89. Parkların büyüklüğü yeterliliği dağılımı	184
Şekil 4.90. Parklardaki donatılar çeşitli yaş gruplarına hitap etme durumu	184
Şekil 4.91. Parkların bakımı yeterli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı	185
Şekil 4.92. Parkların bakımından sorumlu personel yeterli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı	185
Şekil 4.93. Parkların sorunlarıyla ilgili bugüne kadar belediyenin ilgili birimiyle irtibata geçtiniz mi sorusuna verilen cevapların dağılımı	185
Şekil 4.94. Parklar kültürel aktivitelere imkan sağlıyor mu sorusuna verilen cevapların dağılımı	186
Şekil 4.95. Parklarda eğitime yönelik aktiviteler yeterli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı	186
Şekil 4.96. Parkların çeşitli kullanıcılara hitap ediyor mu sorusuna verilen cevapların dağılımı	186
Şekil 4.97. Mahallenizdeki parklar planlama açısından sorunlar taşıyor mu sorusuna verilen cevapların dağılımı	186
Şekil 4.98. Mahallenizde gençlere yönelik spor tesisleri yeterli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı	187
Şekil 4.99. Mahallenizdeki parklar günün her saati güvenli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı	187
Şekil 4.100. Mahallenizdeki parklar ve yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinden memnun musunuz sorusuna verilen cevapların dağılımı	188
Şekil 4.101. Mahalledeki parkların en önemli sorunlarının dağılımı	189
Şekil 4.102. Parkların güzelleştirilmesine katkıda bulunmaya yönelik cevapların dağılımı	190
Şekil 4.103. Çalışmanın GZFT şeması	206
Şekil 4.104. Muratpaşa İlçesi yeşil alanlarına yönelik GZFT Analizi	207
Şekil 4.105. Kepez İlçesi yeşil alanlarına yönelik GZFT Analizi	208
Şekil 4.106. Konyaaltı ilçesi yeşil alanlarına yönelik GZFT Analizi	210
Şekil 4.107. Döşemealtı ilçesi yeşil alanlarına yönelik GZFT Analizi	211
Şekil 4.108. Aksu ilçesi açık-yeşil alanlara yönelik GZFT Analizi	212
Şekil 5.1. Arazi kullanım değişim analizi bulguların sentezi	213
Şekil 5.2. Araştırma alanı mahalle nüfusları sentezi	214
Şekil 5.3. Araştırma alanı nüfus yoğunluklarının dağılımı	215

Şekil 5.4.	2012 yılı nüfusunun mekansal dağılımı.....	216
Şekil 5.5.	Antalya kenti yeşil alan sistem sentezi	217
Şekil 5.6.	Araştırma alanı 2012 yılı aktif yeşil alan yüzey dağılımı sentezi.....	225
Şekil 5.7.	Araştırma alanı mahallelerinin 2012 yılı aktif yeşil alan sayısı dağılımı sentezi	226
Şekil 5.8.	Antalya kenti kişi başına düşen aktif yeşil alan dağılımı.....	227
Şekil 5.9.	Araştırma alanı mahallelerinin 200-2012 yılları aktif yeşil alan yüzey alanı değişiminin mekansal dağılımı	228
Şekil 5.10.	Araştırma alanı 2000-2012 yılları arası kişi başına düşen aktif yeşil alan değişiminin mekansal dağılımı	229
Şekil 5.11.	Araştırma alanı aktif yeşil alanları yüzeyinin mahalle yüzölçümüne oranının dağılımı	230
Şekil 5.12.	Araştırma alanı aktif yeşil alanlarının etki alanı dağılımı.....	231
Şekil 5.13.	Park alanlarının etki alanları	232
Şekil 5.14.	Antalya kenti yeşil alanlarının türü dağılımı	233
Şekil 5.15.	Antalya açık-yeşil alanları GZFT sentez	237
Şekil 5.16.	Antalya açık-yeşil alanları GZFT sentez	238
Şekil 7.1.	Antalya kenti yeşil alan stratejileri ve eylemleri	267

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1. Yeşil alanların konum yönünden sınıflandırılması	7
Çizelge 2.2. Yeşil alanların kullanım, hiyerarşi ve fonksiyon yönünden sınıflandırılması	8
Çizelge 2.3. Park tipleri, büyüklükleri, hizmet ettiği nüfus ve etki alanları	16
Çizelge 2.4. Kentsel yerleşme hiyerarşisi ve gereksinimler	17
Çizelge 2.5. Yeşil alan hiyerarşisi ve planlama ilkeleri	18
Çizelge 2.6. Kentsel yeşil alan planlamasında temel ölçütler	20
Çizelge 2.7. Değişik yaş gruplarına göre yeşil alan gereksinimi	22
Çizelge 2.8. Bilimsel çalışmalar sonucu bazı kentlerimizin aktif yeşil alan varlığı ve sorunları	27
Çizelge 2.9. Türkiye'deki plan türleri ve yetkili kurumlar	30
Çizelge 2.10. Türkiye planlama sistemi içinde aktif yeşil alan standardının gelişimi	31
Çizelge 2.11. 2290 Sayılı Belediye ve Yapı Yollar Kanunu'na göre kent içindeki alan kullanışları ve kişi başına ayrılması öngörülen alan ölçüleri	32
Çizelge 2.12. Metropolitan alan nazım planında gerekli teçhizat ve standartlar	32
Çizelge 2.13. 3194 Sayılı İmar Kanunu Yönetmeliğine göre kentsel, sosyal ve teknik altyapı	33
Çizelge 2.14. Yürürlükteki yasal mevzuata göre kentsel, sosyal ve teknik altyapı standartları	34
Çizelge 3.1. Çalışmada kullanılan uydu görüntülerinin karakteristiği	50
Çizelge 3.2. CORINE Arazi örtüsü/Arazi kullanımı sınıflandırma sistemi	51
Çizelge 3.3. Yeşil alan planlama stratejileri oluşturmaya yönelik konu başlıkları	55
Çizelge 4.1. Büyükşehir Belediyesi sınırlarına giren beş ilçenin yüzölçümleri ve araştırma alanına giren bölümleri	60
Çizelge 4.2. Çalışma alanı mevcut arazi kullanım durumu	61
Çizelge 4.3. Antalya arazi kullanımının ilçelere dağılımı	62
Çizelge 4.4. 2B Alanlarının İlçelere Göre Dağılımı	63
Çizelge 4.5. Halkın rekreasyonel kullanımına açılmış orman alanları	65
Çizelge 4.6. Çalışma alanı içerisinde yer alan ilçelerin tarımsal arazi niteliğinin dağılımı	66
Çizelge 4.7. Çalışma alanı içerisindeki sit alanlarının türü ve yer aldığı belediyeler	68
Çizelge 4.8. Çalışma alanı içerisinde yer alan milli park ve tabiat parkları	69
Çizelge 4.9. Antalya iline giriş yapan turistlerin Türkiye içindeki oranı	70
Çizelge 4.10. Çalışma alanı içerisinde bulunan turizm bölgeleri ve kaynak değerleri	71
Çizelge 4.11. 1970-2011 yılları arasında Antalya'daki hava sıcaklıkları	74
Çizelge 4.12. 1970-2011 yılları arasında Antalya'daki yağış miktarları	74
Çizelge 4.13. 1970-2011 yılları arasında Antalya'da aylara göre ortalama güneşlenme süresi	74
Çizelge 4.14. Antalya kıyı şeridindeki plajlar, kaynak değerleri ve faaliyetler	77
Çizelge 4.15. Yerüstü su kaynakları üzerinde yer alan projeler	80
Çizelge 4.16. Antalya kent merkezindeki doğala yakın vejetasyonlarda hakim türler	81

Çizelge 4.17. Antalya kent bütünü şehir planlama çalışmaları	92
Çizelge 4.18. 1980 yılı 1/5000 Nazım İmar Planı Açık-Yeşil Alan Stratejileri	93
Çizelge 4.19. 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı arazi kullanım değerleri	93
Çizelge 4.20. 1995 yılı 1/25000 ölçekli Antalya ana kenti yapısal planı açık-yeşil alan stratejileri	95
Çizelge 4.21. 2006 yılı 1/50 000 ölçekli Fiziki Stratejik Planlaması açık-yeşil alan stratejileri	96
Çizelge 4.22. 1/50 000 ölçekli Fiziki Stratejik Planlaması açık-yeşil alan kararları	96
Çizelge 4.23. 1/50 000 ölçekli Çevre Düzeni Planı yeşil alan kararları	98
Çizelge 4.24. 2013 yılı 1/25 000 Ölçekli Nazım İmar Planı açık- yeşil alanlar arazi kullanım tablosu.....	99
Çizelge 4.25. Çalışma alanı sınırları içerisindeki özel statülü alanlar ve planlamada yetkili kurumlar.	101
Çizelge 4.26. Antalya’da kent ve il düzeyinde nüfus değişimi.....	102
Çizelge 4.27. Antalya Büyükşehir Belediyesi içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin nüfusu.....	103
Çizelge 4.28. Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı belediyelerinin nüfus değişimi	103
Çizelge 4.29. Çalışma alanı içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin yaş dağılımı.....	104
Çizelge 4.30. 1987 yılı arazi örtüsü sınıflandırması alansal ve oransal dağılımı	107
Çizelge 4.31. 2006 yılı arazi örtüsü sınıflandırması alansal ve oransal dağılımı.....	110
Çizelge 4.32. 2010 yılı arazi örtüsü sınıflandırması alansal ve oransal dağılımı.....	113
Çizelge 4.33. Çalışma alanındaki doğal ve yapay koridorlar.	122
Çizelge 4.34. Muratpaşa İlçesi 2000-2012 yılları aktif yeşil alan değişimi.....	126
Çizelge 4.35. Muratpaşa ilçesinde aktif yeşil alana sahip mahallelerinin nüfus yoğunluğu.....	127
Çizelge 4.36. Muratpaşa İlçesi aktif yeşil alan varlığı.....	129
Çizelge 4.37. Kepez İlçesi aktif yeşil alana sahip mahallelerin nüfus yoğunluğu	139
Çizelge 4.38. Kepez ilçesi 2000-2012 yılları arası aktif yeşil alan değişimi	140
Çizelge 4.39. Kepez İlçesi aktif yeşil alan varlığı	141
Çizelge 4.40. Konyaaltı ilçesi yeşil alana sahip mahallelerin nüfus yoğunluğu.....	155
Çizelge 4.41. Konyaaltı ilçesi 2000-2012 yılları arası aktif yeşil alan değişimi	156
Çizelge 4.42. Konyaaltı İlçesi aktif yeşil alan varlığı	157
Çizelge 4.43. Döşemealtı ilçesi yeşil alana sahip mahallelerin nüfus yoğunluğu	163
Çizelge 4.44. Döşemealtı ilçesi aktif yeşil alan varlığı.....	164
Çizelge 4.45. Aksu ilçesinde yeşil alan sahip mahallelerin nüfus yoğunluğu	168
Çizelge 4.46. Aksu İlçesi aktif yeşil alan varlığı	169
Çizelge 4.47. Belediyeler ile mahalle parklarının büyüklüğü cevaplarının ki-kare çizelgesi	191
Çizelge 4.48. Belediyeler ile park bakımının yeterliliğine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi	191
Çizelge 4.49. Belediyeler ile park bakımından sorumlu personelin yeterliliğine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi.....	192
Çizelge 4.50. Belediyeler ile parklarla ilgili belediye hizmetlerinin memnuniyetine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi.	192

Çizelge 4.51. Belediyeler ile parkların en önemli sorununun belirlenmesine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi.....	194
Çizelge 4.52. Belediyeler ile hangi parkları/yeşil alanların bilinirliğine ilişkin cevapların ki- kare çizelgesi.....	195
Çizelge 4.53. Yaşadığınız mahalle ile kentteki hangi parkları/ yeşil alanların bilinirliğine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi.....	195
Çizelge 4.54. Belediyelere yönelik yeşil alan sistem cevapları.	196
Çizelge 4.55. Belediyelerin kentteki yeşil alanları uygulamada erişilebilirliği dikkate alma durumu.	196
Çizelge 4.56. Yeşil alan tipleri dağılımı.....	197
Çizelge 4.57. Belediyelerin kişi başına düşen aktif yeşil alan hesaplamaları.	197
Çizelge 4.58. Yeşil alanların işlevleri dağılımı.	197
Çizelge 4.59. Son on yılda yeşil alanların değişimi.....	197
Çizelge 4.60. Son 10 yıldaki yeşil alanlara ilişkin projeler.....	198
Çizelge 4.61. Son 10 yılda tasarlanan yeşil alanların tipi ve büyüklüğü.....	198
Çizelge 4.62. Belediyeler tarafından yeşil alan için ayrılan 2012 yılı bütçe miktarı... ..	199
Çizelge 4.63. Belediyelerin park ve bahçeler biriminde çalışan personel sayısı.	199
Çizelge 4.64. Belediyelerin yeşil alan stratejileri ve uygulamaları.....	199
Çizelge 4.65. Belediyelerin yeşil alan uygulamalarında hedef kitleye yönelik öncelikleri.....	199
Çizelge 4.66. Belediyelerin yeşil alanlara yönelik hedef ve stratejileri.....	200
Çizelge 4.67. Belediyelerin yeşil alan oluşturma konusunda halkın katılımına ilişkin deneyimleri.....	202
Çizelge 4.68. Belediyelerde yeşil alanların planlama, uygulama, bakım onarım ve tasarımı.....	202
Çizelge 4.69. Belediyelerin yeşil alanlarla ilgili en önemli sorunları.....	203
Çizelge 4.70. Belediyelerin yeşil alan politikalarının gelişimi.....	204
Çizelge 4.71. Belediyelerin yeşil alan planlama ve uygulamalarında başarılı buldukları konular.....	204
Çizelge 4.72. Büyükşehir belediyesi ilgili birimleriyle yapılan görüşme soruları.....	205
Çizelge 5.1. Antalya kenti yeşil alan sistem bileşenleri.....	217
Çizelge 5.2. Muratpaşa Belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi.....	218
Çizelge 5.3. Kepez Belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi.....	220
Çizelge 5.4. Konyaaltı belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi.....	222
Çizelge 5.5. Döşemealtı belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi.....	223
Çizelge 5.6. Aksu belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi.....	224
Çizelge 5.7. Antalya genel aktif yeşil alan bilgileri.....	234

Çizelge 5.8.	Yeşil alanlara yönelik kişisel beklentiler ve ihtiyaçların sentezi.....	235
Çizelge 5.9.	Yönetim-İdare-Katılım hakkındaki görüşlerin sentezi	236
Çizelge 7.1	Antalya Kenti Yeşil Alanları Planlama Stratejileri ve Eylemleri.....	257

1. GİRİŞ

Kent, belirli bir alanda belirli bir nüfus büyüklüğüne ve yoğunluğuna ulaşmış olan, insanların barınma, çalışma, ulaşım ve dinlenme fonksiyonlarına cevap veren, çevresine oranla bir merkez oluşturan, toplama ve dağıtım merkezi olarak tarımsal ve tarımsal olmayan (sanayi-hizmet) faaliyetlerin tümünün kontrol yeri olan yasal bir yerleşim birimidir. Kentler, Avrupa Birliği Kentsel Çevre Tematik Stratejisinde belirtildiği üzere, çevresel, ekonomik ve sosyal konuların en güçlü şekilde bulunduğu alanlardır (Anonim 2006). Kentsel alanlar ülkelerin sürdürülebilir gelişme hedeflerinin gerçekleşmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Kentlerin hızlı büyümesi ve gelişmesi kentsel alan kullanımlarında farklılaşmaya neden olmakta sosyal, ekonomik, ekolojik, çevresel koşulların iyileştirilmesinde ve kentlerin yaşam kalitesinin artırılmasında yeşil alanlar hayati bir rol oynamaktadırlar.

Yeşil alanlar, kentsel mekanlarda insan yaşamı ve gereksinimleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu alanlar, değişik kentsel kullanımlar arasında sirkülasyon ve fiziksel konfor sağlama, kente estetik değer kazandırma, rekreasyon fırsatları sunma, gürültü ve kirliliği azaltma gibi birçok fiziksel ve ekolojik işleve sahiptirler. Bu işlevleri tam olarak yerine getirebilmeleri için kent planlamada bir sistem dahilinde, belirli standartlara uygun ve yeterli büyüklükte planlanmalı ve kent dokusu içinde düzenli bir dağılıma sahip olmalıdırlar. Açık ve yeşil alanlar kentliye sağladıkları imkanların yanı sıra bir kentin şekillenmesinde de önemli rol oynamaktadırlar (Karagüzel vd 2000).

Kent dokusu içinde ekolojik, ekonomik, sosyal bakımdan birçok işlevler üstlenen açık ve yeşil alanların kent planlamada vazgeçilmez bir yeri vardır. Kent planlama çalışmalarının başarılı olabilmesi için önemli bir planlama aracı olan açık ve yeşil alanlar kentsel mekan organizasyonunda doluluk ve boşluk dengesini sağlayan, kentin fiziksel yapısını ortaya koyan ve biçimlendiren temel alan kullanımlarından birisi olup, kent planlamasında ve tasarımında diğer alan kullanımlarını bütünleştiren bir denge unsurudur. Bu dengenin doğru ve sistemli bir şekilde sağlanması kentsel açık ve yeşil alanların kent içerisinde makro ölçekten mikro ölçüğe kadar her aşamada bir sistem dahilinde planlanması ile mümkündür.

Kentsel açık ve yeşil alan planlamasının amacı, kent insanının aktif ve pasif rekreasyon gereksinimlerini karşılamak, kentlerin düzenli kuruluşunu sağlamak ve gelişmeyi kontrol altına alabilmek, kentlerde farklı amaçlara hizmet edecek kullanımları uygun yeterli ve sistemli bir alan kullanışı içinde kentsel arazi üzerine yerleştirmek, estetik ve fonksiyonel mekanlar yaratmak, kentlerin kuruluş ve gelişmelerinin düzenli olmasını sağlamaktır.

Her kent ayrı bir kimliğe ve karaktere sahiptir ve bütün kentler için standart bir yeşil alan planlaması bulunmamaktadır. Kentlerin karakteri ve kimliği, doğal, fiziksel, çevresel, sosyal ve kültürel özellikleri, demografik ve iklimsel özellikler göz önüne alınarak bir yeşil alan stratejisinin gözetilmesi önem taşımaktadır. Kentlerin ekolojik koşullarının sürdürülebilirliğini sağlayan bir araç olan açık ve yeşil alanlar kentler için geliştirilecek yeşil alan stratejileriyle çevrenin gelişmesine, rekreasyon olanaklarının çeşitlenmesine, eğlence ve sosyal dönüşüme olanak sağlamaktadır.

Ülkemizde imar yasaları ve yönetmelikleri kent planlama sürecini yönlendiren temel yasal mevzuatı oluşturmaktadır. Bu mevzuatta yeşil alanlara yönelik yaklaşım, kişi başına belirli büyüklükte (m²) yeşil alanın sağlanmasıdır. 1985 yılında çıkarılan ve halen yürürlükte olan 3194 sayılı İmar Kanunu'nda kişi başına yeşil alan miktarı 7m² olarak öngörülmüştür. 2 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik'le kişi başına yeşil alan miktarı 10 m²'ye çıkarılmıştır. Ancak, yasal mevzuatta öngörülen bu standartlar uygulamada gerçekleşmemektedir. Kentlerimizde kişi başına düşen mevcut aktif yeşil alan miktarları incelendiğinde, Eskişehir 4,6 m², Kırıkkale 2,20 m², İstanbul 2 m², Ankara 2 m²'nin altında, Antalya 4,4 m² bulunmaktadır (Gökalp 2006, Uz 2005, Aksoy 2004, Özcan 2006, Yeşil 2006, Ortaçşeme vd 2005). Diğer birçok kentimizde ise, bu rakamlara bile ulaşamamaktadır.

Rakamsal düzeydeki yetersizliklerin yanı sıra, kentlerimizdeki yeşil alanlara ilişkin diğer bazı sorunlar da bulunmaktadır. Bunların en önemlilerinden birisi yeşil alanların bir sistem dahilinde planlanmamasıdır. Mevcut imar mevzuatında kentlerimizde bir yeşil alan sistemi oluşturulmasına ilişkin öngörü bulunmaması; makro ölçekten mikro ölçeğe giden bir yeşil alan planlama stratejisinin oluşturulamaması; parçalı planlarla oluşturulan ve değiştirilen yeşil alan kararları, kentlerimizin yeterli yeşil alandan yoksun oluşunun en önemli nedenleri arasındadır.

Yeşil alanların sadece doğanın kent içinde sembolize edilmiş bir formu olmaktan çok işlevselliği ile kent yaşamının ve sosyal mekanın bir parçası olarak yer alması, "yeşil" kavramının doğallığı çağrıştırmasının yanında, kentsel yaşamın "kaliteli" yanını da sergilemesi açısından önemlidir. Yeşil alanların nüfusa bağlı olarak kişi başına düşen miktar ile tanımlanması, "yeşil" faktörünün kent içinde yeterli seviyede yer alması anlamına gelmemektedir. Planlarda alan hesabı ile belirtilen yeşil alanlar, gerek işlevselliği ve sosyal mekan özelliği, gerekse içinde barındırdığı yeşil/doğal faktörler ile park kavramının sadece sınırları belirli ve yeşil renk ile ifade edilebilen bir alan olarak değil, kent yaşamının organik bir parçası olarak görülmesi ve oluşturulmasıyla gerçek anlamını bulabilecektir.

Kent halkının yeşil alanlardan beklentileri, kentsel yeşil alan sisteminin hangi bakış açısı ile planlanması gerektiği konusunda önemli ipuçları vermektedir. Kentsel yeşil alan planlamasının en önemli verilerinden birisi sosyal verilerdir. Kişilerin sosyal ve ekonomik durumları, demografik yapı, değişik yaş grubu ve eğitime sahip insanların yeşil alanlardan beklentileri ve istekleri farklı olabilmektedir. Nitekim çeşitli ülkelerde, yapılan çalışmalarda, konutlara yakın olması halinde kentsel yeşil alanların daha sık ziyaret edileceği ortaya konmuştur. Ayrıca, konutların yeşil alana yakın olmasının yeşil alanın genişliğinden daha önemli olduğu ve yeşil alanlardan uzaklaştıkça konut fiyatlarının düştüğü belirlenmiştir. Bu da, kent halkının yeşil alanlara yakın olmayı ön planda tuttuğunu göstermektedir. Avrupa Komisyonu Kentsel Denetim Raporu'nda da kentsel yeşil alanlar için 15 dakikalık yürüme mesafesinde olma kriteri getirilmekle birlikte, yeşil alanlara bu mesafede yaşayan nüfusun toplam kent nüfusuna oranı değerlendirmeye alınmakta ve bu oran Avrupa kentleri için % 64,8 olarak verilmektedir (Doygun ve İter 2007).

Kentlerdeki yeşil alanların planlamasına yönelik verilerin tespiti ve değerlendirilmesi birçok analiz sonucunda belirlenmesi gereken kapsamlı bir çalışmayı gerektirmektedir. Son yıllarda çeşitli bilimsel çalışmalarda kullanılan çok ölçütlü analiz yaklaşımı kent planlamada, arazi kullanımı değişiminin saptanması, kentlerin yeşil alan potansiyelinin belirlenmesi, yeşil alan politika ve stratejilerinin oluşturulması konularına katkı sağlamaktadır. “Çok ölçütlü analiz” çok sayıda seçeneğin seçilme, sıralanma, sınıflandırma, önceliklendirme veya elenme amacıyla ağırlıklandırılmış, birbirleri ile çelişen ve aynı ölçü birimini kullanmayan, hatta bazıları nitel değerler alan çok sayıda ölçüt kullanılarak değerlendirilmesi işlemidir.

Bu çalışmada kullanılan çok ölçütlü analiz yaklaşımıyla çeşitli analizlerin sonuçları ışığında yeşil alanlara yönelik planlama stratejilerinin oluşturulması amaçlanmıştır. Farklı analiz sonuçlarının mekansal dağılımının tespitinde ve bilgilerin sorgulanmasında Coğrafi Bilgi Sistemlerinden de yararlanılmıştır. Kentsel yeşil dokunun yıllara göre değişiminin incelenmesinde önemli olanaklar sunan Coğrafi Bilgi Sistemleri hızla gelişen ve yaygınlaşan bir kullanım alanına sahiptir. Dünyada son yıllarda bu sistemin kullanımı artmış ve sistem farklı alanlarda uygulanmaya başlanmıştır. Bu sistemin Uzaktan Algılama destekli olarak kullanılması ise daha fazla önem kazanmıştır.

Antalya kenti sahip olduğu zengin tarihsel, doğal, kültürel ve ekolojik özellikleriyle ülkemizin en popüler turizm kentlerinden birisidir. Kent son yıllarda kentleşmeye bağlı olarak hızlı bir değişim geçirmekte, alansal olarak büyümekte, nüfusu hızlı bir şekilde artmaktadır. Kent planlarında sistemli bir yeşil alan planlama politikasının olmaması, bu yaşanan süreçte doğal alanların, korunacak değerlerin ve yeşil alanların yapılaşma baskısı altında kalmasına neden olmakta, kentte yeşil alanlara duyulan ihtiyaç her geçen gün daha da artmaktadır. 2005 yılı verilerine göre Antalya’da kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 4.4. m² ile imar mevzuatında öngörülenden azdır. Antalya gibi zengin ekolojik değerlere sahip olan bir kentte yeşil alanların sistemli bir şekilde planlanması, korunması ve yönetilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca kentin düzenli olarak gelişimi ve gelişmenin kontrol altına alınması, tarımsal kaynakların korunması ve kentin doğal kaynaklarının sürdürülebilirliği yine yeşil alan planlanmasıyla sağlanacaktır.

Antalya kentinin standart bir kent planlama yaklaşımıyla değil, doğal kaynakları korumaya yönelik, yeşil alan planlama stratejileri ve hedefleri doğrultusunda ekolojik planlama yöntem ve tekniklerine uygun olarak planlanması gerekmektedir. Antalya kenti için oluşturulacak yeşil alan planlama ilkeleri ve stratejileri kentte var olan ekolojik koşullar; kentte yer alan bazı büyük yeşil alanlar, çok sayıda küçük yeşil alanlar, yeşil alanlar arasındaki koridorlar, büyük yeşil alanların etrafında geçiş bölgeleri, çevredeki orman ve tarımsal alanlarla bağlantılar, göz önünde bulundurularak oluşturulmalıdır. Antalya sahip olduğu doğal fiziksel unsurlar olan su kaynakları ve vadilerle, turuncgil bahçeleri ve tarım alanlarıyla, sulak alanları ve kıyılarıyla etkin bir yeşil alan planlaması için önemli bir potansiyele sahiptir.

Bu çalışmada Antalya Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde yer alan 5 ilçe belediyesi olan Konyaaltı, Muratpaşa, Kepez, Döşemealtı ve Aksu ilçelerini içeren kentin, yeşil alan durumunun çeşitli analizlerle belirlenmesi ve bu

analiz ve bulgular sonucunda kentin yeşil alan planlama ilkelerinin, stratejilerin ve politikaların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışma kapsamında; Antalya kentinin açık-yeşil alanları çok ölçütlü analizlerle bir yeşil alan sistemi oluşturmaya veri sağlayacak şekilde farklı yöntemlerle incelenmiş ve çıkan sonuçlar ışığında kentsel yeşil alan planlama stratejilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında; yeşil alanların yıllara göre değişimini tespit etmek amacıyla Antalya kenti arazi örtüsü sınıflaması analizi, kent için bir yeşil alan sistemi oluşturmaya yönelik mevcut yeşil alanların sistematik kurgu analizi, mevcut aktif yeşil alan durumunu belirlemek amacıyla aktif yeşil alanların mekansal dağılım analizi, kullanıcıların yeşil alanlardan beklenti ve ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla 391 adet kullanıcı anketi yapılmış, büyükşehir ve ilçe belediyesiyle yapılan görüşmelerle belediyelerin yeşil alanlara yönelik politika analizi ve kent içerisinde yer alan yeşil alanların planlamasına yönelik SWOT (GZFT) analizi olmak üzere altı temel analiz çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda yeşil alanların 1987-2010 yılları arazi örtüsü değişimi LANDSAT Uydu verilerinden yararlanılarak belirlenmiş, kent için yeşil alan sistemine olanak sağlayacak yama ve koridor ilişkisi tespit edilmiştir. Mevcut aktif yeşil alan varlığı ilçeler ve mahalleler ölçeğinde tespit edilmiş, aktif yeşil alanların etki alanları mahalle parkları için 300m. olarak belirlenmiştir. Kullanıcıların yeşil alanlardan beklentileri, ihtiyaçları ve sorunları, kentin yeşil alan planlamasına olanak sağlayacak güçlü ve zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler ışığında Antalya kenti için yeşil alan planlama stratejileri ve eylemleri belirlenmiştir. Bu çalışmada, kent için oluşturulan yeşil alan stratejileri için fiziksel ve sosyal verilerin bir arada değerlendirilmiş olması önem taşımaktadır.

2. KURAMSAL BİLGİLER ve KAYNAK TARAMALARI

2.1. Kuramsal Bilgiler

Tarihsel süreç içerisinde insanların sosyal ve kültürel yapıları ve uygar yaşam biçiminin göstergesi olarak kabul edilen açık ve yeşil alanlar, kent kimliğinin oluşması ve kent insanına sunduğu rekreasyonel olanaklar bakımından önem taşımaktadır. Bir kentin fiziksel yapısını doluluk (kitle) ve boşlukların oluşturduğunu düşünürsek, bunlardan dolulukları kent yapıları, boşlukları ise ulaşım arterleri ve açık-yeşil alanlar meydana getirir. Bir kent dokusunun oluşmasında açık ve yeşil alanların büyük önemi vardır. Sağlıklı bir kent dokusu; yapılar, ulaşım arterleri ve açık ve yeşil alanlar arasındaki dengeli bir ilişkinin sonucunda oluşur. Açık ve yeşil alanlar kentin fiziksel yapısını ortaya koyan ve biçimlendiren temel alan kullanımlarından birisi olup kent planlamasında ve tasarımında diğer alan kullanımlarını bütünleştiren bir denge unsuru görevini görür.

2.1.1. Kentsel açık ve yeşil alan kavramları

Keleş (1980)'e göre açık alan, insanın yaşantısını sürdürdüğü, üzerinde yapı yapılmamış; kapalı mekanların dışında kalan; ya doğal durumda bırakılmış ya da tarımsal ve konut dışı dinlenme amaçlarına ayrılmış kent parçasıdır.

Yeşil alan; yerleşim alanlarının barınma, çalışma, hizmetler dışında kalan bölümlerinin, insanların rekreatif gereksinimleri için düzenlendiği ve kentlinin ortak kullandığı belirli bir bitki örtüsüne sahip alanlardır. Yapılar arasında kalan ulaşım güzergahlarında yer alan en küçük yeşil eleman olan ağaçtan ormana kadar, yeşil örtü ile ilgili tüm doğa elemanları bu tanım içerisinde yer almaktadır (Dil 2004).

Kentsel açık ve yeşil alanlar, 3194 Sayılı İmar Kanunu'nda aktif yeşil alanlar ve diğer yeşil alanlar olarak iki grupta tanımlanmıştır. Aktif yeşil alanlar; toplumun doğrudan yararlanması için düzenlenmiş parklar ve dinlenme alanları, çocuk bahçeleri ve oyun alanlarını kapsayan kullanımlardır. Diğer yeşil alanlar ise; halkın doğrudan kullanabilecek ya da dolaylı olarak yararlanabilecekleri ancak, aktif yeşil alanların fonksiyonlarına genellikle sahip olmayan alanlardır. Yerleşim alanları bünyesinde doğal olarak kullanılacakları gibi insan eliyle de düzenlenmiş olabilirler. Şehirlerdeki diğer yeşil alanların başlıcaları şu şekilde sıralanabilir; orman alanları, ağaçlandırma alanları, çalılıklar, kamu yada özel mülkiyete ait bahçeler, fuar, panayır ve festival alanları, mezarlıklar vb. gibi alanlar.

23804 Sayılı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde yeşil alanlar; toplumun yararlanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence ve kıyı alanları toplamıdır. Metropol ölçeğindeki fuar, botanik ve hayvan bahçeleri ile bölgesel parklarda bu alanlar kapsamındadır.

Açık ve yeşil alan kavramlarını özellikle uygulama aşamasında kesin çizgilerle ayırmak mümkün olmayabilir. Bu nedenle bu iki kavramın ayrı ayrı kullanılması yerine açık-yeşil alanlar/mekanlar olarak birlikte kullanılması daha uygundur. (Gül ve Küçük 2001).

Açık ve yeşil alanlar, kentsel doku içerisinde mimari yapılar (binalar, sert yüzeyler) dışındaki açıklıkları, kitlesel ve parçalar halindeki yeşillikleri ve su yüzeylerini barındıran, kentin gelişimini kontrol altında tutan, birleştirici ve ayırıcı işlevler üstlenen, kent genelinde bütünlüğünü sağlayan ve tüm bunların dışında varlıkları gereği kente başta ekolojik, estetik, rekreasyonel ve ekonomik olmak üzere birtakım özellikler kazandıran sistemler bütünü olarak adlandırılabilir.

Yeşil Altyapı kavramı, 1990'ların ortalarında Amerika Birleşmiş Devletlerinde ortaya çıkan, arazi kullanım planlaması kararlarında doğal çevrenin önemini vurgulayan, bir kavramdır. Özellikle doğal ekosistemin bir ağı olan yaşam destek fonksiyonlarına bir vurgu vardır. Ayrıca uzun vadeli sürdürülebilirliği desteklemesi bakımından önem taşımaktadır (Anonim 2012a).

Son zamanlarda kullanımı hızla artan yeşil altyapı kavramı 21. yy'da açık ve yeşil alanların kentsel bir sistem olarak görüldüğünün en önemli kanıtlarından biri olmuştur. ABD Koruma Fonu tarafından hazırlanan Yeşil Altyapı Rehberinde yeşil altyapı; birbirine bağlı yeşil alan ağı olarak tanımlanır, doğal ekosistem değerler ve fonksiyonlarını korur ve insan nüfusuyla ilişkili faydalar sağlar. Yeşil Altyapı, sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik için gerekli bir ekolojik çerçevedir. Kısaca, doğal yaşamın sürdürülebilirliğini sağlayan sistem olarak da ifade edilir.

Başka bir tanımla yeşil altyapı doğal alanları ve açık alanları birbirleriyle ilişkilendiren bir sistemdir ve bu sistem ekolojik yararlar sağlayarak insanları ve çevreyi korur (Anonim 2012b). Yeşil altyapı doğal ve yeniden düzenlenmiş doğal ekosistemleri ve peyzaj özelliklerini içeren bir ağıdır. Bu ağ düğüm noktaları, bağlantılar ve alanlardan oluşur (Benedict, McMahon 2001). Düğüm Noktaları (çizgisel olmayan bileşenler) büyük alanlardır ve yeşil altyapı ağına hizmet ederler. Onlar yaban hayatı koruma alanları ve resmi park alanları gibi rezerv alanları olabilir, Devlet ormanı, özel tarım alanları, ormanlık alan ve çiftlikler gibi yönetilen peyzajlar olabilirler. Bağlantılar (çizgisel bileşenler) arazi kullanımına bağlı olarak boyut ve fonksiyon aralığı değişebilir. Düğüm noktalarını birbirine bağlar, bütün bir sistemi bir araya bağlar. Bağlantılar korunacak koridorlar, yeşil yollar veya ekolojik kuşaklar olabilir. Alanlar düğüm noktalarına benzer fakat onlardan çok daha küçük ve lokalizedir. Örnek olarak parklar ve arboretumlar verilebilir.

Yeşil yol kavramı, "yeşil kuşak" ve "park yolları" kavramlarının bir bileşimidir. Yeşil yolların kökeni, Amerika'da yeşil yollar ve park yollarını özellikle "Boston Zümrüt Gerdanlık" planındaki tasarımlarıyla öneren Frederick Law Olmstead'e, Avrupa'da ise Ebenezer Howard'ın yeşil kuşak kavramına dayanmaktadır. Olmstead'e göre park ve rekreasyon alanlarının fonksiyonlarından daha fazlasını sunmak için birbiriyle bağlanmış peyzaj koridorları oluşturmalıdır. Bugünün yeşil yol hareketi 100 yıl önce ifade edilmiş olan bu basit kavramdan gelişmiştir (Hoşgör 2005).

Yeşil alanlar ve kent formu oluşumu arasındaki ilişkilerde, bir yeşil yol sisteminin unsurları olarak, nehir kıyıları, su kıyısı promenadları, ağaçlı geniş cadde ve bulvarlar, bir hat boyunca uzanan parklar (doğrusal parklar), yürüyüş yolları, doğrusal doğal koridorlar (vadiler, dere yatakları gibi) önem taşımaktadır. Bu yeşil yollar parklar, bahçeler, meydanlar, su yüzeyleri, okul bahçeleri ve diğer açık ve yeşil alanlarla birlikte

kentsel yeşil altyapıyı (yeşil alan sistemini) oluşturmakta ve yeşil kuşak, yeşil kama gibi uygulamalarla kent makroformu üzerinde belirleyici olmaktadır (Walmsley 1995).

2.1.2. Kentsel açık ve yeşil alanların sınıflandırılması

Kentlerde açık-yeşil alanlar genellikle mekansal dağılım, fonksiyon biçimi, hiyerarşi ve kullanım amaçlarına göre sınıflandırılmaktadır.

Mekansal dağılım (konum) açısından yeşil alanlar “yerleşme içi yeşil alanlar” ve “yerleşme dışı yeşil alanlar” olarak sınıflandırılır. Yerleşme içi yeşil alanlar konut bahçesi, çocuk oyun alanı, çocuk bahçesi, mahalle ve kent parkı, mezarlıklar, eğlence ve fuar alanları ve rekreasyon alanlarını kapsayan ve geniş bir kentsel nüfusa hizmet eden alanlardır. Yerleşme dışı yeşil alanlar ise, kent alanlarının yakınında ülkesel, bölgesel ve kentsel ölçekte hizmet veren alanlardır. Milli parklar, sulak alanlar, orman alanları, mesire alanları, doğa koruma alanları bu gruptaki yeşil alanlara örnektir (Çetiner 1991) (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1. Yeşil alanların konum yönünden sınıflandırılması

Yerleşme içi yeşil alanlar	Yerleşme dışı yeşil alanlar
Konut bahçeleri	Ormanlar
Çocuk bahçesi	Koruluklar
Oyun alanları	Bölgesel Parklar
Mahalle Parkları	Botanik bahçeleri
Semt Parkları	Hayvanat bahçeleri
Kent Parkları	Mesire Alanları
Mezarlıklar	Piknik Alanları
Spor Alanları	Golf, dağcılık, okçuluk gibi spor alanları

Kentsel yeşil alanları kullanım, hiyerarşi ve fonksiyon yönünde sınıflandırmak da mümkündür (Çizelge 2.2). Kullanım biçimine göre yeşil alanlar kamusal açık-yeşil alanlar, yarı özel açık-yeşil alanlar ve özel açık-yeşil alanlar olarak üç gruba ayrılmaktadır. Kamusal açık-yeşil alanlara kent ve mahalle parkları, spor alanları, kent ormanları, koruluklar, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, fuar ve sergi alanları; yarı özel açık-yeşil alanlara okul, fabrika, kamu kurum ve kuruluş bahçeleri ve askeri alanlar; özel açık-yeşil alanlara ise özel mülkiyete konu olan konut ve toplu konut bahçeleri girmektedir (Gül Küçük 2001).

Çizelge 2.2. Yeşil alanların kullanım, hiyerarşi ve fonksiyon yönünden sınıflandırılması (Yıldızcı 1994)

Kullanım	Hiyerarşi	Fonksiyon
<u>1. Kamusal açık-yeşil alanlar</u> Kent ve mahalle parkları Kent ormanları-koruluklar Mezarlıklar Botanik bahçeleri Hayvanat bahçeleri Fuar ve sergi alanları Yol-bulvar refüjler Spor Alanları	<u>1.Konut düzeyinde yeşil alanlar</u> Konut bahçeleri Çatı bahçeleri	<u>1.Aktif yeşil alanlar</u> Park Alanları Çocuk oyun alanları Spor alanları
	<u>2.Komşuluk düzeyinde yeşil alanlar</u> Toplu konut bahçeleri Çocuk bahçeleri Spor ve oyun alanları	
<u>2.Yarı özel açık-yeşil alanlar</u> Bahçeler (konut, okul,hastane v.s.) Askeri alanlar Kamu kurum ve kuruluş bahçeleri Fabrika bahçeleri v.s.	<u>3.Mahalle düzeyinde yeşil alanlar</u> Mahalle parkları Spor Alanları Çocuk bahçeleri Oyun alanları Okul bahçeleri	<u>2.Pasif yeşil alanlar</u> Tarım alanları Koru ve fidanlıklar Devlet ormanları Mezarlıklar Askeri alanlar Refüjler
<u>3.Özel açık-yeşil alanlar</u> Özel mülkiyetli konut ve toplu konut bahçeleri	<u>4.Kent düzeyinde yeşil alanlar</u> Kent parkları Rekreasyonel alanlar Hayvanat bahçeleri Botanik bahçeleri Kent içi yol-bulvar ve refüjler Yaya yolları Kent ormanları-koruluklar Yeşil kuşak Mezarlıklar Fuar ve sergi alanları Spor kompleksleri Kıyı düzenlemeleri	Kıyı düzenlemeleri Yeşil kuşak Ağaçlandırılacak alanlar
	<u>5.Bölge düzeyinde yeşil alanlar</u> Bölge Parkları Orman içi rekreasyon alanları Milli Parklar	

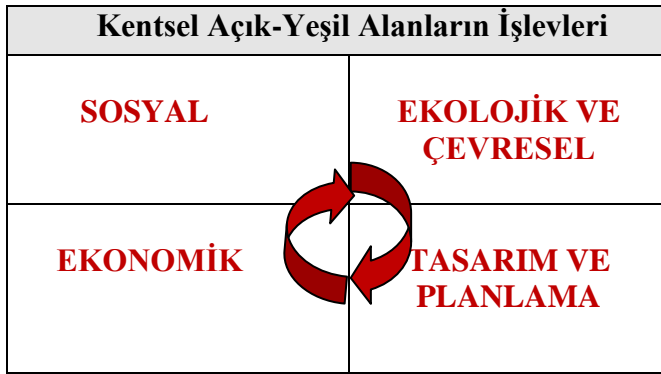
Hiyerarşiye göre yeşil alanlar; konut düzeyinde, komşuluk düzeyinde, mahalle düzeyinde, kent düzeyinde ve bölge düzeyinde yeşil alanlar olmak üzere 5 grup altında sınıflandırmak mümkündür.

Fonksiyonları yönünden yeşil alanlar aktif ve pasif yeşil alanlar olmak üzere ikiye ayrılır. Toplumun yararlanmasına açık olan park alanları, çocuk oyun alanları ve spor alanları aktif yeşil alan olarak ifade edilmektedir. Pasif yeşil alanlar; halkın

kullanımına açık olmayan koruma, estetik v.b amaçlarla düzenlenen yeşil alanlardır. Yapı parselleri içinde kalan özel bahçeler, tarım alanları, meyve bahçeleri ve kamuya açılmamış ticari amaçlı koru ve fidanlıklar, devlet ormanları, mezarlıklar, askeri alanlar, okul ve hastane bahçeleri, spor tesisleri alanları, yol ve meydanlardaki güvenlik şerit ve refüjleri pasif yeşil alan kapsamındadır .

2.1.3. Kentsel açık ve yeşil alanların işlevleri

Modern çağımızda kentsel çevrenin yarattığı ortam, insanlar üzerinde fiziksel ve ruhsal yönden olumsuzluklara neden olmaktadır. Açık ve yeşil alanlar, kentlerin fiziksel, sosyal, teknik, iklimsel, rekreasyonel ve sağlık sorunlarının çözümünde çok yönlü işlevlere sahiptirler. Kentsel yeşil alanlar 4 ana işleve sahiptir (Şekil 2.1) (URGE 2004).

Şekil 2.1. Kentsel yeşil alanların işlevleri (URGE 2004)

Sosyal İşlevler

- Rekreasyon için anahtar rol oynamak, kentlinin yaşam kalitesini arttırmak,
- Kentte birçok eğlence, spor ve oyun aktivitelerine imkan sağlamak,
- Kent insanının bireysel ve gruplar halinde temasını sağlamak,
- Sağlıklı yaşam stillerini geliştirmek,
- Kültürel ve sosyal olaylarla kentliyi geliştirmek,
- İnsanların sosyal gelişmesine olanak sağlamak,
- Çevresel eğitimi desteklemek, yaşam boyu ekolojik ve çevresel eğitimi geliştirmek.

Ekolojik ve Çevresel İşlevler

- Doğal kaynakların korunmasını desteklemek,
- Yaban hayatı ve biyolojik çeşitliliği korumak,
- Mikroklima yaratarak atmosferik olayları düzenlemek,
- Gürültüyü önlemek,
- Havayı temizlemek,
- Ekolojik dengenin sürekliliğini sağlamak,
- Su kaynaklarını sürdürülebilir kullanımını sağlamak,
- Sürdürülebilir kentsel altyapı sistemleri oluşturmak.

Ekonomik İşlevler

- Arazi ve konut fiyatlarını etkilemek,
- Tarım, orman ve kıyılardan ekonomik olarak yararlanmayı sağlamak,
- Yeni iş yerleri olarak hizmet vermek,
- Turistler ve yatırımcılar tarafından ekonomiyi canlandırmak,

Tasarım ve Planlama

- Kentsel yapıyı oluşturmak,
- Kent kimliği yaratmak,
- Karakteristik peyzaj özelliklerini korumak,
- Kentsel gelişmeyi sınırlandırmak ve yönlendirmek,
- Kentsel kullanışlar arasında tampon görevini üstlenmek,
- Aktif ve pasif rekreasyon olanağı sağlamak,
- Ulaşım, dolaşım ve erişimi rahatlatmak,
- Altyapı için rezerv oluşturmak,
- Kentsel mekana estetik, tarihsel, kültürel değer kazandırmak,
- Kent-doğa kontrastını oluşturarak, kitle-boşluk dengesini kurmak,

Açık ve yeşil alanlar, deprem ve diğer olası afet koşullarında acil erişim ve toplanma, havadan ulaşım, acil kurtarma malzemelerinin depolanması ve dağıtımı, acil barınma alanı olarak çadır ve geçici konut alanı işlevlerine de sahiptir (Atalay 2008). Kentsel açık alan ve yeşil alanlar deprem öncesi, deprem sırası ve sonrasında kullanım ve dönüşümü ile kentsel anlamda önemli bir rol oynamaktadır. Açık alan ve yeşil alanlar deprem sonrasında deprem öncesi işlevlerinden farklı işlevler üstlenebilmektedir (Nalbantoğlu 2000).

2.1.4. Kentsel açık ve yeşil alanların planlanması

Planlama, kavramsal olarak belirlenen bir hedefe ulaşabilmek amacıyla harekete geçmeden önce yapılan hazırlıklar, karar verme, seçim yapma sürecidir. Planlama gelecek için, geleceğe yönelik bir tahmin işlemidir.

Kentsel açık ve yeşil alan planlamasının amacı, kent insanının aktif ve pasif rekreasyonel isteklerini karşılamak; kentlerin düzenli kuruluşunu sağlayabilmek ve gelişmeyi kontrol altına alabilmek; kentlerde farklı amaçlara hizmet edecek kullanımları, uygun, yeterli ve sistemli bir alan kullanışı içinde kentsel arazi üzerine yerleştirmek; estetik ve fonksiyonel mekanlar yaratmaktır.

Her kent ayrı bir kimliğe ve karaktere sahip bir organizmadır ve her kent için standart bir yeşil alan planlamasının uygulanması mümkün değildir. Kentlerin, topoğrafik yapı ve iklim özellikleri, alan kullanım şekli, doğal peyzaj özellikleri ve güzellikleri, sosyal ve kültürel yapısı, insan sayısı ve yapısı, kullanım yoğunluğu, yerleşim tipi ve yoğunluğu, açık ve yeşil alan ihtiyacının derecesi, açık ve yeşil alan ihtiyacını karşılamak için gerekli alan potansiyeli, kentin karakteri ve kimliği kentin yapısına uygun bir açık ve yeşil alan sisteminin planlanmasında ve uygulanmasında dikkat edilmesi gereken faktörlerdir.

Kentin fiziksel yapısının dengeli olabilmesi için, açık ve yeşil alanların toplam nüfus için yeterli şekilde planlanması ve kent içi dağılımlarının ise kent yoğunluğuna uygun olması gerekmektedir (Çalışkan 1990).

2.1.4.1 Planlama stratejileri

Strateji sözcük anlamıyla “sevk etme, yöneltme, gönderme, götürme ve gütmeye” anlamını taşır. Genel bir anlatımla strateji, çok yönlü amaçlara ulaşmak üzere yapılmış plan ve programlardır. Yeşil alan planlama stratejisi ise, kentlerde estetik ve işlevsel bakımdan bir yeşil alan sistemi oluşturmak için izlenecek yol, alınacak önlemlerdir.

Kent dokusu içinde ekolojik, ekonomik, sosyolojik bakımdan son derece yararlı işlevler üstlenen açık ve yeşil alanların kent planlamada vazgeçilmez bir yeri ve önemi vardır. Kent planlama çalışmalarının başarılı olabilmesi için önemli bir planlama aracı olan açık ve yeşil alanlar kentsel mekan organizasyonunda doluluk ve boşluk dengesini sağlayan, kentin fiziksel yapısını ortaya koyan ve biçimlendiren temel alan kullanımlarından birisi olup, kent planlamasında ve tasarımımda diğer alan kullanımlarını bütünleştiren bir denge unsurudur.

Aynı zamanda bir kamusal mekan özelliği taşıyan açık ve yeşil alanlar, toplumun tüm kesiminin eşit olarak yararlanmasına olanak sağlamalıdır. 1992 yılında Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı’nda kentli hakları için birtakım ilkeler belirlenmiştir. Kentsel alanlarda sürdürülebilir gelişme hedeflerinin gerçekleşmesinde ve yaşam kalitesinin artırılıp sağlıklı mekanların yaratılmasında, kentsel yeşil alanlara yönelik planlama stratejilerinin geliştirilmesi ve bu stratejileri kentin yasal mekansal planlama kararlarıyla ilişkilendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan KENTGES (Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi) Dokümanı Araştırma Raporunda (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı 2009) mekansal planlama; farklı kamu politikalarını, bu kamu politikaları doğrultusunda hazırlanan yatırım programlarını ve sektörel uygulamaları dikkate alan “kurumsal bir uygulama aracı” olarak tanımlanmaktadır. Kentlerin sürdürülebilir gelişmesinin sağlanmasında ve yaşam kalitesinin artırılmasında yeşil alan planlama politikaları mekansal planlamada önemli bir aracı oluşturmaktadır.

Kentsel yeşil alan stratejileri mekansal planlama çalışmalarına veri sağlayan, kentin vizyonunu oluşturmaya katkıda bulunan ve kentsel yaşam kalitesini arttırmaya yönelik gelecekte ulaşılmak istenen amaç ve hedefleri ortaya koyan dokümanlardır. Yeşil alan stratejilerinin başarılı olabilmesi için;

- Ülkesel, bölgesel ve yerel politika hedeflerini desteklemesi,
- Kentsel yeşil alan stratejileriyle kentin tüm dinamiklerini (ekonomi, konut, eğitim, sağlık, kültür, planlama, ulaşım, kentsel dönüşüm, biyolojik çeşitlilik, çevre ve kamu alanı) içeren hedeflerin belirlenmesi,
- Yeşil alanların gelecekte kişilerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayacak, tasarım, yönetim ve bakım süreçlerini içermesi,
- Yerel gelişmeyi sağlayacak, kentsel yeşil alanların korunması, geliştirilmesi,

erişilebilirliğin artırılması ve kişilerin parklar ve yeşil alanlardan daha fazla faydalanmasına yönelik standartların oluşturulması, karakteristik parklar ve yeşil alanlar arasında sürekliliğin ve stratejik bağlantıların sağlanması,

- Bir eylem planı oluşturularak tasarım, yönetim ve bakım ilkelerinin oluşturulması, uygulamaya yönelik programların ve izleme sürecinin belirlenmesi gerekmektedir (Anonim 2012c).

Kentsel yeşil alan stratejilerinin uygulanmasıyla kentsel yaşam kalitesi arttığı gibi kente ekonomik, sosyal ve çevresel yararlar da sağlamaktadır. Kentsel yeşil alanların planlama ve yönetim stratejileriyle sermaye yatırım olanakları artarak, ekonomiye katkı sağlanmaktadır. Park ve yeşil alanların kullanımının artmasının yanında daha birçok faydaları bulunmaktadır. Bunlar;

- Öneri yeşil alan koridorlarıyla kent içinde yeşil ağ oluşumunu sağlayarak iklimsel konfor sağlanır,
- Turizmin ekonomik potansiyelinin artırılması sağlanır,
- Yerel kimliğin oluşmasına katkı sağlar,
- Yeşil alanların fiziksel gelişimlerine ve gelecekteki gelişimini yönlendirir
- Kentsel yeşil alanların özelliklerine göre değerlerinin yükseltilmesine ve kullanımını artırarak, çekiciliğinin artırılmasını sağlar,
- Rekreasyon ve kültürel aktivitelerin artırılmasını sağlar,
- Kullanıcı çeşitliliğinin artırılarak kültürel, sosyal ve toplumsal aktivitelerin tüm bireyler tarafından kullanımını teşvik eder,
- Tarihi, kültürel ve arkeolojik mirasın korunmasını sağlar,
- Sağlıklı bir toplum için; stresi azaltıcı, obeziteyi önleyici aktivitelere imkan sağlar,
- Açık alanlarda eğitim faaliyetlerinin gelişmesini sağlar,
- Erişilebilirliğin artırılarak gençlerin, engelli ve yaşlıların yeşil alan kullanımını teşvik eder.
- Kent içinde önerilen yeşil yollarla, güvenli yaya dolaşımı ve bisiklet kullanımına olanak sağlar,
- Biyolojik çeşitliliği ve ekolojik habitatların korunmasını ve geliştirilmesini sağlar,
- Hava ve su kalitesini geliştirir, seli kontrol eder, çevresel altyapı sağlar.

Açık-yeşil alanların kent planlarıyla entegrasyonunu sağlayan ve strateji oluşturmaya yönelik çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. İngiltere Mimarlık ve Yapılı Çevre Komisyonu tarafından 2004 yılında yayınlanan yeşil alan stratejileri rehberinde stratejiler üç ana başlık altında toplanmıştır. Ön faaliyetler, bilgi toplama-analiz ve strateji oluşturma. Ön faaliyetler kısmında siyasi destek faaliyetleri, çeşitli kurum ve kuruluş alanlarının tespiti, amaç ve hedeflerin belirlenmesi, plan ve programların oluşturulması, stratejilerde ana çerçevenin belirlenmesi oluşturmaktadır. Bilgi toplama-analiz kısmında ülkesel, bölgesel ve yerel politikaların belirlenmesi, demografik verilerin temini, kentin peyzaj karakterinin belirlenmesi, kentin ekolojik kaynakları, doğal ve kültürel mirası, ulaşım yapısı, park ve yeşil alan varlığının tespiti, parklara ve yeşil alanlara yönelik beklentiler ve taleplerin belirlenmesi, özel yeşil alanların belirlenmesini içermektedir. Strateji oluşturma bölümü elde edilen analizler neticesinde çerçeve bir plan oluşturma, amaç, hedef ve politikaları belirleme ve eylem planı oluşturma ana başlıklarından meydana gelmektedir. Eylem planında; eylemler, kim

tarafından yapılacağı, ne zaman yapılacağı, tahmini bütçe, finansman kaynakları, performans göstergelerini içermektedir (Anonim 2012c).

İngiltere'nin Salford kenti için oluşturulan yeşil alan stratejilerinin amacı kentin yeşil alanlarını koruma ve geliştirmeye yöneliktir. Ayrıca Salford kenti yeşil alan kaynaklarının erişilebilirliğini artırarak kaliteli yeşil alanlar oluşturmak amaçlanmaktadır. Kent için oluşturulan yeşil alan stratejileri planlama dokümanı yeşil alanlara yönelik yerel standartları belirlerken, 2016 hedef yılı için yeşil alanlara yönelik amaç ve hedefleri de oluşturmaktadır. Yeşil alan stratejileriyle kente 7 tema kazandırılmaktadır. Bunlar; sağlıklı kent, öğrenen ve yaratıcı kent, güvenli kent, çocukların ve gençlerin değerli olduğu kent, çeşitli aktiviteleri içeren kent, ekonomik bakımdan zengin kent, yaşamak için iyi bir kenttir. Oluşturulan stratejilere yönelik ana çerçeve ve öncelikler; oyun alanları, parklar, yeşil koridorlar oluşturma, yeşil alanlara erişilebilirliği artırma, obeziteyi azaltma, sağlıklı yürüme, kamu hakları, çevresel suç azaltma stratejileri olarak belirlenmiştir.

Avustralya'nın Queensland kenti yeşil alan stratejileri 2011-2020 dökümanında kentsel yaşam ve çevre kalitesini, oyun alanlarını koruyucu ve geliştirici stratejilere yer verilmiş ve bu stratejiler kentsel planlama çalışmalarına entegre edilmiştir (Anonim 2011).

Ayrıca İngiltere'nin Londra Yeşil Alan Stratejileri 2008, Sheffield Yeşil Alan Stratejileri (2010-2030), Leed Park ve Yeşil Alan Stratejileri 2020, Sefton Yeşil Alan Stratejileri 2009, Melbourne Yeşil Alan Stratejileri 2012, Edinburgh Yeşil Alan Stratejileri 2010, Bristol Park ve Yeşil Alan Stratejileri çeşitli sektör temsilcilerinin işbirliğiyle hazırlanmış ve kentsel planlama çalışmalarına veri sağlamıştır.

Açık ve yeşil alanlar için oluşturulan stratejiler gelecekteki kentsel gelişmeleri arazi kullanım düzeni, ulaşım sistemi ve kent formu açısından biçimlendirecek temel dinamiği oluşturması bakımından da önem taşımaktadır.

2.1.4.2. Planlama araçları

Kentlerde açık-yeşil alanların doğru, sistemli ve kentin yapısına uygun bir şekilde planlanması için çeşitli yöntemler ve araçlar bulunmaktadır. Kentler sahip oldukları özellikleri ve doğal ve kültürel yapılarına uygun olarak açık-yeşil alan kullanımlarının türleri, büyüklükleri, donatımları, fonksiyonları ve hizmet alanları ile çeşitlilik gösterirler. Kentsel yeşil alanların planlamasında önemli olan açık-yeşil alanların kentsel arazi kullanım ve kent formuna uygun sistemli bir şekilde planlanmasıdır. Yeşil alan planlamasında kentin fiziksel yapısına uygun yeşil alan sistemleri geliştirmek, yeşil alanlarda erişilebilirlik ve hiyerarşiyi sağlamak ve yeşil alan standartlarına uygun alanlar oluşturmak önem taşımaktadır.

Kentsel yeşil alan sistemleri

Öztan (1998) Açık ve yeşil alan sistemini, "bir kentin yapısındaki çeşitli kullanımlar için uzun süreli bir denge unsuru; aynı zamanda çok yönlü dış mekan kullanımları için de çeşitli olanaklar yaratan, yasayan ve yaşatan bir organizma" olarak

tanımlamıştır. Bu organizmanın bulunduğu dönem için olduğu kadar geleceğe ilişkin dönemler için de uzun süreli etkinliği ve geçerliliği söz konusudur.

Bayraktar'a göre bir kentin yeşil alan sisteminin estetik, fonksiyonel ve teknik prensipleri bağdaştırabilecek şekilde düzenlenmesi gereklidir. İyi bir yeşil alan sisteminin şu özellikleri taşıması gerekmektedir;

- Kentin fiziksel bünyesi içinde diğer kullanışlara ayrılan alanlarla dengeli olmalı,
- Kentin gelişme eğilimine uygun bir gelişme göstermeli,
- Bugünkü ve gelecekteki gereksinimleri karşılamak üzere oldukça uzun bir periyoda dayanan nüfus tahminlerine göre yapılmalı,
- Kent yaşayanların hem estetik, hem de rekreasyon isteklerine cevap verebilmeli,
- Sosyal ve ekonomik faktörlere göre şekillenmeli,
- Çevrenin doğal fizyonomisiyle organik bir bütünlük oluşturmalıdır.

Kentin farklı fiziksel yapılarına uygun olarak geliştirilen yeşil kuşak sistemi, yeşil kama sistemi, doğrusal sistem, radyal (ışınsal) sistem ve yeşil ağ sistem gibi yeşil alan sistemleri bulunmaktadır.

Yeşil kuşak, yerleşimleri çevreleyen açık alan sürekliliği olarak tanımlanabilir (Çulcuoğlu 1997). Yeşil kuşak, açık ve yeşil alan sisteminin bir parçası olarak kentsel alandan kırsal alana geçişi sağlayan ve kentsel gelişim kararlarıyla bütünleşerek kentsel gelişimin yönlendirilmesine katkıda bulunan açık alanlar dizisi ve sistemidir. Yeşil kuşak sistemi ile kentin, istenmeyen yönlerde olabilecek büyüme ve gelişmesi sınırlandırılır, belli bir noktada kentin yapılaşması durdurulur ve aynı zamanda da kent ve kent insanı için çeşitli işlevleri yerine getirir (Çalışkan 1990).

Yeşil kama sisteminde, kentin belirli yönlerde gelişimi saptanarak bu alanların dış kısımları yeşil alanlarla kontrol altında tutulmakta, bu yeşil kamalarla kentsel gelişim önlendiği gibi, tampon görevi üstlenerek kentin rekreasyonel alan gereksiniminin bir bölümü de karşılanmaktadır (Çalışkan 1990). Bu sistemde, yeşil şeritler veya koridorlar çevreden kente doğru gittikçe daralarak kent merkezine kadar sokulurlar. Bu şekilde yeşil alanlar birbirlerine bağlanır ve kent çevresindeki kırsal alanlarla fiziksel ilişki kurulur (Değirmencioğlu 1998). Yeşil kama oluşturmak için daha çok kent içerisinde yer alan akarsu ve vadi gibi çizgisel karakterdeki doğal alanların varlığına bağlı olarak yeşil doku kullanılır. Genellikle kırsal nitelikli alanlardan kent merkezine doğru daralarak sokulan kama oluşumu şeklinde görülür.

Doğrusal sistem, kentin topoğrafik yapısı ile doğrudan ilişkilidir ve bir vadi ya da dere yatağı boyunca kenti boydan boya katedebilir. Bu geçiş kuzey-güney yönünde olduğu gibi doğu-batı yönünde de olabilir. Doğrusal yeşil alanlar, kentlerin buldukları hakim rüzgar yönüne paralel oldukları zaman doğal havalandırma işlevini üstlendikleri gibi, kentsel yeşil alan olarak da önemli derecede etkin rol oynayabilmektedir (Çalışkan 1990).

Radyal (ışınsal) sistemde kent merkezinden dışa doğru açılan yeşil şeritler ışınsal bir yapı gösterir ve bu yeşil şeritler kentin çevresindeki yeşil alanlarla birbirine bağlanırlar. Bu sistemde kentin içine kadar sokulan yeşil şeritler kentin yapı kitleleri arasına girerek monotonluğu giderir, yumuşak bir görünüm verir; Yeşilin sürekliliği ve işlevselliği sağlanır. Bir yandan kentin organik bir yapı kazanmasına yardımcı olurken, öte yandan kentin çeşitli bölümlerinin birbirine organik bir sistem içinde bağlanmasını sağlar (Çalışkan 1990).

Yeşil ağ sistem grid (ızgara) formulu kentler için geliştirilmiş bir sistemdir. Bu sistemde ana yaklaşım, yeşil ve açık alanların kentin genelinde eşit dağılımının sağlanmasıdır.

Kentsel yeşil alanlara erişilebilirlik

Sürdürülebilir kentsel gelişme stratejileri içerisinde kamusal hizmetlerden eşit faydalanabilme ve erişilebilirliğin sosyal adaleti sağlanmada önemli bir ölçüt olarak kabul edilmesi, erişilebilirlik ilkesinin önem ve gerekliliğini ortaya koymaktadır (Chan ve Lee 2008). Yeşil alanların ulaşılabilir mesafeler içerisinde dengeli dağılımı hem rekreasyonel ihtiyaçları karşılayacak hem de kent ekosistemine önemli katkılar sağlayacaktır.

Erişme mesafesi açık-yeşil alan donatısının bulunduğu alan merkez kabul edilmek sureti ile hizmet ettiği nüfus büyüklüğüne bağlı olarak kapsadığı alanı belirleyen sanal bir dairedir. Erişme mesafeleri yaya erişim alanı ve araçlı erişim alanı olarak ayrılabilir. Buna göre bir ilkokul yerleşme biriminde yer alan dinlenme ve oyun alanları gibi açık- yeşil alanların erişme mesafesi 400 m. bir semt biriminde yer alan park alanlarının erişme mesafesi 800 m. olarak kabul edilmiş olup milli ve bölgesel parklar, mesire ve piknik alanları gibi kent yakın çevresinde yer alan ve araçlı erişim mesafesindeki açık-yeşil alanların erişme mesafeleri araç ile yaklaşık 30-60 dak. olarak belirlenmiştir (Çetiner 1991). Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Kentsel Denetim Raporu'nda, aynı zamanda kamusal hizmet grubu içerisinde yer alan kentsel yeşil alanlar için ideal yürüme süresi 15 dakika olarak kabul görmektedir (Anonymous 2000).

Altunkasa (2004) Türkiye ve çeşitli ülkelerdeki kentsel yeşil alan örneklerinden yola çıkarak erişilebilirlik mesafesini, çocuk oyun alanları için ortalama 10 dakikada yürüme süresi ve 400 metre etki alanı, semt-mahalle parkları için ise ortalama 20 dakika yürüme süresi ve 800 metre etki alanı olarak tanımlamaktadır. Aynı görüşü paylaşan Çetiner (1991) ile Van Herzele ve Wiedemann (2003) ise bir mahalle ünitesi için oyun ve dinlenme alanlarının 400 metre etki alanı olduğunu belirtirken; semt ölçeğindeki bir dinlenme veya oyun alanı için bu mesafenin 800 metre olacağını belirtmektedir.

Hollanda'da da çocukların, gençlerin ve yaşlıların günlük olarak yararlanacağı çocuk bahçeleri, oyun ve spor alanları ve parklarının 2000 kişilik komşuluk ünitesinde 400 m.; yine gençlerin ve yaşlıların hafta arası yararlanacağı oyun-spor alanları ve yeşil alanların 10.000-20.000 kişilik mahalle ünitesinde 800 m. etki yarıçapına sahip olmaları gerekmektedir. Kuzey Amerika'da ise, 5000 kişilik komşuluk ünitesinde çocuk bahçesi ve oyun alanlarının etki yarıçapı olarak 400-800 m. mesafe belirlenmiştir (Karakoç

1996). Almanya’da yeşil alanlara ulaşım mesafesi 300-500 m. olarak öngörülmüştür (Harrison 2003). Çeşitli ülkelerde belirlenen bu etki yarıçapları, genellikle geniş yüzeyli park alanları gözetilerek belirlenmiştir. Öte yandan Norveç’te, küçük rekreasyon alanlarına en fazla mesafe 200 m. olarak belirlenmiştir (Naturfredningsradet 1984; Nyhuus 1991).

Açık-yeşil alanların etki yarıçapları ve erişme mesafeleri ile kapladıkları alansal büyüklükler arasında önemli bir bağlantı vardır. Açık-yeşil alanların etki yarıçapları ve erişme mesafesinin belirlenmesinde yerleşmelerin fiziksel ve demografik büyüklüğü de önemli kriterlerden biridir. Ayrıca açık-yeşil alanlara erişme mesafelerinin belirlenmesinde hizmet ettiği yaş grupları da güvenli ve sağlıklı bir erişimin sağlanması bakımından dikkate alınmalıdır (Özcan 2000).

Jianzhong (2001), yeşil alan tasarımı ve planlamasına ilişkin yaptığı çalışmada, çocuk parkları ve küçük parkların erişebilirlik ölçütünü komşuluk kavramıyla açıklamaya çalışmış, komşuluk ve semt parklarını kapladığı alana ve etki alanına göre farklılık gösterdiğini vurgulamıştır (Çizelge 2.3).

Çizelge 2.3. Park tipleri, büyüklükleri, hizmet ettiği nüfus ve etki alanları (Jianzhong 2001)

Sınıf	Alan	Hizmet ettiği nüfus	Etki alanı
Çocuk Parkları	200-400 m ²	500-2500	Komşuluk
Küçük Parklar	200-400 m ²	500-2500	Komşuluk
Komşuluk Parkı	2-8 ha.	2000-10000	400-800 m
Semt Parkı	8-40 ha.	10000-50000	800-5000 m.
Büyük kent parkı	≥40 ha.	≥50000	Otomobille yarım saat
Bölge Parkı	≥ 100 ha.	Geniş bölge	Otomobille yarım saat

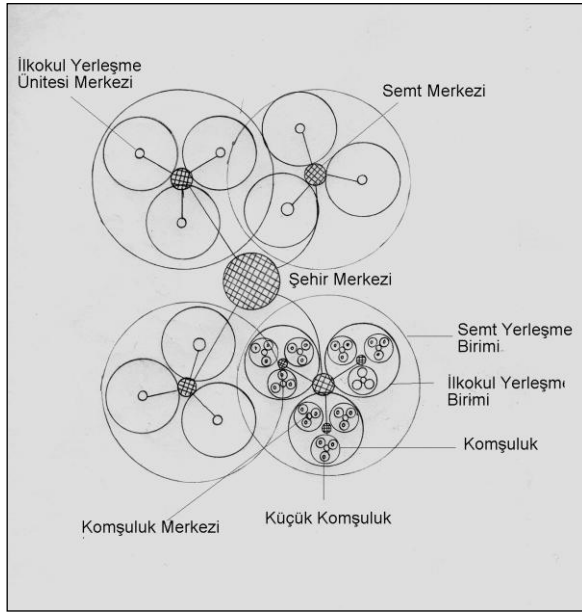
Kentsel yeşil alanlarda hiyerarşi

Belirlenen nüfusa göre gerekli yeşil alanlar için yapılan ölçeksel ayırım “hiyerarşi” olarak adlandırılmaktadır. Farklı alan büyüklüğü ve nüfusa göre farklı yeşil alan donatılarına ihtiyaç vardır. Bu hiyerarşik sistem bina ölçeğinden başlayarak, ilköğretim, mahalle, semt, kent ve bölge ölçeğinde yeşil alan ihtiyacına kadar devam etmektedir. Mekansal planlamada farklı ölçeklerde yeşil alan ihtiyacını belirten hiyerarşinin büyük önemi vardır.

Donatıma bağlı olarak yerleşme hiyerarşisi, Türkiye koşulları gözetilerek İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Şehircilik Kürsüsü ve Enstitüsü tarafından sırasıyla konut, konut grupları, küçük komşuluk, komşuluk, ilkokul yerleşme birimi, semt (küçük şehir) ve şehirselsel birim olmak üzere 7 bölümde ele alınmış ve her bölüm için teknik ve sosyal altyapı gereksinimi belirlenmiştir. Bunlar arasında çeşitli tipte yeşil alanlar da bulunmaktadır (Çizelge 2.4 ve Şekil 2.2).

Çizelge 2.4. Kentsel yerleşme hiyerarşisi ve gereksinimler (Çetiner 1991)

No	Yerleşme Birimi	Aile veya Hane Sayısı	Nüfus	Yeşil alan gereksinimi
1.	KONUT Tek Aile Konutu Çok Aile Konutu	1	1-10	Bahçe+bahçe yolu
2.	KONUT GRUBU	6-10	30-50	Çocuk oyun alanı
3.	KÜÇÜK KOMŞULUK (10 konut grubu)	60-120	300-600	Bir küçük çocuk (3 yaşa kadar) oyun yeri+ bir çocuk bahçesi
4.	KOMŞULUK (5 küçük komşuluk grubu)	300-400	1500-2000	Çocuk yuvası+ (7-12 yaş için) oyun yeri
5.	İLKOKUL	700-1000	3500-5000	İlkokul+açık yeşil alan
6.	SEMT (Küçük Şehir) 2-3 ilkokul yerleşme birimi	2000-3000	10.000-15.000	Ortaokul + sanat okulu + spor alanları + açık yüzme havuzu
7.	ŞEHİRSEL BİRİM (2-3-4 semt)	4000-9000	20.000-50.000	Lise+stadyum

Şekil 2.2. Kent içinde yerleşim hiyerarşisi (Çetiner 1991)

Farklı ölçeklerde belirlenen hiyerarşi kavramına göre yeşil alanlar Çizelge 2.5'de belirtilmiştir.

Çizelge 2.5. Yeşil alan hiyerarşisi ve planlama ilkeleri (Çeşitli araştırmalardan yararlanılarak hazırlanmıştır)

Yeşil alan ölçeği	Yeşil alan tipi	Donatılar	Yeşil alan gereksinimi	Planlama ilkeleri
Konut 1-10 kişi	Bina düzeyinde Ön, arka, yan bahçe mesafesi kapsamında.	Bahçe, bahçe yolu, teraslar, balkon, çatı bahçeleri	Yapının ve yapı kullanıcılarının gereksinimleri ne göre düzenlenir. Estetik değer kazandırır.	Bitkiler mimari elemanlar arasındaki bütünlük insan ve çevre ölçeğine göre tasarlanır.
İlköğretim 5000-10000 kişi En az 15 ha.	Yapı adası düzeyinde yeşil Çocuk oyun bahçeleri	<u>0-3 yaş grubu</u> Oturma mekanı, kum havuzu, oyun alanı gibi.	300-500 m ² 7-10 m ² /çocuk sayısı 1,5 m ² /kişi	Oturma mekanı gözlemcinin çocuğu izlemesine olanak sağlamalı
		<u>4-7 yaş grubu</u> Anaokulu içinde, geniş çim alanları gibi.	10-15 m ² /çocuk sayısı	Bu yaş grubundaki çocuk bahçelerinden konutlara erişim 200 m'dir. 400 m'yi geçmemelidir.
		<u>8-15 yaş grubu</u> Futbol, basketbol, hentbol Paten, doğal alanlar.	7 m ² /çocuk sayısı	Çocuğun yaratıcılıklarını geliştirmeli.
Mahalle-Semt 15000-20000 kişi En az 45 ha.	Mahalle parkları Semt parkları	Çocuk bahçesi, oyun alanı, oturma ve seyir terasları, spor ü.	2 m ² /kişi Mahalle parkları	Her çeşit yaş grubuna göre düzenlenir.
	Spor alanları	Yerleşimin nüfus büyüklüğü ve özelliklerinin gerektirdiği donatım tesisleri	3 m ² /kişi	Eğitim kurumlarına 10 dak. mesafe
	Meydanlar	Toplum kullanımına sunulan bir ortak mekan	Ulaşılabilir olması	Kamu yararına uygun düzenlemelerin yapılması
Kent	Kent parkı	Her yaş grubu için, spor kompleksi, su elemanı, çocuk oyun alanları, bahçe köşeleri	3,5 m ² /kişi en az 40 ha.	Her türlü aktif ve pasif rekreasyonel ihtiyaçlar planlanır.
	Kent ormanı	Rekreasyonel yaşam alanı	Günübirlik tesisler	Yoğun ve yeğin rekreasyonel kullanımlar
	Kıyı düzenlemeleri	Dinlenme	Kamu yararı ve eşitlik ilkesi.	Doğal alan ve koridor niteliği taşır.

	Spor alanları	Voleybol, basketbol, yüzme		Tek olarak veya semt parkları içinde planlanır
	Hayvanat bahçeleri	Dinlenme yerleri, doğa köşeleri, hayvan müzeleri, gezinti alanları	en az 10 ha.	Nüfusu en az 20000 olan kentlerde tasarlanmalıdır.
	Botanik bahçeleri	Bilimsel eğitim ve araştırmaya imkan sağlayacak donatılar, rekreasyon.	0.10-0.15 m ² /kişi 1 adet/ 100000 kişi	Üniversite ve araştırma kurumlarınınca yapılacak eşgüdüm sonucunda gerçekleştirilirler
	Kent içi yollar, refüjler, yaya yolları	Refüjler, bitkisel unsurlarla, donatıldığında estetik ve fonksiyonel işlevler üstlenmektedir.	30m. ve üzeri cadde ve bulvarlar kent mikroklimasının etki edecek şekilde planlanır.	Kentiçi yollar ve bulvarlar kentsel yeşil alanları birbirine bağlayan koridor işlevi de görürler.
	Mezarlıklar	Kentin pasif yeşil alan ihtiyacını sağlayan alanlar.	4 m ² /kişi en az 10 ha.	Park niteliğinde tasarlanmalı, dinsel özelliği ile tamamlanmalı.
Bölge	Bölge parkları	Doğal açıklıklar, ormanlık alanlarda, su kıyılarında kurulabilirler.	200 ha'dan daha fazla bir alan	Planlamada aynı zamanda tampon yeşil ve doğa koruma ve geniş rezerv alanı.
	Orman içi rekreasyon alanları	Kampçılık, piknikçilik, botçuluk, yüzme, gezinti, toplu geziler, doğa üzerinde çalışma, binicilik Çeşitli sporlar	Değişir	Bu alanlar kaynak değerleri ve tesis amacına göre koruma-kullanma ilkelerine göre planlanmalı
	Milli parklar	Koruma alanları, turizm, spor ve dinlenme, tabiatı korumak, bitki ve hayvan türlerini üretimi donatıları	En az 500 ha.	Koruma sahalarının genişliği ve yerlerin tespiti planlamada önem taşımaktadır

Yeşil alan standartları

Yerleşmelerde yeşil alan ihtiyacı, iklime, coğrafi duruma, eğilimlere ve bu alanlara duyulan isteğe göre değişir. Her ülkede bu sayılan konularda görülen farklılıklar nedeniyle standartlar da değişmektedir (Çetiner 1991). Kentlerin açık yeşil alan miktarını belirlemek amacıyla üretilen standartları üç grupta toplanabilir. Bunlar kısaca açıklanırsa;

1. Yasa, yönetmelikler vb. ile belirtilen, görev verilen yetkili kuruluşların uyma zorunluluğu olan standartlar,
2. Konusunda uzman kişiler tarafından yapılan, önerilerden, teknik yaklaşımlar ve araştırmalarla oluşturulan standartlar,
3. Kentlerin özelliklerine göre değişebilen standartlar.

Türkiye’de 3194 sayılı İmar Yasası uyarınca hazırlanan ve 2 Eylül 1999 tarih, 23804 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelikle belirlenen standartlara göre belediye sınırları içinde 10 m²/kişi, belediye ve mücavir alan sınırları dışındaki alanlarda 14 m²/kişi aktif yeşil alan ayrılması gerekmektedir. Türkiye’de Bayındırlık ve İskan Bakanlığının yönetmeliklerle kentsel alanlarda 1,5 m²/kişi yeşil alan (oyun+çocuk bahçesi), 2 m²/kişi mahalle parkı, 3,5 m²/kişi kent parkı, 3 m²/kişi spor alanı olmak üzere 10 m²/kişi aktif yeşil alan planlanması öngörülmektedir (Yıldızcı 1994). Konusunda uzman kişiler tarafından yapılan, önerilerden, teknik yaklaşımlar ve araştırmalardan oluşturulan standartlar Çizelge 2.6’da belirtilmiştir.

Çizelge 2.6. Kentsel yeşil alan planlamasında temel ölçütler

Yeşil alan grubu	Her birimin hizmet edeceği nüfus	Kişi başına alan gereksinimi (m ²)	Toplam alan gereksinimi (da)	Hizmet alanı yarıçapı (m)		Yürüme uzaklığı (m)		Yürüme süresi (dak.)	
				Ort.	En yüksek	Ort.	En yüksek	Ort.	En yüksek
Konut Bahçesi	Değişebilir	Değişebilir	Değişebilir	-	-	-	-	-	-
Çocuk Bahçesi	5 000	6	30	400	600	400	600	10	15
Oyun Alanı	10 000	8	80	600	800	400	600	10	20
Mahalle Parkı	5 000	8	40	800	1200	800	1200	20	30
Semt Parkı	20 000	8	160	800	1200	800	1200	20	30
Kent Parkı	100 000	10	1000	800	1200	1200	1600	30	40
Anakent Parkı	250 000	20	5000	2400	3200	2400	3200	60	90
Bölge Parkı	1 000 000	10	10000	-	-	-	-	-	-

Not: Çizelgedeki değerler, Türkiye’de ve yurt dışında öngörülen miktarların genel ortalamalarını vermektedir.

Kentlerin özelliklerine göre değişebilen iklim, topoğrafik faktörler ve sosyal koşullara bağlı olarak da farklı standartlar uygulanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri’nde komşuluk düzeyinden bölge düzeyine kadar ulaşan bir yeşil alan sistemi vardır. Öngörülen yeşil alan standartları şunlardır (Önder 1997)

Orta büyüklükte bir kent için..... 4 ha/1000 kişi (40 m²/kişi)
 Nüfusu 500 binden fazla kentlerde .....4 ha/2000 kişi (20 m²/kişi)
 Nüfusu 1 milyondan fazla kentlerde.....4 ha/3000 kişi (13 m²/kişi)
 Bölge ölçeğinde ise.....8 ha/1000 kişi (8 m²/kişi)

Hollandalı plancılar, yeşil alan düzenlemelerinde bu alanlara kullanıcıların ulaşma biçimini ön planda tutarak, buna göre standartlar ve donatılar belirlemişlerdir. Genel ülke standartlarında, mahalle düzeyinde kişi başına 9.5 m², kent düzeyinde ise 30 m² açık ve yeşil alan standardı kabul edilmiştir. Gelişme bölgelerinde şehir parkları 8-9 m²/kişi, spor alanları 6.5 m²/kişi, büyük yeşil alan 25-30 m²/kişi, genel toplam 45-50 m²/kişi açık ve yeşil alan standardı önerilmiştir (Önder 1997).

İsveç'in Stockholm kenti için yapılan planlarda, yerleşimler bir orman kenarında veya bir göl kenarında kurulmuştur. Binalar arasında doğanın korunması, kadınların ve çocukların günlük yaşamına giren bir yeşil alan sistemi yaratılmıştır. Buna göre parklar 24 m²/kişi, doğal alanlar (göller dahil) 43 m²/kişi, spor alanları 5 m²/kişi ve toplam kişi başına 77 m²/kişi açık ve yeşil alan önerilmiştir (Önder 1997).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) kamu sağlığı için hazırladığı dokümanda dünyadaki şehirlerde kişi başına düşen yeşil alan miktarının en az 9 m² olmasını tavsiye etmekte, bunun en uygun ölçütünün 10-15 m² olması gerektiğini belirtmektedir.

2.1.4.3. Planlamada sosyal boyut

Kentsel yeşil alan planlamasında, planlama yerinin fiziksel verileri olan topoğrafik yapısı, jeomorfolojik yapısı, iklimi, kentin politik ve mimari yapısının dışında kent insanının sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı planlamada önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda sosyal yapı kentsel yeşil alan planlamasının en önemli parametrelerinden birini oluşturmaktadır. Yeşil alanlar aynı zamanda sosyal ve ekonomik değeri olan mekanların da yaratılmasını sağlamaktadır.

Açık-yeşil alanlar, insan ile doğa arasındaki bozulan ilişkiyi dengelemede ve kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir konuma sahiptir. Bireyin ve toplumun aktif ve pasif rekreasyonel ihtiyaçlarının (eğlenme, dinlenme, spor etkinlikleri gibi) karşılanması için imkan oluşturur; insan psikolojisine olumlu katkı sağlar; kent ortamı stresinin olumsuz etkilerini azaltır. Bitkilerin renk, biçim, doku, ölçü gibi özellikleriyle insan psikolojisini rahatlatarak insan yaşamını kolaylaştırır ve anlam kazandırır, İnsan ilişkilerini olumlu yönde etkileyerek bireylerin sosyalleşmesine yardımcı olur. Doğa ve çevre kavramlarının konusunda bilgilenme ve bilinçlendirmede önemli rol oynar; ekonomik yarar sağlar; yaşama sevinci sağlayarak işgücü ve verimi artırır; sağlık yönünden olduğu kadar beslenme ve diğer kullanımlar için ekonomik katkı sağlar.

Gelişmiş ülkelerde açık-yeşil alanların nitelik ve nicelikleri, medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda pek çok gelişmiş ülke, insanların zihinsel ve fiziksel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak insan yaşamı için uygun kent mekanı veya ekolojisini planlama ve oluşturma çabasına yönelmektedirler.

Yeşil alanlar için en önemli belirleyici kriter gereksinimlerdir. Yaş, gelir düzeyi, eğitim ve kültür düzeyi yeşil alanların planlamasında önemli özellikler olarak ortaya çıkmaktadır. Gereksinimleri alansal ölçülerine göre düzenlemek için nüfus önemli diğer bir kriter olmaktadır. Nüfus büyüklüğü, yoğunluğu, yaşa göre dağılışı gibi özelliklerin

incelenmesi gerekmektedir. Kentler için geliştirilecek yeşil alan karar ve stratejilerinde kentte yaşayan değişik yaş gruplarına uygun açık-yeşil alan gereksinimine göre uygun ve yeterli alanın mekan üzerinde organize edilmesi gerekmektedir (Çizelge 2.7).

Çizelge 2.7. Değişik yaş gruplarına göre yeşil alan gereksinimi (TÜBİTAK 1987)

Yaş	Gereksinimler	Donatım ve Nitelikleri	Gerekli Alan	Konuta uzaklık
0-2	-Sessizlik -Korunma -Güneşlenme -Kum, taş, toprak, tahta, yapraklar, çiçekler, su gibi doğada bulunan ilkel gereçler arasında ayırım yapma	Annenin çabuk ulaşabileceği, çocuğun gözetiminde bulundurulabileceği sessiz alanlar -Bitkisel perdeleme -Gerektiğinde sığınabilecek kapalı bir yer -Kum havuzları, nemli kum model masası, ağaç kütükleri, su havuzları -Oturma sıraları, köpeklerin geçmesine engel olacak alçak parmaklık	En çok 10 anne ve 10 çocuk için; 30- 60 m2 -Konut başına 1m2 (%50 oyun havuzları, %50 gezi yolları ve oturma yerleri)	-30 m. Dolaylarında
3-6	-Değişik öğelerin birbiri ile karşılaştırılması sonucunda düşünme alışkanlığının uyanması -Beden ve fikir çalışmaları -Ruhsal ve duygusal gelişime uygun bir ortam -Aşağıdaki nitelikte gereçler ve düzenler *Sağlam fakat tehlikesiz gereçler (Genellikle tahtadan) *Çocuğun geniş düşünce gücü ile gerçek ya da gerçek dışı kullanışlara olanak vermesi açısından ilgi çekme *Çocuğun adale gelişmesine yardımcı oyuncaklar ve oyun düzenlerine uygun yerler	-Kum havuzları -Salıncak, kızak, dönme dolap, tahtravalli -Üzerinden atlanabilen alçak duvarlar -İçinde yürünebilen su havuzları -Çesmeler -Sivri ucu bulunmayan kayalar (1m. dolayında) -Tahta silahlar, merdiven -Düşmelere karşı kum zemin üzerinde, yatay eğimli ya da dik duran ağaç kütükleri -Değişik büyüklükte bitkisel perdeler, çiçekler -Büyükler için oturma yerleri -Yaya yolları	Konut başına 2m ² -Öğrenci başına; *3m ² bahçe *1m ² açık hava dersliği *1m ² eğitim bahçesi *4m ² dikili alan (Toplam 9m ²)	30-70 m. Arasında 150 m.
7-11	-Uğraş alanının genişletilmesi -Fizik ve düşünme yeteneklerinin genişletilmesi -Kişisel yapıcı çalışmalar -Konut ve komşuluk çapında günlük yaşantısının gerektirdiği çalışmalara katılma	-Okul -Top oyunları için yerler -Spor alanları -Bitki dikilmiş yerler, küçük ağaçlık ve çimenlikler -Güneşli ve gölgeli yerler Mahalle Bahçeleri -Top oynama yerleri -Paten ve bisiklet düzlükleri -Hazır oyuncaklar -Su, taş, tahta, kum -Bu gibi yerler %50 boş bırakılmalı, %50 düzenli oyun alanları olarak (voleybol, futbol, vb.) düzenlenmelidir. -Spor yapıldığı göz önüne alınarak temiz havaya önem verilmelidir. -Derinliği az su havuzları	-Öğrenci başına 2m ² oyun bahçesi, 5m ² yeşil alan -Konut başına 4m ² yeşil çevre	200 m. En çok 350 m.

Çizelge 2.7'nin Devamı

12-15	Morfo fizyolojik değişmelerin sonucunda çıkan gereksinmeler. *Bağımsızlık eğilimi *Davranışlardaki günlük değişmeler (aşırı canlılık, okulda takımspor çalışmalarına katılma ve hareketlilikten sessizliğe dönme, yalnız geziler, hayal kurma, ufak marangozluk çalışmaları, kitap okuma, müzik dinleme gibi) *Kişisel yada takım çalışmalarında üstünlük gösterme eğilimi *Donatılarda sürekliliğin sağlanması	Toplantı salonları(yeterince çıkışı sağlamalı) -Bir önceki yaş kümesinin (7-11) oyunlarına katılmayı kolaylaştırıcı düzen, özellikle; başarı kazanma çabası, Macera gereksinmesinin giderildiği alanlardaki oyunlar -Dış görüşü kesen ve oyun alanlarını çevreleyen perdeleyici bitkiler -Boş oyun düzlükleri (buralar çimlendirilebilirler ancak çimlerin dayanabilmesi için yüzölçümleri en az 1 ha. olmalı) -Değişik sosyo profesyonel ortamlardan doğan ve değişik davranışları olan çocuk grupları	Konut başına 14m2 (yeşillendirmiş alanlarla birlikte)	En çok 350 m.
16-20	Daha geniş bağımsızlık anlayışının gerektirdiği gereksinme -Aile çevresi dışında yetişkinlerle tartışma ve onlar gibi davranabilme olanağının aranması, -Açık hava düzenlemeleri	Konutla okul ya da işyeri arasında göze hoş görünen dinlendirici yeşil yaya yolları -Yüzme havuzları, spor merkezleri, alış-veriş yerleri gibi ilgi çekici yerler	-	Kent dışında ya da yakın çevrede
21-60	-Dinlenme gereksinmesi *Rahatlık arama, sessizlik, yalnız geziler, açık hava kahveleri *Kültürel eğlenceler (dinletiler, müze, açık hava tiyatrosu, ağaç ve çiçek sergi bahçesi, botanik bahçesi, hayvanat bahçesi gibi) -Eylem gereksinmesi -Toplumsal (başka sosyal yaşantı grupları ile toplanma, bir araya gelme ve kent yaşantısına katılma)	Değişik toplum ve meslek dilimlerindeki aile ve kişilere göre düzenlenecek *Yapı adaları içindeki bahçeler , parklar (ilgi çekici manzaralara açılan çeşme, heykel, su yüzeylerinin yanından geçen dinlendirici gezi yolları, folklor ve yöresel bayramlar için gösteri yerleri, toplantı yerleri, değişik uğraşlar için değişik oyunlara olanak sağlayan araç ve gereçle donatılmış genç ve orta yaşlar için oyun yerleri, yeşillik içinde açık hava tiyatrosu, top oyunlarına, atletizm ve yüzme sporlarına elverişli araç ve gereçle donatılmış spor alanları, hipodrom, vb.) çocuklar için oyun yerleri		En çok 1 km.
60 +	-Başkaları ile konuşma ve ilgi çekici olaylara tanık olma gereksinmesi (sokağı görme ve çocuklarla bir arada bulunma) -Yeşil alanlarda dinlenme	Genellikle çocuk bahçeleri çevrelerinde gezinti yollarının kenarlarında ya da dolaşma yerlerinde yaşlılara ayrılan gölgelik ve güneşli oturma yerleri -Yaşlılar için huzur verici alanlar		En çok 350 m.

Kentsel yeşil alanların kullanıcılar için etkin bir yaşam çevresi oluşturmak için planlanması için aşağıdaki kriterler önem kazanmaktadır:

1. Aktivite ve kullanımlar
2. Ulaşılabilirlik
3. Estetik ve Görsel Nitelikler
4. Sosyallik

Aktivite ve kullanımlar

Kullanıcıların açık ve yeşil alanlarda yaptığı aktiviteler üç ana başlıkta incelenebilir. Bireysel aktivite ve kullanımlar (her gün kullanan bireylerin kişisel yaşam stillerine bağlı aktiviteler), aile aktivite ve kullanımlar (piknik, barbekü, anneye çocukların aktivitesi), toplumsal aktivite ve kullanımlar (spor aktiviteleri, festivaller, yerel okulların kullanımı, toplumsal kimlik ve birliktelik).

Aktiviteler mekanların temel yapı taşlarıdır ve insanları yeşil alanlara çeken sebeplerdir. Aktivite ve kullanımlar kriteri içerisinde “*çeşitlilik*” alt kriterleri söz konusu olmaktadır. Kentsel yeşil alan içerisindeki fiziksel görünümde, aktivitelerde ve kullanıcılarda çeşitliliğin sağlanması önemlidir (Yıldızcı ve Yücel, 2006). Farklı aktiviteler, biçimler ve insanlar buldukları mekanda zengin bir kavramsal karışım sağlarlar, farklı kullanıcılar mekanı farklı yollarla yorumlarlar: Mekana farklı anlamlar yüklerler (Anonymous 2000).

Ulaşılabilirlik

Bir mekanın ulaşılabilirliğinden bahsedildiğinde öncelikle dışarıdan rahat ve kolay bir ulaşımın olması, bunun yanında alanının okunaklılığının kolay algılanması da önemlidir. Alan içinde yaya, özel oto, bisiklet veya otobüs gibi değişik ulaşım araçlarıyla ulaşımın sağlanması gerekir. Ulaşılabilirlik kriteri içerisinde “*mekanın algılanabilirliği*” alt kriterleri söz konusu olmaktadır. Mekanın algılanabilirliği, projenin fiziksel planı ve alanda yer alacak kullanım modellerinden etkilenecektir (Bentley vd 1985). Belirli bir derinlik, iyi tanımlanmış bir mekan, düzgün tekstürler ve mekan boyunca iyi dağıtılmış ayırt edici elemanlar okunaklılığı artıracaktır. Okunaklılık etkili yaya sirkülasyonu için de önemlidir. Okunaklı yaya yolları; kolay ulaşım, açık yönelme ve iyi tanımlanmış sınırları içerir.

Ulaşılabilirlik kriteri içerisinde bir diğer alt kriter “*geçirgenlik*” tir. Bir çevrenin duyarlılığının ölçüsü, insanlara sağladığı geçirgenlik miktarına bağlıdır ve bu özellik ‘geçirgenlik’ olarak tanımlanır. Kentsel yeşil alanlarda özellikle “*yaya hareketi*” geçirgenliği doğrudan etkiler. Yaya hareketi etkinlik çeşitliliği ve mekanda kalma süresi ile ilişki göstermiştir. Mekan içinden geçen insan sayısı arttıkça kullanıcıların mekanda geçirdikleri süre de artmaktadır

Estetik ve Görsel Nitelikler

Görünüş, insanların mekâna yükledikleri anlamı doğrudan etkiler. Bu yüzden tasarımda görsel işaretlerin ve ipuçlarının kullanımı mekândaki estetik ve görsel uyumu

arttırarak algısal anlamda mekâna katkıda bulunur. Konfor ve imaj ise, insanların bir yeri kullanırken ki bireysel tecrübelerini yansıtır. Güvenlik ve bakım gibi konular park konforu ve imajının şekillenmesinde etkilidir (Anonymous, 2000).

Sosyallik

Sosyallik her topluluk için önemli bir bileşendir. İnsanlar arkadaşları ile bir araya geldikleri, komşularını gördükleri ve selamladıkları veya yabancılarla bile rahat ilişkiler kurabildikleri yerlerde topluluklarına karşı daha kuvvetli bir mekan hissi veya bağlılık hissi duyarlar (Project for public spaces 2000).

Sosyallik kriteri içerisinde “*sahiplik hissi*” alt kriteri söz konusu olmaktadır. Kentsel açık yeşil alanlar toplulukların buldukları yerlere daha güçlü hislerle bağlanmalarını sağlayan sosyal ve kültürel aktiviteler sunarlar. İnsanların rutin olarak bir araya geldikleri, bir yerden başka bir yere düzenli olarak geçtikleri veya rastlantısal karşılaşmalar yaptıkları yerler insanların günlük yaşamları içerisinde önemli yer tutabilirler Bu yüzden yeşil alanlar, sahiplik hissine katkıda bulunarak, sosyal izolasyonu azaltmaya ve sosyal bağlılığı artırmaya yardım edebilirler. Sahiplik hissi arttıkça çevrenin kalitesi ile ilgili sorumluluk ve endişeler de artacaktır (Yıldızcı ve Yücel 2006).

Son yıllarda yeşil alan planlamasının sosyal yönüyle ilgili çalışmalarda sıklıkla karşılaşılan kavramlardan birisi de yaşam kalitesidir. Dünya Sağlık Örgütü’ne göre yaşam kalitesi, bireylerin, hayat içerisindeki durumlarını, ait oldukları kültürel yapı ve değerler sistemi bağlamında, algılama ve değerlendirme biçimidir. Söz konusu değerlendirme, bireylerin beklentileri, hedefleri, hayat standartları ve hayata ilişkin kaygıları ile ilişkili olarak şekillenir (QOL 1995).

Kentsel yaşam kalitesi fiziksel çevre, sosyal çevre ve ekonomik çevre kalitesine yönelik bileşenlerden oluşmaktadır. Ekonomik çevre kalitesi yaşam maliyeti ve alım gücü gibi özellikler ile tanımlanırken; Sosyal çevre kalitesi yaşam biçimi, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim, örgütlülük ve gönüllülük esasına dayalı toplumsal faaliyetler, güvenlik, bir yerde topluma ait olma duygusu, kimlik, yerellik vb. özellikler ile tanımlanabilir. Fiziksel çevre kalitesi ise açık ve yeşil alan varlığı, ulaşım ağı (erişebilirlik) - ulaşım türü – toplu taşıma, altyapı ve belediye hizmetleri, iletişim, sosyo-kültürel aktiviteler, doğal ve tarihi değerlerin korunması, konut ve yaşam çevresinin planlı olması, konut tipi ve kalitesi, çalışma alanlarının çevresel etkilerinin azaltılması, rekreasyon alanlarının varlığı gibi özellikler ile tanımlanabilir.

Türksever’in 2001 yılında Türkiye’deki büyük şehirlerde yapmış olduğu çalışma sonuçlarına göre; yaşamdan hoşnutluğa etki eden en önemli parametrelerin genelde çevre ve sağlık ile ilişkili olduğu, bireylerin ihtiyaç duyduğu, eksikliğini hissettiği parklar ve yeşil alanların, sağlık olanaklarının ve gürültüsüz bir ortamın yaşamdan hoşnutluk ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Mercer’in 2009 yılında dünya genelinde 215 şehirde gerçekleştirdiği “Yaşam Kalitesi Araştırması”nın sonuçlarına göre birinci kent; kişi başına 25 m² yeşil alan düşen ve yüzölçümünün % 52’sinin yeşil alanla kaplı olan Avusturya’nın Viyana kenti

olmaktadır. Bunun en büyük nedeni yeşil alanların çevresel kalite için önemli bir rolü olmasıdır. Bunun sonucunda hava ve su kalitesinin çok iyi olması, sürdürülebilir atık yönetim sisteminin bulunması önemli faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (Anonim 2009).

Planlamada sosyal durumu tespit etmek, kişilerin istek ve beklentilerini bilmek planlamanın uygulanabilirliğinin yükseltilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Katılım bu konuda önemli bileşenlerden bir tanesidir. Plan kararları alınırken planın yapılacağı bölgede yaşayan insanların plana katılmaları mutlaka sağlanmalıdır.

2.1.5. Türkiye’de Kentsel Yeşil Alanlar ve Planlaması

Araştırma kapsamında Türkiye’deki bazı kentlerdeki yeşil alan durumu ve sorunları ve Türkiye planlama sistemi içerisinde yeşil alanlara yönelik planlama yaklaşımı bu bölümde incelenmiştir.

2.1.5.1. Türkiye kentlerindeki yeşil alan durumu ve sorunları

Ülkemizde kentlerde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının belirlenmesi çok sayıda bilimsel çalışmaya konu edilmiş, böylece kentsel yeşil alan varlığı üzerine görülen eksiklikler belirlenmeye çalışılmıştır. Isparta’da yapılan bir araştırmada 2001 yılında 3 m² aktif yeşil alan varlığı tespit edilmiştir. İstanbul’da 2004 yılında kişi başına 1.9 m² aktif yeşil alan varlığı, Akdeniz Üniversitesi tarafından yapılan bir araştırmaya göre Antalya’da 2005 yılında kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 4.4 m² olarak saptanmıştır (Ortaççeşme vd 2005). Çorum kentinde 2006 yılında yapılan yeşil alanlara yönelik araştırma sonucunda açık ve yeşil alanların kent içindeki dağılımları dengesiz ve yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Aksaray kentinde 2007 yılında yapılan bir araştırmada, Aksaray kentindeki mevcut düzenlenmiş aktif açık-yeşil alanların (kent ve mahalle parkları, çocuk bahçeleri ve oyun alanları) kişi başına ortalama 3,5 m² olduğu saptanmıştır (Akbulut 2007). Kahramanmaraş kentinde 2007 yılında yapılan bir çalışmada kişi başına 1.4 m² aktif yeşil alan varlığı saptanmıştır.

Bu çalışmalar kentlerimizde yeşil alanların yeterli olmadığını ortaya koymuştur. Yeşil alanların alansal olarak standartların altında olmasının yanında, yeşil alanların kent genelinde düzensiz dağılımı, bir yeşil alan sistem kurgusunun bulunmaması, yeşil alanların uygulamada karşılaştıkları hukuksal sorunlar ve mülkiyet sorunları, yeşil alanların erişilebilirlik sorunları, yeşil alanların büyüklük olarak yeterli olmadığından dolayı işlevsellik bakımından etkin kullanılmama gibi sorunlar da bulunmaktadır (Çizelge 2.8).

Çizelge 2.8. Bilimsel çalışmalar sonucu bazı kentlerimizin aktif yeşil alan varlığı, sorunları ve öneriler (Manavoğlu 2010)

Şehir	Araştırmacı Çalışma yılı	Mevcut Aktif Yeşil Alan m ² /kişi	Yeşil Alan Sorunları	Öneriler
Isparta	Gül, Küçük (2001)	3	Mevcut düzenlenmiş aktif açık-yeşil alanlar (kent ve mahalle parkları, çocuk bahçeleri ve oyun alanları) nitelik ve nicelik olarak yetersizdir.	Modern, yeşil ve yaşanılabilir bir Isparta kenti oluşturabilmek için, öncelikle açık- yeşil alanların nitelik ve niceliğini bilimsel, ekolojik ve teknik kriterler dikkate alınarak bir bütünlük içinde planlanması, tasarlanması ve yönetilmesi ile mümkün olabilecektir.
İstanbul	Aksoy ve ark. (2004)	1,9	Mevcut yeşil alan miktarı yeterli değil. Fiziksel kalitesi düşük, alansal büyüklükleri az, standartların altındadır. İstanbul kentinde yeşil alanların dağılımının etki alanları itibarıyla homojen bir dağılım yoktur.	17 Ağustos depremi kentsel Peyzaj planlamasında ve kent planlamasında yeşil alanların planlamasını deprem öncesi ve sonrası için yeniden ele almanın gerekliliğini ortaya koymuştur. Yeşil alanlar planlamanın sonuç çıktısı olmak yerine öncelikli girdisi olarak ele alınmak zorundadır.
Antalya	Ortaçeşme ve ark. (2005)	4,4	Yeşil alan miktarı yeterli değildir. Mevcut yeşil alanların kent içindeki dağılımları dengeli değildir, kentte bir yeşil alan sistem kurgusu bulunmamaktadır.	Kentte yeşil alan yaklaşımlarının yeniden gözden geçirilmesine ve gelecekteki imar planlarının yapımında ya da mevcut planların revizyonunda yeşil alanlar bakımından yeni açılımlara gereksinim bulunmaktadır.
Eskişehir	Uz (2005)	4. 62	-Kent merkezinden uzaklaştıkça yeni gelişim gösteren mahallelerde yeşil alan miktarı, eski kuruluşlu mahallelere nazaran daha fazla olduğu gözlenmiştir. -Mahalle ölçeğindeki açık ve yeşil alanların sayısı, dağılımı ve sahip olduğu donatılar açısından dengesizlikler bulunmaktadır	-Yeşil alanların tasarlanması kadar gelecek nesillere aktarılması da önemli bir kriterdir. Bu kapsamda insanların, planlanan alanlar ve doğal yeşilliklerin korunması ve devamlılığının sağlanması konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
Adapazarı	Gökalp (2006)	0.70	- Kent merkezinde belirgin bir açık ve yeşil alan sistemi mevcut değildir. Yeşil alanlar kent içinde dağınık olarak bulunmaktadır. - Yeni yerleşim alanlarında da sonradan yapılmalarına rağmen gerçek anlamda bir açık ve yeşil alan sistemi bulunmamaktadır.	-İmar Kanunu'ndaki açık ve yeşil alan standartları, gerekli yasal düzenlemelerle çağdaş seviyeye getirilmelidir. -Ayrıca saptanan bu standardın içerdiği kategoriler, kategorilerin tanımları, büyüklükleri, ulaşım mesafeleri ve donanımları da belirlenmelidir.

Devamı arkada

Çizelge 2.8'in devamı

Ankara	Müftüoğlu (2008) Yeşil (2006)	2 m ² 'nin altı	Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde yapılacak olan planlamalarda kişi başına minimum 10 m ² aktif alan alınmak kaydıyla planlar hazırlanmakta, fakat kentlerimizin çoğunda kişi başına düşen yeşil alan miktarları giderek azalmakta, var olan yeşil alanların kent içerisindeki dağılımları dengesizliğini korumaktadır.	-İmar mevzuatı içerisinde kentsel açık-yeşil alanlarla doğrudan ilgili olan 3194 sayılı İmar Kanunu Avrupa Birliği standartlarına uyumlu hale getirilmelidir. - Peyzaj mimarlığı meslek disiplini, kent ve kır yaşantısını doğrudan etkileyen imar mevzuat sürecine mutlaka dahil edilmelidir.
Çorum	Albayrak (2006)	2.1	-Açık ve yeşil alanların kent içindeki dağılımı dengesiz ve düzensiz. -Mevcut alan kullanımının planlama kararlarıyla örtüşmediği -Yeşil alanların büyüklük, işlevsellik ve estetik açıdan halkın ihtiyaçlarına cevap vermemesi	- Kentte yeşil kuşak oluşturmaya yönelik öneriler sunulmuştur.
Kırıkkale	Özcan (2006)	2.20	- Açık-yeşil alan verilerinin niceliksel açıdan yetersiz - Kent formu bütününde dengesiz mekansal dağılım - Açık- yeşil alanların etkin kullanılmadığı	Açık-yeşil alan kullanımının mekansal-işlevsel kademelenme kapsamında dengeli dağılımının yapılması
Aksaray	Akbulut (2007)	3.4	- Aksaray kent merkezinde aktif yeşil alanlar yetersizdir. - Konut ve toplu konut birimlerinde yer alan açık-yeşil alanlar istenilen standart, estetik ve işlevsel özelliklere sahip değildir. - Kentteki spor alanlarının dağılımı, açık alan büyüklüğü, kişi başına düşen spor alanı miktarı halkın ihtiyacını karşılayacak düzeyde değildir.	Yeşil alanların nitelik ve niceliğini, bilimsel ve teknik kriterler dikkate alınarak planlamak, uygulamak ve sürekliliğini sağlamak ile mümkündür. Kent içindeki tüm açık ve yeşil alanlar, kentsel yönetimin kararlarının yer aldığı planlarla bir bütünlük arz etmeli, zaman içindeki değişimler için süreklilik ve esneklik sağlayacak şekilde oluşturulmalıdır.
Kahramanmaraş	İlter (2007)	1,4	-Öngörülen ve mevcut aktif yeşil alan parsellerinin tamamına yakınının büyüklükleri ideal ölçülerin altındadır. -Çalışma alanının %68'i öngörülen yeşil alan parsellerine ideal yürüme mesafesinde iken, mevcut parseller için bu oran %41 olarak belirlenmiştir.	- Kentte öngörülen ve mevcut aktif yeşil alanların toplam büyüklükleri, kent genelinde dağılımları ve parsel boyutları bakımından revize edilmelidir. - İmar planlarında yeni aktif yeşil alanlar öngörülürken konut dokularının gelişim formu ve planlanan nüfus yoğunluğu doğrultusunda yeşil alan

a

Çizelge 2.8'in devamı

			-Bu sonuçlar, aktif yeşil alanların küçük yüzölçümleri ve kent genelinde düzensiz dağılımları nedeniyle kent yaşantısına yeterli katkı sağlayamamaktadır.	parselinin konumu ve genişliğine karar verilmelidir.
Çanakkale	Küzeci (2008)	11.5	Mevcut yeşil alanlarda nitelik, nicelik ve bu alanların kent geneline dağılımları açısından sorunlar bulunmaktadır.	- Doğal kaynaklar, çevre kirliliği, yeryüzü hakkında hızlı ve doğru bilgiye olan ihtiyacı artmaktadır. Teknolojinin her gün daha da ilerlemesiyle beraber doğal kaynakların belirlenmesinde ve yıllara göre oluşan değişimlerin analizinde kullanılan yöntemlerde de çeşitlilik artmaktadır
Konya	Özcan (2008)	-	Konya kentsel koruma alanında mevcut açık yeşil alan kullanımlarının gerek niceliksel gerekse niteliksel açıdan kültürel mirasa ilişkin değerlerin sürdürülebilir korunması ve geliştirilmesine yönelik etken ve verimli kullanılmadığı.	Yeşil koridorlardan oluşan açık ve yeşil alan sistemi kurulmalı -Küçük parklar, pasif yeşil alanlar yeşil alan sistemi kapsamında yeniden tasarlanmalı

2.1.5.2. Türkiye planlama sistemi içerisinde yeşil alanların planlama yaklaşımı

Pozitif hukuk normlarında olduğu gibi, imar planları arasında da bir sıradüzen (hiyerarşi) uyumu vardır. Nasıl yönetmelikler tüzüklere, tüzükler yasalara, yasalar da anayasa'ya aykırı olamaz ise, ilke olarak imar planları arasında da buna benzer, tündengelim yöntemine uygun bir sıradüzeni vardır. Ülkemizdeki plan türleri üst ölçekli planlardan alt ölçekli planlara doğru Çizelge 2.9'da verilmiştir.

Çizelge 2.9. Türkiye’deki plan türleri ve yetkili kurumlar (Ünal 2008)

Plan Türleri - Ölçekleri	Plan Onayı - Yetki	
Sosyo-Ekonomik Planlar	Ülke Kalkınma Planı	T.B.M.M-Kanun
	Bölge Planı	D.P.T (KA ile)
	Stratejik Plan	BŞBM, BM, İGM
Üst Düzey Fiziki Planlar (Çevre Düzeni Planları)	İl Çevre Düzeni Planları 1/100.000	İBM+İGM, BŞBM+İGM
	Diğer Üst Düzey Planlar 1/25.000, 1/50.000 1/100.000, 1/200.000	İB, KKK
Yerel Fiziki Planlar (İmar Planları)	Nazım İmar Planları 1/25000, 1/5000	BM, BŞBM, İGM
	Uygulama İmar Planları 1/1000	BM, (İÇBM-İKBM) + BŞBMİ, İGM
Özel Amaçlı Fiziki Planlar, Özel Alanlarda Planlamalar	Koruma Amaçlı İmar Planları 1/5000, 1/2000, 1/1000	KBM+BM veya İGM
	Turizm Alan ve Merkez Planları 1/5000, 1/2000, 1/1000	KTB
	Özel Çevre Koruma Bölge Planları 1/5000, 1/2000, 1/1000	ÇŞB
	Köy Yerleşme Planları 1/5000, 1/2000, 1/1000	İGM
	Islah İmar Planları 1/5000, 1/2000, 1/1000	BM, İGM
	Organize Sanayi Bölge Planları 1/5000, 1/2000, 1/1000	STB ve İl İdare Kur.
	Toplu Konut Alan Planları 1/5000, 1/1000	BŞBM, BM, İGM
	Özel Orman Alanı Planları 1/5000, 1/1000	BM, İGM
Tamamlayıcı Planlar	Revizyon İmar Planları	BM, BBM, İGM, İB,
	İlave İmar Planları	BM, BBM, İGM, İB,
	Mevzi İmar Planları	BM, BBM, İGM, İB,

Kısaltmalar

KA:Kalkınma Ajansı, İB:İlgili Bakanlıklar, BM:Belediye Meclisi, İBM:İl Belediye Meclisi, BŞBM:Büyükşehir Belediye Meclisi, İÇBM:İlçe Belediye Meclisi, İKBM:İlk Kademe Belediye Meclisi, İGM:İl Genel Meclisi, KKK:Kamu Kurum ve Kuruluşları, KBK:Koruma Bölge Kurulu, KTB:Kültür ve Turizm Bakanlığı, ÇŞB:Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, KTKGB:Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi, STB:Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DPT:Devlet Planlama Teşkilatı.

Ülkemizde imar yasaları ve yönetmelikleri kent planlama sürecini yönlendiren temel yasal mevzuatı oluşturmaktadır. Bu mevzuatta yeşil alanlara yönelik yaklaşım, kişi başına belirli büyüklükte (m²) yeşil alanın sağlanmasıdır. 1985 yılında çıkarılan ve halen yürürlükte olan 3194 sayılı İmar Kanunu’nda kentsel alanlarda kişi başına aktif yeşil alan miktarı 7m² olarak öngörülmüştür. 2 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik’le kişi başına aktif yeşil alan miktarı 10 m²,ye çıkarılmıştır (Çizelge 2.10).

Çizelge 2.10. Türkiye planlama sistemi içinde aktif yeşil alan standardının gelişimi

Tarih	Kanun adı- no	Yeşil alan standardı
1933	2290 Sayılı Yapı ve Yollar Kanunu	4 m ² /kişi
1956	6785 Sayılı İmar Kanunu	Plancının kendi çalışma ve kabulleri ile standart belirlenmiştir.
1985	3194 Sayılı İmar Kanunu	Belediye ve Mücavir Alan Sınırları içinde 7 m ² /kişi, Belediye ve Mücavir Alan Sınırları dışında 14 m ² /kişi
1999	2 Eylül 1999 tarihli 23804 sayılı yönetmelik	Belediye ve Mücavir Alan Sınırları içinde 10 m ² /kişi, Belediye ve Mücavir Alan Sınırları dışında 14 m ² /kişi

Ülkemizdeki imar mevzuatlarında yeşil alanlara ilişkin öngörüler tarihsel süreç içinde aşağıdaki başlıklarda incelenmiştir:

3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunu: 14 Nisan 1930 tarih ve 1471 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan bu kanunla, yerel ölçekte açık ve yeşil alanlar tesis etmek, korumak ve devam ettirmek görevi belediyelere verilmiştir. Yasada belediyelerin yapacağı görevlerle ilgili özel yasa hükümlerinden açık ve yeşil alanlarla doğrudan ilişkili olanlar şöyle belirtilmektedir: Yasanın 15. Madde, 21. bendinde orman, koru, bağ, bahçe, çayır ve meraları zarardan korumak; 31. bendinde, beldenin sokak ve meydanlarını plana ve programa uygun olarak düzenlemek, sınıflarını, isimlerini, numaralarını belirlemek buna göre ağaçlandırmak, döşemek, aydınlatmak, süslemek, duracak, sığınacak, dinlenecek yerler yapmak ve iyi bir halde bulundurmak; 33. bendinde, belediye bahçeleri, fidanlıkları, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, belediye koruları yetiştirmek, bunları korumak ve işletmek; 59. bendinde, hayvanat ve botanik bahçeleri kurmak, devam ettirmek ve işletmek görevlerini belediyelere verilmiştir (Çalışkan 1990).

10 Haziran 1933 tarih 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu: Türkiye’de imar planlarının hazırlanması sırasında kent içinde çeşitli kullanımlar için kişi başına ayrılması gereken alan miktarı için ilk kabuller 21 Haziran 1933 tarih ve 24331 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan kanun ile başlamıştır (Çalışkan 1990). 1933-1956 yılları arasında yürürlükte kalan bu kanunun 4. maddesinin b fıkrasına göre, kentlerin imar planı hazırlanırken kişi başına 65 m² kent alanı ayrılmıştır. Bu kanun çerçevesinde yeşil alanlar; koru, çayır, göl ve oyun alanları şeklinde sınıflandırılmış ve kişi başına 4m²’lik bir yeşil alan standartı önerilmiştir (Karakoç 1996) (Çizelge 2.11).

Çizelge 2.11. 2290 Sayılı Belediye ve Yapı Yollar Kanunu'na göre kent içindeki alan kullanışları ve kişi başına ayrılması öngörülen alan ölçüleri (Çalışkan 1990)

Alan kullanım tipi	m ² /kişi	Alan olarak kent içindeki oranı (%)
Ev, bahçe, yol ve meydanlar	50	77.0
Ticaret ve sanayi alanları	4	6.1
Koru, çayır, göl ve oyun alanları	4	6.1
Hastane, mezarlık, hamam, kahvehane, otel gibi herkese açık yerler	3	4.6
Resmi ve askeri kurumlar ve eğitim yerleri	2	3.1
Okullar ve kütüphaneler	2	3.1
Toplam	65	100

9 Temmuz 1956 tarih ve 6785 sayılı İmar Yasası: 16 Temmuz 1956 tarih ve 9359 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan bu kanunla plancıya kendi çalışma ve kabulleri ile planlama yapma yetkisi tanınmıştır. 6785 Sayılı kanunda değişiklik yapan 11.07.1972 tarih ve 1605 Sayılı Kanununun 28. maddesi, “yeşil alanların toplamının, planlamaya esas alınan nüfus başına 7 m²'den aşağıya düşürülmemesini” öngörmüştür.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı 1969 yılında Ankara İmar Planı için mevcut standartlar dışında yeşil alanlar için özel bir standart getirmiştir. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, İmar İşleri Genel Müdürlüğü Yüksek Kurulu'nun 22.12.1975 tarihinde yayınlamış olduğu genelgeyle metropoliten alan nazım imar planında iskana açılan alanlarda geliştirilecek uygulama planlarında ve getirilen yerleşme taleplerinde aranacak şartlar ile gerekli teçhizat ve standartlar ortaya konulmuştur (Çizelge 2.12). Çizelgede görüleceği gibi, kişi başına 7 m²'lik yeşil alan standardı 9.25 m²'ye çıkartılmıştır (Karakoç 1996).

Çizelge 2.12. Metropoliten alan nazım planında gerekli teçhizat ve standartlar (Karakoç 1996)

Donatılar	Komşuluk Ünitesi		Mahalle Ünitesi		Mahalle Grubu Ünitesi	
	Donatım Çeşidi	m ² /kişi	Donatım Çeşidi	m ² /kişi	Donatım Çeşidi	m ² /kişi
	Nüfus: min. 5000 kişi Alan: min. 15 ha. Yoğunluk: max. 350 kişi/ha		Nüfus: min. 15.000 kişi Alan: min. 45 ha Yoğunluk: max. 350 kişi/ha		Nüfusu: min. 45.000 kişi Alanı: min. 135 ha. Yoğunluğu: max. 350 kişi/ha	
Eğitim	Anaokulu	0.30	Ortaokul (okul bahçesi ve spor salonu)	1.00	Lise ve Meslek Okulu	0.50
	İlkokul	1.00				
Kültür	Sosyal Bina (Toplantı Salonu, kütüphane, gençlik evi)	0.30	Sosyal Bina (Toplantı Salonu ve kütüphane)	0.20	Tiyatro Sinema Cami	0.10 0.10 0.10

Ticaret	Dükkan Grupları (10-15 Dükkan+ park+otobüs durağı)	0.50	Tali ticaret Açık Pazar Çarşı	0.40	İkinci derece merkez	0.80
Sağlık	Sağlık evi (Ana ve çocuk sağlığı+aşı istasyonu)	0.10	Sağlık Ocağı	0.15	(100 Yataklı hastane, sağlık merkezi, dispanser)	0.11 0.05
İdare Binaları	-	-	İdare binası ve servisler	0.20	İdare binası	0.40
Yeşil Alanlar	Oyun ve çocuk bahçeleri (3-6, 7-11 yaş)	1.50	Oyun ve Spor alanı (11-18 yaş) Mahalle Parkları	2.00 1.00	Semt Stadı Parklar	1.00 3.75
Teknik Altyapı Otopark		0.10 0.50		0.10 0.30		0.30 0.40
Yollar	Yoğunluk 250 kişi/ha 300 kişi/ha 350 kişi/ha	10.60 9.00 7.90		9.90 8.50 7.40		8.80 7.70 6.70

3 Mayıs 1985 tarih 3194 Sayılı İmar Kanunu: 9.05.1985 tarih ve 18749 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. 2.11.1985 tarihli 18916 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelikte “**aktif yeşil alan**” park, çocuk bahçesi ve oyun alanları olarak tanımlanmıştır. Yönetmelikte her ölçekteki imar planlarında aktif yeşil alan standardı belediye ve mücavir alan sınırları içinde kişi başına 7.0 m² dışında ise 14 m² olarak belirlenmiştir. (Çizelge 2.13)

Çizelge 2.13. 3194 Sayılı İmar Kanunu Yönetmeliğine göre kentsel, sosyal ve teknik altyapı (İmar Kanunu 1996)

Alan tipi	Nüfusa göre standartlar			
	0-15 000	15 000-45 000	45 000-100 000	100 000+
Anaokulu	0.7 m ² /kişi	0.7 m ² /kişi	0.7 m ² /kişi	0.7 m ² /kişi
İlkokul	2.0 m ² /kişi	2.0 m ² /kişi	2.0 m ² /kişi	2.0 m ² /kişi
Ortaokul	1.8 m ² /kişi	1.8 m ² /kişi	1.8 m ² /kişi	1.8 m ² /kişi
Lise	2.0 m ² /kişi	2.0 m ² /kişi	2.0 m ² /kişi	2.0 m ² /kişi
Aktif Yeşil Alan	7.0 m²/kişi	7.0 m²/kişi	7.0 m²/kişi	7.0 m²/kişi
Sağlık Servisleri	1.0 m ² /kişi	1.0 m ² /kişi	1.2 m ² /kişi	1.5 m ² /kişi
Sosyal ve Kültürel Yapılar	0.3 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi	0.8 m ² /kişi	3.0 m ² /kişi
İdari Yapılar	2.2 m ² /kişi	3.0 m ² /kişi	3.5 m ² /kişi	4.6 m ² /kişi
Ticaret	1.1 m ² /kişi	1.2 m ² /kişi	1.3 m ² /kişi	1.5 m ² /kişi
Teknik altyapı (yol ve otopark hariç)	0.1 m ² /kişi	0.2 m ² /kişi	1.0 m ² /kişi	2.0 m ² /kişi

3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesinde belediyeler ve valiliklerce düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların dağıtım sırasında bunların yüzölçümlerinden yeteri kadar saha, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında “düzenleme ortaklık payı” olarak düşülebilir hükmü yer almıştır. Aynı maddede “düzenleme ortaklık payları düzenlemeye tabi tutulan yerlerin ihtiyacı olan yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, cami ve karakol gibi umumi hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarda kullanılamaz” hükmü ile yeşil alanların imar planlarında düzenlenmesine ilişkin bilgi vermektedir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 2 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik’te kişi başına yeşil alan miktarı 10 m²’ye çıkarılmıştır. Belediye ve mücavir alan sınırları dışında yapılacak olan planlamalarda aktif yeşil alan miktarı kişi başına 14 m² olarak belirlenmiştir. Günümüzde 9.5.1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve 2.9.1999 tarih ve 23804 sayılı yönetmelik kent planlama sürecinde yeşil alanlarla ilgili yasal mevzuatı oluşturmaktadır. Bu güncel mevzuatta yer alan standartlar Çizelge 2.14’de verilmiştir.

Çizelge 2.14. Yürürlükteki yasal mevzuata göre kentsel, sosyal ve teknik altyapı standartları

Altyapı tipi	Nüfusa göre standartlar			
	0-15 000	15 000-45 000	45 000-100 000	100 000+
Kreş+Anaokulu	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi
İlköğretim	4 m ² /kişi	4 m ² /kişi	4.5 m ² /kişi	4.5 m ² /kişi
Ortaöğretim	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi
Aktif Yeşil Alan	10 m²/kişi	10 m²/kişi	10 m²/kişi	10 m²/kişi
Sağlık Tesis Alanları	2 m ² /kişi	2 m ² /kişi	3 m ² /kişi	4 m ² /kişi
Kültürel Tesis Alanları	0.5 m ² /kişi	1 m ² /kişi	2 m ² /kişi	2.5 m ² /kişi
Sosyal Tesis Alanları	0.5 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1.5 m ² /kişi
Halk Eğitim Merkezi	0.4 m ² /kişi	0.4 m ² /kişi	0.4 m ² /kişi	0.4 m ² /kişi
Dini Tesis Alanları	0.5 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi
İdari Tesis Alanları	3 m ² /kişi	3.5 m ² /kişi	4 m ² /kişi	5 m ² /kişi
Teknik altyapı (Yol ve otopark hariç)	1 m ² /kişi	2 m ² /kişi	3 m ² /kişi	4 m ² /kişi

Ülkemizin kent planlama sürecinde imar kanunları imar planlama çalışmalarına yol göstermiştir. Bir imar planlama çalışmasında % 40 düzenleme ortaklık payıyla bedelsiz oluşturulan yeşil alanlar ve diğer teknik ve sosyal altyapı alanları, kanunda öngörülen standartları karşılamakta yetersiz kalabilmektedir.

17.03.2001 tarihinde değişikliğe uğrayarak en son halini alan 24345 Sayılı Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte **Sosyal Altyapı Tanımlar Madde 3**’te “Sağlıklı bir çevre meydana getirmek amacı ile yapılması gereken eğitim, sağlık, dini, kültürel ve idari yapılar ile park, çocuk bahçeleri gibi yeşil alanlara verilen genel isimdir” şeklinde tanımlanmıştır. Bu yönetmelikte yeşil alanlar yönünden yapılan bir diğer tanım Aktif Yeşil Alan tanımıdır. **Aktif Yeşil Alan**; Park, çocuk bahçesi ve oyun alanları olarak ayrılan sahalardır, şeklinde tanımlanmıştır.

1.06.2013 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan 28664 sayılı Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde Yeşil Alanlar birinci bölüm tanımlar kısmında Madde 14. Kent bölgeleri tanımları ve alan kullanım şartları belirtilmiş, 2. Kısımda Sosyal ve kültürel altyapı alanları başlığı altında yeşil alanlar aşağıda şekilde tanımlanmıştır.

a) Yeşil alanlar: Toplumun yararlanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence ve kıyı alanları toplamıdır. Metropol ölçekteki fuar, botanik ve hayvanat bahçeleri ile bölgesel parklar bu alanlar kapsamındadır.

aa) Çocuk bahçeleri: 0-5 yaş grubunun ihtiyaçlarını karşılayacak alanlardır. Bitki örtüsü ile çocukların oyun için gerekli araç gereçlerinden büfe, havuz, pergole ve genel heladan başka tesis yapılamaz.

ab) Parklar: İmar planı ile belirlenmek ve mevcut ağaç dokusu dikkate alınarak tabii zemin veya tesviye edilmiş toprak zemin altında kalmak üzere, ağaçlandırma ve bitkilendirme için yeterli derinlikte toprak örtüsü olması ve standartları sağlaması kaydıyla otopark ve havuz ile açık spor ve oyun alanı, umumi hela, 1 katı, h=4,50 m.'yi ve taban alanı kat sayısı toplamda 0,03'ü geçmemek, sökülüp takılabilir malzemedan yapılmak kaydıyla; açık çay bahçesi, büfe, pergole, kameriye, muhtarlık, güvenlik kulübesi, sporcu soyunma kabinleri, taksi durağı, trafo gibi tesislerin yapılabildiği, kentte yaşayanların yeşil bitki örtüsü ile dinlenme ihtiyaçlarının karşılandığı alanlardır.

ac) Piknik ve eğlence (rekreasyon) alanları: Kentin açık ve yeşil alan ihtiyacı başta olmak üzere, kent içinde ve çevresinde günübirlik kullanıma yönelik ve imar planı kararı ile belirlenmiş; eğlence, dinlenme, piknik ihtiyaçlarının karşılanabileceği lokanta, gazino, kahvehane, çay bahçesi, büfe, otopark gibi kullanımlar ile, tenis, yüzme, mini golf, otokros gibi her tür sportif faaliyetlerin yer alabileceği alanlardır. Bu alanda yapılacak yapıların emsali (0.05) i, yüksekliği (6.50) m.yi geçemez."

b) Spor ve Oyun alanları: Spor ve oyun ihtiyacı karşılanmak, spor faaliyetleri yapılmak üzere imar planı kararı ile kent, bölge veya semt ölçeğinde ayrılan açık ve kapalı tesis alanlarıdır. Bu alanlarda açık veya kapalı otoparklar ile seyirci ve sporcuların ihtiyacına yönelik, büfe, lokanta, pastane, çayhane ve spor faaliyetlerine ilişkin ticari üniteler yer alabilir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi imar yönetmeliğine göre yeşil alanlar, Antalya Büyükşehir Belediyesi 18.12.1998 tarihli İmar Yönetmeliğinin üçüncü bölümünde Kentsel Kullanım Alanları başlığı altında "kent ve kentlinin oksijen ihtiyacını karşılayan gerek aktif (etken) gerekse pasif (edilgen) kullanımlı bitki örtüsünün yoğun olduğu alanlardır" şeklinde tanımlanmış ve iki kısımda ele alınmıştır.

a) Aktif (etken) yeşil alanlar; Toplumun yararlanması için ayrılan Kent ve Bölge Parkları (Dinlenme Alanları), Çay Bahçeleri, Çocuk Bahçeleri, Oyun Alanları (Semt Spor Sahaları), Mesire Alanları (Piknik ve Eğlence Alanları), Özel İşlevlere Ayrılmış yeşil alanlar (fuar, lunapark, festival alanları, hayvanat ve botanik bahçeleri, kültür park) gibi alanlar olup aşağıdaki gibi tanımlanabilir:

Kent ve Bölge Parkları

Kentte yaşayanların dinlenme ihtiyaçlarına cevap veren alanlardır.

Çay Bahçeleri:

Çayhane, kafeterya gibi tesislerin yapılabileceği alanlardır.

Çocuk Bahçeleri:

(0-6) ve (7-11) yaş gruplarının oyun ihtiyaçlarını karşılayan alanlardır.

Oyun Alanları (Semt Spor Sahaları):

İskan bölgeleri içinde yer alan gençlerin spor ve oyun ihtiyaçlarını karşılayan alanlardır. Bu alanlar Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından kamulaştırılarak uygulamaya konulabileceği gibi, ilgili belediyesince de gerekli şartlar sağlanarak terk ettirilebilir. Bu nedenle İmar Kanunu'nun 18. maddesi gereği yapılan uygulamalarda oyun alanları, okul alanları gibi tescile tabi alanlar olup, bu alanlar uygulama alanı içindeki katılım payları oranında tüm parsellere hisselendirilir.

Mesire Alanları/ Rekreasyon Alanları (Piknik ve Eğlence Alanları):

Bu alanlar kentlilerin günübirlik eğlenme ve dinlenme alanlarıdır.

Mesire Alanları:

Yoğun yeşil bitki örtüsünün yanında yeterli sayıda otopark, büfe, oturma ve yemek yerleri, çeşmeler, oyun alanları, yemek pişirme yerleri, tuvalet ve bulaşık yıkama yerleri ile yapılaşma emsali % 3'ü, yapı yüksekliği 1 katı geçmemek koşulu ile lokanta, çayhane yapılabilecek alanlardır.

Özel İşlevlere Ayrılmış Yeşil Alanlar:

Planda fuar, lunapark, festival alanları, hayvanat ve botanik bahçeleri, kültür park gibi işlevler için ayrılmış alanlardır.

b) Pasif (edilgen) yeşil alanlar; Orman alanları, ağaçlandırılacak alanlar, milli parklar, mezarlıklar v.b. alanlardır.

2.2. Kaynak Taramaları

2.2.1. Kentsel açık ve yeşil alanlarla ilgili çalışmalar

Nyhuus (1992), çalışmasında Norveç kentlerindeki yeşil alan durumunu incelemiş, yapılan araştırma sonucunda Norveç'teki yeşil alanların % 60'ının özel bahçelerden oluştuğunu ortaya koymuştur. Ekolojik açıdan iyi bir yeşil alan sisteminin dört gruptan oluştuğunu, bunların;

1. Bazı büyük yeşil alanlar (400 da'dan fazla)
2. Çok sayıda küçük yeşil alanlar (çeşitli şekil ve büyüklükte; parklar, bahçeler, doğal, arkeolojik sitler v.s.)
3. Yeşil alanlar arasındaki koridorlar (En az 30m. genişlikte 60 m'de olabilir. Vadiler, havuzlar, bulvarlar, patikalar v.s.)
4. Büyük yeşil alanların etrafında geçiş bölgeleri ve çevredeki orman ve tarımsal alanlarla bağlantı olduğunu belirtmiştir. (Önemli alanlar için koruma)

Ersoy (1994), “Kentsel Alan Kullanım Normları” adlı çalışmasında kentsel alandaki çeşitli fonksiyonların planlama ilkeleri ve standartlarını belirlemiş, çeşitli ülkelerden farklı donatı standartları vermiştir. Kentsel alanlarda yeşil alan kademelenmesi başlığı altında çocuk oyun yeri (1-3 yaş) için hizmet verdiği alan en fazla 200 m hizmet ettiği konut sayısı 50-200, nüfus 200-1000 kişi olarak belirlemiştir. Çocuk bahçeleri (3-6 yaş) için 100 m. ile 800 m etki alanı içinde yer almakta, 250-1000 m² alanı kapsamaktadır. Oyun alanlarını iki gruba ayırmış, ilkokul yaş grubu için oyun alanları (6-12) etki alanını 400-800 m., orta ve lise öğrencileri için oyun alanlarını spor alanları olarak planlanması gerektiği belirtilmiştir.

Bozkurt (1994), “Antakya Kenti Açık ve Yeşil Alanlarının Belirlenmesinde Analitik Yaklaşımlar” adlı çalışmasında, Antakya belediye sınırları içerisinde mevcut açık ve yeşil alanların durumunu incelemiş, imar planlarının konuya yaklaşımını belirlemiş, kentin fiziksel dokusuna, gelecek yıllardaki nüfus projeksiyonuna uygun bir yeşil alan sistemi önermiştir. Anket çalışmasından elde edilen sonuçlar doğrultusundan sorunlar saptanmış ve kentin fiziksel yapısı ve iklim özelliklerine bağlı olarak en uygun yeşil alan sisteminin Yeşil Kuşak, Yeşil Kama ve Yeşil Ağ olduğu saptanmıştır.

Eymirli (1994), “Erzurum Kenti Açık ve Yeşil Alanlarının Saptanması ve Kentiçi Açık-Yeşil Alan İlkeleri Yönünden Araştırılması” adlı çalışmasında, araştırma alanı olan Erzurum kentinin fiziksel yapısı içinde mevcut açık ve yeşil alanların durumunu, imar planlarının konuya yaklaşımını incelenmiş ve kent için ileriye dönük uygun bir yeşil alan sistemi önerilmiştir. Erzurum kenti içindeki yolların ağaçlandırılarak organik bir bağın oluşturulması ve kenti çevreleyecek olan yeşil kuşağa bağlanması şeklinde bir yeşil alan sistemi önermiştir.

Searns (1995), endüstrileşme, kentleşme ve peyzaj üzerinde insan etkisinin artması sonucunda insanların sığınma mekanları aramaya başladıklarını ve doğaya yakın olmak istediklerini ileri sürmüştür. Bu amaçla yeşil yolların kentleşmeyi dengeleyecek unsurlar olabileceğini ifade etmiştir. Çalışmada yeşil yollar birinci kuşak (akşar, bulvarlar ve park yolları) ikinci kuşak (rekreasyonel yollar, doğrusal parklar) ve üçüncü kuşak (yaban hayatını geliştirme, taşkın hasarı azaltma, su kalitesini arttırma, eğitim ve diğer altyapı amaçlı yeşil alanlar) olmak üzere 3 başlıkta ele alınmıştır. Sağladıkları birçok yarar nedeniyle, yeşil yolların oluşturulması ve geliştirilmesine olan gereksinim ve insanların bu alanlara olan ilgisinin arttırılmasının önemine işaret etmiştir.

Taylor vd (1995), yeşil kuşak ve yeşil yol kavramlarını ve uygulamalarını 4 Kanada kentinde incelemiştir. Çalışma sonucunda yeşil yol sistemlerinin yeşil kuşak uygulamalarından hareketle geliştirildiğini ve bu çalışmada doğal sistemleri dikkate alan bir ekolojik planlama yaklaşımının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmada yeşil yol sisteminin oluşturabilmesi için uygun yeşil yol form, işlev ve organizasyonlarının belirlenmesini ve birbirine bağlama ilkesinin göz önünde tutulmasını önermektedirler. Ayrıca sistemin sürdürülebilirliği açısından halkın katılımının sağlanmasını önermektedirler. Yeşil yol sisteminin oluşturulmasında doğal arazi formları ilk belirleyici olarak ifade edilmiştir.

Ahern (1995), planlama stratejisi olarak yeşil yolları ele aldığı çalışmasında, yeşil yol kavramını çeşitli yönleriyle, Hollanda ve ABD'den örnekler vererek ele almıştır. Çalışmada geleceğin peyzajlarının “parça ve koridor” birlikteliği ile şekilleneceği ve bu birliktelikte yeşil koridorların izole peyzaj parçalarını bağlayarak, bölünmenin ekolojik etkilerini minimize edeceği ifade edilmiştir. Bu bir tür “mekansal bağ” kurmaktır. Bu işlevin kentsel alanlarda çok amaçlı bir yeşil yol sistemi ile sağlanabileceğini ifade etmektedir. Yeşil yol sistemi ekolojik, rekreasyonel, estetik amaçlarla oluşturulan doğrusal koridorlar olarak ifade edilmiş ve kentsel peyzaj planlamada stratejik bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir. Bu uygulamanın peyzaj ekolojisinde, peyzaj unsurları arasındaki besin, tür ve enerji akışını sağlama bakımından ekolojik tabanı olduğu da ifade edilmiştir. Plan stratejisi içinde yeşil koridorların bölünmeyi önleme, alan tahribini azaltma, kentin yayılmasını engelleme ve kontrolsüz arazi kullanımını değişimine engel olma gibi işlevlerine işaret etmiştir.

Walmsley (1995), yeşil yol uygulaması ve kent formu oluşumu ilişkilerini ele aldığı çalışmasında çeşitli Amerikan ve Avrupa kentlerinden uygulama örneklerini analiz etmiştir. Yeşil yolların gerek kent insanına yeşil alan gereksinimi sağlama, gerekse kentsel ve kırsal alanlar arasında bağ kurma yoluyla bir “dolaşım sistemi” oluşturduğunu ifade etmiştir. Yeşil yol sisteminin unsurları olarak nehir kıyıları, su kıyısı promenadlarını, ağaçlı geniş cadde ve bulvarları, bir hat boyunca uzanan parkları (doğrusal parklar), yürüyüş yollarını, doğrusal doğal koridorları (vadiler, dere yatakları gibi) sıralamaktadır. Bu yeşil yolların parklar, bahçeler, meydanlar, su yüzeyleri, okul bahçeleri ve diğer açık ve yeşil alanlarla birlikte kentsel yeşil altyapıyı (yeşil alan sistemini) oluşturduğunu ve yeşil kuşak, yeşil kama gibi uygulamalarla kent makroformu üzerinde belirleyici olabileceklerini belirtmiştir.

Karakoç (1996), “İmar Planlarında Alınan Yeşil Alan Kararları ve Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmasında genel olarak yeşil alanlar ve imar planlarında alınan yeşil alan kararları ile bu kararların uygulama sürecinde nasıl değerlendirildiğini, örnek olarak seçilen Karadeniz Ereğlisi üzerinde incelemiştir. Çalışma sonucunda yeşil alanlarla ilgili sorunları 4 ana başlıkta incelemiştir. Bunlar; yanlış yeşil alan kavramı ve politikası, imar planlarının noksanlığı, imar kanunundan kaynaklanan sorunlar ve yerel yönetimlerin izlediği yanlış politika ve organizasyon noksanlığıdır.

Çulcuoğlu (1997), “Ankara Kenti Yeşil Kuşak Çalışmalarının Yabancı Ülke Örnekleri Açısından İrdelenmesi ve Yeşil Kuşak Sistemi İçin Öneriler” adlı çalışmasında, batı ülkelerinden seçilen yeşil kuşak çalışmaları ile Ankara kenti yeşil kuşak çalışmalarını karşılaştırarak Ankara kenti yeşil kuşak sistemi için temel çerçeve ve öneriler geliştirmeyi amaçlamıştır. Ankara kenti çevresinde yer alan doğal ve kültürel kaynaklar tarım alanları, orman dokusu, su yüzeyleri, arkeolojik ve doğal sitler v.b. yeşil kuşak sistemi açısından potansiyel alanlar olarak kabul edilmiştir. Bu alanların birlikteliğiyle oluşacak açık alanlar dizisi temel olarak Ankara kenti için makro düzeyde yeşil kuşak sistem önerisini oluşturmaktadır.

Değirmencioğlu (1997), “Açık ve Yeşil Alanların Mevcut İmar Planlama Pratiğinde Kent Makroformuna Yansımaları ve Peyzaj Mimarlığı Açısından Ankara Örneğinde İrdelenmesi” adlı çalışmasında, kent makroformunun belirlenmesinde

önemli rol oynayan açık ve yeşil alanların başkent Ankara'nın gelişme sürecinde nasıl ortaya çıktıkları, günümüz planlama anlayışı ile bu alanlara nasıl yaklaşıldığı, tüm olumsuzluklara rağmen hangi uygulamalara tabi tutuldukları, kent planlama ve peyzaj mimarlığı esaslarına dayanılarak verilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda açık ve yeşil alanların kent içindeki yeri ve önemi belirlenerek, açık ve yeşil alanların mevcut imar mevzuatından nasıl etkilendiği incelenmiş, Ankara'daki yeşil alanların geçmişten günümüze gösterdiği olumlu olumsuz gelişmeler sonucu bugünkü durumu incelenmiş ve ortaya çıkan açık ve yeşil alanların düzeltilmesi için çeşitli öneriler getirilmeye çalışılmıştır. Açık ve yeşil alanların içinde bulunduğu sorunların kaynağının planlama disiplininin yetersizliği ve yasal-yönetimsel eksiklikler olarak ikiye ayırmıştır. Türkiye'deki fiziki planlama çalışmalarına adaptasyonunda en önemli engelin mülkiyet sahipliği olduğu belirtilmiş, yurtdışındaki kent planı önerilerinin temelinde yatan anlayışın açık ve yeşil alanların kamu mülkiyetinde olduğu, Türkiye gibi özel mülkiyetin son derece fazla olduğu bir ülkede imar kanununda belirtilen yeşil alan standartlarına uygun imar planlarının yapılmasının ve kentlerin açık ve yeşil alan ihtiyacını karşılayacak açık ve yeşil alan sistemlerinin önerilmesi ve gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir.

Jensen vd (2000), yeşil sistem ile sürdürülebilirlik arasındaki ilişkileri yerel ölçekli planlamada ele aldıkları çalışmalarında, kentsel yeşil alan sisteminin organik çöp, yüzeysuları drenajı ve biyoçeşitliliğe katkılarını ortaya koymuşlardır. Kentsel alanlardan toplanan organik çöplerin, biyogaz işlemleri sonucunda yeşil alanlarda gübre ve kompost olarak kullanılabilmesi; bu uygulama ile bir yandan çöpler bertaraf edilirken diğer yandan yeşil alan girdi maliyetlerinde ekonomi sağlanabileceği ortaya konulmuştur. Yeşil sistemler yüzey suyu drenajına da önemli katkılarda bulunmakta; yüzey sularının bir bölümünü emerek, akışa geçmesini engellemektedir. Kentsel yeşil alanlar da biyoçeşitliliğe olan katkıları nedeniyle, kentsel sürdürülebilirlikte önemli bir yere sahiptir. Araştırma sonucunda yeşil alan sistemlerinin önemli işlevlerinin olduğu ve bu işlevlerin tam olarak sağlanmasında yerel yönetimlerin modern ve entegre yaklaşımlar yönelmesi gerektiği belirtilmiştir.

Karalı (2001), "Kentsel Mekan İçerisinde Yer Alan Yeşil Alanların Değerlendirilmesi; İstanbul-Ümraniye Örneği" adlı çalışmada, Ümraniye ilçesinin mahalle ölçeğinde planlanmış olan yeşil alanlarıyla mevcut yeşil alanları belirlenmiş ve yeşil alanların ne ölçüde planlandığı ve buna bağlı olarak da ilçenin yeşil alan eksikliğini belirlenmesine çalışılmıştır. İlçe genelinde planlanan yeşil alanların daha çok dere yatakları ve çevrelerinde yer aldığı saptanmıştır.

Jim ve Chen (2003), çalışmalarında, Çin'de bulunan Nanjing kentinde peyzaj ekolojisi ilkelerine yönelik kapsamlı bir yeşil alan planlaması oluşturmayı amaçlamışlardır.. Nanjing kentindeki planlama çalışması, bütünleşik yeşil alan ağına, gelecekte esnek kentsel gelişmeyi hedeflemeye, yeşil alan edinimine, rekreasyonel işlevlere ve çevresel yararları izin vermektedir. Planlama çalışması, yeşil kamayı, yeşil yolları ve yeşil kuşağı 3 peyzaj ölçeğinde kentsel yeşil alanlarla birleştirmeyi kapsamaktadır. Metropoliten ölçek, kent ölçeği ve komşuluk ölçeğinde yapılan analizlerle üç aşamada yeşil alan sistemi oluşturularak, kentsel gelişmeye alternatif peyzaj kalitesini yükseltici sürdürülebilir kentlerin oluşmasına hizmet etmek amaçlanmıştır.

Kuhn (2003), yeşil kuşak ve yeşil kalp sistemlerini çeşitli yönleri ile araştırdığı çalışmada; bu iki sistemin birbirine zıt yapılı kentler için uygun olduklarını ortaya koymuştur. Yeşil kuşak sisteminin tek-merkezli kentler için uygun olduğu, yeşil kalp sisteminin çok-merkezli kentler için uygun olduğu belirlenmiştir. Yeşil kalp sistemi peyzaj içinde “bağlayıcı” bir işlev görürken, yeşil kuşak sistemi “ayırıcı” bir görev üstlenmektedir.

Yiğiter ve Erdem (2003)’in yaptığı çalışmada mahalleler özelinde, kent dokusu ve açık-yeşil alan ilişkileri ele alınmış, sosyal ve ekonomik yapıdaki farklılığın açık yeşil alan kullanım biçimlerini doğrudan etkilediği ortaya çıkmıştır. Eğitim ve gelir seviyesi yüksek, çalışan kesimin yoğunlukta olduğu sosyal yapıya sahip bir yerleşim birimindeki kişilerle, eğitim ve gelir düzeyi düşük bir sosyal yapıya sahip kırsal kökenli, gecekondu bölgesi yerleşim birimindeki kişiler arasında beklentilerde de farklılık görülmüştür. Çalışan kesimin yoğunlukta olduğu yerleşim alanında, bireyin kendine ayırdığı vakit önem kazanırken ve kullanımda yürüyüş, spor, hava almak gibi aktiviteler baskın olurken; gelir düzeyinin düşük ve çalışan kesimin azınlıkta olduğu bir yerleşimde ise kişiler kendilerine değil, çocukları ve ailelerine önem vermekte ve park kullanımında birincil amaç çocuklarını götürmek ve kendilerinin de bu süreçte parktan yararlanması olmaktadır. Bu sosyal farklılık ve açık-yeşil alan kullanım biçimi mahalle yaşanabilirliğini etkilemektedir. Çünkü eğitim ve gelir düzeyi yüksek kesimin oluşturduğu yerleşim yerindeki insanlar, istekleri doğrultusunda yönetimleri yönlendirmekte ve zorlamaktadırlar. Diğer yerleşim yerinde ise ancak yönetimin kendilerine verdikleriyle yetinmektedirler ve yönetimleri zorlayıcı güçleri, bilinç eksikliği nedeniyle bulunmamaktadır. Bu durum da sosyal yapıdaki farklılığın mahalle yaşanabilirliğini doğrudan etkilemesinin önemli bir göstergesidir.

Aksoy (2004), “Üsküdar İlçesi Açık Yeşil Alan Durumunun İrdelenmesi” adlı çalışmada İstanbul Üsküdar İlçesi’nin açık yeşil alan durumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada Üsküdar İlçesinin 1/1000 ölçekli uygulama imar planları incelenmiş, planlanan ve mevcut yeşil alan verileri karşılaştırılarak, planlanan yeşil alanların “gerçekleşme yüzdeleri” ve açık yeşil alanların gerçekleşmeme nedenleri tespit edilmiştir. Açık yeşil alanların % 34’ünün gerçekleşmediği ve gerçekleşmeyen açık yeşil alanların % 68’inin şahıs mülkiyetinde olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda mevcut aktif kullanılan (2,1 m²) ve aktif kullanılmayan yeşil alanların (3.9 m²) kişi başına düşen miktarlarının, belirtilen yeşil alan standartlarına (10 m²) uymadığı saptanmıştır. Üsküdar İlçesinde mevcut açık yeşil alanların alansal ve sayısal açıdan yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Laing ve arkadaşları (2005), “Kentsel Yeşil Alanlar: Çevresel Değerlerin Karar Destek Sistemlerine Katılması” adlı çalışmalarında yeşil alanların çevresel değerlerin ölçülmesinde mekansal planlama araçlarıyla yeşil alan planlamasında karar destek sistemleri kullanılmıştır.

Doygun ve İter (2007), çalışmalarında Kahramanmaraş kentinde aktif yeşil alanların yeterliliği; kişi başına metrekare oranları, yeşil alan parsel büyüklükleri ve parsellere yürüyerek ulaşma imkanı bakımından imar planında öngörülenler ve mevcut uygulamalar karşılaştırılarak incelenmiştir. Sonuçta, imar planında 386,6 ha alanın aktif yeşil alan olarak planlandığı ve imar planı nüfus projeksiyonuna göre kişi başına 7,1 m²

öngörüldüğü ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, mevcut aktif yeşil alanlar 45,2 ha alanı kaplamaktadır ve güncel kent nüfusuna göre kişi başına oran 1,4 m²'dir. Çalışma alanının %68'i planlarda yer alan yeşil alan parsellerine ideal yürüme mesafesinde iken, mevcut yeşil alanlar için bu oran %41 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada parsel çevrelerinde tampon alanlar oluşturulmasında, çocuk bahçeleri-oyun alanlarına 10 dakika için 400 m, semt-mahalle parklarına 20 dakika için 800 m yürüme süresi ve mesafelerinin ortalaması olan 15 dakika için 600 m göz önüne alınmıştır. Bu sonuçlar, aktif yeşil alanların küçük yüzölçümleri ve kent genelinde düzensiz dağılımları nedeniyle kent yaşantısına yeterli katkı sağlayamadığını göstermektedir.

Levend (2008), "İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi Açık ve Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi" adlı yüksek lisans çalışmasında ilçedeki mevcut yeşil alanlar literatür çalışmalarına göre değerlendirilmiştir. Bu kapsamda 5 çocuk oyun alanı, 55 mahalle parkı, 1 kent parkı, 5 spor alanı ve pasif yeşil alan incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; Bayrampaşa ilçesi yeşil alanlarının hem alansal hem de niteliksel açıdan yetersiz oldukları görülmüştür. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı normları göz önüne alındığında ilçede kişi başına 5.45 m²'lik yeşil alan açığının bulunduğu tespit edilmiştir. Erişebilirlik açısından ise çocuk oyun alanları ve spor tesislerinin gerekli standartları yakalayamadığı; ancak mahalle parklarının bu standartları ulaştığı belirlenmiştir.

Özcan (2008), "Sürdürülebilir Kentsel Koruma İçin Açık Yeşil Alan Etkin Bir Planlama Modeli : Konya Kentsel Koruma Alanı, Türkiye Örneği" adlı çalışmada Konya kentsel koruma alanında kültürel mirasa konu olan değerlerin sürdürülebilir korunması ve geliştirilmesinde açık-yeşil alan kullanımlarını etkin kılacak bir planlama modelinin mekansal ve işlevsel ilkelerinin tanımlanması amaçlanmıştır. 1/1000 ölçekli koruma imar planı ve raporu ile alan tespit çalışmaları araştırmanın ana materyallerini oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda Konya kentsel koruma alanında yer alan mevcut açık-yeşil alan kullanımlarının sürdürülebilir korunması ve gelişmesine yönelik etkin ve verimli kullanılmadığı belirlenmiştir. Sürdürülebilir kentsel koruma için açık yeşil alan kullanımlarının mekansal ve işlevsel açıdan etkin olduğu bir planlama modeline ilişkin stratejiler 7 ana başlık altında sıralanmıştır. Planlama modeline ilişkin stratejileri oluşturmak için kültürel mirasa konu olan değerlerin çekim merkezleri olarak açık-yeşil alan sistemi içerisinde değerlendirilmesi, kentsel koruma alanı yakınındaki kent parkı niteliğindeki açık-yeşil alanlar ile koruma alanı içindeki aktif ve pasif yeşil alan kullanımları arasında ulaşım kanalları ile desteklenen bağlantılar ya da yeşil koridorlardan oluşan açık yeşil alan sistemi kurulması, tarihsel odak olarak tanımlanan bazı parkların kentsel prestij alanı olarak düzenlenmesi, kentsel açık alan ya da meydan niteliğindeki toplanma-dağılma alanlarının yeşil alan sistem kurgusu içinde düğüm noktaları olarak yeniden değerlendirilmesi, ortalama 300-400 m² büyüklüğündeki küçük parklar niteliğindeki alanların yeşil alan sistemi kapsamında yeniden tasarlanması, 200-350 m² arasında değişen pasif yeşil alanların açık yeşil alan sisteminin parçalarını oluşturacak biçimde mekansal ve işlevsel açıdan yeniden düzenlenmesi, yeşil arayüzler olarak tanımlanan kentsel koruma alanı içinde yer alan kamusal yapıların (kütüphane, cami, okul gibi) bahçelerinin açık yeşil alan sisteminin parçası olarak kamusal kullanıma açılması önerilmiştir.

Levent vd (2009) çalışmalarında 24 Avrupa kentindeki yeşil alanların durumunu, değişimini, finansmanını, planlamasını ve performans derecelerini belirlemiştir. Avrupa kentlerindeki yeşil alanlara ilişkin niteliksel ve niceliksel veriler çok ölçütlü analiz kullanılarak karşılaştırılmış ve karar vermeyi sağlamıştır. Çok ölçütlü analiz aynı zamanda çalışmada çeşitli Avrupa Kentlerinde kentsel yeşil alan politikalarının göreceli algılanan başarılarının sıralamasında da kullanılmıştır. Planlama performans göstergelerinin de dikkate alındığı çalışmada Kuzey Avrupa ülkeleri yüksek puan almıştır.

Levent ve Nijkamp'ın (2009), çalışmalarında 23 Avrupa kentinin mevcut kentsel yeşil alan planlama ve yönetimi deneyimini karşılaştırmış ve kentsel yeşil alanların planlamasına yönelik stratejiler geliştirmişlerdir. Yeşil alanların planlama ve yönetiminde 4 faktör göz önünde bulundurulmuştur. Bunlar arazi kullanımı içerisinde yeşil alanların payı, yeşil alan durumunun zamana göre değişimi, kent yönetiminin ilgisinin derecesi ve kentlinin katılım derecesidir. Sorular 6 tematik grupta toplanmıştır. 1) Kentin genel profili (alan, nüfus, arazi kullanımı, sosyo-ekonomik göstergeler), 2) Kentsel yeşil alanların genel durumu (yeşil alan tipleri, yeşil alan büyüklükleri, yeşil alanların önemi, yeşil alanların değişimi), 3) Özel yeşil alanlar (1 kişiye düşen yeşil alan miktarı), 4) Yeşil Alanların finansmanı (mevcut bütçe, bütçenin değişimi), 5) Yeşil alan politikaları (yeşil alan politikaları için ana amaçlar, hedefler ve stratejiler, planlama enstrümanları, vatandaş katılımı, sorumlu departmanlar) 6) Politikaların gelişimi (başarılı koşullar). Çalışma sonucunda çeşitli ölçütlerde karşılaştırılan şehirler içinden yeşil alanların planlama ve yönetimi bakımından Viyana, Helsinki ve Zürih başarılı şehirler olarak kabul edilmiştir.

Yenice (2012) çalışmasında mahalle ve semt düzeyinde yeşil alan donanımlarını çocuk oyun alanlarının, mahalle–semt parklarının ve spor tesislerinin mekânsal yeterlik ve erişilebilirliğini Burdur kenti örneğinde irdelemiştir. Araştırmada, Burdur kenti 1/1.000 ölçekli hâlihazır harita, hava fotoğrafı ve alan tespit çalışmalarından elde edilen niceliksel verilerin, mekânsal yeterlilik ve erişilebilirlik olanakları açısından değerlendirilmesine dayanan bir yöntem izlenmiştir. Araştırma sonunda; mahalle/semt üniteleri düzeyindeki yeşil alan kullanımlarını oluşturan çocuk oyun alanları, mahalle–semt parkları ve spor tesis alanlarının mekânsal yeterlilik ve erişilebilirlik olanakları açısından Burdur kent formu bütününde dengesiz dağılım gösterdiği ve mekânsal standartlar açısından yetersiz olduğu belirlenmiştir. Kent bütününde bir değerlendirme yapılırsa; kişi başına düşen kentsel yeşil alan değeri 4.01 m² olarak belirlenmiştir.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan araştırmada dünyadaki çeşitli şehirlerin yeşil alan durumu araştırılmış, Brezilya'nın Curitiba şehri kişi başına düşen yeşil alan miktarı 52 m² ile en yüksek şehir olurken bunu 28 m² ile Hollanda'nın Rotterdam şehri ve 23 m² ile New York, 14 m² ile Madrid gelmektedir. Bu araştırmaya göre Tokyo ve Buenos Aires kişi başına düşen yeşil alan miktarının en düşük olduğu şehirler olmuştur.

Avrupa şehirlerinin yeşil alan durumları çeşitli araştırmalara konu olmuş, kentlerin yeşil alan durumlarını ve yaşam kalitelerini kıyaslayan çalışmalar çeşitli kuruluşlar tarafından yapılmıştır. Stockholm'de kişi başına düşen yeşil alan miktarı olan 86 m² ile en yüksek kent olurken, Oslo 52 m² ile ikinci sırada gelmektedir.

2.2.2. Araştırma alanıyla ilgili çalışmalar

Aru (1998), “Türk Kenti” adlı kitabında Türk Kent Dokularının incelenmesine ve günümüz koşulları içinde değerlendirilmesine ilişkin yöntem araştırması yapmıştır. Antalya kentinin de incelendiği bu çalışmada çeşitli coğrafi özellikte yer alan 7 kent çeşitli sistemlerle değerlendirilmiştir.

Karagüzel vd (2000), “Planlama ve Uygulama Yönünden Antalya Kenti Yeşil Alanları Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada, Antalya kenti yeşil alanları planlama ve uygulama yönünden ele almış; aktif yeşil alanların kent dokusundaki dağılımları ve miktarlarını belirlemiştir. İmar planlarında öngörülen ve uygulamada gerçekleşen yeşil alan miktarları karşılaştırılarak, yorumlanmıştır. Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının alt belediyelerde birbirine yakın olduğu saptanmıştır. Bu rakam Muratpaşa Belediyesi’nde 3.2 m², Konyaaltı Belediyesi’nde 3 m² ve Kepez Belediyesi’nde ise 2.9 m²’dir. Antalya Büyükşehir Belediyesi genelinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 3.1 m² olarak belirlenmiştir.

Sayan ve Ortaçesme (2001), “Antalya Konyaaltı Plajı’nın Fiziksel Planlama ve Yönetiminin Değerlendirilmesi” adlı bildirisinde, Antalya kenti sınırları içinde yer alan iki kentsel plaj alanından biri olan Konyaaltı Plajı’nın rekreasyonel önemi ortaya konulmuş; fiziksel planlama ve yönetimi konuları ele alınmıştır. Yoğun bir kullanıcı kitlesine hizmet eden plaj alanının iki ayrı belediyenin sorumluluk alanına yayılmış olması, fiziksel planlama ve yönetim açısından en önemli sorunu oluşturduğu belirtilmiştir.

Çimrin (2002), “Bir zamanlar Antalya” adlı kitabında Antalya kenti ile ilgili gözlem ve anılarını anlatmış; Antalya kentinin tarihine, evlerine, geleneklerine değinmiştir. Anı tarzına yazılan bu kitap Antalya ile ilgili birçok bilginin kent sakinlerinin ağzından yazılıp ve derlendiği sosyal tarih özelliği taşımaktadır.

Mansuroğlu vd (2003), “Antalya Kentinde Ekolojik Açıdan Önemli Biyotopların Haritalanması Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada, Antalya kenti imar sınırları içerisinde, seçilen örnek alanlarda ekolojik açıdan önem taşıyan biyotopların haritalanması amaçlanmıştır. Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının, mevcut durumun belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması düşüncesiyle araştırma, kapsamlı bir envanter çalışmasına temeline dayandırılmıştır. Araştırma sonucunda kentin imar sınırları içerisinde bulunan ekolojik açıdan önemli biyotopların orman, maki, garig, akarsu kıyıları, göl, su kaynakları ve bataklıklar, kayalıklar, kumullar ve vadiler olduğu saptanmıştır.

Manavoğlu tarafından 2005 yılında tamamlanan “Konyaaltı Kentsel Alanında Bir Yeşil Alan Sistemi Önerisi Geliştirilmesi” başlıklı yüksek lisans çalışmada; bölgede oluşturulacak yeşil alan sistemi için korunacak alanların sürdürülebilir kullanımının sağlanması, tarım alanlarının korunması, kıyusal ekosistemin kentle bütünleştirilmesi, Akdeniz Üniversitesi’nin kentle bağlantısının sağlanması, kentsel ölçekte yeşil alan gereksinimlerinin belirli yaş gruplarına göre çeşitlendirilmesi ve kademelenmesi, kent içerisinde yeşil alanların düzenli dağılımının sağlanması temel

ilke olarak benimsenmiştir. Bu ilkeler doğrultusunda Konyaaltı bölgesi yeşil alan sistemine yönelik stratejiler 5 grupta toplanmıştır:

- 1.Mahalle ölçeğinden konut ölçeğine kadar inen yerleşme hiyerarşisi çerçevesinde mahalle parkları, çocuk bahçeleri ve spor alanlarından oluşan aktif yeşil alanların oluşturulması,
- 2.Aktif yeşil alanların etki alanlarının tüm Konyaaltı bölgesini kapsamaması,
- 3.Bölgedeki doğal (dere, vadi) ve yeterli genişliğe (30 m.) sahip yapay (cadde ve bulvarlar) doğrusal hatlar ağaçlandırılarak, bunlara ekolojik koridor niteliği kazandırılması,
- 4.Ekolojik koridorların kesiştiği noktalarda yeşil alanların oluşturulması,
- 5.Bölgedeki aktif ve pasif tüm yeşil alanlarla, bölgeyi çevreleyen tarım ve orman alanları arasında koridorlar vasıtasıyla organik bağ kurulması.

Avcı (2005), “Antalya Kenti Geleneksel Türk Konutlarında Bahçe Mekanının Analizi” adlı yüksek lisans çalışmasında, Antalya Kenti’nde bulunan kentsel sit alanları olan Kaleiçi Bölgesi (Selçuk, Tuzcular, Kılıçarslan ve Barboros Mahalleleri), Balbey Mahallesi ve Haşimişcan Mahallesi’ndeki geleneksel Türk konut bahçelerinin karakteristik özelliklerini belirlemiştir. Araştırma kapsamında Antalya Kenti’nde koruma statüsüne sahip 3 alanda 7 geleneksel konut bahçesi analiz edilmiş, ortak özellikleri belirlenmiş ve bahçe mekanını şekillendiren faktörler ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında değerlendirilen konut bahçelerinden günümüze kadar bozulmamış şekilde kalanların sayısının son derece az olduğu saptanmıştır. Birçok konut ve bahçe yok olmuş, bozulmuş veya orijinal özelliklerini yitirmiş, bitkisel unsurların da büyük bölümü bakımsızlıktan zarar görmüştür.

Vuruşkan (2009), “Antalya Kentindeki Doğal Sit Alanlarına İlişkin Sorunların İrdelenmesi” adlı yüksek lisans çalışması, Antalya kentsel alanı içerisinde yer alan doğal sit alanlarının ayrıntılı olarak incelenmesini kapsamaktadır. Araştırma sonucunda doğal sit alanlarının ülke genelinde bir takım planlama ve yönetim sorunlarına sahip olduğu ve bu yüzden de yeterince korunamadığı saptanmıştır. Bu tür alanlara yönelik verilen kararların sürekli olarak değişmesi ve alınan koruma kararlarının uygulanamaması en büyük sorun olarak görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise, halkın doğal sit alanlarına yönelik olarak ortaya koyduğu bilinç düzeyidir. Yapılan anket çalışması kişilerin doğal sit alanlarına yönelik bilgilerinin yetersiz ya da eksik olduğunu ortaya çıkarmıştır.

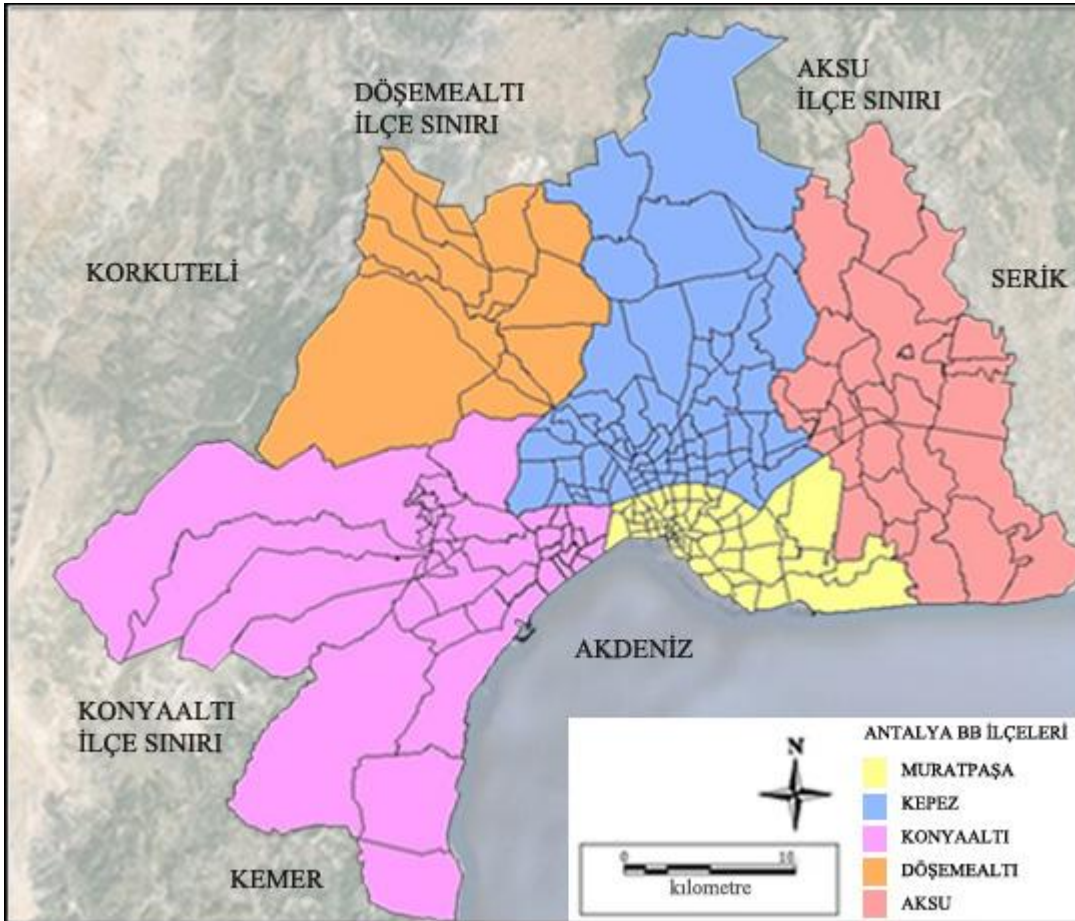
Yıldırım (2011), “Antalya Kenti İçindeki Parklarda Yer alan Donatı Elemanlarının Estetik ve Fonksiyon açısından Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında Antalya’nın farklı belediyelerine ait parklarında yer alan donatı elemanlarına ait kullanıcı beğeni düzeyleri saptanmış, donatı elemanları ile ilgili sorun ve eksiklikler belirlenmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir.Yapılan incelemeler ve anket verilerinin istatistiksel olarak değerlendirilmesi sonucunda, donatı elemanlarının beğeni düzeyleri 10’luk değerlendirme skalasına göre Muratpaşa Belediyesi için 6.6, Konyaaltı Belediyesi için 5.65 ve Kepez Belediyesi için 4.35 düzeyindedir. Belediyelerin donatı elemanlarının yeni düzenlemeler ve yeni tasarım çalışmalarına gereksinim duyduğu anlaşılmaktadır.

Oktay (2011), “Akarsu Kıyılarına Yönelik Halkın Rekreatif Tercihlerinin Boğaçay ve Yakın Çevresi Özelinde İrdelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında kent halkının rekreatif beklentilerinin ne olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla akarsu kıyılarının rekreatif kullanıma sunulma tipleri araştırılmış ve kullanıcı ihtiyaçlarının akarsu ekolojisini koruyarak sağlanmasının yolları, Akarsu /Boğaçay akarsuyu özelinde irdelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada Faktör Analizi ve Manova istatistikî yöntemler kullanılmıştır. Çalışma sonunda kullanıcılarda Boğaçay ve yakın çevresi için alanda yeşil alan düzenlemesi beklentisi olduğu ve bu alanın yeşil alan ve yapısal uygulamalar dengesinin kurulduğu bir karakterde olması gerektiği tespit edilmiştir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma alanı olarak seçilen Antalya Büyükşehir Belediyesi Mücavir Alan Sınırı yaklaşık 138.000 ha olup, çalışma alanı 2012 yılı nüfusu 1.073.794 kişidir. 1994 yılında Büyükşehir statüsüne geçen Antalya belediyesi 3 alt kademe belediyesinden oluşuyor iken 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'yla Antalya büyükşehir belediyesi sınırları 14 adet alt belediye sınırlarını içerisine alarak genişlemiştir. Bu durum Antalya kent merkezinin çevresi ile bir bütün olarak planlanmasını ve denetimine imkan verecek şekilde yönetsel bütünlüğün sağlanmasına olanak vermiştir. 22.03.2008 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5747 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Sınırları içerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" hükümlerindeki düzenlemeler sonucunda çalışma alanı olan Antalya Büyükşehir Belediyesi Mücavir Alan sınırı içerisinde Konyaaltı, Muratpaşa, Kepez, Döşemealtı ve Aksu olmak üzere 5 ilçe belediyesi haline dönüşmüştür (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Araştırma alanı- Antalya Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırı ve ilçeleri

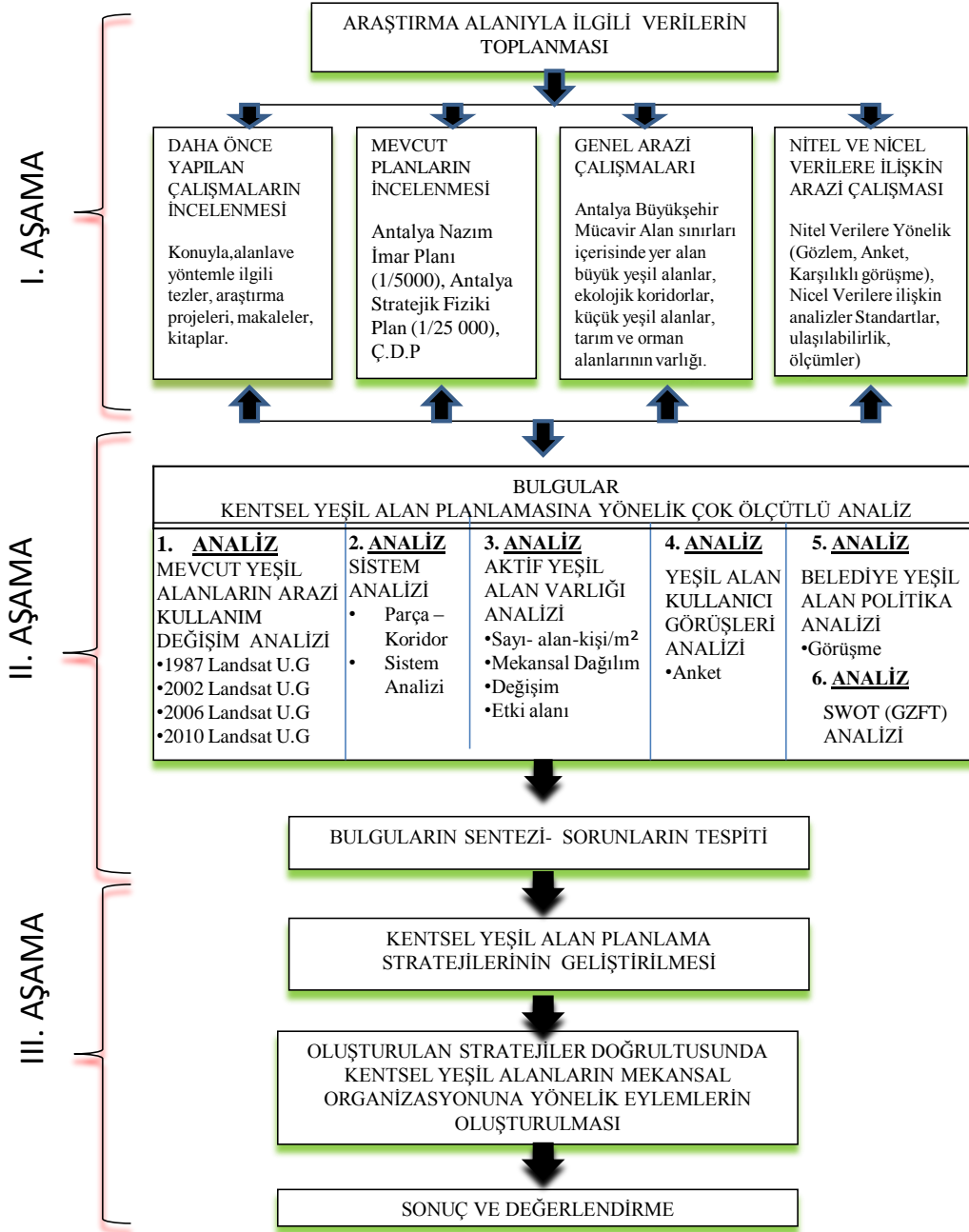
Araştırma materyalini,

- Antalya kenti ile ilgili bugüne kadar yapılan 1:25.000, 1:5.000 ve 1/1000 ölçekli imar planları ve bu planlara ilişkin açıklama raporları,
- Hava fotoğrafları ve uydu görüntüleri,
- Kentsel açık ve yeşil alan kavramları, kentsel yeşil alan planlama ve yeşil alan sistemiyle ilgili kitap, makale ve bilimsel araştırma sonuçları, yazılı ve sözlü kaynaklar,
- Araştırmanın yöntemine ilişkin yapılan araştırmalar sonucunda yurtdışından elde edilen bilimsel makaleler,
- Araştırma alanında kullanıcılar ile yapılan 391 adet anket, 1 büyükşehir 5 ilçe belediyesi ile yapılan görüşmeler oluşturmaktadır.

3.2. Yöntem

Çalışma Yöntemine ilişkin şema aşağıda verilmiştir (Şekil 3.2).

Şekil 3.2. Çalışma yöntem şeması

“Antalya Kenti Yeşil Alanlarının Çok Ölçütlü Analizi ve Planlama Stratejilerinin Geliştirilmesi” adlı çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır (Şekil 3.2).

Çalışmanın ilk aşaması araştırma alanıyla ilgili verilerin toplanmasıdır. Bu bölümde Çok Ölçütlü Analiz Aşamasına veri sağlayacak bilgilerin toplanma ve temin edilme aşamalarını içermektedir. Bu aşama dört bölümden oluşmaktadır.

- Daha Önce Yapılan Çalışmaların İncelenmesi

Analiz Aşamasının ilk bölümünü daha önce yapılan çalışmaların incelenmesi oluşturmaktadır. Konuyla ilgili (yeşil alan planlaması, yeşil alanların tespiti), çalışma alanı (Antalya Kenti) ve çalışma yöntemleri ile ilgili yapılan tezler, araştırma projeleri, makaleler ve kitaplar incelenmiştir.

- Mevcut Planların İncelenmesi

Antalya Kentinin farklı ölçek ve içerikteki mevcut şehir planları, Antalya – Burdur Çevre Düzeni Planı (1/100 000), Antalya Stratejik Fiziki Planı (1/25 000), Antalya Nazım İmar Planı (1/5 000-1/25 000) ve Uygulama İmar Planları (1/1000) incelenmiştir. Böylece Antalya kentinin planlama süreci içerisinde yeşil alanlara yönelik stratejilerin oluşturulup oluşturulmadığı ve kent planlarına aktarılıp aktarılmadığı tespit edilmiştir. Kentin ilk planlama çalışmalarından itibaren imar planları, plan raporları ve çıkarılan yönetmelikler incelenmiş ilgili kurum ve kuruluşlarla görüşülerek kentin imar planlama sürecinde yeşil alanlarının değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Genel Arazi Çalışmaları

Genel arazi çalışmalarıyla Antalya kentinin mevcut yeşil alan durumunun belirlenmesine yönelik bilgi ve dokümanların toplanması ve bilgilerin arazide teyit edilmesini kapsamaktadır.

- Nitel ve Nicel Verilere İlişkin Arazi Çalışması

Çok ölçütlü analizin temel bileşenlerini oluşturan nitel ve nicel veriler arazi çalışmalarıyla elde edilmiştir. Bunlara ilişkin veriler aşağıda açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci aşaması olan Kentsel yeşil alan planlamasına yönelik çok ölçütlü analiz aşamasında altı temel analiz yardımıyla kentin yeşil alan planlama stratejileri oluşturmaya olanak sağlayacak verilerin üretimi amaçlanmıştır.

1. Analiz: Mevcut Yeşil Alanların Arazi Kullanım Değişim Analizi
2. Analiz: Mevcut Yeşil Alanların Sistem Analizi
3. Analiz: Aktif Yeşil Alan Varlığı Analizi
4. Analiz: Yeşil Alan Kullanıcı Görüşleri Analiz
5. Analiz: Belediye Yeşil Alan Politika Analizi
6. Analiz: SWOT (GZFT) Analizi

Çalışmanın bu bölümünde yapılan altı analiz için kullanılan araçlar ve uygulanan yöntemler aşağıda detaylı olarak anlatılmıştır.

1. Analiz: Mevcut Yeşil Alanların Arazi Kullanım Değişim Analizi

Uzaktan Algılama, yeryüzündeki cisimlerin fiziksel özellikleri hakkında onlarla direkt temas kurmadan bilgi elde edilebilmesi ve bunların iki veya üç boyutlu olarak ölçülmesidir. Uzaktan algılama çalışmaları için kullanılan uydu verileri çok ve çeşitlidir. Bu çalışmada LANDSAT verilerinden yararlanılmıştır.

Landsat Uydu serisinin algılayıcıları esas olarak: Return Beam Vidicon (RBV) kamera sistemi, Multispectral Scanner (MSS) sistemi ve Thematic Mapper (TM)'dir. LANDSAT Enhanced Thematic Mapper (ETM), LANDSAT 7 ile birlikte tanıtılmıştır. ETM verileri elektromanyetik spektrumun görünür, yakın, orta ve termal kızılötesi spektral bantlarını içerir. Bu algılayıcıların her biri 185 km genişliğinde bir şerit halinde yeryüzünü taramaktadır. Çalışmada kullanılan uydu görüntüleri karakteristikleri Çizelge 3.1.'de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Çalışmada kullanılan uydu görüntülerinin karakteristiği

Uydular	Tarih	Çözünürlük	Bantlar
LANDSAT TM	26.08.1987	30m.	1,2,3,4,5,6,7
LANDSAT TM	24.06.2002	30m.	1,2,3,4,5,6,7
LANDSAT TM	20.06.2006	30m.	1,2,3,4,5,6,7
LANDSAT ETM	23.07.2010	30m.	1,2,3,4,5,6,7

Bu analizin amacı; Antalya kenti arazi örtüsünün yıllara göre değişimini ve kentsel yeşil alan sisteminin bir unsuru olan orman ve tarım alanlarının bu süreçten nasıl etkilendiğini tespit etmektir. Analiz kapsamında 1987, 2002, 2006 ve 2010 yıllarına ait LANDSAT uydu görüntülerinin temin edilmiş, görüntülerin ön işleme yapılmış ve daha sonra arazi kullanımı sınıflandırılmıştır.

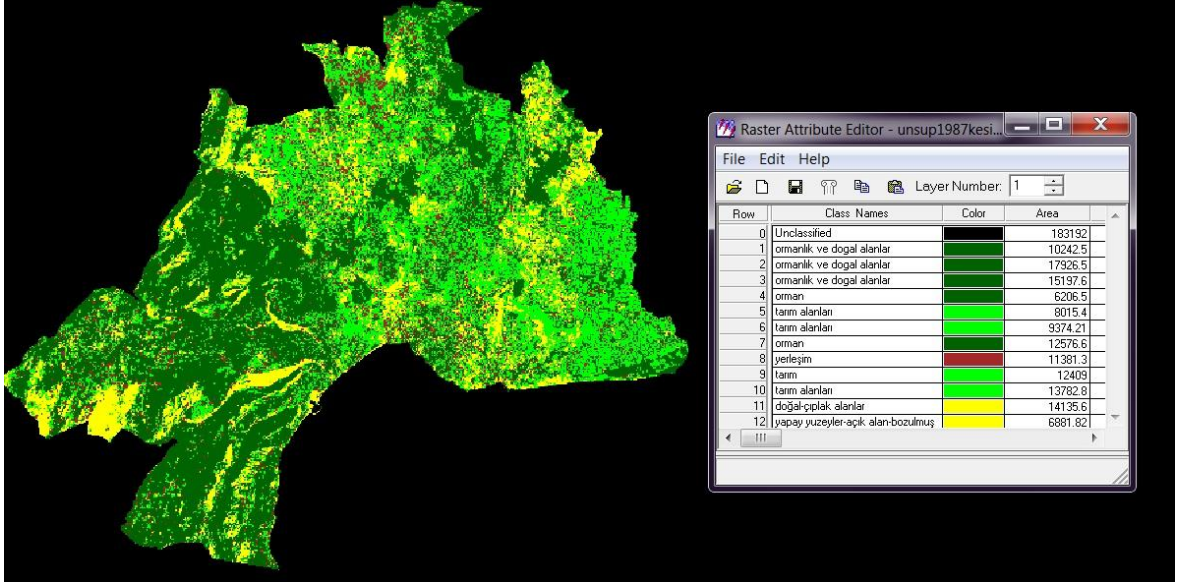
LANDSAT 1987, 2002, 2006 ve 2010 uydu görüntüleri kullanılarak uydu görüntülerinin sınıflandırılması ve bu görüntülerdeki değişimin karşılaştırılmasında Erdas Imagine 9.2 programı kullanılmıştır. Çalışmada kent değişimlerinin en iyi ayırt edilebildiği yöntemin belirlenebilmesi için LANDSAT uydu görüntülerine görüntü zenginleştirme ve sınıflandırma algoritmaları uygulanmış ve sonuçlar karşılaştırılmıştır. Çalışmada kontrolsüz sınıflama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada arazi kullanım değişim analizinde sınıflandırma CORINE I-II düzeyine göre yapılmıştır.

Sınıflandırma yapılırken Avrupa Birliği'nin CORINE I-II Düzey Arazi örtüsü sınıflaması esas alınmıştır (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.2. CORINE Arazi örtüsü/Arazi kullanımı sınıflandırma sistemi (ANONİM 2012d)

Seviye 1	Seviye 2
1. Yapay Bölgeler	1.1 Kentsel doku
	1.2. Endüstri, ticaret ve ulaşım birimleri
	1.3. Maden ocağı, çöplük ve inşaat sahaları
	1.4. Yapay, tarımsal olmayan yeşil alanlar
2. Tarım Alanları	2.1. Ekili alanlar
	2.2. Sabit ürünler
	2.3. Doğal otlaklar
	2.4. Karışık tarım alanları
3. Ormanlar ve Yarı Doğal Alanlar	3.1. Ormanlar
	3.2. Çalılık ya da otsu doğal alanlar
	3.3. Seyrek bitkili ya da bitkisiz açık alanlar
4. Sulak Alanlar	4.1. Karasal sulak alanlar
	4.2. Kıyı sulak alanları
5. Su Alanları	5.1. Karasal sular
	5.2. Deniz suları

ERDAS IMAGINE 9.2 yazılımı kullanılarak kontrolsüz sınıflama yöntemiyle otomatik olarak yazılım aracılığıyla 12 sınıf belirlenmiştir. Belirlenen 12 sınıf CORINE sınıflandırmasına göre 1. Düzey kullanım gruplarına göre görsel yorumlama yöntemi ile kümelendirilmiştir. Örneğin, otomatik sınıflama sonucu 12 sınıfın 4 tanesi görsel yorumlama sonucunda orman ve doğal kullanım alanları kümesine alınmıştır (Şekil 3.3).

Şekil 3.3. Arazi örtüsü sınıflandırması gösterimi

Sonuç olarak çalışmada arazi kullanımı dört sınıfa ayrılmıştır. Bunlar;

1. Yapay bölgeler- yerleşim alanları
2. Yapay bölgeler- diğer kullanımlar (Endüstri, ticaret ve ulaşım birimleri, maden ocağı çöplük ve inşaat sahaları, yapay-tarımsal olmayan yeşil alanlar)
3. Tarım alanları
4. Orman ve yarı-doğal alanlar

Analizin bundan sonraki bölümü, sınıflandırma sonuçları arazi çalışmaları, bölgeye ait hava fotoğrafları, google earth görüntüleri ve haritalar ile karşılaştırılarak doğruluk değerlendirmesini, tematik haritaların üretilmesini ve bu haritaların yorumlanmasını içermektedir.

2. Analiz: Mevcut Yeşil Alanların Sistem Analizi

Mevcut kent genelinde bir yeşil alan sistem kurgusu oluşturulabilir mi? Sorusuna cevap aradığımız bu analizde detaylı bir veri envanteri (belediyelerden alınan yeşil alan verileri), imar planlarında yeşil alan kararları, arazi tespit çalışmaları ve google earth üzerinden mevcut arazi kullanımı bir yeşil alan sistem kurgusu içinde analiz edilmiş ve diğer çalışmalara da altlık oluşturabilecek önemli bir sayısal veri kaynağı elde edilmiştir. Bu çalışmada aktif-pasif tüm yeşil alanlar ve açık alanlar birlikte değerlendirilmiştir.

Bu analiz kapsamında çalışma alanındaki mevcut yeşil alanların bir sistem kurgusunun olup olmadığı araştırılmıştır. Yama-koridor ilişkisi ve sistem kurgusuna yönelik olarak yapılan analizlerde, mevcut yeşil alanlar Google-Earth görüntüsü üzerinden tespit edilmiş ve Coğrafi Bilgi Sistemi kullanılarak Arc-Gis Programı yardımıyla mekansal haritalar üretilmiştir.

3. Analiz: Aktif Yeşil Alan Varlığı Analizi

Kentsel yeşil alan planlamasına yönelik Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki yeşil alanlar mahalle ölçeğinde; büyüklük, sayı, nitelik açısından değerlendirilmiştir. Aktif yeşil alanlarla ilgili veriler ilgili kurum ve kuruluşlardan temin edilmiş, 1/1000 Uygulama İmar Planlarıyla karşılaştırılarak, yeşil alanların arazide teyid edilmesi Google Earth görüntüleri üzerinden yapılmıştır. Veriler iki şekilde analiz yapılmıştır. Birinci analiz yeşil alanların mekansal olarak dağılımını içermektedir ki, aktif yeşil alanların etki alanlarını belirlemek için Coğrafi Bilgi Sistemi kullanılarak- google-earth görüntüsü üzerinde tespit edilen katmanlar Arc-Gis Programına aktarılarak erişilebilirlik haritaları ve yeşil alanların mekansal dağılım haritaları elde edilmiştir. Erişilebilirlik analizinde konut alanlarının çocuk oyun alanlarına erişilebilirliğinde 200 m., mahalle parklarına erişilebilirliğinde 200-400 m. uzaklık esas alınmıştır. İkinci analizde veriler nüfus, alan, kişi başına düşen aktif yeşil alan yüzeyi, 2000-2012 yılları arasındaki değişimi Coğrafi Bilgi Sistemi yardımıyla Map-Info Professional programı kullanılarak tematik haritalar üretilmiştir.

4. Analiz: Yeşil Alan Kullanıcı Görüşleri Analizi

Antalya kentinin kentsel yeşil alan planlamaya veri sağlayacak mevcut sosyo-ekonomik durumu (demografik veriler, arazi kullanımı, sosyo-ekonomik yapısı, v.s.) TÜİK ve Antalya için yapılan diğer çalışmalardan yararlanılarak oluşturulmuştur.

Çalışma kapsamında bir anket çalışması da gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada Baş (2006)'ya göre, Antalya kent nüfusunun 1.000.000 civarında olduğu göz önüne alınarak % 5 hata payı doğrultusunda 384 adet yüz yüze anket yapılması planlanmıştır. Bu çalışmada 391 adet kullanıcı anketi gerçekleştirilmiş, kentte yaşayanların mevcut yeşil alan durumuna ilişkin ihtiyaçlar, sorunlar, kullanım ve planlamaya yönelik beklentilerini ortaya koymak üzere anket formu düzenlenmiştir. Anket formu sonuçların bir yeşil alan stratejisini geliştirmeye imkan verecek şekilde 5 ana bölümden ve 52 sorudan oluşmaktadır. Anket soruları;

- 1.Bölüm: Yeşil Alanlara Yönelik Kişisel Beklentiler ve İhtiyaçlar
- 2.Bölüm: Antalya-Genel Yeşil Alanlar
- 3.Bölüm: Mahalle Düzeyinde Yeşil Alan İhtiyacı
- 4.Bölüm: Yönetim-İdare
- 5.Bölüm: Sosyo-Ekonomik Durum içermektedir.

Anketleri değerlendirirken: öncelikle demografik verilerin açıklanması için sıklık (frequence) analizi, kullanıcı tercihlerinin belirlenmesi için ki-kare analizi kullanılmıştır. Anketler SPSS yazılımına kodlanarak girilmesinden sonra, sıklık analizi yardımı ile ankete katılan kullanıcıların genel profilleri ve anket sorularına verdikleri cevaplar anlaşılmasına çalışılmıştır. Ki-kare anlamlılık testleri yardımıyla kullanıcıların verdiği cevaplara bağlı olarak cevaplarda anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlama, gerekse gruplar arasındaki farkları ortaya koyma bakımından yararlı olmuştur. Analizde SPSS 13 Programı kullanılmıştır.

5. Analiz: Belediye Yeşil Alan Politika Analizi

Çalışma kapsamında yapılan bir diğer analiz ilgili belediye yetkilileri ile yapılan görüşmelerdir. Antalya Mücavir Alan Sınırları içerisinde yer alan 5 ilçe belediyesi olan; Kepez, Muratpaşa, Aksu, Döşemealtı ve Konyaaltı Belediyesi ve Büyükşehir Belediyesinin idareciler ve uzmanlarla karşılıklı görüşmeler yapılmıştır. Görüşme soruları beş ana başlık altında sorulmuştur. Bunlar;

1. Bölüm: Kentsel yeşil alan sistemi
2. Bölüm: Özel yeşil alanlar
3. Bölüm: Yeşil alanların finansmanı
4. Bölüm: Yeşil politika ve stratejilerin yerel yönetimlerdeki önemi
5. Bölüm: Politikaların gelişimidir.

6. Analiz: SWOT (GZFT) Analizi

SWOT (GZFT) Analizi, incelenen konunun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan bir tekniktir. SWOT Analizinde amaçlanan; iç ve dış etkenleri dikkate alarak, var olan güçlü yönler ve fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacak, tehditlerin ve zayıf yanların etkisini en aza indirecek plan ve stratejiler geliştirmektir.

Çalışma alanının mevcut durumu kentsel yeşil alan planlama stratejilerinin belirlenmesinde esas olmak üzere bir yeşil alan planlamasına olanak sağlayacak koşulları ortaya koymaya yönelik swot analizi yapılmıştır. Bu analiz ile planlama alanının uluslararası, ülkesel ve bölgesel konumu, doğal yapısı ve kaynakları, mevcut durumu, sorunları, potansiyelleri ve talepler göz önünde bulundurularak fırsatlar, tehditler, güçlü ve zayıf yanları belirlenmiştir.

Toplam altı analiz sonucunda elde edilen bulguların sentezi de bu aşama kapsamında yapılmıştır. Bu aşamada mevcut yeşil alanların arazi kullanım değişim analizi ile elde edilen sınıflandırılmış haritalar yılların değişimine bağlı olarak yorumlanmış, mevcut yeşil alan sistem analiz bulguları haritalandırılmış, aktif yeşil alan bulguları sayısal ve mekansal olarak ayrı ayrı sentezi yapılmış, sayısal ve mekansal yeşil alan verileri mahalle ölçeğinde katmanlar halinde ilgili programlar yardımıyla sentez tematik haritaların üretimi sağlanmıştır. Araştırma alanı bütününde sorgulamaları yapılmıştır. Coğrafi Bilgi Sistemi Programlarından Map Info Professional 10.5, Arc-Gis ve Erdas 9.3 programlarından yararlanılmıştır.

Çalışmanın üçüncü aşaması olan Antalya kenti kentsel yeşil alan planlama stratejilerinin oluşturulması aşamasında, elde edilen veriler doğrultusunda yapılan sentezler sonucu ortaya çıkan sorunları gidermeye yönelik kentsel yeşil alan planlama stratejileri geliştirilmiş ve eylemler oluşturulmuştur. Stratejiler 2. aşamada yapılan analizler temelinde ve her bir analiz kapsamındaki konulara yönelik olarak geliştirilmiştir. Buna ilişkin konu başlıkları Çizelge 3.3'de verilmiştir. Oluşturulan stratejiler doğrultusunda kentsel yeşil alanların mekansal organizasyonuna yönelik eylemler oluşturulması amaçlanmıştır.

Çizelge 3.3. Yeşil alan planlama stratejileri oluşturmaya yönelik konu başlıkları

No	Analizler	Amaç ve Hedefler	Stratejiler
1.	Arazi Kullanım Değişim Analizi	Bir yeşil alan sisteminin önemli parametrelerinden olan orman ve tarım alanlarının sürdürülebilir gelişimini sağlayarak kentsel yayılmayı kentin planlı gelişme stratejileri içerisinde değerlendirmek.	1.1. Tarım alanları
			1.2. Orman alanları
			1.3. Yerleşim alanlarının yayılımı
			1.4. Mekansal dönüşüm-ekoloji
			1.5. Kent planlama
			1.6. Yeşil alan stratejileri
2.	Sistem Analizi	Kent genelinde yeşil alanların bir sistem dahilinde planlanarak kent ekolojisi ve iklimine katkı sağlayacak planlama stratejilerini oluşturmak.	2.1. Yeşil alan sistemleri
			2.3. Yeşil alanların sürekliliği
			2.4. Parça-koridor ilişkisi
3.	Aktif Yeşil Alan Varlığı Analizi	Aktif yeşil alanların kent genelinde, belirli standartta, yeterli büyüklükte, farklı donatılar içerecek şekilde, düzenli dağılımını sağlayarak kentlilerin yeşil alanlardan daha etkin yararlanmasını sağlamak.	3.1. Standartların sağlanması
			3.2. Etki alanı-erişilebilirlik
			3.3. Hiyerarşi
			3.4. Planlama
			3.5. Büyüklük
			3.6. Değişim
			3.7. Kentsel dönüşüm
4.	Yeşil Alan Kullanıcı Görüşleri Analiz	Kullanıcıların yeşil alanlardan en yüksek seviyede yararlanmasını sağlayacak, kişilerin ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda yeşil alanlar oluşturmak.	4.1. Rekreasyon
			4.2. Güvenlik
			4.3. Aktivite ve kullanımlar
			4.4. Beklentiler ve ihtiyaçlar
			4.5. Ulaşılabilirlik
			4.6. Yönetim ve planlama
5.	SWOT (GZFT) Analizi	Güçlü yönler ve fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacak, tehditlerin ve zayıf yanların etkisini en aza indirecek plan ve stratejilerin geliştirilmesi.	5.1. Kent kimliği
			5.2. Çevre-Ekoloji
			5.3. Koruma
			5.4. Yasal Durum
			5.5. Sürdürülebilirlik

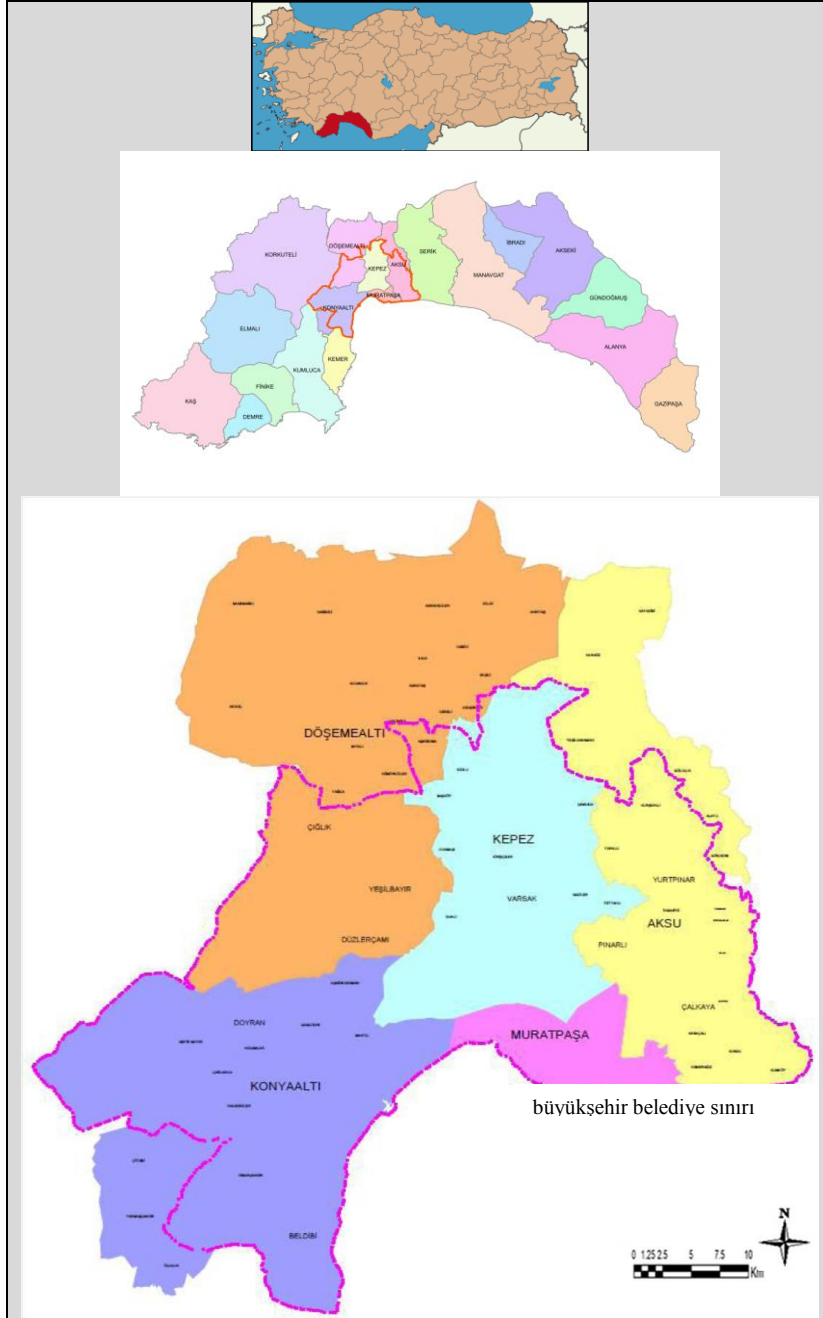

4. BULGULAR

4.1. Fiziksel, Kültürel ve Doğal Yapı

Araştırma alanı çok çeşitli fiziksel, doğal ve kültürel unsurlarla şekillenmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen başlıklar yeşil alanlara yönelik incelenmiştir.

4.1.1. Konum

Şekil 4.1. Antalya kentinin ülke ve bölgedeki konumu

Antalya, Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz kıyısında yer almaktadır (Şekil 4.1). Kuzeyinde Burdur, Isparta, Konya; doğusunda Karaman, Mersin; batısında Muğla illeri vardır. Güneyi, Akdeniz ile çevrelenmiştir. Antalya kıyılarının uzunluğu 630 km'yi bulur. Türkiye topraklarının % 2.7'sini oluşturan Antalya ilinde ülke nüfusunun % 2.5'i yaşamaktadır. Antalya İli'nin; Akseki, Alanya, Elmalı, Finike, Gazipaşa, Gündoğmuş, İbradi, Kale, Kaş, Kemer, Korkuteli, Kumluca, Manavgat ve Serik olmak üzere 14 tane ilçesi bulunmaktadır. İlin toplam yüzölçümü 2.059,1 km²'dir (Antalya Valiliği 2012).

Araştırma alanı olan Antalya Büyükşehir Belediye sınırının (Mücavir Alan Sınırı) kapsadığı alan yaklaşık yüz otuz sekiz bin hektar olup (Şekil 4.2), güneyinde Akdeniz, kuzeyinde Çubukbeli'nden geçilerek ulaşılan Burdur İlinin Bucak ilçesi, batısında Toroslar, kuzeybatısında Korkuteli ilçesi, doğusunda Serik ilçesi, güneybatısında Kemer ilçesi bulunmaktadır. 22.03.2008 Tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'la Antalya Büyükşehir Belediye içerisinde beş ilçe kurulmuştur. Araştırma alanı; Muratpaşa ilçe sınırının tamamını, Kepez, Konyaaltı, Aksu ve Döşemealtı ilçe sınırlarının bir kısmını içine alan Antalya Büyükşehir Belediyesi ve Mücavir Alan Sınıridir.

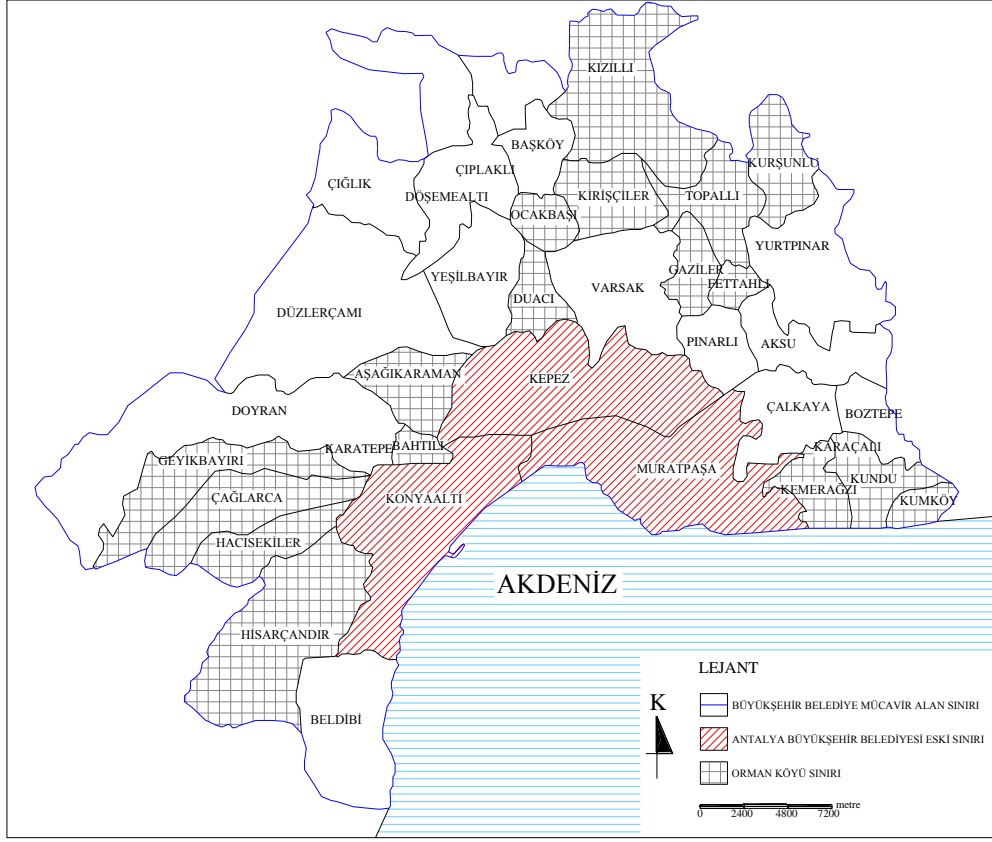

Şekil 4.2. Araştırma alanı sınırı

4.1.2. İdari durum

Antalya kenti 1994 yılında büyükşehir statüsünü almış; Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı alt belediyeleri ana kent belediyesini oluşturmuştur. 10.07.2004 tarihinde kabul edilip, 23.07.2004 tarih ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Kanunu" ile Antalya Büyükşehir Belediye sınırları yeniden belirlenmiş, on bir yeni ilk kademe belediyesi daha belediyenin

sorumluluk alanına dahil olmuş ve toplam 14 ilk kademe belediyesi bulunan bir Büyükşehir Belediyesi haline gelmiştir (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. Antalya Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırı ve eski alt belediye sınırları

10.07.2004 tarihinde kabul edilip, 22.03.2008 Tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, 5747 Sayılı “Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile Antalya Büyükşehir Belediye içerisinde beş ilçe kurulmuştur.

- Aksu, Pınarlı ve Yurtpınar ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Çalkaya İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Çalkaya merkez olmak üzere Çalkaya Belediyesinin adı **Aksu**,

- Düzlerçamı, Yeşilbayır ve Çiğlik ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Döşemealtı İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Döşemealtı merkez olmak üzere **Döşemealtı**,

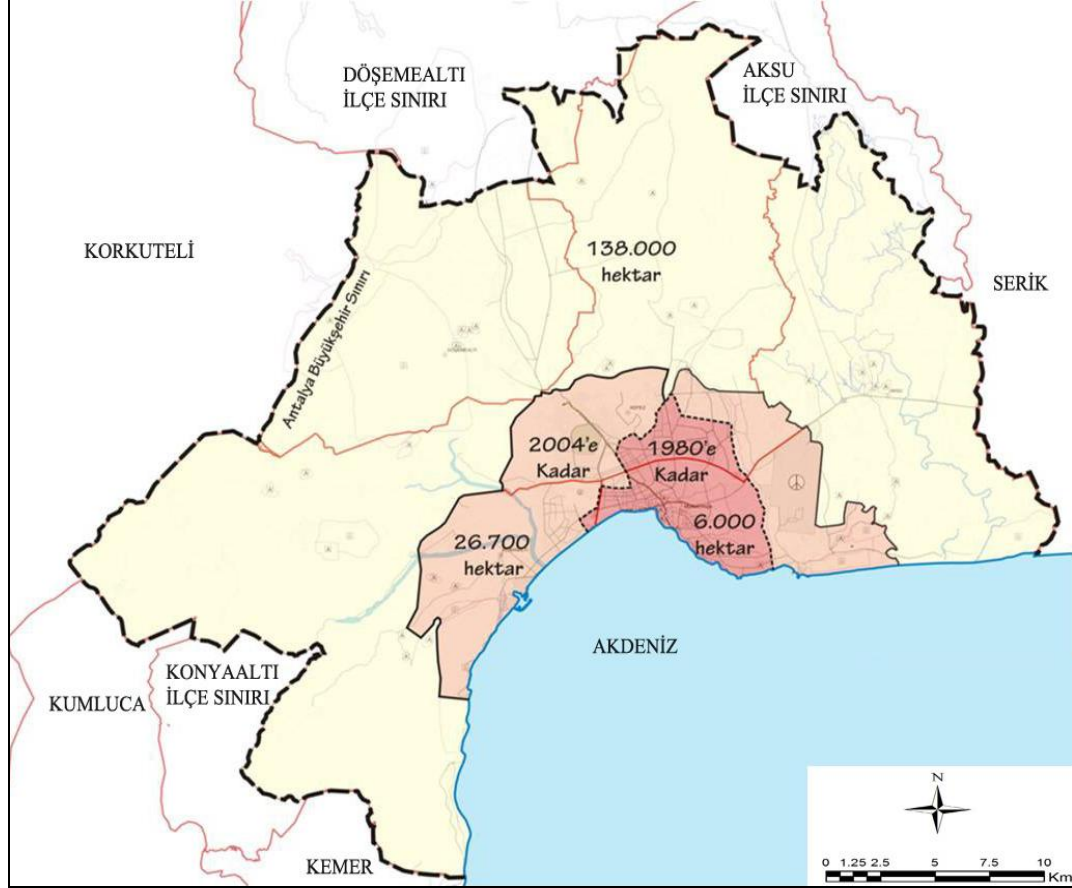
- Varsak İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Kepez İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Kepez merkez olmak üzere **Kepez**,

- Beldibi ve Doyran ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Konyaaltı İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Konyaaltı merkez olmak üzere **Konyaaltı**,

- Muratpaşa İlk Kademe Belediyesi merkez olmak üzere **Muratpaşa**

adlarıyla beş ilçe kurulmuştur (Büyükşehir Belediyesi Stratejik Plan 2010-2014).

1980 yılında 6.000 hektarlık idari sınıra sahip olan kent 2004 yılında 26.700 hektara ve 2008 yılında yaklaşık 138.000 hektarlık bir alana ulaşmıştır (Şekil 4.4). 12.11.2012 tarihinde kabul edilerek resmi gazetede yayınlanan 6360 sayılı “On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”la Antalya Büyükşehir Belediyesi Sınırı il mülki sınırı olacaktır.

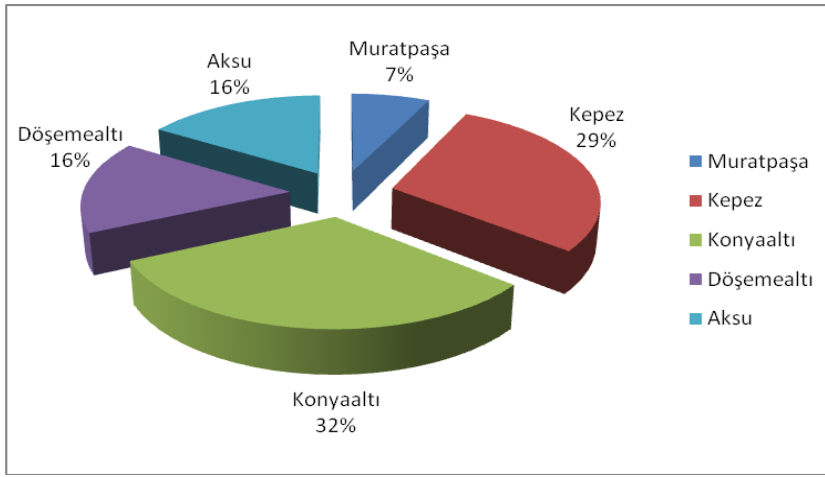

Şekil 4.4. Araştırma alanı sınır değişimleri (Nazım Plan Bürosu 2010)

Araştırma alanı olan Antalya Büyükşehir Belediye Sınırı (Mücvir Alan) Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Döşemealtı ve Aksu olmak üzere beş ilçe belediyesinden oluşmaktadır. İlçe belediyelerinin yüzey alanı dağılımına baktığımızda Döşemealtı belediyesi 69.965 hektarlık bir alanla en geniş yüzey alanına sahip ilçeyi oluşturmaktadır. Bunu 55.606 hektar ile Konyaaltı ilçesi ve 42.996 hektar ile Aksu ilçesi 33.122 hektar ile Kepez ilçe sınırlarının yüzey alanları takip etmektedir. En küçük yüzey alanına sahip Muratpaşa ilçesinin 8885 hektarlık bir alana sahiptir. İlçe belediyelerinin araştırma alanına giren bölümlerinin yüzeyini incelediğimizde % 32 'lik bir oranla Konyaaltı Belediyesi'nin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Tamamı araştırma alanı sınırları içinde kalan Muratpaşa Belediyesi toplam araştırma alanının % 7'sini oluşturmaktadır (Çizelge 4.1) (Şekil 4.5).

Çizelge 4.1. Büyükşehir Belediyesi sınırlarına giren beş ilçenin yüzölçümleri ve araştırma alanına giren bölümleri

İlçe adı	İlçenin yüzölçümü	Büyükşehir sınırları içinde kalan alanın		Büyükşehir yüzölçümüne oranı (%)
		Yüzölçümü	İlçe yüzölçümüne oranı (%)	
Muratpaşa	8.885	8.885	100	7
Kepez	33.122	32.029	96	29
Konyaaltı	55.606	44.550	80	32
Döşemealtı	69.965	22.372	32	16
Aksu	42.996	21.904	50	16
TOPLAM	210.574	138.087	65	100

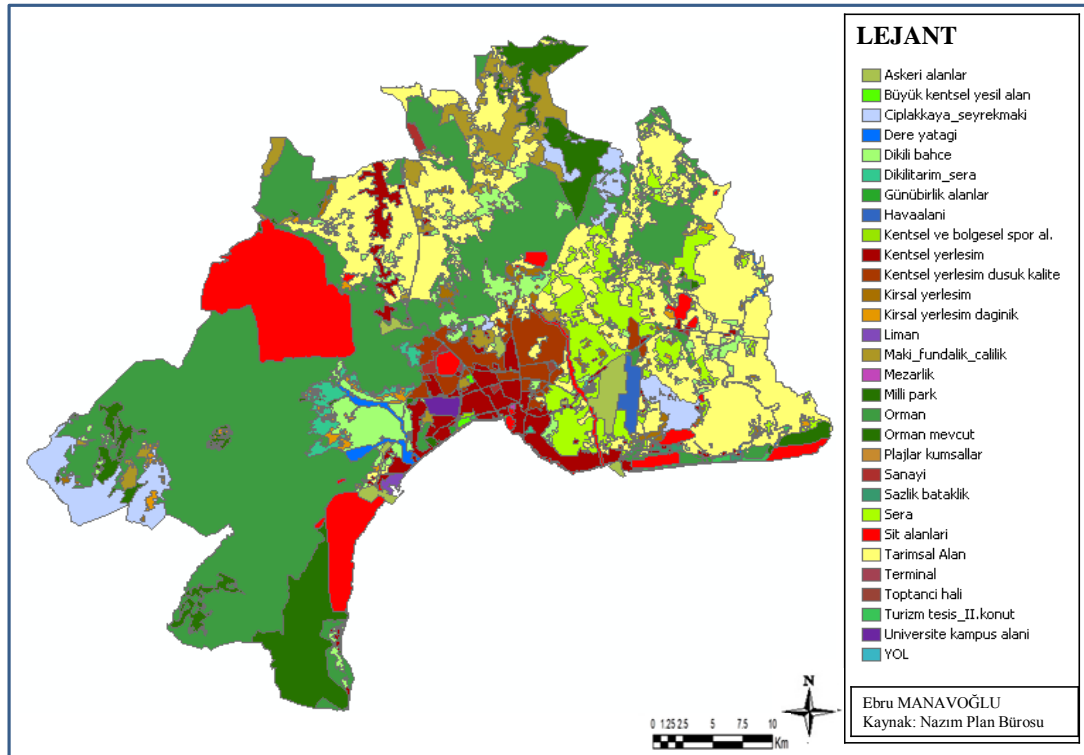
Şekil 4.5. İlçe belediyelerinin araştırma alanı içerisine giren bölümlerinin yüzölçümlerinin dağılımı

4.1.3. Arazi kullanımı

2006 yılında Akdeniz Üniversitesi (AKUZAL) Akdeniz Üniversitesi Uzaktan Algılama Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından yapılan Antalya Büyükşehir Belediyesi mevcut arazi kullanım sonuçlarına göre 138.920 ha.'lık çalışma alanının % 11,2'sini yerleşme alanları oluştururken, % 88,78'ini yerleşme dışı alanlar oluşturmaktadır. Yerleşme dışı alanların % 45,5'ini ormanlar ve makiler, %38,70'ini makiler, % 3.83'ünü kayalık ve seyrek makilik alanlar, % 0,74'ünü akarsu yatakları, sazlık ve bataklık alanlar oluşturmaktadır (Şekil 4.6) (Çizelge 4.2.) (Anonim 2007).

Çizelge 4.2. Çalışma Alanı Mevcut Arazi Kullanım Durumu (ABB Nazım Plan Bürosu 2006)

Arazi Kullanımı	Alan (ha.)	Yerleşim alanı içindeki oranı (%)	Toplam alan içindeki oranı (%)
Kentsel Yerleşim Alanı	10.185	65,34	7,33
Kırsal- Tarımsal Nitelikli Yerleşim Alanı	2.275	14,60	1,63
Antalya Havaalanı	1.932	12,40	1,40
Akdeniz Üniversitesi Kampus Alanı	344	2,20	0,25
Askeri Alanlar	293	1,87	0,21
Sanayi Alanları	397	2,54	0,28
Liman ve Serbest Bölge	164	1,05	0,12
Yerleşme Alanları Alt Toplamı	15.590	100	11,22
Ormanlar ve Makiler	63.224	51,26	45,51
Tarım Alanları	53.770	43,60	38,70
Tarım Dışı Alanlar Kayalık ve Seyrek Makilik Alanlar	5.318	4,31	3,83
Akarsu Yatakları Sazlık ve bataklık alanlar	1.018	0,83	0,74
Yerleşme Dışı Alanlar Alt Toplamı	123.330	100	88,78
TOPLAM	138.920	100	100

Şekil 4.6. Araştırma alanı mevcut arazi kullanım durumu

2009 yılında yayınlanan Antalya Çevre Raporu'na göre Antalya arazi kullanımının ilçelere göre dağılımı Çizelge 4.3'de verilmiştir. Buna göre en fazla yerleşim alanı bulunan ilçe Kepez ilçesi olurken, en fazla tarım alanı Aksu'da, en fazla orman alanı Döşemealtı ilçesinde, bulunmaktadır.

Çizelge 4.3. Antalya arazi kullanımının ilçelere dağılımı

İlçe Adı	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu	İlçeler toplamı
Yerleşim alanı (ha)	5.249,40	5.811,81	2.985,32	1.508,49	1.280,75	16.835,77
Oran %	57	18	5	2	3	8
Tarım alanı (ha)	3.357,89	11.600,14	7.420,42	17.731,28	25.250,6	65.360,33
Oran %	36	35	13	26	60	31
Orman alanı (ha)	422,80	14.831,63	41.258,51	49.165,32	14.346,08	120.024,34
Oran %	4,6	45	73	71	34	57
Mera alanı (ha)	-	-	3.008,07	76,74	28,47	3.113,28
Oran %	-	-	6	0	0	2
Diğer (ha)	231,90	778,56	1.576,39	718,79	1.194,55	4.500,19
Oran %	2,4	2	3	1	3	2
TOPLAM (ha)	9.261,99	33.022,14	56.248,71	69.200,62	42.100,45	209.833,91
Oran %	100	100	100	100	100	100

Arazilerin mülkiyet durumu incelendiğinde, çalışma alanı içinde önemli büyüklüklerde vakıf ve hazine arazileri bulunduğu görülmektedir. Bu arazilerin özellikle kuzey kesiminde Organize Sanayi Bölgesi'nin doğusunda ve Havaalanı'nın kuzeyinde kümelendiği görülmektedir. Bu arazilerin kent için geliştirilecek açık-yeşil alan sistemi bakımından önemli potansiyele sahiptir.

4.1.3.1. Orman alanları

Antalya kentini etkileyen ormanlar, güneybatıda Sarısuyu geçtikten sonra Beydağlarının eteklerinin kaplayan, Boğaçay ve Kozaçayı arasındaki vadiler izleyerek Kepezaltına ulaşan çam ormanları ile doğuda Lara kumulları ile arkasındaki ovayı ayıran Lara Obruk Çam Ormanlarıdır.

Türkiye'de yaşanan hızlı sanayileşme ve gelişme sürecinin sonucu 1982 Anayasası ile 31 Aralık 1981'den önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam kaybetmiş tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu bulunduğu yerlerin orman sınırları dışına çıkarılmıştır. Bu kapsamda bu yerlerin bir kısmı 6831 sayılı Orman Kanunu'nun "2B" maddesine göre, Hazine adına orman sınırlarından çıkarılmıştır.

Araştırma alanı içerisinde en fazla 2B alanına sahip ilçe 8.274 ha. ile Kepez ve ikinci olarak 3.014 hektarla Aksu ilçeleri oluşturmaktadır. Orman varlığı açısından en zengin ilçe Konyaaltı olurken bunu Döşemealtı ve Kepez belediyeleri izlemektedir (Çizelge 4.4).

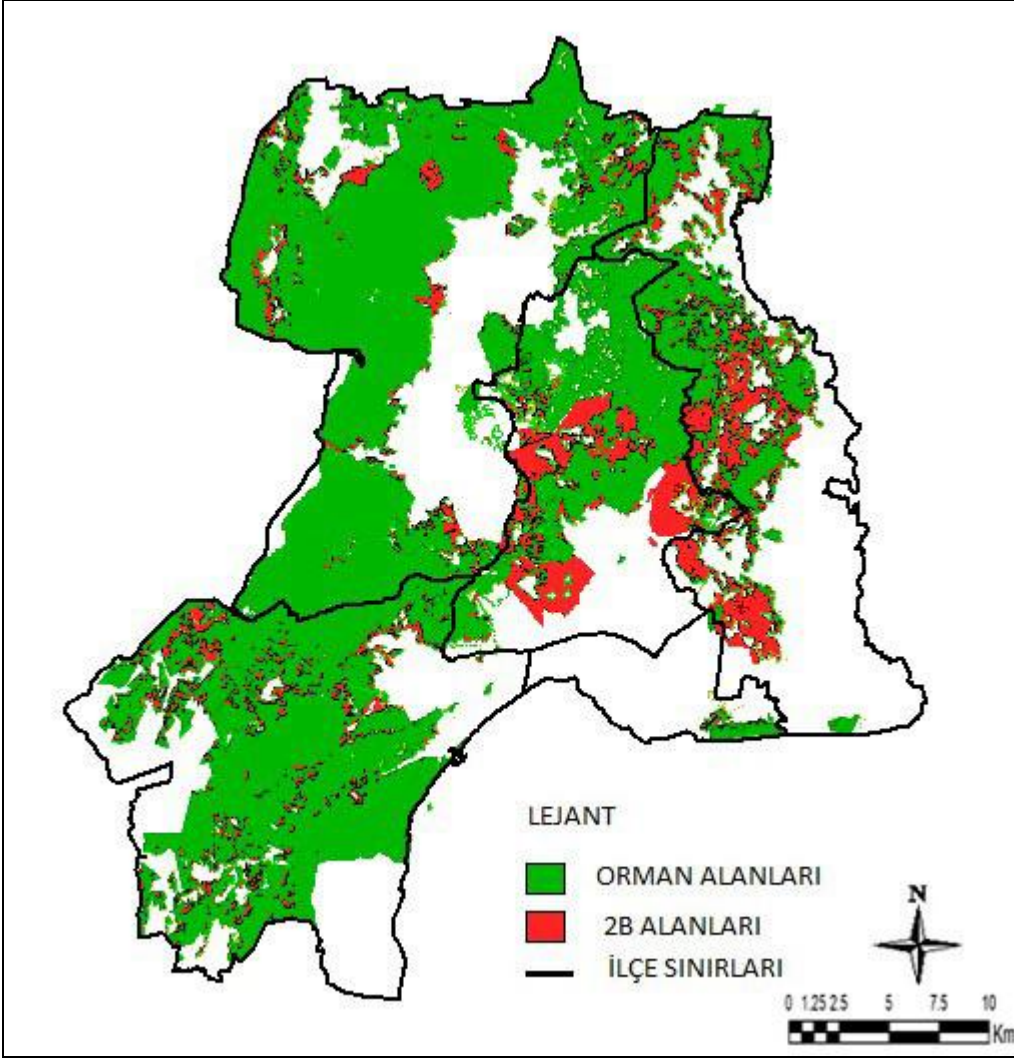
Çizelge 4.4. 2B Alanlarının İlçelere Göre Dağılımı (Sönmez 2011)

İlçe	İlçe Alanı (ha)	Orman Alanı		2B Alanı	
		ha.	%	ha.	%
Muratpaşa	8.885	676	7.6	218	2.4
Kepez	40.376	11.279	27.9	8.274	20.5
Konyaaltı	44.550	35.473	79.6	2.141	4.8
Aksu	21.904	1.982	9	3.014	13.8
Döşemealtı	22.372	13.814	61.7	692	3.1
Antalya Büyükşehir Toplamı	138.087	63.224	45,8	14.339	10,4

(* İlçe sınırları içindeki orman köyleri dahil.)

Ormancılıkta en önemli konulardan biri mülkiyet ve ihtilafları olup, ülkemizde her türlü ormancılık hizmetlerinin görülebileceği ve çalışmaların yapılacağı sahalara ait sınırlarının bilinmesi vasıf tayini ve tespitinin yapılması zorunludur. Bu da ancak orman kadastro çalışmalarıyla olanaklıdır. Orman kadastro, orman alanlarının hukuki ve geometrik durumunu tayin ve tespit için yapılan bir çalışmadır. Antalya Orman Bölge Müdürlüğü verilerinden hazırlanan çalışma alanı sınırları ve çevresine ait orman ve 2B alanlarının dağılımı Şekil 4.7’de belirtilmiştir.

Şekil 4.7. Araştırma alanı ve çevresinin orman ve 2B alanlarının dağılımı

Antalya kentinde yer alan orman alanlarından bir bölümü halkın rekreasyonel kullanımına açılmıştır. Kurşunlu Şelalesi B Tipi Orman İçi Dinlenme Yeri Antalya ve yakın çevre halkı ile yabancı turistlerin bir dinlenme yeri olarak ilgisini çeken Kurşunlu Şelalesi; manzara güzellikleri, tabii ve vahşi karakteri, ender doğal güzellikleri ile yüksek ziyaretçi potansiyeline sahiptir (Anonim 2008). Düden Şelalesi, 1970-1972 yıllarında DSİ 13. Bölge Müdürlüğü tarafından "Mesire Yeri ve Piknik Alanı" haline getirilmiştir (Anonim 2008). Hayvanat Bahçesi Kepezaltı piknik sahası içerisinde, 80 dönüm arazi üzerine kuruludur. Özellikle hafta sonları halkın tercih ettiği yerler arasında olan hayvanat bahçesinde 71 tür ve 515 adet hayvan bulunmaktadır. Bu alanlara ilişkin bilgiler Çizelge 4.5’de verilmiştir.

Çizelge 4.5. Halkın rekreasyonel kullanımına açılmış orman alanları

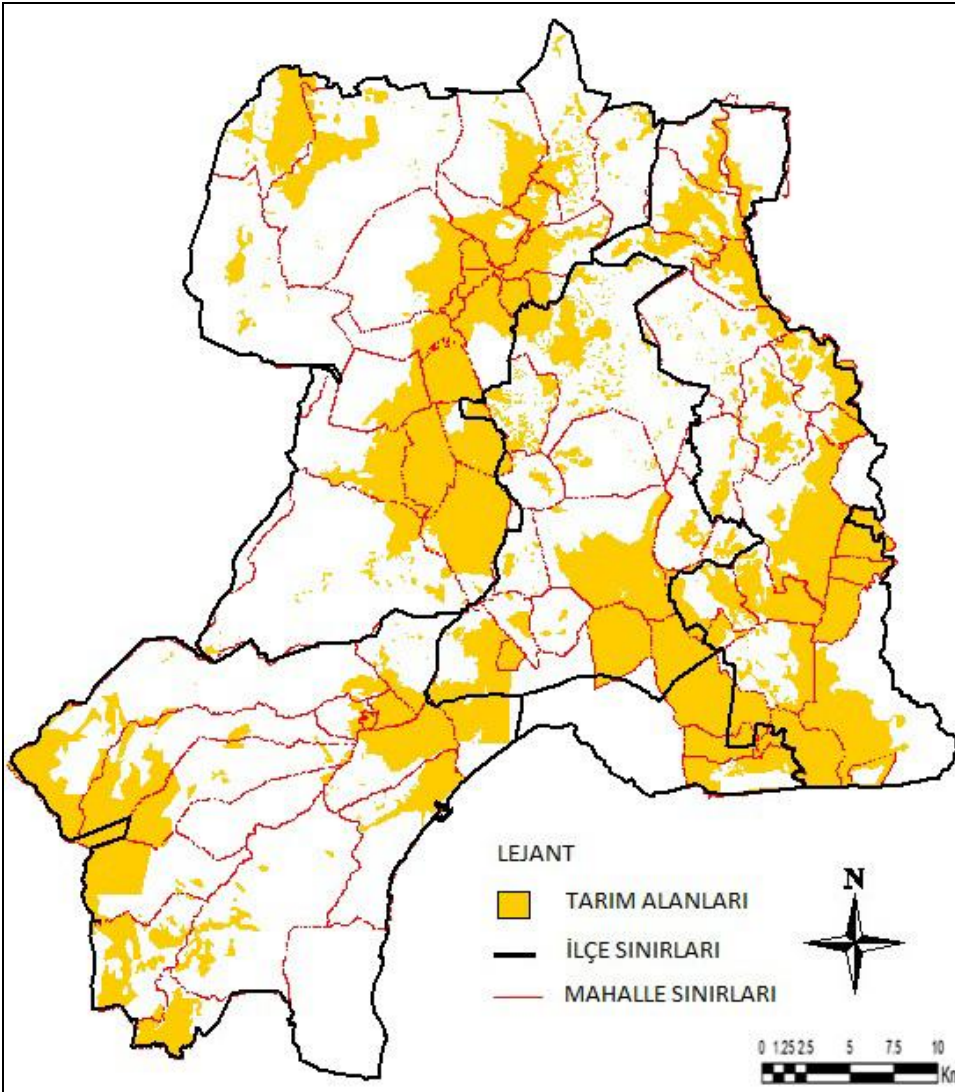
Adı	İlçesi-konumu	Büyüküğü (ha)-	Statüsü	Faaliyetler-Faaliyet Yılı
Kurşunlu Şelalesi	Aksu-kent merkezine 24 km. mesafe	30	B Tipi Orman İçi Dinlenme Yeri-Tabiat Parkı	Dinlenme yeri, Manzara seyir, 1971
Düden Şelalesi	Kepez-kent merkezine 10 km. mesafe, şelale Kırkgöz Mevkii-22km. mesafe	-	Mesire Yeri ve Piknik Alanı	Kaya mezarları bulunmakta, dinlenme, piknik, manzara seyir. 1970-1972
Kepez	Kepez-kent merkezine 10 km. mesafe	8	Orman İçi Dinlenme Yeri	Dinlenme, Hayvanat Bahçesi 1989
Güver Uçurumu	Döşemealtı-kent merkezine 9 km. mesafe	115m. derinlik	Güver Kanyonu Tabiat Parkı	Manzara, dinlenme
Düzlerçamı	Döşemealtı	12	B Tipi Orman İçi Dinlenme Yeri	Piknik, yeme-içme üniteleri, çocuk oyun alanı, sportif faaliyetler
Güllükdığı-Termessos	Döşemealtı	-	B Tipi Orman İçi Dinlenme Yeri	Doğal bitki ve hayvan varlığı ve müzesi, dinlenme, manzara
Topçam	Konyaaltı-kent merkezine 17 km. mesafe	13,5	B Tipi Günübürlük Kullanım Alanı	Plaj, dinlenme ve piknik yeri

4.1.3.2. Tarım alanları

Araştırma alanı içerisinde yer alan Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Döşemealtı, Aksu ilçelerinin arazi nitelik dağılımı Çizelge 4.6'da verilmiştir. Buna göre en fazla tarım alanı 25.250 ha. ile Aksu ilçesi'nde bunu 17.731 ha. ile Döşemealtı ilçesi, 11.600 ha. ile Kepez ilçesi, 7.420 ha. ile Konyaaltı ilçesi ve 3.357 ha. ile Muratpaşa ilçesi izlemektedir. Araştırma alanı ve çevresinin tarım alanları dağılımı Şekil 4.8'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.6. Çalışma alanı içerisinde yer alan ilçelerin tarımsal arazi niteliğinin dağılımı (Anonim 2009a)

Tarımsal Arazi Niteliği	İlçelerin tarımsal arazi niteliği dağılımı (ha)				
	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Sulu mutlak tarım	572,80	870,05	-	5.622,66	13.392,57
Kuru mutlak tarım	-	2.267,42	330,0	8.464,79	7.519,52
Dikili meyve	10,47	58,72	284,21	259,38	503,18
Dikili narenciye	-	220,20	3.089,46	58,24	207,41
Dikili zeytin	-	3.016,89	77,94	1.289,23	86,96
Kuru marjinal	1,72	3.653,36	3.419,61	2.036,26	3.541,02
Sulu özel ürün	2.772,90	1.511,50	219,20	0,72	-
TOPLAM	3.357,89	11.600,14	7.420,42	17.731,28	25.250,66
Oran %	% 5,2	% 17,7	% 11,35	% 27,12	% 38,63

Şekil 4.8. Araştırma alanı ve çevresinin tarım alanlarının dağılımı

1/50000 Antalya Çevre Düzeni Planında tarım alanları Mutlak Koruma Alanları, Öncelikli Koruma Alanları ve Yerleşilebilir Alanlar olarak üç grupta toplanmıştır. Mutlak Koruma alanı planlama alanının doğusunda Aksu Çayı kenarında yoğunlaşmıştır. Kent merkezinde Kırcami, Altınova ve Çakırlar Bölgesinde görülmektedir. Kuru tarım alanları ise kent kuzeyinde görülmektedir ve orman alanları ile bütünleşmiştir. Araştırma alanı kapsamında doğuda Aksu, Yurtpınar, Kurşunlu, Topallı, Varsak, Gaziler, Çalkaya, Kırcami, Kundu, Kemerağzı, Boztepe yerleşmeleri ekonomileri tarıma dayalı yerleşmelerdir. DSİ ve halk sulaması yapılan bu ovalarda açık tarla ve örtü altı tarımı yapılmakta, sebze ve meyve yetiştirilmektedir. Kentin kuzeyinde yer alan, Döşemealtı, Çığlık, Başköy, Çıplaklı bölgesinde açık tarla tarımı yapılmaktadır. Kentin batısındaki Çakırlar, Doyran, Duraliler yerleşmelerinde dikili tarım ve seracılık yaygındır.

4.1.3.3. Sit alanları ve korunan alanlar

Çalışma alanı içerisinde tarih öncesi devirlere ait kentsel, arkeolojik ve doğal sit alanları bulunmaktadır. Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan beş ilçe belediyesinde kent merkezindeki kentsel sit alanları olan Kaleiçi, Balbey, Haşimişcan Muratpaşa belediyesi sınırları içerisinde bulunmaktadır. Konyaaltı arkeolojik, ve doğal sit alanları çoğunlukta bulunmakta, Kepez belediyesinin tek doğal sit alanını Vakıf Çiftliği oluşturmakta, arkeolojik ve arkeolojik-doğal sit alanları bulunmaktadır. Aksu belediyesi sınırları içerisinde kentsel, doğal sit alanları bulunmamasına rağmen arkeolojik sit alanı bakımından zengindir. Döşemealtı ilçesinde de arkeolojik-doğal ve arkeolojik sit alanları bulunmaktadır (Çizelge 4.7, Şekil 4.9).

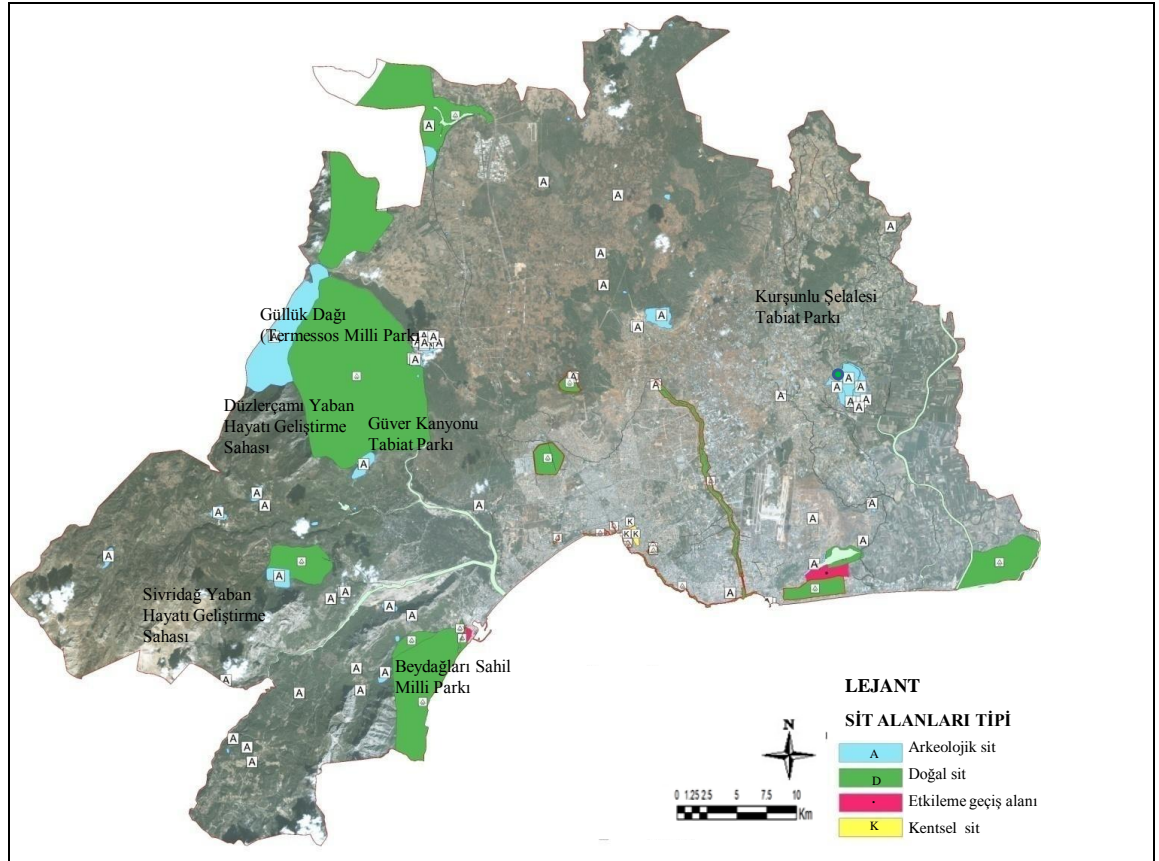
Araştırma alanı içerisinde çeşitli statülerde korunan alanlar da bulunmaktadır. Araştırma alanında iki adet milli park ve iki adet Tabiat Parkı bulunmaktadır. Bunlar Çizelge 4.8’de belirtilmiştir.

Çizelge 4.7. Çalışma alanı içerisindeki sit alanlarının türü ve yer aldığı belediyeler

Belediyeler	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Kentsel Sit Alanları	1.Kaleiçi 2. Balbey 3. Haşimişcan	-	-	-	-
Doğal Sit Alanları	1. Lara Kıyı Bandı 2.Lara Kumulları 3.Konyaaltı Falezleri 4.Narenciye Araştırma 5.Karaalioğlu Parkı 6.Kadınyarı Deresi	1.Vakıf Zeytinliği	1.Sarısü-Beldibi Kıyı bandı 2.Antik Olbia-Attalia Kenti 3. Çağlarca köyü Trebenna Antik Kenti (Doyran)	-	-
Arkeolojik Doğal Sit Alanları	1.Yamansaz Bataklığı ve çevresi	-Düden Şelalesi ve Düden Çayı	-	1.Kocain ve İn mağarasının bulunduğu alan 2.Yukarı Karaman, Düzlerçemü Ormanı, Güver Uçurumu, Termesos Antik Kenti	-
Arkeolojik Sit Alanları	1.Kaleiçi 3. Derece 2.Magidus Örenyeri	1.Kirişçiler köyü 1287 parsel ç. 2.Kirişçiler köyü çaylak kalesi ç. 3.Duraliler köyü Güragaç mevkii 4. Lyrbote antik kenti	1.Onobara Antik kenti 2.Hacisekiler köyü-Çitbidi Köyü Asarlık Tepe 3.Hacisekiler Köyü Domuzağılı Mev. 4.Haçlı Sığınak Mağaraları (Sarısü-Beldibi kıyı bandı) 5. Neopolis Antik Kenti 6.İki dağarası mevkii antik yerleşim alanı 7.Ağırtaş mevkii Kelbessos Antik Kenti	1. Çıplaklı Köyü 341,453,43 parseldeki yapı kalıntıları 2.Gökhöyük 3.Yukarıkaraman Köyü	1.Perge Antik Kenti 2.Karaçalı Köyü Nekropol ve Taşocakları alanı 3. Pınarlı, Cihadiye – Çamköy yolu üzerindeki antik yerleşim alanı 4. Pıtılar Antik Şehri (Yurtpınar)

Çizelge 4.8. Çalışma alanı içerisinde yer alan milli park ve tabiat parkları

Adı	Kuruluş yılı	Alanı (ha)	Konumu	Kaynak Değerleri
Güllük Dağı (Termessos) Milli Parkı	1970	6.702	Döşemealtı ilçe sınırları içerisinde	Antik Termessos şehri, jeomorfolojik özellikler, yaban keçisi, alageyik ve Şah Kartal
Olimpos Beydağları Sahil Milli Parkı	1972	34.425	Konyaaltı ilçe sınırları içinde	Phaselis ve Olimpos şehirleri, Chimaira (Yanar Taş), flora, fauna
Kurşunlu Şelalesi Tabiat Parkı	1991	586,5	Aksu	Kurşunlu Şelalesi, flora, fauna, zengin maki florası
Güver Kanyonu Tabiat Parkı	2007	4.044	Döşemealtı	Güver kanyonu, jeomorfolojik yapı, alageyik, yaban keçisi, ve flora

Şekil 4.9. Araştırma alanındaki sit alanları ve korunan alanlar (Nazım Plan Bürosu 2013 verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır)

Olimpos-Beydağları Sahil Milli Parkı; kentin batısında Sarısu Deresi'nden itibaren Antalya – Kumluca karayoluna ve Akdeniz'e paralel olarak Gelidonya Burnu'na kadar uzanan 35.000 hektarlık bir alan 1972 yılında Milli Park ilan edilmiştir

Güllük Dağı (Termessos) milli parkı, kentin 30 km kuzeybatısında, doğal ve kültürel kaynak değerleri; Termessos antik kenti, zengin biyolojik çeşitlilik, epik ve jeomorfolojik oluşum (mecene kanyonu) ile birlikte 1970 yılında, 6.702 hektarlık alan milli park olarak ilan edilmiştir. Zengin biyolojik çeşitliliğe sahip milli parkta, Akdeniz iklim tipinin bitki topluluklarını sergileyen orman ve maki örtüsü içerisinde sakız ağacı (*pistacia terebinthus*), yabancı zeytin (*olea oleaster*), sandal (*arbutus andrache*), keçi boynuzu (*ceretonia ciliqua*), defne (*laurus nobilis*), tespih (*styrax officinalis*) gibi 680 bitki türü tespit edilmiş olup 80 adedi Türkiye endemiği olarak tanımlanmıştır (Anonim 2010).

Güver Kanyonu Tabiat Parkı; ise Orman ve Su İşleri Bakanlığı ilan etmiş Antalya ilinin kuzey-batı yönünde ve 15 km mesafede Döşemealtı ilçe sınırlarında kalmaktadır ve Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 07.04.1993 gün ve 1783 sayılı;30.04.2002 gün ve 3234 sayılı; 24.10.2002 gün ve 5373 sayılı kararları ile I.Derece Arkeolojik ve I.Derece Doğal Sit Alanı olarak belirlenmiştir.

Araştırma alanı içinde iki adet **Yaban Hayatı Koruma Sahası** bulunmaktadır. Düzlerçamı Yaban Hayatı Koruma Sahası 28.972 ha. Hedef tür Alageyik ve Yaban Keçisidir. Sivridağ Yaban hayatı Koruma Sahası 8.127 ha. Hedef tür Yaban Keçisi, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu uyarınca yaban hayatı geliştirme sahalarında yaşama ortamını iyileştirici çalışmaların yer aldığı gelişme ve yönetim planları hazırlanır. Yaban Hayatı Geliştirme sahalarında ulusal ve uluslar arası düzeyde korunan doğal flora ve fauna türlerinin saptanmasına ve geliştirilmesine, bu türlerin yaşam alanlarının tespitine ve bu alanlarda iyileştirici tedbirlerin alınmasına, habitat ve ekosistem bütünlüğüne, bilimsel amaçlı faaliyetlere, yöre halkının ziyaretçilerin alanın koruma statüsü ve kaynak değerleri ile uyumlu temel gündelik ve rekreasyonel ihtiyaçlarının karşılanmasına, doğal kaynak kullanımına olanak sağlar.

Araştırma alanında Sulak Alanları Korunması yönetmeliği kapsamında belirlenen iki adet **sulak alan** bulunmaktadır. Yamansaz 1. Derece doğal sit alanı da sulak alan olarak tanımlanmakta olup, Aksu deltası sulak alanı da araştırma alanı içindedir.

4.1.3.4. Turizm alanları

Antalya turizm amaçlı olarak kullanabilecek kaynak potansiyeli açısından zengin bir kenttir. Kıyıları, koylar ve plajlar, deniz ve yat turizmine çok elverişlidir. Orman alanlarının yayılımı ve yarattığı biyoçeşitlilik, milli park alanlarının varlığı, iklim koşullarının turizm mevsiminin uzun olmasına olanak sağlaması, antik yerleşmeler, arkeolojik sitler, kentsel doku ve kentsel sitlerin yarattığı kültürel birikim, dağların kayak, trekking, akarsuların rafting gibi doğa sporlarına imkan vermesi, ilde turizm gelişmesinin başlıca kaynaklarını oluşturmaktadır. TÜİK'in 2012 verilerine göre Antalya'ya giriş yapan turist sayısı il genelinde 2002 yılından itibaren artış göstermiş ve 2012 yılında Türkiye içindeki payı % 32'dir (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9. Antalya iline giriş yapan turistin Türkiye içindeki oranı ve yıllara göre değişimi (TÜİK 2012)

Yıllar	Antalya	Türkiye	Ant./Tr. (%)
2002	4.747.581	13.248.176	35,83
2003	4.682.170	13.956.405	33,54
2004	6.047.297	17.548.384	34,46
2005	6.884.636	21.124.886	32,58
2006	6.011.183	19.819.833	30,33
2007	7.291.356	23.340.911	31,24
2018	8.564.510	26.336.677	32,52
2019	8.260.399	27.077.114	30,51
2010	9.246.814	28.632.204	32,30
2011	10.464.425	31.456.076	33,27
2012	10.298.769	31.782.832	32,40

Araştırma alanı içinde altı adet turizm koruma ve gelişim bölgesi ve turizm merkezi yer almaktadır. Bu alanlara ilişkin olarak Turizm Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan planlama çalışmaları kapsamında alınan kararlar Çizelge 4.10'da belirtilmiştir.

Çizelge 4.10. Çalışma alanı içerisinde bulunan turizm bölgeleri ve kaynak değerleri

Turizm Bölgesi Adı	Konum	İlan yılı	İlçe	Kaynak değerleri	Plan kararları
Konyaaltı Turizm Merkezi	3km.'lik Konyaaltı Sahili 110 ha.	1982	Konyaaltı	Konyaaltı sahilini içine alan 3 km.'lik kıyı şeridi.	Beachpark, fuar alanı ve turizm tesisleri projelendirilmiştir
Güneybatı Antalya Turizm Bölgesi	Antalya yat limanı- Gelidonya burnu arası	1987	Konyaaltı	75 km.lik kıyı şeridi, kumsallar ve koylar , Mili park, orman Phaselis, Olympos gibi önemli antik merkezlerin varlığı,	Turizm gelişmesi, 65.500 yatak kapasitesi yaratılmıştır. Üst ölçekli plan kararlarında Sıçan Adası karşısına Balıkçı Barınağı kararı.
Perge Fuar ve Kongre Turizm Merkezi	Havaalanına 2 km. uzaklıkta olan fuar merkezi 230 ha.	1996	Aksu	Tarım toprakları	Fuar Alanı
Kent Merkezi Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi	Kaleiçi Turizm merkezi ve çevresi 90 ha.	2004	Muratpaşa	Kaleiçi, Balbey ve Haşimişcan Kentsel Sit alanları, Doğal imaj elemanı falezlerin varlığı	Sit alanlarında Koruma, kullanma kararları,
Kemerağzı-Kundu Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi	Kemerağzı-Kundu bölgesi 10 km. kıyı şeridi. 4700 ha.	2004	Muratpaşa	Lara Plajları, Lara Kumul Alan, Yamansaz Bataklığı	Turizm tesisleri. Günübirlük tesis alanları

Kuzey Antalya Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi	Kızıllı, Kirişçiler, Çamlıca, Topallı, Gaziler köyü 30.000 ha.	2005	Döşemealtı	Tarım toprakları, orman alanı	Temalı parklar, golf alanları, film stüdyoları, eğitim ve kültür merkezleri, üniversite alanları, sergi-fuar-kongre merkezleri,
--	---	------	------------	-------------------------------	---

Araştırma alanının batısında bulunan Konyaaltı Turizm Merkezi, yaklaşık 110 hektarlık bir alana sahip, kıyı uzunluğu yaklaşık üç kilometredir. 6 Eylül 1982 tarih 17802 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak Turizm Bölgesi ilan edilmiştir. Alan sahil, beachpark, fuar alanı ve turizm tesisleri ile Antalya Kent Merkezinde yer almaktadır.

Araştırma alanının güneyindeki Antalya Yat Limanı ile güneybatıdaki Gelidonya Burnu arasında kalan 75 km.lik kıyı şeridini kapsayan Güneybatı Antalya Turizm Gelişme Projesi, aynı zamanda Olimpos-Beydağları Milli Parkı sınırları içerisinde kalmaktadır. Turizm alanının havaalanı, liman ve karayolu bağlantılarına sahip Antalya kentine yakın olması; kıyılar, kumsallar ve koylar ile orman varlığı, Phaselis, Olympos gibi önemli antik merkezlerin varlığı, bölgenin organize turizm gelişmesinde önemli etkenlerdir.

Araştırma alanının doğusunda bulunan Perge Kongre ve Fuar Turizm Merkezi yaklaşık 230 ha'lık bir alanı kapsayacak şekilde 1996 yılında ilan edilmiştir. Uluslar arası fuar merkezinin içinde bulunduğu bölge 1999 yılında hizmete girmiştir.

Kent Merkezi Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi; tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı ve turizm potansiyelinin yüksek olduğu yöreleri korumak, kullanmak, sektörel kalkınmayı ve planlı gelişimi sağlamak amacıyla ve 'Kaleiçi Turizm Merkezi'ni kapsayacak biçimde 2004 yılında ilan edilmiş ve yaklaşık 90 hektarlık bir alanı kapsamaktadır.

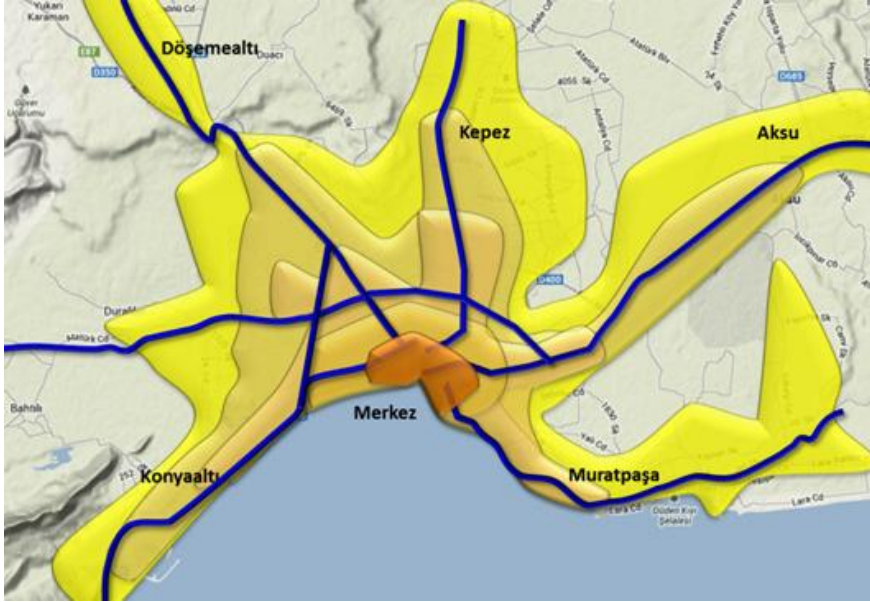
Lara Plajları, Lara Kent Parkı, Yamansaz Gölünün de içerisinde bulunduğu yaklaşık 4700 ha'lık bölge Kemerağzı-Kundu Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi olarak ilan edilmiştir. Alanın kıyı uzunluğu yaklaşık 10 km'dir.

Kuzey Antalya Kültür ve Turizm Koruma Gelişim Bölgesi çalışma alanının kuzeyinde Kızıllı, Kirişçiler, Çamlıca, Topallı, Gaziler Köyleri ve Varsak Belediyesinin bir bölümünü kapsayan bölge Antalya-Burdur, Antalya-Isparta Karayolları arasında yaklaşık 30.000 ha'lık bir alanı kapsamaktadır. Bu alanda öngörülen fonksiyonlar arasında temalı parklar, golf alanları, film stüdyoları, eğitim ve kültür merkezleri, üniversite alanları, sergi-fuar-kongre merkezleri, F3 pisti, antrenman sahaları, motosiklet- bisiklet- offroad uluslararası spor organizasyonlarını içeren spor alanları ile ticaret ve eğlence merkezleri bulunmaktadır.

4.1.3.5. Ulaşım

Antalya kentine kara, hava ve deniz yoluyla ulaşım mümkündür. Antalya'nın şehirlerarası karayolu ulaşımında ana arteri Antalya- Burdur (veya Isparta) –Afyon hattıdır. Antalya'yı İç Anadolu'ya bağlayan ikinci güzergah Antalya- Konya güzergahıdır. Antalya doğusundaki Mersin, Adana ve Hatay ile batısındaki Muğla'ya hemen hemen kıyıya paralel uzanan yollarla bağlanır. Antalya'da demiryolu hattı bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi coğrafi engellerdir. Antalya'nın kuzey ve batısını saran Toros dağları, hem karayolu hem de demiryolu çalışmalarını kısıtlamakla beraber, yatırımlar için gerekli maliyeti arttırmaktadır.

Antalya'da 1999 yılından beri kent merkezinde doğu-batı yönünde uzanan bir klasik tramvay hattı, 2009 sonundan beri de kuzey-güney yönünde uzanan hafif raylı sistem hattı (Antray) bulunmaktadır. Antalya kentinin gelişimi ulaşım aksları boyunca olduğu söylenebilir (Şekil 4.10).

Şekil 4.10. Kentin ana ulaşım güzergahları üzerindeki gelişimi (Ulaşım Ana Planı 2012)

4.1.4. İklim

Antalya'da iklim tipik Akdeniz iklimidir. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. İlde yıllık ortalama nispi nem % 64 civarındadır (Anonim 2012f).

Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre 1970-2011 yılları arasında kentte yıllık ortalama sıcaklık 18,4 °C'dir. Aylık ortalamalara bakıldığında, en yüksek aylık ortalamanın 34,4 °C ile Temmuz ayında; en düşük aylık ortalamanın 5,8 °C ile Ocak ayında gerçekleştiği görülmektedir. 41 yıllık dönemde kaydedilen en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 45,4 °C; en düşük sıcaklık ise Şubat ayında -4,0 °C'dir (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. 1970-2011 yılları arasında Antalya'daki hava sıcaklıkları (°C) (Anonim 2012e)

ŞİCAKLIK (°C)	AYLAR											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ortalama	9,7	10,2	12,6	16,0	20,4	25,4	28,4	28,1	24,7	19,8	14,5	11,0
Ort. en yüksek	15,0	15,5	18,1	21,5	25,9	31,3	34,4	34,3	31,3	26,7	20,9	16,5
Ort. en düşük	5,8	6,1	7,8	11,0	14,8	19,4	22,5	22,4	19,1	14,9	10,1	7,1
En yüksek	23,9	23,4	28,6	33,2	37,6	44,8	45,4	43,3	42,1	37,7	33,0	25,4
En düşük	-2,0	-4,0	-1,6	1,4	6,7	11,1	14,8	15,3	10,6	4,9	0,8	-1,9

Araştırma alanının yağış şekli genelde yağmur olup, çok ekstrem durumlarda kar ve dolu yağışı da görülmektedir. Ortalama aylık toplam yağış miktarı verilerine göre en yağışlı aylar Aralık (242,7 mm), Ocak (209,1 mm) ve Şubat (157,9 mm)'tır. Yağışlar genellikle Kasım, Aralık, Ocak, Şubat ve Mart aylarında görülmektedir. Ortalama yağışlı gün sayısına göre Ocak ayı 11,3 günle ilk sırada olurken bunu 10,7 ile Aralık ve Şubat ayları takip etmektedir (Anonim 2012e) (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12. 1970-2011 yılları arasında Antalya'daki yağış miktarları (Anonim 2012e)

YAĞIŞ	AYLAR											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ortalama yağışlı gün sayısı	11,3	10,7	8,7	7,1	5,0	2,4	0,7	0,5	1,7	5,4	7,6	10,7
Ortalama aylık toplam yağış miktarı kg/m ²	209	158	94	55	29	7	3	2	11	75	156	243

Yaz aylarında hakim rüzgarlar güney yönlü, denizden esen rüzgarlardır. Hakim rüzgarlar kıyı kesiminin batı bölümünde kuzey yönlerden, doğu bölümünde ise güney yönlerden esmektedir. Güneyden gelen esintiler özellikle yaz aylarında kenti serinletmektedir (Anonim 2000).

1970-2011 yılları arasında Antalya'da aylara göre ortalama güneşlenme süresi verilerine göre en fazla güneşlenme süresi 11,5 saat ile Temmuz ayında, 11,4 ile Haziran ayında ve 11,3 ile Ağustos ayında gözlemlenmektedir (Çizelge 4.13) (Anonim 2012e). Yıllık ortalama güneşli gün sayısı 300'dür (Anonim 2012g).

Çizelge 4.13. 1970-2011 yılları arasında Antalya’da aylara göre ortalama güneşlenme süresi (Anonim 2012e)

GÜNEŞLENME	AYLAR											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ortalama Güneşlenme süresi (saat)	5,2	5,5	6,5	8,6	9,5	11,4	11,5	11,3	9,5	8,0	6,2	5,1

4.1.5. Jeolojik ve jeomorfolojik yapı

Antalya kentinin fiziki coğrafyasını sahildeki plajlar (Konyaaltı, Lara plajları,) kıyı ovaları, akarsu vadileri, plato ve sekiler, dağlar ve tepeler oluşturmaktadır.

Antalya’nın jeolojik yapısında travertenler önemli bir yer tutmaktadır. Travertenlerin ortalama 630 km²’lik bir alanı kaplayarak ortalama kalınlığı 300 m. dolayında olduğu tahmin edilmektedir. Antalya kentinin büyük bölümü sahilden 40 metre kotundan başlayıp 250 metre kotuna kadar devam eden ve kentin traverten platosu üzerine yerleşmiştir.

Kentin doğusundaki Lara bölümü ile batısındaki Arapsuyu, Hurma, büyük liman ve Çakırlar çevresi jeolojik olarak alüvyon yapıdadır. Alüvyonlar ince kumdan meydana gelmiştir. Alüvyonda yer altı suyu bol ve statik seviye yüzeye yakındır.

Antalya, Türkiye Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Araştırma Dairesi’nin hazırladığı Deprem Riski Haritası’nda ikinci dereceden deprem bölgesinde yer almakta olduğundan, yapılarda “Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmeliğe” uyulması gerekmektedir.

Kıyı ve Falezler

Antalya kentinin büyük bölümü denizden 20-40 m. yükseklikteki falezler üzerine kurulmuştur. Falez bandı Konyaaltı varyantından başlayıp Karpuzkaldıran askeri kampına kadar devam etmektedir. Kentin üzerinde yer aldığı falezin batısında Boğaçay’ın oluşturduğu alüviyal düzlükler yer almaktadır.

Türkiye’nin en önemli turizm merkezlerinden biri olan Antalya ilinin kıyı uzunluğu 640 km’dir. Kent merkezinin bulunduğu kesimdeki tarihi doku, falezler ve rekreasyon alanları, "Kaleiçi yat Limanı" ile bütünleşmiş, kentin simgesi haline gelmiştir. Kentin doğu ve batısında lineer bir hat boyunca uzanan Konyaaltı ve Lara Plajları gerek ulusal gerek uluslar arası öneme sahip bir açık alan niteliğindedir.

Konyaaltı Plajı, kent merkezinin 2.5 km batısında, falezli kıyının batı sınırından başlayan ve Antalya Serbest Bölge Sınırına kadar kesintisiz uzanan; halkın kullanımına açık bir alandır (Şekil 4.11). Uzunluğu 7150 m; genişliği ortalama 110 m’dir. Plajın en dar yeri 50 m; en geniş yeri ise 160 m’dir. Plaj genellikle ince çakıl olup, kıyı çizgisinin gerisine doğru yer yer iri çakıllı bölümler de bulunmaktadır. Antalya’da turizmin teşvik

edildiği 1970’li yıllardan başlayarak önemi giderek artan plaj, bugün yoğun bir kullanıcı kitlesine hitap etmektedir (Sayan ve Ortaçşme 2001).

Şekil 4.11. Antalya Konyaaltı Plajı

Lara plajı, Antalya şehir merkezinin 18 kilometre güneydoğusunda yer alan, kumsallarının genişliği ve ince kum varlığı ile tanınan bir plajdır. Bu yüzden Lara plajına, Altınkum plajı da denir. Lara plajının doğu batı doğrultusunda uzunluğu 2 kilometre olup, kuzey güney yönlü kumsal genişliği ise ortalama olarak 45 metredir. Plaj alanında kumların yer yer 150-200 metre kuzeye çekildiği noktalar da bulunur. Bu noktalarda kumlar ile kızılçam ağaçları adeta iç içe girmiştir.

Topçam plajı, Antalya- Kemer karayolunun 14. kilometresinde, karayolunun 250 metre güneyinde yer alır. Plaj, doğu ve batısında yükseklikleri 2-15 metre arasında değişen falezler tarafından çevrilmiştir. Topçam plajının kuzeyinde bulunan Beydağları'nın uzanış doğrultusundan dolayı, sahada kıyı tipi faylı kıyıları ve boyuna kıyıları şeklindedir. Dağların denize bu denli yaklaştığı sahada, özellikle bitki örtüsü ve seyirlik manzara bakımından eşsiz görüntüler ortaya çıkar. Plajın 100 metre kuzeyi itibari ile kızılçam ormanları başlar ve bu ormanlık alan, plaja gelen ziyaretçiler için elverişli bir dinlenme ve piknik alanı oluşturur. Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan önemli plajlar, kaynak değerleri ve faaliyetler Çizelge 4.14'te belirtilmiştir.

Çizelge 4.14. Antalya kıyı şeridindeki plajlar, kaynak değerleri ve faaliyetler

Plaj Adı	Konum	İlçe	Kaynak Değerleri	Faaliyetler
Konyaaltı	Kentin 2,5 km. batısında	Konyaaltı-Muratpaşa	Kıyı alanı uzunluk 7150m., genişlik 110m.'dir.	Halk plajları, Yeme-içme, çocuk oyun alanları, spor alanları, yürüyüş yolları
Lara	Kentin 18 km. güneydoğusunda	Muratpaşa	Kumullar, doğal bitki örtüsü	Halk plajları, piknik alanı
Topçam	Kentin 14 km. batısında	Konyaaltı	Kızılçam ormanları, falezler, doğal bitki örtüsü, milli park	Plaj, piknik alanı
Büyük Çaltıcak	Kentin batısında	Konyaaltı	Doğal bitki örtüsü, çeşitli flora ve fauna varlığı	Plaj, piknik alanı
Küçük Çaltıcak	Kentin batısında	Konyaaltı	Doğal bitki örtüsü, çeşitli flora ve fauna varlığı	Plaj, piknik alanı

4.1.6. Hidrolojik yapı

Antalya yer altı ve yerüstü su kaynakları bakımından zengin bir potansiyele sahiptir. Kent içme, kullanma ve sanayi suyu ihtiyacı yer altı su kaynaklarından karşılanmaktadır. En önemli yer altı su kaynakları; Kırkgöz Kaynakları, Gürkavak Kaynağı, Mağara Kaynağı, Duraliler Kaynağı, İskele Kaynağı, Hurma Pınarları, Arapsuyu I,II Kaynakları, Boğaçayı Keson Kuyuları, Düden Şelalesi Kaynağı, Duraliler ve Meydan Kuyuları'dır.

Aynı zamanda doğal koridor işlevi gören kentin önemli yer üstü kaynakları doğuda Aksu, Kopak, Acısu ve Düden, batıda Boğaçay ve Sarısu olup, araştırma alanı içinde birçok küçük ve mevsimlik akarsu bulunmaktadır (Şekil 4.12).

Şekil 4.12. Araştırma alanının önemli yerüstü su kaynakları

Kentin doğusundaki en önemli akarsulardan biri olan Aksu çayı'nın debisi 140 metreküp/saniyedir. Isparta yakınlarındaki Akdağ (2.276) kalker kütlesi ile, kalker fişlerinden oluşan Davras Dağı'ndan (2.635) suyunu alan Aksu Çayı önce, güney doğu doğrultusunda akar, Kovada Gölü'ne dökülüp yer altı sularına karışarak ilerler. Aşağı Gökdere Köyü'nün güneyinde Eğridir Gölü'nün sularıyla birleşir. Daha sonra güneye doğru akıp kendinden daha büyük olan Gökusu Deresi ile birleşerek oldukça hızlı akışlı bir ırmak olarak güneye iner ve ovada daha çok genişleyerek, Aksu Ovası'nı sulayarak denize dökülür. Uzunluğu 163 km.'dir.

Düden Çayı, alt traverten platosunda 89 m. yükseklikten çıkan Düdenbaşı kaynakları ile daha alt seviyelerden çıkan Bahçeli kaynaklarından beslenir. Aşağı mahalleden başlayarak, Antalya'nın güneydoğusunda 40 m. yüksekliğindeki traverten bir eşikten şelale yaparak Akdeniz'e dökülen akarsuyun toplam uzunluğu 14 km., ortalama akımı 17,010 m³/sn'dir (UTTA 1996). Düden Şelalesi ve Düden Çayı Antalya Koruma Kurulu tarafından 24.02.1993 tarih ve 1777 sayılı karar ile 1. Derece Doğal ve Arkeolojik Sit ilan edilmiştir.

Araştırma alanının batısındaki Doyran Çayı ve Çandır Çayı ile kuzeydeki Karaman Çayı birleşerek araştırma alanının en büyük akarsularından biri olan Boğaçay'ı oluştururlar (Şekil 4.13). 800 km²'lik bir alanı drene eden akarsu, farklı habitatları içermesinden dolayı önemlidir (UTTA 1996). Bunun yanında Boğaçay'da Antalya kentinin içme suyunun temin edildiği yer altı su kaynakları ve bu suların

çekildiği kuyular bulunmaktadır. Boğaçay havzasının sınırları içerisinde Doyran Göleti ve Boğaçay bölgesindeki sulama sahası da bulunmaktadır. 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulunun 19.4.2007 tarih 2007/12050 sayılı kararı ile Boğaçayı, Çandır Çayı ve Göksu Çayının bulunduğu yaklaşık 1556 hektarlık alan Turizm Merkezi ilan edilmiştir. “Antalya Boğaçayı-Çandır Çayı ve Göksu Çayı Turizm Merkezi” kararının iptali için Antalya Barosu, Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası, Elektrik Mühendisleri Odası ve Makine Mühendisleri Odası birlikte Danıştay’a dava açmış, Danıştay 6. Dairesi 2008 tarihinde Bakanlar Kurulu’nun “Antalya Boğaçay-Çandır Çayı ve Göksu Çayı Turizm Merkezi” kararını temyiz yolu kapalı olmak üzere iptal etmiştir.

Şekil 4.13. Boğaçay ve kolları

Araştırma alanının güneybatısında bulunan Sarısu, Hurma kaynakları ile beslenerek Akdeniz’e dökülmektedir. Akarsuyu besleyen kaynakların az olması yaz aylarında suyunun azalmasına neden olmaktadır. Bahar aylarında akımı 500-600 l/sn dolaylarındadır. Sarısu Deresi 08.06.1995/2586 ve 20.04.1998/3789 tarih ve sayılı Antalya Koruma Kurulu kararı ile I.II. Derece Doğal Sit olarak kabul edilmektedir.

Kentsel yeşil alan sistemi için önemli unsurlardan olan yerüstü su kaynakları çevresindeki projelerin içerikleri Çizelge 4.15’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.15. Yerüstü su kaynakları üzerinde yer alan projeler

Yerüstü su kaynağı	İlçe-Projeden yetkili kurum	ProjeYılı-Uygulama aşaması	Proje adı	Faaliyetler
Boğaçay	Konyaaltı-A.Büyükşehir Belediyesi	1996-Uygulanmadı	Boğaçay ve Karaman Çayı Doğal Kaynak Kullanımı ve Çevre Düzenleme Projesi	Park ve Rekreasyon alanları
Sarısu	Konyaaltı-A.Büyükşehir Belediyesi	2010-Devam ediyor	Sarısu C Tipi Orman İçi Mesire Alanı Projesi	Piknik, doğa ve su sporları, spor alanları
Düden	Muratpaşa-A.Büyükşehir Belediyesi	2011-II. Etap çalışmaları devam ediyor	Düden Gençlik Parkı Düzenlemesi Projesi	Açık-yeşil alanlar, seyir terası
Aksu	Aksu-Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	2013- Devam ediyor	Aksu Taşkın Önleme Projesi	Taşkından korunma çalışmaları-marina

4.1.7. Bitki örtüsü ve yaban hayatı

4.1.7.1. Bitki örtüsü

Antalya havzası çeşitli iklim, toprak ve topoğrafya şartlarına sahip olduğundan bitki örtüsünde de çeşitlilik görülür. Antalya kıyılarında 1500'ün üzerinde bitki türü bulunmaktadır. Bu bitkilerin 79 tanesi endemik olup, bunları 23 tanesi yalnız Antalya kıyılarında (kumul ve falezlerde) yaşamaktadır (Mansuroğlu vd 2003). Mansuroğlu çalışmasında ekolojik açıdan önemli biyotop alanları olarak orman, maki, garig, akarsu kıyıları, göl, su kaynakları ve bataklıklar, kayalıklar, kumullar ve vadiler saptanmıştır.

Araştırma alanında bulunan doğala yakın vejetasyon türleri higrofil, kumul, kaya, orman ve maki vejetasyonlarıdır (Göktürk 1994). Antalya kentinde bulunan doğala yakın vejetasyonlarda hakim bitki türleri Çizelge 4.16'da belirtilmiştir..

Çizelge 4.16. Antalya kent merkezindeki doğala yakın vejetasyonlarda hakim türler
(Mansuroğlu vd 2003)

Vejetasyon Tipi	I. Derecede baskın türler	
Kumul	<i>Pinus brutia</i> <i>Pistacia lentiscus</i> <i>Medicago marina</i> <i>Cakile maritima</i> <i>Convolvulus lanatus</i>	<i>Eryngium maritimum</i> <i>Alkanna tinctoria subsp. anatolica</i> <i>Echium angustifolium</i> <i>Daphne gnidioides</i>
Maki	<i>Quercus coccifera</i> <i>Calicotome villosa</i> <i>Phillyrea latifolia</i> <i>Pistacia lentiscus</i> <i>Cistus creticus, C. Salviifolius</i> <i>Myrtus communis</i>	<i>Sarcopoterium spinosum</i> <i>Coridothymus capitatus</i> <i>Qlea europea</i> <i>Spartium junceum</i> <i>Fontanesia phillyreoides</i> <i>Laurus nobilis</i>
Kaya	<i>Inula heterolepis</i> <i>Phagnalon graceum</i> <i>Helichrysum stoechas</i>	<i>Ptilostemon chamaepeuce</i> <i>Hyoscyamus aureus</i>
Orman	<i>Pinus brutia</i>	
Higrofil	<i>Platanus orientalis</i> <i>Salix alba</i> <i>Alnus orientalis var. Orientalis</i> <i>Populus nigra</i> <i>Tamarix smyrnensis</i>	<i>Mentha aquatica</i> <i>Alisma lanceolatum</i> <i>Potamogeton nodosus</i> <i>Juncus acutus, J. littoralis</i> <i>Lycopus europaeus</i>

Kumul Vejetasyonu

Akdeniz Bölgesi'nde kıyıya yakın bölgelerde bulunan kumullar, özellikle tuza ve susuzluğa dayanıklı bitkiler için bir yaşam ortamı oluşturmaktadır. Güzel çiçekleri ile dikkat çeken *Pancreatium maritimum*'un yanında *Cakile maritima*, *Medicago marina*, *Eryngium maritimum* ve *Calystegia* gibi türler bulunmaktadır. Uslu (1998) Belek Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde bulunan kıyı kumul, kıyı; tuzlu bataklıklar ve kıyı makisi vejetasyonunda, üçü endemik 135 takson, 12 asosyasyon (5'i endemik), 6 subasosyasyon ve 6 grupman tespit etmiştir. Aksu Çayı kıyı kumulları ve Acısu nehri batısındaki tuzlu bataklığın korunmaya değer alanlar olduğunu belirtmiştir (Mansuroğlu vd 2003).

Maki ve Garig Vejetasyonu

1-3 m. veya daha uzun boydaki herdemyeşil ağaç ve çalılarının yoğun olduğu, çoğunlukla orman alanlarının zarar görmesi sonucu oluşan bitki örtüsüdür. Antalya kentinde Akdeniz Üniversite kampusu'nda maki formasyonu tüm özelliğiyle izlenebilmektedir. Ünal (1996) bitki sosyolojisi ve ekolojisi yönünden Akdeniz Üniversitesi Kampusu'nda altı çeşit bitki topluluğu saptanmıştır. Bunlardan *Quercus coccifera* topluluğuna *Phillyrea latifolia*, *Calicotome villosa*, *Cistus creticus* ve *C. Salviifolius*; *Nerium oleander*- *Myrtus communis*'a *Rubus sanctus* ve *Vitex agmuscatus*, *Sarcopoterium spinosum*'a *Inula viscosa*, *Inula viscosa*'ya *Avena wiestii* ve *Aegilops umbellulata Zhukovsky subsp. Umbellulata*, *Verbascum sinuatum var.*

adenosepalum'a *Euphorbia characias* L. Subsp. *wulfenii*, *Coridothymus capitatus*'a ise *Satureja thymbra* refakat etmektedir (Mansuroğlu vd 2003).

Kaya vejetasyonu

Araştırma alanında Konyaaltı ve Lara arasında kalan falezler ile denizden uzak kesimlerde bulunan diğer kayalık alanlarda kaya vejetasyonuna rastlanılmaktadır.

Deniz kıyılarında gel-git zonu içerisinde bulunan ana kaya ya da kumul alanlardaki kumtaşı blokları üzerinde bulunan litoral kaya vejetasyonunda, deniz etkisi bulunan kaya kovukları ile çatlaklara yerleşen *Crithimum maritimum* en çok görülen türdür. Buna *Plantago subulata*, *Euphorbia* spp. *Silene sedoides*, *Sedum litoreum*, *Limonium* spp., *Armeria* spp., *Daucus* spp. ve *Astericus maritimus* eşlik etmektedir.

Ünal (1996) Akdeniz Üniversitesi Kampusunda bulunan ve Antalya kentini genel olarak simgeleyen traverten kayalar üzerindeki bitkileri iki bölümde incelemiştir.

1. Kayaların bol güneş alan kısmındaki bitkiler: *Allium sandrasicum*, *Origanum onites*, *Stachys aleurites*, *Gallium floribundum*, *Catapodium rigidum*, *Ephedra campylopoda*, *Inula heterolepis*, *Scrophularia pinardii*, *Campanula podocarpa*, *Scorzonera elata*, *Eryngium glomeratum*, *sedum sediforme*, *Cymbalaria microcalyx*, *Hyocyamus aureus*, *Pariteria cretica*, *Lonicera etrusca*, *Echinops viscosus*, *Euphorbia hierosolymitana*, *Phagnalon graceum*, *Galium canum*, *Erica manipuliflora*, *Amygladus graeca* ve *Styrax officinalis*

2. Kayaların az güneş alan kısımlarında ve mağara ağızlarında yetişen bitkiler: *Selaginella denticulata*, *Ceterach officinarum*, *Arisarum vulgare*, *Umbulicus horizontalis*, *Rosularia globulariifolia*, *Valeriana dioscoridis*, *Veronica cymbalaria*, *Alkanna macrophyllia*.

Higrofil Vejetasyon

Higrofil vejetasyon Düden, Sarısu, Boğaçay, Aksu ve diğer akarsular ile Yamansaz Gölü ve diğer durgun su kaynakları çevrelerinde görülmektedir.

Nehir yataklarının tamamen örten sazlıklarda baskın olan *Phragmites australis*'e *Thypha latifolia*, *Schoenoplectus lacustris*, *Polypogon monspeliensis*, *Iris pseudocorus*, *Cyperus* spp. ve *Carex* spp. eşlik etmektedir. Yüksek taban suyu bulunan bataklık alanlarda ise bu vejetasyona *Juncus acutus* katılmaktadır. Mevsimsel akışa sahip küçük dere yataklarında *Mentha aquatica*, *Nasturtium officinale*, *Carex divisa*, *Veronica anagallis-aquatica*, *Polygonum lapathifolium* ve *Rubus sanctus* bulunmaktadır. Yaprakları su üzerinde yüzen *Ranunculus aquatilis*, *Lemna* spp. ve *Potamogeton* spp. gibi su bitkilerine de rastlanılmaktadır (Yılmaz 1996).

Ormanlar

Akdeniz Bölgesi'nde geniş yapraklı ve iğne yapraklı ormanlar bulunmaktadır. Geniş yapraklı ormanlar, düşük yüksekliklerde herdemyeşil meşe türlerinden oluşmaktadır. Orman açıklıklarında iyi gelişen çalı katında, toprak özelliklerine bağlı olarak türler değişmekle birlikte *Buxus sempervirens* ve *Myrtus communis* tipik olarak görülmektedir. Gölge alanlarda *Ruscus aculeatus*, çalılıkların boşluklarında ise *Smilax*

aspera yaygındır (Burnie 1995). Mevsimlik kararterli dere yatakları ve kısmen nemli vadi içlerinde galeri ormanı niteliğinde bitki toplulukları bulunmaktadır. Ormanlarda hakim olan ağaç türü *Pinus brutia* Ten. Olup diğer ağaç, ağaççık ve çalılar *Arbutus andrachne* L., *Arbutus unedo* L., *Asparagus acutifolius* L., *Calicotome villosa* (Poiret) Link, *Ceratonia siliqua* L., *Cercis siliquastrum* L., *Cistus creticus* L., *Daphne gnidioides* Jaub. Et Spach, *Erica manipuliflora* Salisb., *Laurus nobilis* L., *Myrtus communis* L., subsp. *communis* L., *Olea europaea* L. Var *syvestris* (Miller) Lehr., *Osyris alba* L., *Paliurus spina-christi* Miller, *Phlomis fruticosa* L., *Phillyrea latifolia* L., *Pinus pinea* L., *Pistacia terebinthus* L., *Quercus coccifera* L., *Rhammus oleoides* L., *Ruscus aculeatus* L., *Rhus coriaria* L., ve *Styrax officinalis* L.'dir.

Genellikle ağaçların hakim olduğu iğne yapraklı ormanlarda, *Cistus* spp. ağırlıklı olmak üzere diğer çalılar ile *Leguminosae* familyasına ait bitkiler bulunmaktadır (Burnie 1995). Maki kuşağının üzerinde başlayan kızılçam ormanları, karaçam ile göknar ormanları kuşağına kadar çıkmaktadır. Antalya Düzlerçamı yöresinde düzgün gövdeli, saf kızılçam ormanları dikkat çekmektedir (Atalay 1983). Kızılçam ormanlarında alt örtüde *Arbutus andrachne*, *Quercus coccifera*, *Q. İlex*, *Phillyrea latifolia*, *Laurus nobilis*, *Juniperus oxycedrus* ve *Ptilostemon chamaepeuce* gibi odunsu türlere rastlanılmaktadır (Yılmaz 1996).

Orman biyotoplarının en önemli sorunu yapılaşma, tarımsal amaçlı yapılan açmalar ve hayvan otlatmalarıdır.

4.1.7.2. Yaban hayatı

Antalya ve çevresi topografik özellikleri, akarsu ve durgun su kaynakları ile zengin bitki örtüsü nedeniyle fauna için uygun yaşama koşullarına sahiptir. Araştırma alanının fauna varlığı bölgede daha önce yapılmış çalışmalardan yararlanılarak belirlenmiş, Amfibi ve Sürüngenler, Kuşlar ve Memelilerden oluşmaktadır.

Doğal özellikleri açısından, araştırma alanında doğala yakın biyotopların en fazla çeşitlilik gösterdiği Yamansaz'da 14 familyaya ait 23 amfibi ve sürüngen türü bulunmaktadır. Bu türlerin 4'ü kurbağa, 2'si kamlumbağa, 11'i kertenkele ve 6'sı yılanlara aittir. Lara kıyıları *caretta caretta*'ların yumurtlama alanları arasındadır.

Hayvanlar aleminin en gelişmiş türlerini içeren *Mammalia* (Memeliler) sınıfına ait hayvanlar, doğada önemli bir yer işgal etmektedir. Yaşam alanları 1m²'den 15-20 ha'a kadar değişen memeliler ekosistemin ilk tüketicileridir.

Araştırma alanı ve çevresi aynı zamanda konaklama ve yaşam ortamları bulunan göçer ve yerli kuş tüyleri bulunmaktadır. Ülkemizdeki 427 adet kuş türünün 161'i Yamansaz ve çevresinde görülmektedir. Bunların 37'si kesin, 45'i ise muhtemelen kuluçkaya yatan, 8'i nesli çok büyük tehlike altında, 8'i ise tehlike altında ancak ülkemizde kuluçkaya yatmayıp kışlayanlar ya da transit göçerler grubuna girmektedir (Erdoğan vd 2002) (Ek 3, Ek 4).

4.2. Kentin mekansal gelişim ve planlama sürecinde açık ve yeşil alanlar

Kentin mekansal gelişiminde açık ve yeşil alanların durumu ve planlama süreci de tespit edilmiştir.

4.2.1. Kentin mekansal gelişiminde açık ve yeşil alanlar

Antalya kentinin mekansal gelişimi ve planlama çalışmalarında açık ve yeşil alanların durumu dört ayrı dönemde incelenebilir;

1. 1950 Öncesi
2. 1950-1979 Dönemi
3. 1980-2000 Dönemi
4. 2000 Sonrası

1950 Öncesi Dönem

Antalya, Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda tarım ve ticaret etkinliklerinin egemen olduğu, daha çok Kaleiçi ve çevresinde yerleşimin söz konusu olduğu bir kenttir.

Antalya'da yeşil alanlara yönelik kentsel düzenleme çalışmaları Cumhuriyet yıllarına kadar uzanmaktadır. Ali Çetinkaya Caddesi ile Atatürk Caddelerinin düzenlenmesi ve genişletilmesi ve Muratpaşa Camii civarındaki mezarlığın kaldırılması 1935 yılı ile birlikte öne çıkan önemli imar hareketleridir. Belediye ve Tophane parkları bu dönemde yapılmıştır. 1940'lı yıllarda Karaalioğlu Parkı'nın yapımı ve Şarampol Caddesi'nin düzenlenmesi gibi çalışmalar da yapılmıştır (Anonim 2012ı).

Antalya'nın ilk valisi Haşim İşcan İkinci Dünya Savaşı sıralarında, o zamanın savaş şartlarına rağmen Antalya'da imar hareketine hız kazandırmış ve Antalya'yı Güzelleştirme adı altında bir dernek kurmuştur (Anonim 2012h). Antalya'nın ilk kent parkı olan Karaalioğlu parkı, o dönemde kent merkezinde yapılan güzelleştirme çalışmalarının bir parçasını teşkil etmektedir (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Karaalioğlu Parkı

Bu dönemde kentin merkezinden geçen Atatürk Caddesi genişletip, kalelerin dibinden geçen su caddenin ortasına alınmıştır (Şekil 4.15). Elektrik donatılarıyla hem park aydınlatması yapılmış hem Atatürk Caddesi süslenmiştir (Anonim 2012h).

Şekil 4.15. 1950 yılı Atatürk Caddesi'nin görünüşü (ABB Stratejik Plan 2012)

1950-1979 Dönemi

Kentin bu dönem yapılan ilk imar planında tutarlı bir gelişme stratejisi ve sosyal donatı alanlarının dengeli dağılımı öngörülmüştür. Ancak, göç ve nüfus artışının yeterince değerlendirilemediği ve planda kentin özgün dokusu ve iklim özelliklerinin göz önünde bulundurulmadığı görülmüştür (Dampo 2002).

İller Bankası tarafından hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı 1969 yılında tamamlanmış 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının yapımı tamamlanamamıştır (UTTA 1995). Bunun üzerine ilk kez yerinde bir büro kurularak kent planı hazırlanmasına karar verilmiş ve bu kapsamda planlama çalışmalarına 1976 yılında başlanmıştır. Can Planlama Bürosu tarafından yapılan 1978 yılı imar planı, ana strateji olarak, yapılaşmanın ve gelişim alanlarının batıya kaydırılmasını öngörmüştür. Ayrıca şehrin su kaynaklarının imar planı ile korunarak, kirlenmemelerini sağlamak açısından çevrelere yapı yasağı getiren plan kararlarına yer verilmiştir (Anonim 1990).

Kentte gecekondular ilk kez bu dönemde başlamıştır. Özellikle 1950'li yılların sonlarına doğru başlayan gecekonduların gelişimi kentin özellikle kuzeybatısında gelişim göstermiştir. Gecekonduların oluşması mevcut plan kararlarının uygulanamamasını sebep olmuş, kentin ortak kullanım alanı olan park alanlarının yerine yapılan gecekonduların yerleşimleri kentsel gelişme için her zaman bir engel oluşturmuştur. Belediye denetimlerinin yetersizliği ve hükümetlerin gecekonduların yayılmasını hızlandırmış, doğal ve kültürel dokunun zarar görmesine neden olmuştur.

Doğal ve kültürel kaynak potansiyeli yüksek bir kent olan Antalya'nın 1969 yılında turizmde öncelikli alanlar olarak belirlenmesiyle planlama ve yatırım önceliği artmıştır.

Antalya'da bu dönemde yapılan altyapı yatırımlarının kent makroforunun bugünkü yapısının oluşmasında etkisi olmuştur. 1963-1980 yılları arasında şehrin geniş bulvarlara ve caddelere sahip olmasını sağlayacak düzenlemelerde bulunulmuştur (Anonim 2012ı).

1980-2000 Dönemi

1983 yılında yürürlüğe giren 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunuyla kentteki yatırımlar artmış, buna bağlı olarak turistik yatak kapasitesi büyük artış göstermiştir. Turizm sektöründeki gelişmelerin önemli bir göstergesi olan yatak kapasitesindeki artışların kent ekonomisine sosyal ve kültürel altyapı gelişmesine önemli katkıları olmuştur. Kentte yeme-içme, eğlence, spor ve kültürel tesislerin, sosyal ve teknik altyapının aynı zamanda kentsel hizmetlerin gelişmesine olumlu etkisi olmuştur.

Bu dönem kentleşmenin hız kazandığı, kentsel nüfusun kırsal nüfusun önüne geçtiği, turizm projelerinin uygulanmaya başladığı ve yatırımların arttığı bir dönemdir. Bu dönemde Antalya ili ekonomik faaliyetlerinde tarım, turizm ve hizmetler ağırlıklı bir yapının varlığı ortaya çıkmaya başlamıştır.

Antalya'nın 1977-1994 yıllarındaki gelişimini yönlendirecek olan planlar Can Planlama Bürosu tarafından yapılmıştır. Antalya Belediyesi Planlama Bürosu ile hazırlanan Nazım İmar Planı, 1979 yılında tamamlanmıştır. 1994 yılına kadar bu nazım plan sınırlarında revizyon ve ilave planlar yapılarak kentleşme devam etmiştir (Anonim 2006). 2000 yılı için 650 000 nüfus kapasitesi öngören plan, tutarlı hedeflere sahip olmakla birlikte kentleşmenin yarattığı rant baskısına maruz kalmıştır. Şehrin doğusundaki ilk planda korunan tarım alanlarının iskana açılması, hazine arsaları üzerindeki yeşil alan, resmi kurum alanları, turistik alanlar gibi kullanışların toplu konuta dönüştürülmesi, plan hükümlerinde yapı yoğunluğunu arttıran değişiklikler getirilmesi, Lara'da doğal sit alanı olarak belirlenen 150 m. enindeki bandın 35 m'ye düşürülerek yapılaşmanın yoğun bir şekilde denize kadar indirilmesi ve sonuçta Antalya'nın en önemli özelliklerinden biri olan falezlerin tahribi rant baskısının olumsuz sonuçları olarak karşımıza çıkmaktadır (UTTA 1994).

Kent merkezinde yer alan Dokuma-Pil fabrikalarının dışındaki yeşil alanlar, Belediye Meclisince alınan bir kararla konut alanına dönüştürülmüştür. Kentin kuzeybatı yakasında bulunan ve imar planında "ağaçlandırılacak alan" kararı bulunan "Vakıf Çiftliği" de konut alanına dönüştürülmek istenmiştir. Ancak, meslek odaların başvurusu üzerine, Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 26.10.1998 gün ve 3974 sayılı kararıyla, kentnin akciğeri konumunda olması ve Cumhuriyet Dönemi tarımsal üretiminin canlandırılmasına yönelik özelliğini sürdürmesi nedeniyle sahip olduğu kentsel yeşil alan özelliği göz önüne alınarak 1. derece doğal sit alanı olarak tescil edilmiştir (Şekil 4.16).

Şekil 4.16. Vakıf Çiftliği alanı

1985 yılında kentin tahmin edilenin çok üzerinde gelişmesi ve büyümesi 1/25 000 ölçekli planlarda revizyon imar planı çalışmasını gerektirmiş ve bu plan revizyonuyla, nüfusun 2005 yılında 1.000.000'a ulaşacağı hesaplanmış ve plan 1986 yılında İmar ve İskan Bakanlığı tarafından onanmıştır (Anonim 2006).

Antalya kentinin giderek genişlemesi ve ulaştığı nüfus büyüklüğü sonucunda 1994 yılında büyükşehir statüsünü almış; Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı alt belediyeleri ana kent belediyesini oluşturmuştur. Bu gelişmeler sonucunda 1994 yılında kenti yakın çevresiyle birlikte ele alan planlama çalışması başlatılmıştır. Antalya'nın 1995-2015 yılları arasındaki gelişimini yönlendirecek imar planının yapımı işi özel bir planlama bürosuna verilmiştir. 2015 yılı projeksiyon nüfusu dikkate alınarak yapılan plan 1 662 000 kişilik bir nüfus hedeflemektedir. Planın nüfus hedefleri ile plan kapasitesi arasındaki tutarsızlıklar, kentsel sosyal ve teknik altyapı-nüfus ilişkisinde yetersizliklerin bulunması, kentin gelişimine koşut ulaşım planının bulunmaması, tarım alanlarının yerleşime açılması, teknik sorunlar haritaların yetersizlikleri gibi nedenlerle plan meslek odalarının itirazları sonucunda 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Antalya İdare mahkemesi tarafından 1998 yılında durdurulmuştur.

Bu dönemde kırdan kente göçün yerini, kentten kente göç almıştır. Kent aldığı göçün % 71.47'sini diğer il merkezlerinden almıştır.

Antalya'nın en önemli kent parklarından biri olarak kabul edilen Atatürk Kültür Parkı yarışma sonucu belirlenerek, 1990 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Parkın 400 dönümlük birinci kısmı 1997 yılında tamamlanmıştır. Antalya'nın kültür, sergi, rekreasyon ve dinlenme ihtiyaçlarının karşılanabileceği büyük bir kent parkı niteliğindedir (Şekil 4.17).

Şekil 4.17. Atatürk Kültür Parkı

2000 Sonrası Dönem

Antalya kenti için 2000 yılı sonrası döneminin önemli konularından birisi kentsel dönüşüm projeleridir. 2000 yılı sonrası kentsel dönüşümün yasalarda yer almasıyla birlikte ülkemizin diğer kentlerinde de görülen kentsel dönüşüm çalışmaları Antalya’da da hız kazanmış ve planlama gündeminde tartışılmaya başlanmıştır. Kentsel sorunların çözümünde bütüncül bir planlama anlayışını sağlamaya yönelik bir eylem olan kentsel dönüşüm projeleri, Antalya kentinde de özellikle kent merkezinde (Şekil 4.18) ve gecekondularında uygulanmaya başlanmıştır.

Şekil 4.18. Kent merkezi kentsel açık-yeşil alan düzenlemeleri

Antalya’da özellikle kent merkezinde yapılan kentsel dönüşüm çalışmaları önem kazanmaktadır. Kent merkezinde gerçekleşen kentsel dönüşüm projesiyle valilik binası yıkılarak meydan haline dönüştürülmüş, bazı merkezi alanlarda yayalara yönelik düzenlemeler yapılmıştır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19. Cumhuriyet meydanı kentsel dönüşüm sonrası

Gecekondu alanlarının yıkılarak sağlıklı konut alanlarına dönüştürülmesini amaçlayan kentsel dönüşüm projeleri gecekondu alanlarının yoğun olarak görüldüğü kentin kuzey bölgesinde görülmektedir. Gecekondu alanlarının kent için gerekli olan sosyal ve teknik altyapı alanları üzerinde konumlanması kentsel dönüşüm çalışmalarıyla bu alanların tekrar kamu alanı haline gelmesine olanak sağlamakta açık ve yeşil alanlar yaratma konusunda imkanlar sağlamaktadır. Antalya Muratpaşa İlçesinde Bayındır ve Soğuksu mahallelerinin kesiştiği gecekondu alanlarını içeren 80 dönüm alanda gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projesiyle yol, yeşil alan ve spor tesisleri oluşturulmuştur (Şekil 4.20, 4.21).

Şekil 4.20. Kentsel dönüşüm öncesi
(Muratpaşa Belediyesi 2005)

Şekil 4.21. Kentsel dönüşüm sonrası
(Muratpaşa Belediyesi 2005)

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından “Kepezaltı-Santral Mahalleleri Yeniden Yerleşim Projeleri” adı altında çalışmaları devam eden proje, Kepez altı bölgesindeki Kepez ve Santral mahallelerinde bugüne kadar birikmiş yerleşme,

planlama ve mülkiyet sorunlarını çözebilmek için mahalle sakinlerinin de katılımıyla yaşam ve mekan kalitesi yüksek bir yeni yerleşim oluşturmayı amaçlamaktadır (Şekil 4.22).

Şekil 4.22. Kepez ve Santral mahalleleri kentsel dönüşüm projesi (Antalya Nazım Plan Bürosu 2012)

Muratpaşa İlçesi-Lara Falez Kıyı Bandı Düzenleme Projesi 2000 yılı sonrası dönemde gerçekleşen önemli yeşil alan projelerinden birisidir. 1. Derece Doğal Sit Alanı olan Lara Falez Kıyı Bandı'nın tümüyle halka açılması öngören projede falezlerin doğal karakteri ve görünümü ile bütünleşen düzenlemeler yapılmıştır (Şekil 4.23, Şekil 4.24).

Şekil 4.23. Antalya Falez parkı ikinci etap düzenleme öncesi

Şekil 4.24. Antalya Falez parkı ikinci etap düzenleme sonrası

Kent içinde kalan büyük yeşil alanlara yönelik baskı, bu alanların farklı kullanımlara dönüştürülmesi talebi Antalya gündeminde her zaman yerini korumuştur. Bu alanlardan bir tanesi de Lara Kumul alanıdır. Hassas bir ekosisteme ve ekolojik öneme sahip bölge II. Derece Doğal Sit statüsüne sahiptir. Bu alanın farklı kullanımlara dönüştürülmesine yönelik baskılar devam etmektedir (Şekil 4.25).

Şekil 4.25. Lara kumul alanı

Kentin açık-yeşil dokusu içinde önem taşıyan ve kentsel gelişme baskısı altında kalan bir diğer alan Yamansaz sulak alanıdır (Şekil 4.26, Şekil 4,27). Batı Akdeniz bölgesinin önemli bir kıyusal sulak alanı olan burada çok sayıda endemik ve nesli tehlike altındaki bitki ve hayvan türleri barınmaktadır. 1994 yılında “Doğal Sit” alanı olarak ilan edilen alan üzerinde önemli bir yapılaşma baskısı vardır (Ortaçesme 2002).

Şekil 4.26. Yamansaz sulak alanında yapılaşma baskısı

Şekil 4.27. Yamansaz sulak alanında zemin yapısından eğrilen yapının görünüşü

4.2.2. Antalya imar planlarında öngörülen yeşil alan kararları

Antalya’da kent planlama çalışmaları 1950’li yıllardan itibaren başlamış ve günümüzde yapılan çeşitli ölçek ve içerikte planlarla devam etmektedir (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17. Antalya kent bütünü şehir planlama çalışmaları (Sönmez 2011)

Dönem	Kurumsal Arka Plan	Planlama Grubu	Planlama Ölçeği	Plan Hedefleri	Onay Kurumu
1957-1965	Merkezi yönetimlerin planlama yetkileri	İller Bankası	1/5000 NİP	-	İmar İskân/Bay. İskân Bak.
1977-1986	Merkezi yönetimlerin planlama yetkileri	Can Planlama Bürosu	1/25.000 NİP 1/5.000 NİP 1/1000 UİP	2000-650.000 kişi 2005-1.000.000 kişi	İmar İskân/Bay. İskân Bak. Antalya Belediyesi
1986-2004	Planlama yetkilerinin yerel yönetimlere devredilmesi	-	Mevzi Planlar İmar Planı Değ.	Hedeflerde belirsizlik ve sapmalar	Antalya Belediyesi
1994-1999	Büyükşehir Belediyelerinin kurulması, planlama yetkilerinin BŞB-İlk kademe Bel. arasında paylaşılması	UTTA Planlama Bürosu	1/25.000 Yapısal 1/5000 NİP	2015-1.754.000 kişi 2015-1.662.000 kişi	Antalya BŞB
2000-2004	Çevre düzeni planları ve Büyükşehir Nazım planları konusunda yetki belirsizliği	Nazım Plan Bürosu& Dampo Danışmanlık	1/50.000 ÇDP 1/25.000 NİP	2020-1.530.000 kişi 2020-1.530.000 kişi	Bayındırlık ve İskân Bak. Antalya BŞB
2004-2008-2013	Büyükşehir sınırlarının genişlemesi Büyükşehirlerde ilçe belediyelerinin kurulması	Nazım Plan Bürosu	1/50.000 SFP 1/25.000 NİP	2020-2.350.000 kişi 2020-2.350.000 kişi	Antalya Özel İdaresi Antalya BŞB
2009-2010	ÇDP yetkileri, ÇOB ve İl özel idarelerine verilmesi	Planevi Planlama	1/100.000 ÇDP	2025-2.060.000 kişi	Çevre ve Orman Bakanlığı

Antalya’da 1933-1956 yılından önce 4 m²/kişi olan yeşil alan standardı 9 Temmuz 1956 tarih ve 6785 sayılı İmar Kanunu ile geçerliliğini kaybetmiş ve plancı kendi çalışma ve kabulleri ile planlamalarını yapmaya çalışmıştır. İmar planlarının hazırlanmasında esas alınacak 7 m²/kişi alan standartları yasalarımıza 1972 yılında girdiği için bu ara dönemde yapılan Antalya İmar Planı Çalışmaları yeşil alanlar

yönünden standartlara dayanmadığı için plancılarının kendi kabulleriyle planlama çalışması yaptığı söylenebilir.

1980 yılında onaylanan 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planı'nda kentsel gelişmeyi batıya kaydırarak doğudaki tarım topraklarının korunması öngörülmekte, kıyı boyunca turizm ve rekreasyona yönelik planlama kararları verilmiştir (Çizelge 4.18). 1992 yılında yapılan 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonunda kentin kuzeyinde orman alanlarının kente kazandırılması için 2.340 ha'lık bölge parkı planlanmıştır (Can 1992).

Çizelge 4.18. 1980 yılı 1/5000 nazım imar planı açık-yeşil alan stratejileri

1977-1986 yılları İmar Planındaki Açık-Yeşil Alan Planlama Stratejileri (1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı)	
1.	1980 Nazım İmar Planında yapılaşmanın ve gelişim alanlarının batıya kaydırılarak, doğudaki tarım alanlarının korunması, kıyı boyunca sadece turizm ve rekreasyona izin verilmesi.
2.	Doğuda Lara kıyı bandının doğal sit olarak tanımlanması
3.	Eski Lara yolu ile deniz arasında yapılanmanın çok sınırlı tutularak, sadece belirli alanlarda turistik tesislerin korunması
4.	Lara Kumul ormanlarının güneyi kumulların geniş olarak yayıldığı ve kumul tepelerinin bulunduğu alan "Turizm Merkezi" olarak planlanmıştır.

Toplam 13.681 ha'lık bir alanı kaplayan Nazım İmar Planı çalışmasında kentsel yeşil alanların toplam alan içindeki payı % 8,08'i oluşturmaktadır (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19. 1/5000 ölçekli nazım imar planı arazi kullanım değerleri

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	Oran (%)
Konut Alanı	3608,6	26,38
Yeşil Alan	1091,1	7,98
Eğitim	286,5	2,09
Sağlık	85,4	0,62
Turizm	362,4	2,65
Koruma alanı	30,6	0,22
Tarım Alanı	2168,5	15,85
Üniversite	308,1	2,25
Çocuk bahçesi	13,5	0,10
Orman	143,1	1,04
Makilik, çalılık alan	719,1	5,26
Sel alanları	261,4	1,91
Ambarlar	26,9	0,20
İmar yasağı bölgeleri	141,4	1,03
Yerleşim olmayan kentsel alan	60,9	0,45
Kıyı şeridi	145,9	1,07
Küçük Sanayi	152,2	1,11

Çizelge 4.19'un devamı

Sanayi	108,8	0,80
Sosyo-kültürel	74,4	0,54
Ticaret	227,1	1,66
Yönetim	570,9	4,17
Altyapı	145,1	1,06
Ulaşım+Otopark	2852,3	20,85
Toplam	13.681,3	100,00

UTTA Planlama Projelendirme ve Danışmanlık Ltd. Şti tarafından yapılan 1995 yılı onaylı 1/5000 ölçekli imar planı raporuna göre, Antalya'da 1517 ha. yeşil alan planlanmıştır. Planda kişi başına 11.67 m² yeşil alan öngörülmüştür (Dampo 2004).

1995 yılı 1/25.000 ölçekli Antalya Ana kenti Yapısal Planında Antalya ana kentinin çevresel duyarlılığı gözetilerek farklı sektörlerde Yapısal ve Geliştirme Planlarının üretilmesi gündeme gelmiştir. “Kentsel Açık-Yeşil Alanlar Yapısal Geliştirme Planı” ve “Arkeolojik /Kültürel Değerler Koruma Değerlendirme Yapısal Geliştirme Planları”ndan bahsedilmiştir (Çizelge 4.20).

Doğal Çevrenin korunmasına yönelik önemli bir proje olan Antalya Çevre Projesi 1993-1994 yıllarında hazırlanmış, 1995 yılı içerisinde de Dünya Bankası kredisi sağlanarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu proje kapsamında 2020 yılı nüfus ve kentsel gelişme hedefleri, çevre boyutu gözetilerek saptanmış içmesuyu, atıksu sistem projeleri ile katı atık ve arıtma tesis projeleri hazırlanarak uygulanmasına başlanmıştır. Antalya Çevre Projesi kapsamında hazırlanan Antalya Kıyı Projesi'nin amacı kaynak envanteri, bölgenin çevre taşıma kapasitesi, aynı zamanda çevresel değerler ve altyapı konularında; planlama, bölgeleme, kıyının korunması ve geliştirilmesine yönelik yasal ve yönetsel yetki ve uygulama çalışması ortaya konmaktır (Tuncer 2009).

Çizelge 4.20. 1995 yılı 1/25000 ölçekli Antalya ana kenti yapısal planı açık-yeşil alan stratejileri (UTTA 1995)

1994-1999 yılları İmar Planındaki Açık-Yeşil Alan Stratejileri (1/25 000 ölçekli Antalya Ana Kenti Yapısal Planı)
<ol style="list-style-type: none">
1. Mekansal oluşumları çevreleyen ve bunlardan dolaysız etkilenecek doğal ortam, tüm yapılanma kararlarında korunması zorunlu envanteri oluşturmaktadır.
2. Serik-Belek yerleşme grubunun özellikle kıyı kesiminde ekolojik duyarlılığı yüksek alanlar kesinlikle korumaya alınmalıdır. Bu yerleşme grubunda ekolojik denge analizleri yapılarak turizm istasyonlarının barındırma kapasiteleri bulunmalıdır.
3. Antalya Ana Kenti bir metropolün sahip olması gereken tüm teknik altyapı ve donatıya sahip olmalıdır.
4. Antalya Ana Kenti'nin çevresel duyarlılığı gözetilerek farklı sektörlerde Yapısal ve Geliştirme Planlarının üretilmesi gündeme gelmelidir. "Kentsel Açık-Yeşil Alanlar Yapısal Geliştirme Planı" ve "Arkeolojik /Kültürel Değerler Koruma Değerlendirme Yapısal Geliştirme Planları" bunların başında gelmelidir.
5. Kuzey Antalya kesimiyle ana kent arasında tampon görevi üstlenen orman alanları korunmalıdır.
6. Kuzey Antalya kesiminin Kuzeykent'ten sonra Bıyıklı Köyüne kadar olan kesiminde Antalya ana kentinin gereksindiği açık ve yeşil alanlarla, rekreatif kullanımların bu kesimde konumlanma olanakları araştırılmalıdır.
7. Lara kesiminde kıyı bandı kullanımları dengelenmelidir.

2004 yılında Dampo Ltd. Şti. tarafından yapılan 1/50.000 ölçekli Antalya Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni Planı Planlama Raporu'nda Antalya kentindeki mevcut arazi kullanımını çıkarılmış ve kentte toplam 96.45 ha. aktif yeşil alan (fuar alanı, parklar, çocuk bahçesi) varlığı hesaplanmıştır. 2000 yılı nüfusuna göre (603 190 kişi) kişi başına 1.6 m² aktif yeşil alan düştüğü hesaplanmıştır (Dampo 2004).

Antalya'nın 1/50 000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü tarafından 03.03.2005 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu plan 3030 sayılı kanun ile belirlenen yaklaşık 42.000 ha'lık alanda hazırlanmıştır (Nazım Planlama Daire Başkanlığı, 2006). Antalya Büyükşehir Belediyesi Nazım Planlama Daire Başkanlığı tarafından 1/50 000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ile bütünlük sağlayacak 1/50 000 ölçekli bir Stratejik Fiziki Planı hazırlanmıştır. 1/50 000 ölçekli "Antalya Stratejik Fiziki Planlama" çalışmasında hedef yıl 2020 olarak belirlenmiş olup, planda Antalya kentine ilişkin açık-yeşil alan stratejileri ve kararları belirlenmiştir (Çizelge 4.21,4.22).

Çizelge 4.21. 2006 yılı 1/50 000 ölçekli fiziki stratejik planlaması açık-yeşil alan stratejileri

2004-2008 yılları İmar Planındaki Açık-Yeşil Alan Stratejileri
1.Kent çevresindeki değerli tarım alanlarının işlevsel ve etkin kullanım yolları oluşturularak korunmasının teşviki
2.İçme suyu havzasının bütününde korunma sağlanması
3.Orman alanlarının korunması
4.Tarihi ve kültürel sit alanlarının korunması ve kullanımı
5.Tarım alanları içinde kalan erozyonu önleyen ve biyolojik çeşitliliğin kaynağı olan fundalık ve çalılık türü tarım ormanlarının korunması gerekmektedir.
6.Yaşam standardını yükseltmek için kaçınılmaz olan rekreasyon alanları, planlı ve programlı bir şekilde ve koruma-kullanma dengesi içinde değerlendirilmelidir.
7.Orman ve yeşil alan miktarının artırılması için ekolojik planlamaya yönelik projeler üretilmelidir.

Çizelge 4.22. 1/50 000 ölçekli fiziki stratejik planlaması açık-yeşil alan kararları

1/50 000 ölçekli Fiziki Stratejik Planlaması açık-yeşil alan kararları
1.Kentin kuzey, doğu ve batısında kent bütününe hizmet edecek mezarlık alanı planlanmıştır.
2.Pınarlı belediyesi sınırları içerisinde bölgesel ve kentsel spor, rekreatif fonksiyonların yer aldığı bölge parkları planlanmıştır
3.Aksu çayının doğu yakasında Belek turizm merkezi içerisinde olan 1. Derece doğal sit alanı olan alana “bölge parkı” kullanım kararı getirilmiştir. Yöredeki endemik türlerin korunmasını hedefleyerek “Doğa Parkı” olarak öngörülmüş ve yapılaşmaya izin verilmemiştir.
4.Kentin kuzey bölgesinde Kuzey Antalya Turizm Bölgesi ile kent arasında tampon oluşturmak üzere “kent ormanı” olarak öngörülmüştür.Herhangi bir konaklama içermemek kaydıyla günübirlik kullanımlar, piknik alanları ve gezinti alanları planlanabilir.
5.Kent ormanı kullanımı içerisinde kalan bu bölgede yer alan “Lybrotea” antik kentinin “arkeoloji parkı” olarak kullanımı öngörülmüştür.
6.Kentin kuzey bölgesinde yer alan eski çöplük alanının ıslahı ile “kentsel bölgesel spor alanı kullanımı” öngörülmüştür.
7. Döşemealtı Belediyesi sınırları içerisinde I.Etap 50.000 ölçekli çevre düzeni planında yer alan “Temalı Park” kararı desteklenmiş ve kuzey bölgesinin gelişiminde önemli bir çekim merkezi olarak hedeflenmiştir.
8. Kentin kuzey bölgesinde mülkiyeti yerel yönetimin eline geçmesi öngörülen kent ormanının devamı niteliğinde Antalya'nın ve Akdeniz Bölgesi'nin yüksek biyolojik çeşitliliğinin

sergilenebileceği bir “Arberatum’un hayvanat bahçesi ile sürdürülmesi öngörülmektedir.

9. Kent merkezi içerisinde yer alan Kaleiçi ve Balbey mahallelerinin birer kültür-sanat mahalleleri ve eğlence mekanları kentsel imgeler taşıyan meydan, yaya yolu düzenlemeleri ile alt ölçekli kentsel tasarım, kentsel peyzaj ve yenileme projelerinin yapılacağı bölgedir.

10. Düden çevresinin 1. Aşaması yürütülen projesinin kuzey yönünde 2. Aşamasının da tamamlanması ile Antalya kentinin ihtiyacı olan rekreasyon alanı ihtiyacına önemli kaynak oluşturacağı öngörülmektedir. Bu planla tanımlanmış doğu-batı yönünde kent ormanı ve kuzey-güney yönünde Düden Rekreasyon projesi arada Varsak yerleşmesi ile kesintiye uğrasa da görece devamlılık oluşturan yeşil kuşaklar ve açık alan kullanımları oluşturacağı düşünülmektedir.

11. Boğaçayı ve Çevresi Rekreasyon Alanı projesi kentin batı yönünde doğuda Düden projesi ile oluşturulmak istenen kuzey-güney yeşil kuşak ve rekreatif kullanım ihtiyacına cevap vermesi beklenmektedir.

12. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Antalya büyükşehir belediyesine tahsisi yapılmış olan yaklaşık 10 ha.’lık alanın; Sarısu Deresi ve kıyı alanlarının sağladığı görsel olanaklar kullanılarak ve Doğal bitki örtüsü korunarak Antalya kentinin ihtiyacı olan “Günöbirlik Alan” olarak kullanımına açılması öngörülmektedir.

13. Antalya limanı içerisinde yetersiz nitelikte hizmet vermeye çalışan Balıkçı Barınağı ile ilgili yer seçimi yapılmış ve Akyarlar Tüneli Mevkii belirlenmiştir. Yapılması planlanan Balıkçı Barınağı zorunlu bir kentsel ihtiyaç olarak görölmektedir.

14. Çakırlar bölgesinde kendiliğinden gelişmekte olan Eko-turizm günöbirlik turizm faaliyetlerinin planlama çalışmasında tanımlanmış, bu fonksiyonu ile yayla ve alternatif turizm alanlarına bir geçiş alanı oluşturması öngörülmektedir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi bütünü 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı çalışmaları kapsamında 2006 tarihinde Akdeniz Üniversitesi ve Antalya Büyükşehir Belediyesince imzalanan protokol kapsamında Akdeniz Üniversitesi Uzaktan Algılama Araştırma ve Uygulama Merkezi Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde bir “Ekolojik Arazi Yönetim Planı” hazırlamıştır. Bu çalışmada ekolojik alan kullanımları ile ilgili kararların alınmasında, alana ait tüm ekosistem yaklaşımları yanı sıra alandaki arazi ve toprak karakteristikleri, bu arazi ve toprakların uluslararası kabul görmüş sınıflama yöntemlerine göre yapılmış, tasnif sonuçları ve 5403 sayılı Arazi Kullanımı ve Toprak Koruma Yasasının hükümleri esas alınmıştır. Bu kapsamda yapılan değerlendirmeler neticesinde Antalya bütünü için üç farklı Ekolojik Alan Kullanım biçimi öngörülmüştür. Söz konusu bu kullanım biçimleri **1) Ekolojik Devrim Koruma Bandı, 2) Ekolojik Koruma-Geliştirme Bölgeleri ve 3) Ekolojik Onarım Bölgeleri** şeklinde ayırt edilmiş ve tanımlanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçların bir kısmı 2008 yılında yapılan 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı çalışmalarına entegre edilmiştir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırlarını kapsayan 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonu çalışmaları 2013 yılında devam etmektedir. 2030 Projeksiyon yılına ve nüfusuna göre yapılan planlamada açık-yeşil alan planlama alanı toplam alanın % 8,2’sini kaplamakta ve 113.523,308 ha. yüzey alanını oluşturmaktadır (Çizelge 4.23.,

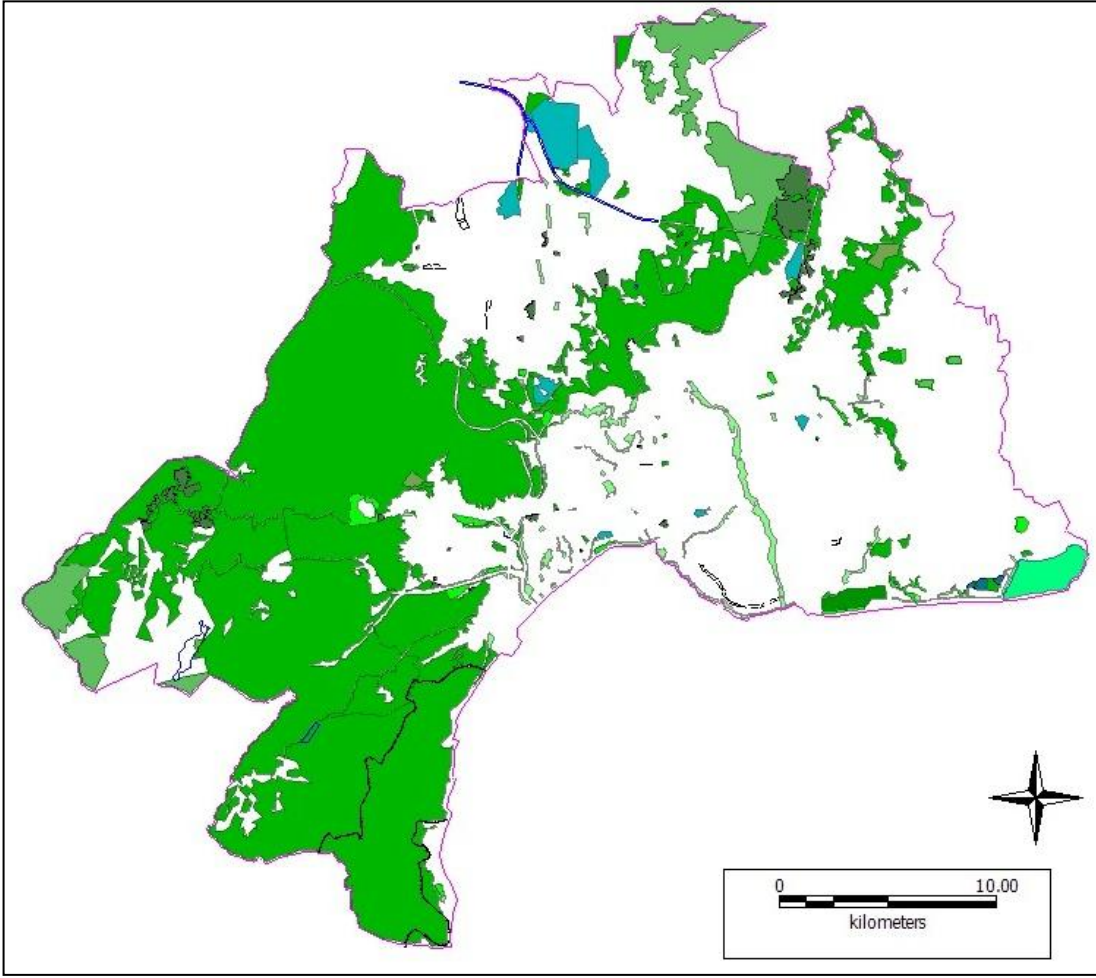
4.24). 1/25.000 Nazım İmar Planı Yeşil Dokusu kuzeyde ve batıda orman alanları ile çevrelenmiştir (Şekil 4.28).

Çizelge 4.23. 1/50 000 ölçekli çevre düzeni planı yeşil alan kararları

Antalya Büyükşehir Belediyesi Bütünü 1/ 50.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı yeşil alan kararları
<p>Mevcut alanlarının yanı sıra, orman ve yeşil alanların korunması ve kullanılması ilkesi ile alınan plan kararlarında;</p> <p>*Toplumun dinlenme ve rekreasyon gereksinimlerini karşılamaya yönelik tesislerinde bulunduğu Kent Ormanı</p> <p>*Kentsel yeşil alanlar, dinlenme, rekreasyon, spor, kültür ve eğlence faaliyetlerinin bulunduğu Bölge ve Kent Parkları</p> <p>*Günübirlik kullanıma yönelik kentin açık ve yeşil alan ihtiyacını karşılamak üzere Rekreasyon Alanları</p> <p>*Bitki örtüsü ve yaban hayatın doğal olarak yaşandığı Doğa Parkı</p> <p>*Yeşil alanların korunduğu eğlence, kültür alanlarının yer aldığı Temalı Park Alanları yaratılmıştır.</p>

Çizelge 4.24. 2013 yılı 1/25 000 ölçekli nazım imar planı açık- yeşil alanlar arazi kullanış tablosu

KULLANIM	ALAN(m²)	ORAN(%)
Ağaçlandırılacak Alan	12.203.548	0,88
Ağaçlandırılacak Alan (Mezarlık)	708.238	0,05
Ağaçlık Alan	31.691.021	2,29
Bölgesel Kentsel Spor Alanı	17.979.570	1,30
Bölge Parkı	1.472.929	0,11
Botanik Parkı	1.472.928	0,11
Golf Alanı	709.949	0,05
Kentsel Bölgesel Yeşil Alanlar	15.209.733	1,10
Mera Alanları	17.186.608	1,24
Mezarlık Alanları (Bölgesel)	2.179.414	0,16
Orman Alanı	551.890.498	39,95
Rekreasyon Alanları	7.503.184	0,54
Spor Alanı	2.098.441	0,15
Temalı Park	3.107.745	0,22
Yeşil Doku Toplam	113.523.308	8,2
Orman Alanları	551.890.498	39,95
Planlama Alanı Toplam	1.381.330.000	100,00

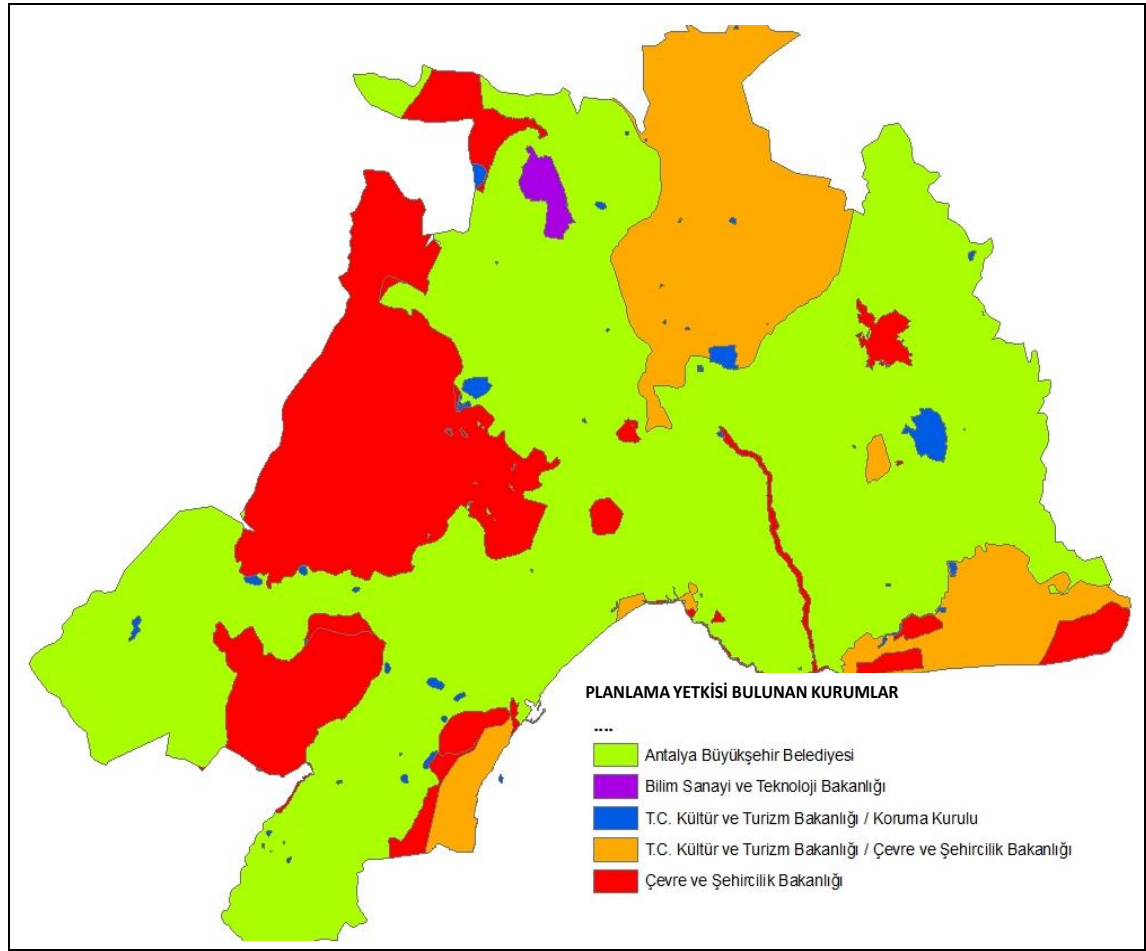

Şekil 4.28. Antalya kent planındaki yeşil doku

Antalya kenti planlama alanı içerisinde çok farklı statüde alan bulunmaktadır. Farklı kurumların yetkisi altında olan bu alanlar toplam planlama alanının % 37'sini kapsamaktadır. Çalışma alanının % 16'sından Turizm Bakanlığı-Çevre Şehircilik Bakanlığı, % 20'sinden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, % 1'inden Kültür ve Turizm Bakanlığı-Koruma Kurulu, % 63'ünden Büyükşehir Belediyesi yetkilidir. Çalışma alanı sınırları içerisindeki özel statülü alanlar ve planlamada yetkili kurumların listesi Çizelge 4.25'de, bu alanların çalışma alanı içerisindeki mekansal dağılımı Şekil 4.29'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.25. Çalışma alanı sınırları içerisindeki özel statülü alanlar ve planlamada yetkili kurumlar

Özel Statülü Alanlar	Alan	Planlamada Yetkili Kurum
Turizm Merkezi ve KTKGB	8 Adet 25.676 ha.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Kültür ve Turizm Bakanlığı
Doğa Koruma Alanları Milli Parklar Yaban Hayatını Geliştirme Sahaları	6 Adet 37.351 ha.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Sit Alanları Arkeolojik, Doğal Sitler ve EGA	16.503 ha.	Antalya Kültür Varlıkları Bölge Koruma Kurulu ÇŞB Tabiatı Koruma Gn. Müd.
Organize Sanayi Bölgesi	2 bölge 705 ha	Bilim Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı
Kıyı, Dolgu ve Kıyı Yapıları	32 km.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Şekil 4.29. Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan özel statülü alanların mekansal Dağılımı (Nazım Plan Bürosu 2013).

4.3. Sosyo-Ekonomik Yapı

Kentin sosyo- ekonomik yapısı başlığı altında demografik yapı ve ekonomik yapı bileşenlerine yönelik bulgular tespit edilmiştir.

4.3.1. Demografik Yapı

Antalya kenti ülkemizdeki nüfus artışının en yoğun olarak yaşandığı şehirlerden birisidir. Kent, özellikle 1950’li yıllardan itibaren başlayan ve artan oranda devam eden nüfus artışı ve kentleşme sürecinin etkisi altındadır. 1950 yılında merkez kentte 27.515 kişi yaşarken, 2012 yılında 1.073.794 kişi yaşamaktadır (Çizelge 4.26). Antalya kentinde nüfus artış oranı en yüksek düzeyine turizm yatırımlarının arttığı ve kentleşmenin en yüksek seviyeye çıktığı 1980-1990 yılları arasında ulaşmıştır. Yaşanan bu süreçte hızlı nüfus artışının beraberinde getirdiği ekonomik gelişme, sosyal değişim ve gelişime paralel olarak kentleşme hızında da önemli bir artış yaşanmıştır.

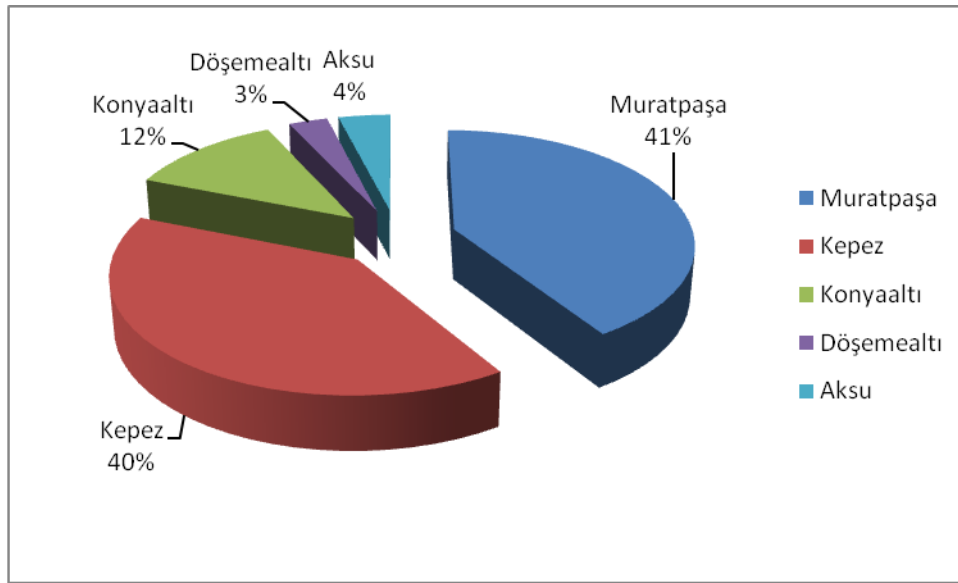
Çizelge 4.26. Antalya’da kent ve il düzeyinde nüfus değişimi (TÜİK 2012)

Yıl	Antalya ili Nüfusu (kişi)	Artış Oranı (%)	Antalya Kenti Nüfusu (kişi)	Artış Oranı (%)
1950	311.000	21,5	27.515	9,9
1960	416.000	33,8	50.908	85
1970	577.334	38,7	95.616	88
1980	748.706	29,6	173.501	81
1990	1.132.000	51,3	378.208	118
2000	1.720.000	51,9	603.190	59
2012	2.092.537	21,6	1.073.794	78

Araştırma alanı içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin nüfuslarının oranlarını incelediğimizde en yüksek nüfusa sahip Muratpaşa ilçesinde 442.663 kişi yaşamaktadır. Çalışma alanı içerisindeki toplam nüfusa oranı % 41’dir. Bunu 425.794 kişi ile Kepez ilçesi % 40 oranıyla takip etmektedir. Muratpaşa ve Kepez ilçelerinin toplam nüfusu çalışma alanı nüfusunun % 81’ini oluşturmaktadır. Konyaaltı nüfusu toplam nüfusun % 12’sini, kırsal karaktere sahip Aksu ve Döşemealtı ilçelerinin çalışma alanı içindeki toplam nüfusları tüm nüfusun % 7’sini oluşturmaktadır (Şekil 4.30). Antalya kenti nüfus yoğunluğu 7,78 kişi/ha’dır. Nüfus yoğunluğu en yüksek belediye 49,8 kişi’ha değeriyle kent merkezini içine alan Muratpaşa iken nüfus yoğunluğu en az belediye 1,45 kişi/ha değeriyle kırsal karakter yapısına sahip Döşemealtı belediyesidir. Erkek ve kadın nüfusunun toplam nüfus içinde dengeli dağılımından söz etmek mümkündür (Çizelge 4.27).

Çizelge 4.27. Antalya Büyükşehir Belediyesi içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin nüfusu (TÜİK 2012)

Belediye adı	Nüfus		Nüfus Toplam (kişi)	Nüfus Yoğ. kişi/ha	B.şehir içindeki oranı (%)
	Erkek	Kadın			
Muratpaşa	218.587	224.076	442.663	49,8	41
Kepez	216.596	209.198	425.794	10,5	40
Konyaaltı	61.669	64.180	125.849	2,82	12
Döşemealtı	16.380	16.085	32.465	1,45	3
Aksu	23.983	23.040	47.023	2,15	4
Büyükşehir Belediyesi	537.215	536.579	1.073.794	7,78	100

Şekil 4.30. Araştırma alanı içerisinde yer alan ilçe belediyelerin nüfuslarının dağılımı

Araştırma alanı içerisinde yer alan ve toplam nüfusun % 93'ünü kapsayan Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı ilçelerinin nüfuslarının 2000-2012 yılları değişimi incelendiğinde % 26,2 nüfus artış oranı ile en yüksek nüfus artış hızına sahip belediye Konyaaltı belediyesidir. Bunu % 6,1 ile Kepez belediyesi ve % 4,6 ile Muratpaşa belediyesi takip etmektedir. Üç belediyenin toplam nüfusunda Muratpaşa ve Kepez'in payları azalırken Konyaaltı'nın payı artmıştır (Çizelge 4.28).

Çizelge 4.28. Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı belediyelerinin nüfus değişimi

Belediye	Nüfus 2000 yılı (kişi)	Toplam içindeki oranı (%)	Nüfus 2012 yılı (kişi)	Toplam içindeki oranı (%)	Nüfus artış oranı (%) 2000-2012
Muratpaşa	303.678	50,3	442.663	44,5	4,6
Kepez	264.715	43,9	425.794	42,8	6,1
Konyaaltı	34.797	5,8	125.849	12,7	26,2
Toplam	603.190	100	994.306	100	6,5

Antalya büyükşehir belediyesi sınırları içerisindeki nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde toplam nüfusun % 30'u 0-19 yaş, %26'sı 20-34 yaş, % 24'ü 35-49 yaş, % 17'si 50-69 yaş, % 3'ü 70 yaş ve üzeri grubu oluşturmaktadır (Çizelge 4.29). Yaş dağılımlarının ilçelere göre değerlendirilmesi yapılırsa; 0-19 yaş grubunun en yüksek olduğu ilçe % 34 ile Kepez ilçesi olurken bunu % 31 ile Döşemealtı ve % 30 ile Aksu ilçeleri izlemektedir. Muratpaşa ve Konyaaltı % 27'şer oranla bu sırayı takip etmektedir. 20-34 yaş grubunun ilçelere dağılımı birbirine çok yakın olup % 26 arasında değişmektedir. Benzer bir durum 35-49 yaş grubu için de söz konusu olup, oranlar % 22 ve % 25 arasında değişmektedir. 50-69 yaş grubunda yaşayanların ilçelere dağılımı incelendiğinde bu grubun en yoğun olduğu bölge % 19 ile Muratpaşa olurken en az olduğu bölge % 14 ile Kepez belediyesidir. 70 yaş üstünde yaşayanların ilçelere dağılımında güçlü bir fark olmamasına rağmen en yüksek oran % 5 ile Döşemealtı belediyesi, en düşük oran % 3 ile Kepez belediyesinde görülmektedir.

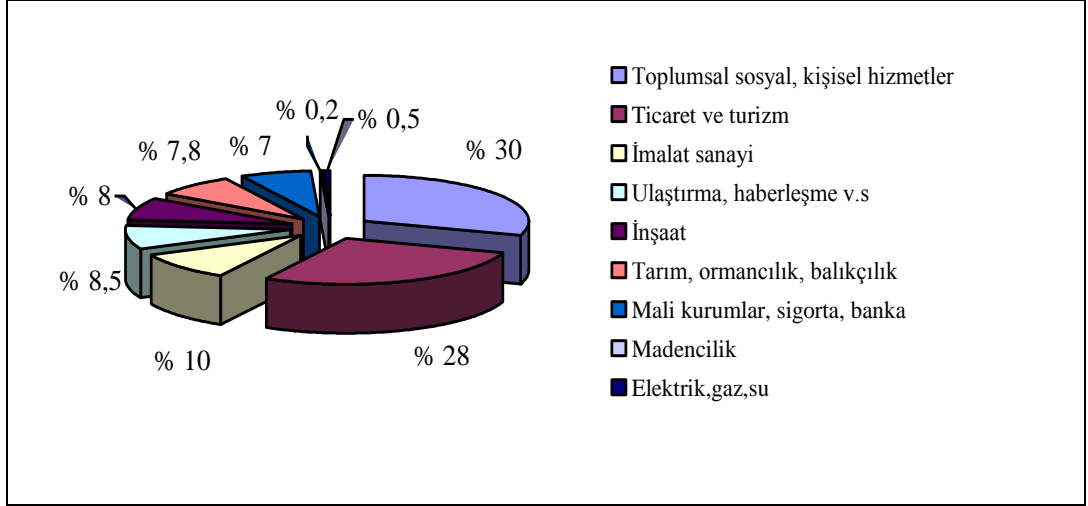
Çizelge 4.29. Çalışma alanı içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin yaş dağılımı (TÜİK 2012)

Belediye	0-19 yaş	%	20-34 yaş	%	35-49 yaş	%	50-69 yaş	%	70+	%
Muratpaşa	119.230	27	111.490	25	109.296	25	83.260	19	19.387	4
Kepez	147.176	34	115.021	26	98.575	23	62.188	14	11.001	3
Konyaaltı	35.777	27	34.411	26	33.686	26	23.301	18	4.338	3
Döşemealtı	14.887	31	11.423	24	10.845	23	8.107	17	2.235	5
Aksu	23.130	36	15.983	24	14.634	22	9.640	15	2.201	3
Çalışma Alanı Toplam	340.200	30	288.328	26	267.036	24	186.496	17	39.162	3

4.3.2. Ekonomik yapı

Antalya ekonomisi turizm ve ticarete dayalı, sanayileşmemiş bir ildir (Anonim 2012). İilde büyük, orta ve küçük ölçekli sanayi işletmeleri bulunmaktadır.

2010 yılı itibariyle Antalya Büyükşehir sınırları içerisinde çalışanların sektörel dağılımında toplumsal, sosyal ve kişisel hizmetler %30 ile , ticaret ve turizm %28 ile çalışanlar içinde en yüksek paya sahip sektörlerdir. İmalat sanayi %10 ile üçüncü sıradadır. Ulaştırma, haberleşme sektöründe çalışanların payı %8.5 inşaat sanayide çalışanların payı %8'dir. Belediye sınırlarının genişlemesi ve tarımsal bölgeleri de kapsamı nedeniyle tarımda çalışanların payı %7.8 dolayındadır (Şekil 4.31).

Şekil 4.31. Araştırma alanında çalışanların sektörel dağılımı

Antalya Nazım İmar Planı Revizyonu çalışmalarından elde edilen verilere göre çalışanların % 47'si Muratpaşa belediyesi, %27'si Kepez belediyesi, % 13'ü Konyaaltı belediyesi, % 8'i Aksu, % 5'i Döşemealtı belediyesi sınırları içerisindeki işyerlerinde çalışmaktadır.

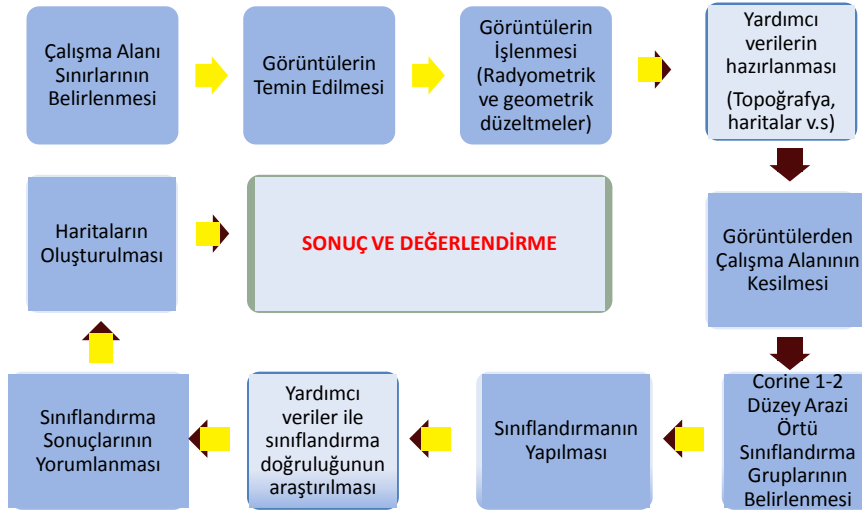
4.4. Antalya Kenti Açık-Yeşil Alanlarının Çok Ölçütlü Analizi

4.4.1. Arazi kullanım değişim analizi

Antalya kentinde uzaktan algılama verileri kullanılarak arazi kullanım değişiminin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bir yeşil alan sisteminin önemli parametrelerinden olan orman ve tarım alanlarının kentleşme süreci içerisinde değişimini tespit etmek, kentsel yayılmanın hangi alanlar üzerinde tehdit oluşturduğunu belirlemek ve bu alanlara ilişkin planlama stratejileri geliştirmek amacıyla uzaktan algılama verileri kullanılarak çalışma alanı içinde arazi kullanım değişim analizi yapılmıştır.

Çalışmada 1987, 2002, 2006 ve 2010 LANDSAT uydu görüntüleri için veri üretimi süreci Şekil 4.32'de belirtilmiştir. Çalışma alanı sınırlarının belirlenmesi ve buna uygun LANDSAT görüntülerinin temini ilk aşamayı oluşturmaktadır. Görüntülerin çalışmaya hazır hale getirilmesi işlemleri olan görüntülerin geometrik düzeltmelerinin yapılıp, yardımcı verilerin hazırlanması (topoğrafik haritalar, google görüntüleri v.s), görüntülerin çalışma alanından kesilmesi ikinci aşamayı oluşturmaktadır. Sınıflandırmaya hazır hale gelen görüntüler CORINE I-II Düzey arazi örtüsü sınıflandırma gruplarının belirlenmesi ve sınıflama işleminin yapılması çalışmanın diğer aşamasını oluşturmaktadır. Yardımcı verilerin yardımıyla sınıflandırma sonucunun doğruluğunun araştırılması, çıkan sonuçların yorumlanması ve haritaların oluşturulması bu analizin son aşamasını oluşturmaktadır.

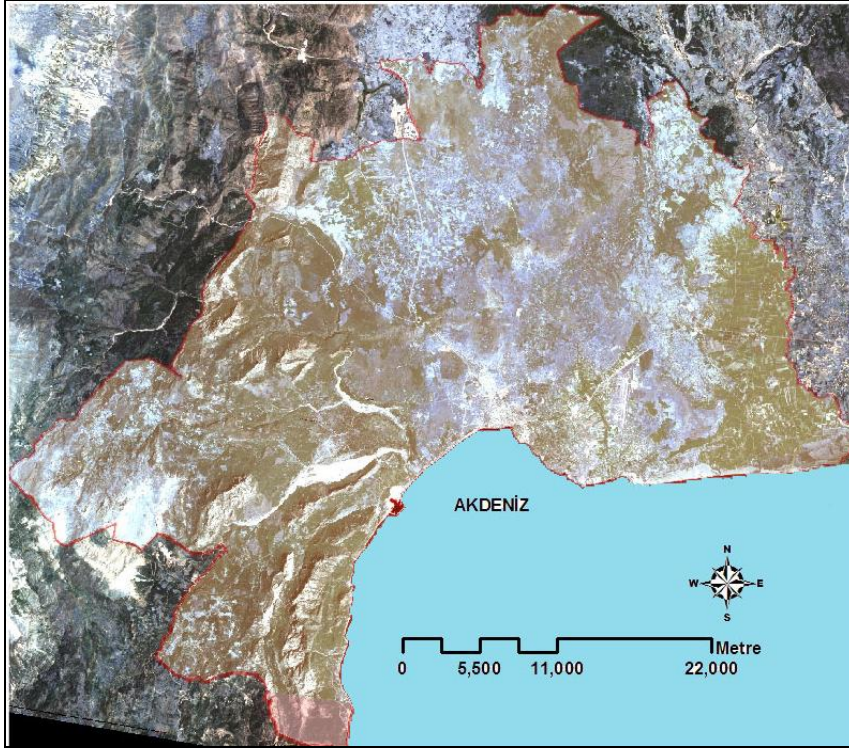
Arazi Kullanım Değişim Analizi Veri Üretimi Süreci

Şekil 4.32. Arazi kullanım değişim analizi veri üretim süreci

1987 yılı arazi örtüsü sınıflandırması

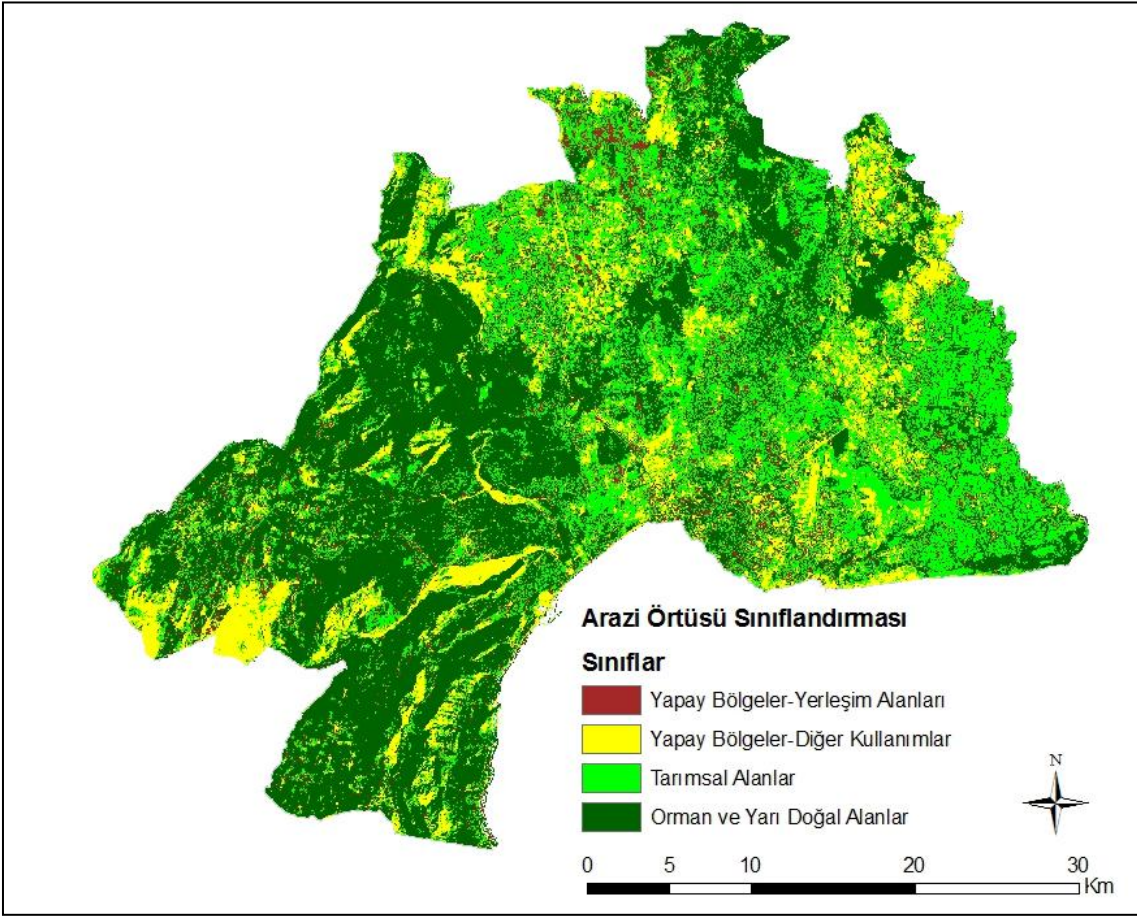
1987 yılı arazi kullanım değişim analizi için 26/08/1987 tarihli LANDSAT 5 TM görüntüsü kullanılmıştır (Şekil 4.33). Yukarıdaki belirtilen veri üretim süreci sonucunda yapay bölgeler sınıfında yer alan yerleşim alanları ve diğer kullanımlar toplamı % 13,2 'sini oluşturmaktadır. Diğer kullanımlar; olarak CORINE Düzey II'de belirtilen endüstri, ticaret ve ulaşım birimleri, maden ocağı, çöplük ve inşaat sahaları, yapay, tarımsal olmayan yeşil alanlar alınmıştır. Yapay alanlar dışında kalan tarım alanlarının toplam alan içindeki payı % 31,6 ve orman alanlarının oranı % 55,2'yi oluşturmaktadır. 1987 yılı uydu görüntüleri verilerine göre kent için geliştirilecek yeşil alan sisteminin temel bileşenlerinden olan orman ve tarım alanları toplamı çalışma alanının % 86,8'ini oluşturmaktadır (Çizelge 4.30) (Şekil 4.34,4.35).

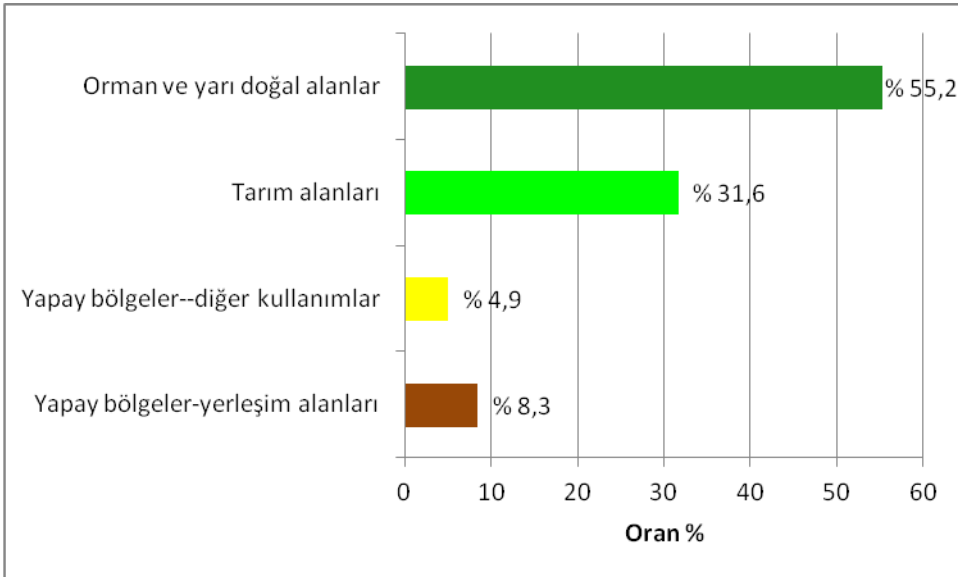
Şekil 4.33. 26/08/1987 tarihli LANDSAT 5 TM uydu görüntüsü

Çizelge 4.30. 1987 yılı arazi örtüsü sınıflandırması alansal ve oransal dağılımı

Arazi örtüsü sınıflandırması	Alan (ha)	Oran (%)
Yapay bölgeler-yerleşim alanları	11.381	8,3
Yapay bölgeler-diğer kullanımlar	6.883	4,9
Tarım alanları	43.581	31,6
Orman ve yarı doğal alanlar	76.285	55,2
TOPLAM	138.130	100

Şekil 4.34. 26/08/1987 tarihli LANDSAT 5 TM arazi örtüsü sınıflandırılmış görüntü

Şekil 4.35. 1987 yılı arazi örtüsü oransal dağılımı

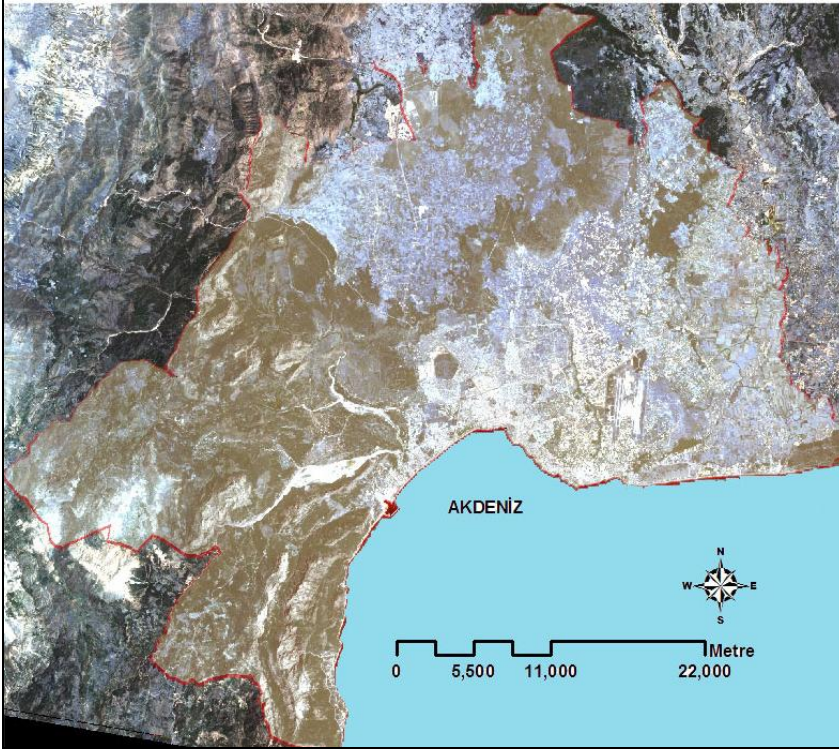
Bu yıllarda henüz büyükşehir statüsüne geçmemiş olan Antalya kenti 1980 yılında onanan imar planlama çalışmalarının mekansal etkileri sınırlı bir kentsel alanda kendini göstermiştir. Bu yıllarda kentsel dokunun yoğun olmayan dağınık şeklini mekanda algılamak mümkündür. Kentsel dokunun Kaleiçi ve çevresini içeren ana merkez etrafında, Lara bölgesinin kuzey kesimlerinde, Kepez bölgesinde Vakıf Çiftliği'nin güneyi ve kuzey doğusunda, havaalanı ve çevresinin etrafında yer alan yerleşme dokusunu ilk aşamada algılamak mümkündür. Çevre yerleşmelerde dağınık kırsal yerleşmelerin varlığı, henüz kentsel gelişmenin görülmeye başlanmadığını, kentin ana merkez etrafında gelişimini sürdürmeye devam ettiğini söyleyebiliriz.

Kıyı alanlarında 1982 yılında çıkarılan Turizmi Teşvik Yasası'nın etkisiyle yeni gelişmelerin mekana yansıdığı söylenebilir. Özellikle kentin batı kıyısında Konyaaltı-Beldibi aksında yapay bölgelerin oluşumunu tespit etmek mümkün olmuştur. Kentsel gelişme dinamikleri içerisinde kentin batı kıyısı; Konyaaltı kıyısında yapay bölgelerin yoğunluklu olarak görüldüğü 1987 uydu görüntüsünde, kentin doğu kıyısında bu yoğunlukta gelişmenin görülmediği bu bölgenin kuzey kesimlerindeki tarımsal alanlarda yapay bölge oluşumlarını görmekteyiz. Kentin doğu kıyısında özellikle havaalanından doğuya doğru giden kıyı kesiminde kentsel dönüşümlerden söz etmek mümkündür.

Sonuç olarak bu yıllarda kentsel gelişmenin ve dönüşümün en çok kıyı alanlarında ve kentsel merkez etrafında görüldüğünü söyleyebiliriz. Kentsel yayılmanın özellikle kentin güney-doğusunda yoğunluklu olmak üzere kuzey kesimlerinde dağınık olarak görmek mümkündür. Kırsal yerleşmeleri mekanda dağınık olarak görülmektedir. Aksu bölgesi ve Döşemealtı bölgesi tarımsal alan olarak yansımıştır. Çalışma alanının batısı ve kuzey kesimlerinde orman ve yarı-doğal alanlar ağırlıklı olarak görülmektedir.

2006 yılı arazi örtüsü sınıflandırması

2006 yılı arazi kullanım değişim analizi için 20/06/2006 tarihli LANDSAT 5 TM görüntüsü kullanılmıştır (Şekil 4.36).

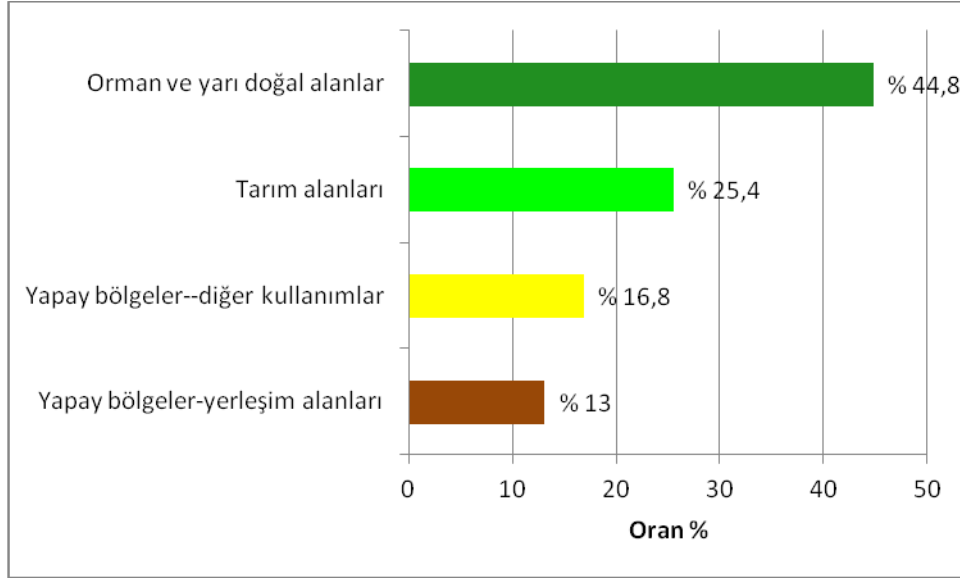

Şekil 4.36. 20/6/2006 yılı LANDSAT uydu görüntüsü

Analiz sonucunda yapay bölgeler sınıfında yer alan yerleşim alanlarının ve diğer kullanımların toplam alan içindeki oranının 29,8 'i olduğu tespit edilmiştir. Yapay alanlar dışında kalan tarım alanlarının toplam alan içindeki payı % 25,4 ve orman alanlarının oranı % 44,8'i oluşturmaktadır. 2006 yılı uydu görüntüleri verilerine göre kent için geliştirilecek yeşil alan sisteminin temel bileşenlerinden olan orman ve tarım alanları toplamı çalışma alanının % 70,2'sini oluşturmaktadır (Çizelge 4.31) (Şekil 4.37).

Çizelge 4.31. 2006 yılı arazi örtüsü sınıflandırması alansal ve oransal dağılımı

Arazi örtüsü sınıflandırması	Alan (ha)	Oran (%)
Yapay bölgeler-yerleşim alanları	18.198	13.0
Yapay bölgeler-diğer kullanımlar	23.574	16.8
Tarım alanları	35.573	25.4
Orman ve yarı doğal alanlar	62.573	44.8
TOPLAM	139.848	100.0

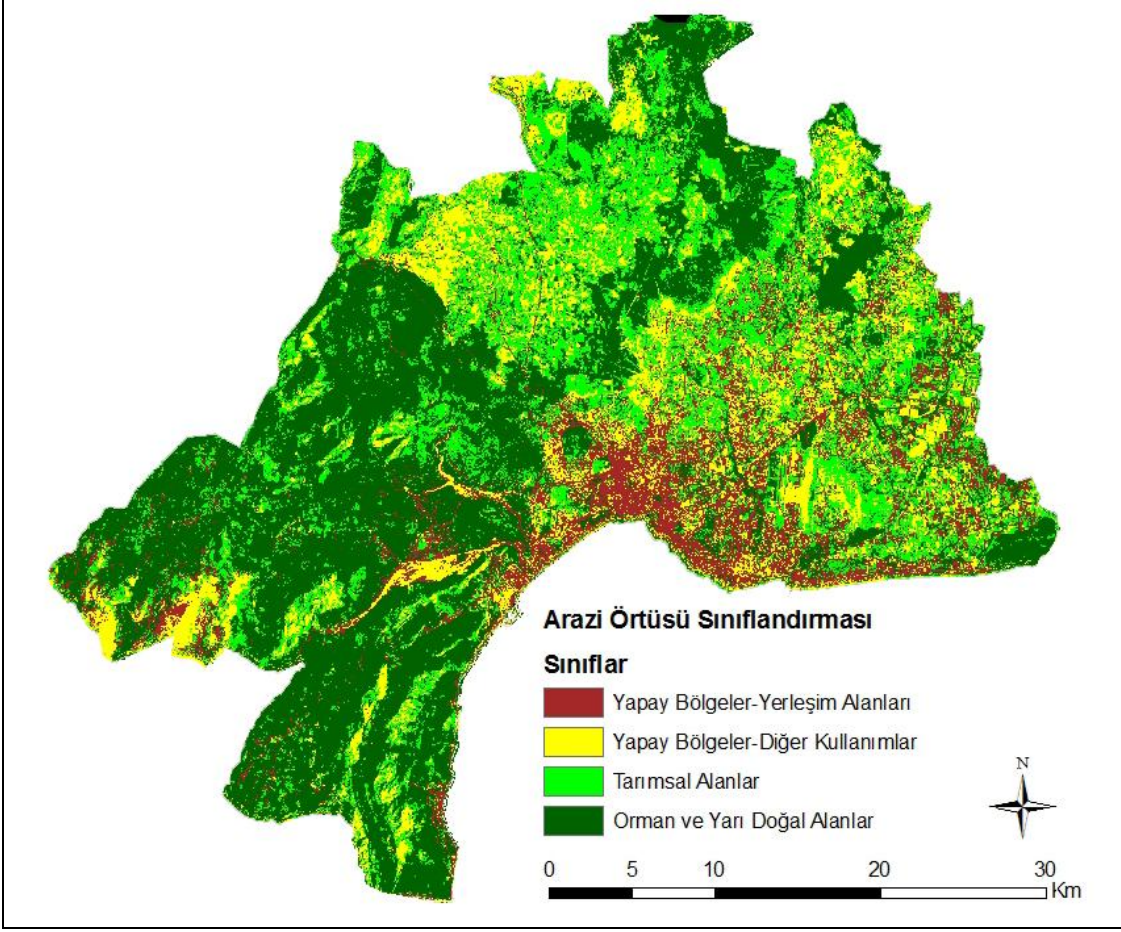
Şekil 4.37. 2006 yılı arazi örtüsü oransal dağılımı

2006 yılı verilerine göre oluşturulan arazi sınıflandırmasında kentsel dokunun ışınsal olarak kentin kuzey, doğu ve batısına yayıldığını söyleyebiliriz. Özellikle kıyı kesiminde ciddi bir yapay oluşum göze çarpmaktadır. Doğu ve batı sahil kesimi yapılaşma yoğunluğunun görüldüğü mekanları oluşturmaktadır. Bu yoğunluk sadece kıyılarda değil kentin kuzey bölgesi olan Kepez bölgesini ve batı kesimi olan Konyaaltı bölgesinde ve doğudaki kıyı kesiminde de görülmektedir. Özellikle ulaşım arterlerinin bu yayılmada önemli bir işlev gördüğü söylenebilir.

1987 uydu görüntülerinde yoğun bir tarımsal alan olarak görülen Konyaaltı bölgesinde 2006 yılı uydu verilerinde bu alanın kentsel alan haline geldiği görülmektedir. Konyaaltı bölgesinin güneye doğru yayılmasını engelleyen en önemli doğal eşik Olimpos Beydağları sahil milli parkı ve orman alanlarının varlığıdır.

2006 yılı verilerinde dikkati çeken bir başka unsur daha önce dağınık olarak görülen kırsal karakterli yerleşimler olduğu tahmin edilen tarımsal alan içerisindeki yapay bölgeler, bu görüntülerde ulaşım akslarıyla birbirlerine bağlanarak alansal olarak genişlemiş ve birbirleriyle bütünleşmiştir. Yerleşimler çevresindeki tarımsal ve doğal alanlara ciddi bir baskı oluşturduğu görülmektedir. Özellikle ulaşım arterleri boyunca görülen bu yayılmanın çevre yerleşmelerini içine alacak şekilde genişlemeye devam ettiği görülmektedir (Şekil 4.38).

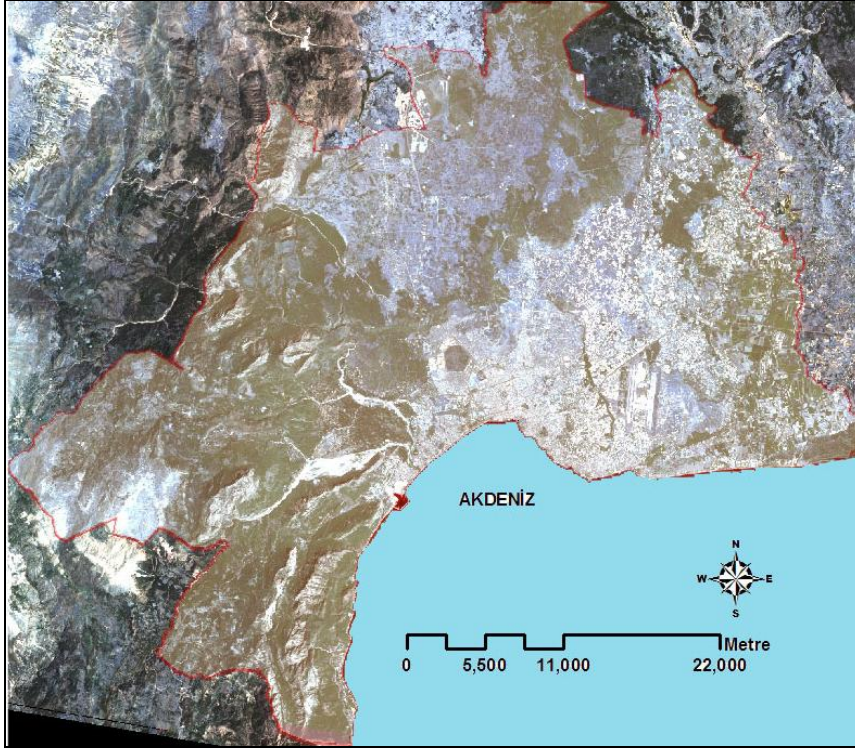

Şekil 4.38. 20/06/2006 tarihli LANDSAT 5 TM arazi örtüsü sınıflandırılmış görüntü

2010 yılı arazi örtüsü sınıflandırması

2010 yılı arazi kullanım değişim analizi için 23/07/2010 tarihli LANDSAT 5 TM görüntüsü kullanılmıştır (Şekil 4.39).

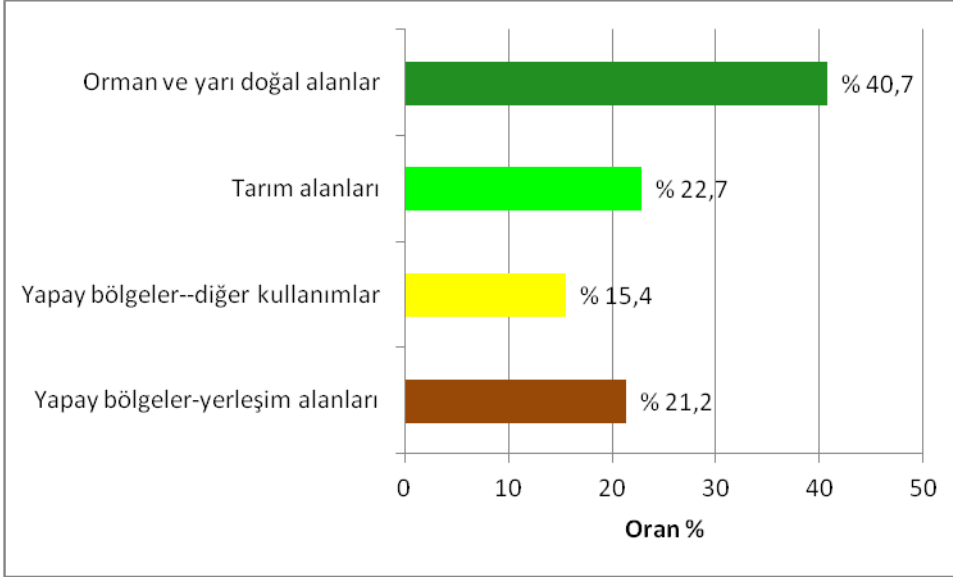

Şekil 4.39. 23/07/2010 yılı Landsat uydu görüntüsü

Analiz sonucunda yapay bölgeler sınıfında yer alan yerleşim alanlarının ve diğer kullanımların toplam alan içindeki oranı % 36,6'yı oluşturmaktadır. Yapay alanlar dışında kalan tarım alanlarının toplam alan içindeki payı % 22,7'yi ve orman alanlarının oranı % 40,7'yi oluşturmaktadır. 2010 yılı uydu görüntüleri verilerine göre kent için geliştirilecek yeşil alan sisteminin temel bileşenlerinden olan orman ve tarım alanları toplamı çalışma alanının % 63,4'ünü oluşturmaktadır (Çizelge 4.32, Şekil 4.40).

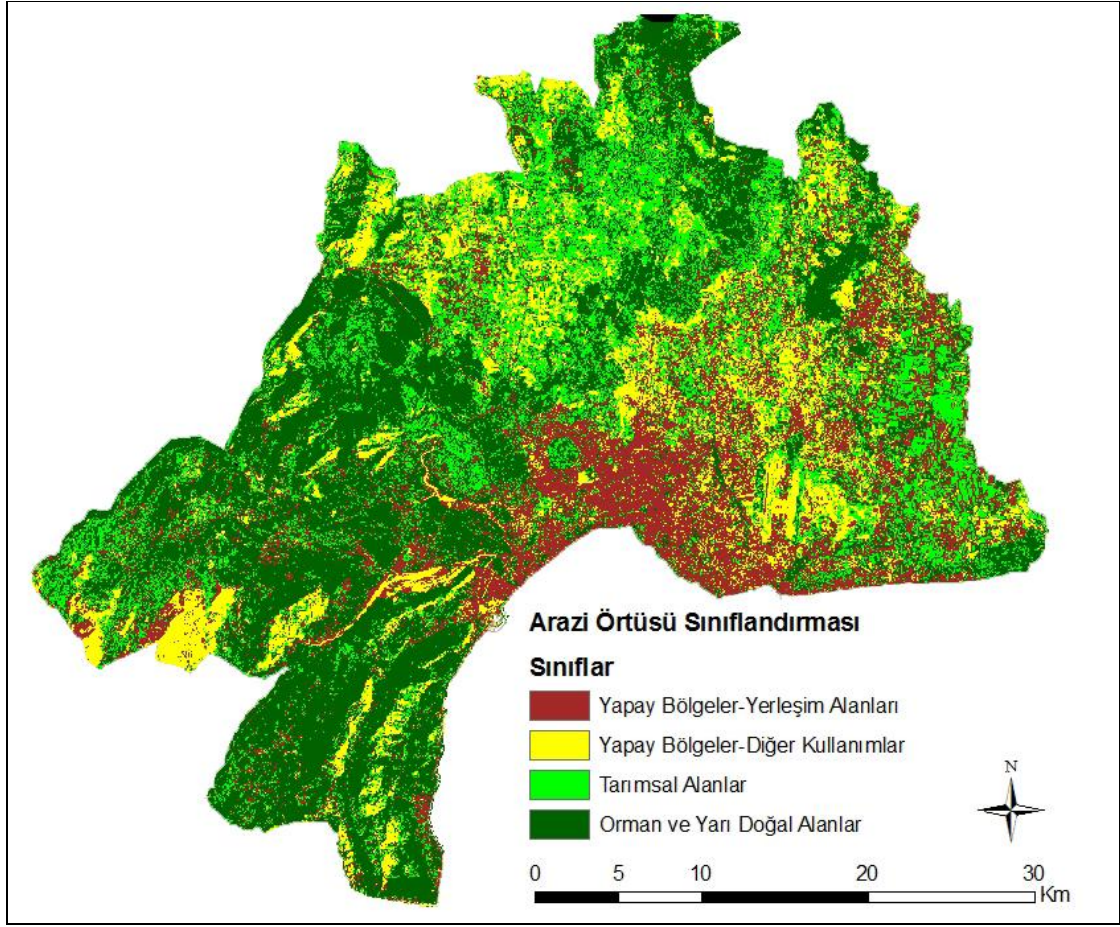
Çizelge 4.32. 2010 yılı arazi örtüsü sınıflandırması alansal ve oransal dağılımı

Arazi örtüsü sınıflandırması	Alan (ha)	Oran (%)
Yapay bölgeler-yerleşim alanları	29.556	21.2
Yapay bölgeler-diğer kullanımlar	21.476	15.4
Tarım alanları	31.666	22.7
Orman ve yarı doğal alanlar	56.820	40.7
TOPLAM	139.518	100.0

Şekil 4.40. 2010 yılı arazi örtüsü oransal dağılımı

2010 yılı verilerine göre oluşturulan arazi sınıflandırmasında kentsel dokunun ağırlıklı olarak kentin kuzey ve doğusuna yayıldığını, batı kesiminde bu yayılmanın kıyı kesiminden kuzey batıya doğru, tarımsal alanlara doğru bir gelişme gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu yıllarda kentsel yayılmanın haricinde önemli bir oranda yoğunluğun da arttığını söylemek mümkündür. Kentin tek merkez etrafında yayılarak genişlemesi ve ulaştığı alansal büyüklük yapay alanların çoğalmasına, orman ve tarım alanlarının hızla kentsel alana dönüşmesine neden olmuştur. Kentin bundan sonraki genişlemesi ve yayılımı tarımsal potansiyeli yüksek olan, kentin kuzeyindeki Döşemealtı ve doğusundaki Aksu'ya doğru olacağı net bir şekilde görülmektedir. Bu gelişme mevcut tarım alanlarının daha da azalmasına neden olacağı gibi kentin kuzeyinde doğal bir eşik olan ve planlama kararlarında Ekolojik Devrim Bandı olarak geçen doğal alanlara ve orman alanlarına da ciddi bir baskı oluşturacaktır (Şekil 4.41).

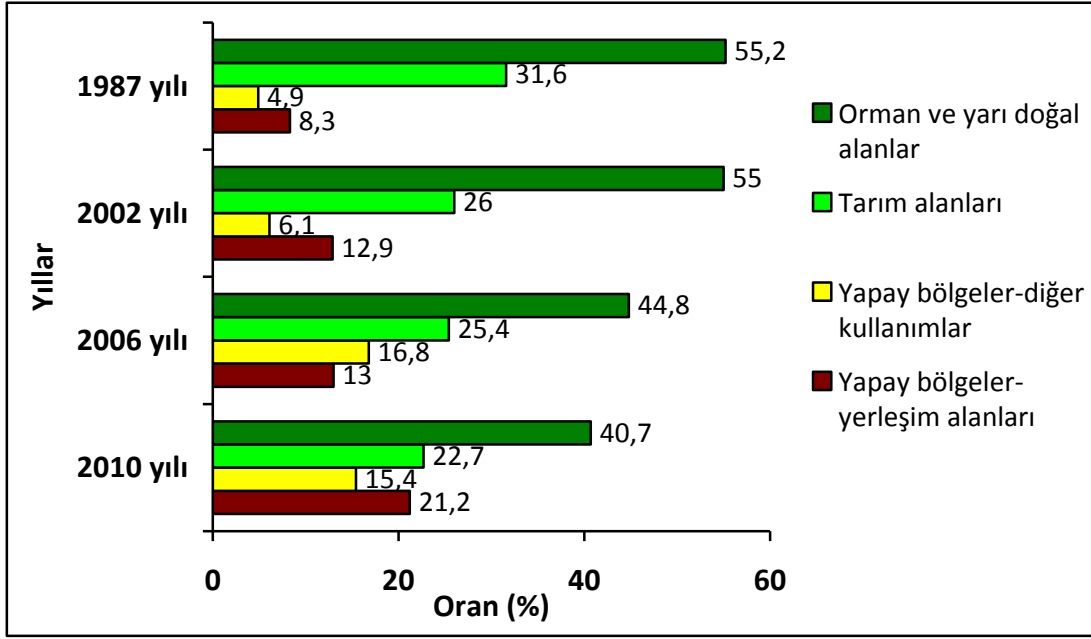

Şekil 4.41. 23/07/2010 tarihli LANDSAT 5 TM arazi örtüsü sınıflandırılmış görüntü

1987-2010 yılları arası arazi örtüsü değişimi

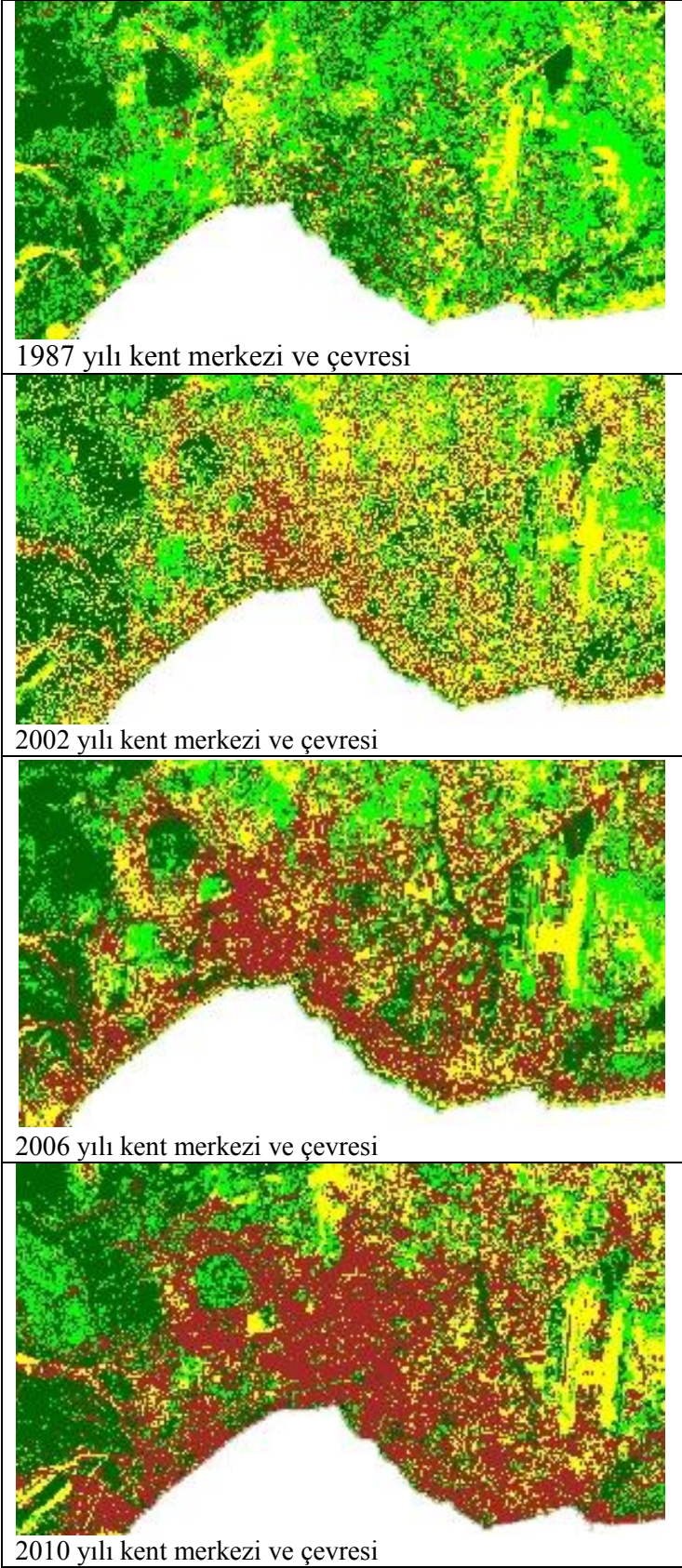
1987, 2002, 2006 ve 2010 yılları arazi örtüsü sınıflandırma sonuçlarına göre mekansal olarak bu süreçte arazi örtüsü kullanımında değişim ve dönüşüm görülmüştür. Mekansal dönüşüm bilinçli olarak yapılan projelerle olduğu gibi aynı zamanda doğal süreçlerle, nüfus artışı, imar planı kararları, kanun ve yönetmelik hükümlerinin etkisiyle de ortaya çıkmıştır.

Arazi örtüsü sınıflamalarının yıllara göre karşılaştırmalı analizi sonuçlarına göre yerleşim alanları ve diğer kullanımlar çalışma alanının 1987 yılında % 13,2'sini oluştururken, 2002 yılında % 19, 2006 yılında % 29,8 ve 2010 yılında % 36,6'ya ulaşmıştır. Buna göre mekansal olarak ciddi bir yayılmanın ve yapay bölge artışının olduğu görülmektedir. Yapay bölge oluşumun yıllara göre artarken, tarım ve orman alanları ise yıllara göre azalmıştır (Şekil 4.42).

Şekil 4.42. 1987-2010 yılları arazi örtüsü değişimi

Antalya kenti merkez bölgesi diye tanımladığımız Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı kentsel alanları dikkate alarak yapılan mekansal analizde, 1987 yılında yoğun bir yeşil doku varken 2002 yılında yapay bölgelerin kentsel alanda dağınık bir şekilde oluşmaya başladığı, 2006 yılında özellikle kıyı alanlarında ve kentin kuzey alanı olan Kepez bölgesi'nde yapay bölgelerin yoğunlaşmaya başladığı, 2010 yılında ise özellikle kıyı alanları, kentin orta ve kuzey bölümleri ve Konyaaltı bölgesinde yapay bölge yoğunluğunun iyice arttığı ortaya çıkmıştır (Şekil 4.43).

Şekil 4.43. Antalya kent merkezi ve çevresi 1987-2010 yılları mekansal dönüşümü

4.4.2. Mevcut açık-yeşil alanların sistem analizi

İyi bir yeşil alan sistemi kentin gelişme eğilimlerine uygun, çevrenin doğal fizyonomisiyle organik bir bütünlük oluşturan, diğer alan kullanımlarıyla uyumlu, kentin bugünkü ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılayan, kentsel açık-yeşil alan varlığını koruma ve kullanma dengesi içerisinde, kentsel gelişimi sınırlayıcı ve yönlendirici, sürdürülebilir ve kentin iklimine katkı sağlayan bir yapıda olmalıdır.

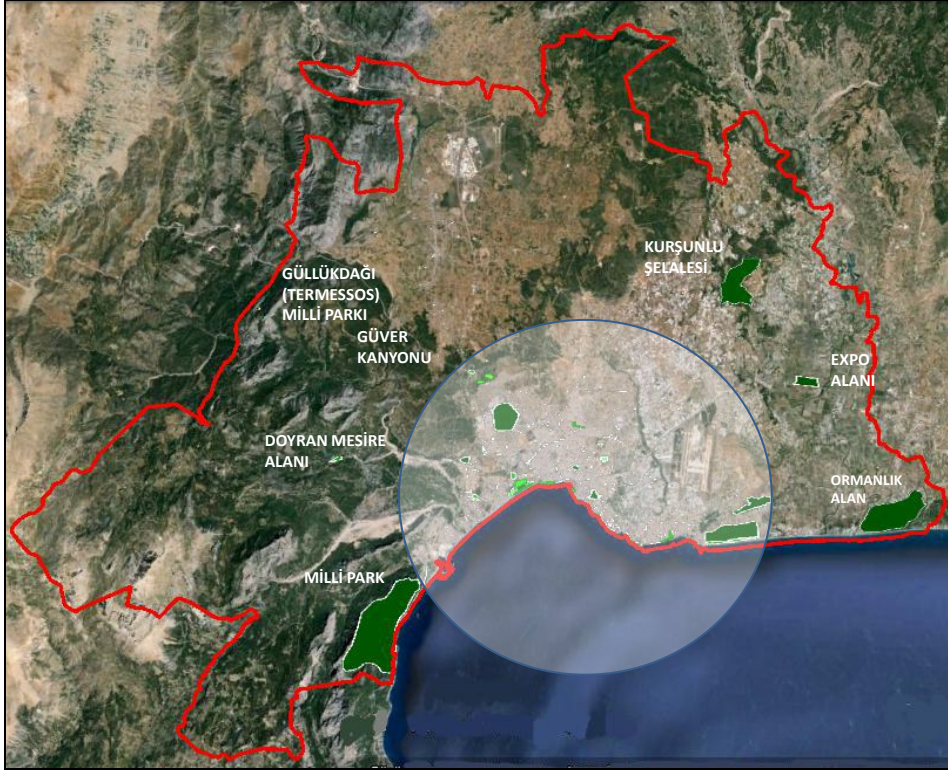
Kentin mevcut yeşil alanları bir yeşil alan sistem kurgusu içinde çeşitli yönlerden incelenmiştir. Kentin kuruluş ve gelişme tipleri ile kentsel yeşil alan sistemleri arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Kentlerin kuruluş özellikleri, yerleşim düzeni, topoğrafya, ulaşım yapısı, kent planları ve arazi kullanım kararları kentin morfolojik yapısına etki eden unsurları oluşturmaktadır.

Antalya kenti bir kıyı kenti olma özelliğinden kaynaklanan doğrusal kent özelliği taşısa da zamanla ulaşım yapısı ve arazi kullanımıyla kentin yayılımı yağ lekeleri şeklinde gelişmiş, kent merkezinden çevreye doğru ışınal yollar kentin fiziksel formunun oluşmasında etkili olmuştur. Kentin fiziksel yapısına uygun olan yeşil alan sistemi doğrusal sistem ve yeşil kama sistemidir. Kentin istenmeyen yönlerde gelişimi önlemek, kentsel yayılmayı sınırlandırmak, kentsel alandan kırsal alana geçişi sağlamaya olanak sağlayan kentin kuzeyinde plan kararı ile belirlenen Ekolojik Koruma Bandı yeşil kuşak sistemi uygulaması için önemli olanaklar sunmaktadır.

Kent için geliştirilecek iyi bir yeşil alan sistemi ve bu sistemi oluşturan unsurların sürekli bir dizi halinde birbirine bağlanmaları ya da fonksiyonel bir sistem oluşturacak şekilde düzenlenmeleri yeşil alan sistemi oluşturmada bir diğer önemli faktörü oluşturmaktadır. Sistemin temel unsurlarını yama ve koridorlar oluşturmaktadır. Yama ve koridorlar peyzajın temel yapısını oluşturmaktadır. Peyzaj yapısı, peyzaj unsurlarının mekansal düzenini; farklı ekosistemler ya da peyzaj unsurları arasındaki bağlantıları ifade etmektedir. Forman ve Godron (1986), peyzajın yapısını “yama, matris ve koridor” şeklinde incelemektedir.

Yama, Matris

Yama; ana matris üzerinde yer alan, kendisini çevreleyen ana matristen farklı olan, nispeten homojen yapıda daha küçük alanlardır (Odum ve Barrett 2008). Yamalar büyüklük, şekil, tip, heterojenlik ve sınır karakteristikleri bakımından farklılık gösterebilir. Buna ek olarak yamalar sıklıkla, farklı türlere sahip yapı veya kompozisyondaki matris içinde gömülüdür (Şekil 4.44, 4.45).

Şekil 4.44. Araştırma alanı sınırları içerisindeki büyük ve küçük yeşil alanlar

Şekil 4.45. Araştırma alanı içerisindeki büyük ve küçük yeşil alanların mekansal dağılımı

Matris, peyzajın dominant kullanım ya da kaplanış biçimi ile peyzaj değişimini oluşturan yapıdır. Örneğin, ticari bir ormanda yoğun sıralanmış ağaç dizileri matrisi

oluşturur. Matris içinde yer alan ve çizgisel olmayan peyzaj elemanları ise yama (patch) olarak adlandırılır. Yamalar, matris içinde farklı parçalar halinde varolan eski bir orman kalıntısı ya da küçük bir yerleşimi oluşturan evler ve diğer binalar olabilir. Matris - yama – koridordan oluşan mekansal çerçeve, kentsel ortamda ya da doğal çevrede yer alan herhangi bir peyzajın fonksiyonel bileşenlerini toplamakta oldukça yararlı olmaktadır (Çulcuoğlu 1998).

Koridorlar

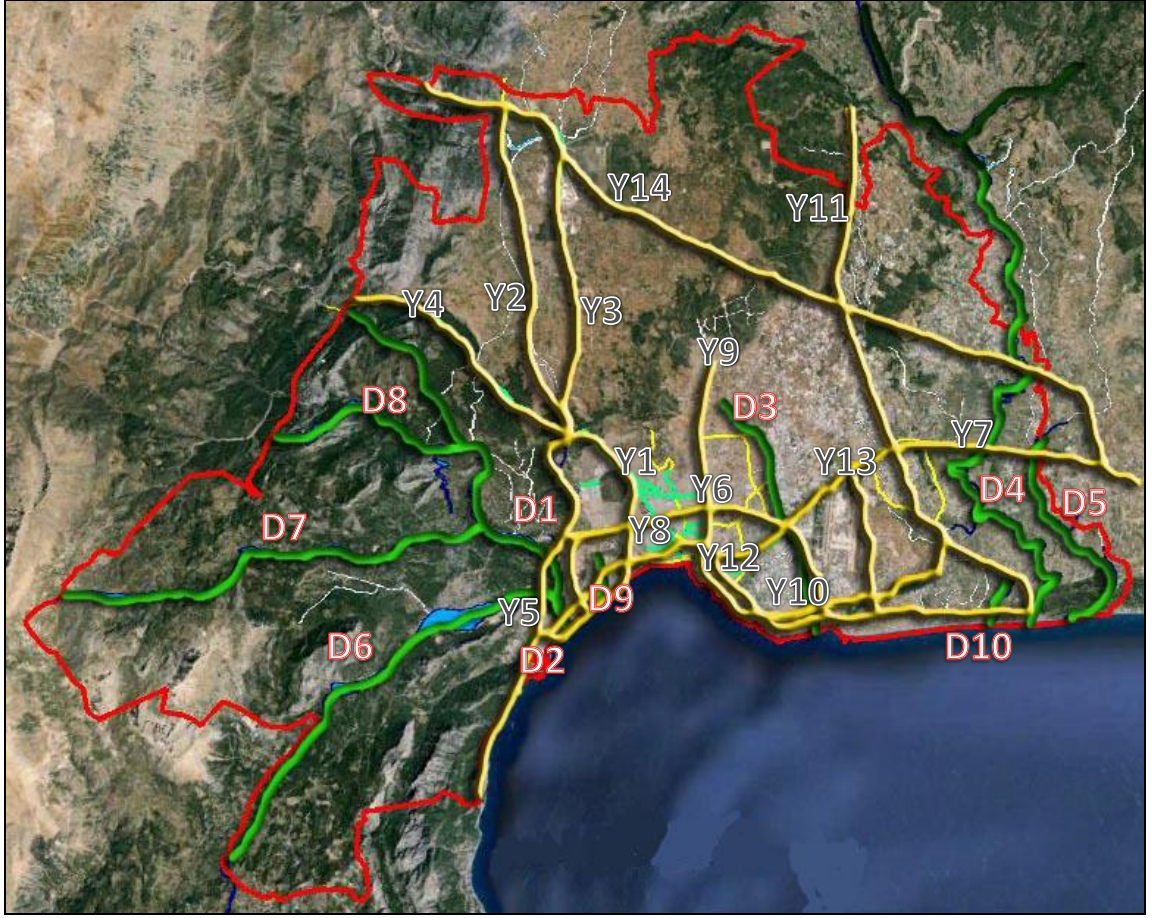
Koridor, geniş tanımıyla çevresindekilerden farklı olan yapıdır. Peyzaj ekolojisinde, koridoru çevreleyen arazinin kaplanış şekli matris olarak bilinir. Peyzaj koridoru; iki ya da daha fazla peyzaj yamasını birbirine bağlayan ve genellikle şerit halinde uzanan karasal ve sucul alanlardır. Doğal yollarla oluşabilecekleri gibi insanlar tarafından da oluşturulabilirler. Peyzajlar koridorlar tarafından bölünebildikleri gibi aynı zamanda birbirlerine de bağlanırlar.

Kentsel koridorlar olarak nitelendirilen yeşil yollar, akarsular ve kıyıları, karayolları, demiryolları, yaya bölgeleri bir kentin açık-yeşil alan bütününe parçalarını oluşturmaktadır. Tüm bu parçaların tek başlarına ve gerekse de kitlesel olarak kentin estetiğine ve işlevine katkısı çok önemlidir.

Antalya kenti için yapılan yama-koridor ilişkisi analizi çalışma alanı sınırları içerisinde kentin iklimasına fayda sağlayacak düzenlemeleri bir yeşil alan sistem kurgusu içinde ne şekilde karşılanabilinir sorusuna cevap vermek için yapılmıştır. Kent genelinde yeşil alanların bir sistem dahilinde planlanarak kent ekolojisi ve iklimasına katkı sağlayacak planlama stratejilerini oluşturmak önem taşımaktadır.

Antalya kenti için koridorların bir başka işlevi kıyı ekosisteminin kentle bütünleştirilmesinin sağlanmasıdır. Özellikle kuzey-güney koridorları bu amaca hizmet etmesi açısından da önem taşımaktadır.

Kent ekolojisine ve iklimasına katkı sağlayacak bir yeşil alan sistem kurgusunun önemli bileşeni olan peyzaj koridorları çalışmada doğal ve yapay olmak üzere iki kısımda araştırılmış ve incelenmiştir (Çizelge 4.33, Şekil 4.46).

Şekil 4.46. Çalışma alanı içindeki doğal ve yapay koridorlar

Çalışma alanı sınırları içerisinde doğal koridorların en önemlileri D1; Boğaçay Deresi, D2; Sarısu, D3; Düden Çayı, D4; Aksu Deresi, D5; Acısu D9, D10 bazı küçük dereler olan Arapsuyu ve Kopak çayı araştırma alanının güney-kuzey doğal koridorlarını oluşturmaktadır. Boğaçay Deresi, Düden ve Aksu nehirleri gerekse çok sayıda doğal vadilerin çoğu kuzey-güney doğrultusunda uzanmaktadır. Ayrıca çalışma alanı içindeki akarsu kolları da D6, D7, D8 olarak batı-doğu doğrultusundaki doğal koridorları oluşturmaktadır.

Çizelge 4.33. Araştırma alanındaki doğal ve yapay koridorlar

No	Doğal Koridorlar	Yapay Koridorlar
1.	D1: Boğaçay Deresi	Y1: Akdeniz Blv-Dumlupınar Blv.
2.	D2: Sarısu	Y2: Atatürk Bulvarı
3.	D3: Düden Çayı	Y3: Antalya-Burdur Çevre yolu
4.	D4: Aksu Deresi	Y4: Antalya-Muğla Çevre yolu
5.	D5: Acısu	Y5: Akdeniz Bulvarı-Batı Çevre yolu
6.	D6: Çandır Çayı	Y6: Hürriyet Caddesi-Gazi Bulvarı
7.	D7: Doyran Çayı	Y7: Aspendos Bulvarı- Serik Caddesi
8.	D8: Karaman Çayı	Y8: Atatürk Bulvarı-Yüzüncü yıl-Adnan Menderes Bulvarı
9.	D9: Küçük dereler (Arapsuyu)	Y9: Kızılırmak cad.,Yeşilirmak cad., Süleyman Demirel Bulvarı
10.	D10: Küçük dereler (Kopak çayı)	Y10: Metin Kasapoğlu cad- İsmet Gökşen cad.-Bülent Ecevit Blv.
11.		Y11: Sahil cad. – Menderes Türel cad.- Antalya Konya yolu
12.		Y12: Konyaaltı cad.-Atatürk cad.-Işıklar - Tevfik Işık cad. - Portakal çiçeği -Perge bulvarı-Termesos bulvarı
13.		Y13: Lara Sahil yolu-Havaalanı Lara yolu
14.		Y14: Kuzey Çevre Yolu

Yapay koridorlar olarak çalışma kapsamında incelenen cadde ve bulvarlar da gerek ızgara formu ve gerekse doğrusal formu kentlerin önemli yeşil alan sistem unsurlarıdır. Bunlar da vadi, dere gibi doğrusal unsurların sağladığı koridor işlevini görebilirler. Ancak, bu işlevi yerine getirebilmeleri için yeterli genişlikte planlanmış ve ağaçlandırılmış olmaları gerekmektedir. Nyhuus (1991), yeşil alanları birbirine bağlama işlevi gören yeşil koridorların (cadde ve bulvarlar) en az 30 m. genişlikte olması ve bunların orta refüjlerinin ya da her iki yanlarının ağaçlandırılmış olması gerektiğini ifade etmiştir.

Antalya kentinde koridor niteliğine sahip cadde ve bulvarlar bulunmaktadır. Y1 olarak ifade edilen, Akdeniz Bulvarı-Dumlupınar Bulvarı, Y2 olarak ifade edilen Atatürk Bulvarı, Y3 olarak ifade edilen Antalya Burdur Çevre yolu, Y4 olarak ifade edilen Antalya-Muğla Çevre yolu, Y5 olarak ifade edilen Akdeniz Bulvarı ve yapım aşamasında olan Batı Çevre Yolu, Y6 olarak ifade edilen Hürriyet Caddesi-Gazi Bulvarı Y7 olarak ifade edilen Aspendos Bulvarı- Serik Caddesi, Y8 olarak ifade edilen Atatürk Bulvarı-Yüzüncü yıl-Adnan Menderes Bulvarı, Y9 olarak ifade edilen Kızılırmak cad.,Yeşilirmak cad., Süleyman Demirel Bulvarı Y10 olarak ifade edilen Metin Kasapoğlu cad- İsmet Gökşen cad.-Bülent Ecevit Blv., Y11 olarak ifade edilen Sahil cad.-Menderes Türel cad.-Antalya Konya yolu, Y12 olarak ifade edilen Konyaaltı cad.-Atatürk cad.-Işıklar - Tevfik Işık cad. - Portakal çiçeği -Perge bulvarı-Termesos bulvarı Y13 olarak ifade edilen Lara Sahil yolu-Havaalanı Lara yolu, Y14 olarak ifade edilen Kuzey Çevre Yolu önemli koridorlardır. Şu anda 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı'nda öneri halde bulunan 60 m. genişliğindeki güney-batı çevre yolu kuzey-güney

koridorunu oluşturacaktır. Bu arter **Konyaaltı** bölgesinin gelecekteki yeşil alan sistemi içinde kuzey ve güneyi birbirine bağlayan, araştırma alanının batı kıyısında bulunan mesire alanlarını, Sarısu Mesire Alanı ve diğer doğal yeşil alanları birbirine bağlayan önemli rekreatif-ekolojik koridor olma potansiyelini taşımaktadır. **Kepez** için önemli bir doğu-batı koridoru olan 45 m. genişliğindeki Gazi bulvarını kuzey-güneye bağlayan 45 m. genişliğindeki Yeşilirmak caddesi ve Süleyman Demirel Bulvarıdır. Gelecekte **Döşemealtı** için önemli bir kuzey-güney aksı olacak olan Y2 olarak ifade edilen Atatürk Bulvarı yeşilin sürekliliği açısından büyük önem taşımaktadır. **Muratpaşa** için devamlılığı çok olmayan kuzey-güney koridorları bulunmakla birlikte kent iklimi için önem taşıyan kuzey-güney koridorların yanında bu koridorları birbirine bağlayacak kent içerisinde önemli cadde ve bulvarların varlığından oluşan batı-doğu koridorları vardır. Bunlar Y10 olarak ifade edilen Metin Kasapoğlu caddesi, İsmet Gökşen caddesi ve Bülent Ecevit Bulvarı ve Antalya kent merkezini de içinde barındıran ve kent içinde önemli kent parkları olan Atatürk Kültür Parkı, Atatürk Parkı, Karaalioğlu Parkı, Recep Bilgin Parkı, Yavuz Özcan Parklarını birbirine bağlayan Konyaaltı caddesi, Atatürk caddesi, Işıklar caddesi, Tevfik Işık caddesi - Portakal çiçeği caddesi -Perge bulvarı ve Termesos bulvarı rekreatif-eğlence-ticari koridoru olarak önem taşımaktadır. Kepez’de bulunan Y6 olarak ifade edilen Hürriyet Caddesi-Gazi Bulvarı-Mersin Antalya yolu, ve **Aksu** sınırlarında bulunan Y7 olarak ifade edilen Aspendos Bulvarı- Serik caddesi güzergahları diğer önemli batı-doğu koridorlarını oluşturmaktadır (Şekil 4.45). 2016 yılında Antalya’da gerçekleştirilecek olan Expo alanının bu düzergahta bulunması, Y7 düzergahının kent merkeziyle alanın bağlantısını oluşturacak önemli bir yeşil koridor işlevi görmesi açısından önem taşımaktadır.

Sistem Analizi

Kentsel yeşil alan planlama ilkeleri bakımında, kentsel alanda yer alan yeşil alanların koridorlarla birbirlerine bağlanmalarının yanı sıra, kentsel alana komşu yeşil alanlara (ormanlar, tarım alanları gibi) bağlanmalarının da sistem işlevleri yönünden büyük önemi vardır. Sistem analizinde yama-koridor ilişkisi değerlendirilirken sadece aktif yeşil alanlar değil, pasif yeşil alanlar da dikkate alınmaktadır. Araştırma alanı içerisindeki mevcut aktif ve pasif yeşil alanlar ve yeşil koridorlar bir arada değerlendirilmiştir.

Bu şekilde kentsel yeşil alanlar, onları çevreleyen doğal alanlarla organik bağ içerisinde olabileceklerdir. Birbirinden ayrı konumdaki yeşil alanların cadde, bulvar, vadi, nehir gibi doğrusal hatlar boyunca oluşturulan yeşil dokularla birbirine bağlanması kentlere ekolojik, estetik ve insan konforu yönünden, bilimsel çalışmalarla kanıtlanmış, önemli katkıları bulunmaktadır.

Araştırma alanının sınırları içerisinde ve onu çevreleyen geniş doğal alanlar ve tarım alanları bulunmaktadır. Araştırma alanının batısında yer alan Beydağları ve doğusunda yer alan geniş tarım alanları, kuzeyinde bulunan orman varlığı, kenti adeta bir yeşil kuşak gibi sarmaktadır. Bu anlamda kente ekolojik anlamda önemli olanaklar sunmaktadır. Oluşturulan yeşil alan sisteminde bu alanlara koridorlarla bağlanmak, önemli bir strateji olarak kabul edilmiştir.

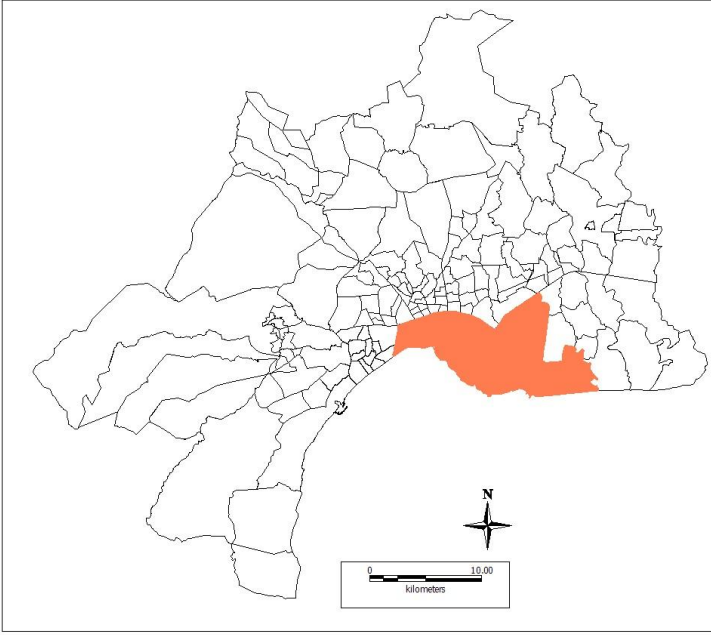
4.4.3. Aktif yeşil alan varlığı analizi

“Aktif yeşil Alan Varlığı Analizinde” Antalya Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde yer alan yaklaşık 138.000 ha’da Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Döşemealtı ve Aksu ilçelerinde aktif yeşil alan varlığı ilçe ve mahalle ölçeğinde ele alınmıştır.

Antalya kentinin aktif yeşil alan varlığının saptanmasında, halen yürürlükte olan 3194 Sayılı İmar Kanunu’na dayanarak 2.11.1985 tarihinde çıkarılan yönetmelikteki aktif yeşil alan tanımı esas alınmıştır. Buna göre, aktif yeşil alan olarak nitelendirilecek alanlar “park, çocuk bahçesi ve oyun alanlarından” oluşmaktadır. Antalya kentinde bu tanımlamaya giren alanlar beş ilçe ve ilçeleri oluşturan mahalleler ölçeğinde saptanmıştır. Aktif yeşil alanların yanı sıra yerleşim yoğunluğu, nüfus ve alan ilişkileri ve yeşilin mekansal olarak mahalle düzeyinde dağılımı da saptanmıştır.

4.4.3.1. Muratpaşa ilçesi

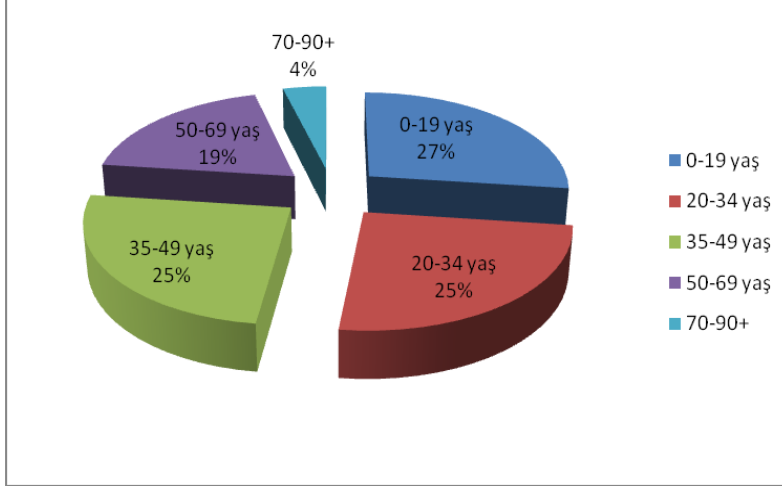
Muratpaşa İlçesi kuzeyde Kepez, doğuda Aksu, batıda Konyaaltı ve güneyde Akdeniz ile çevrilidir (Şekil 4.47). İlçe sınırları içerisinde belde, köy, oba mezra yoktur. Akdeniz’e kıyısı olan ilçenin 20 km sahil şeridi bulunmaktadır.

Şekil 4.47. Muratpaşa ilçesi'nin konumu

Muratpaşa ilçe belediyesi 8885 ha. yüzey alanıyla çalışma alanının % 7'sini kaplamaktadır. Yüzey alanı olarak en küçük, nüfus olarak diğer beş belediye içerisinde en fazla nüfusa sahip belediyedir. 56 mahalleye sahip Muratpaşa belediyesi sınırları içerisinde en fazla alana sahip mahalle 1565 ha. ile Güzeloba mahallesi'dir. En az yüzey alanına sahip mahalle 7,6 ha. ile Barbaros mahallesidir. Muratpaşa ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 442.663 kişidir. En fazla nüfusa sahip mahallesi 23.462 kişi ile Meydankavağı mahallesi olurken, en az nüfusa sahip mahallesi 308 kişi ile Barbaros mahallesidir. Muratpaşa ilçesinde yaşayan toplam nüfusun % 27'sini 0-19 yaş, %25'ini

20-34 yaş, % 25'ini 35-49 yaş, % 19'unu 50-69 yaş, % 4'ünü 70 ve üzeri yaş grubu oluşturmaktadır (Şekil 4.48). Orta yaş ve üstü grubunun bu bölgede daha fazla orana sahip olduğu söylenebilir.

Şekil 4.48. Muratpaşa ilçesinde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı

Aktif yeşil alan sayısı, yüzeyi ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

Muratpaşa İlçesi belediye sınırları içerisinde 56 mahalle bulunmaktadır. Bu 56 mahalleden 46 tanesinde aktif yeşil alan bulunmaktadır. Başka bir deyişle % 80'sinde en az bir adet aktif yeşil alan bulunmaktadır. Aktif yeşil alanlardan parkların, çocuk oyun alanlarının ve yeşil alanların sayısı 423 olup aktif yeşil alanların kapladıkları yüzey 1.766.896 m²'dir.

Aktif yeşil alan bulunmayan mahalleler, Doğuyaka, Elmalı, Haşimişcan, Memurevleri, Topçular, Tuzcular, Yenigöl, Yeşildere, Yeşilköy, Yeşilova oluşturmaktadır. Yeşilova, Yeşildere, Kırcami, Mehmetçik, Tarım mahallelerinin büyük bir kısmının imara açık olmamasından dolayı altyapı sorunları bulunmaktadır.

Sayı bakımından en fazla aktif yeşil alan 42 adetle Çağlayan mahallesinde bulunmakta, bunu sırasıyla 37 adet Güzeloba, 31 adetle Şirinyalı mahalleleri izlemektedir. Kapladıkları alan bakımından ise Atatürk Kültür Parkı'nın içerisinde yer aldığı 348.539 m² ile Meltem mahallesi ilk sırayı almakta, onu sırasıyla 295.433 m² ile Düden Parkı'nın içinde bulunduğu ve Çağlayan Mahallesi, 125.030 m² ile Atatürk Parkı'nın içinde olduğu Bahçelievler ve 113.534 m² ile Şirinyalı mahalleleri izlemektedir.

Aktif yeşil alanların tipleri bakımından değerlendirildiğinde Muratpaşa'daki aktif yeşil alanların kent parkı, mahalle parkı, semt spor sahası, çocuk oyun alanı niteliğinde önem taşımaktadır. Çocuk Oyun alanlarının çoğu mahalle parkı içerisinde yer almaktadır. Muratpaşa Belediyesi sınırları içerisinde olup da Büyükşehir Belediyesi'nin yetkisinde olan önemli aktif yeşil alanlar da bulunmaktadır. Bunlar Bahçelievler Mahallesiindeki 120.000 m² alana sahip Atatürk Parkı, Çağlayan

Mahallesi'ndeki 200.000 m² Düden Parkı, Deniz Mahallesi'ndeki 13.600 m² alana sahip Yavuz Özcan Parkı, Kılıçarslan Mahallesi'ndeki 42.000 m² alana sahip Karaalioğlu Parkı, Meltem Mahallesi'ndeki 327.000 m² alana sahip Atatürk Kültür Parkı ve 9.800 m² alana sahip Büklüdere Parkı olarak sıralanabilir. Muratpaşa sınırları içerisinde olup Büyükşehir Belediye sorumluluğunda olan aktif yeşil alanların toplam yüzeyi 712.400 m² olup, ilçe belediyesi içindeki toplam aktif yeşil alanlar içindeki payı % 40'dır. Kent parkı niteliğindeki bu aktif yeşil alanlar hariç tutulursa, Muratpaşa İlçe Belediyesi sınırları içinde yer alan aktif yeşil alanların büyüklükleri 160 m² ile 27.000 m² arasında değişmektedir. Ortalama aktif yeşil alan büyüklüğü 2.483 m²'dir.

Muratpaşa Belediye Sınırları içerisinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının hesaplanmasında 2012 yılı TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Sayım bilgilerinden yararlanılmıştır. Muratpaşa ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 442.663 kişidir. Muratpaşa belediyesinin aktif yeşil alanların toplam yüzeyi olan 1.766.896 m² bu nüfusa bölündüğünde Muratpaşa'da kişi başına 4,0 m² aktif yeşil alan düştüğü görülmektedir.

Aktif yeşil alanların 2000-2012 yılları arasında değişimi

Muratpaşa Belediyesi sınırları içerisinde yer alan aktif yeşil alanların 2000 ve 2012 yılları arasında değişimi yüzey alanı ve sayı itibariyle incelenmiş ve belediyelerin tamamına yakınında bu süre zarfında artış olduğu tespit edilmiştir. 2000 yılında yeşil alan olmayan 17 mahalle aradan geçen zamanda yeşil alana kavuşmuştur. 2000 yılında 84 adet aktif yeşil ve 911.980 m² yüzey alanı varken, bu sayı 2012 yılında sayı bakımından 423, yüzey alanı bakımından 1.766.896 m²'ye yükselmiştir. 2000 yılında belediye sınırları içerisinde kişi başına 3,2 m² aktif yeşil alan düşerken 2012 yılında 4 m² aktif yeşil alanın düştüğü tespit edilmiştir (Çizelge 4.34).

Çizelge 4.34. Muratpaşa İlçesi 2000-2012 yılları aktif yeşil alan değişimi

Yıllar	Aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	Aktif yeşil alan sayısı	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (kişi/m ²)	Aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı
2000 yılı	911.980	84	3,2	29
2012 yılı	1.766.896	423	4,0	46

Mahallelerin nüfus yoğunluğu-aktif yeşil alan ilişkisi

Muratpaşa Belediyesi sınırları içerisinde aktif yeşil alana sahip mahalleleri nüfus yoğunluğu bakımından incelendiğinde nüfus yoğunluğu en yüksek olan mahalle 287 kişi/ha ile Altındağ Mahallesi'nde kişi başına 1,5 m² yeşil alan düşmektedir. En düşük nüfus yoğunluğuna sahip belediye 12 kişi/ha ile Zümrütova ve Kırcami mahalleleridir ve Zümrütova mahallesinde kişi başına 8 m², Kırcami mahallesi'nde ise 1,8 m² aktif yeşil alan düşmektedir (Çizelge 4.35, 4.36).

Çizelge 4.35.Muratpaşa ilçesinde aktif yeşil alana sahip mahallelerinin nüfus yoğunluğu

	Nüfus Yoğunluğu (kişi/ha)				
	0-50	51-100	101-150	151-200	201<
Mahalle Adı Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m ² /kişi)	Barbaros (0,2)	Balbey (0,6)	Bahçelievler (19,7)	Etiler (1,6)	Altındağ (1,9)
	Ermenek (1,9)	Çağlayan (4,3)	Bayındır (0,8)	Kızılsaray (0,9)	Deniz (3,3)
	Güzelbağ (1,9)	Demircikara (5,1)	Cumhuriyet (4,6)	Muratpaşa (0,6)	Dutlubahçe (1,5)
	Güzeloba (4,2)	Gebizli (1,4)	Çaybaşı (3,2)	Meydankavağı (3,2)	Konuksever (1,8)
	Güzeloluk (2,2)	Meltem (3,4)	Kışla (0,05)	Soğuksu (3,2)	Sinan (1,1)
	Kırcami (1,8)	Şirinyalı (6,3)	Kızıltoprak (2,6)	Yenigün (0,5)	Üçgen (1,4)
	Mehmetçik (4,9)	Tahıl pazarı (1)	Sedir (1,4)		Yıldız (0,2)
	Selçuk (-)	Varlık (0,7)	Yüksekalan (0,8)		Zerdalilik (1,3)
	Tarım (0,4)		Gençlik (0,5)		Güvenlik (1,2)
	Zümrütova (8)				

Aktif yeşil alanların mekansal dağılımı

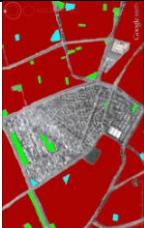

Muratpaşa Belediyesi sınırları içerisinde yer alan aktif yeşil alanlar mekansal dağılım bakımından incelendiğinde yeşil alan sistemine yönelik uygulamaların olduğu görülmektedir. Özellikle Bayındır mahallesinde kuzey-güney doğrultusunda oluşturulan park alanları, Fener mahallesinde uygulanan park ve yeşil alanlar yeşil alan sistemine yönelik iyi uygulamaları oluşturmaktadır. Ayrıca Çağlayan Mahallesi'nde yer alan Düden Parkı , Kıyı şeridi boyunca uzanan Falez Parkları önem taşımaktadır.

Çizelge 4.36. Muratpaşa İlçesi aktif yeşil alan varlığı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı aktif yeşil alan		2012 yılı aktif yeşil alan		Aktif yeşil alanların mahalle içindeki mekansal dağılımı
				0-19 yaş nüfusu	oranı (%)				alan	alan sayısı	Alan	alan sayısı	
1.	Altındağ	29,6	287,2	8.501		1,95	Mahalle Parkı (3) Park (4)	Mahalle parkları içinde 4 adet	13.670	16.585	Artış		
				1.807	% 21				6	7	Artış		
2.	Bahçeli evler	47,9	132,1	6.328		19,7	K.Parkı (1) M.Parkı(2) Y.alan (2)	Mahalle parkları içinde 2 adet	1870+	5.030 +	Artış		
				1.248	% 20				3	6	Artış		
3.	Balbey	18,8	57,5	1.081		0,6	Park (1)	Yok	0	720	Artış		
				272	% 25				0	1	Artış		
4.	Barbaros	7,6	40	308		0,2	Y.Alan (1)	Yok	0	88	Artış		
				54	% 18				0	1	Artış		
5.	Bayındır	67	116	7.784		0,8	Park (3)	Yok	0	6.870	Artış		
				1.893	% 24				0	3	Artış		

Çizelge 4.36'nın devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a. yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı a.aktif yeşil alan	2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			Nüfus Yoğ. Kişi /ha	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)			
6.	Cumhuriyet	88,7	10.605	4,6	M.Parkı(7) Y.alan (6)	Mahalle parkları içinde 4 adet	0	48.799	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış	
		119	3.009 % 28	0			13	Artış				
7.	Çağlayan	263,9	22.205	4,3	K.Parkı (2) Park (31) Y.alan (7) S.Spor.(1)	Mahalle parkları içinde 13 adet	20 .600	95.433+	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış	
		84,1	6.046 % 27	3			41	Artış				
8.	Çaybaşı	50,6	7.214	3,2	Park(6) Y.alan (5)	Mahalle parkları içinde 4 adet	800	23.072	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış	
		142	1.916 % 26	2			11	Artış				
9.	Demircikara	61,9	5.163	5,1	Park (9) Y.alan(2)	Parklar içinde 3 adet	18.760	26.787	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış	
		83,4	1.069 % 20	5			11	Artış				
10.	Deniz	29,9	7.008	3,3	K.Parkı (1) Park (1)	K. Parkı içinde 1 adet	23.690	23.690	Değişim yok	2000-2012 Değişim (sayı)	Değişim yok	
		234	1.518 % 21	2			2	Değişim yok				

Devamı Arkada

Çizelge 4.36'nın devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı aktif yeşil alan (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			Nüfus Yoğ. Kişi /ha	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)	2000-2012 Değişim (Yüzey)			
11.	Dutlubahçe	47,3	9.576	3.058 % 32	1,5	M.Parkı(8) Y.alan (1)	Mahalle parkları içinde 6 adet	6.400	15.220	Artış	Artış	Artış	Artış	
			202					4	9	Artış				
12.	Ermenek	472,1	6.769	2.126 % 31	1,9	Park (4) 1Futbol S. Y.Alan (1)	Parklar içinde 4adet	0	12.562	Artış	Artış	Artış	Artış	
			14					0	6	Artış				
13.	Etiler	72,6	12.517	3.856 % 31	1,6	Park (8) 1Futbol S. Y.Alan (3)	Parkları içinde 6 adet	5.270	20.305	Artış	Artış	Artış	Artış	
			172					4	12	Artış				
14.	Fener	208,22	16.631	3.898 % 23	5,9	K.Parkı (2) K.Meydanı Park (18) Y.Alan (3)	Parkları içinde 12 adet	27.000	98.788	Artış	Artış	Artış	Artış	
			79,8					1	24	Artış				
15.	Gebizli	54,8	4.998	1.701 % 34	1,4	Park (4)	Parkları içinde 4 adet	0	7.100	Artış	Artış	Artış	Artış	
			91					0	4	Artış				

Çizelge 4.36'nın devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)		Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
		Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	0-19 yaş nüfusu oranı (%)	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				0	0	2000-2012 Değişim (sayı)	2000-2012 Değişim (sayı)			
16.	Güzelbağ	386,13	3.799	3.799	1,9	Park (1)	Parkın içinde 1 adet	0	7.200	0	7.200	Artış	Artış		
		9,8	1.190 % 31	1.190 % 31				0	1	0	1	Artış	Artış		
17.	Güzeloba	1565,5	22.118	22.118	4,2	Park (26) Y.Alan (11)	Parkın içinde 15 adet	6.600	93.066	2	93.066	Artış	Artış		
		14	5.324 % 24	5.324 % 24				2	37	2	37	Artış	Artış		
18.	Güzeloluk	461,4	7.416	7.416	2,2	Park (6) Y.Alan (1)	Parkların içinde 3 adet	0	16.600	0	16.600	Artış	Artış		
		16	2.142 % 28	2.142 % 28				0	7	0	7	Artış	Artış		
19.	Kırcami	184,5	2.268	2.268	1,8	Park (4)	Yok	0	4.210	0	4.210	Artış	Artış		
		12	630 % 27	630 % 27				0	4	0	4	Artış	Artış		
20.	Kışla	23,5	3.260	3.260	0,05	Y.Alan (1)	Yok	160	160	1	160	Değişim yok	Değişim yok		
		138,7	671 % 21	671 % 21				1	1	1	1	Değişim yok	Değişim yok		

Devamı Arkada

Çizelge 4.36'nın devamı,

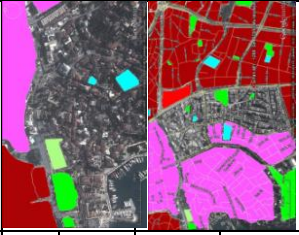

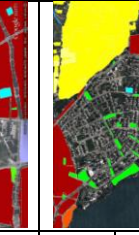
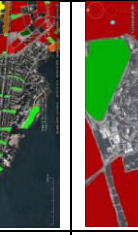

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)		Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
		Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	0-19 yaş nüfusu oranı (%)	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)	2000-2012 Değişim (Yüzey)			
21.	Kızılsaray	24,2	192	4.659	1.005	0,9	Park (6) Y.Alan (1)	Parkların içinde 3 adet	2.110	4.430	Artış				
				% 22	3				7	Artış					
22.	Kızıltoprak	142,4	121,1	17.198	5.049	2,6	Park (10) 2.S.Spor S. Y.Alan (3)	Parkların içinde 8 adet	1.240	45.210	Artış				
				% 29	1				15	Artış					
23.	Kızıllarık	11.048				1,7	Park (5) Y.Alan (2)	Parkların içinde 3 adet	0	19.048	Artış				
					0				7	Artış					
24.	Konuksever	91,2	204,8	18.683	6.179	1,8	Park (12) IFutbol S. Y.Alan (7)	Parkların içinde 8 adet	1.770	33.614	Artış				
				% 33	2				20	Artış					
25.	Meltem	223	54,2	12.106	2.556	34	K.Parkı (1) Park (4) Y.Alan (1)	Parkların içinde 4 adet	400.000	21.539 + 327.000	Artış				
				% 21	3				6	Artış					

Çizelge 4.36'nın devamı

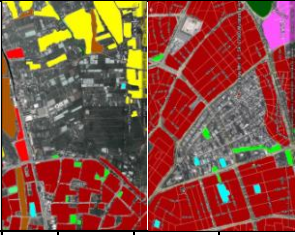

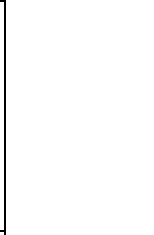
No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a. yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı a. yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı a. yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			0-19 yaş nüfusu	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı a. yeşil alan yüzeyi (m ²)	2000 yılı a. yeşil alan yüzeyi (m ²)	2012 yılı a. yeşil alan yüzeyi (m ²)	2012 yılı a. yeşil alan yüzeyi (m ²)		
26.	Muratpaşa	58,6	11.002		0,6	Park (4) Y. Alan (1)	Parkların içinde 4 adet	0	6.886	0	6.886	Artış	
		187,7	3131 % 28	0				5	0	5	Artış		
27.	Mehmetçik	94,4	1.415		4,9	M. Parkı(1)	Parkın içinde 1 adet	0	7.000	0	7.000	Artış	
		14,9	370 % 26	0				1	0	1	Artış		
28.	Meydan kavağı	160,7	23.462		2,0	Park (14) Y. Alan (3) (1 Stad)	Parkların içinde 9 adet	0	48.460	0	48.460	Artış	
		145,9	7.235 % 31	0				17	0	17	Artış		
29.	Gençlik	45,4	6.602		0,5	Park (2)	Parkların içinde 1 adet	0	3.184	0	3.184	Artış	
		145,4	1.117 % 16	0				2	0	2	Artış		
30.	Sedir	58	8.560		1,4	Park (5) Y. Alan (1)	Parkların içinde 3 adet	5.840	12.210	5.840	12.210	Artış	
		147,5	2324 % 27	1				6	1	6	Artış		

Devamı Arkada

Çizelge 4.36'nın devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)		Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi		2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
		Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	0-19 yaş nüfusu oranı (%)	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı		
31.	Selçuk	11,9	0	0	0	-	1 Meydan M.Parkı (1)	Yok	13.000	2	13.000	2	Azalış	
		0	0	0	0								Azalış	
32.	Sinan	33,3	7.895	1,1	7.895	1,1	Park (4) Y.Alan (4)	Parkları içinde 3 adet	5450	4	8.891	8	Artış	
		237	1.919	% 24	1.919	% 24							Artış	
33.	Soğuksu	54	10.302	3,2	10.302	3,2	Park (1) Y.Alan (2)	Parkın içinde 1 adet	0	0	33.150	3	Artış	
		190,7	2.707	% 26	2.707	% 26							Artış	
34.	Şirinyalı	192,9	17.939	6,3	17.939	6,3	Park (24) Y.Alan (7)	Parkların içinde 13 adet	46.370	6	113.534	31	Artış	
		92	4.533	% 25	4.533	% 25							Artış	
35.	Tahılpazarı	20,1	1.997	1	1.997	1	Park (1) Y.Alan (4)	Parkın içinde 1 adet	0	0	1.999	5	Artış	
		99,8	476	% 24	476	% 24							Artış	

Çizelge 4.36'nın devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)	0-19 yaş nüfusu oranı (%)	2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
								2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı		
36.	Tarım	143	1.886		0,4	Park (1)	Parkın içinde .	0	0	790	1	Artış	
		13	549 % 29									Artış	
37.	Üçgen	44,2	11.079		1,4	Park (7) Y.Alan (1)	Parkların içinde .	12.570	6	15.874	8	Artış	
		251,8	2.714 % 24									Artış	
38.	Varlık	155,9	10.689		0,7	Park (6) Y.Alan (2)	Parkların içinde .	7.050	3	7.265	8	Artış	
		68	2.798 % 26									Artış	
39.	Yeşil bahçe		17.260		4,3	K.Parkı (1) Park (17) 1 S.Spor S. Y.Alan (6)	Parkların içinde.	5.180	4	75.688	25	Artış	
			4.568 % 26									Artış	
40.	Yenigün	101,1	17.096		0,5	Park (10) 1 S.Spor S. Y.Alan (3)	Parkların içinde.	8.670	3	34.367	14	Artış	
		169	4.913 % 29									Artış	

Devamı Arkada

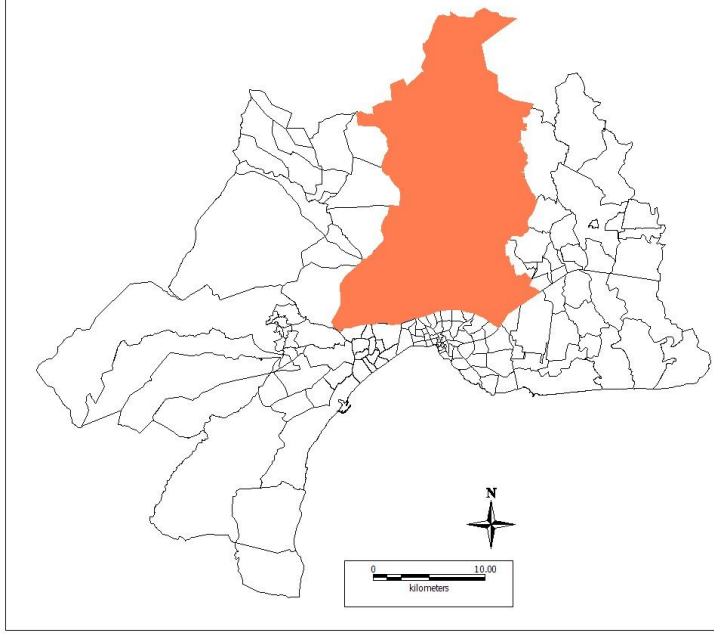

Çizelge 4.36'nın devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Çocuk Oyun Alanı Varlığı	2000 yılı aktif yeşil alan (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan		2000-2012 Değişim (Yüzye)		Eğitim kurumu ve Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
				0-19 yaş nüfusu	oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)		
41.	Yıldız	39,3	238,7	9.383		0,2	Park (3) Y.Alan (2)	Parkların içinde . 2 adet	1.700	2.499	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış		
				2.220	% 24				2	5	Artış				
42.	Yüksekalan	57,2	141,7	8.106		0,8	Park (5) 1 S.Spor S. Y.Alan (1)	Parkların içinde . 4 adet	4.150	6.802	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış		
				2.393	% 30				2	7	Artış				
43.	Zerdalilik	41,5	206,4	8.566		1,3	Park (6) Y.Alan (2)	Parkların içinde . 6 adet	5.680	11.191	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış		
				2.020	% 24				4	8	Artış				
44.	Zümrütova	126,4	12	1.528		8	Park (5)	Parkların içinde . 3 adet	0	12.530	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış		
				430	% 28				0	5	Artış				
45.	Güvenlik	56,4	240	13.553		1,2	Park (6) Y.Alan (1)	Parkların içinde . 4 adet	6.330	16.450	Artış	2000-2012 Değişim (sayı)	Artış		
				3.459					3	7	Artış				
46.	Kılıçarslan	15,3/31,8	487/76	487/76		86	K.Parkı	1 adet	48.000 /1	42.000/1	Değişim yok				

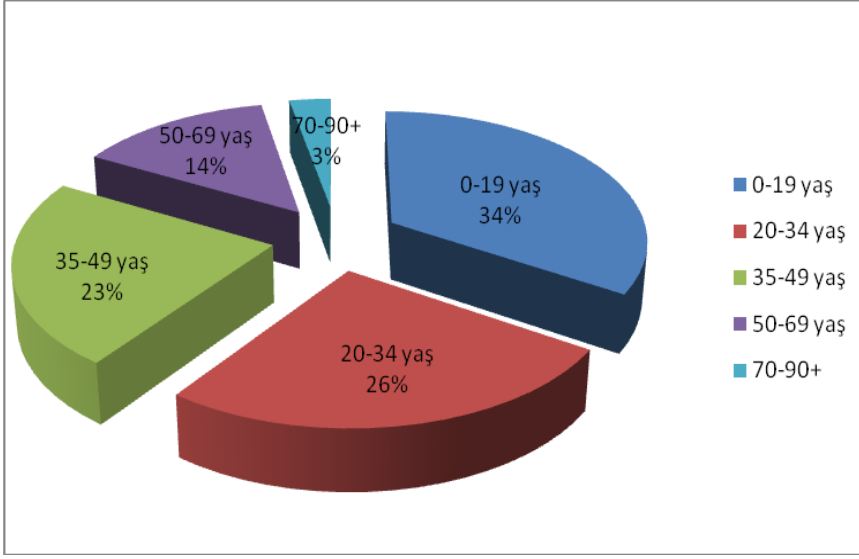
4.4.3.2. Kepez İlçesi

Kepez İlçesi Antalya'nın kuzey bölgesinde bulunur. Kuzeybatıda Döşemealtı, güneybatıda Konyaaltı, güneyde Muratpaşa, doğuda Aksu ilçeleri ile çevrilmiştir (Şekil 4.49). 64 mahallesi 7 köyü bulunmaktadır.

Şekil 4.49. Kepez belediyesi'nin konumu

Kepez ilçe belediyesi 40.376 ha. yüzey alanıyla çalışma alanının % 29'unu kaplamaktadır. Kepez belediyesi sınırları içerisinde yer alan toplam 64 mahalleden en fazla alana sahip mahalle 1.839 ha. ile Karşıyaka mahallesidir. En az yüzey alanına sahip mahalle 34,7 ha. ile K.Karabekir mahallesidir. Kepez ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 425.794 kişidir. Nüfus olarak en fazla nüfusa sahip mahallesi 19.036 kişi ile Kuzeyyaka mahallesi olurken, en az nüfusa sahip mahallesi 580 kişi ile Başköy mahallesidir. Kepez ilçesinde yaşayan 425.794 kişilik toplam nüfusun % 34'ünü 0-19 yaş, % 26'sını 20-34 yaş, % 23'ünü 35-49 yaş, % 14'ünü 50-69 yaş, % 3'ünü 70 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır (Şekil 4.50). Bölgede çocuk ve genç nüfusun daha yoğun olarak yaşadığını söylenebilir.

Şekil 4.50. Kepez ilçesi'nde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı

Aktif yeşil alan sayısı, yüzeyi ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

Kepez İlçesi belediye sınırları içerisinde 64 mahalle bulunmaktadır. Bu 64 mahalleden 54 tanesinde aktif-yeşil alan bulunmaktadır. Başka bir deyişle % 84'ünde en az bir adet aktif yeşil alan bulunmaktadır. Aktif yeşil alanları sayısı 307 olup aktif yeşil alanların kapladıkları yüzey alanı 1.577.410 m²'dir.

Sayı bakımından en fazla aktif yeşil alan 12 adet ile Karşıyaka mahallesinde bulunmaktadır. Bunu sırasıyla 11 adet Kuzeyyaka, Şafak ve Yükseliş mahalleleri ve 10 adet ile Erenköy mahallesi izlemektedir. Kapladıkları alan bakımından 644.670 m² ile Hayvanat Bahçesinin yer aldığı Kepez mahallesi ilk sırada yer alırken, bunu 63.640 m² aktif yeşil alan yüzeyine sahip Avni Tolunay mahallesi ve 60.816 m² aktif yeşil alan yüzeyine sahip Yeni mahallesi izlemektedir.

Aktif yeşil alanların tipleri bakımından değerlendirildiğinde Kepez'deki aktif yeşil alanlar bölge parkı, kent parkı, mahalle parkı ve semt spor sahası niteliğinde önem taşımaktadır. Çocuk oyun alanlarının çoğu mahalle parkı içerisinde yer almaktadır. Kepez Belediyesi sınırları içerisinde Büyükşehir Belediyesinin yetkisinde olan önemli yeşil alanlardan Antalya Hayvanat Bahçesi 500.000 m² (50 ha.) yüzey alanına sahiptir. Burası aynı zamanda bir bölge parkı niteliğindedir. 140.000 m² alana sahip Kepez Kent Ormanı da kent ölçeğinde önem taşımaktadır. Fevzi Çakmak mahallesi sınırları içerisindeki 40.000 m² alana sahip mesire alanı ile Avni Tolunay mahallesi sınırları içerisindeki 63.640 m² alana sahip mesire alanı da önemli aktif yeşil alanlardır.

Kepez İlçe Belediyesi sınırları içinde kent ve bölge ölçeğinde önem taşıyan yeşil alanlar hariç tutulursa aktif yeşil alanların büyüklükleri 200 m² ile 22.258 m² arasında değişmektedir. Ortalama aktif yeşil alan büyüklüğü 2.736 m²'dir.

Kepez Belediye Sınırları içerisinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının hesaplanmasında 2012 yılı TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Sayım bilgilerinden

yararlanılmıştır. Kepez ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 425.794 kişidir. Kepez belediyesinin aktif yeşil alanların toplam yüzeyi olan 1.577.410 m² bu nüfusa bölündüğünde Kepez’de kişi başına 3,7 m² aktif yeşil alan düştüğü görülmektedir.

Mahallelerin nüfus yoğunluğu-aktif yeşil alan bakımından ilişkisi

Kepez Belediyesi sınırları içerisinde aktif yeşil alana sahip mahalleleri nüfus yoğunluğu bakımından incelediğimizde nüfus yoğunluğu en yüksek olan mahalle kişi başına 1,3 m² aktif yeşil alana sahip olan 301 kişi/ha ile Ulus Mahallesi iken en düşük nüfus yoğunluğuna sahip mahalle kişi başına 0-7 m² aktif yeşil alana sahip olan 3,7 kişi/ha ile Altıyayak mahallesidir. Yeşil alana sahip 54 mahallenin 27 mahallesi yani % 50’si 0-50 kişi/ha aralığında bulunmaktadır (Çizelge 4.37).

Çizelge 4.37. Kepez İlçesi aktif yeşil alana sahip mahallelerin nüfus yoğunluğu

	Nüfus Yoğunluğu (kişi/ha)					
	0-50		51-100	101-150	151-200	201<
Mahalle Adı Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m²/kişi)	Ahatlı (1,8)	Göksu (4,1)	Barış (3,5)	Düdenbaşı (3,2)	Atatürk (4,5)	Gündoğdu (0,3)
	Altınova-Orta (3)	H.Karakaş (1,1)	Erenköy (2,8)	Emek (3,0)	Yeşilyurt (1,4)	Kuzeyyaka (1,0)
	Altınova-Sinan (2,5)	Göçerler (0,8)	Fatih (1,3)	Gülveren (9,7)		Özgürlük (0,3)
	Baraj (4,8)	Gülveren (9,7)	Gazi (1,1)	Karşıyaka (2,3)		Ulus (1,3)
	Beşkonak (2,7)	Habipler (1,01)	Güneş (0,7)	Teomanpaşa (2,1)		Yeşiltepe (1,1)
	Çankaya (0,8)	Kepez (74)	K.Karabekir (0,9)	Y.Emek (2,6)		Yeni (4,8)
	Duraliler (1,2)	Kütükçü (2,6)	Kanal (1,4)			Yükseliş (1,4)
	Esentepe (0,4)	Santral (1,2)	Kültür (1,3)			Zafer (1,0)
	Fabrikalar (1,75)	Sütçüler (1,0)	M.Akif Ersoy (1,4)			
	F. Çakmak (6,6)	Şafak (3,8)	Yenidoğan (5,8)			
	Demirel (1,8)	Ünsal (2,0)				
	Karşıyaka (1,3)	Esentepe (2,9)				
	Y.Selim (7,2)	Altıyayak (0,7)				
		Şelale (2,0)				

Aktif yeşil alanların mekansal dağılımı

Kepez Belediyesi Antalya kentinin yüzey alanı olarak en büyük yeşil alanlarına sahip bölgesidir. Özellikle Hayvanat Bahçesi ve Kent Ormanı'nın varlığı, Düden Şelalesi ilçeyi yeşil alanlar bakımından geliştirici bir etkisi bulunmaktadır. Ayrıca ilçenin çevresi tarım ve orman alanları ile çevrilidir.

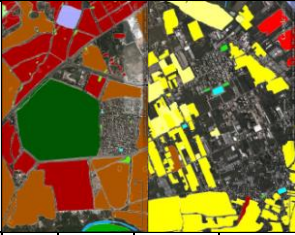

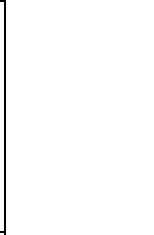
Aktif yeşil alanların 2000-2012 yılları arasında değişimi

Kepez Belediyesi sınırları içerisinde yer alan aktif yeşil alanların 2000 ve 2012 yılları arasında değişimi yüzey alanı ve sayı itibarıyla incelenmiş ve yeşil alana sahip belediyelerin tamamına yakınında bu süre zarfında artış olduğu tespit edilmiştir. 2000 yılında yeşil alan olmayan 17 mahalle aradan geçen zamanda yeşil alana kavuşmuştur. 2000 yılında 91 adet aktif yeşil ve 715.700 m² yüzey alanı varken, bu sayı 2012 yılında sayı bakımından 307, yüzey alanı bakımından 1.577.410 m²'ye yükselmiştir. 2000 yılında belediye sınırları içerisinde kişi başına 2,9 m² aktif yeşil alan düşerken 2012 yılında 3,7 m² aktif yeşil alanın düştüğü tespit edilmiştir (Çizelge 4.38, 4.39).

Çizelge 4.38. Kepez ilçesi 2000-2012 yılları arası aktif yeşil alan değişimi

Yıllar	Aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	Aktif yeşil alan sayısı	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (kişi/m ²)	Aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı
2000 yılı	715.700	91	2,9	37
2012 yılı	1.577.410	307	3,7	54

Çizelge 4.39. Kepez İlçesi aktif yeşil alan varlığı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.ktif yeşil alan		2012 yılı aktif yeşil alan		2000-2012 Değişim (Yüzye)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			0-19 yaş nüfusu	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				alan	alan sayısı	alan yüzeyi (m ²)	alan sayısı		
1.	Ahathlı	360,3	6.372		1,8	Park (3) Y.Alan (2)	0,3	3.000	11.622	Artış	Artış		
			2025	% 31				2	5	Artış			
2.	Altınova -Orta	509,4	3526		3	Park (4)	0,2	1.400	10.875	Artış	Artış		
			1.159	% 33				1	4	Artış			
3.	Altınova Sinan	517	4268		2,5	Park (3)	0,2	2.133	10.733	Artış	Artış		
			1396	% 33				1	3	Artış			
4.	Atatürk	45,5	7.093		4,5	1 S.Spor S. Park (8)	7,0	5.150	32.129	Artış	Artış		
			2.226	% 31				2	9	Artış			
5.	Avni Tolunay	-	4176		15,2	Mesire Alanı	-	0	63.640	Artış	Artış		
			1.289	% 31				0	1	Artış			

Devamı Arkada

Çizelge 4.39'un devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)	2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı aktif a.yeşil alan yüzeyi		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
							2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi	2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (Yüzey)	2000-2012 Değişim (sayı)	
6.	Baraj	249,2	7.563	4,8	Park(7)	1,4	300	300	36.968	36.968	Artış		
		30,3	2.880 % 38	3,5			1	7	7	Artış			
7.	Barış	73,7	4.678	3,5	Park (7) Y. Alan(1)	2,3	3.600	3.600	16.737	16.737	Artış		
		63,4	1.502 % 32	2,7			3	8	8	Artış			
8.	Beşkonak	92,2	3.312	2,7	Park(3)	0,9	0	0	9.019	9.019	Artış		
		35,9	1.262 % 38	2,1			0	3	3	Artış			
9.	Çamlıbel	85,4 93,1	6.437	2,1	Park (5) Y. Alan(1)	1,6	3.600	3.600	13.540	13.540	Artış		
		75,3	1.976 % 30	0,8			3	6	6	Artış			
10.	Çankaya	484,1	7.018	0,8	Park (3)	0,1	0	0	6.189	6.189	Artış		
		14,5	2.070 % 29	0,8			0	3	3	Artış			

Çizelge 4.39'un devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
				0-19 yaş nüfusu	orani (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (Yüzey)	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)	
11.	Duraliler	675,8	2.972		1,2	M. Parkı(1)	0,05	0	Artış	3.790	Artış		
		4,3	916 % 31		0			1					
12.	Düdenbaşı	88,5	11.411		3,2	Park(3) Y. Alan (6)	4,1	11.050	Artış	36.731	Artış		
		128,9	4.157 % 36		6			9					
13.	Emek	45,7	6.550		3,0	Park(9)	4,4	3.750	Artış	20.146	Artış		
		143,3	2.291 % 35		2			9					
14.	Erenköy	81,8	7.258		2,8	1S.Spor.S Park(4) Y.Alan (5)	2,5	8.450	Artış	20.546	Artış		
		88,7	2.333 % 32		4			10					
15.	Esentepe	183,3	4.912		0,4	M. Parkı(1)	1,1	2000	Artış	2.086	Artış		
		26,8	1.666 % 34		1			1		Değişim yok			

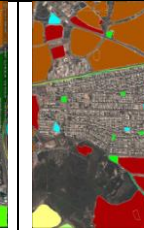

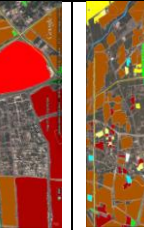
Devamı Arkada

Çizelge 4.39'un devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			Nüfus Yoğ. Kişi /ha	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi	2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (Yüzey)	2000-2012 Değişim (sayı)	
16.	Fabrikalar	213,5	5.617		1,75	Park (3)	0,4	6.250	9.832	Artış	Artış			
		26,3	1.878 % 33	3				6	Artış	Artış				
17.	Fatih	84,6	7.130		1,3	1S.Spor.S Park(3) Y.Alan (5)	1,1	5.850	9.766	Artış	Artış			
		84,2	2.417 % 34	5				9	Artış	Artış				
18.	Fevzi Çakmak	460,5	8.132		6,6	Park(3) Y.Alan (2) IMesire A.	1,2	4.000	54.136	Artış	Artış			
		17,6	2.740 % 34	1				6	Artış	Artış				
19.	Gazi	111,6	6.364		1,1	Park(2)	0,6	0	7.286	Artış	Artış			
		57,2	2.150 % 34	0				2	Artış	Artış				
20.	Göçerler	469,3	4.295		0,8	Park(2) Y.Alan (1)	0,08	0	3.803	Artış	Artış			
		9,1	1.598 % 37	0				3	Artış	Artış				

Çizelge 4.39'un devamı

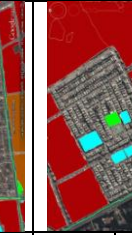

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)	0-19 yaş nüfusu oranı (%)	2012 yılı kişi başına düşen a. yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	2000-2012 Değişim (Yüzey)	2000-2012 Değişim (sayı)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
21.	Göksu	350,3	4.262	4,1	Park(1) Y.Alan (3)	0,5	0	17.655	Artış	Artış	Artış	Artış	
		12,1	1443 % 34	4,1									
22.	Gülveren	48,7	5.354	9,7	Park(5) Y.Alan (3)	10,6	6.000	51.988	Artış	Artış	Artış	Artış	
		109,9	1.785 % 33	9,7									
23.	Gün doğdu	60,7	13.001	0,3	Park(5)	1,6	5.000	9.820	Artış	Artış	Artış	Artış	
		214,2	4.875 % 37	0,3									
24.	Güneş	168,9	12.712	0,7	Park(4)	0,5	750	9.838	Artış	Artış	Artış	Artış	
		75,2	5.172 % 40	0,7									
25.	H. Karakaş	227	10.875	1,1	Park(3) Y.Alan (4)	0,5	1.500	12.214	Artış	Artış	Artış	Artış	
		47,9	4.523 % 42	1,1									

Devamı Arkada

Çizelge 4.39'un devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)		Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzy)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
		Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	0-19 yaş nüfusu oranı (%)	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)	2000-2012 Değişim (sayı)			
26.	Habipler	364,9	13.931	5.134	1,01	Park(6) Y.Alan (1)	0,3	1.000	14.145	1	7	Artış	Artış		
		38,1	% 37					0	0	Artış	Artış				
27.	K. Karabekir	34,7	2.157	722	0,9	Park(2)	0,5	0	2.030	0	2	Artış	Artış		
		62,1	% 33					5.800	10.508	5	9	Artış	Artış		
28.	Kanal	84,8	7.470	2.284	1,4	Park(4) Y.Alan (5)	1,2	5.500	22.659	2	9	Artış	Artış		
		88,1	% 31					512.200	644.670	5	7	Artış	Artış		
29.	Karşıyaka	75,5	9.690	3.290	2,3	1FutbolS. Park(7) Y.Alan (1)	3,0	512.200	644.670	5	7	Artış	Artış		
		128,3	% 34					5	7	Artış	Artış				
30.	Kepez	253,3	8.665	2.127	74	B.Parkı (1) H.Bahçesi Park(4) Y.Alan (1)	25,4	5	7	5	7	Artış	Artış		
		34,2	% 25												

Çizelge 4.39'un devamı

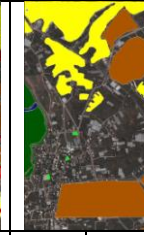
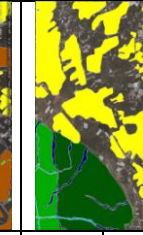
No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			0-19 yaş nüfusu	19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)			
31.	Kuzeyyaka	90,4	19.036		1,0	Park(8) Y.Alan (3)	2,2	15.400	19.592	Artış		
		210,5	7.490 % 39	3				11	Artış			
32.	Kültür	103,1	9.001		1,3	Park(4) Y.Alan (3)	1,1	2.100	11.721	Artış		
		87,3	2.743 % 30	2				7	Artış			
33.	Kütükçü	166,4	3.734		2,6	15.Spor.S Park(4) Y.Alan (1)	0,6	3.400	9.820	Artış		
		22,4	1.164 % 31	3				6	Artış			
34.	M.Akif Ersoy	82,9	6.274		1,4	Park(4)	1,1	0	9.345	Artış		
		75,7	2.220 % 35	0				4	Artış			
35.	Özgürlük	39,9	12.003		0,3	M.Park(1)	1,0	4.200	4.258	Artış		
		300,8	3.151 % 26	1				1	Değişim Yok			

Devamı Arkada

Çizelge 4.39'un devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha)	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.ktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)	2000-2012 Değişim (sayı)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
				0-19 yaş nüfusu	oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı			
36.	Santral	225,8	22,3	5.034		1,2	Park(1) Y.Alan (2)	0,3	1.500		6.130	Artış			
				1.508	% 30				1		3	Artış			
37.	Sütçüler	114	44,6	5.084		1,0	Park(2)	0,5	1.406		5.306	Artış			
				1.831	% 36				1		2	Artış			
38.	Şafak	239,7	48,6	11.655		3,8	Park(7) Y.Alan (4)	1,9	2.750		45.289	Artış			
				4.516	% 39				1		11	Artış			
39.	Teomanpaşa	96,7	142,8	13.813		2,1	Park(6) Y.Alan (2)	3,1	6.000		29.928	Artış			
				4.779	% 35				3		8	Artış			
40.	Ulus	42,4	301,8	12.800		1,3	Park(3) Y.Alan (1)	4,1	13.000		17.602	Artış			
				3.356	% 26				2		4	Artış			

Çizelge 4.39'un devamı

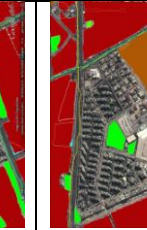
No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha..)	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
				0-19 yaş nüfusu	orani (%)				alan yüzeyi	2000 yılı aktif yeşil alan sayısı			
41.	Ünsal	509,4	11,6	5.903		2,0	Park(3) Y.Alan (1)	0,2	1.250	12.152	Artış		
				1977	% 33				1	4	Artış		
42.	V. Demirel	230,3	10,1	2.347		1,8	Park(1)	0,2	0	4.255	Artış		
				844	% 36				0	1	Artış		
43.	V .Karşıyaka	1839,6	9,5	17.491		1,3	Park(11) Y.Alan (1)	0,1	0	24.253	Artış		
				5.988	% 34				0	12	Artış		
44.	V .Esentepe	183,3	6,3	1.171		2,9	Park(12) Y.Alan (1)	0,2	0	3.423	Artış		
				439	% 37				0	3	Artış		
45.	V. Altrayak	758,5	3,7	2.872		0,7	Park(1)	0,02	0	2000	Artış		
				1.166	% 41				0	1	Artış		

Devamı Arkada

Çizelge 4.39'un devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (m ²)	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
				0-19 yaş nüfusu	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)		
46.	V.Şelale	419,4	7.060		2,0	Park(6) Y.Alan (2)	0,3	0	0	14.391	8	Artuş			
		16,8	2.677 % 38		5,8	Park(7) Y.Alan (1)	3,6	12.500	2	32.257	8	Artuş			
47.	Yenidoğan	89,3	5..502		7,2	Park(3) Y.Alan (1)	2,3	3.852	3	18.252	4	Artuş			
		61,6	1.487 % 27		2,6	Park(4) Y.Alan (4)	2,8	5.200	4	22.936	8	Artuş			
48.	Y.Selim	78,6	2.506		4,8	K.Park(2) M.Parkı(4) Y.Alan (1)	11,9	30.500	2	60.816	7	Artuş			
		31,8	882 % 35												
49.	Yeni Emek	82,2	8.802												
		107	3.107 % 35												
50.	Yeni	51,1	12.591												
		246,4	4.620 % 37												

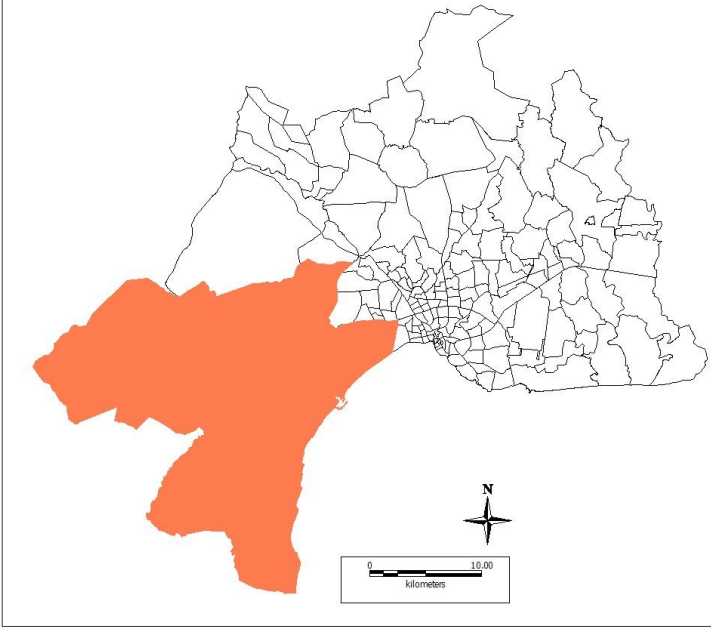
Çizelge 4.39'un devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (m ²)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.ktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı a.ktif yeşil alan yüzeyi	2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			0-19 yaş nüfusu	19 yaş ve üzeri nüfusu				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)			
51.	Yeşiltepe	45,3	10.250		1,1	Park(2) Y.Alan (2)	2,7	6.150	12.067	Artış		
		226,2	2854 % 28	2				4				
52.	Yeşilyurt	54,7	9.778		1,4	Park(3) Y.Alan (3)	2,6	3.200	14.114	Artış		
		178,7	3232 % 33	1				6				
53.	Yükseliş	39,9	8.302		1,4	Park(5) Y.Alan (6)	3,0	5.200	12.034	Artış		
		208	2640 % 32	5				11				
54.	Zafer	37,3	7.648		1,0	Park(2) Y.Alan (1)	2,2	7.200	8.368	Artış		
		205	1970 % 26	2				3				

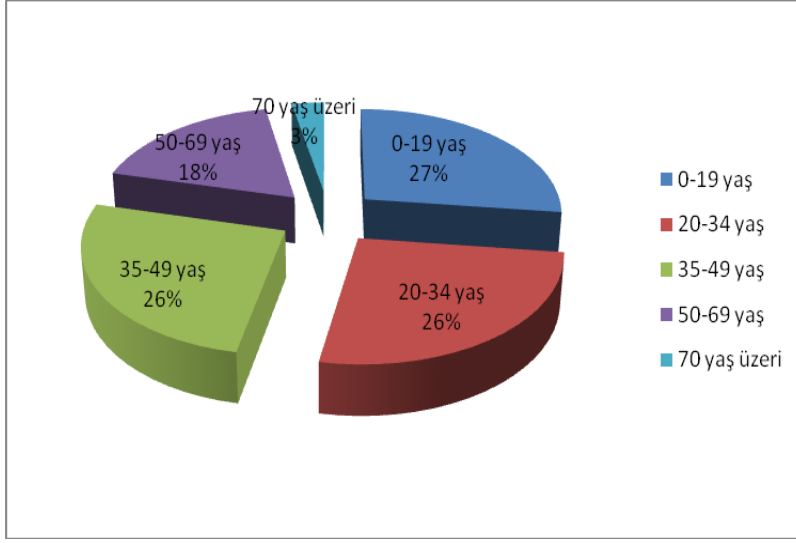
4.4.3.3.Konyaaltı ilçesi

Konyaaltı ilçesi çalışma alanının batı ucunda yer almaktadır. Kuzeyinde Döşemealtı ilçesi, kuzeydoğusunda Kepez ilçesi, kuzeybatısında Korkuteli ilçesi doğusunda Muratpaşa ilçesi, güneyinde Kemer ilçesi, güney batısında Kumluca ilçesi ile çevrilidir (Şekil 4.51). 29 mahallesi ve 10 tane köy bulunmaktadır.

Şekil 4.51. Konyaaltı belediyesi'nin konumu

Konyaaltı ilçe belediyesi 44.550 ha. yüzey alanıyla çalışma alanının % 32'si ile en fazla yüzey alanına sahip belediyesini oluşturmaktadır. Konyaaltı belediyesi sınırları içerisinde yer alan toplam 29 mahalleden en fazla alana sahip mahalle 2.736,9 ha.ile Liman mahallesi'dir. En az yüzey alanına sahip mahalle 69,6 ha. ile Toros mahallesidir. İmar sınırları dışında, alan bakımından en büyük mahalle 839,8 ha. ile Çakırlar mahallesi, en küçük mahalle 0,1 ha. ile Suiçecek mahallesidir. Konyaaltı ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 125.849 kişidir. Nüfus olarak en fazla nüfusa sahip mahallesi 14.192 kişi ile Siteler mahallesi olurken, en az nüfusa sahip mahallesi 311 kişi ile Yeni mahallesidir. Konyaaltı ilçesinde yaşayan 125.849 kişilik toplam nüfusun % 27'sini 0-19 yaş, % 26'sını 20-34 yaş, % 26'sını 35-49 yaş, % 18'ini 50-69 yaş, % 3'ünü 70 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır (Şekil 4.52).

Şekil 4.52. Konyaaltı ilçesinde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı

Aktif yeşil alan sayısı, yüzeyi ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

Konyaaltı İlçesi belediye sınırları içerisinde 29 mahalle ve 7 köy bulunmaktadır. Belediye sınırları içerisindeki 29 mahalleden 14 tanesini kapsayan bölgenin imar planı bulunmaktadır. Kalan 15 mahalleyi içine alan bölgenin imar planı çalışmaları devam etmektedir. Konyaaltı Belediyesine bağlı 29 mahalleden 17 tanesinde aktif-yeşil alan bulunmaktadır. Başka bir deyişle % 58’inde en az bir adet aktif yeşil alan bulunmaktadır. Aktif yeşil alanların toplam sayısı 104 olup, aktif yeşil alanların kapladıkları yüzey alanı 398.138 m²’dir. 114.500 m² yüzey alanına sahip Uluç Mahallesi içindeki Mesire alanını, 40.000 m² Konyaaltı sahilini, 65.000 m² Doyran Mevkiinde ormandan tahsisli piknik ve mesire alanını, 340.000 m² Sarısu Piknik ve Mesire alanı dahil ettiğimizde bu alan 957.638 m²’ye ulaşmaktadır. Konyaaltı mahalle sınırları dışında kalan ilçe sınırları içerisinde yer alan köylerde de mesire alanları bulunmaktadır. 120.000 m² Hacisekiler Piknik ve Mesire Alanı, 54.000 m² Akdamlar Piknik ve Mesire Alanı, 67.000 m² Çağlarca Piknik ve Mesire Alanı dahil edildiğinde bu alan 1.198.638 m²’ye ulaşmaktadır.

Sayı bakımından en fazla aktif yeşil alan 16 adet ile Gürsu mahallesinde bulunmaktadır. Bunu 11 adet ile Liman ve 10’ar adet ile Altınkum ve Siteler mahalleleri izlemektedir. Kapladıkları alan bakımından mesire alanları da içine alırsak 349.120 m² ile Sarısu ilk sırayı almakta, onu sırasıyla 138.942 m² ile Uluç mahallesi 70.979 m² ile Altınkum mahallesi ve 81.040 m² Siteler mahalleleri izlemektedir.

Aktif yeşil alanların tipleri bakımından değerlendirildiğinde Konyaaltı’ndaki aktif yeşil alanlar mahalle parkı, semt spor sahası niteliğinde önem taşımaktadır. Çocuk Oyun alanlarının çoğu mahalle parkı içerisinde yer almaktadır. Konyaaltı bölgesinde kent ve bölge ölçeğinde önem taşıyan açık-yeşil alan olarak 114.500 m² alana sahip Uluç Mahallesi’ndeki piknik ve mesire alanı, ulusal ve uluslar arası önem taşıyan 40.000 m² yüzey alanına sahip Konyaaltı sahilini, 47.400 m² alana sahip Konyaaltı Kent

Meydanı ve 65.000 m² alana sahip Doyran Mevkiinde ormandan tahsisli piknik ve mesire alanı, 340.000 m²'ye sahip Sarısu Piknik ve Mesire Alanı, 120.000 m² Hacisekiler Piknik ve Mesire Alanı, 54.000 m² Akdamlar Piknik ve Mesire Alanı, 67.000 m² Çağlarca Piknik ve Mesire Alanı bulunmaktadır.

Kent parkı niteliğindeki bu aktif yeşil alanlar hariç tutulursa, Konyaaltı İlçe Belediyesi sınırları içinde yer alan aktif yeşil alanların büyüklükleri 500 m² ile 46.000 m² arasında değişmektedir. Ortalama aktif yeşil alan büyüklüğü 3.828 m²'dir.

Konyaaltı Belediye Sınırları içerisinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının hesaplanmasında 2012 yılı TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Sayım bilgilerinden yararlanılmıştır. Konyaaltı ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 125.849 kişidir. Konyaaltı belediyesinin aktif yeşil alanların toplam yüzeyi olan 398.138 m² bu nüfusa bölüldüğünde Konyaaltı'nda kişi başına 3,2 m² aktif yeşil alan düştüğü görülmektedir. Alan içerisinde yer alan Mesire alanlarını, Konyaaltı sahili, Doyran Mevkiinde ormandan tahsisli piknik ve mesire alanını, Sarısu piknik ve mesire alanı gibi kent ölçeğinde yeşil alan yüzeyini de dahil edildiğinde toplam yeşil alan miktarı 559.500 m² eklenerek 957.638 m²'ye ulaşmakta ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 7,6 m²/kişi olmaktadır. Bu alana köylerde bulunan 241.000 m² mesire alanları da dahil edildiğinde, aktif yeşil alan yüzeyi 1.198.638 m² kişi başına düşen aktif yeşil alan ise 9,5 m²/kişi'ye yükselmektedir.

Mahallelerin nüfus yoğunluğu-aktif yeşil alan ilişkisi

Konyaaltı Belediyesi sınırları içerisinde aktif yeşil alana sahip mahallelerin nüfus yoğunluğu bakımından incelendiğinde nüfus yoğunluğu en yüksek olan mahalle kişi başına 5,7 m² aktif yeşil alana sahip ve nüfus yoğunluğu 138 kişi/ha ile Siteler Mahallesi'dir. Bunu sırayla 119 kişi/ha ile Toros Mahallesi ve 101 kişi/ha ile Altinkum Mahallesi izlemektedir. Bunların kişi başına düşen yeşil alan miktarı sırasıyla 4,3 m² ve 3m²'dir. Yeşil alana sahip 18 mahallenin 11'i yani % 61'i 0-50 kişi/ha aralığında bulunmaktadır (Çizelge 4.40).

Çizelge 4.40. Konyaaltı ilçesi yeşil alana sahip mahallelerin nüfus yoğunluğu

	Nüfus Yoğunluğu (kişi/ha)				
	0-50	51-100	101-150	151-200	201<
Mahalle Adı Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m ² /kişi)	Çakırlar (0,4)	Arapsuyu (1,7)	Altinkum (3,0)	-	-
	Gürsu (5,1)	Öğretmenevleri (1,3)	Siteler (5,7)		
	Hurma (1,7)	Uluç (4,2)	Toros (4,3)		
	Kuşkavağı (3,0)	Uncalı (1,7)			
	Mollayusuf (1,2)				
	Aydınlık (1,3)				
	Pınarbaşı (0,6)				
	Liman (2,9)				
	Sarısu (5,2)				
	Doyran (3,3)				

Aktif yeşil alanların mekansal dağılımı

Konyaaltı Belediyesi sınırları içerisinde yer alan aktif yeşil alanlar mekansal dağılım bakımından incelendiğinde Konyaaltı bölgesinin batısında Akdeniz ve ulusal-uluslar arası düzeyde tanınmış Konyaaltı Plajı; doğusunda Antalya'nın en geniş Turunçgil bahçelerinin yer aldığı Çakırlar Bölgesi; güneyinde çam ormanları ile kaplı Beydağları'nın yer aldığı ayrıcalıklı konumda bir kentsel alandır. Olbia antik kentine ait kalıntılar, Konyaaltı Plajı, Olimpos-Beydağları Milli Parkı, Sarısu ve Boğaçay Deresi, Turunçgil bahçeleri, sit alanları ve doğal vadiler Konyaaltı bölgesini zenginleştiren yeşil alan unsurlarıdır.

Aktif yeşil alanların 2000-2012 yılları arasında değişimi

Konyaaltı Belediyesi sınırları içerisinde yer alan aktif yeşil alanların 2000 ve 2012 yılları arasında değişimi yüzey alanı ve sayı itibariyle incelenmiş ve yeşil alana sahip belediyelerin tamamına yakınında bu süre zarfında artış olduğu tespit edilmiştir. 2000 yılı Konyaaltı belediye sınırlarıyla bugünkü sınırlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. 2000 yılında 24 mahallenin 11'inde en az bir adet aktif yeşil alan bulunmakta bu da oransal olarak % 45'e karşılık gelmektedir. 2012 yılı verilerine göre 29 mahalleden 17 tanesinde en az bir adet aktif yeşil alan bulunmakta bu da oransal olarak % 58'e karşılık gelmektedir. Aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı ve oransal olarak bir artış vardır. Aktif yeşil alan yüzeyi olarak 2000 yılında 74.460 m² iken günümüzde 398.138 m²'ye yükselmiştir. Mesire alanlarıyla bu rakam 1.198.638 m²'ye yükselmiştir. Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 2000 yılı itibariyle 3 m², 2012

yılı itibariyle 3.2 m² olarak hesaplanmıştır. Mesire alanlarını, Konyaaltı sahili, Doyran Mevkiinde ormandan tahsisli piknik ve mesire alanını, Sarısu piknik ve mesire alanı gibi kent ölçeğinde yeşil alan yüzeyini de dahil edildiğinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 7,6 m²'ye, köylerdeki mesire alanlarıyla birlikte 9,5 m²'ye yükselmektedir (Çizelge 4.41, 4.42).

Çizelge 4.41. Konyaaltı ilçesi 2000-2012 yılları aktif yeşil alan değişimi

Yıllar	Aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	Aktif yeşil alan sayısı	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (kişi/m ²)	Aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı
2000 yılı	74.460	25	3	11
2012 yılı	398.138 957.638* 1.198.638**	104	3,1 7,6* 9,5**	17

*Piknik ve mesire alanları aktif yeşil alan hesabına dahil edildiğinde aktif yeşil alan yüzeyi ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

**Köylerde bulunan piknik ve mesire alanları aktif yeşil alan yüzeyine dahil edildiğinde aktif yeşil alan yüzeyi ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

Çizelge 4.42. Konyaaltı İlçesi aktif yeşil alan varlığı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi	2000-2012 Değişim (Yüzey)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
				0-19 yaş nüfusu	19 yaş ve üzeri nüfusu				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı		2000-2012 Değişim (sayı)		
1.	Altınkum	76,8	101	7.764		3,0	K.Meydan Park(7) Y.Alan(3)	9,2	3.180		23.579-47.400	Artış		
				1630 % 21	2				Artış					
2.	Arapsuyu	128,1	51,0	6.535		1,7	İS.Spor.S Park(3) Y.Alan (4)	0,9	4.500		11.200	Artış		
				1648 % 25	3				Artış					
3.	Çakırlar	839,8	1,5	1.292		0,4	İS.Spor.S	0,006	540		540	Değişim Yok		
				341 % 26	1				Değişim Yok					
4.	Gürsu	237,6	47,2	11.228		5,1	İS.Spor.S Park(12) Y.Alan (3)	2,4	9.500		57.908	Artış		
				2816 % 25	3				Artış					
5.	Hurma	339,7	30,2	10.268		1,7	Park(7)	0,5	1.500		17.532	Artış		
				2842 % 28	1				Artış					

Devamı Arkada

Çizelge 4.42'nin devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a. yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi	2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			Nüfus Yoğ. Kişi /ha	0-19 yaş nüfusu oranı (%)				2000 yılı a.yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)			
6.	Kuşkavağı	86,6	2.477		3,0	Park(2) Y.Alan (1)	0,9	3.200		7.495	Artış	
			601	% 24				1				
7.	Liman	2736,9	11.772		2,9	Park(11) Y.Alan (3)	0,1	15.180		35.113	Artış	
			2886	% 24				5				
8.	Öğretmen evleri	84,5	8.186		1,3	Park(5)	1,3	6.000		11.320	Artış	
			2116	% 26				2				
9.	Pınarbaşı	434,5	10.155		0,6	Park(4)	0,2	800		6.920	Artış	
			2884	% 28				1				
10.	Siteler	102,8	14.192		5,7	2S.Spor.S Park(9)	7,8	21.855		81.040	Artış	
			4397	% 31				5				

Çizelge 4.42'nin devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (ha.)	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)		2000-2012 Değişim (Yüzey)	2000-2012 Değişim (sayı)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
			0-19 yaş nüfusu	orani (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2012 yılı aktif yeşil alan sayısı					
11.	Toros	69,6	8.350		4,3	İS.Spor.S Park(4)	5,1	11.415	35.930	Artış	Artış			
		119,9	2179 % 26	2				5	Artış					
12.	Uluç	76,5	5.781		4,2	İS.Spor.S Park(3) Mesire A.	18,1	0	24.442	Artış	Artış			
		75,5	1533 % 26	0				4	Artış					
13.	Uncalı	171,9	11.023		1,7	Park (6) içinde s.spor sahası	1,0	0	17.345	Artış	Artış			
		64,1	3360 % 30	0				6	Artış					
14.	Molla yusuf	214,8	6.591		1,2	Park (5)	0,4	0	7.989	Artış	Artış			
		30,6	2274 % 34	0				5	Artış					
15.	Sansu	428	1.748		5,2	Park (3) Mesire alanı	8,2	0	9.120+340000	Artış	Artış			
		4	493 % 28	0				3	Artış					

Devamı Arkada

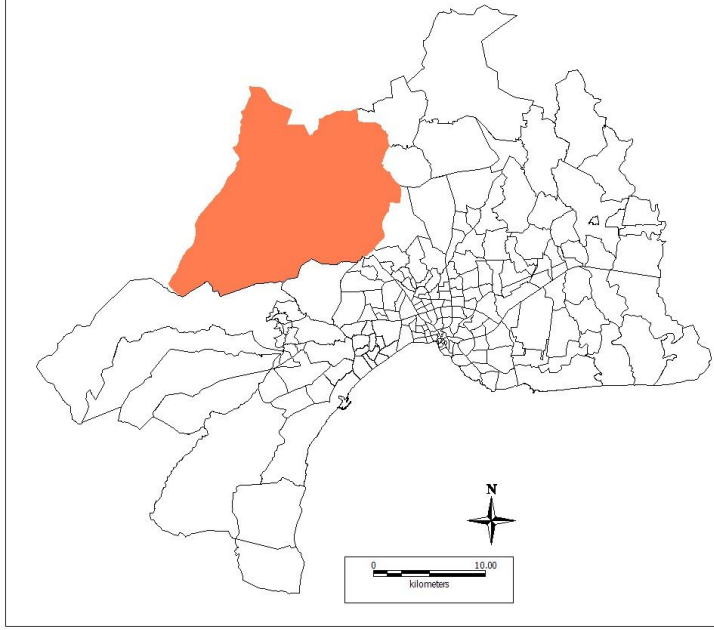

Çizelge 4.42'nin devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (m ²)	Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Mahalle nüfusu (kişi)		2012 yılı kişi başına düşen a.yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.ktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı a.ktif yeşil alan yüzeyi	2000-2012 Değişim (Yüzey)	Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
				0-19 yaş nüfusu	orani (%)				2000 yılı aktif yeşil alan sayısı	2000-2012 Değişim (sayı)			
16.	Aydınlık	99	9,5	943		1,3	Park (1)	0,1	0		1.265	Artış	
				308	% 33				0				
17.	Doyran	309,8	1,9	606		3,3	Park (1) Mesire alanı(1)	2,1	Sınırlar dışında		2.000+ 65.000	-	
				153	% 25				Sınırlar dışında				

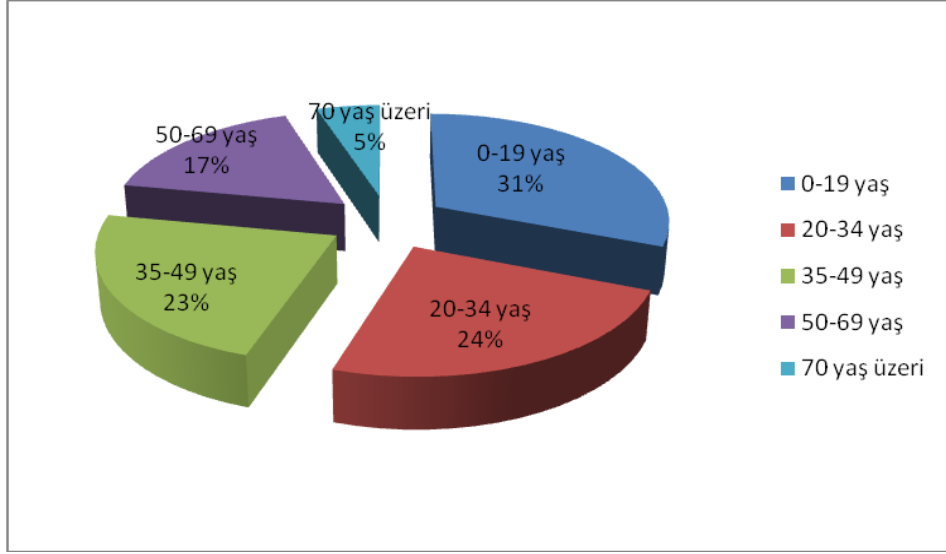
4.4.3.4. Döşemealtı ilçesi

Döşemealtı 2008 yılında kurulan Antalya'nın merkez ilçelerinden birisidir. Kentin kuzey kesiminde yer almaktadır. Doğusunda Aksu ilçesi, Güneydoğusunda Kepez ilçesi, güneyinde Konyaaltı İlçesi, batısında Korkuteli ilçesi bulunmaktadır (Şekil 4.53).

Şekil 4.53. Döşemealtı İlçesi'nin konumu

Döşemealtı ilçe belediyesi toplamda 69.965 ha. yüzey alanına sahip olmasına rağmen çalışma alanı sınırları içerisinde giren alan 22.372 ha'dır ve çalışma alanının % 16'sını oluşturmaktadır. Döşemealtı belediyesi sınırları içerisinde yer alan toplam 14 mahalleden en fazla alana sahip mahalle 1835,6 ha. ile Altinkale mahallesidir. En az yüzey alanına sahip mahalle 8,9 ha. ile Bahçeyaka mahallesidir. Döşemealtı ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 32.465 kişidir. Nüfus olarak en fazla nüfusa sahip mahallesi 9.819 kişi ile Yeniköy mahallesi olurken, en az nüfusa sahip mahallesi 492 kişi ile Karaman mahallesidir. Döşemealtı İlçesinde yaşayan 32.465 kişilik toplam nüfusun % 31'ini 0-19 yaş, % 24'ünü 20-34 yaş, % 23'ünü 35-49 yaş, % 17'sini 50-69 yaş, % 5'ini 70 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır (Şekil 4.54).

Şekil 4.54. Döşemealtı ilçesi'nde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı

Aktif yeşil alan sayısı, yüzeyi ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

Döşemealtı İlçesi belediye sınırları içerisinde 14 mahalle bulunmaktadır. Bu 14 mahalleden 9 tanesinde aktif-yeşil alan bulunmaktadır. Başka bir deyişle % 64'ünde en az bir adet aktif yeşil alan bulunmaktadır. Aktif yeşil alanların toplam sayısı 45 olup, aktif yeşil alanların kapladıkları yüzey alanı 134.109 m²'dir.

Sayı bakımından en fazla aktif yeşil alan 13 adet ile Yeniköy mahallesinde bulunmaktadır. Bunu 12 adet ile Yeşilbayır ve 6 adet ile Bahçeyaka mahalleleri izlemektedir. Kapladıkları alan bakımından 42.016 m² ile Yeşilbayır mahallesi ilk sırayı almakta onu sırasıyla 26.341 m² ile Yeniköy mahallesi ve 18.184 m² ile Bahçeyaka mahallesi izlemektedir. Aktif yeşil alan bulunmayan mahalleleri, Ayanlar, Aydınlar, Çığlık, Karaman, Nebiler oluşturmaktadır.

Aktif yeşil alanların tipleri bakımından değerlendirildiğinde Döşemealtı'ndaki aktif yeşil alanlar mahalle parkı niteliğinde önem taşımaktadır. Çocuk Oyun alanlarının çoğu mahalle parkı içerisinde yer almaktadır.

Döşemealtı İlçe Belediyesi sınırları içinde yer alan aktif yeşil alanların büyüklükleri 533 m² ile 12.054 m² arasında değişmektedir. Ortalama aktif yeşil alan büyüklüğü 2.980 m²'dir.

Döşemealtı Belediye Sınırları içerisinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının hesaplanmasında 2012 yılı TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Sayım bilgilerinden yararlanılmıştır. Döşemealtı ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 32.465 kişidir. Döşemealtı belediyesinin aktif yeşil alanların toplam yüzeyi olan 134.109 m² bu nüfusa bölüldüğünde Döşemealtı'nda kişi başına 4,1 m² aktif yeşil alan düştüğü görülmektedir. 120.000 m²'lik bir alanı kaplayan Düzlerçamı Mesire alanını dahil ettiğimizde toplam aktif yeşil alan yüzeyi 254.109'a, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 7,8'e yükselmektedir.

Mahallelerin nüfus yoğunluğu-aktif yeşil alan ilişkisi

Döşemealtı Belediyesi sınırları içerisinde aktif yeşil alana sahip mahalleleri nüfus yoğunluğu bakımından incelendiğinde nüfus yoğunluğu en yüksek olan mahalleler 10,8 kişi/ha ile Tomalar Mahallesi ve 8,9 ile Bahçeyaka Mahallesi'dir. Bu mahallelerin kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarları sırasıyla 2,8 m² ve 3,8 m²'dir. Yeşil alana sahip 9 mahallenin tamamı 0-50 kişi/ha aralığında bulunmaktadır. Bölgede nüfus yoğunluğu düşük, kırsal bir yaşam hakimdir (Çizelge 4.43, 4.44).

Çizelge 4.43. Döşemealtı ilçesi aktif yeşil alana sahip mahallelerin yoğunluğu

	Nüfus Yoğunluğu
	0-50 kişi/ha
Mahalle Adı Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m²/kişi)	Altinkale (1,6)
	Bahçeyaka (3,8)
	Çıplaklı (4,6)
	Orta (14,5)
	Yalınlı (4,2)
	Yeniköy (2,6)
	Yeşilbayır (8,1)
	Tomalar (2,8)
	Düzlerçamı (4,3)

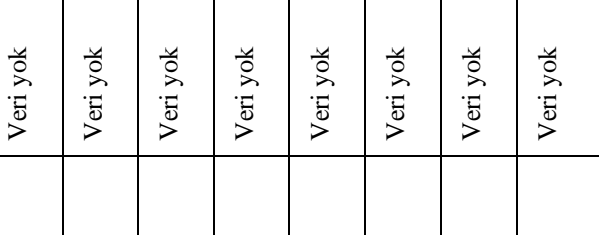
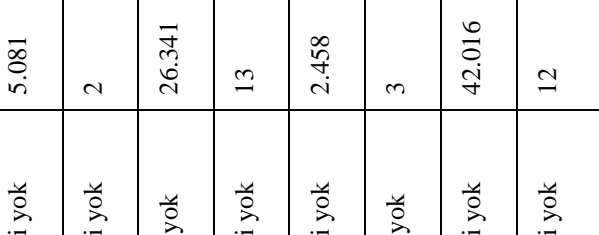
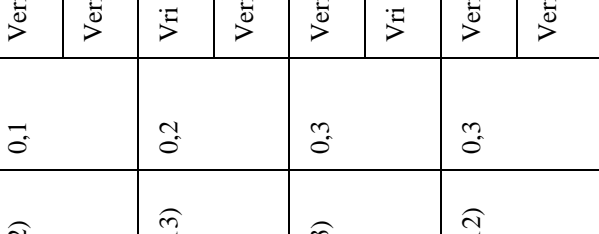
Aktif yeşil alanların mekansal dağılım bakımından analizi

Döşemealtı Belediyesi sınırları içerisinde yer alan aktif-yeşil alanlar mekansal dağılım bakımından incelendiğinde kentin gelecekteki gelişme alanı olması, tarihi Termesos Antik kentinin bulunması nedeniyle ve aynı zamanda, Düzlerçamı Milli Parkı ve mesire alanı, Güver Kanyonu Tabiat Parkı'nın ilçe sınırları içerisinde yer alması nedeniyle mekansal olarak yeşil alan sistemi için potansiyel alanlar mevcuttur.

Çizelge 4.44. Döşemealtı ilçesi aktif yeşil alan varlığı

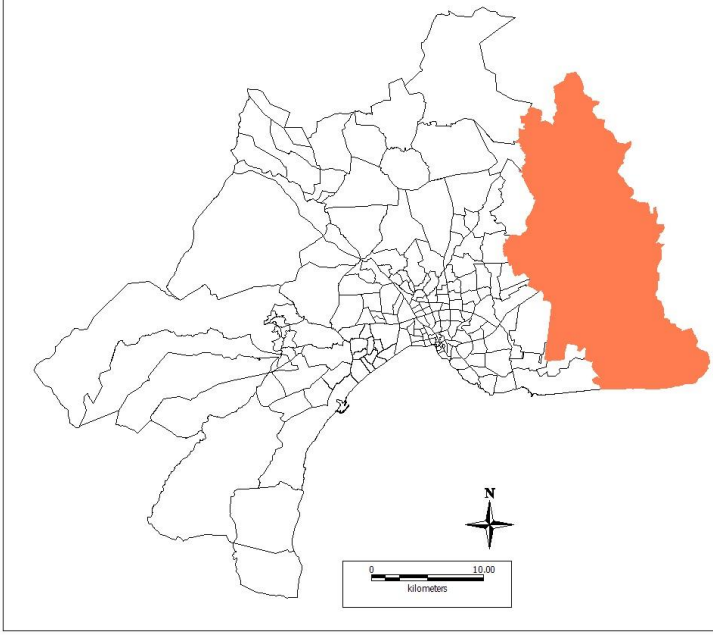
No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (m ²)		Mahalle Nüfusu	2012 yılı kişi başına düşen aktif yeşil alan m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı aktif yeşil alan yüzeyi		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
		Nüfus Yoğ. Kişi /ha						Veri yok	Veri yok	Veri yok	Veri yok	
1.	Altınkale	1835,6		2.081	1,6	Park (2)	0,02	Veri yok	3.486	Veri yok		
		524,2						Veri yok	18.184	Veri yok		
2.	Bahçeyaka	8,9		4.678	3,8	Park (6)	0,3	Veri yok	6	Veri yok		
		1,1						Veri yok	2	Veri yok		
3.	Çıplaklı	1126,5		4.375	4,6	Park (3)	0,2	Veri yok	20.209	Veri yok		
		3,8						Veri yok	3	Veri yok		
4.	Düzlerçamı			1.056	4,3	Park (2)		Veri yok	4.598	Veri yok		
								Veri yok	2	Veri yok		
5.	Orta	1759,9		804	14,5	Park (2)	0,06	Veri yok	11.736	Veri yok		
		0,4						Veri yok	2	Veri yok		

Çizelge 4.44'ün devamı

No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (m ²)		Mahalle Nüfusu	2012 yılı kişi başına düşen aktif yeşil m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		2000-2012 Değişim (Yüzey)		2000-2012 Değişim (sayı)		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
		Nüfus Yoğ. Kişi /ha														
6.	Yalınlı	391,1		1.184	4,2	Park (2)	0,1	Veri yok	5.081	Veri yok	Veri yok	Veri yok	Veri yok			
		3,0						Veri yok	2	Veri yok	Veri yok	Veri yok				
7.	Yeniköy	1420,9		9.819	2,6	Park (13)	0,2	Vri yok	26.341	Veri yok	Veri yok	Veri yok	Veri yok			
		6,9						Veri yok	13	Veri yok	Veri yok	Veri yok				
8.	Tomalar	79,3		864	2,8	Park (3)	0,3	Veri yok	2.458	Veri yok	Veri yok	Veri yok	Veri yok			
		10,8						Vri yok	3	Veri yok	Veri yok	Veri yok				
9.	Yeşilbayır	1568,3		3.718	8,1	Park (12)	0,3	Veri yok	42.016	Veri yok	Veri yok	Veri yok	Veri yok			
		2,3						Veri yok	12	Veri yok	Veri yok	Veri yok				

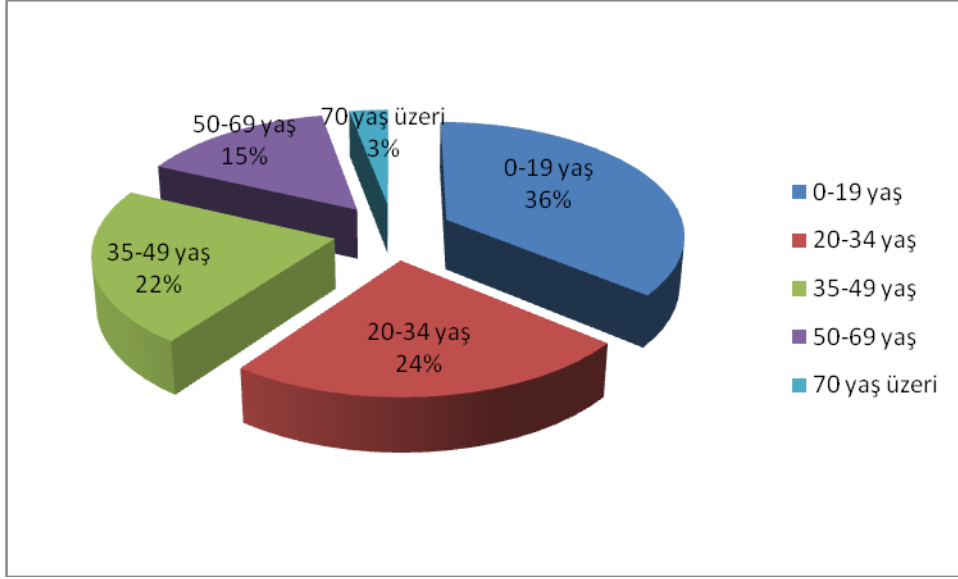
4.4.3.5. Aksu ilçesi

Aksu İlçesi 2008 yılında merkez ilçenin doğusunda kuzey - güney yönünde dağınık halde bulunan birçok köyün bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Batısında Muratpaşa, Kepez ve Döşemealtı, doğusunda Serik ilçeleri kuzeyinde Burdur ili bulunmaktadır (Şekil 4.55).

Şekil 4.55. Aksu ilçesi'nin konumu

Aksu ilçe belediyesi toplamda 42.996 ha. yüzey alanına sahip olmasına rağmen çalışma alanı sınırları içerisinde giren alan 21.904 ha'dır ve çalışma alanının % 16'sını oluşturmaktadır. Aksu belediyesi sınırları içerisinde yer alan toplam 21 mahalleden en fazla alana sahip mahalle 1.945 ha. ile Boztepe mahallesidir. En az yüzey alanına sahip mahalle 88 ha. ile Cumhuriyet mahallesidir. Aksu ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 47.023 kişidir. Nüfus olarak en fazla nüfusa sahip mahallesi 6762 kişi ile Pınarlı mahallesidir. Aksu İlçesinde yaşayan 47.023 kişilik toplam nüfusun % 36'sını 0-19 yaş, % 24'ünü 20-34 yaş, % 22'sini 35-49 yaş, % 15'ini 50-69 yaş, % 3'ünü 70 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır (Şekil 4.56).

Şekil 4.56. Aksu İlçesi'nde yaşayan nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı

Aktif yeşil alanların sayısı, yüzeyi ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

Aksu İlçesi belediye sınırları içerisinde 21 mahalle bulunmaktadır. Bu 21 mahalleden 6 tanesinde aktif yeşil alan bulunmaktadır. Başka bir deyişle % 28'sinde en az bir adet aktif yeşil alan bulunmaktadır. Aktif yeşil alanların toplam sayısı 8 olup kapladıkları yüzey alanı 35.000 m²'dir (Çizelge 4.46).

Sayı bakımından en fazla aktif yeşil alan 2 adet ile Pınarlı mahallesi ve Çalkaya mahallerinde bulunmaktadır. Diğer aktif yeşil alana sahip dört belediyenin birer adet aktif yeşil alanı bulunmaktadır. Kapladıkları alan bakımından 21.500 m² ile Çalkaya Mahallesi ilk sırayı almakta onu sırasıyla 4.000 m² ile Macun mahallesi, 3.000 m² ile Güzelyurt mahallesi izlemektedir. Aktif yeşil alan bulunmayan mahalleler; Altıntaş, Atatürk, Barbaros, Boztepe, Cumhuriyet, Çamköy, Dumanlar, Fatih, Hacıaliler, Konak oluşturmaktadır.

Aktif yeşil alanların tipleri bakımından değerlendirildiğinde Aksu'daki aktif yeşil alanlar mahalle parkı niteliğindedir. Çocuk Oyun alanlarının çoğu mahalle parkı içerisinde yer almaktadır. Aksu bölgesinde kent ve bölge ölçeğinde önem taşıyan açık-yeşil alan olarak

Kent parkı niteliğinde bu aktif yeşil alanlar hariç tutulursa, Aksu İlçe Belediyesi sınırları içinde yer alan aktif yeşil alanların büyüklükleri 1.000 m² ile 20.000 m² arasında değişmektedir. Ortalama aktif yeşil alan büyüklüğü 4.375 m²'dir.

Aksu Belediye Sınırları içerisinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının hesaplanmasında 2012 yılı TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Sayım bilgilerinden yararlanılmıştır. Aksu ilçe belediyesinin 2012 nüfusu 47.023 kişidir. Aksu belediyesinin aktif yeşil alanların toplam yüzeyi olan 35.000 m² bu nüfusa bölündüğünde Aksu'da kişi başına 0,7 m² aktif yeşil alan düştüğü görülmektedir.

Mahallelerin nüfus yoğunluğu-aktif yeşil alan ilişkisi

Aksu Belediyesi sınırları içerisinde aktif yeşil alana sahip mahalleler nüfus yoğunluğu bakımından incelendiğinde nüfus yoğunluğu en yüksek olan mahalle 35,3 kişi/ha ile Pınarlı Mahallesidir. Onu sırayla 14,7 kişi/ha ile Güzelyurt Mahallesi ve kişi/ha ile Cihadiye Mahallesi izlemektedir. Yeşil alana sahip 6 mahallenin tamamı 0-50 kişi/ha aralığında bulunmaktadır (Çizelge 4.45).

Çizelge 4.45. Aksu ilçesinde yeşil alan sahip mahallelerin nüfus yoğunluğu

	Nüfus Yoğunluğu
	0-50 kişi/ha
Mahalle Adı Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m²/kişi)	Cihadiye (0,7)
	Çalkaya (11,3)
	Güzelyurt (0,4)
	Macun (2,5)
	Pınarlı (0,3)
	Soğucaksu (1,4)

Aktif yeşil alanların mekansal dağılım bakımından analizi

Aksu Belediyesi sınırları içerisinde yer alan aktif yeşil alanların mekansal dağılım bakımından incelendiğinde Perge antik kentinin ilçe sınırları içerisinde olması ve Kurşunlu Şelalesi'nin ilçe sınırları içerisinde yer alması açık-yeşil alan sistemi bakımından önem taşımaktadır. Antalya kentinin 2016 yılında gerçekleştireceği EXPO 2016'nın planlanan yeri de Aksu belediyesi sınırları içerisinde Aksu taşkın bölgesi içerisinde yer almaktadır. Bu alanın da kentsel yeşil alan stratejileri açısından büyük önemi bulunmaktadır.

Çizelge 4.46. Aksu ilçesi aktif yeşil alan varlığı

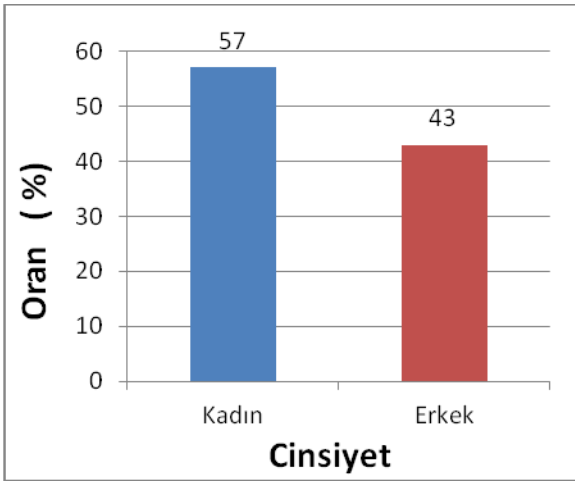
No	Mahalle Adı	Mahalle Yüzölçümü (m ²)		Mahalle Nüfusu	2012 yılı kişi başına düşen aktif yeşil alan m ² /kişi	Aktif Yeşil Alan Türü	Aktif Yeşil Alan Oranı (%)	2000 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		2012 yılı a.aktif yeşil alan yüzeyi		Aktif yeşil alanın mahalle içindeki mekansal dağılımı
		Nüfus Yoğ. Kişi /ha	Veri yok					Veri yok	2000-2012 Değişim (Yüzey)	2000-2012 Değişim (sayı)		
1.	Cihadiye	257,9		3.167	0,7	M. Parkı (1)	0,09	Veri yok	2.500	Veri yok		
		12,2						Veri yok	1	Veri yok		
2.	Çalkaya	1033,9		1.887	11,3	M. Parkı (2)	0,2	Veri yok	21.500	Veri yok		
		1,8						Veri yok	2	Veri yok		
3.	Güzelyurt	407,8		6.001	0,4	M. Parkı (1)	0,07	Veri yok	3.000	Veri yok		
		14,7						Veri yok	1	Veri yok		
4.	Macun	344,3		1.588	2,5	M.Parkı (1)	0,1	Veri yok	4.000	Veri yok		
		4,6						Veri yok	1	Veri yok		
5.	Pınarlı	191,2		6.762	0,3	M.Parkı (2)	0,1	Veri yok	2.500	Veri yok		
		35,3						Veri yok	2	Veri yok		
6.	Sogucaksu	134,1		1.015	1,4	M.Parkı(1)	0,1	Veri yok	1.500	Veri yok		
		7,5						Veri yok	1	Veri yok		

4.4.4. Yeşil alan kullanıcı görüşleri analizi

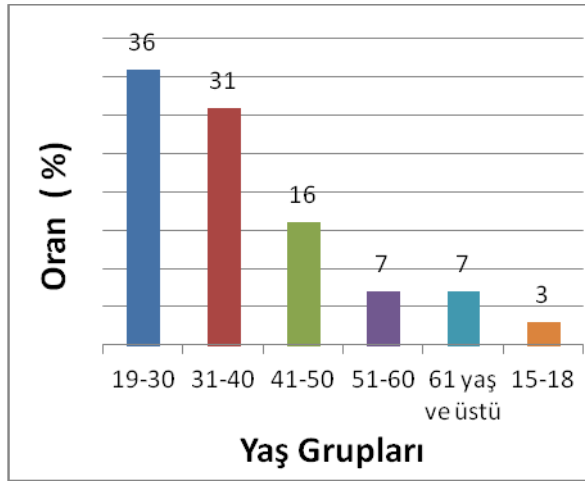
Yöntem bölümünde açıklandığı üzere Antalya kentinde ikamet eden 15 yaş üstü kadın-erkek kullanıcılara toplam 391 anket uygulanmıştır. Anketler soruları 2011 Nisan-2012 Mayıs tarihleri arasında çeşitli dönemlerde yapılmıştır. Anket Antalya kentinin çeşitli parklarında (Karaalioğlu Parkı, Şehitler Parkı, Falez Parkı, Düden Parkı, Atatürk Kültür, mahalle parkları), sokaklarda, iş yerlerinde ve konutlarda yapılmıştır. Anket; Antalya kentinde ikamet eden bireylerin yeşil alanlara yönelik beklenti ve sorunlarını, yeşil alan tercihlerini ve mahallelerindeki yeşil alanlardan memnuniyet ve kullanım sıklıklarını belirlemek, kent için geliştirilecek planlama stratejilerinde fiziksel verilerin dışında kişilerin görüş ve önerilerini de dikkate almak amacıyla yapılmıştır.

4.4.4.1. Kullanıcı profili

Ankete katılan kullanıcıların cinsiyet bakımından % 57'si kadınlardan % 43'ü ise erkeklerden oluşmaktadır (Şekil 4.57). Yaş bakımından ise kullanıcıların yaklaşık %10'u 18 yaşın altında ya da 61 yaşın üstündedir, yüzde 7'si 51-60 yaş grubunda yüzde 16'sı 41-50 yaş grubundadır. Katılımcıların çoğu (yaklaşık %67'si) 19-40 yaş grubundadır (Şekil 4.58).

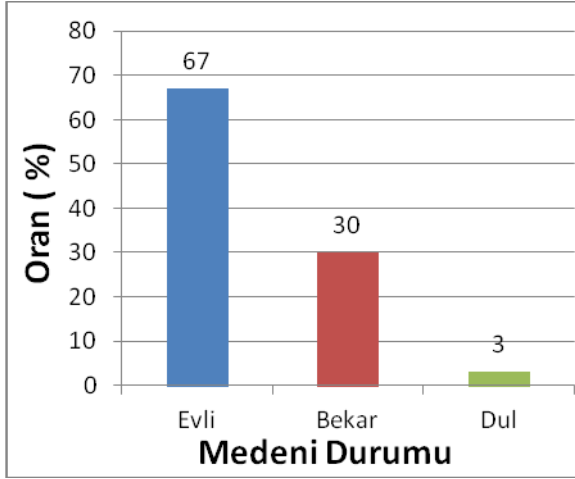

Şekil 4.57. Ankete katılanların cinsiyet dağılımları

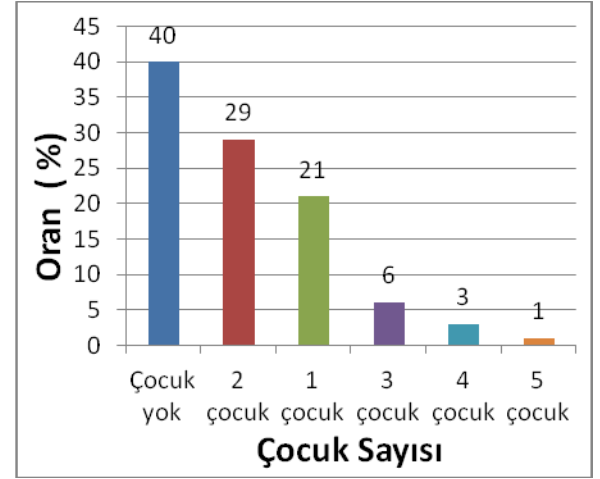

Şekil 4.58. Ankete katılanların yaş dağılımları

Ankete katılan kullanıcıların çoğu evlidir (Şekil 4.59). Evli bireylerin % 40'ının çocuğu bulunmamakta, % 29'unun iki çocuğu ve % 21'inin bir çocuğu ve % 6'sının üç çocuğu, % 3'ünün dört çocuğu ve % 1'inin ise 5 çocuğu olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.60).

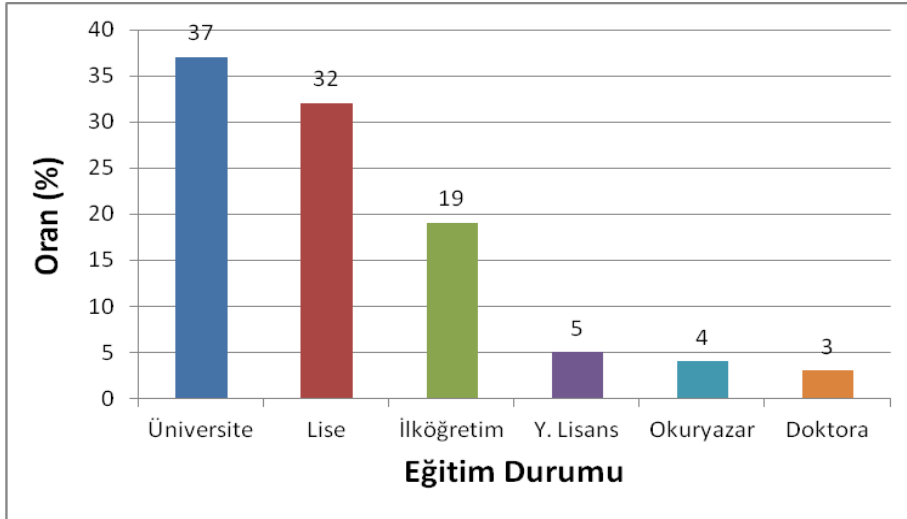

Şekil 4.59. Ankete katılanların medeni durum dağılımları

Şekil 4.60. Ankete katılanların çocuk sayıları

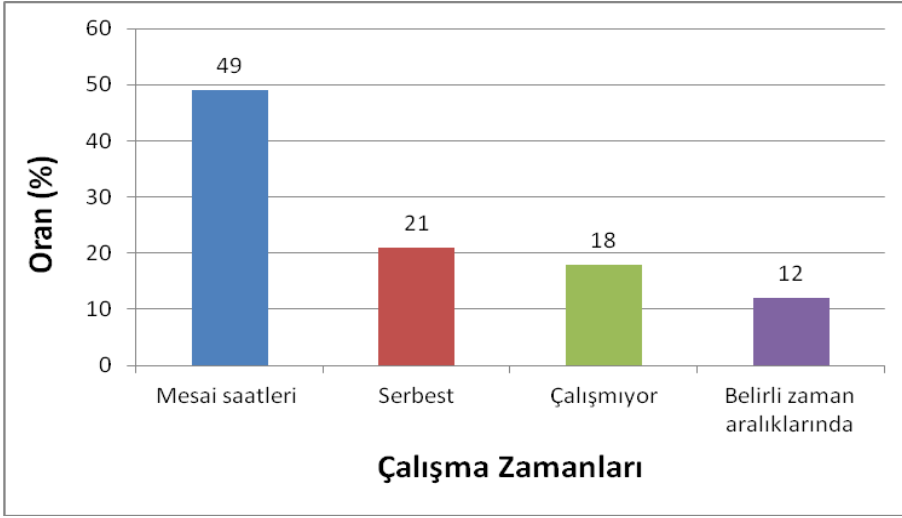
Ankete katılanların eğitim durumuna bakıldığında % 37'sinin üniversite, % 32'sinin lise ve % 19'unun ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Kullanıcıların % 4'ü sadece okur-yazar iken, % 5'i yüksek lisans, % 3'ü ise doktora düzeyinde eğitim durumuna sahiptir (Şekil 4.61).

Şekil 4.61. Ankete katılanların eğitim durumu dağılımları

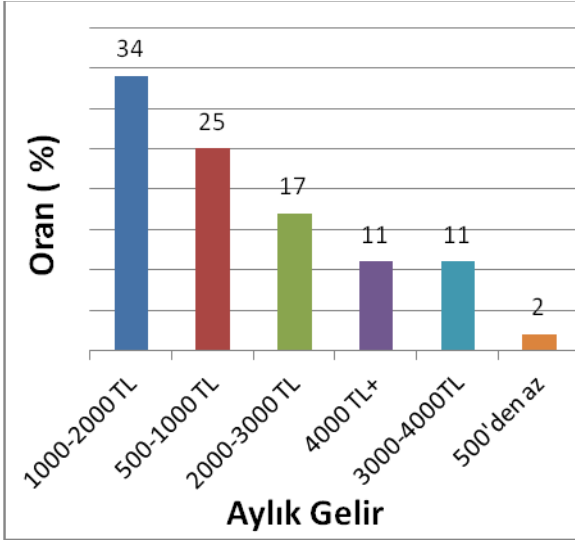
Ankete katılan kullanıcıların meslek dağılımına bakıldığında geniş bir temsiliyet görülmektedir. % 23'ü ticaret ve turizm, % 18'inin ev hanımı, % 10'unun öğretmen-öğretim elemanı, %10 öğrenci, % 9 Sağlık çalışanı, % 8 Kamu çalışanı, % 8 İşçi, % 7 özel sektör, % 6 bankacı, % 1 işsiz oluşturmaktadır.

Çalışan kullanıcıların çalışma zamanları sorulduğunda % 82'sinin çalıştığı, % 18'inin çalışmadığı saptanmıştır. Çalışanların % 49'u mesai saatleri olan 8.30-17.00 zaman diliminde çalışırken, % 21'i serbest, % 12'si değişen zaman aralıklarında çalışmaktadır (Şekil 4.62).

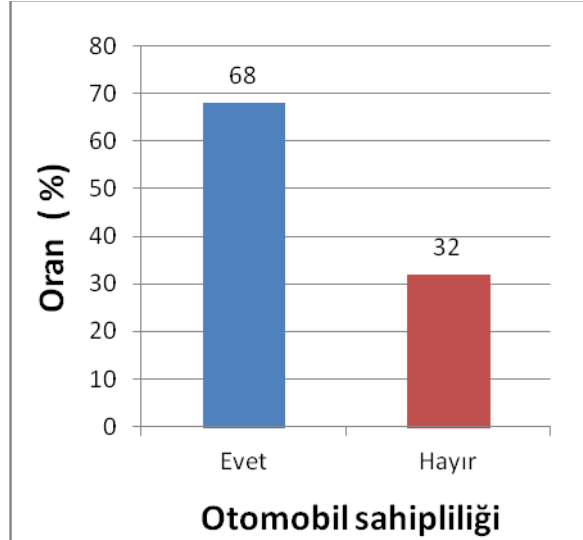

Şekil 4.62. Ankete katılanların çalışma zamanlarının dağılımı

Ankete katılan kullanıcıların aylık gelir durumuna bakıldığında % 34'ünün 1000-2000TL, % 24'ünün 500-1000TL, % 18'inin 2000-3000TL, % 11'inin 4000 TL.'den fazla, % 2'sinin 500'den az bir gelire sahip olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.63). Ankete katılan kullanıcıların % 68'inin otomobilinin olduğu, % 32'sinin ise bulunmadığı belirlenmiştir (Şekil 4.64).

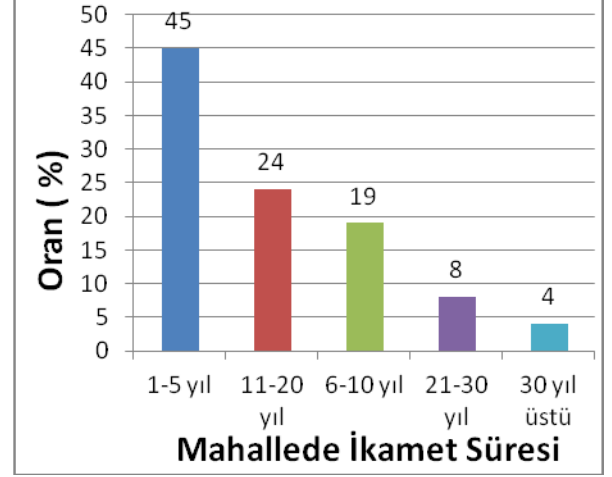
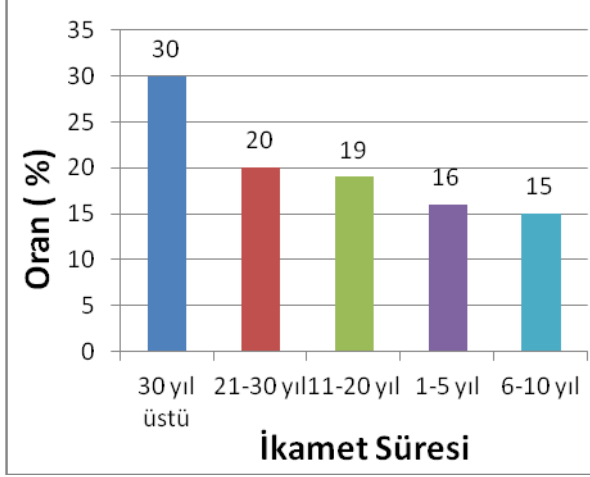
Şekil 4.63. Ankete katılanların aylık gelir dağılımları

Şekil 4.64. Ankete katılanların otomobil sahipliliği dağılımı

Ankete katılan kullanıcıların Antalya'da ikamet süreleri incelendiğinde % 30'unun 30 yıl ve üstü, % 20'sinin 21-30 yıl arası, % 19'unun 11-20 yıl arası, %16'sının 1-5 yıl ve % 15'inin 6-10 yıl arası olarak tespit edilmiştir (Şekil 4.65). Ankete katılan kullanıcıların yaşadıkları mahallede ikamet süreleri incelendiğinde %

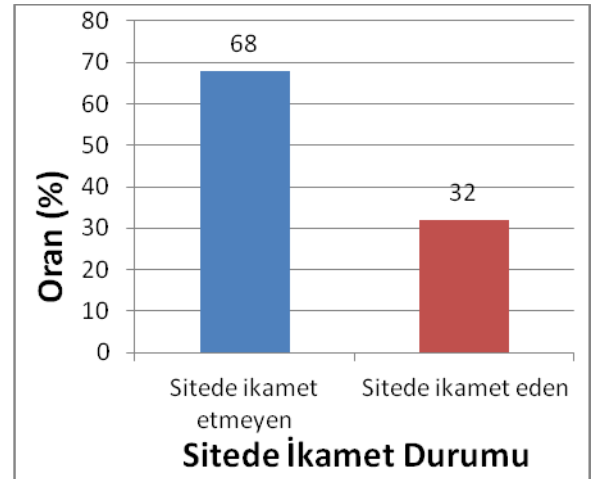
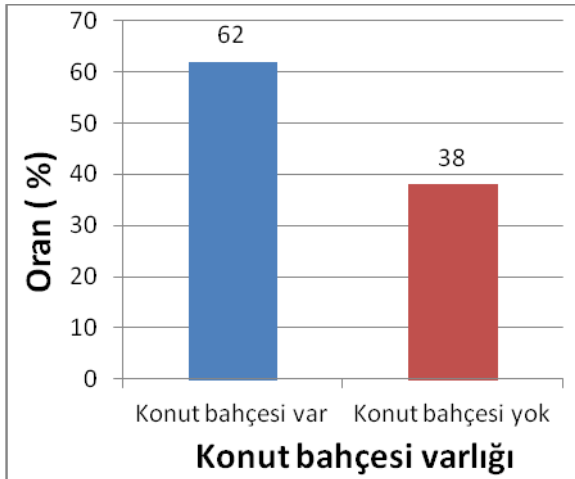
45'i 1-5 yıl arasında, % 24'ü 11-20 yıl arasında, % 19'u 6-10 yıl arasında, % 8'i 21-30 yıl arasında, % 4'ü 30 yıl ve üstü zamanda günümüzde yaşadıkları mahallelerinde ikamet etmektedir (Şekil 4.66).

Şekil 4.65. Ankete katılanların Antalya'daki ikamet süresi

Şekil 4.66. Ankete katılanların yaşadıkları mahalledeki ikamet süresi

Ankete katılan kullanıcıların % 62'sinin yaşadıkları konutun bahçesi bulunmakta, % 38'inin ise bulunmamaktadır (Şekil 4.67). Ankete katılan kullanıcıların % 68'inin sitede oturmadıkları, % 32'sinin ise sitede oturdukları belirlenmiştir (Şekil 4.68).

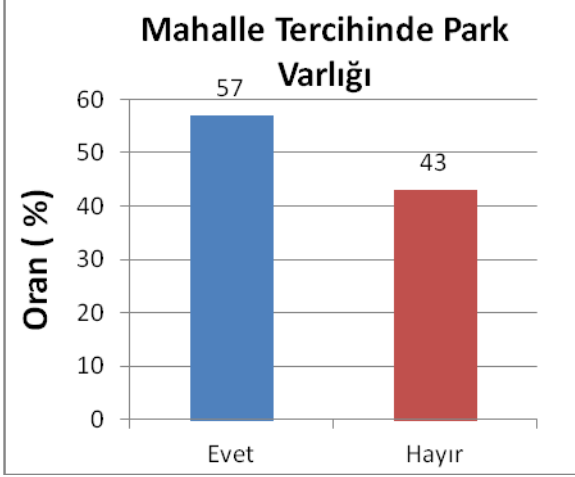

Şekil 4.67. Ankete katılanların konut bahçesi varlığının dağılımı

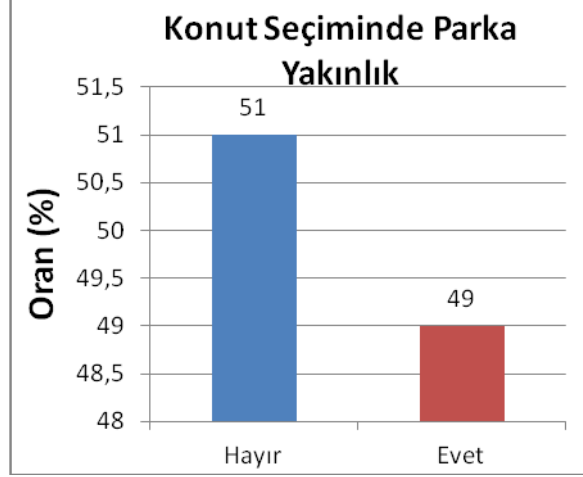
Şekil 4.68. Ankete katılanların sitede ikamet durumu dağılımı

4.4.4.2. Kullanıcıların beklenti ve ihtiyaçları

Ankete katılan kullanıcıların % 57'si için yaşadıkları mahalleyi seçmede parkların varlığı tercih nedeni iken % 43'ü için tercih nedeni olmamıştır (Şekil 4.69). Ankete katılan kullanıcıların % 49'u yaşadıkları konutu seçerken parka yakın olmasına dikkat etmiş, % 51'i dikkat etmemiştir (Şekil 4.70).

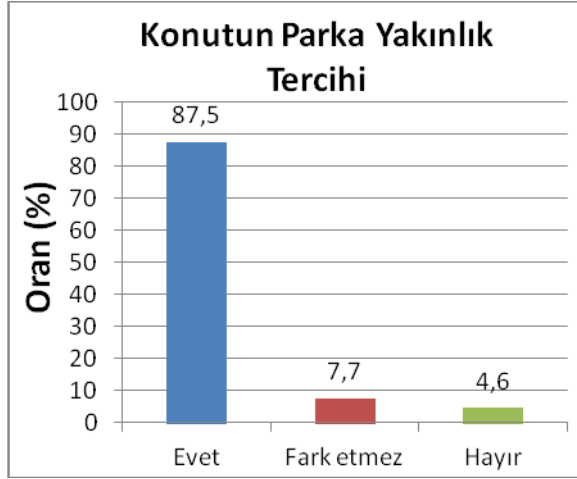

Şekil 4.69. Ankete katılanların yaşadıkları mahalleyi seçerken park tercihlerinin dağılımı

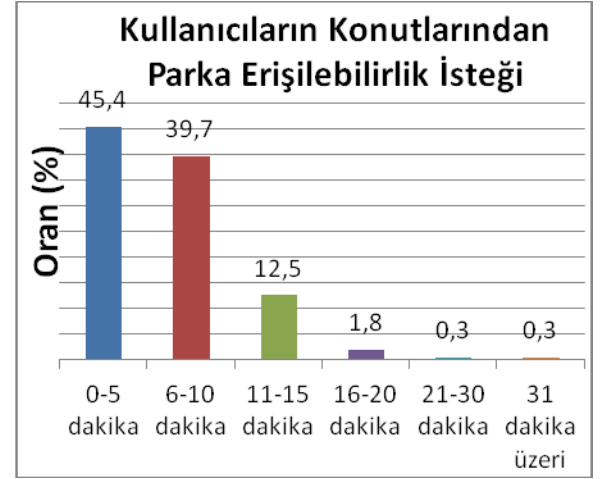

Şekil 4.70. Ankete katılanların yaşadıkları konutu seçerken parka yakın olması tercihlerinin dağılımı

Ankete katılan kullanıcıların % 87,5'i konutunun parka yakın olmasını istemekte, % 4,6'sı ise konutunun parka yakın olmasını istememektedir. % 7,7'lik bir kesim içinse parka yakın olup olmaması önem taşımamaktadır (Şekil 4.71). Konutlarının parka yakın olmasını isteyen kullanıcıların % 45,4'ü konutlarının parklara yürüyerek 0-5 dakikada, % 39,7'si yürüyerek 6-10 dakikada, % 12,5'i 11-15 dakikada, % 1,8'i 16-20 dakikada, % 0,3'ü 21-30 dakikada, % 0,3'ü 31 dakikadan fazla sürede erişilebilir olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Anket sonuçlarına göre kullanıcıların % 97,6 oranında parkların konutlarına 0-15 dakikada erişilebilir olmasını istemektedirler (Şekil 4.72).

Şekil 4.71. Konutunun parka yakın olma isteğinin dağılımı

Şekil 4.72. Kullanıcıların parka erişilebilirlik isteği

4.4.4.3. Kullanıcıların genel ve Antalya özelinde tercihleri

Parklar ve yeşil alanlar halk sağlığını olumlu yönde etkiliyor diyenlerin oranı % 96 iken, parkların ve yeşil alanların halk sağlığını olumlu yönde etkilemediğini düşünenlerin oranı % 4'tür. Buna göre kullanıcıların büyük çoğunluğu parklar ve yeşil alanların halk sağlığını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir (Şekil 4.73). Yine ankete katılanların % 99'u parkların ve yeşil alanların kentleri güzelleştirdiğini düşünmektedir (Şekil 4.74).

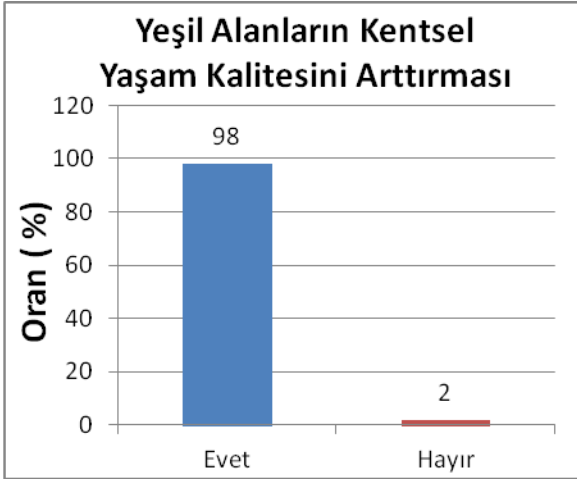
Şekil 4.73. Parklar ve yeşil alanların halk sağlığını olumlu yönde etkileme tercihleri

Şekil 4.74. Parklar ve yeşil alanların kenti güzelleştirmesi tercihleri

Kullanıcıların çoğunluğu parklar ve yeşil alanların kentleri daha yaşanabilir kıldığını belirtmişlerdir (Şekil 4.75) ve kullanıcıların % 98'i "Birçok yeşil alanın olduğu bir kentte yaşamak ister misiniz?" sorusuna evet cevabı vermiştir (Şekil 4.76).

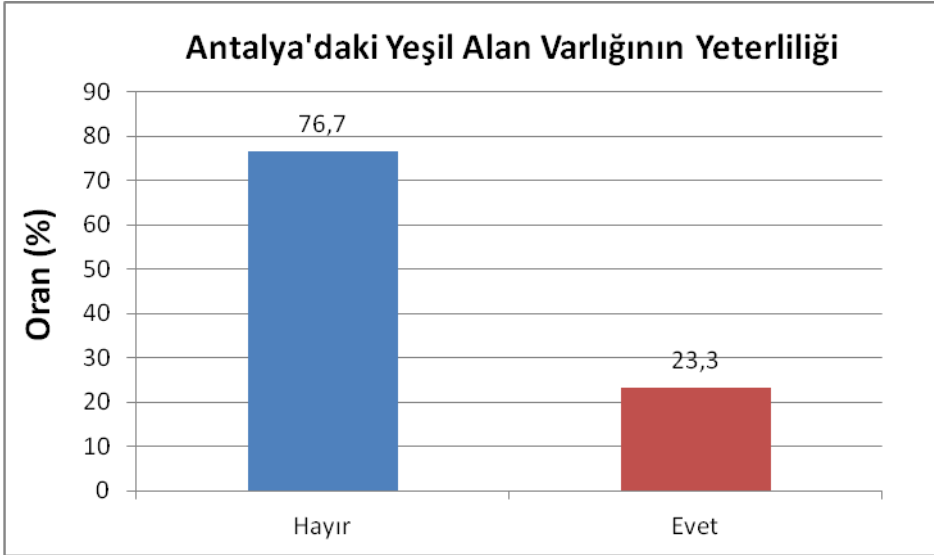

Şekil 4.75. Kullanıcıların parklar ve diğer yeşil alanların kentleri daha yaşanabilir kılma konusunda tercihleri

Şekil 4. 76. Kullanıcıların birçok yeşil alanın olduğu bir kentte yaşama tercihleri

Ankete katılanlara Antalya'daki yeşil alanlara ilişkin sorular da yöneltilmiştir. Antalya'daki yeşil alan varlığını yeterli olup olmadığına dair soruya katılanların % 76,7'si Hayır cevabını vermiştir (Şekil 4.77).

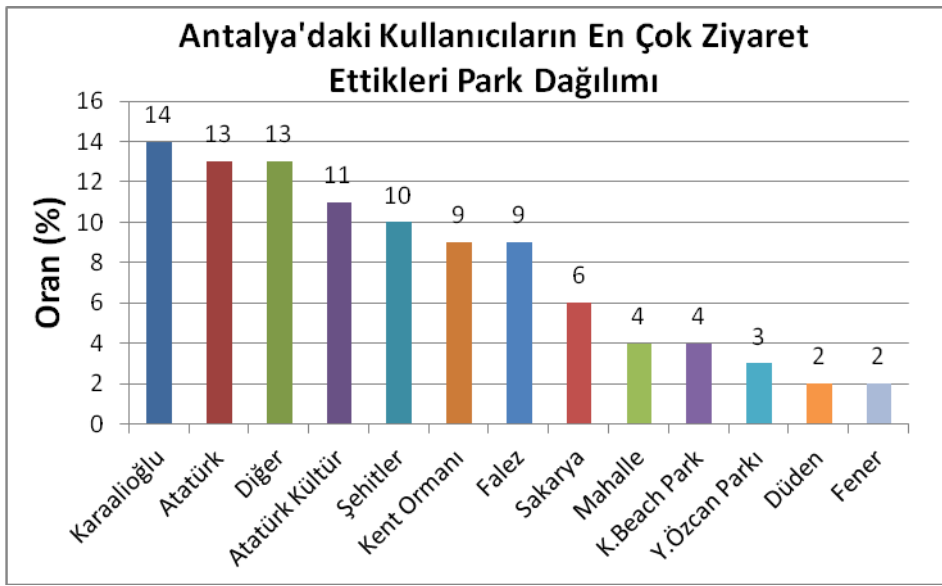

Şekil 4.77. Kullanıcıların Antalya'daki yeşil alan varlığının yeterliliği konusunda düşünceleri

Kullanıcıların kentteki yeşil alanlar hakkındaki bilgilerini sınamayı amaçlayan soruya farklı cevaplar verilmiştir. Kullanıcılar daha çok kent merkezindeki parklar olan ve Muratpaşa Belediye sınırları içerisinde yer alan Karaalioğlu Parkı, Atatürk Parkı ve Atatürk Kültür Parkı ile Kepez belediyesi sınırları içerisinde yer alan Şehitler Parkı,

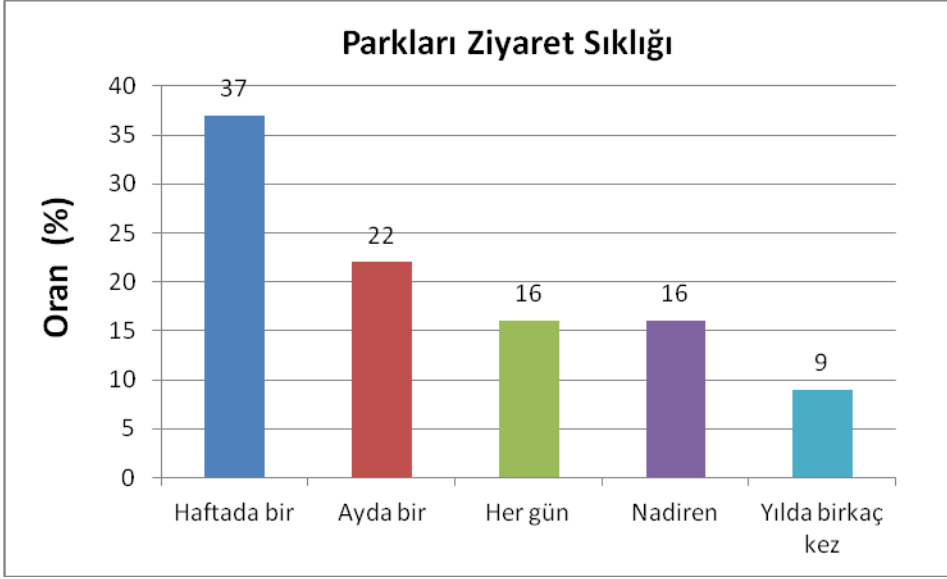
Sakarya Parkı ve Kepez Kent Ormanını bildiklerini söylemişlerdir. Bunlar arasında en büyük oranı Antalya'nın en eski parkı olan Karaalioğlu Parkı % 14,9 ile alırken bunu % 12,9 olan Atatürk Parkı ve % 11,7 ile Atatürk Kùltür Parkı izlemektedir.

Antalya'daki parklardan en çok ziyaret edilene belirlemeyi amaçlayan soruya verilen cevaplara göre en yüksek oranı % 14 ile Muratpaşa belediyesi sınırları içerisinde yer alan Karaalioğlu Parkı almıştır. Bunu yine aynı belediye sınırları içerisinde yer alan Atatürk Parkı % 13 ile, Atatürk Kùltür Parkı % 11 ile, Kepez belediyesi sınırları içerisinde yer alan Şehitler Parkı % 10 ile ve Kent Ormanı ve Muratpaşa belediye sınırları içerisinde yer alan Falez Parkı % 9 ile takip etmiştir (Şekil 4.78). Verilen bu cevaplara göre kullanıcıların en çok kent parklarını tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır.

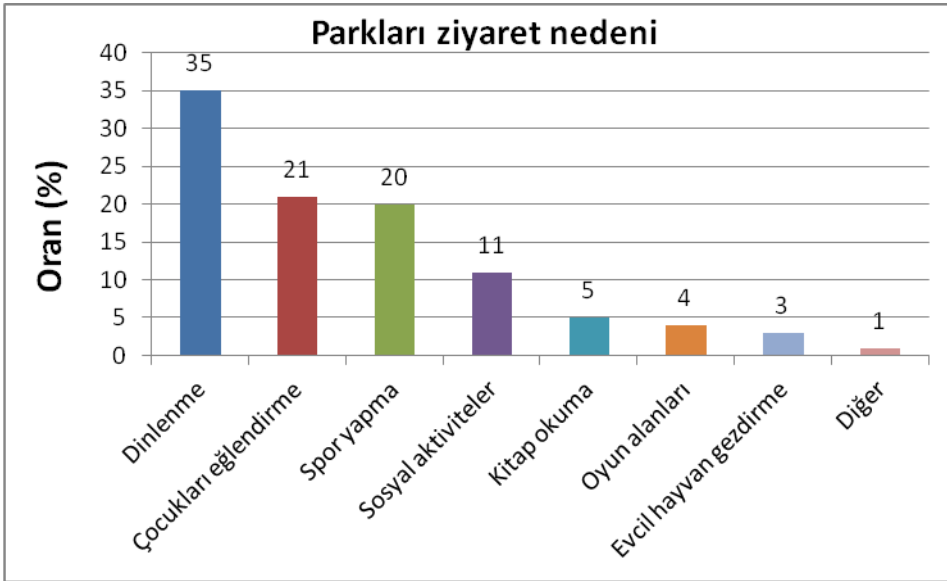
Şekil 4.78. Antalya'daki kullanıcıların en çok tercih ettikleri parkların dağılımı

Kullanıcıların % 37'si parkları haftada bir kez, % 22'si ayda bir kez, % 16'sı her gün, % 16'sı nadiren ve % 9'u ise yılda birkaç kez ziyaret etmektedir. Buna göre kullanıcıların % 75'i parkları en az ayda bir kez ziyaret etmektedirler (Şekil 4.79).

Şekil 4.79. Kullanıcıların yeşil alanları kullanım sıklığının dağılımı

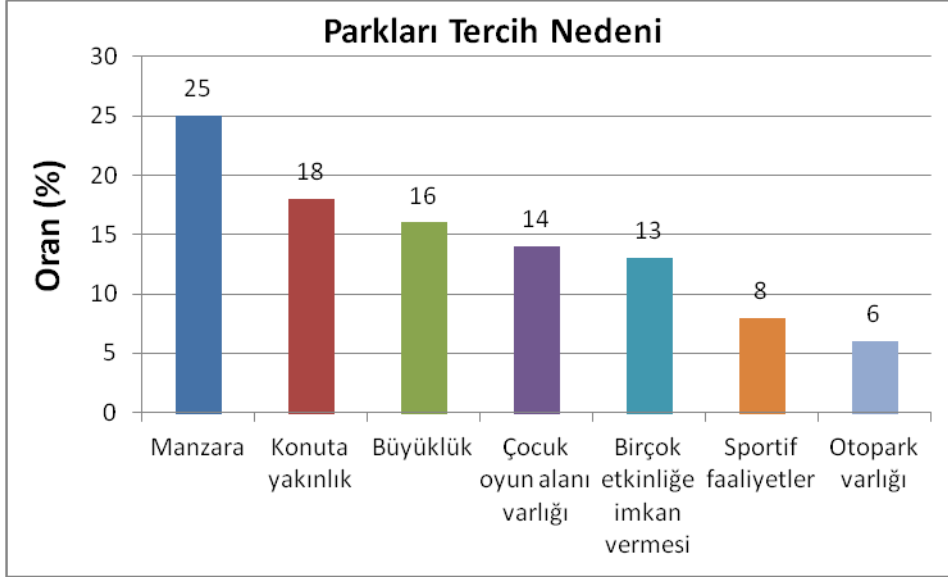
Kullanıcıların parkları ziyaret nedenleri arasında % 35' ile dinlenme, % 21 ile çocukları eğlendirme, % 20 ile spor yapma, % 11 ile sosyal aktiviteler, % 5 ile kitap okuma, % 4 ile oyun alanları, % 3 ile evcil hayvan gezdirme ve % 1 ile diğer nedenler yer almaktadır (Şekil 4.80).

Şekil 4. 80. Parkların ziyaret nedeni dağılımı

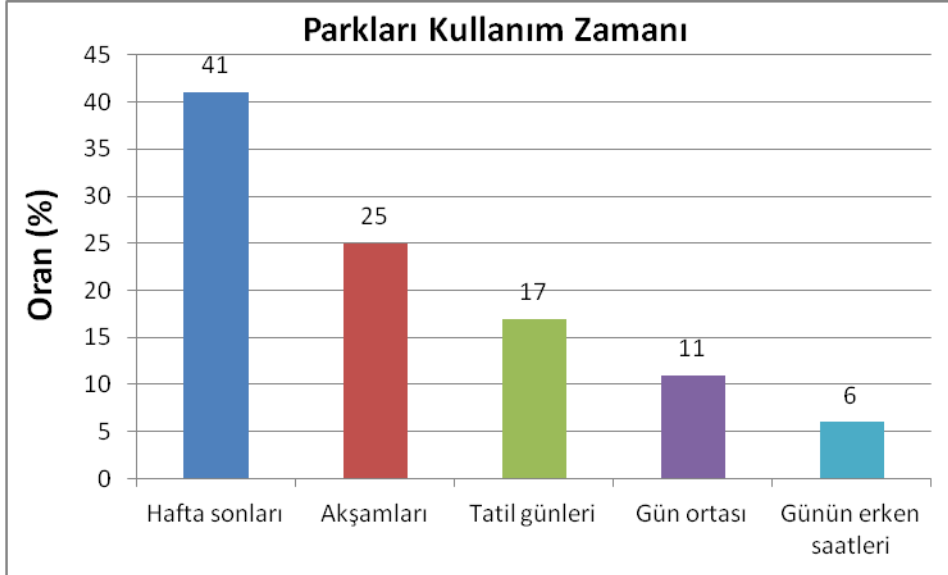
Kullanıcıların parkları tercih nedenleri arasında % 25 ile manzara güzelliği, % 18 ile konuta yakınlık, % 16 ile büyük olması, % 14 ile çocuk oyun alanının varlığı, % 13 ile birçok etkinliğe imkan vermesi, % 8 ile sportif olanaklara imkan vermesi ve % 6 ile otoparkının olması yer almaktadır (Şekil 4.81). Verilen cevaplara göre kullanıcılar için park seçiminde manzaranın önemli bir parametre olduğu, konum ve büyüklüğünde tercihte önemli rol oynadıkları ortaya çıkmaktadır. Park alanlarında çocuk oyun

alanlarının varlığı, birçok etkinliğe imkan vermesi, sportif olanaklara imkan vermesi ve otoparkının olması da kullanıcıların tercihlerinde diğer belirleyici unsurlardır.

Şekil 4.81. Parkların tercih nedeni dağılımı

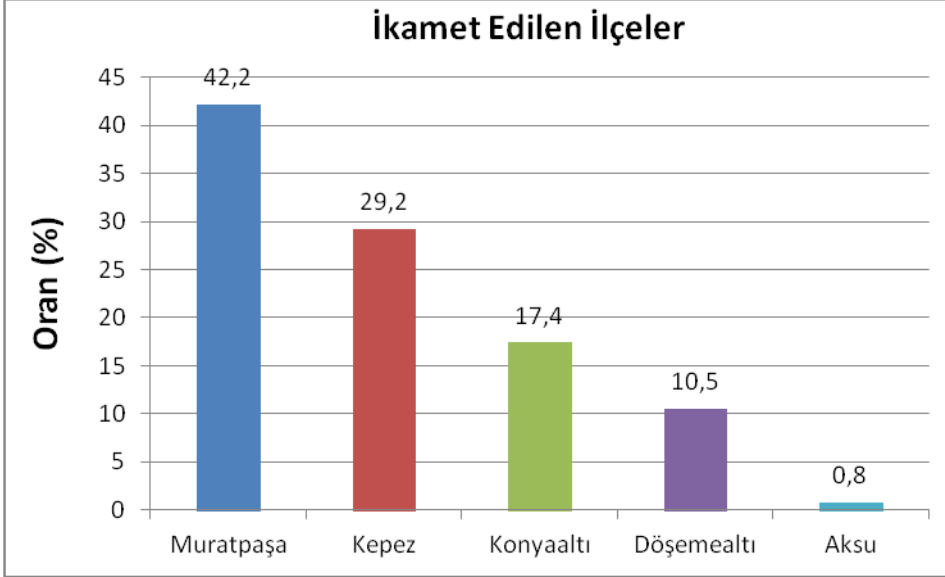
Kullanıcıların % 41'i yeşil alanları hafta sonları kullanırken, %25'i akşamları, % 17'si tatil günleri, % 11'i gün ortası, % 6'sı ise günün erken saatlerinde kullanmaktadır (Şekil 4.82). Verilen cevaplara göre Antalya'daki yeşil alanlar en çok hafta sonları, tatil günleri ve Antalya'nın yazları sıcak bir kent olduğu düşünüldüğünde akşamları kullanılmaktadır.

Şekil 4.82. Parkları kullanım zamanları dağılımı

4.4.4.4. Kullanıcıların mahalle düzeyindeki yeşil alanlara yönelik görüşleri

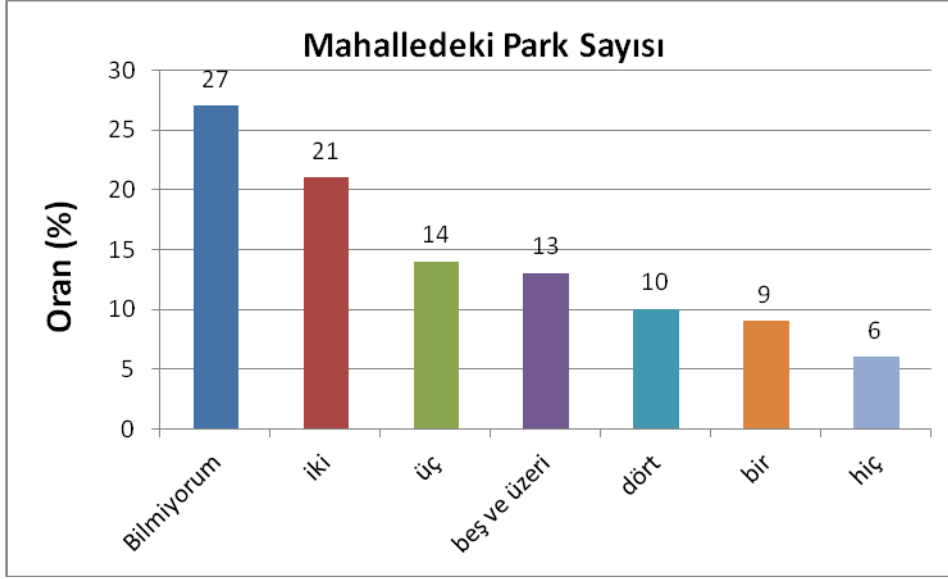
Ankete katılan 391 kişinin % 42,2'si Muratpaşa Belediyesi, % 29,2'si Kepez Belediyesi, % 17,4'ü Konyaaltı Belediyesi, % 10,5'i Döşemealtı Belediyesi ve % 0,8'i Aksu Belediyesinde ikamet etmektedir (Şekil 4.83).

Şekil 4. 83. Ankete katılanların ilçelere göre dağılımı

Mahalle düzeyinde dağılıma bakıldığında ise 92 farklı mahalle sakini ile görüşüldüğü anlaşılmaktadır. Bunların içinden ilk sırada % 11,8 ile Kepez Belediyesine bağlı Yeni Mahalle gelmekte, sırasıyla % 7,2 ile Döşemealtı Belediyesi'ne bağlı Yeşilbayır Mahallesi, % 4,6 ile Muratpaşa Belediyesi'ne bağlı Yeşilbahçe Mah, % 4,1 ile Konyaaltı Belediyesi'ne bağlı Arapsuyu Mahallesi, % 13,6 ile Muratpaşa Belediyesi'ne bağlı Şirinyalı Mahallesi izlemektedir. Elde edilen sonuçlar başlangıçta ilçelere yönelik bir örneklem büyüklüğü tespitine gidilmediği halde tesadüfi olarak ilçe nüfuslarıyla yapılan örneklemelerin orantılı çıktığı söylenebilir.

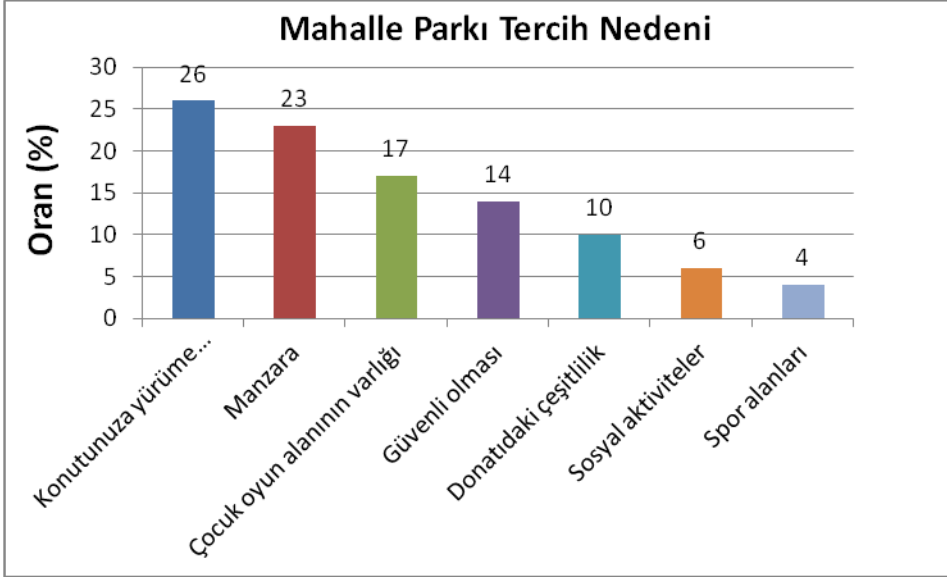
Katılımcılara mahallelerindeki park sayısı sorulduğunda % 27'si bilmedikleri cevabını vermiştir. Diğerleri ise çeşitli cevaplar vermiştir (Şekil 4.84). Buna göre çoğunluk olarak kullanıcılar mahallelerinde kaç park olduğunu bilmemekte, ancak kendi yürüme mesafesi içerisinde yer alan parkları bilmektedir.

Şekil 4.84. Mahalledeki park sayısının dağılımı

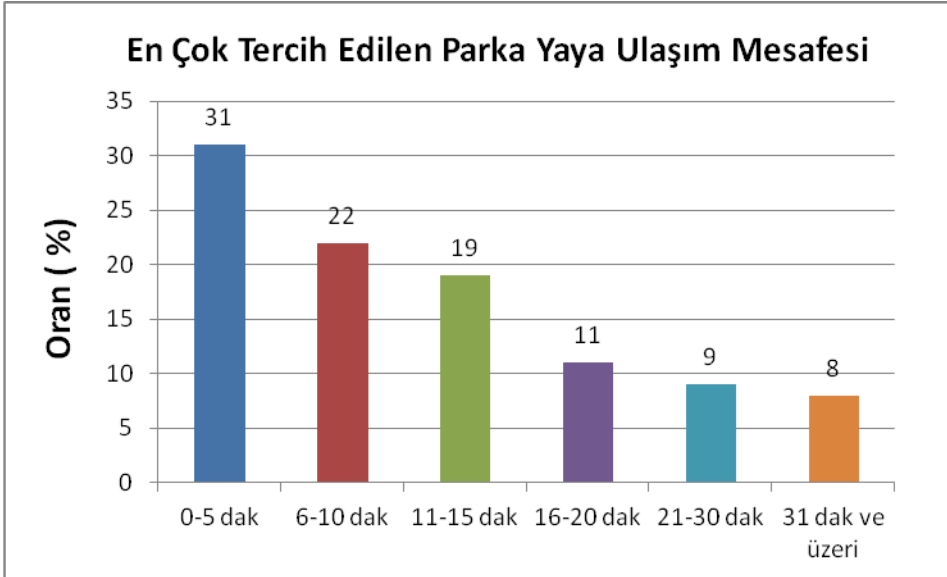
Mahalledeki parklardan en çok ziyaret edilene yönelik soruya kullanıcıların % 31'i konuta en yakın olanı cevabını vermiş, % 12'si Şehitler Parkı, cevabını verirken % 7'si ise hiçbirini cevabını vermiştir. Verilen cevaplar kullanıcıların daha çok mahallelerinde kendilerine en yakın parkı ziyaret ettiklerini ortaya koymaktadır. Ziyaret edilen diğer parklar ise mahalle parkı niteliğinden çok kent parkı niteliğinde olan ve alanca büyük parklardır ki, bireyler bunları ziyaret etmeyi tercih etmektedirler.

Mahalle parklarını tercih nedeni sorulduğunda % 26 oranında konutuna yürüme mesafesinde olması, % 23 oranında manzarasının olması, % 17 oranında çocuk oyun alanının olması, % 14 oranında güvenli olması, % 10 oranında donatıdaki çeşitlilik, % 6 oranında sosyal aktivitelerin düzenlenmesi ve % 4 oranında spor alanının bulunması cevapları verilmiştir (Şekil 4.85). Cevaplara göre kullanıcılar mahalle parkı tercihi yaparken çoğunlukla konutuna yürüme mesafesinde olmasını ve manzarasının güzelliğini dikkate almaktadırlar.

Şekil 4.85. Gideceği parkı tercih etme nedenleri

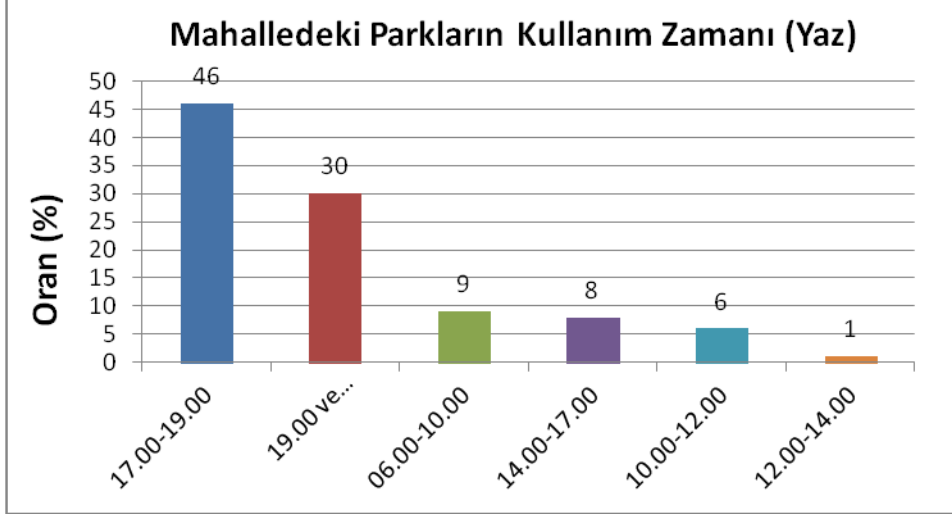
Mahalledeki parklardan en fazla tercih edilen yürüme mesafesine yönelik soruya verilen cevaplara göre kullanıcıların % 31'inin en çok gitmeyi tercih ettikleri parkların yaya olarak konutlarına uzaklığının 0-5 dakika olduğu, % 22'sinin 6-10 dakika olduğu, % 19'unun 11-15 dakika olduğu, % 11'inin 16-20 dakika olduğu, % 9'unun 21-30 dakika olduğu, % 8'inin 31 dakika ve üzeri olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.86). Buna göre kullanıcıların % 72'sinin mahallelerinde en çok gitmek istedikleri parkların konutlarına olan uzaklığının 0-15 dakika arasında olduğunu ortaya çıkmaktadır.

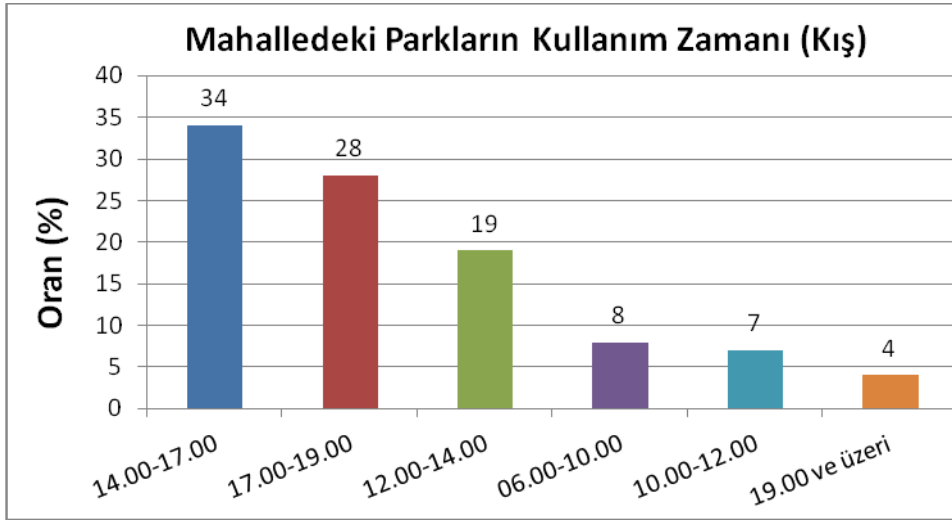
Şekil 4.86. En çok gidilen parkın yaya olarak konutunuza uzaklığı

Mahalledeki parkların kullanım zamanını belirlemeye yönelik soru Antalya'nın iklimsel özellikleri dikkate alınarak yaz ve kış dönemi olarak iki farklı zaman aralığı için sorulmuştur. Kış döneminde kullanıcıların % 34'ü 14.00-17.00 zaman aralığında

parkları kullanmayı tercih ederken, % 28'i 17.00-19.00 zaman aralığında, % 19'u 12.00-14.00 zaman aralığında, % 8'i 06.00-10.00 zaman aralığında, % 7'si 10.00-12.00 zaman aralığında, % 4'ü ise 19.00'dan sonraki saatlerde parkları kullanmayı tercih etmektedirler (Şekil 4.87). Yaz döneminde ise kullanıcıların % 46'sı 17.00-19.00 zaman aralığında, % 30'u 19.00 ve üzeri saatlerde, % 9'u 06.00-10.00 zaman aralığında, % 8'i 14.00-17.00 zaman aralığında % 6'sı 10.00-12.00 zaman aralığında, % 1'i 12.00-14.00 zaman aralığında parkları kullanmaktadır (Şekil 4.88).

Şekil 4.87. Mahalledeki parkın günün hangi zaman aralığında kullanıldığının dağılımı (Kış Dönemi)

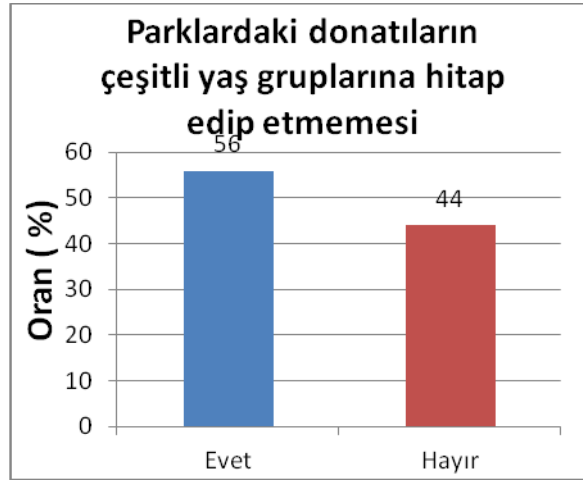
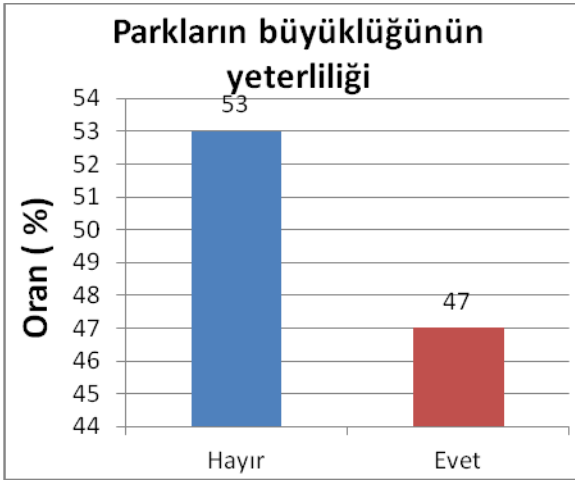
Şekil 4.88. Mahalledeki parkları günün hangi zaman aralığında kullanıldığının dağılımı (Yaz Dönemi)

Mahalle parklarının kullanım zamanlarına ilişkin verilen cevaplar kentlerdeki iklimsel faktörlerin park kullanım zamanlarında farklılığa neden olduğunu göstermiştir. Antalya'da kış döneminde bireylerin % 34'ü 14.00-17.00 zaman diliminde parkları

kullanmayı tercih ederken, yaz döneminde gündüzleri havanın sıcak olmasından dolayı bu oran % 8'e düşmektedir. Yazın kullanıcıların % 30'u 19.00 ve üzeri saatlerde park kullanımını tercih ederken, kışın bu saatlerde park kullanımını tercih edenlerin oranı % 4'tür. Kışın kullanıcıların % 19'u parkları 12.00-14.00 zaman diliminde kullanımını tercih ederken, yazın bu oran % 1'e düşmektedir. Kış döneminde kullanıcıların % 28'i 17.00-19.00 zaman aralığında parkları kullanmayı tercih ederken, yaz döneminde bu zaman aralığında kullanımını tercih edenlerin oranı % 46'dır. Kışın daha çok gündüz 14.00-17.00 arasında yoğun kullanımının görüldüğü parklarda, yaz döneminde havanın biraz daha serinlediği 17.00-19.00 arası ve 19.00 ve sonrası park kullanımının arttığı söylenebilir.

Parkların büyüklüğünün yeterliliğine yönelik soruya Evet diyenlerin oranı % 47 iken, Hayır diyenlerin oranı % 53 'tür (Şekil 4.89). Parklardaki donatıların çeşitli yaş gruplarına hitap edip etmediğine yönelik soruya kullanıcıların % 56'sı Hayır, % 44'ü Evet cevabını vermiştir (Şekil 4.90).

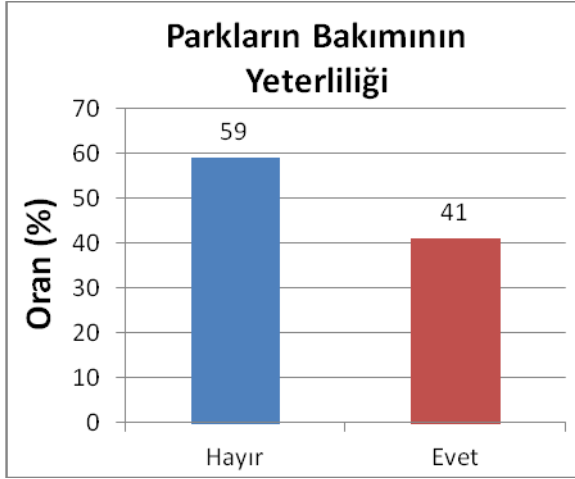

Şekil 4.89. Parkların büyüklüğü yeterliliği dağılımı

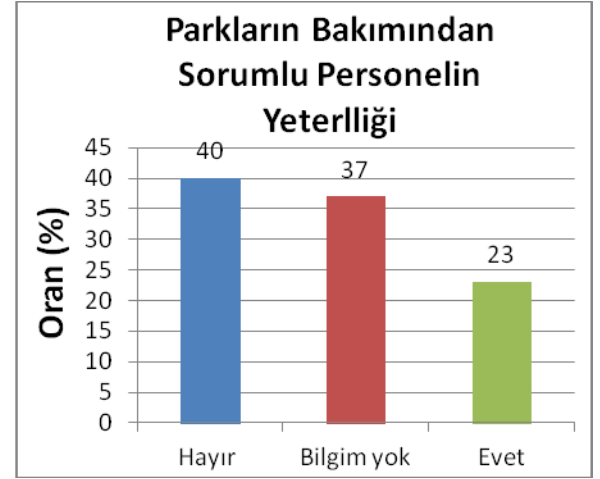
Şekil 4.90. Parklardaki donatılar çeşitli yaş gruplarına hitap etme durumu

Verilen cevaplar parkların büyüklüğü ve parklardaki donatıların çeşitli yaş grupları açısından uygunluğu konusunda birbirine yakın görüşlerin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Mahalledeki parkların bakımının yeterli olup-olmadığı sorusuna kullanıcıların % 59'u Hayır, % 41'i Evet cevabını vermiştir (Şekil 4.91). Parkların bakımından sorumlu personelin yeterliliğiyle ilgili soruya ise kullanıcıların % 40'ı Hayır, % 37'si bilgim yok, % 23'ü Evet cevabını vermiştir (Şekil 4.92). Buna göre kullanıcıların çoğunluğu parkların bakımını ve personel sayısını yeterli bulmamaktadır.

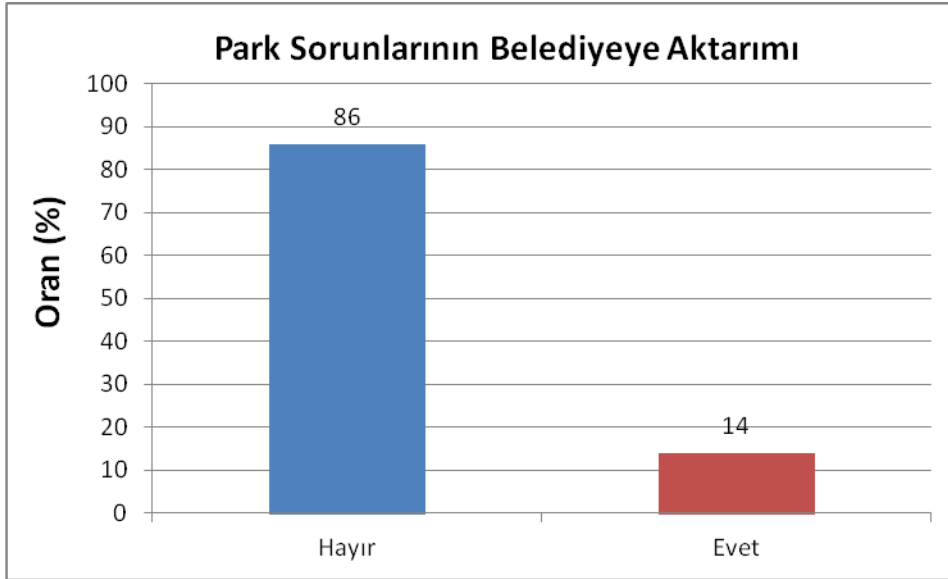

Şekil 4.91. Parkların bakımı yeterli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı

Şekil 4.92. Parkların bakımından sorumlu personel yeterli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı

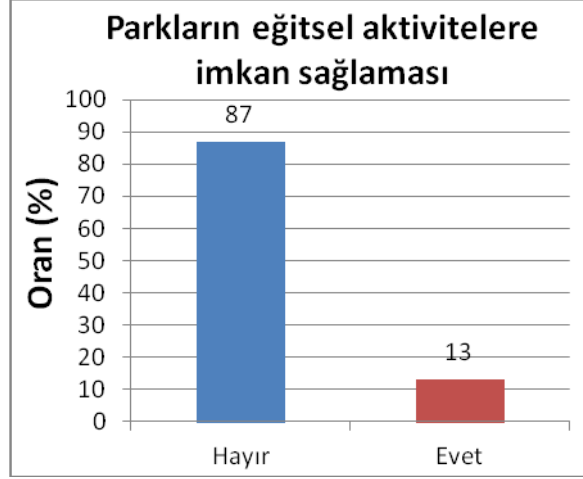
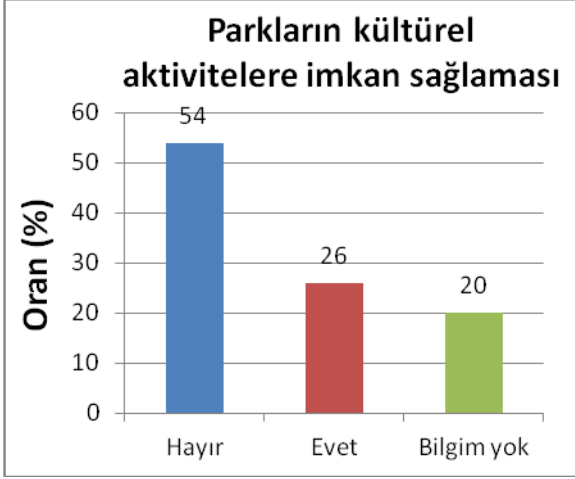
Parkların sorunlarıyla ilgili bugüne kadar belediyenin ilgili birimiyle irtibata geçilip- geçilmediği sorusuna kullanıcıların % 86'sı Hayır, % 14'ü Evet cevabını vermiştir (Şekil 4.93). Buna göre kullanıcıların çoğunluğu parkların sorunlarıyla ilgili bugüne kadar belediyenin ilgili birimiyle irtibata geçmemiştir. Bu da kentin sorunlarına duyarlı olma anlamında değerlendirilmesi gereken bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Şekil 4.93. Parkların sorunlarıyla ilgili bugüne kadar belediyenin ilgili birimiyle irtibata geçtiniz mi sorusuna verilen cevapların dağılımı

Kullanıcılara mevcut yeşil alanların çeşitli aktivitelere imkan verip-vermediği de sorulmuştur. Parkların kültürel aktivitelere imkan verip vermediğine yönelik soruya kullanıcıların % 54'ü Hayır, %26'sı Evet ve % 20'si bilgim yok cevabını vermişlerdir (Şekil 4.94). Parkların eğitime yönelik aktivitelere imkan verip-vermediğine yönelik

soruya ise kullanıcıların % 87'si Hayır, % 13'ü Evet cevabını vermiştir (Şekil 4.95). Buna göre kullanıcıların çoğunluğu parklarda kültürel ve eğitsel aktivitelerin yeterli olmadığını düşünmektedir.

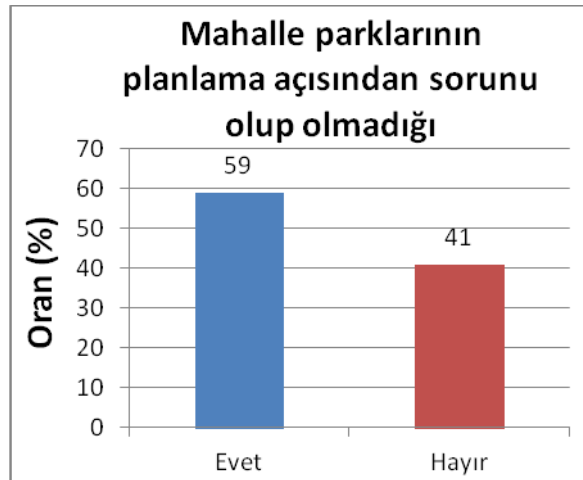
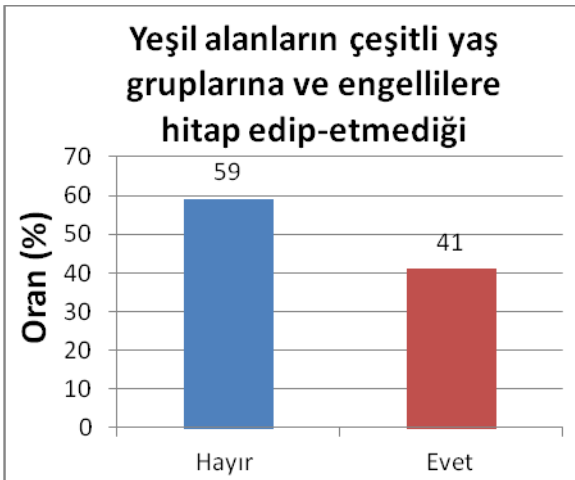

Şekil 4.94. Parklar kültürel aktivitelere imkan sağlıyor mu sorusuna verilen cevapların dağılımı

Şekil 4.95. Parklarda eğitime yönelik aktiviteler yeterli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı

Yeşil alanların çeşitli yaş gruplarının ve engellilerin ihtiyacına cevap verip vermediğine ilişkin soruya kullanıcıların % 59'u Hayır, % 41'i Evet cevabını vermiştir (Şekil 4.96). Alınan sonuçlar kullanıcıların çoğunluğunun Antalya'daki parklar ve yeşil alanların yaşlı, genç, çocuk, engelli, çeşitli yaş grubundaki ve çeşitli özellikteki insanların kullanımını teşvik etmediğini düşündüğünü ortaya koymaktadır.

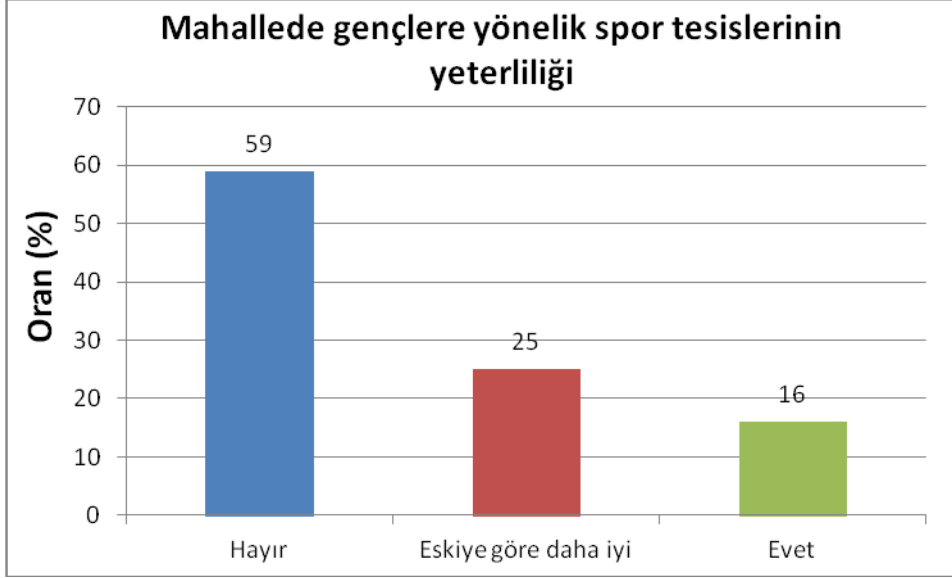
Mahalle parklarının planlama açısından sorunlar taşıyıp-taşımadığına verilen cevaplar kullanıcıların % 59'unun sorun olduğunu düşündüğünü % 41'inin ise sorun olmadığını düşündüğünü ortaya koymaktadır (Şekil 4.97).

Şekil 4.96. Parkların çeşitli kullanıcılara hitap ediyor mu sorusuna verilen cevapların dağılımı

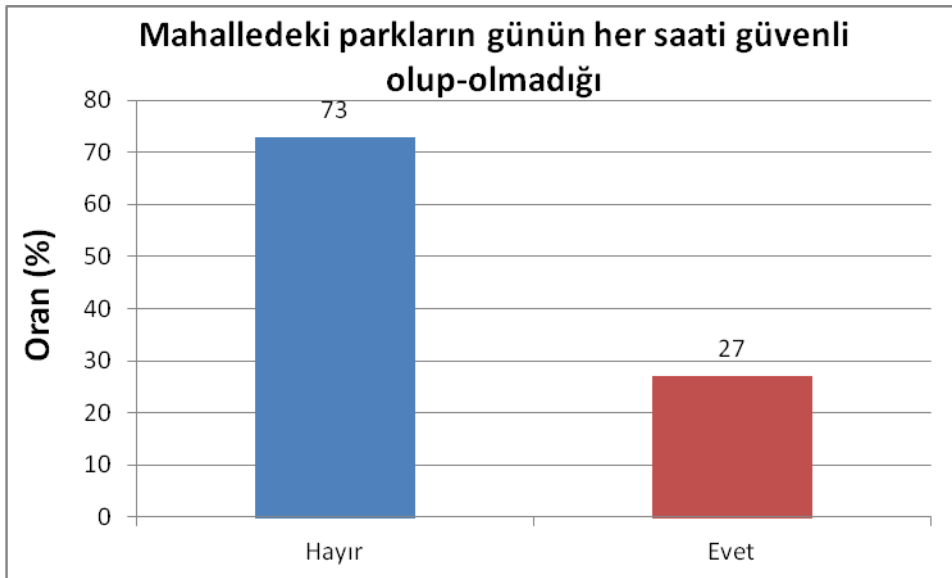
Şekil 4.97. Mahallenizdeki parklar planlama açısından sorunlar taşıyor mu sorusuna verilen cevaplar

Mahallenizdeki gençlere yönelik spor tesislerinin yeterli olup-olmadığı sorusuna, kullanıcıların % 59'u Hayır, % 25'i Eskiye göre daha iyi, % 16'sı Evet cevabını vermişlerdir (Şekil 4.98). Verilen cevaplar kullanıcıların çoğunluğunun mahallelerindeki gençlere yönelik spor tesislerinin yeterli olmadığını düşündüğünü ortaya koymaktadır.

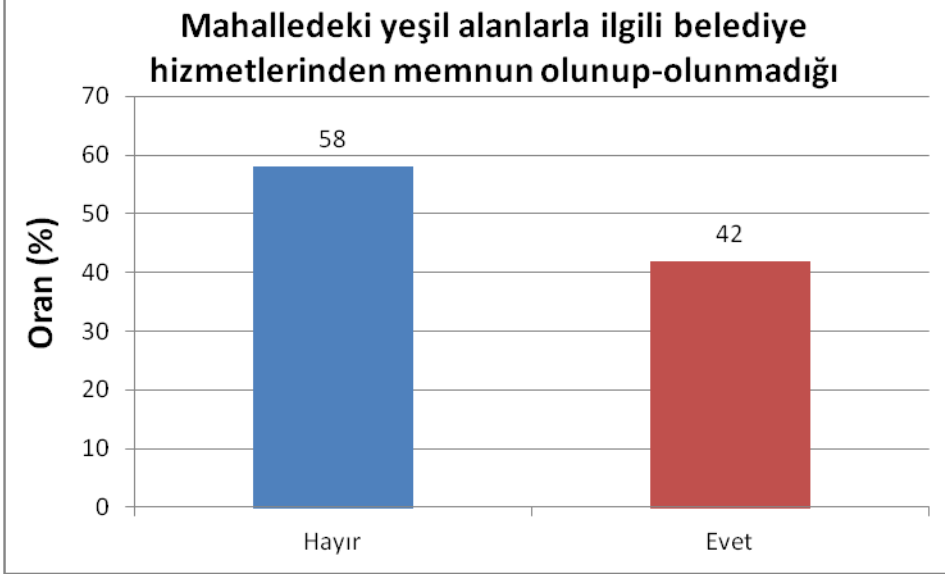
Şekil 4.98. Mahallenizde gençlere yönelik spor tesisleri yeterli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı

Mahalledeki parkların günün her saati güvenli olup-olmadığı sorusuna, kullanıcıların %73'ü Hayır, %27'si Evet cevabını vermiştir (Şekil 4.99).

Şekil 4.99. Mahallenizdeki parklar günün her saati güvenli mi sorusuna verilen cevapların dağılımı

Mahalledeki yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinde memnun olup olunmadığı sorusuna, kullanıcıların % 58'i Hayır, % 42'si Evet cevabını vermiştir (Şekil 4.100). Buna göre kullanıcıların çoğunluğu mahallerindeki parklar ve yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinden memnun değildir.

Şekil 4.100. Mahallenizdeki parklar ve yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinden memnun musunuz sorusuna verilen cevapların dağılımı

Mahallenizdeki parkların en önemli sorununa yönelik soruya verilen cevaplar aşağıdaki şekilde gruplandırılmıştır:

1. Parkların yetersiz olması

- Parkların sayı bakımından yetersizliği
- Parkın olmaması
- Ağaçlık alanın olmaması
- Parkların konuta uzak olması

2. Bakım sorunları

- Hayvan pislikleri
- Bakımsızlık
- Temizlik sorunu

3. Güvenlik sorunları

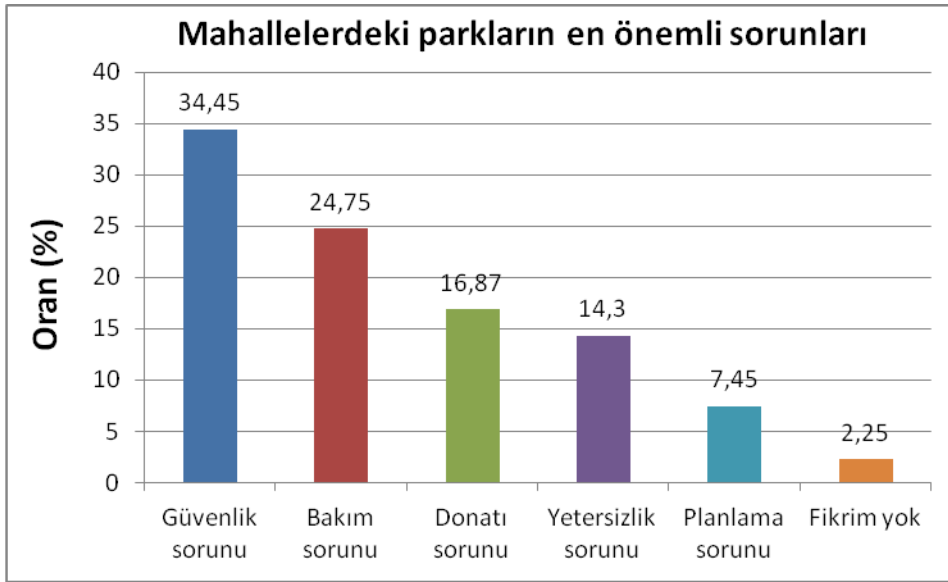
- Başıboş hayvanların varlığı
- Aydınlatmanın yetersiz oluşu
- Genel güvenlik sorunu
- Parklarda tinerci ve içki içenlerin olması

4. Donatı eksikliği

- Tuvaletin olmaması
- Kent mobilyalarının yetersiz ve uygunsuz oluşu
- Çevre düzenlemesinin yetersiz olması
- İşlevsiz olması
- Donatıların her yaşa hitap etmemesi

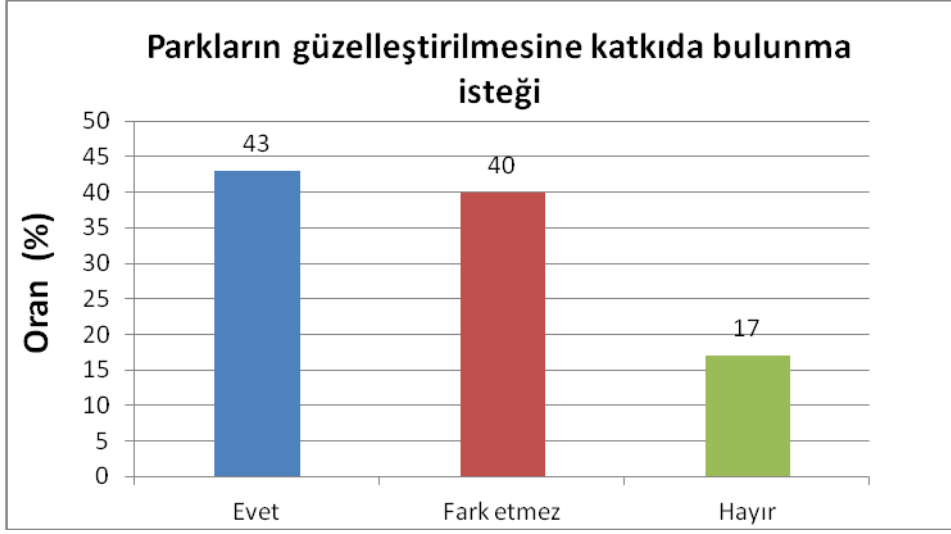
- Spor alanlarının yetersizliği
  - Donatıların yetersizliği
  - Sosyal aktivitelerin yetersizliği
  - Donatıların engelli kullanımına olanak vermemesi
5. Planlama Sorunları
- Otopark eksikliği
  - Tasarım sorunları
  - Alan yetersizliği

Soruya verilen cevaplar bu beş ana grup alınarak değerlendirildiğinde % 34 oranıyla mahallelerdeki parkların en önemli sorununun güvenlik olduğu, bunu % 25 oranıyla temizlik sorunlarının, % 17 oranıyla donatı yetersizliğinin ve % 14 ile park alanlarının sayı bakımından yetersizliğinin izlediği anlaşılmaktadır (Şekil 4.101).

Şekil 4.101. Mahalledeki parkların en önemli sorunlarının dağılımı

Kullanıcılara parkların daha etkin kullanımı ve güzelleştirilmesine katkıda bulunmak isteyip istemedikleri sorulmuş olup kullanıcılar % 43 oranında Evet, % 40 oranında Fark etmez, % 17 oranında Hayır cevabı vermişlerdir (Şekil 4.102). Verilen cevaplar kullanıcıların önemli bir kısmının kullanımı ve güzelleştirilmesi için katkıda bulunmayı istediklerini ortaya koymaktadır. Bu da bireylerin parkların etkin kullanımı ve güzelleştirilmesi konusunda sorumluluk alma isteğinde olduklarını göstermektedir.

Şekil 4.102. Parkların güzelleştirilmesine katkıda bulunmaya yönelik cevapların dağılımı

4.4.4.5 Kullanıcı görüşlerinin çapraz analizi

Çalışma kapsamında kullanıcı görüşlerinin çapraz analizi de yapılmış ve bu analizde Ki-kare testlerinden yararlanılmıştır. Araştırma Muratpaşa, Konyaaltı, Kepez, Döşemealtı ve Aksu belediyeleri için yapılmış, ancak analizlerin daha anlamlı çıkması açısından Aksu belediyesinde ikamet eden az sayıda kullanıcı anketi göz ardı edilmiştir.

Kullanıcıların ikamet ettiği mahallelerin içinde yer aldığı belediyeler ile kullanıcıları mahalle parklarının büyüklüğünün yeterliliğine ilişkin verdikleri cevaplar çapraz sorgulandığında, belediyeler ile mahalleler arasında anlamlı şekilde farklılaşmanın olduğu görülmüştür (Çizelge 4.47). Döşemealtı belediyesi sınırları içinde ikamet eden kullanıcıların çoğunluğu parkların büyüklüğünü yetersiz bulurken, Muratpaşa, Konyaaltı, Kepez belediyeleri sınırları içinde park büyüklüğünü yeterli / yetersiz bulan kullanıcı oranları yaklaşık olarak birbirine eşittir.

Çizelge 4.47. Belediyeler ile mahalle parklarının büyüklüğü cevaplarının ki-kare çizelgesi

			Parkların büyüklüğü yeterli mi?		Toplam
			Evet	Hayır	
Belediye	Muratpaşa	Sayı	81	83	164
		Oran (%)	49,4	50,6	100,0
	Konyaaltı	Sayı	32	36	68
		Oran (%)	47,1	52,9	100,0
	Kepez	Sayı	60	54	114
		Oran (%)	52,6	47,4	100,0
	Döşemealtı	Sayı	10	31	41
		Oran (%)	24,4	75,6	100,0
Toplam		Sayı	183	204	387
		Oran (%)	47,2	52,8	100,0

$X^2=10,222$; $df=3,387$, $p=0,017$

Kullanıcıların ikamet ettiği belediyeler ile mahalle parklarının bakımı yeterli olup olmadığına ilişkin kullanıcı görüşlerinin çapraz sorgu sonuçları belediyeler ve parkların büyüklüğü arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir (Çizelge 4.48). Döşemealtı belediyesi sınırları içinde ikamet eden kullanıcıların çoğunluğu parkların bakımını yetersiz bulurken, Konyaaltı ve Kepez’de bakımını yeterli bulan ve bulmayan arasında çok büyük bir fark görülmemekte, Muratpaşa’da parkların bakımını yeterli bulmayanların oranı % 57,6’yı oluşturmaktadır.

Çizelge 4.48. Belediyeler ile park bakımının yeterliliğine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi

			Parkınızın bakımı yeterli mi?		Toplam
			Evet	Hayır	
Belediye	Muratpaşa	Sayı	70	95	165
		Oran (%)	42,4	57,6	100,0
	Konyaaltı	Sayı	30	38	68
		Oran (%)	44,1	55,9	100,0
	Kepez	Sayı	59	55	114
		Oran (%)	51,8	48,2	100,0
	Döşemealtı	Sayı	2	39	41
		Oran (%)	4,9	95,1	100,0
Toplam		Sayı	161	227	388
		Oran (%)	41,5	58,5	100,0

$X^2=27.838$, $df= 3,388$, $p=0,000$

Kullanıcıların ikamet ettiği belediyeler ile mahallelerindeki parkların bakımından sorumlu personelin yeterliliği sorusuna verilen cevapların çapraz analizinde anlamlı bir farklılaşma görülmüştür (Çizelge 4.49). Bu soruya Muratpaşa ve Konyaaltı belediye sınırları içerisinde ikamet eden kullanıcıların % 20'si parkların bakımından sorumlu personelin yeterli olduğunu düşünmekte, Diğer % 80'lik çoğunluk parklarda sorumlu personelin yeterliliği konusunda bilgilerinin olmadığını ve personelin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Kepez'de parkların bakımından sorumlu personel oranı % 40 ile diğer belediyeler arasında en yüksek oranı oluşturmaktadır. Döşemealtı belediyesi sınırları içerisinde ikamet eden kullanıcılardan parkların bakımından sorumlu personelin yeterli olmadığını ve bilgilerinin olmadığını belirtenlerin oranı hemen hemen eşittir. Parkların bakımından sorumlu personel sayısını yeterli bulanların oranı % 4,9 ile oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.49. Belediyeler ile park bakımından sorumlu personelin yeterliliğine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi

			Parkların bakımından sorumlu personel yeterli mi?			Toplam
			Evet	Hayır	Bilgim Yok	
Belediye	Muratpaşa	Sayı	34	62	69	165
		Oran (%)	20,6	37,6	41,8	100,0
	Konyaaltı	Sayı	14	25	29	68
		Oran (%)	20,6	36,8	42,6	100,0
	Kepez	Sayı	40	47	27	114
		Oran (%)	35,1	41,2	23,7	100,0
	Döşemealtı	Sayı	2	20	19	41
		Oran (%)	4,9	48,8	46,3	100,0
Toplam	Sayı	90	154	144	388	
	Oran (%)	23,2	39,7	37,1	100,0	

$X^2=22,837$; $df=6,388$, $p=0,001$

Kullanıcıların ikamet ettiği belediyeler ile mahallelerindeki parklar ve yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinden memnuniyetinin belirlenmesine yönelik verilen cevapların çapraz analizinde anlamlı bir farklılık görülmüştür (Çizelge 4.50). Bu analiz sonucunda Kepez belediyesinde ikamet eden kullanıcılar dışında diğer belediyelerde ikamet eden kullanıcılar belediye hizmetlerinden memnun olmadığını belirtmişlerdir. Kepez belediyesinde ikamet eden kullanıcıların % 52.6'sı belediye hizmetlerinden memnun olduğunu belirtmiştir. Konyaaltı Belediyesi % 63.2 oranında, Muratpaşa belediyesi % 54.5, Döşemealtı belediyesi % 92.5 oranında parklar ve yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinden memnun olmadığını ifade etmiştir.

Çizelge 4.50. Belediyeler ile parklarla ilgili belediye hizmetlerinin memnuniyetine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi.

			Mahallenizdeki parklar ve yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinden memnun musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Belediye	Muratpaşa	Sayı	75	90	165
		Oran (%)	45,5	54,5	100,0
	Konyaaltı	Sayı	25	43	68
		Oran (%)	36,8	63,2	100,0
	Kepez	Sayı	60	54	114
		Oran (%)	52,6	47,4	100,0
	Döşemealtı	Sayı	3	37	40
		Oran (%)	7,5	92,5	100,0
	Toplam	Sayı	163	224	387
		Oran (%)	42,1	57,9	100,0

$X^2=26,385$; $df=3,387$, $p=0,000$

Kullanıcıların ikamet ettiği belediyeler ile mahallelerindeki parkların en önemli sorunlarına ilişkin kullanıcı görüşlerinin çapraz sorgu sonuçları belediyeler ile parkların sorunları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (Çizelge 4.51). Muratpaşa belediyesinde parkların en önemli sorunu % 58 ile güvenlik olurken bunu % 19,8 ile temizlik, % 7,4 ile planlama sorunları, % 6,4 ile donatı eksikliği, % 4,9 ile park alanlarının sayı bakımından yetersizliği izlemektedir. Konyaaltı belediyesinde ikamet eden kullanıcıların genel değerlendirmeleri incelendiğinde yine ilk sorunun % 41,2 ile güvenlik olduğu, bunu % 22,1’şer yüzde ile temizlik ve park alanlarının sayı bakımından yetersizliği, % 8,8 ile donatı eksikliği, % 4,4 ile fikrim yok diyenler ve % 1,5 ile planlama sorunları izlemektedir. Kepez belediye sınırları içerisinde ikamet eden kullanıcıların park alanlarıyla ilgili ilk sorunu % 43 ile güvenlik gelmekte bunu, % 17,5 ile temizlik, % 13,2 ile donatı eksikliği, % 10,5 ile planlama sorunları ve park alanlarının sayı bakımından yetersiz oluşu izlemektedir. Fikrim yok diyenlerin oranı % 4,4’tür. Döşemealtı belediye sınırları içerisinde ikamet eden kullanıcıların mahallelerindeki parkların en önemli sorunu % 43,9 ile temizlik gelirken bunu, % 24,4 ile güvenlik, % 19,5 ile park alanlarının sayı bakımından yetersiz oluşu, % 7,3 ile donatı eksikliği, % 2,4 ile planlama sorunları ve fikrim yok diyenler izlemektedir.

Çizelge 4.51. Belediyeler ile parkların en önemli sorununun belirlenmesine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi

		Mahallenizdeki parkların en önemli sorunu nedir?							Toplam
		Fikrim yok	Park alanlarının bakımından yetersizliği	Temizlik	Güvenlik	Donatı eksikliği	Planlama sorunları		
Belediye	Muratpaşa	Sayı	6	8	32	94	10	12	162
		Oran%	3,7	4,9	19,8	58,0	6,2	7,4	100,0
	Konyaaltı	Sayı	3	15	15	28	6	1	68
		Oran%	4,4	22,1	22,1	41,2	8,8	1,5	100,0
	Kepez	Sayı	6	12	20	49	15	12	114
		Oran%	5,3	10,5	17,5	43,0	13,2	10,5	100,0
	Döşemealtı	Sayı	1	8	18	10	3	1	41
		Oran%	2,4	19,5	43,9	24,4	7,3	2,4	100,0
	Toplam	Sayı	16	43	85	181	34	26	385
		Oran%	4,2	11,2	22,1	47,0	8,8	6,7	100,0

$X^2=46,263$; $df=15,385$, $p=0,000$

Kullanıcıların ikamet ettiği belediyeler ile kentteki hangi parkları-yeşil alanları biliyorsunuz soruları arasında anlamlı bir farklılık gözükmemektedir ($X^2=330,337$ $df=12$ $p=0,000$).

Kullanıcıların ikamet ettiği belediyeler ile kentteki parkların hangilerinin bilindiği sorusuna verilen cevapların çapraz analizinde sonuçların daha anlamlı çıkması açısından Aksu belediyesinde yapılan az sayıda anket göz ardı edilmiştir. Yapılan çapraz analizinde anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Kullanıcılar hangi belediye sınırları içerisinde yaşıyorsa o belediye sınırları içerisinde veya yakınında yer alan parkları daha iyi bildiği sonucuna varılmıştır. Örneğin Muratpaşa belediye sınırları içerisinde yaşayan kişilerin birinci sırada bildikleri park, Karaalioğlu Parkı ikincisi Atatürk Parkı ve üçüncüsü Atatürk Kültür Parkı olarak tespit edilmiştir. Bu parkların üçü de Muratpaşa belediye sınırları içerisinde konumlanmıştır. Kepez Kent Ormanı ve Şehitler Parkı bu sıranın sonlarını oluşturmaktadır. Konyaaltı belediye sınırları içerisinde ikamet eden kullanıcıların en çok bildiği parklar/yeşil alanların ilk sırasını Atatürk Kültür, Karaalioğlu ve Atatürk parkları gelmekte bunları Kepez Kent Ormanı ve Şehitler Parkı izlemektedir. Kepez Belediye sınırları içerisinde ikamet eden kullanıcılar ilk sırada Kepez Belediye sınırları içerisinde yer alan Şehitler Parkı ve Kepez Kent Ormanını bildiklerini daha sonra bunu Karaalioğlu, Atatürk ve Atatürk Kültür Parkları izlemektedir. Döşemealtı belediye sınırları içerisinde ikamet eden kullanıcılar ise ilk sırada Kepez Kent Ormanını, Atatürk Kültür Parkı, Atatürk ve Karaalioğlu Parkını bildiklerini belirtmişlerdir (Çizelge 4.52).

Çizelge 4.52. Belediyeler ile hangi parkları/yeşil alanların bilinirliğine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi

		Belediyeler				Toplam
		Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Döşemealtı	
Parklar / yeşil alanlar	Atatürk	82	36	22	10	150
	Karaalioğlu	105	36	25	6	172
	Kepez Kent Ormanı	20	11	43	25	99
	Atatürk Kültür	69	45	9	14	137
	Şehitler	4	1	71	0	76
		280	129	170	55	634
$X^2=330,337$ df=12 p=0,000						

Kullanıcıların ikamet ettiği mahalleler ve kentteki hangi parkları biliyorsunuz sorusuna verilen cevapların çapraz analizinde anlamlı bir farklılık görülmüştür (Çizelge 4.53). Bu analizi yaparken kentteki en çok bilinen dört yeşil alan olan Atatürk Parkı, Karaalioğlu Parkı, Kepez Kent Ormanı ve Atatürk Kültür Parkı alınmıştır.

Çizelge 4.53. Yaşadığımız mahalle ile kentteki hangi parkları/ yeşil alanların bilinirliğine ilişkin cevapların ki-kare çizelgesi

		Mahalleler				Toplam
		Arapsuyu	Yeşilbahçe	Yeni	Yeşilbayır	
Parklar/yeşil alanlar	Atatürk	5	11	10	7	33
	Karaalioğlu	6	14	9	4	33
	Kepez Kent Ormanı	3	3	18	18	42
	Atatürk Kültür	11	5	0	11	27
	Toplam	25	33	37	40	135
$X^2=40,268$ df=9 p=0,000						

4.4.5. Belediye yeşil alan politika analizi

Çalışma alanı sınırları içinde yer alan 5 ilçe belediyesinin yeşil alanlara ilişkin izledikleri politika ve uygulamaları belirlemek üzere, belediyelerin ilgili birimleriyle görüşmeler yapılmış ve elde edilen bilgiler aşağıdaki 5 başlık altında toplanmıştır:

1. Kentsel yeşil alan sistemi
2. Özel yeşil alanlar

3. Yeşil alanların finansmanı
4. Yeşil politika ve stratejilerin yerel yönetimlerdeki önemi
5. Politikaların gelişimi

Kentsel yeşil alan sistemi ana başlığı altında belediyelerle yapılan görüşmelerde bölgesel bir yeşil alan sistem yaklaşımının varlığı sorgulanmış, elde edilen cevaplar Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı'nın bazı mahallelerinde akarsu veya su kenarlarında park alanlarının ve yeşil alanların oluşumunun bir hedef olduğunu ortaya koymuştur. Tüm belediyeler için bir yeşil alan sistemi mevcut değildir (Çizelge 4.54).

Çizelge 4.54. Belediyelere yönelik yeşil alan sistem cevapları

Belediyeler	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Yeşil koridor oluşturma (doğal çizgilerini izleyen, akarsular v.s.)	x	x	x	-	-
Yeşil koridor oluşturma (Ulaşım arterleri v.s.)	-	-	-	-	-
Yeşil kuşak	-	-	-	-	-
Büyük yeşil yamalar oluşturma	-	-	-	-	-
Yeşil parçaları birbirine bağlama	x	x	-	-	-
Ormanlar	x	x	x	x	x
Tarım alanları	x	x	x	x	x

Parklar yapılırken halkın konutlarında bu parklara ulaşım kolaylığının dikkate alınıp-alınmadığına ilişkin soruya Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı ve Döşemealtı belediyeleri özellikle buna dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir. Bunlardan Muratpaşa belediyesi yaptığı anket çalışmalarıyla eksiklikleri saptayıp uygulama programlarına aldıklarını ifade etmiştir (Çizelge 4.55).

Çizelge 4.55. Belediyelerin kentteki yeşil alanları uygulamada erişilebilirliği dikkate alma durumu.

Cevap	Belediyeler				
	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Evet	x	x	x	x	-
Hayır	-	-	-	-	x

Özel yeşil alanlar başlığı altında sorulan sorularda; ilk olarak belediyelerin sınırları içerisinde hangi tip yeşil alanların bulunduğu ve bunlara ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Belediye sınırları içerisinde yeşil alan tipi olarak; konut bahçeleri, kamu kurum ve kuruluş bahçeleri, mahalle parkları bulunmaktadır. Muratpaşa ve Konyaaltında kent meydanları bulunmaktadır. Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı'nda kent parkları bulunurken Döşemealtı ve Aksu'da kent parkı ve meydan bulunmamaktadır (Çizelge 4.56).

Çizelge 4.56. Yeşil alan tipleri dağılımı

Belediyeler	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Bahçeler (konut, fabrika, kamu binaları v.s)	x	x	x	x	x
Kentsel Parklar	x	x	-	-	-
Mahalle Parkları	x	x	-	x	x
Bölge Parkları	-	x	x	-	-
Meydanlar	x	-	x	-	-
Oyun Alanları-semt spor sahaları	x	x	x	x	x
Mesire Alanları	-	x	x	x	-

Belediyelerin tespitlerine göre kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının ne kadar olduğu görüşmelerde sorulmuş, Muratpaşa belediyesinin Avrupa Standartlarında olduğu, Kepez belediyesi'nin 17,1 m² olduğu, Konyaaltı'nın 11,62 m² olduğu, Döşemealtı ve Aksu'da böyle bir hesaplama yapılmadığı belirtilmiştir (Çizelge 4.57).

Çizelge 4.57. Belediyelerin kişi başına düşen aktif yeşil alan hesaplamaları

Belediyeler	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Kişi başına düşen aktif yeşil alan m ² /kişi	Avrupa standartlarında	17,10	11,62	Bilinmiyor	Bilinmiyor

Belediyelere yeşil alanların kentte hangi işlevleri yerine getirildiğinin belirlenmesine yönelik sorulan soruya verilen cevaplar tüm belediyeler için rekreasyon olarak ifade edilmiştir (Çizelge 4.58).

Çizelge 4.58. Yeşil alanların işlevleri dağılımı

Belediyeler	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
İşlevler	Rekreasyon	Rekreasyon	Rekreasyon	Rekreasyon	Rekreasyon

Belediyelere son on yıl içerisinde (2002 yılından itibaren) yeşil alan değişimini hem kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı olarak hem de toplam yeşil alan yüzey değişimi olarak sorulmuş, tüm belediyeler kendi yetki alanlarında yeşil alanların yüzey alanı ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı olarak arttığını ifade etmişlerdir (Çizelge 4.59).

Çizelge 4.59. Son on yılda yeşil alanların değişimi

Belediyeler		Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Toplam Yüzey	Artış	x	x	x	x	x
	Azalış	-	-	-	-	-
Kişi başına düşen aktif yeşil alan	Artış	x	x	x	x	x
	Azalış	-	-	-	-	-

Belediyelere son on yıldaki (2002 yılından itibaren) yeşil alanlara ilişkin projeler

sorulmuş ve Muratpaşa belediyesinin ve Kepez Belediyesi'nin kentsel yeşil alanlara yönelik projelerin diğer belediyelere göre daha fazla olduğu söylenebilir (Çizelge 4.60).

Çizelge 4.60. Son 10 yıldaki yeşil alanlara ilişkin projeler

	Belediyeler				
	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Proje sayısı	6	3	1	-	-
Proje adı	Falez Park Fener Yeşil Kuşak Falez Halk Plajı Spor Parklar Temalı Parklar Düden Park	Kepez Kent Ormanı Masa Dağı Seyir Terası Yörük Park	Konyaaltı Kent Meydanı	-	-

Belediyelerin son on yılda tasarlanan yeşil alan tipinin tespitine ilişkin görüşme sonuçlarına göre belediyelerin daha çok oyun alanları ve mahalle parkları oluşturmayı bunu kentsel ölçekte parklar takip etmektedir (Çizelge 4.61).

Çizelge 4.61. Son 10 yılda tasarlanan yeşil alanların tipi ve büyüklüğü

	Belediyeler				
	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Kentsel Parklar	Falez Parkı Düden Parkı	Şehitler Parkı Sakarya Parkı	Konyaaltı Sahil düzenlemesi	-	-
Mahalle Parkları	x	x	x	x	x
Bölge Parkları	-	Kepez Kent Ormanı	-	-	-
Meydanlar	Muratpaşa Belediyesi meydanı	-	Konyaaltı Kent Meydanı	-	-

*Çizelge belediyelerin WEB sayfası, faaliyet raporları ve yetkililer tarafından verilen bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Yeşil alanların finansmanı başlığı altında belediyelerle yapılan görüşme neticesinin sonuçlarına ve belediyelerin stratejik plan ve faaliyet raporlarıyla doğrulanmış verilere göre belediyeler içinde 2012 yılı için en fazla bütçeye sahip belediye 160.000.000 TL. ile Kepez belediyesi olurken bunu 156.003.033 TL. ile Muratpaşa belediyesi, 103.448.000 TL. ile Konyaaltı belediyesi, 66.800.000 TL. ile Döşemealtı belediyesi, 35.000.000 TL. ile Aksu belediyesi izlemektedir. Park ve Bahçeler Müdürlüğü bünyesinde yeşil alanlara ayrılan bütçe sıralamasında 31.121.000 TL. ile Kepez belediyesi ilk sırada bulunmakta bunu 18.303.528 TL. ile Muratpaşa belediyesi, 15.000.000 TL. ile Konyaaltı belediyesi, 5.368.300 TL. ile Döşemealtı belediyesi ve 1.461.000 TL. ile Aksu belediyesi izlemektedir. Yeşil alanlara ayrılan bütçenin toplam bütçe içindeki paylarını incelediğimizde en fazla payı % 19,4 ile Kepez belediyesi alırken, % 14,5 ile Konyaaltı belediyesi, % 11,7 ile Muratpaşa belediyesi, % 8 ile

Döşemealtı belediyesi ve % 4,1 ile Aksu belediyesi izlemektedir. Tüm belediyelerde yeşil alan çalışmalarına ayrılan bütçede geçen yıllara göre artış olduğu görülmektedir (Çizelge 4.62).

Çizelge 4.62. Belediyeler tarafından yeşil alan için ayrılan 2012 yılı bütçe miktarı

Bütçe	Belediyeler				
	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Yeşil alanlar için ayrılan bütçe (bin TL)	18.303	31.121	15.000	5.368	1.461
Toplam bütçe (bin TL)	156.003	160.000	103.448	66.800	35.000
Yeşil alanlar için ayrılan bütçenin toplam bütçe içindeki oranı	% 11,7	% 19,4	% 14,5	% 8,0	% 4,1
Geçen yıla göre;	Artış	Artış	Artış	Artış	Artış

Belediyelerin park ve bahçeler müdürlüğündeki personel sayıları incelendiğinde en fazla personel sayısına sahip belediye 106 kişi ile Kepez belediyesi olurken, bunu 40 personel ile Muratpaşa, 22 personel ile Döşemealtı, 7 personel ile Aksu belediyesi izlemektedir (Çizelge 4.63) .

Çizelge 4.63. Belediyelerin park ve bahçeler biriminde çalışan personel sayısı

Personel sayısı	Belediyeler				
	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Memur	5	2	Bilgi yok	4	2
Sözleşmeli Personel	6	3	Bilgi yok	7	2
Geçici işçi	4	-	Bilgi yok	2	-
Sürekli işçi	25	101	Bilgi yok	9	3
Toplam	40	106	Bilgi yok	22	7

Yeşil politika ve stratejilerin yerel yönetimlerdeki önemi başlığı altında sorulan sorular neticesinde belediyelerin yeşil alan stratejisi ve uygulamaları değerlendirildiğinde, belediyelerin yeşil alan oluşturmada öncelikli tipinin oyun alanları ve mahalle parkları olduğu görülmektedir (Çizelge 4.64).

Çizelge 4.64. Belediyelerin yeşil alan stratejileri ve uygulamaları (Önem sırasına göre numaralandırılmış, 1:Çok önemli 6: Az önemli)

	Belediyeler				
	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Bahçeler	5	6	5	3	-
Kentsel parklar	2	3	4	-	-
Mahalle parkları	1	1	1	1	2
Bölgesel parklar	6	4	-	-	-
Meydanlar	4	5	2	-	-
Oyun alanları	3	2	3	2	1

Belediyelerin yeşil alan uygulamalarına yönelik hedef kitleye yönelik önceliklerinin belirlenmek istediği soruya verilen cevapları incelediğimizde, Muratpaşa belediyesinin yeşil alan uygulamalarında üç ana öncelikli kitle belirlediği sonucuna varılmıştır. Birincisi prestij alanlarda yeşil alanlar yaratmak, ikincisi ekonomik düzeyi düşük alanlarda yeşil alanlar oluşturmak ve üçüncü olarak engellilere yönelik parklar yapmaktır. Kepez belediyesi tüm bireyler için yeşil alan oluştururken, Konyaaltı belediyesi engelliler, çocuk ve yaşlılar için yeşil alanlar oluşturmayı öncelikleri olarak belirlemiştir, Döşemealtı çocuk ve yaşlılar için yeşil alanlar oluştururken son yıllarda engellilere yönelik çalışmaları da olduğunu ifade etmişlerdir. Aksu belediyesi yetişkin, çocuk ve gençlere yönelik çalışmalara öncelik verdiklerini belirtmişlerdir (Çizelge 4.65).

Çizelge 4.65. Belediyelerin yeşil alan uygulamalarında hedef kitleye yönelik öncelikleri

Belediyeler				
Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Engellilere yönelik park Ekonomik düzeyi düşük olan alanlarda (Zeytinköy v.s) Prestij alanları	Tüm bireyler	Engelliler, çocuk ve yaşlılar	Çocuk ve yaşlı, son yıllarda engellilere yönelik çalışmalar var (10 fitness grubunun 3 tanesi engelliler için).	Yetişkin, genç, çocuk

Belediyelerin yeşil alanlara yönelik hedef ve stratejilerinin tespitine yönelik yapılan değerlendirmede; Muratpaşa belediyesi; kentin ihtiyacı olan planlama, imar, altyapı, ulaşım hizmetleri ile sağlıklı ve sürdürülebilir kentleşmeyi sağlamak stratejik amacına uygun olarak kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarını 2014 yılı sonuna kadar uluslararası standartlara ulaştırmak ve mevcut park, yeşil alan, refüj, yol ve rekreasyon alanlarının tamamında kent estetiğine uygun değişiklikler yapmak ve devamlılığını sağlamak hedef ve stratejisi gözetirken, Kepez belediyesi; yeşil alanları arttırmak ve yaşanabilir çevre şartlarının oluşmasını sağlamak stratejik amacı doğrultusunda, ağaçlandırma, park ve rekreasyon alanları tesis etmek, bu alanların bakım ve onarımını sağlamak, Konyaaltı belediyesi; Döşemealtı belediyesi; yeşil alanları arttırmak ve yaşanabilir çevre şartlarının oluşmasını sağlamak stratejik amaçları doğrultusunda yeşil alanlar, parklar ve rekreasyon alanları yapmak ve bu alanların bakım ve onarımını sağlamak, Aksu belediyesi; yeşil alanların halkın ihtiyaçlarını göz önünde bulundurularak tespit edilmesi ve projelerinin çizilmesi, oyun alanları ve kent mobilyaları ile çevrenin daha iyi bir görünüm almasını sağlamaya çalışmak yeşil alanlara yönelik hedefleri oluşturmaktadır (Çizelge 4.66).

Çizelge 4.66. Belediyelerin yeşil alanlara yönelik hedef ve stratejileri

Belediyeler				
Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarını 2014 yılı sonuna kadar uluslar arası standartlara ulaştırmak ve mevcut park, yeşil alan, refüj, yol ve rekreasyon alanlarının tamamında kent estetiğine uygun değişiklikler yapmak ve devamlılığını sağlamak, toplamda 90250 m ² olmak üzere 28 adet park alanı yapımı, 20.000 m ² yeni yeşil alanlar üretmek, 3 adet park alanında süs havuzu yapmak,	Yeşil alanları arttırmak ve yaşanabilir çevre şartlarının oluşmasını sağlamak, Kepez’de park ve rekreasyon alanları tesis etmek, bu alanların bakım onarımını ve revizyonunu yapmak yapmak.Yılda 400.000 m ² Yeşil alan yüzeyi oluşturmak, 35-40 tane park yapmak, vizyon projeler üretmek	Kişi başına düşen yeşil alan miktarını arttırmak, Engelliler için yeşil alan düzenlemeleri, Park alanlarının kauçuk zemin kaplaması	Büyük yeşil alanların yapımı, Parkların bulunmadığı mahallelerde park yapmak, altyapı çalışmalarını tamamlamak, Refüj ağaçlandırma, sportif kullanımların yaygınlaştırılması,	4 yeni park, Orta Refüj, ağaç dikme, sulama, çimlerin biçilmesi, gübreleme,ilaç ama,oyun grubu ve spor aletleri oluşturma, kurumsal yapıyı geliştirmek,halkla ilişkileri güçlendirmek, rekreasyon alanı yaratmak,mülkiyet problemini çözmek, şehrin görsel cazibesini arttırmak, refüj alanlarında düzenlemeler yapmak

Kentte yeşil alanlara yönelik planlama aracı imar planlarıdır. Antalya Büyükşehir Belediyesi “Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı” tarafından yapılan kent bütünü 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve bu kararlar doğrultusunda ilçe belediyeleri tarafından yapılan ve uygulamaya yönelik kararların yer aldığı 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planları belediyelerin yeşil alan oluşturma konusunda temel araçlarını oluşturmaktadır.

Belediyelerin yeşil alan oluşturma konusunda halkın katılımına ilişkin deneyimlerinin sorulduğu soruda Muratpaşa belediyesi bazı mahallelerde halkın ihtiyaçlarını belirlemek için anket çalışmaları yaptıklarını, çocukların katılımıyla çeşitli etkinlikleri parklarda düzenlediklerini, ağaçlandırma çalışmaları ve parklarda uçurtma

şenlikleri bu etkinliklerden bazılarını oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Kepez belediyesi mahallesinde park olmayanların şikayetlerini dikkate aldıklarını, Konyaaltı, Döşemealtı ve Aksu belediyesinde halkın görüş ve şikayetlerinin dikkate alındığını ifade etmişlerdir (Çizelge 4.67).

Çizelge 4.67. Belediyelerin yeşil alan oluşturma konusunda halkın katılımına ilişkin deneyimleri

Belediyeler				
Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Çocuklarla ağaçlandırma çalışması, anket, okullarda parklarda etkinlikler	Mahalleimde park yok şikayetleri dikkate alınmıyor.	Park duvarlarının alçak olması şikayetleri dikkate alınmıyor.	Park niye benim evimin önünde diye şikayetlerin olması.	Belediyeye park yapımı konusunda vatandaştan talep gelmesi.

Yeşil alanlarda planlama, uygulama, bakım, onarım ve tasarım aynı birim tarafından yapılıp-yapılmadığının sorulduğu soruda; Kepez, Döşemealtı ve Aksu belediyelerinde yeşil alanların planlaması, bakımı, onarımı ve tasarımı belediyenin Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne bağlı aynı birim tarafından yapılmakta, Muratpaşa ve Konyaaltı'nda ayrı birimler tarafından yapılmaktadır. Muratpaşa belediyesi park ve bahçeler müdürlüğü belediyenin yatırımcı ve uygulayıcı birimlerinden birini oluşturmaktadır. Belediye sınırları içerisinde yeşil alanların düzenlenmesi, spor tesislerinin yapılması, park yapılacak alanların belirlenmesi, gerekli etüd ve projelerin yapılması, kontrol hizmetlerinin mevcut park, yeşil alan ve spor tesisi bakım, koruma, ilaçlama çalışmaları özel sektör kanalıyla değil, Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün kendi makine parkı ve işgücü olanaklarının yanı sıra 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Konyaaltı belediyesi'nde de yeşil alanların bakımı, onarımı ve tasarımı belediyenin Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne bağlı; Yapım İşleri, Bakım-Onarım, Etüd-Proje, Bitkisel Üretim olmak üzere dört birim tarafından yapılmaktadır (Çizelge 4.68).

Çizelge 4.68. Belediyelerde yeşil alanların planlama, uygulama, bakım, onarım ve tasarımı

Belediyeler				
Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Hayır;	Evet	Hayır;	Evet	Evet
Yapım Peyzaj uygulama Bakım Onarım		Yapım İşleri S. Bakım Onarım S. Etüd-Proje S. Bitkisel Üretim S.		

Belediyelerin yeşil alanların planlanmasında, uygulanmasında bakım ve onarım yenilenmesi ve denetimi konularında sorunları bulunmaktadır.Belediyelerin öne çıkan

sorunları; Muratpaşa’da hukuksal sorunlar, Kepez’de mülkiyet sorunları, Konyaaltı’nda bütçe olanaklarının kısıtlı olması, Döşemealtı’nda alanın genişliğinden dolayı denetim ve bakım, Aksu’da imar sorunu, 2b alanları ve halkın bilinçsizliği gelmektedir (Çizelge 4.69).

Çizelge 4.69. Belediyelerin yeşil alanlarla ilgili en önemli sorunları

Belediyeler				
Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Mülkiyet Sorunu Hukuksal sorunlar Halkın bilinçsizliği	Mülkiyet Sorunu, Personel sıkıntısı, Bakım	Bütçe olanaklarının kısıtlı olması, Nüfusun hızlı artışı, kullanıcı şikayetleri	Kullanım sorunu, Bakım en önemli sorun. Alanın geniş olması nedeniyle kontrol güçlüğü.	İmar, Mülkiyet sorunu, 2B sorunu.parkların korunması ve bakımı, spor aletleri ve bankların tahribi, ağaçlar kırılıyor.

Belediyelerin sınırları içerisinde yeşil alanlar oluşturması ve uygulanması konusunda kendi çalışmalarının başarı değerlendirmesinde Muratpaşa ve Kepez kendilerini çok başarılı bulurken, Konyaaltı başarılı, Döşemealtı orta başarılı, Aksu hiç başarılı bulmadıklarını söylemişlerdir (Çizelge 4.70). Belediyelerin kendi yetki alanları içinde yeşil alan planlama ve uygulamalarına ilişkin başarılı buldukları konular; Muratpaşa belediyesi için boş alanları iyi değerlendirme, park oluşturma, peyzaj elemanlarının çeşitliliği iken, Kepez belediyesi için, yeni yerleşmelere ilişkin park alanı oluşturma, park alanı revizyonları, parkların dengeli dağılımı, hızlı projelendirmedi. Konyaaltı belediyesi için kullanıcılar tarafından beğenilen parklar yaratmak iken, Döşemealtı belediyesi için park alanlarının klasik bir anlayışla değil farklı tasarımlarla düzenlenmesi-farklı objeler kullanılması, temalı parklar yaratılması başarılı buldukları konulardır. Aksu belediyesinin park yaratma konusunda istekli olması kendilerinin başarılı buldukları konulardır (Çizelge 4.71).

Çizelge 4.70. Belediyelerin yeşil alan politikalarının gelişimi

Cevap	Belediyeler				
	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Çok başarılı	x	x			
Başarılı			x		
Orta başarılı				x	
Düşük başarı					
Hiç başarılı değil					x

Çizelge 4.71. Belediyelerin yeşil alan planlama ve uygulamalarında başarılı buldukları konular

Belediyeler				
Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu
Boş alanları değerlendirme Park yaratma Peyzaj elemanlarının çeşitliliği	Yeni yerleşmelere ilişkin park alanı oluşturma, park alanı revizyonu, parkların dengeli dağılımı, hızlı projelendirme	Kullanıcılar tarafından beğenilen parklar yaratmak	Park alanlarının klasik bir anlayışla değil farklı tasarımlarla düzenlenmesi-farklı objeler kullanılması, temalı parklar yaratılması.	Park alanı yaratma konusunda isteğimiz

Büyükşehir Belediyesi ile yapılan görüşme

Çalışmada 5 ilçe belediyesinden başka Antalya Büyükşehir belediyesi bünyesinde yeşil alanlarla ilgili iki birim ile de görüşülmüştür. Bu birimler; yeşil alanların yapım, bakım, onarım ve uygulamasından sorumlu Park ve Bahçeler Müdürlüğü ile tüm kentin planlamasından sorumlu Deprem Risk Yönetimi Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı'dır. Yeşil alanların 1/ 25.000 ölçekli Nazım İmar Planı kararlarıyla planlanması, üst ölçekli planlarda yeşil alanlara yönelik gerekli kullanım alanları ayırmak görevi büyükşehir belediyesi'nin görevidir. Diğer ilçe belediyelerinden farklı olarak, Antalya Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün sorumluluk alanı içerisinde 30.000 m² ve üzerindeki park alanlarının yapımı ve bakımı ile kent içerisinde kalan ve Büyükşehir Belediyesi sorumluluğunda olan bulvar ve ana caddelerdeki orta refüj bitkisel düzenlemesi, tretuvar ağaçlandırmaları, çimlendirme, çiçeklendirme ve bu alanların periyodik bakım kapsamına giren sulama, gübreleme, budama, ilaçlaması girmektedir. Büyükşehir Belediyesi'ne sorulan sorular ve cevaplar Çizelge 4.72'de belirtilmiştir.

Çizelge 4.72. Büyükşehir belediyesi ilgili birimleriyle yapılan görüşme cevapları

Sorular	Cevaplar
Bölgesel yeşil alan sistemi	Yok- Ekolojik Devrim Koruma Bandı kararı
Sorumluluk alanındaki yeşil alanlar	Atatürk Kültür Parkı, Karaalioğlu Parkı, Düden Parkı, Yavuz Özcan Parkı, Atatürk Parkı, Hayvanat Bahçesi, Büklü Dere Parkları Bulvar ve ana caddelerdeki orta refüj bitkisel düzenlemesi
Yeşil alanların kentteki işlevi	Rekreasyon
Yeşil alanlara yönelik projeler	Caddelerin narenciye ağaçlarıyla donatılması Burhanettin Onat Caddesi Kanal Düzenlemesi Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Çevre Düzenlemesi İsmet İnönü Kentsel Yaşam Alanı ve Yer altı Otoparkı Sarısu Mesire Alanı Projesi Cadde ve bulvar refüj düzenlemeleri
Yeşil Projeler	7
Yeşil alanların planlanmasına yönelik genel hedefleriniz ve stratejiler	Yeşil alan düzenlemeleriyle kenti güzelleştirmek, kentlinin faydalanacağı rekreatif alanlar oluşturmak.
Yeşil alanlara yönelik planlama aracı	Nazım İmar Planı-Uygulama İmar Planı
Yeşil alanların oluşturulması, planlama ve bakım sürecinde halkın katılımına ilişkin deneyim	Hayır
Yeşil alanların planlaması, uygulama, bakım, onarım ve tasarımın yetkili olduğu birim.	Planlama: Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı Uygulama, bakım, onarım, tasarım: Park ve Bahçeler Müdürlüğü; Fen İşleri Daire Başkanlığı
Bu bölümlerin birbiriyle koordinasyonunun sağlanması	Hayır
Yeşil alan uygulamalarında başarı oranı	Başarılı
Başarılı buldukları konular	Cadde ve bulvar düzenlemeleri, çevre düzenlemeleri, uygulama ve bakım.

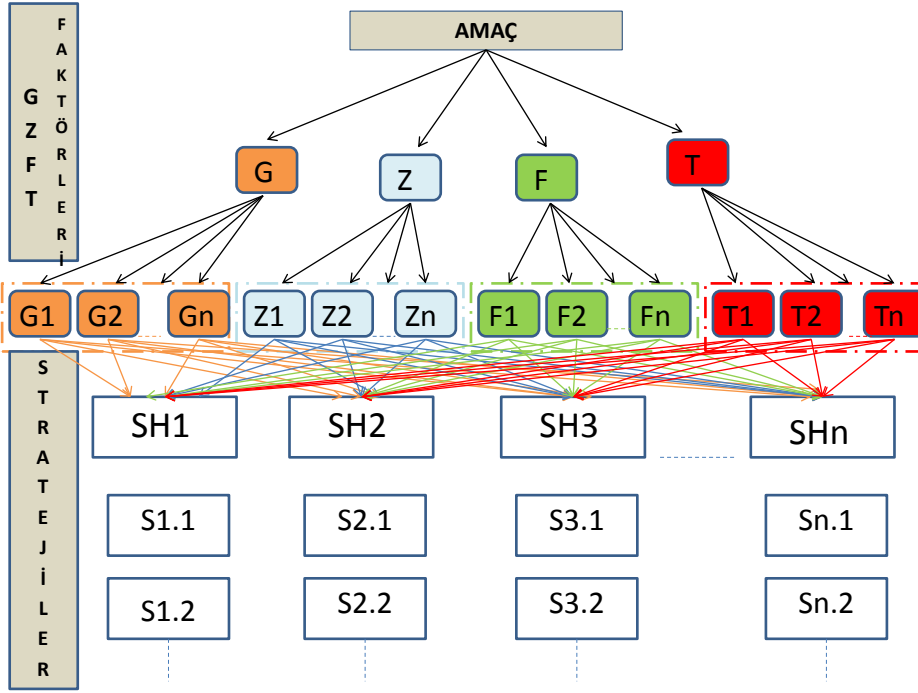
Antalya Büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanı içerisinde Atatürk Kültür Parkı, Karaalioğlu Parkı, Düden Parkı, Yavuz Özcan Parkı, Atatürk Parkı, Hayvanat Bahçesi, Büklü Dere Parkları girmektedir. Ayrıca büyükşehir belediyesi park ve bahçeler müdürlüğü ve Fen İşleri Müdürlüğü kapsamında yeşil alan çalışmaları yapıldığı belirtilmiştir.

4.4.6. SWOT (GZFT) analizi

Antalya kenti açık-yeşil alanlarının planlanmasına yönelik olarak Antalya büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde geliştirilen SWOT (GZFT) Analiziyle, çalışma alanının uluslararası, ülkesel ve bölgesel konumu, doğal yapısı ve kaynakları, mevcut durumu, sorunları, potansiyelleri ve kullanıcı talepleri göz önünde bulundurularak

fırsatlar, tehditler, güçlü ve zayıf yanlar açık ve yeşil alanlar yönünden belirlenmiştir. Çalışmada GZFT Analizi yapılmasında amaç iç ve dış etkenleri dikkate alarak, var olan güçlü yönler ve fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacak, tehditlerin ve zayıf yanların etkisini en aza indirecek açık-yeşil alan plan ve stratejilerini geliştirmektir (Şekil 4.103).

GZFT Analizine veri olarak girecek bilgiler çeşitli kurum, kuruluş ve sivil toplum kuruluşları ve meslek odalarının katılımıyla oluşturulan Antalya Kent Konseyi tutanak, rapor ve toplantıları, mevcut durum analizleri, belediye görüşmeleri ve imar plan raporlarından oluşturulmuştur.

Şekil 4.103 Çalışmanın GZFT şeması

Çalışmada GZFT Analizi çalışma alanı içerisine giren beş ilçe belediyesinin her biri için ayrı ayrı yapılmış olup, sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Muratpaşa İlçesi Yeşil Alanları GZFT Analizi

Muratpaşa İlçesi sınırlarının tamamı çalışma alanı içerisine girmektedir. Muratpaşa ilçesi yeşil alan varlığına ilişkin güçlü ve zayıf yönler ile, fırsat ve tehditler Şekil 4. 104'de verilmiştir.

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> -Coğrafi konum, doğal, kültürel ve tarihi değerlerin varlığı, çekiciliği ve çeşitliliği. -Kıyı alanında olması -Lara Plajı ve kıyısı varlığı -Kıyı kumulları ve orman alanları varlığı -Tarım alanlarının varlığı -Doğal imaj elemanı falez alanlarının varlığı -Doğal Sit alanları kararlarının koruma yaklaşımı -İlçe sınırları içerisinde yer alan kent parkları -Koruma alanları 	<ul style="list-style-type: none"> -Kent merkezi ulaşım ve yapılaşma sorunları -Balbey, Haşimişcan, Kaleiçi planlama ve çevresel yıpranmışlık sorunları -Gecekondu alanlarının varlığı -Tarım alanlarının imara açılması -Kaçak emsal ile yapı kullanma ve mevcut yoğunluğun planda gösterilenden çok daha fazla olması -Kişi başına düşen aktif yeşil alanın yetersizliği -Park alanlarında güvenlik sorunu -Kentsel yapılaşmanın kent silüetine olumsuz etkisi
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> -Belediyelerin açık ve yeşil alan oluşturma konusunda artan çabaları ve uygulamaları. -Antalya Nazım İmar Planı hükümlerinde ekolojik koridor oluşturma ve korumaya ilişkin kararlar . -Lara Kıyı Bandı Düzenleme Projesi, Düden Rekreatif Düzenleme Projeleri ile açık-yeşil alan yaratılması. -Kentsel Dönüşüm yasa ve uygulamaları -Park ve Bahçelere ayrılan bütçenin toplam paydaki payını arttırması 	<ul style="list-style-type: none"> -Falez üzerinde çok katlı, aşırı yapılaşma -Hızlı kentleşme ve göç olgusu -Kentsel nüfus yoğunluğundaki artış, nüfus artışı -Kentsel rantın yüksek olması -Plan tadilatları -Kıyı alanlarında turizm gelişmesiyle ekolojik dengenin tahribi -2b alanlarının imar sorunları ve yapılaşma baskısıyla orman alanlarının tahribi -Lara kıyı bandındaki yapılaşmanın Caretta caretta ve doğal kumul alanlarına baskısı -Çok sayıda yetkili kurumun varlığı

Şekil 4.104. Muratpaşa ilçesi yeşil alanlarına yönelik GZFT analizi

Muratpaşa ilçesi kentin merkez bölgesini kapsayan, kent yoğunluğunun en yüksek olduğu alanı kaplamaktadır. Bölgenin yeşil alanlar yönünden **güçlü** yanları coğrafi konum üstünlüğü, doğal, kültürel ve tarihi değerlerin varlığı, çekiciliği ve çeşitliliğidir. Kıyı alanında bulunması, doğal imaj elemanı olan falez alanlarının varlığı, doğuda Lara Plajı ve kıyı kumulları, orman alanlarının varlığı, doğal sit alanlarının varlığı yerleşimin yeşil alan sistemi geliştirmesine yönelik güçlü yanlarını oluşturmaktadır. Ayrıca kent genelinde yer alan kent parklarının büyük çoğunluğu bu bölgede bulunmaktadır. Özellikle ilçe sınırları içerisinde özellikle Falez kıyı alanlarında yapılan yeşil alan düzenlemeleri, doğal koridor işlevi de gören Düden çayı ve Düden Parkı düzenlemeleri yeşil alanlardan kentlinin faydalanması konusunda önemli **fırsatları** oluşturmaktadır. Kent genelinde yapılan aktif yeşil alanların mekansal organizasyonu konusunda yapılan incelemelerde bazı bölgelerde kuzey-güney yeşil koridorların ve yeşil kuşakların oluşturulması yönünde geliştirilen projelerin olması kent için geliştirilecek yeşil alan sistemi açısından bir fırsat oluşturmaktadır. Belediyenin yeşil alan oluşturma konusunda istekli olması ve belediye bütçesinde bu konulara ayrılan miktarın yıllara göre artması, bunun bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Muratpaşa belediyesi sınırları içerisinde kentlinin kişi başına düşen aktif- yeşil alan miktarının imar kanunu ve yönetmeliklerinde öngörülen yeşil alan standartından düşük olması, yeşil alanların kent genelinde çeşitli işlevlere cevap verememesi,

güvenlik sorunları, tarım alanlarının imara açılması, kentsel yapılaşmanın kent silüetine olumsuz etkisi yerleşimin yeşil alanlar yönünden **zayıf** yanlarını oluşturmaktadır.

Bölgenin yeşil alan sistemi oluşturulmasına yönelik en önemli **tehdit**, falez üzerinde aşırı yapılaşma, hızlı nüfus artışı ve göç, imar planı tadilatlarıyla yeşil alanların farklı kullanımlara dönüştürülmesi, gecekonduların kamu alanları üzerine yasal olmayan işgaliyle yeşil alan koridorlarının oluşmasını engellemeleri, turizm kullanımlarının kentlinin kıyı alanlarına erişimlerini engellemesi, turizmin hassas alanlar üzerinde yer seçiminden dolayı ekosistem üzerinde olumsuz etkisi, bölgede çok çeşitli kurum ve kuruluşların plan yapma yetkisinin bulunması ve özellikle kentsel rantın çok yüksek olmasından dolayı artan yapılaşma talebinin kıyı alanlarına ve yeşil alanlara baskısının artmasıdır.

Kepez İlçesi Yeşil Alanları GZFT Analizi

Kepez ilçesi yeşil alan varlığına ilişkin güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditler Şekil 4. 105’de verilmiştir.

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> -Özel öneme sahip orman alanlarının varlığı -Vakıf Çiftliği, Kent Ormanı ve Hayvanat Bahçesi gibi büyük yeşil alanların varlığı -Yeşil alanları koruma konusunda sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin artması (Vakıf Çiftliği örneği) -Düden Şelalesi’nin varlığı -Yeşil alan sistemi oluşturmaya imkan verecek orman, tarım ve su kaynaklarının varlığı - Gazi Bulvarı üzerinde yer alan kent parkları 	<ul style="list-style-type: none"> -İklimsel faktörler gözetilmeden oluşturulan mevcut yapılaşma. -Gecekonduların varlığı -2b alanlarının imar sorunları -İmar planı yapım ve uygulama sorunları -Mülkiyet sorunları -Kişi başına düşen aktif yeşil alanların yetersizliği -Yeşil alanlarda donatı eksikliği ve güvenlik sorunu -Altyapı yetersizliği -Sosyo- ekonomik yönden az gelişmişlik
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> -Belediyelerin açık ve yeşil alan oluşturma konusunda istekliliği -Kentsel dönüşüm uygulamaları -Belediyelerin stratejik planlarında açık-yeşil alanlar oluşturmaya yönelik ayrılan bütçenin yıllara göre artış göstermesi -Yeni açılan cadde ve bulvarların yeşil alan koridorları oluşturmaya imkan sağlayacak genişlikte olması. - Aktif yeşil alanların yüzey alanının yıllara göre artış göstermesi 	<ul style="list-style-type: none"> -Yapılaşmanın orman alanları üzerine baskısı -Gecekonduların varlığıyla yeşil alan kararlarını uygulamada engel oluşturması -Düzensiz yapılaşma -Ormanların tahribatına yol açan yangınlar v.s. -Kamu arazilerinin işgal edilmesi, plansız gelişme -İmar planı kararlarıyla getirilen yoğunluk artışı ve plan tadilatları -Bölgedeki yapılaşmanın kent imajına ve turizme olumsuz etkisi

Şekil 4. 105. Kepez İlçesi yeşil alanlarına yönelik GZFT Analizi

Kepez’de kentin kuzey yönünde gelişme gösteren özel öneme sahip orman alanlarının bulunması, Vakıf Çiftliği, Kent Ormanı ve Hayvanat Bahçesi gibi kent için önemli olan büyük yeşil alanlara sahip olması ilçenin **güçlü** yanlarını oluşturmaktadır. Gazi Bulvarı üzerinde yer alan Şehitler Parkı, Sakarya Parkları bölge açısından önemli

aktif yeşil alanlar olmakla birlikte doğu-batı yeşil koridoru işlevini güçlendirecek mekanları içermesi açısından da önem taşımaktadır. Bölgenin yeşil alanlar yönünden güçlü yanlarına bir başka örnek bölgedeki Düden Şelalesi varlığıdır.

Belediyelerin açık-yeşil alan oluşturma konusunda istekliliği ve belediyenin performans raporlarında buna yer verilmesi, kentsel dönüşüm alanlarıyla sağlıksız alanları iyileştirerek ve sağlıklı mekanlar haline getirilecek projelerin geliştirilmesiyle aktif yeşil alan miktarının artırılmasının hedeflenmesi, yeni açılan cadde ve bulvarların refüj düzenlemeleri ve ağaçlandırma yapılmasıyla yeşil koridorların bölgeye ekolojik önemde katkı sağlamasına imkan vermesi, ayrıca 2000 yılı ve 2012 yılları arasında aktif yeşil alan yüzey ve sayılarında artış olması bölgenin yeşil alan sistemi oluşturulmasına ve yeşil alanların kente katkı sağlamasına yönelik önemli **fırsatları** oluşturmaktadır.

Kepezin yeşil alan oluşturma konusunda **zayıf** yanlarını imar sorunları, 2B alanlarının imar sorunları, mülkiyet sorunları, imar planındaki yeşil alanların uygulanmasındaki mülkiyet sorunları, altyapı yetersizlikleri, sosyo-ekonomik yönden az gelişmiş alanların bulunması ve çevreye olumsuz etkileri, kişi başına düşen aktif yeşil alan varlığının yetersiz olması ve gecekonduların varlığı oluşturmaktadır. Özellikle yapılaşmanın orman alanları üzerine baskısı, düzensiz yapılaşma, imar planı kararlarıyla getirilen yoğunluk artışı kararlar, gecekondulaşmanın mekansal olarak yayılması yeşil alanların uygulanması ve planlanmasına engel teşkil etmektedir.

Kepezdeki yapılaşmanın orman alanları üzerindeki baskısı, gecekonduların imar planındaki yeşil alan kararlarını uygulamada engel teşkil etmesi, düzensiz yapılaşma, ormanların tahribatına yol açan yangınlar, imar planlarıyla getirilen yoğunluk artışı ve plan tadilatları yeşil alanlar üzerindeki en önemli **tehditleri** oluşturmaktadır.

Konyaaltı İlçesi Yeşil Alanları GZFT Analizi

Konyaaltı ilçesi açık ve yeşil alan varlığına ilişkin güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditler Şekil 4. 106'de verilmiştir.

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> -Olimpos Beydağları sahil milli parkı , orman alanları ve doğal peyzajın varlığı. -Konyaaltı kıyısı ve kıyılarıdaki eşsiz ekosistem varlığı -Tarım alanları varlığı -Akdeniz Üniversitesi varlığı -Sarısu, Doyran ve birçok mesire ve piknik alanının varlığı. -Olbia antik kenti ve vadisi varlığı. -Doyran Göleti, Boğaçayı, Karaman çayı ve Sarısu su kaynakları ve çok sayıda doğal vadinin varlığı. -Kent meydanı varlığı 	<ul style="list-style-type: none"> -Tarıma elverişli alanların yerleşime açılması (Çakırlar bölgesi) -Açık-yeşil alanlarda donatı eksikliği -İmar planı değişiklikleri -Yerleşim alanlarının seyrek ve dağınık olması aktif yeşil alanlara erişilebilirliğin az olması -Yeşil alan sistemini oluşturmaya yönelik plan kararlarında herhangi bir hükmün bulunmaması -Teknik altyapı yetersizliği -Üst ölçekli planlar ile alt ölçekli planlar arasındaki uyumsuzluk
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> -Belediyelerin açık ve yeşil alan oluşturma konusunda istekliliği. -Batı Çevre yolunun kuzey-güney yeşil koridor oluşturmaya imkan vermesi -Boğaçayı Çevre Düzenleme Projesi ve Sarısu Mesire Alanı yaratılmasına ilişkin rekreasyon projeleri- koridor işlevleri -Mevcut yayla yerleşmelerinin bulunması -Beachpark ve Konyaaltı sahil düzenlemeleri -Mesire alanlarının varlığı 	<ul style="list-style-type: none"> -Nüfus artış hızının kent ortalamasının üstünde olması -Su kaynaklarına olan yapılaşma baskısı -Kıyı alanlarının plan kararlarıyla ve doğal süreçlerle farklı kullanımlara dönüşme riski (Balıkçı Barınağı ve çevresi) -Bölge içinde çok sayıda yetkili kurumun varlığı -Aktif-Yeşil alanlarda mülkiyet sorunları -Park alanlarının hızla ticari alanlara dönüşmesi -Boru hatları ve liman kullanımının çevreye olumsuz etkisi

Şekil 4.106. Konyaaltı ilçesi yeşil alanlarına yönelik GZFT Analizi

Konyaaltı kentsel alanı zengin doğal, kültürel ve turizm potansiyeliyle Antalya kentinin gelişim ve değişim sürecinin çarpıcı şekilde mekana yansıdığı bölgedir. Bölgenin temel fiziksel unsurları olan ve bölgeyi kuzey-güney doğrultusunda ikiye bölerek Akdeniz'e dökülen Boğaçay Deresi; kıyı bölgesinde yer alan ve gerek ulusal, gerekse uluslararası düzeyde tanınan Konyaaltı Plajı; bölgenin batısından başlamakta olan Olimpos-Beydağları Milli Parkı; bölgenin güneybatı ucunda yer alan Antalya Limanı ve Antalya'daki tek yükseköğretim kurumu olan ve bölgenin kuzeyinde yer alan Akdeniz Üniversitesi kampüs alanını sınırları içinde bulundurması bakımından ayrı bir önem taşımakta ve bölgenin **güçlü** yanlarını oluşturmaktadır.

Bölgede yapılan rekreasyon projeleri olan Boğaçayı Çevre Düzenleme Projesi ve Sarısu Mesire alanı yaratılmasına ilişkin projeler yeşil alan potansiyelini arttırmak ve kentin rekreasyon gereksinimlerine cevap verecek bir yeşil alan sistemi oluşturması bakımından bir **fırsat** olarak görülmektedir. Ayrıca yine halkın kullanımına olanak sunan Beachpark ve Konyaaltı sahil düzenlemeleri bölgeyi geliştirici fırsatlardır. Bölgede yer alan tarım alanlarının hızla kentsel alan haline gelmesi, açık yeşil alanlarda donatı eksikliği, imar planı değişiklikleriyle yeşil alanların farklı kullanımlara olanak verilmesi, üst ölçekli plan kararlarıyla alt ölçekli plan kararlarının uyumsuzluğu bölgenin yeşil alanların uygulanması bakımından **zayıf** yönleridir.

Konyaaltı'nda yüksek nüfus artışı ve göç, kentsel rantla birlikte park alanlarının ticari alana dönüşmesi, aktif yeşil alanların uygulanmasındaki mülkiyet sorunları, su kaynaklarına yapılaşma baskısı ilçedeki yeşil alanlar için **tehditleri** oluşturmaktadır.

Döşemealtı İlçesi Yeşil Alanları GZFT Analizi

Döşemealtı ilçesi yapılan analizler ve imar planlama kararlarından edinilen bilgilere göre gelecekte Antalya kentinin gelişme alanını oluşturmaktadır. Döşemealtı ilçesine ilişkin GZFT Analizi Şekil 4. 107'de verilmiştir.

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> -Tarım ve orman alanlarının varlığı -Termesos antik kenti varlığı -Kırkgöz su kaynakları ve koruma kuşağı varlığı -Düzlerçamı Milli Parkı, Güver Kanyonu ve çeşitli ekosistem varlığı. -Kırsal karakterli konut dokusunun yanında gecekondulaşma oranının düşük olması -Plan kararlarıyla bölgedeki eski çöplük golf alanına dönüştürülmüş, bölgesel spor alanı ve temalı park alanları planlanmıştır. 	<ul style="list-style-type: none"> -Döşemealtı'nda imar planlarında yüksek yapılanma koşulları, kat yükseklikleri ve oldukça yetersiz sosyal donatı alanları ile planlamaların yapılmış olması. -40.000 ha'lık bir alanın K. Antalya Kültür ve Turizm gelişim bölgesi olarak ilan edilmesi ve planlama yetkilerinin parçalanması. -Toplu Konut alanlarının yaygınlaşması-mevzii imar planlarıyla alınan parçacıl uygulamalar
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> -Yeni açılan cadde ve bulvarların yeşil koridor oluşturmaya imkan verecek genişlikte ve özellikte olması. -Bölgenin büyük kısmının orman alanıyla kaplı olması -Büyük yeşil alan oluşturmaya imkan verecek hazine arazilerinin varlığı. -Kent'in gelişme alanı içerisinde bulunmasından dolayı yeşil alan sistemi oluşturması yönünden kentin iklimine katkı sağlayacak avantajları bulunmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> -İmar planlarında bölgenin gelecekte gelişme alanı içerisinde yer almasıyla oluşan yapılaşma taleplerinin artması, tarım ve orman alanlarına baskısı. -Tarımsal ve sulama alanlarının yerleşime açılması, su kaynaklarının kirlenme riski -Bölge içinde planlama kapsamında çok sayıda yetkili kurumun varlığı -2b alanlarının varlığı ve planlama sorunları -Plan tadilatlarıyla oluşturulan toplu konut alanları

Şekil 4.107. Döşemealtı ilçesi yeşil alanlarına yönelik GZFT Analizi

İlçedeki tarım ve orman alanlarının varlığı, antik kent kalıntıları ve su kaynaklarının bulunması, milli park ve doğal ekosistem varlığı bir yeşil alan sistemi açısından bölgenin **güçlü** yanlarını oluşturmaktadır. Yeni gelişen bir alan olması; cadde ve bulvarlarının geniş ve ağaçlıklı olması bu yapay aksların yeşil koridor oluşturmaya imkan vermesi bölge için önemli **fırsatları** oluşturmaktadır. Ayrıca 1/25.000 Çevre Düzeni Planı'nda planlanan bölgesel spor alanı, temalı park, golf alanları gelecekte burayı yeşil alanlar yönünden bir cazibe merkezi yapacaktır. İlçe içerisinde büyükşehir planlama yetkisi dışında bulunan farklı kurumların planlamada yetkili alanların bulunması, K. Antalya Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi ve toplu konut alanlarında yapılan parçacıl planlama çalışmaları yerleşimin **zayıf** yanlarını oluşturmaktadır. Döşemealtı için en önemli **tehdit** imar planlarıyla verilen gelişme alanlarının tarım ve

orman alanlarına baskısı ve turizm alanlarının planlamada parçacıl kararların uygulanmasına olanak vermesidir.

Aksu İlçesi Açık-Yeşil Alanları GZFT Analizi

Aksu ilçesi sulanabilir mutlak tarım alanlarının yoğunlukta bulunduğu, seraların mekanda yoğunlaştığı, tarım alanı olduğu için bazı alanlarda imar planı bulunmayan kentin doğu bölgesinde kalan bir alanı oluşturmaktadır. İlçenin yeşil alan sistemi yönünden en güçlü yanı Aksu nehrinin güney-kuzey istikametinde kentin iklimine katkı sağlayacak şekilde konumlanmış olmasıdır ki bu ilçenin açık-yeşil alan yönünden **güçlü** yanlarını oluşturmaktadır (Şekil 4.108).

Aksu ilçesi sınırları içerisinde yapılması planlanan Expo 2016 kente gelecekte bir yeşil doku kazandırması açısından önemli bir **fırsattır**. Botanik temalı olan bu Expo gelecekte Aksu'yu cazibe merkezi haline getirebilecektir. Çevresinde yoğun bir tarımsal alanın bulunduğu bölge için yapılaşmanın bu alanda yapacağı baskı, bu alanların hızla kentsel alan haline gelmesine neden olabilecek **tehditi** oluşturmaktadır. Golf alanlarının orman alanlarını tahrip etmesi ve su ihtiyacını arttırması, Kundu ile Belek turizm merkezlerinin doğal ekosisteme baskısı yerleşim için diğer tehditlerdir. Ayrıca yapılan anketlerden de çıkan sonuç ve yapılan analizler neticesinde ilçede aktif yeşil alan eksikliği ilçenin **zayıf** yönlerini oluşturmaktadır.

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> -Sulanabilir mutlak tarım alanlarının bulunduğu, tarım havzası varlığı -Su kaynaklarının yeşil alan sistemine ilişkin kuzey-güney koridor işlevi görmeye olanak vermesi -Doğu ulaşım aksının önemli bir yeşil koridor oluşturmaya imkan sağlaması -Doğal ve arkeolojik sit alanlarının varlığı (Kurşunlu şelalesi, Perge antik kenti) -Bölgenin doğusunda Aksu çayının olması	<ul style="list-style-type: none"> -Açık-yeşil alan varlığının yetersiz olması -Açık-yeşil alan oluşturma konusunda engel teşkil eden mülkiyet sorunları -İmar planları uygulama sorunları- maddi sorunlar -2b alanlarında imar sorunu -Yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince değerlendirilememesi -Turizm alanlarının kıyılarda yer seçimi nedeniyle kıyılarda erişimin engellenmesi -Ulaşım akslarının yetersizliği ve artan trafik yoğunluğu.
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> -Expo 2016 alanının bölgede yer alması ve bölgeye sürdürülebilir bir yeşil doku kazandırması, altyapıyı iyileştirici etkisi. -Eko-turizm potansiyeli -Plan kararlarının revize edilebilme olanakları -Doğal ve tarihi çevre koruma bilincinin toplumda yaygınlaşması (Lara Kumul Alanı örneği) -Aksu çayı ve çevresinin rekreasyon olanaklarına ve kent iklimine katkı sağlayacak düzenlemelere imkan vermesi	<ul style="list-style-type: none"> -Expo 2016'nın yer seçimindeki hata nedeniyle gelecekte tarım alanları üzerine baskısı. -İmar planlarında Aksu'nun gelecekte kentin gelişme alanı içerisinde yer almasıyla oluşacak yapılaşma baskısı ve tarım alanlarının yapılaşmış alana dönüşme durumu. -Kemeragzı-Kundu K.T.K.G.B. ile Belek Turizm Merkezinin doğal ekosisteme baskısı -Golf alanlarının orman alanlarını tahrip etmesi, su ihtiyacının artması. -Yerleşimlerin su kenarında yer seçimi-taşkın tehlikesi

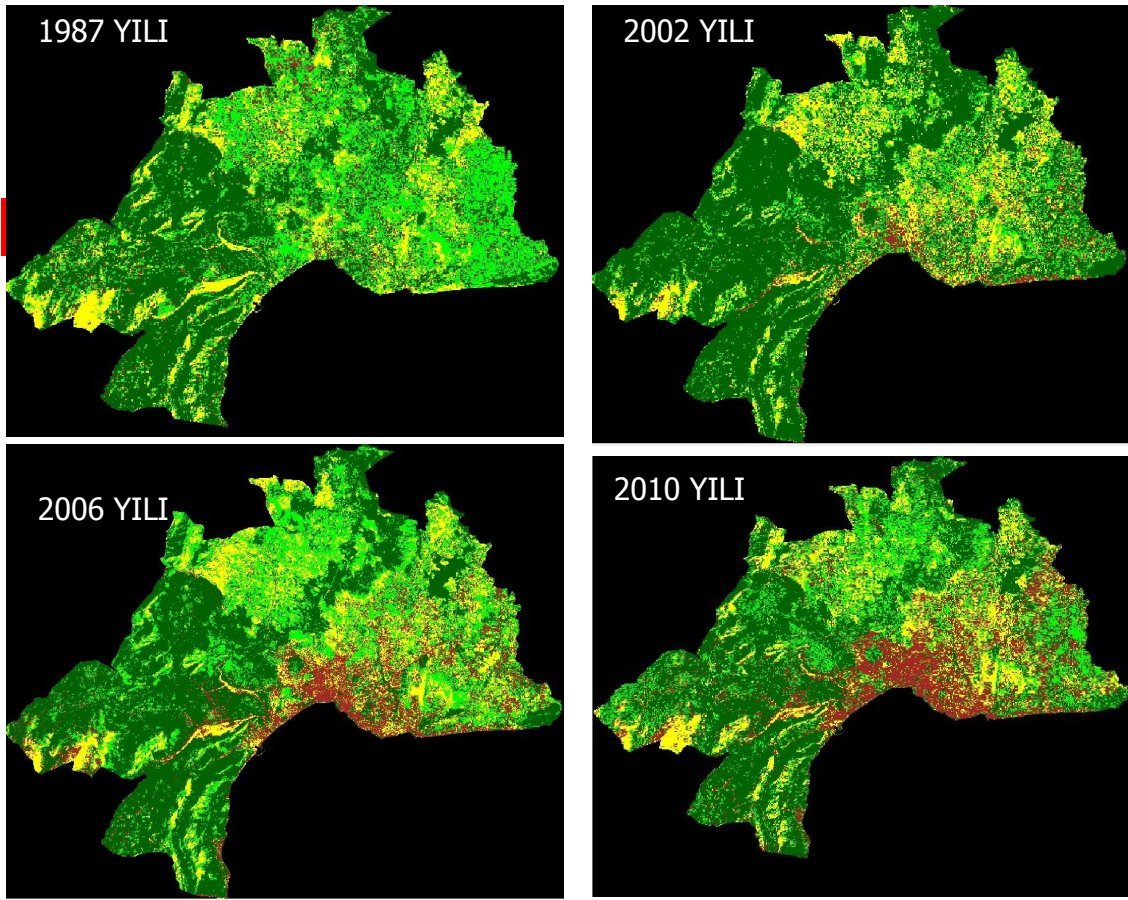
Şekil 4.108. Aksu ilçesi açık-yeşil alanlara yönelik GZFT Analizi

5. BULGULARIN SENTEZİ

Çalışma kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular çeşitli başlıklar altında kent bütünü için incelenmiştir.

Arazi Kullanımı Değişim Analizi Bulgularının Sentezi

Antalya kenti 1987, 2002, 2006 ve 2010 yılları arazi kullanım değişim analizi sonuçlarına göre yıllara göre kentsel alanı hızla yayılmış, yapay yüzeylerde artış şeklinde mekana yansımıştır. 1987 yılında % 8,3 olan kentsel alan 2010 yılında % 21,2'ye yükselmiştir. Orman alanları 1987 yılında kentin % 55,2'sini kapsarken 2010 yılında bu oran % 40,7'ye düşmüştür. Benzer şekilde tarım alanları 1987 yılında kentin % 31,6'sını kaplarken bu oran 2010 yılında % 22,7'ye düşmüştür (Şekil 5.1).

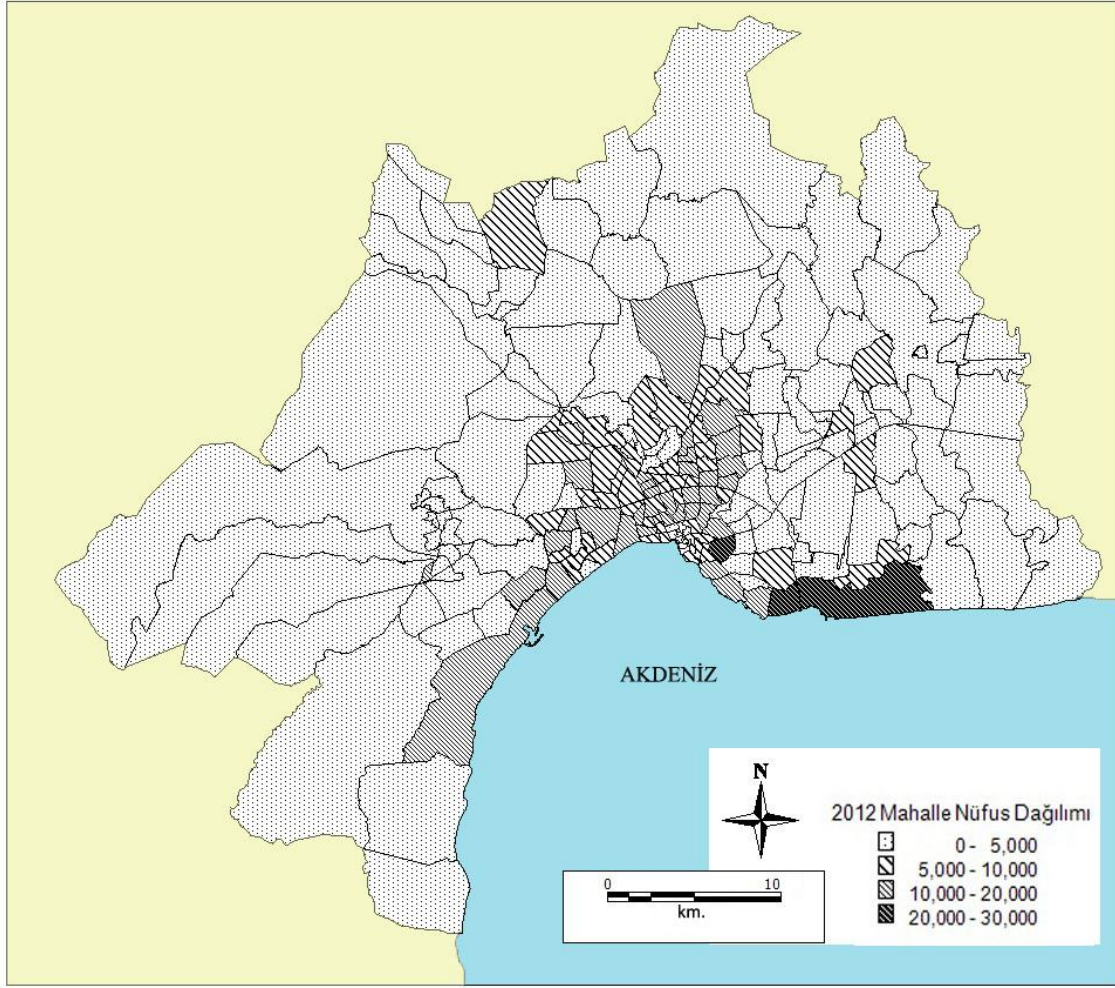

Şekil 5.1. Arazi kullanım değişim analizi bulgularının sentezi

Mahalle Nüfus-Nüfus Yoğunluğu Bulgularının Sentezi

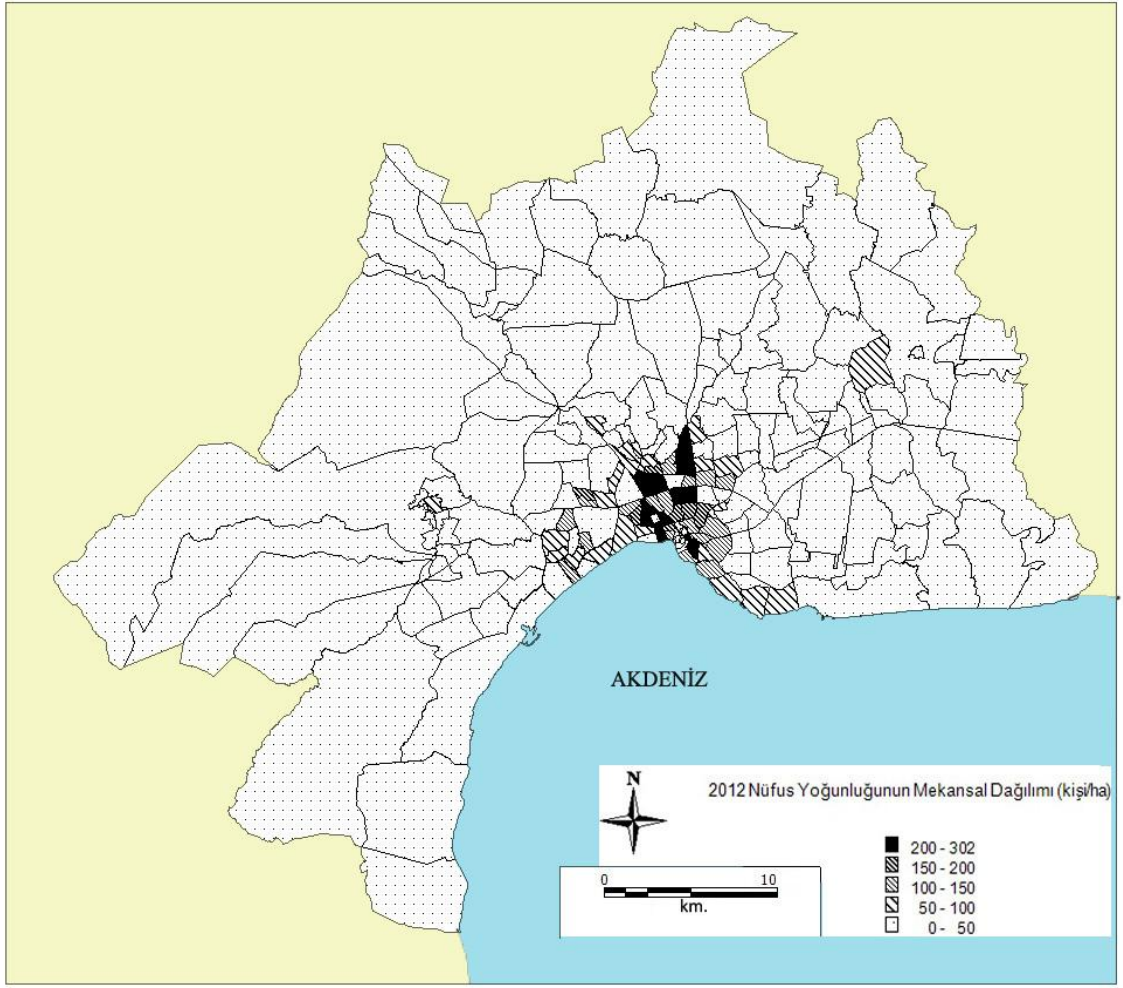
Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan **mahallelerin nüfuslarının dağılımı** incelendiğinde, mahallelerin % 56'sı 0-5000 nüfus arası, % 25'i 5000-10.000 nüfus arası, % 17'si 10.000-20.000 nüfus arası, % 2'si 20.000- 30.000 nüfus arasında bulunmaktadır. Çalışma alanı içerisinde yer alan mahallelerin yarısından fazlası ilkokul

düzeyi olarak adlandırdığımız 5000-7500 nüfus aralığının altında kalmaktadır (Şekil 5.2).

Şekil 5.2. Araştırma alanı mahalle nüfusları sentezi (Orijinal 2013)

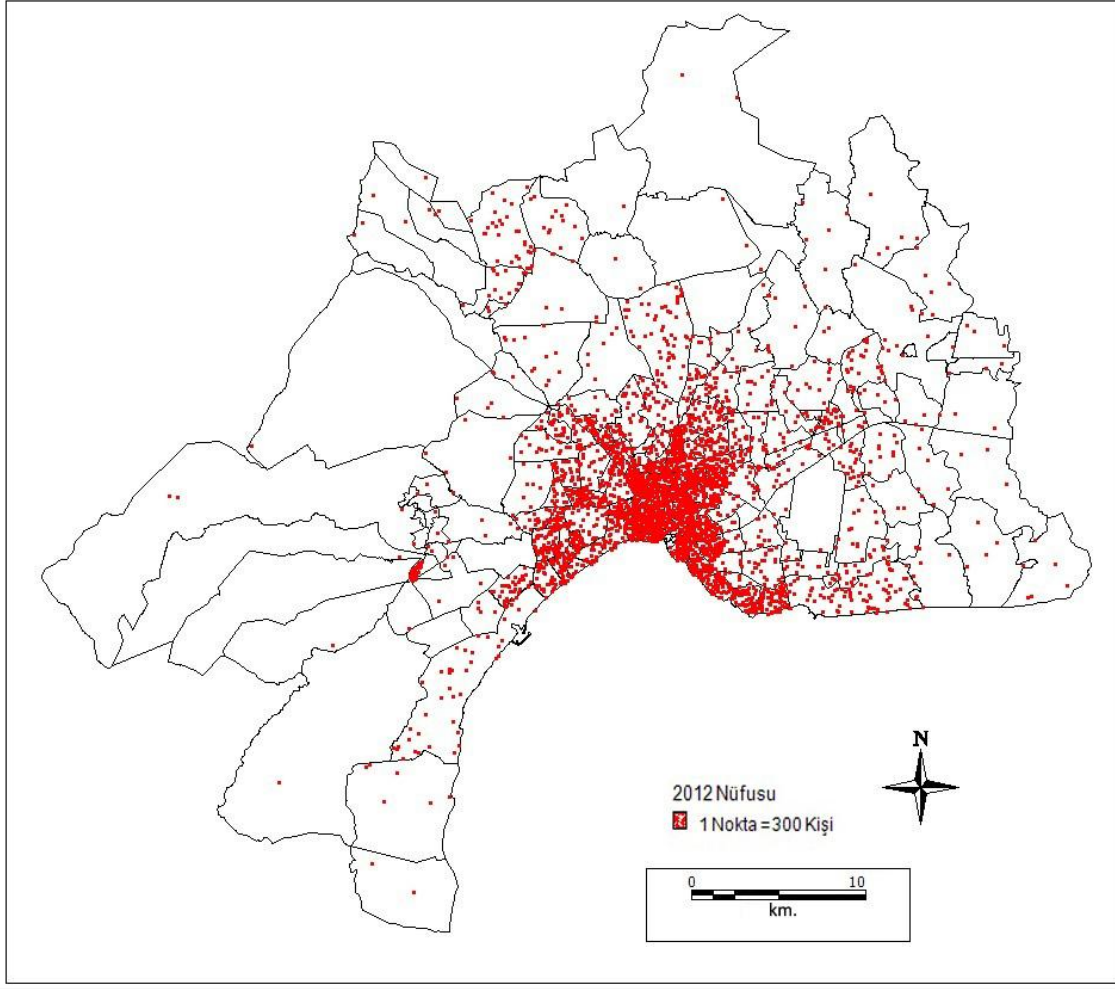
Çalışma sınırları içerisinde yer alan **mahallelerin nüfus yoğunluklarının dağılımı** incelendiğinde merkez bölgede yoğunlukların arttığı, çevre yerleşmelerde 0-50 kişi/ ha. yoğunluğun görüldüğü tespit edilmiştir. Çalışma alanı sınırları içerisinde nüfus yoğunluğu en yüksek olan mahalleler Kepez belediyesi sınırları içerisinde yer alan Ulus (301,8 kişi/ha) ve Özgürlük (300,8 kişi/ha) ile Muratpaşa belediye sınırları içerisindeki Altındağ (287 kişi/ha) ve Üçgen (251,8) mahalleleridir (Şekil 5.3).

Şekil 52.3. Araştırma alanı nüfus yoğunluklarının dağılımı

Çalışma alanı sınırları içerisinde **nüfusun mekansal dağılımı** incelendiğinde Antalya kenti'nin hala tek merkezli kent olduğunu, nüfusun eski kent merkezi olan Muratpaşa belediye sınırlarının imarlı alanlarında yoğunlaştığını, Kepez ve Konyaaltı'na doğru yayılma gösterdiğini, Aksu ve Döşemealtı'nda henüz bir nüfus yoğunluğu'nun görülmediğini söyleyebiliriz (Şekil 5.4).

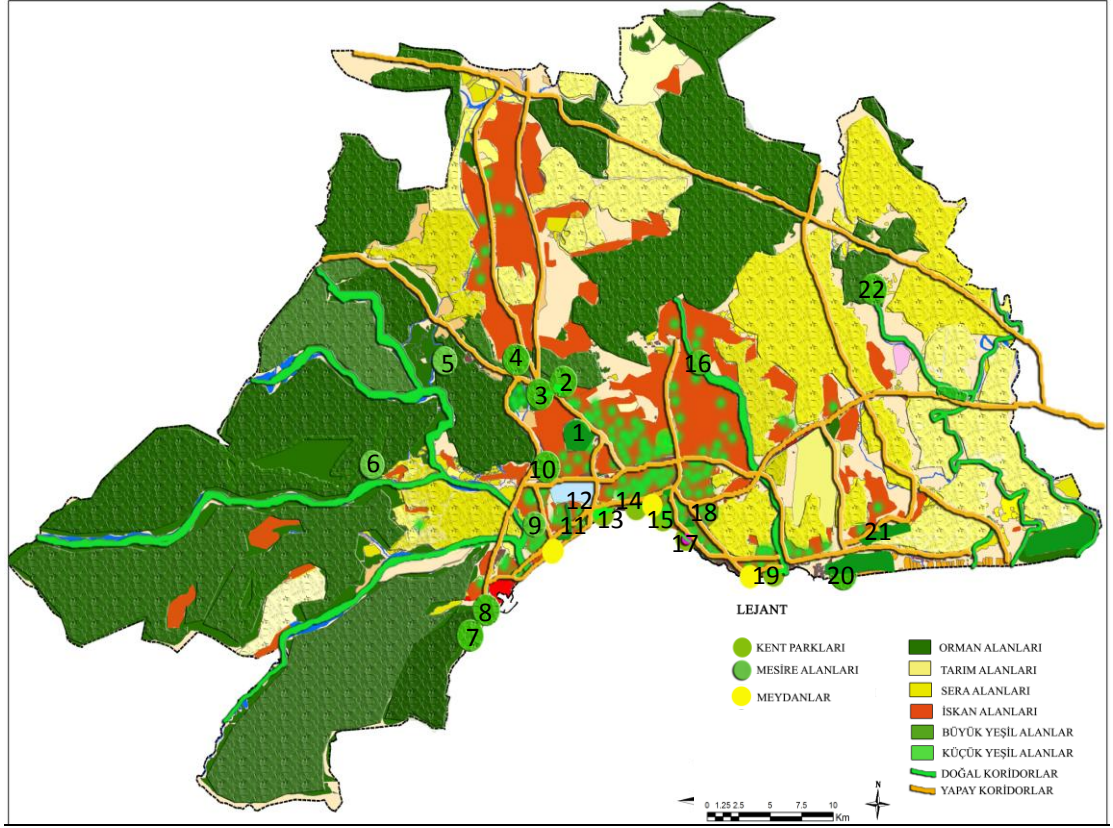

Şekil 5.4. 2012 yılı nüfusunun mekansal dağılımı

Mevcut Açık-Yeşil Alan Sistem Bulgularının Sentezi

Araştırma alanında yeşil alan **sistem unsurları yama-koridor ilişkisi ve kent tipine bağlı olarak mevcut açık-yeşil alanların mekansal dağılımı** şeklinde incelenmiş ve kent sahip olduğu orman alanları, tarım alanları, büyük yeşil alanlar, küçük yeşil alanlar, doğal ve yapay koridorlarla yeşil alan sistemi oluşturulmasında önemli bir potansiyele sahip olduğu tespit edilmiştir.

Yama-koridor ilişkisi değerlendirilirken sadece aktif yeşil alanlar değil, pasif yeşil alanlar da dikkate alınmıştır. Konyaaltı kentsel alanındaki mevcut aktif ve pasif yeşil alanlar ve yeşil koridorlar, Antalya kentinin yeşil alan sistemini oluşturabilecek bileşenler Çizelge 5.1 ve Şekil 5.5’te gösterilmiştir.

Şekil 5.5. Antalya kenti yeşil alan sistem sentezi

Çizelge 5.1. Antalya kenti yeşil alan sistem bileşenleri

Büyük yeşil alanlar ●	Küçük yeşil alanlar ●	Yeşil alanlar arasındaki koridorlar	Kenti çevreleyen yeşil alanlar
(1) Vakıf Çiftliği (2) Kent Ormanı (3) Hayvanat Bahçesi (4) Düzlerçamı Mesire Alanı (5) Güver Kanyonu (6) Doyran Mesire Alanı (7) Topçam, B. Çaltıcak, K. Çaltıcak Mesire Alanı (8) Sarısu Mesire Alanı (9) Uluç mesire alanı (10) Avni Tolunay Mesire Alanı (11) Temalı Park-Olbia Kanyonu (12) Akdeniz Üniversitesi Botanik bahçesi (13) Atatürk Kültür Parkı-Beach Park (14) Atatürk Parkı (15) Karaalioğlu Parkı (16) Düden Şelalesi (17) Falez Parkı (18) Narenciye Bahçesi (19) Düden Parkı (20) Lara Kumul Alan-Mesire alanları (21) Yamansaz Sulak Alanı (22) Kurşunlu Şelalesi	Şehitler Parkı Sakarya Parkı Yavuz Özcan Parkı Mahalle parkları Mezarlıklar	Doğal koridorlar; (Boğaçayı, Düden, Aksu, diğer vadiler D1,D2,D3,D4,D5, D6,D7,D8,D9,D10 Yapay koridorlar; Y1,Y2,Y3,Y4,Y5, Y6,Y7,Y8,Y9,Y10, Y11,Y12,Y13,Y14	Tarım alanları Orman Alanları

Kent bütününde bakıldığında bazı büyük yeşil alanlar olarak nitelediğimiz kent içerisinde yer alan kent için önem arzeden rezerv yeşil alanları, mesire alanlarını, bölge parkları ve kent parklarını, açık-yeşil alanları oluşturmaktadır. Kepez ilçesi sınırları içerisinde yer alan ve kentin önemli pasif yeşil alanlarından biri olan Vakıf Çiftliği; yine Kepez ilçe sınırları içerisinde yer alan, Kent Ormanı ve hayvanat bahçesi, Düden mesire alanı, Muratpaşa ilçe sınırlarında yer alan Atatürk Parkı Atatürk Kültür Parkı, Karaalioğlu Parkı, Falez Parkı, Düden Parkı Lara Kumul Alanı ve Yamansaz Sulak Alanı; ve Konyaaltı ilçe sınırlarında yer alan Uluç mesire alanı, Avni Tolunay mahallesindeki mesire alanı, Sarısu mesire alanı, Doyran mesire alanı'dır. Küçük yeşil alanlar daha çok mahalle parkları, mezarlıklar ve benzeri yeşil alanlardır. Diğer alanlar ise daha önce izah edilen doğal ve yapay koridorlar ve kent içi ve çevresindeki tarım ve orman alanlarıdır.

Aktif Yeşil Alan Bulgularının Sentezi

Çalışma alanı içindeki aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi

Çalışma alanı içerisinde yer alan 184 mahallenin 127 tanesinde en az bir tane aktif yeşil alan mevcuttur. Başka bir ifadeyle toplam mahallelerin % 69'unda en az bir tane aktif yeşil alan bulunmaktadır.

Çalışma alanı içerisinde yer alan Muratpaşa Belediyesi 1.766.896 m², Kepez belediyesi 1.577.410 m², Konyaaltı Belediyesi 957.638 m², Döşemealtı Belediyesi 134.109 m², Aksu belediyesi 35.000 m² aktif yeşil alan yüzeyine sahip bulunmaktadır. Çalışma alanında toplam 4.471.053 m² aktif yeşil alan yüzey alanı bulunmaktadır (Çizelge 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6). Çalışma alanının 2012 yılı nüfusu 1.073.794 kişidir ve buna göre Antalya kenti genelinde kişi başına 4,2 m² aktif yeşil alan düşmektedir. Köyler içerisinde yer alan mesire alanlarını dahil ettiğimizde Konyaaltı belediyesinde 1.198.638 m² ve Düzlerçamı mesire alanını hesaba dahil ettiğimizde Döşemealtı belediyesi sınırları içerisinde 254.109 m² yeşil alan yüzeyi hesaplanmış ve çalışma alanı içerisinde toplam aktif yeşil alan yüzeyi 4.832.053 m² kişi başına 4.5 m² aktif yeşil alan miktarı hesaplanmıştır.

Çizelge 5.2. Muratpaşa Belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi

No	Mahalle Adı	Aktif Yeşil Alan Yüzeyi (m ²)	Aktif Yeşil Alan Sayısı	Kişi başına düşen aktif yeşil alan (m ²)	Ort. Aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	Nüfus
1.	Altındağ	16.585	7	1,95	2.369	8.501
2.	Bahçeli	125.030	3	19,7	1.676	6.328
3.	Balbey	720	1	0,6	720	1.081
4.	Barboros	88	1	0,2	88	308
5.	Bayındır	6.870	3	0,8	2.290	7.784
6.	Çağlayan	295.433	42	4,3	2.272	22.205

7.	Çaybaşı	23.072	11	3,2	2.097	7.214
8.	Demircikara	26.787	11	5,1	2.435	5.163
9.	Deniz	23.690	2	3,3	11.845	7.008
10.	Doğuyaka	-	-	-	-	2.619
11.	Dutlubahçe	15.220	9	1,5	1.691	9.576
12.	Elmalı	-	-	-	-	753
13.	Ermenek	12.562	6	1,9	2.093	6.769
14.	Etiler	20.305	12	1,6	1.692	12.517
15.	Fener	98.788	24	5,9	4.116	16.631
16.	Gebizli	7.100	4	1,4	1.775	4.998
17.	Gençlik	3.184	2	0,5	1.592	6.602
18.	Güvenlik	16.450	7	1,2	2.350	13.553
19.	Güzelbağ	7.200	1	1,9	7.200	3.799
20.	Güzeloba	93.066	37	4,2	2.515	22.118
21.	Güzeloluk	16.600	7	2,2	2.371	7.416
22.	Haşimişcan	-	-	-	-	1.663
23.	Kılıçaslan	42.000	1	86	42.000	487
24.	Kırcami	4.210	4	1,8	1.052	2.263
25.	Kışla	160	1	0,05	160	3.260
26.	Kızıllarık	19.048	7	1,7	2.721	11.048
27.	Kızılsaray	4.430	7	0,9	632	4.659
28.	Kızıltoprak	45.210	15	2,6	3.014	17.198
29.	Konuksever	33.614	20	1,8	1.680	18.683
30.	Mehmetçik	7.000	1	4,9	7.000	1.415
31.	Memurevleri	-	-	-	-	7.700
32.	Meltem	348.539	6	34	3.589	12.106
33.	Meydan- kavağı	48.460	17	2,0	2.850	23.462
34.	Muratpaşa	6.886	5	0,6	1.377	11.002
35.	Cumhuriyet (Sanayi)	48.799	13	4,6	3.753	10.605
36.	Sedir	12.210	6	1,4	2.035	8.560
37.	Selçuk	13.000	2	-	6.500	
38.	Sinan	8.891	8	1,1	1.111	7.895
39.	Soğuksu	33.150	3	3,2	11.050	10.302
40.	Şirinyalı	113.534	31	6,3	3.662	17.939
41.	Tahıl pazarı	1.999	5	1	399	1.997
42.	Tarım	790	1	0,4	790	1.886
43.	Tuzcular	-	-	-	-	
44.	Topçular	-	-	-	-	765
45.	Üçgen	15.874	8	1,4	1.984	11.079
46.	Varlık	7.265	8	0,7	908	10.689
47.	Yenigöl	-	-	-	-	1.717
48.	Yenigün	34.367	14	2,0	2.454	17.096
49.	Yeşilbahçe	75.688	25	4,3	3.027	17.260
50.	Yeşildere	-	-	-	-	5.586

Çizelge 5.2'nin devamı

51.	Yeşilköy	-	-	-	-	465
52.	Yeşilova	-	-	-	-	3.168
53.	Yıldız	2.499	5	0,2	499	9.383
54.	Yüksekalan	6.802	7	0,8	971	8.106
55.	Zerdalilik	11.191	8	1,3	1.398	8.566
56.	Zümrütova	12.530	5	8	2.506	1.528
TOPLAM		1.766.896	423	4,0	2.483	442.663

Çizelge 5.3. Kepez Belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi

No	Mahalle Adı	Aktif Yeşil Alan Yüzeyi (m ²)	Aktif Yeşil Alan Sayısı	Kişi başına düşen aktif yeşil alan (m ²)	Ort. Aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	Nüfus
1.	Ahatlı	11.622	5	1,8	2.324	6.372
2.	Altıayak	0	0	0	0	2.872
3.	Altınova Düden	0	0	0	0	3.531
4.	AltınovaOrta	10.875	4	3,0	2.718	3.526
5.	Altınova Sinan	10.733	3	2,5	3.577	4.268
6.	Atatürk	32.129	9	4,5	3.569	7.093
7.	Avnitolunay	63.640	1	15,2	63.640	4176
8.	Ayanoğlu	0	0	0	0	5.760
9.	Baraj	36.968	7	4,8	5.281	7.563
10.	Barış	16.737	8	3,5	2.092	4.678
11.	Başköy	0	0	0	0	580
12.	Bekonaklılar	9.019	3	2,7	3.006	3.312
13.	Çamlıbel	13.540	6	2,1	2.256	6.437
14.	Çamlıca	0	0	0	0	-
15.	Çankaya	6.189	3	0,8	2.063	7.018
16.	Çıplaklı	0	0	0	0	-
17.	Demirel	0	0	0	0	2.347
18.	Duacı	0	0	0	0	-
19.	Duraliler	3.790	1	1,2	3.790	2.972
20.	Düdenbaşı	36.731	9	3,2	4.081	11.411
21.	Emek	20.146	9	3,0	2.238	6.550
22.	Erenköy	20.546	10	2,8	2.054	7.258
23.	Esentepe	2.086	1	0,4	2.086	4.912
24.	Fabrikalar	9.832	6	1,75	1.638	5.617
25.	Fatih	9.766	9	1,3	1.085	7.130
26.	Fevziçakmak	54.136	6	6,6	9.022	8.132
27.	Gazi	7.286	2	1,1	3.643	6.364
28.	Gaziler	0	0	0	0	-

29.	Göçerler	3.803	3	0,8	1.267	4.295
30.	Göksu	17.655	4	4,1	4.413	4.262
31.	Gülveren	51.988	8	9,7	6.498	5.354
32.	Gündoğdu	9.820	5	0,3	1.964	13.001
33.	Güneş	9.833	4	0,7	2.458	12.712
34.	Habipler	14.145	7	1,0	2.020	13.931
35.	Hüsnükarakaş	12.214	7	1,1	1.744	10.875
36.	Kanal	10.508	9	1,4	1.167	7.470
37.	Karşıyaka	22.659	9	2,3	2.517	9.690
38.	Kazımkarabekir	2.030	2	0,9	1.015	2.157
39.	Kepez	644.670	7	74	-	8.665
40.	Kızıllı	0	0	0	0	-
41.	Kirişçiler	0	0	0	0	-
42.	Kuzeyyaka	19.592	11	1	1.781	19.036
43.	Kültür	11.721	7	1,3	1.674	9.001
44.	Kütükçü	9.820	6	2,6	1.636	3.734
45.	Mehmetakif ersoy	9.345	4	1,4	2.336	6.274
46.	Menderes	0	0	0	0	2.651
47.	Odabaşı	0	0	0	0	-
48.	Özgürlük	4.258	1	0,3	4.258	12.003
49.	Santral	6.130	3	1,2	2.043	5.034
50.	Sütçüler	5.306	2	1	2.653	5.084
51.	Şafak	45.289	11	3,8	4.117	11.655
52.	Şelale	0	0	0	0	7.060
53.	Teomanpaşa	29.928	8	2,1	3.741	13.813
54.	Ulus	17.602	4	1,3	4.400	12.800
55.	Ünsal	12.152	4	2,0	3.038	5.903
56.	Yavuzselim	18.252	4	7,2	4.563	2.506
57.	Yeni	60.816	7	4,8	8.688	12.591
58.	Yenidoğan	32.257	8	5,8	4.032	5.502
59.	Yeniemek	22.936	8	2,6	2.867	8.802
60.	Yeşiltepe	12.067	4	1,1	3.016	10.250
61.	Yeşilyurt	14.114	6	1,4	2.352	9.778
62.	Yükseliş	12.034	11	1,4	1.094	8.302
63.	Zafer	8.368	3	1	2.789	7.648
64.	Zeytinlik	0	0	0	0	4.274
TOPLAM		1.577.410	307	3,7	2.736	425.794

Çizelge 5.4. Konyaaltı belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi

No	Mahalle Adı	Aktif Yeşil Alan Yüzeyi (m ²)	Aktif Yeşil Alan Sayısı	Kişi başına düşen aktif yeşil alan (m ²)	Ort. Aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	Nüfus
1.	Akkuyu	0	0	0	0	2.869
2.	Altinkum	23.579 + 47400	10	3	2.357	7.764
3.	Arapsuyu	11.200	8	1,7	1.400	6.535
4.	Aydınlık	1.265	1	1,3	1.265	943
5.	Çakırlar	540	1	0,4	540	1.292
6.	Çamlıbel	0	0	0	0	474
7.	Dağ	0	0	0	0	516
8.	Doyran	2000+ 65.000	1	3,3	2.000	606
9.	Demircilik	0	0	0	0	-
10.	Gökdere	0	0	0	0	-
11.	Gökçam	0	0	0	0	414
12.	Gürsu	57.908	16	5,1	3.619	11.228
13.	Hurma	17.532	7	1,7	2.504	10.268
14.	Karatepe	0	0	0	0	803
15.	Kır	0	0	0	0	588
16.	Kuruçay	0	0	0	0	-
17.	Kuşkavağı	7.495	3	3	2.498	2.477
18.	Liman	35.113	14	2,9	2.508	11.772
19.	Mollayusuf	7.989	5	1,2	1.597	6.591
20.	Öğretmenevi	11.320	5	1,3	2.264	8.186
21.	Pınarbaşı	6.920	4	0,6	1.730	10.155
22.	Sarısu	9.120+ 340.000	3	5,2	3.040	1.748
23.	Siteler	81.040	11	5,7	7.367	14.192
24.	Suiçecek	0	0	0	0	335
25.	Toros	35.930	5	4,3	7.186	8350
26.	Uluç	24.442+ 114.500	4	4,2	6.110	5.781
27.	Uncalı	17.345	6	1,7	2.890	11.023
28.	Yenimahalle	0	0	0	0	311
29.	Zümrüt	0	0	0	0	-
TOPLAM		398.138 957.638* 1.198.638**	104	3,2 7,6* 9,5**	3.828	125.849

*Piknik ve mesire alanları aktif yeşil alan hesabına dahil edildiğinde toplam ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

**Orman köyleri içindeki mesire alanları hesaplama dahil edildiğinde toplam ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

Çizelge 5.5. Döşemealtı belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi

No	Mahalle Adı	Aktif Yeşil Alan Yüzeyi (m ²)	Aktif Yeşil Alan Sayısı	Kişi başına düşen aktif yeşil alan (m ²)	Ort. Aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	Nüfus
1.	Altınkale	3.486	2	1,6	1.743	2.081
2.	Ayanlar	-	-	-	-	
3.	Aydınlı	-	-	-	-	
4.	Bahçeyaka	18.184	6	3,8	3.030	4.678
5.	Çığlık	-	-	-	-	
6.	Çıplaklı	20.209	3	4,6	6.736	4.375
7.	Düzlerçamı*	4.598+ 120.000	2	4,3	2.299	1.056
8.	Karaman	-	-	-	-	-
9.	Nebiler	-	-	-	-	-
10.	Orta	11.736	2	14,5	5.868	804
11.	Tomalar	2.458	3	2,8	819	864
12.	Yalınlı	5.081	2	4,2	2.540	1.184
13.	Yeniköy	26.341	13	2,6	2.026	9.819
14.	Yeşilbayır	42.016	12	8,1	3.501	3.718
TOPLAM		134.109 254.109*	45	4,1 7,8*	2.980	32.465

*Düzlerçamı mesire alanı olan 120.000 m² hesaba dahil edildiğinde toplam ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

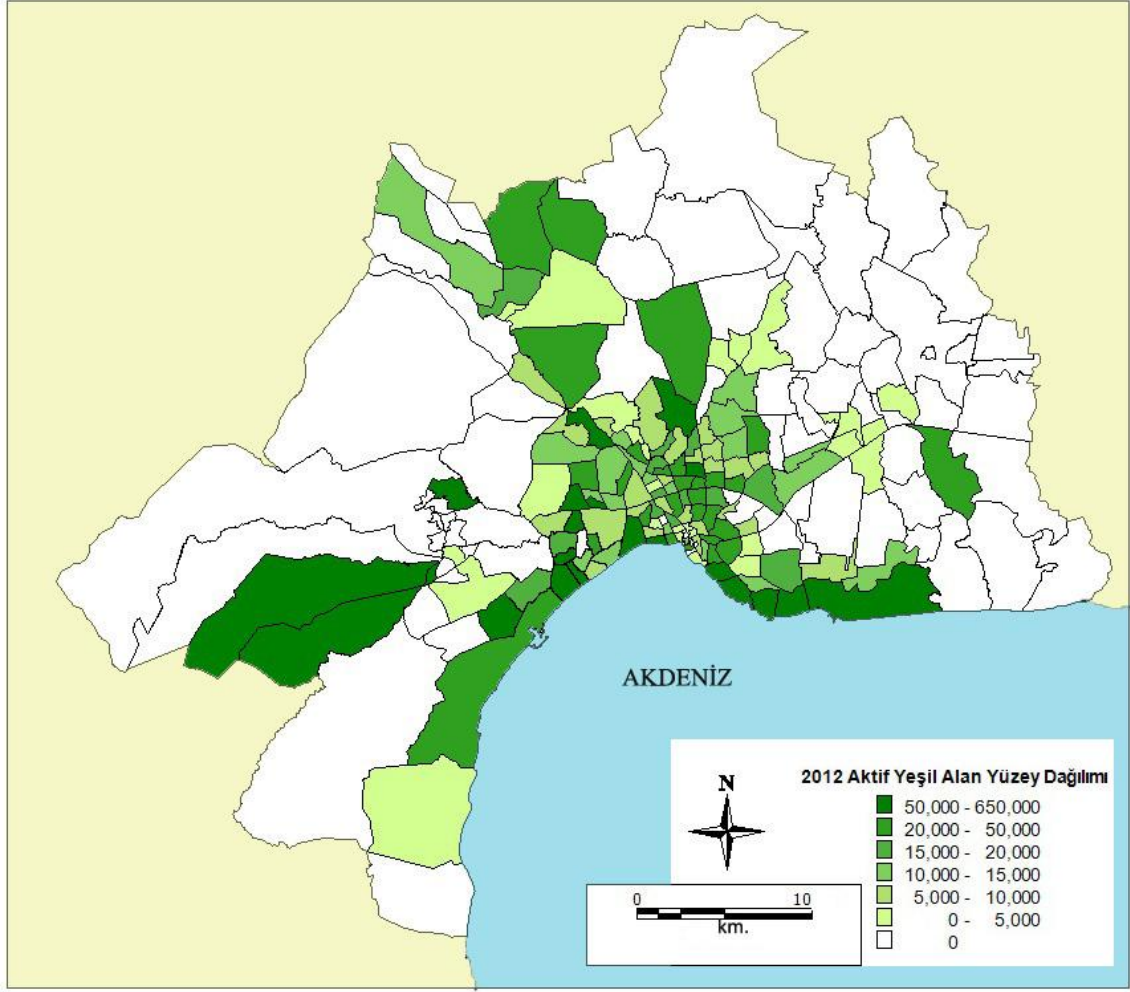

Çizelge 5.6. Aksu belediyesi aktif yeşil alanların sayı ve alan bakımından sentezi

No	Mahalle Adı	Aktif Yeşil Alan Yüzeyi (m ²)	Aktif Yeşil Alan Sayısı	Kişi başına düşen aktif yeşil alan (m ²)	Ort. Aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	Nüfus
1.	Altıntaş	-	-	-	-	-
2.	Atatürk	-	-	-	-	-
3.	Barbaros	-	--	-	-	-
4.	Boztepe	-	-	-	-	-
5.	Cihadiye	2.500	1	0,7	2.500	3.167
6.	Cumhuriyet (Hacılar)	-	-	-	-	-
7.	Çalkaya	21.500	2	11,3	10.750	1.887
8.	Çamköy	-	-	-	-	-
9.	Dumanlar	-	-	-	-	-
10.	Fatih	-	-	-	-	-
11.	Güzelyurt	3.000	1	0,4	3.000	6.001
12.	Hacıaliler	-	-	-	-	-
13.	Konak	-	-	-	-	-
14.	Macun	4.000	1	2,5	4.000	1.588
15.	Mandırlar	-	-	-	-	-
16.	Murtuna	-	-	-	-	-
17.	Pınarlı	2.500	2	0,3	1.250	6762
18.	Soğucaksu	1.500	1	1,4	1.500	1015
19.	Solak	-	-	-	-	-
20.	Yeni dumanlar	-	-	-	-	-
21.	Yurtpınar	-	-	-	-	-
TOPLAM		35.000	8	0,7	4.375	47.023

Araştırma alanı sınırları içerisinde yer alan mahallelerin **aktif yeşil alan yüzey varlığı** dağılımının sentezinde 6 sınıflama yapılmıştır. 0-5000 m² aktif yeşil alan yüzey alanına sahip mahalleler çalışma alanının % 49'unu oluşturmaktadır. 20.000-50.000 m² aktif yeşil alan yüzeyine sahip mahallelerin oranı % 13, aktif yeşil alan yüzey toplamı 5.000-10.000 m² olan mahallelerin oranı % 12, 10.000-15.000 m² aktif yeşil alan yüzeyine sahip mahallelerin oranı % 10, 50.000-65.000 m² aktif yeşil alan yüzeyine sahip mahallelerin oranı % 10, 15.000-20.000 m² aktif yeşil alan yüzeyine sahip mahallelerin oranı % 6'dır (Şekil 5.6).

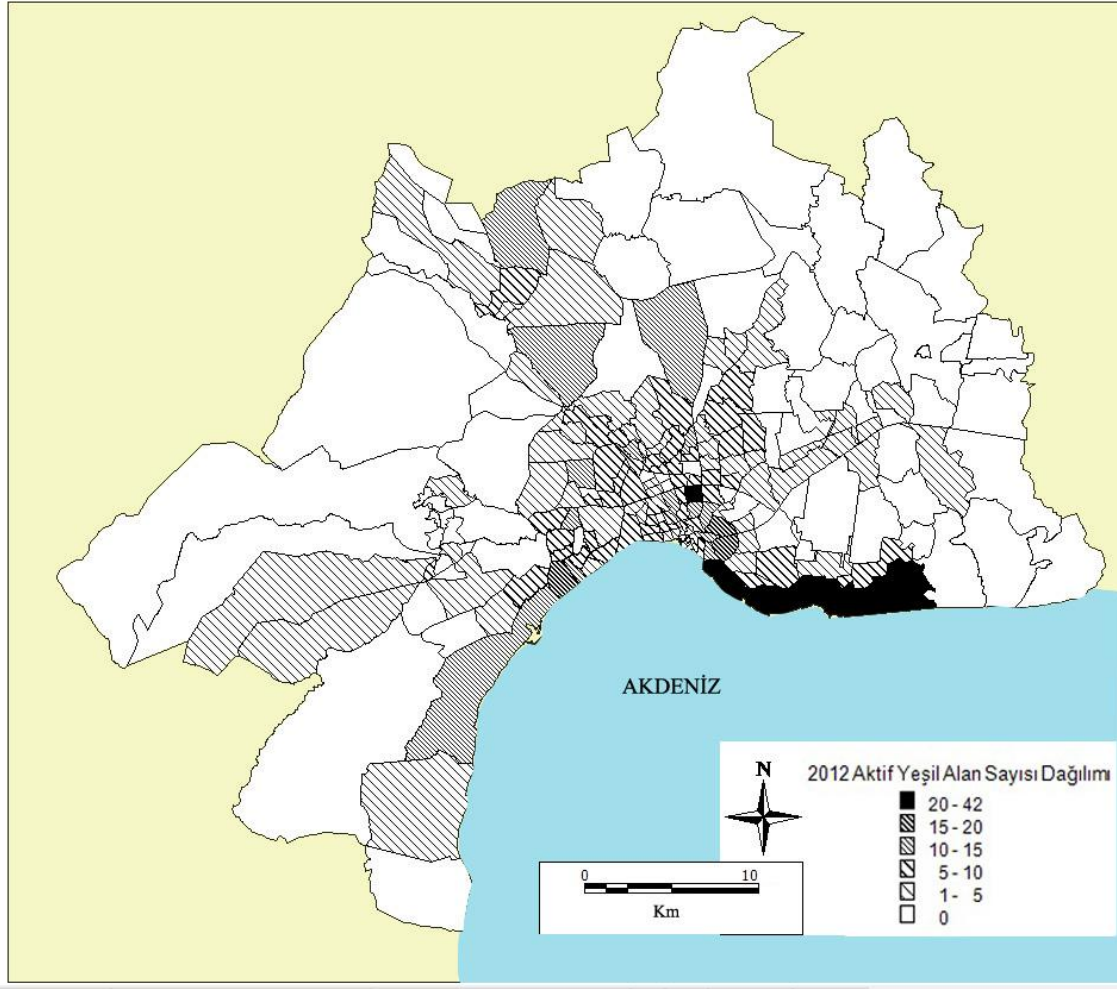
Sarısu, Fener, Gürsu, Çağlarca, Altinkum, Yeşilbahçe, Uluç, Bahçelievler, Meltem, Siteler, Gülveren, Doyran, Kepez, Fevzi Çakmak, Avni Tolunay, Şirinyalı, Hacisekiler, Yeni, Güzeloba mahalleleri toplam aktif yeşil alan yüzeyi 49.000 m² ve üzeri alana sahip mahalleleri oluşturmaktadır.

Şekil 5.6. Araştırma alanı 2012 yılı aktif yeşil alan yüzey dağılımı sentezi

Araştırma alanı sınırları içerisinde yer alan mahallelerin **aktif yeşil alan sayısı** bulgularının sentezinde Muratpaşa belediyesi sınırları içerisinde 423 tane, Kepez Belediyesi sınırları içerisinde 307 tane, Konyaaltı'nda 104 tane, Döşemealtı'nda 45, Aksu'da 8 adet olmak üzere toplam 887 adet aktif yeşil alan bulunmaktadır. Çalışma alanı sınırları içerisinde 57 mahallenin aktif yeşil alan sayısı 1-5 arasında, 50 tane mahallenin 5-10 arasında, 14 tane belediyenin 10-15 arasında, 3 tane belediyenin 15-20 arasında, 6 tane belediyenin 20-42 arasında bulunmaktadır (Şekil 5.7).

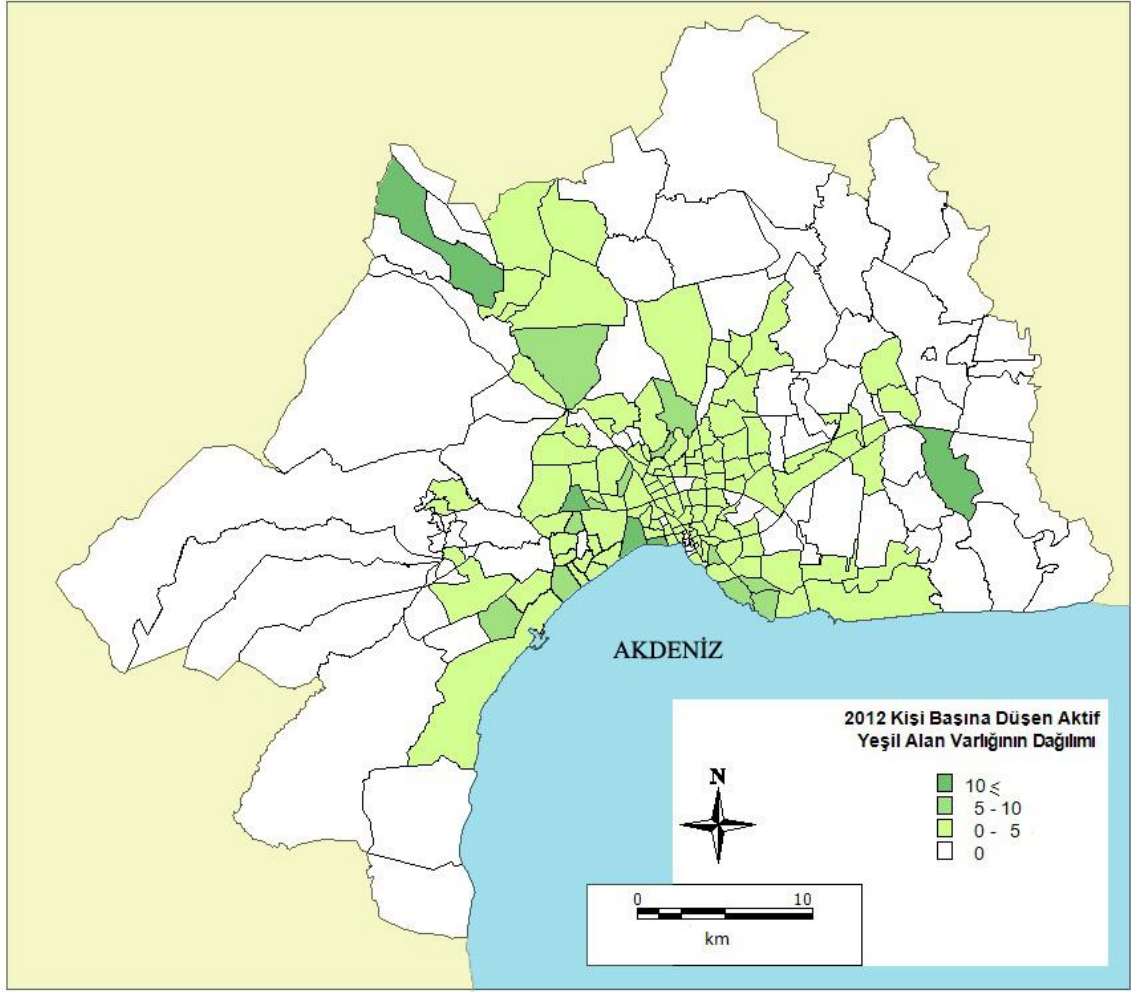
En fazla aktif yeşil alana sahip mahallelerin dağılımına baktığımızda; 42 adet ile Çağlayan mahallesi, 37 adet ile Güzeloba mahallesi, 31 adet ile Şirinyalı mahallesi, 25 adet ile Yeşilbahçe mahallesi, 24 adet ile Fener mahallesi, 20 adet ile Konuksever mahalleleri gelmektedir.

Şekil 5.7. Araştırma alanı mahallelerinin 2012 yılı aktif yeşil alan sayısı dağılımı sentezi

Kişi başına düşen aktif yeşil alanın mekansal dağılımı

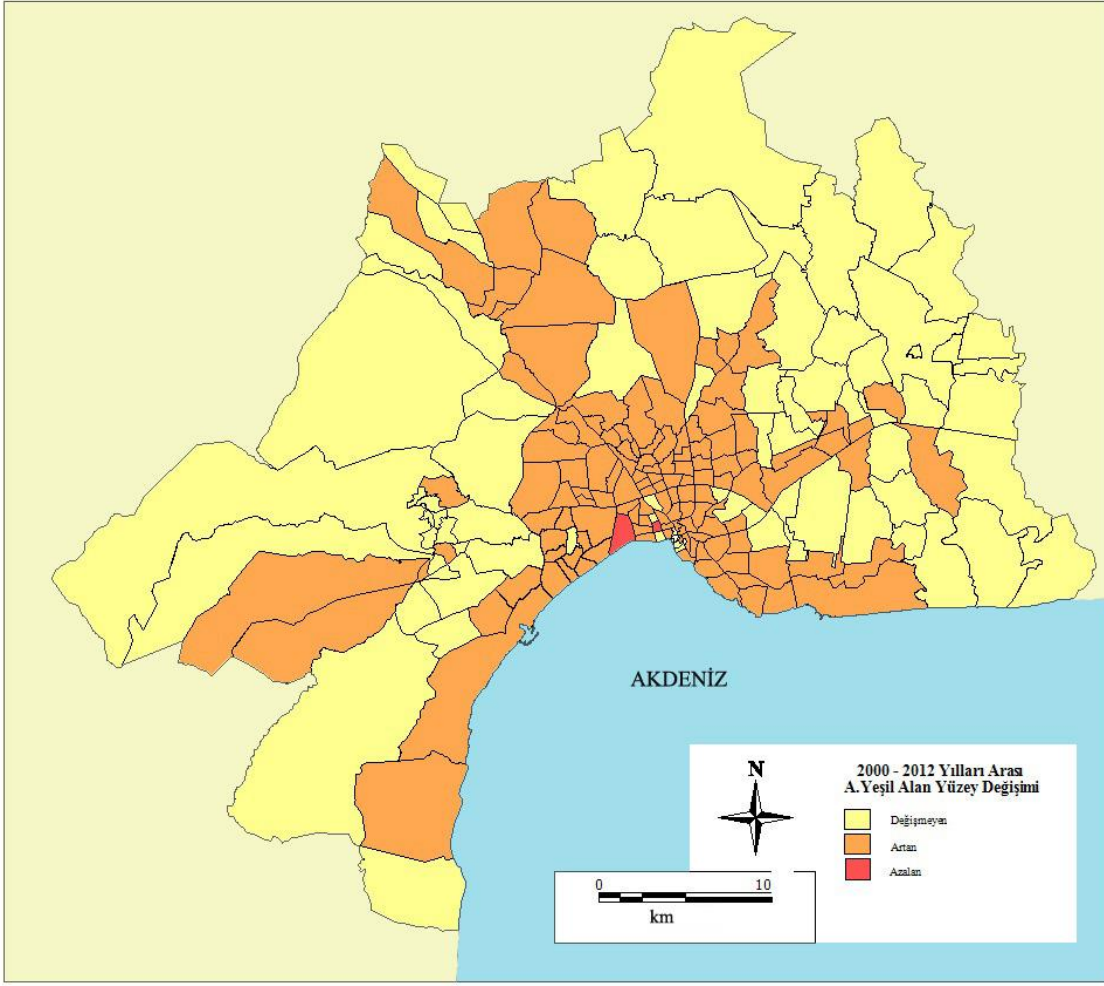
Araştırma alanı sınırları içerisinde yer alan mahallelerin **kişi başına düşen yeşil alan** bulgularının sentezinde 4 sınıflama yapılmıştır. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 0 m^2 olanlar, $0-5 \text{ m}^2$, $5-10 \text{ m}^2$ ve 10 m^2 ve üzeri olacak şekilde sınıflandırma yapılmıştır. Kişi başına düşen aktif yeşil alanların mekansal dağılımını incelediğimizde $0-5 \text{ m}^2$ olanlar toplam alanın % 85'ini oluşturmakta, $5-10 \text{ m}^2$ olanlar % 9'unu, 10 m^2 ve üzeri olanlar toplam mahallelerin % 5'ini oluşturmaktadır. Kişi başına 10 m^2 ve üstünde olan mahallelerin sayısı 7'dir. Muratpaşa sınırları içerisinde yer alan Bahçelievler, Meltem ve Kılınçarslan mahallelerinde kent parklarının olmasından dolayı, Kepez belediye sınırları içerisinde yer alan Kepez mahallesi ve Avni Tolunay mahalleleri mesire alanı ve bölge parkından dolayı, Döşemealtı ilçesinde Orta mahallesi ve Aksu'da Çalkaya mahallesi'nde 10 m^2 'nin üstünde yeşil alan olan mahalleleri kaplamaktadır (Şekil 5.8).

Şekil 5.8. Antalya kenti kişi başına düşen aktif yeşil alan dağılımı

2000-2012 yılları arası aktif yeşil yüzey alanı değişiminin mekansal dağılım sentezi

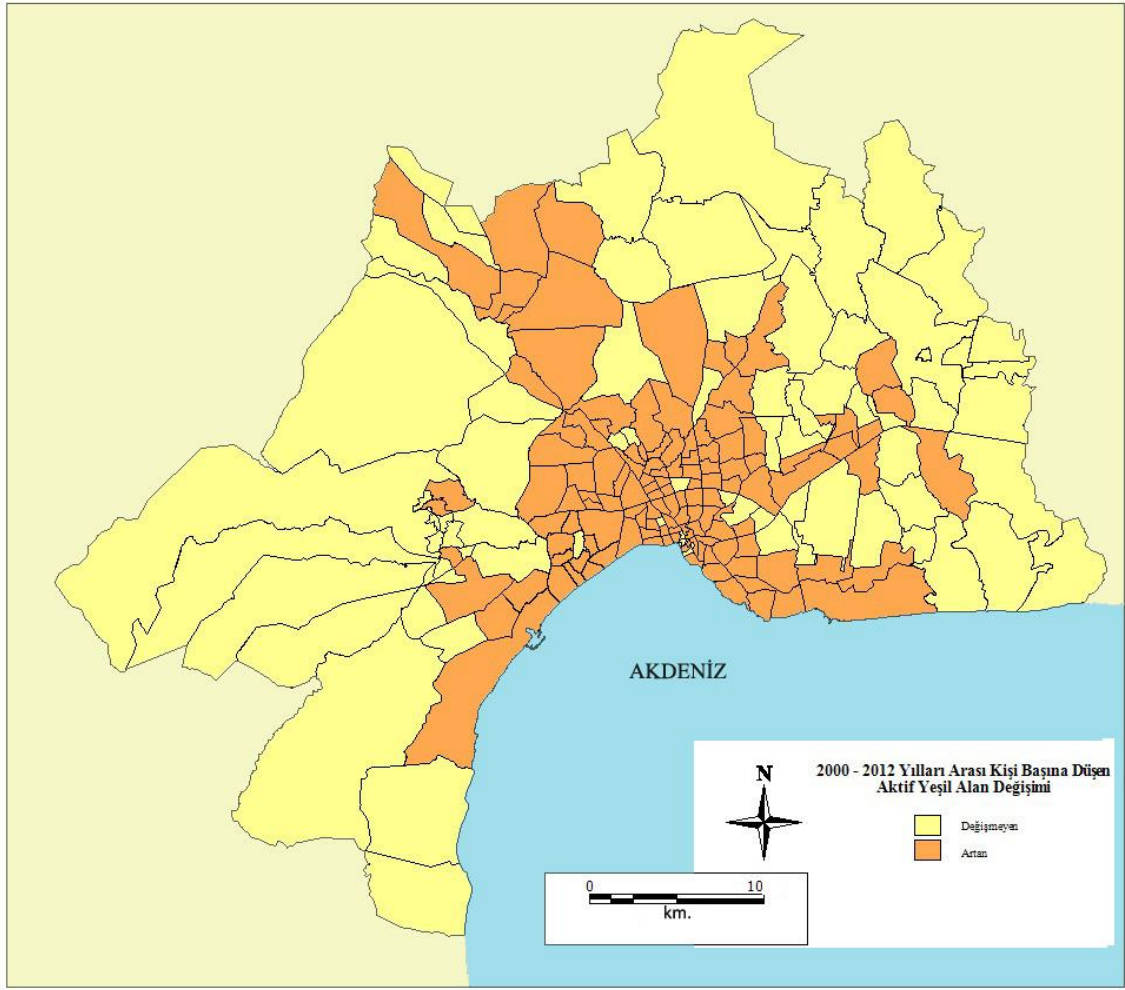
Araştırma alanı içerisinde yer alan mahallelerin **2000-2012 yılları arası açık yeşil alan yüzey değişimlerinin** dağılımı incelendiğinde kentin çevresinde yer alan kırsal alanlarda yeşil alanlar yönünden bir değişimin olmadığı, iki mahalle dışında diğer bütün mahallelerde yeşil alan yüzeyi bakımından artış olduğu tespit edilmiştir. Bu azalma da Atatürk Kültür Parkının bulunduğu Meltem mahallesinde görülmektedir (Şekil 5.9).

Şekil 5.9. Araştırma alanı mahallelerinin 200-2012 yılları aktif yeşil alan yüzey alanı değişiminin mekansal dağılımı

2000-2012 yılları arası kişi başına düşen aktif yeşil alan değişiminin mekansal dağılım sentezi

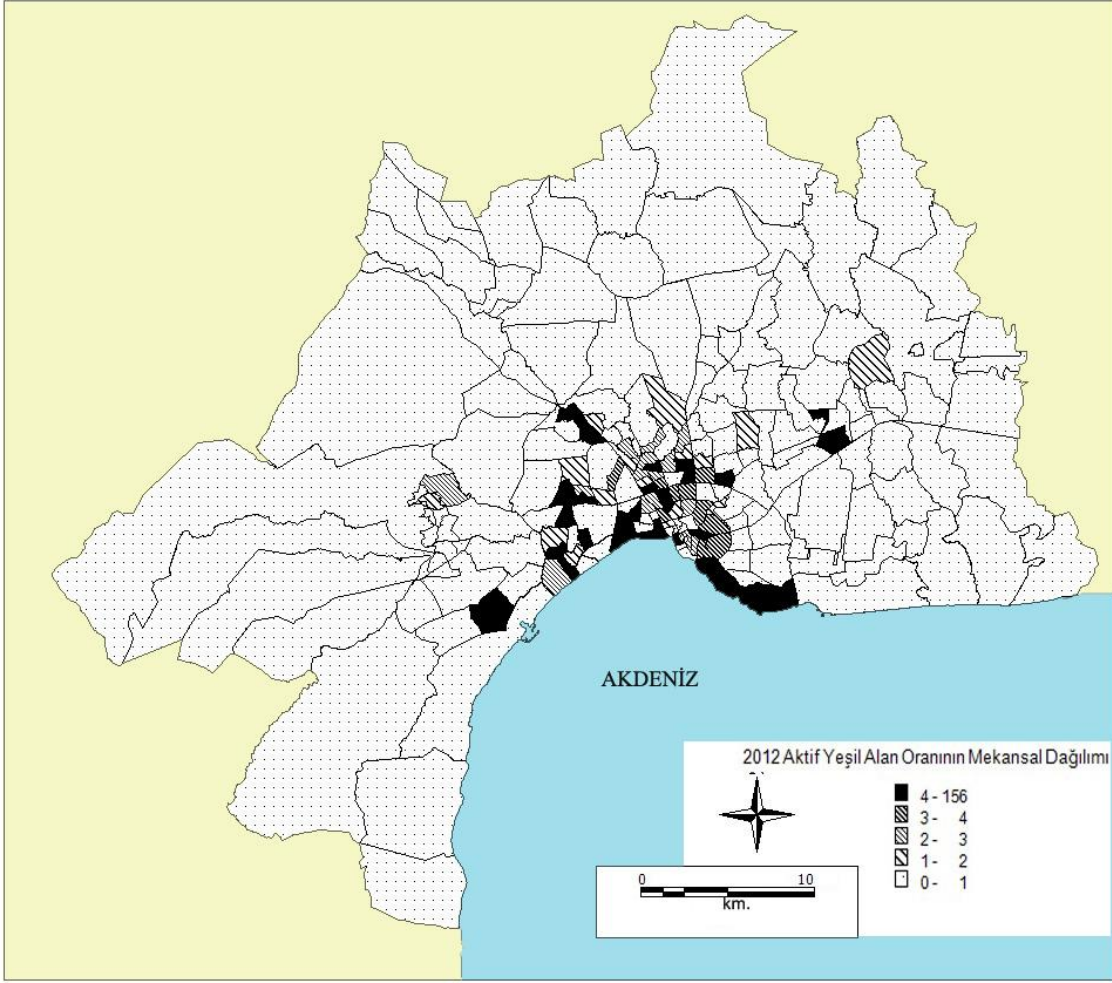
2000 ve 2012 yılları arasında kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının değişimi incelendiğinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarında azalma gösteren mahalle bulunmamaktadır. 10 yıllık süreç yeşil alan bulunmayan kırsal yerleşmelerde bir değişim söz konusu olmamıştır. Çalışma alanının çoğunluğunda aktif yeşil alan yüzeyinde olduğu gibi kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarında da artış görülmektedir (Şekil 5.10).

Şekil 5.10. Araştırma alanı 2000-2012 yılları arası kişi başına düşen aktif yeşil alan değişiminin mekansal dağılımı

Aktif yeşil alan oranı dağılımı

Aktif yeşil alan oranı olarak adlandırdığımız, **aktif yeşil alan yüzeyinin mahallenin toplam yüzeyine oranının** yüzde olarak ifade edilmesidir. Burada amaç mahallenin yüzde kaçına yeşil alan yüzeyinin karşılık geldiğini bulmaktır (Şekil 5.11). Yeşil alanların toplam yüzey içindeki oranının incelendiği bu sentezde; kent parkları ve büyük yeşil alanlara sahip olan Şirinyalı mahallesi, Yeşilbahçe mahallesi, Kılıçarslan mahallesinde bu oran yüksek çıkmaktadır.

Şekil 5.11. Araştırma alanı aktif yeşil alanları yüzeyinin mahalle yüzölçümüne oranının dağılımı

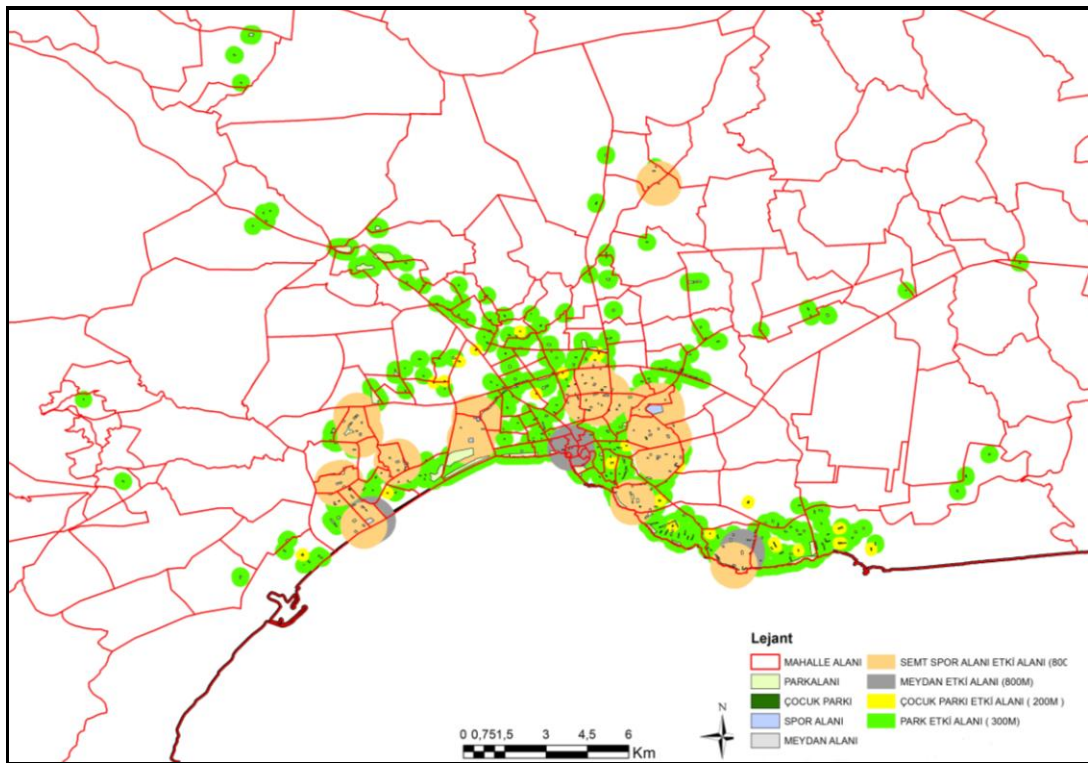
Aktif yeşil alanların etki analizi

Kentsel yeşil alan planlama ilkeleri bakımından, yeşil alanların miktarı kadar, bu alanların kent bütününde bir sistem dahilinde planlanıp-planlanmadıkları konusu da önem taşımaktadır. Bu kapsamda “etki alanı” kavramı karşımıza çıkmaktadır. Etki alanı, bir yeşil alanın hizmet ettiği, belirli büyüklükte kentsel alandır. Aktif yeşil alanların kent genelinde homojen dağılımının sağlanması kentlinin yeşil alanlardan daha etkin kullanılmasını sağlayacağı gibi yaşam kalitesinin artırılması bakımından önemli avantajları vardır.

Antalya kenti aktif yeşil alanlarının ortalama büyüklüğü Muratpaşa ilçesinde 2483 m², Kepez ilçesi'nde 2.736 m², Konyaaltı'nda 3.828 m², Döşemealtı 2.980 m², Aksu'da 4.375 m² dir. Dolayısıyla, alan bakımından diğer ülkelerdeki mahalle parklara kıyasla daha küçük parklar söz konusudur. 2000 m²'nin altında olan yeşil alan sayılarını ilçeler bazında incelediğimizde Muratpaşa'da bu oran % 57, Kepez'de % 49, Konyaaltı'nda % 42, Döşemealtı'nda % 46, Aksu'da % 50'dir. Ayrıca, çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan mahalle parklarının çoğunda çocuk oyun alanı ve mahalle

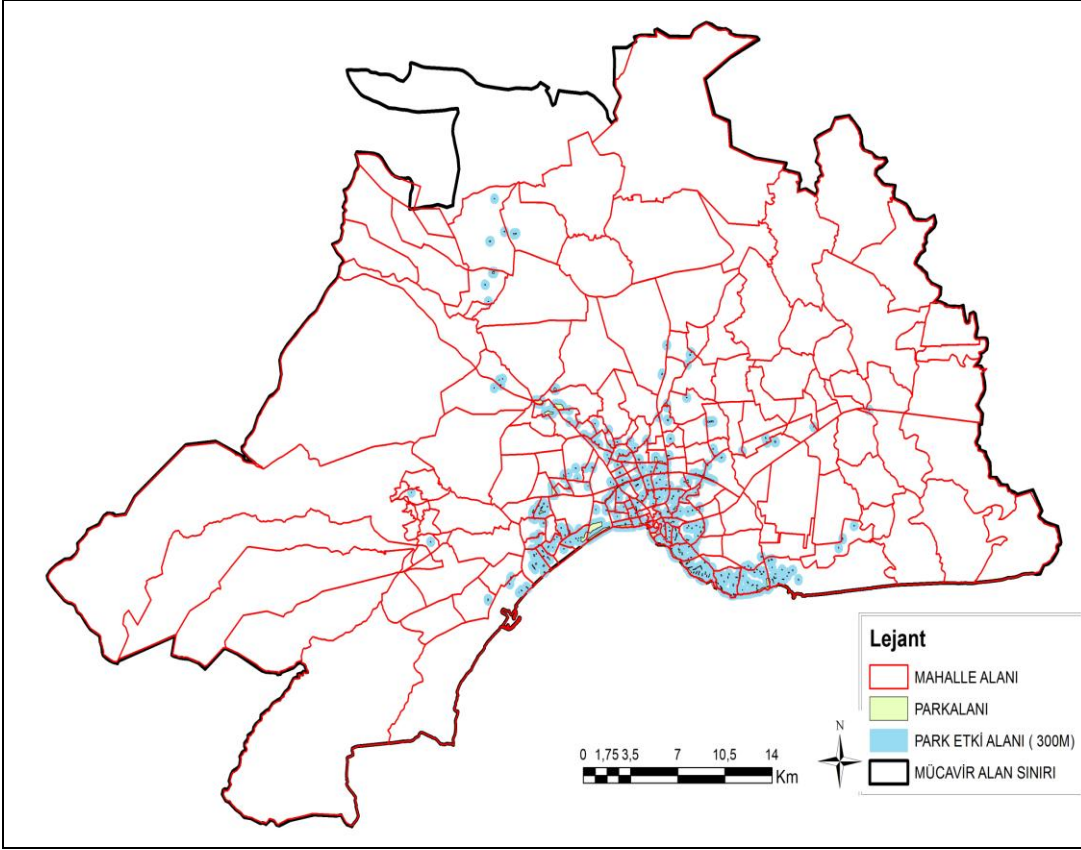
parkları bir arada bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu yeşil alanların etki alanlarının, çocuk oyun alanlarının etki alanları paralelinde düşünülmesi gerekmektedir ki, bu da bir çok çalışmada 200-300 m. olarak öngörülmektedir (Nyhuus 1991; Ersoy 1994; Yıldızcı 1994; Karalı 2001). Antalya kenti çalışma alanı mahallelerin nüfusu, alanı ve yeşil alan ihtiyacı değerlendirildiğinde ve ayrıca bölgelerdeki çocuk oyun alanlarının mahalle parklarından ayrı olmadığı göz önüne alındığında çalışma alanı mahalle parkları için 300m. etki alanının olduğu sonucuna varılabilir. Bu etki alanı spor alanlarında, meydanlarda ve daha büyük ölçekli parklarda 800m. olarak belirlenmiştir.

Bu etki alanları Şekil 5.12’de park alanlarının araştırma alanı ölçeğinde etki alanları şematik olarak Şekil 5.13’de gösterilmiştir.

Şekil 5.12. Araştırma alanı aktif yeşil alanlarının etki alanı dağılımı

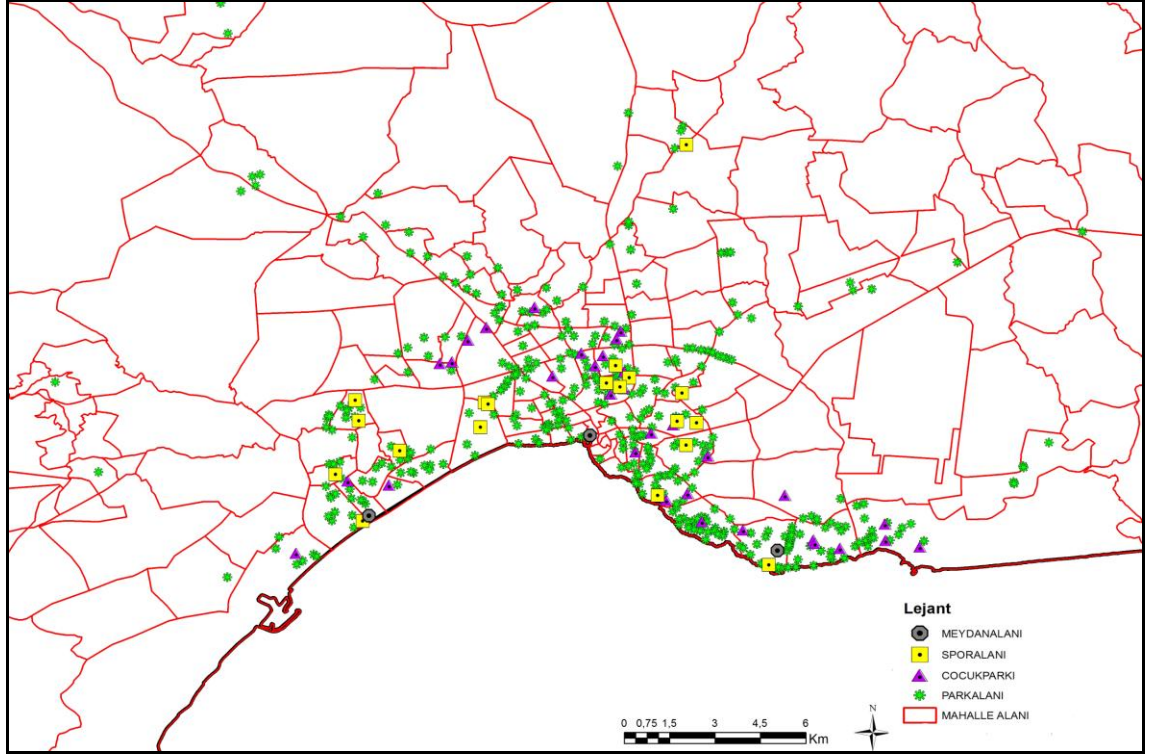

Şekil 5.13. Park alanlarının etki alanları

Aktif yeşil alan tiplerinin dağılımı

Araştırma alanı içerisinde yer alan **yeşil alanların tiplerine** göre dağılımı incelendiğinde parklar, küçük çocuk oyun alanları, semt spor alanları ve meydanların mekansal dağılımı Şekil 5.14’de verilmiştir. Park alanlarının doğu kıyı bölgesinde daha yoğunluklu olarak görüldüğü ve daha çok kıyı alanlarında konumlandığı; semt spor sahalarının Kepez ve Konyaaltı bölgesinde yoğunlaştığını; meydanların ise kıyı bölgelerde konumlandığı söylenebilir.

Şekil 5.14. Antalya kenti yeşil alanlarının türü dağılımı

Antalya aktif yeşil alanların ilçe belediyeleri kapsamında karşılaştırılması

Antalya kenti aktif yeşil alanlarının kent bütünü içinde değerlendirildiğinde toplam 4.471.053 m² aktif yeşil alan varlığı hesaplanmıştır. Bunun toplam büyükşehir nüfusu olan 1.073.794'e bölüldüğünde kişi başına 4,2 m² yeşil alan varlığı hesaplanmıştır. Toplam mahallelerin % 70'inde en az bir adet aktif yeşil alan bulunmaktadır. Ortalama aktif yeşil alan büyüklüğü 3.280 m²'dir. Son 10 yılda toplam yeşil alan yüzeyinde artış görülmektedir (Çizelge 5.7).

Çizelge 5.7. Antalya genel aktif yeşil alan bilgileri

Belediye adı	Muratpaşa	Kepez	Konyaaltı	Döşemealtı	Aksu	Büyükşehir
Belediye nüfusu	442.663	425.794	125.849	32.465	47.023	1.073.794
Belediye yönetimindeki alan (ha)	8.885	40.376	44.550	22.372	21.904	138.087
Mahalle sayısı	56	64	29	14	21	184
Toplam aktif yeşil alan yüzeyi (m ²)	1.766.896	1.577.410	957.638	134.109	35.000	4.471.053
Aktif yeşil alan sayısı	423	307	104	45	8	887
Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı m ² /kişi	4,0	3,7	7,6	4,1	0,7	4,2
Yeşil alana sahip mahalle oranı (%)	80	84	58	64	28	70
Ortalama aktif yeşil alan büyüklüğü (m ²)	2.483	2.736	3.828	2.980	4.375	3.280
Aktif yeşil alan yüzeyinin toplam yüzölçümüne oranı (%)	1,98	0,3	0,2	0,05	0,01	0,3
Son 10 yılda toplam aktif yeşil alan değişimi	Artış	Artış	Artış	Artış	Artış	Artış

Kullanıcı görüşlerine ilişkin bulgularının sentezi

Kullanıcıların sosyo-ekonomik duruma ilişkin verdiği cevaplarda; Kullanıcıların % 57'si kadınlardan, % 43'ü erkeklerden oluşmaktadır. Çoğunluğu evli ve çocuğu bulunmaktadır. Çoğunluğunun eğitim durumu üniversite ve lise mezunudur. Kullanıcılar çok çeşitli meslek gruplarına sahip olmakla birlikte ticaretle uğraşanlar meslek grupları içerisinde daha çok sayıda bulunmaktadır. Gelir durumu dağılımında kullanıcıların % 59'u 500-2.000 TL. aylık gelire sahipken, % 39'u 2.000 TL'den fazla gelire sahip bulunmaktadır. Çoğunluğunun otomobili bulunmaktadır. Kullanıcıların % 69'u 10 yıldan fazla bir süredir Antalya'da yaşamaktayken, % 36'sı şu anda oturdukları

mahallede 10 yıldan fazla bir süredir oturmaktadır. Çoğunluğunun konut bahçesi bulunmaktadır.

Kullanıcıların yeşil alanlara yönelik kişisel beklentileri ve ihtiyaçlarına ilişkin bulguların sentezinde; genel olarak kullanıcılar yaşadığı mahalleyi seçerken parkların olmasını tercih etmekte, yaşadığı konutu seçerken parka yakın olmasına da dikkat etmekte ve konutun parka yakın olmasını istemektedirler. Kullanıcıların % 97,6'sı 0-15 dakika yürüme mesafesinde parka gitmeyi istemektedir (Çizelge 5.8).

Çizelge 5.8.Yeşil alanlara yönelik kişisel beklentiler ve ihtiyaçların sentezi

Soru	Cevap
Yaşadığınız mahalleyi seçerken parkların olması tercih nedeniniz miydi?	% 57 Evet % 43 Hayır
Yaşadığınız konutu seçerken parka yakın olmasına dikkat ettiniz mi?	% 49 Evet % 51 Hayır
Yaşadığınız konutun parka yakın olmasını ister miydiniz?	% 87,5 Evet % 4,6 Hayır % 7,7 fark etmez
Cevap "evet" ise ne kadar yakın olmasını isterdiniz?	0-5 dak. % 45,4 6-10 dak. % 39,6 11-15 dak. % 12,5 16-20 dak. % 1,8 21-30 dak. % 0,3 31 dak. fazla % 0,3

Antalya kenti genel yeşil alanlara ilişkin bulguların sentezinde, ankete katılan kullanıcılar, parklar ve diğer yeşil alanların halk sağlığını olumlu yönde etkilediğini, kenti güzelleştirdiğini, kentleri daha yaşanabilir kıldığı konusunda görüş birliği içindedirler. Aynı zamanda birçok yeşil alanın olduğu bir kentte yaşamayı arzu etmektedirler. Fakat Antalya kenti'nin yeşil alan varlığını yeterli bulmamaktadırlar. Özellikle Karaalioğlu, Atatürk, Atatürk Kültür Parkı gibi manzarası güzel ve büyük yeşil alanları tercih etmektedirler. Bunları tercih ederken de kendi konutuna yakın mesafede olmasına dikkat etmektedirler.

Kullanıcıların mahalle düzeyinde yeşil alan ihtiyacı bölümünde verdiği cevapları sentezinde, 92 ayrı mahallede yaşayan kişilerle görüşülmüştür. Kullanıcıların mahallelerindeki park sayılarını tam olarak bilmemelerine rağmen bilinen bu parklardan en fazla tercih edilenin konutlarına yakın mesafede olanıdır. Anketlerden çıkan bir başka sonuç iklimsel faktörlerin parkın kullanımını etkilediğidir. Antalya gibi sıcak kentlerde yaz ve kış kullanımında kişilerin yeşil alanlardan yararlanma saatlerinde farklılık gözlenmektedir. Yazın kullanıcıların % 76'sı park ve yeşil alanları 17.00'dan sonra kullanmaktadır. Kışın ise % 81'i 12.00-17.00 saatleri arasında park ve yeşil alanları kullanmaktadır. Buradan çıkan sonuç kent için geliştirilecek yeşil alan stratejilerinde mevsimsel değişimler göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Mahalle düzeyinde sorulan sorularda mahalle parklarının büyüklüklerinin yeterli olmadığı, park alanları içerisindeki donatıların çeşitli yaş gruplarına hitap etmediğini göstermiştir.

Kullanıcıların yönetim-idare-katılım düzeyinin belirlenmesine ilişkin sorulara verdikleri cevapların sentezinde, parkların bakımı ve personel sayısı konularında çoğunluk memnun olmadıkları, ancak şikayetlerini ilgili belediyeye ilemedikleri de görülmektedir. Bu katılım konusunda bir sorun olduğunu göstermektedir. Kullanıcılar ya şikayetlerinin dikkate alınmayacağını düşünmektedir ya da hangi birimlere bu şikayetlerini ileteceği konusunda bilgi sahibi değildir. Ayrıca belediyelerin parklardaki kültürel ve eğitime yönelik faaliyetlerde yetersiz olduğu görülmekte, parklar ve yeşil alanların yaşlı, genç, çocuk, engelli, çeşitli yaş grubundaki ve çeşitli özellikteki insanların kullanımını teşvik etmediği düşünülmektedir (Çizelge 5.9). Kullanıcıların çoğunluğu mahallede spor alanlarına yönelik faaliyetleri yeterli düzeyde bulmadığını ifade ederken bu faaliyetlerin eskiye göre daha iyi olduğu da ifade edilmiştir. Genel olarak kullanıcıların çoğunluğu belediye hizmetlerinden memnuniyet duymadığını belirtmekte birlikte parkların daha etkin kullanımı ve güzelleştirilmesi için katkıda bulunmakta kararsız olanların oranı % 40'dır. Parkların en önemli sorununun güvenlik olduğu bunu temizlik, donatı yetersizliği ve park alanlarının sayı ve alan bakımından yetersiz oluşu takip etmektedir. Yapılan ki-kare analizleriyle ilçelere göre farklılıklar da ortaya konulmuş, Muratpaşa ve Kepez ilçelerinde en önemli sorunun güvenlik, Konyaaltı'nda temizlik ve bakım sorunu, Döşemelti'nda temizlik, Aksu'da ise park alanlarının sayı ve alan bakımından yetersiz oluşu gelmektedir.

Çizelge 5.9. Yönetim-İdare-Katılım hakkındaki görüşlerin sentezi

Soru	Cevap
Parkınızın bakımı yeterli mi?	% 41 Evet % 59 Hayır
Parkların bakımından sorumlu personel yeterli mi?	% 23 Evet % 40 Hayır % 37 Bilgim yok
Parkınızın sorunlarıyla ilgili bugüne kadar belediyenin ilgili birimiyle irtibata geçtiniz mi?	% 14 Evet % 86 Hayır
Parklar kültürel aktivitelere imkan sağlıyor mu?	% 26 Evet % 54 Hayır % 20 Bilgim yok
Parklarda eğitime yönelik aktiviteler yeterli mi?	% 13 Evet % 87 Hayır
Kentinizde parklar ve yeşil alanlar yaşlı, genç, çocuk, engelli, çeşitli yaş grubundaki ve çeşitli özellikteki insanların kullanımını teşvik ediyor mu?	% 41 Evet % 59 Hayır
Mahallenizdeki parklar planlama açısından sorunlar taşıyor mu? (güvenlik, tasarım, kullanım v.s.)	% 59 Evet % 41 Hayır
Mahallenizde gençlere yönelik spor tesisleri ve faaliyetleri yeterli düzeyde midir?	% 16 Evet % 59 Hayır % 25 Eskiye göre daha iyi
Mahallenizdeki parklar günün her saati güvenli mi?	% 27 Evet % 73 Hayır
Mahallenizdeki parklar ve yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinden memnun musunuz?	% 42 Evet % 58 Hayır
Mahallenizdeki parkların en önemli sorunu nedir?	% 35 Güvenlik % 25 Temizlik % 17 Donatı yetersizliği % 14 Park alanlarının sayı ve alan

	bakımından yetersiz oluşu % 7 Planlama sorunları % 2 Fikrim yok
Parkların daha etkin kullanımı ve güzelleştirilmesi için katkıda bulunmak ister misiniz?	% 43 Evet % 17 Hayır % 40 Fark etmez

Swot (GZFT) Bulgularının Sentezi

Araştırma alanı olan Antalya kenti doğal, idari ve ekonomik eşiklerin etkisi altındadır. Kentin özel öneme sahip tarım ve orman alanlarının varlığı, peyzaj varlığı ve çeşitliliği, ekolojik yapısı, biyoçeşitliliği kentin doğal olarak yeşil alan sistemi oluşturmaya imkan verecek birçok unsuru bir arada bulundurmaktadır. Zengin yeraltı ve yerüstü su kaynakları, kentin iklimine katkı sağlayacak çok sayıda güney ve kuzey koridorların varlığı, flora ve fauna çeşitliliği, kıyı ekosistemi, Sulak alanları, milli park ve tabiat parkı varlığı, Vakıf Çiftliği, Lara Kumul Alanı, Mesire alanları, Yamansaz Sulak Alanı varlığı, çevresinin yeşil alan varlığı araştırma alanının yeşil alanlar yönünden **güçlü** yanlarını oluşturmaktadır. Hızlı kentleşme ve göç, kıyı alanlarındaki yapılaşma, tarım alanlarının yerleşime açılması yeşil alan uygulamalarındaki imar ve mülkiyet sorunları, imar planlarında yeşil alanları da içeren sosyal ve donatı alanlarının planlamasında yetersiz araçların olması, gecekonduların yeşil alanları uygulamada engel oluşturması **zayıf** yönleridir (Şekil 5.15).

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> -Özel öneme sahip tarım ve orman alanlarının varlığı -Yeşil alan sistemi oluşturmaya imkan verecek Konyaaltı bölgesinde Boğaçayı, Sarısu, Karaman çayları, Aksu bölgesi'nde Aksu çayı, Muratpaşa bölgesinde Düden Şelalesi varlığı. -Çok sayıda kuzey-güney yönünde yer alan doğal vadilerin ve su kaynaklarının varlığı -Flora ve fauna çeşitliliği -Kıyı kenti olması-sahil şeridi varlığı -Kıyı ekosistemi ve doğal yaşam alanlarının varlığı -Kent'in imajına ve kimliğine katkı sağlayacak falez oluşumu. -Hassas sulak alanı olan Yamansaz sulak alanı varlığı -Doğal, arkeolojik , kentsel sit alanlarının varlığı -Milli park alanlarının ve doğa koruma alanlarının varlığı -Kültürel peyzaj çeşitliliği -Orman alanlarının piknik-mesire alanı kullanımına olanak sağlaması. -Coğrafi konum üstünlükleri -Çevresel ekosistemi oluşturan doğal yapı elemanlarının varlığı -Kentlilik bilincinin her geçen gün artarak gelişmesi -Vakıf Çiftliği, Kent Ormanı, Lara Kumul Alanı, Hayvanat Bahçesi, gibi büyük yeşil alanların varlığı 	<ul style="list-style-type: none"> -Hızlı kentleşme , düzensiz yapılaşma nedeniyle yeşil alanlara baskının artması. -Kıyı alanlarında düzensiz, silüeti bozan yapılaşma -Tarım alanlarının yerleşime açılması -Yeşil alanların kent genelinde düzensiz dağılımı -Yeşil alanların uygulanmasında mülkiyet ve imar sorunları -Gecekonduların kamu ve hazine arazisi üzerinde yer seçiminden kaynaklanan imar planındaki yeşil alan kararlarının uygulanamaması -İmar planlarında yeşil alan sistem ve stratejisi ile ilgili yasal dayanakların ve kararların bulunmaması -Yeşil alan planlamasına yönelik envanter ve veri altyapısının ve taşıma kapasitelerinin bulunmaması -Kentlinin yeşil alanlardan beklentilerini içeren sosyal veri araştırmasının yapılmamış olması -İmar planlama kararlarında sosyo-kültürel yapının ve kentlinin istek ve gereksinimlerini araştırarak bir çalışmanın daha önce yapılmamış olması, sosyal verilerin mekansal organizasyondaki eksikliği -Aktif-yeşil alan varlığının yeterli olmaması -Kentlinin tüm kesimlerinin yeşil alanlardan eşit olarak etkin ve verimli olarak yararlanamaması -Kırsal alanlarda aktif yeşil alanlara erişilebilirlikte sorunlar -Çok parçalı planlama kurumları ve çok sayıda mevzuat

Şekil 5.15. Antalya açık-yeşil alanları GZFT sentez

Araştırma alanı için yeşil alan oluşturma konusunda en önemli fırsatlardan birisi Ekolojik Arazi Yönetim Planı doğrultusunda alınan Ekolojik Devrim Koruma Bandı kararının uygulanmasıdır. Böylece bütüncül planlama kararlarıyla kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması ve bunun sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda yasal bir belge tarafından güvence altına alınacaktır. Expo 2016 Antalya kentte yeşil alanların geliştirilmesi için en önemli fırsatlardan bir tanesini oluşturmaktadır. Kentte kaybolmakta olan yerel ekolojik değerlerin sürdürülebilirliği ve bu yatırımlara maddi kaynak aktarımı konusunda önemli bir **fırsattır**. Turizm gelişmelerinin hassas ve kırılabilir kıyı alanlarında yer seçimi, 2B alanlarının farklı kullanımlara dönüşmesi ve satışı, nüfus artışı ve göç, imar planlarında ve yönetmeliklerinde alınan yoğunluk artırıcı kararlar, kentsel rantın yeşil alanlara baskısı kentteki yeşil alanlara yönelik tehditleri oluşturmaktadır (Şekil 5.16).

FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> -Antalya büyükşehir belediyesi ve mücavir alan sınırını içine alan bütüncül planlama yapısı -6360 Sayılı yeni büyükşehir belediye yasasıyla Antalya belediye sınırları il mülki sınırına genişleyerek havza ölçeğinde planlama koruma ve kullanma kararlarının alınmasına olanak sağlaması -Kentın ekolojik planlamaya imkan verecek çevresel kaynak potansiyeline sahip olması -Açık-yeşil alanların sosyal aktivitelere imkan vermesi -Bisiklet yolu ve yaya sürekliliğine sahip olabilecek coğrafi yapı üstünlüğü -Kentlinin yararlanmasına yönelik rekreasyon alanlarının oluşturulması (Sarısu, Boğaçayı, Düden) -1/25.000 Plan çalışmalarında Ekolojik Temelli Arazi Yönetim Planı varlığı ve Ekolojik Devrim Koruma Bandı kararı -Kent içerisinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, kent konseyi ve meslek odalarının yeşil alanları koruma konusunda ve bilincin geliştirilmesindeki duyarlılığı. -Belediyelerin yeşil alanları oluşturma konusunda istekliliği, belediye bütçelerinde yeşil alanlara her yıl artan oranda bütçenin ayrılması - Kentsel dönüşümle yıpranan alanların bütüncül bir anlayışla sosyal donatı alanı eksikliğini gidermesi 	<ul style="list-style-type: none"> -Turizm gelişim alanlarının hassas ekosistem üzerinde olumsuz baskısı, plan kararlarında ve uygulamalarında yerel yetki ve denetimin parçalanması -Nüfus artışı ve göç -İmar planlarında Döşemealtı ve Aksu bölgesinin gelişme alanı olmasından dolayı tarım ve orman alanlarına yapılaşma baskısı -Yapılaşmanın doğal potansiyeli yüksek kıyı alanlarında ve su kenarlarındaki yer seçimi -Parçacıl plan değişiklikleriyle yeşil alanların farklı kullanımlara dönüştürülmesi -Kentsel yayılmanın tarım ve orman alanlarına baskısı -Kent için uygulanabilir bir ulaşım ana planının bulunmamasından dolayı sürdürülebilir bir yaya- yeşil yol aksının kurulamaması -Gecekondulaşma -Yeni kanun ve yönetmeliklerde hazine arazilerinin satışı, 2b alanları satışı doğal sit ve kıyı alanlarına yönelik kararlardaki değişiklikler -Kentsel rantın yüksek olması-ekonomik etkenler -Aktif yeşil alanların uygulanmasında mülkiyet sorunları -İmar yönetmeliklerinde getirilen kaçak emsal ve yoğunluk artışı kararları

Şekil 5.16. Antalya açık-yeşil alanları GZFT sentez

6. TARTIŞMA

Türkiye’de kentler hızlı kentleşme, sanayileşme, yaşam standartlarındaki farklılaşmaya bağlı olarak ekonomik, teknolojik, siyasal ve psiko-sosyolojik etmenlerin etkisi altında değişmekte ve mekansal olarak yayılmaktadır. Kentler hızlı kentleşme, doğal kaynakların hızla tüketilmesi, düzensiz yapılaşma, arazi değerlerindeki artışa bağlı olarak mekansal olarak farklılaşmakta, bu yaşanan süreçte doğal alanlar, kıyılar, korunacak alanlar, açık ve yeşil alanlar fazlasıyla baskı altında kalmaktadırlar.

Antalya kenti ülkemizin kentleşme sürecinden en fazla etkilenen kentlerinden bir tanesidir. Özellikle 1950’li yıllardan itibaren başlayan ve artan oranda devam eden kentleşme hareketleri; göçle gelen nüfus artışı mekanda konut ihtiyacını doğurmuş, yasal olmayan konut üretimi olan gecekondular imar planındaki yeşil alan kararlarının uygulanmasındaki en önemli engellerden biri haline gelmiştir. Kuşkusuz ki 1982 yılında yürürlüğe giren Turizmi Teşvik Kanunu Antalya kenti açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle kıyı alanlarında artan turizm baskısı bu alanlarda ikincil konut üretimini arttırmış ve bu alanlar turizm tesisleri alanı haline dönüşmüştür. 1994 yılında kentin büyükşehir statüsüne geçişi, 2004 yılında yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Kanunu yönetsel sınırlarda değişikliğe neden olmuş ve kentin yetki ve planlama alanı da bu süreçte değişikliğe uğramıştır.

Bu çalışmada LANDSAT Uydu görüntülerinden yararlanılarak yapılan arazi kullanım değişim analizi sonuçları da bu süreci ve değişimi yıllara göre doğrulamaktadır. LANDSAT 1987 yılı verilerinde kentin mekansal değişiminin kıyılarda görüldüğü, genel olarak kentte tarımsal yapının hakim olduğu, kentsel mekandaki değişimin kent merkezi ve kıyı alanlarında yoğunlaştığı, yeşil alanlar içinde sınırlı yapay yüzeylerin olduğu söylenebilir. 2002 yılı verilerinde 1994 yılında kentin büyükşehir statüsüne geçişi ve yeni planlama kararlarıyla kent gelişiminin hızlandığı, gelişimin batı kıyıları ve kentin kuzeye doğru olduğu, turizm gelişmeleri sonucu hizmet kenti olma durumunun mekana yansıdığı, kentte bu süreçte yapay alanlarda artış, tarım ve orman alanlarında ise azalma olduğu görülmüştür. 2006 ve 2010 yıllarına ait veriler ise, kentin kuzeye ve batıya doğru yayılmasının hızlandığını, tarım alanlarının kentsel alana dönüştüğünü, kırsal karakterli alanların yoğunlaşarak ulaşım bağlantılarıyla birbirine bağlandığını ortaya koymuştur. Ulaşım yapısı ve düzergahları kentin gelişiminde temel belirleyici unsurlardan bir tanesi olmuştur.

Planlama geleceğe yönelik bir tahmin işlemi, belirli amaçlara ve hedeflere ulaşmak için çizilen yol, karar verme ve seçim yapma sürecidir. Türkiye’de mekansal planlama ile ilgili mevzuat son derece geniştir ve çok çeşitli konuları içine almaktadır. Eski adıyla Bayındırlık ve İskan Bakanlığı yeni adıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2009 yılında hazırlanan KENTGES Raporu’nda da belirtildiği üzere Türkiye’de mekansal planlama pratiğinin bir takım sorunları bulunmakta ve değişikliğe ihtiyaç duymaktadır. Bu değişimi gerekli kılan unsurların başında özellikle üzerinde uzlaşmış bir planlama vizyonu ve stratejisinin bulunmaması gelmektedir. Ayrıca ulusal kalkınma planlaması ile ilişkilendirilmiş bir mekansal planlama sisteminin ve stratejisinin bulunmaması, mevcut planlama sisteminde dikey ve yatay işlevsel bütünlüğün ve tutarlılığın olmaması, mevcut planlama sisteminde parçacı uygulamaların varlığı ve yetki karmaşası, çok başlılık, aynı mekansal düzeyde birden fazla planlama

otoritesinin var olması, aynı mekansal birimde birden fazla plan yapılması, aynı mekanda birbirleriyle çelişen plan kararlarının üretilmesi, kurumlar arası eşgüdüm ve işbirliği eksikliği, alt kademelerde geleneksel planlama tipinin hala sürmesi, hızlı gelişen toplumsal yapının gereksinimlerinin bu geleneksel ve durağan yaklaşım ile karşılanamaması temel sorunları oluşturmaktadır.

Ülkemizdeki planlama sistemindeki sorunlar paralelinde araştırma alanı sınırları içerisinde çok farklı statüde alanların olması ve yetkili kurum ve kuruluşların farklılığı, mevzuatın çeşitliliği ve değişen yapısı planlamada sorunlara neden olabilmektedir. Farklı kurumların yetkisi altında olan bu alanlar toplam planlama alanının % 37'sini kapsamaktadır. Çalışma alanının % 16'sından Turizm Bakanlığı-Çevre Şehircilik Bakanlığı, % 20'sinden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, % 1'inden Kültür ve Turizm Bakanlığı % 63'ünden Büyükşehir Belediyesi yetkilidir. Bu alanlar içerisinde çok sayıda yeşil alan bulunmaktadır. Bu durum planlamada ve uygulamada karışıklığa neden olabilmektedir. Yeşil alanların planlanması ve uygulanmasına yönelik bu kurum ve kuruluşların eşgüdümle çalışması büyük önem taşımaktadır.

Geçmişten günümüze yaşanan planlama sürecinde, ülkemizde açık-yeşil alan kapsamına giren ve bir yeşil alan sistem kurgusu içinde düşünülmesi gereken milli parklar, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, orman alanları, kıyı alanları ve korunacak alanların planlanması ile ilgili kurum ve kuruluşların farklılığı ve bunların uymakla yükümlü oldukları kanun ve yönetmeliklerin çeşitliliği, kent için sürdürülebilir bir yeşil alan sisteminin kurulması konusunda önemli engellerden bir tanesini oluşturmaktadır. 17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 648 Sayılı "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü kurulmuş ve birtakım düzenlemeler getirilmiştir. Böylece milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, doğal sit alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanların kullanma ve yapılaşmaya yönelik ilke kararlarını belirlemek ve her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını yapmak, yaptırmak, değiştirmek, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak; tabiat varlıkları, doğal, tarihi, arkeolojik ve kentsel sitler ile koruma statüsü bulunan diğer alanların çakıştığı yerlerde koruma ve kullanma esaslarını ilgili bakanlıkların görüşünü alarak belirlemek ve bu alanların kısmen veya tamamen hangi idarelerce yönetileceğine karar vermek, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını yapmak, yaptırmak ve onaylamak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın görevleri arasına girerek, bu alanların planlamasındaki çok başlılığı ortadan kaldıran düzenlemeler getirilmiştir. Kent için geliştirilecek yeşil alan sisteminin başarılı olması bu alanların sadece kendi içinde planlanması ile mümkün olmayacaktır. Önemli olan kentin imar planlarıyla bütünlük gösteren, parçaçıl değil bütüncül planlama çalışmasının yapılmasıdır. Antalya kenti imar sınırları içerisinde ve yakın çevresinde yukarıda ifade edilen statülerde çok sayıda alan bulunduğundan kentin yeşil alanlarına ilişkin her türlü planlama çalışmasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Antalya Büyükşehir Belediyesinin birlikte çalışması büyük önem taşımaktadır.

Milli parklar, Tabiat parkları, Tabiat anıtı ve Tabiatı koruma alanlarına ilişkin yasal düzenlemeler İmar Kanununun istisnai uygulamaları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Milli Park Gelişme Planları, 1/25.000 ölçekte ve çevre düzeni planı dili kullanılarak yapılan, milli park özelliğinin gerektirdiği ilave lejant ve hükümlerle geliştirilen planlardır. Her ne kadar bu planlar, çevre düzeni planı ya da bir diğer planın tüm kullanım ve araçlarını kullanma durumunda değilse de bu alanlarda yapılacak imar planlarında uyulması gerekli karar ve kuralları da içermektedirler.

Antalya gibi gerek kent sınırları içinde ve gerekse kentin yakın çevresinde çok geniş orman alanları bulunan kentlerin yeşil alanları konusunda belediyelerin birlikte çalışması gereken bir diğer kamu kurumu da Orman ve Su İşleri Bakanlığı'dır. Orman alanlarının korunması amaçlı 1956 tarihli 6831 sayılı Orman Kanunu zaman içerisinde çok fazla değişikliğin konusu olmuştur. Bu Kanun belirli kullanımlara ilişkin olarak orman alanlarının kullanımını ve yapılaşmasını mümkün kılmaktadır. Barındırdığı, tahsis ve kira hükümleri ve başka kanunlarda belirlenen kullanım haklarına dair düzenlemeler, orman alanlarının zaman içerisinde daha fazla kullanım için feda edilmesinin yolunu açmıştır. Özellikle Kanunun 2/b maddesi uyarınca orman sınırı dışına çıkartılan yerlerin belirlenmesi ve bunların farklı amaçlarla ve yapılaşmaya dönük satışı ve kullanımını her dönemde haklı bir eleştiri konusu olarak ortaya çıkmıştır. Orman arazilerinin turizm amaçlı tahsisi ile ilgili yasal düzenlemeler özellikle kıyı alanlarında yapılan tahsisler ile çok geniş orman alanları turizm yapılaşmalarına konu olmuştur. Orman Kanununun 52. maddesinde yer alan ve özel orman alanlarının yapılaşma hükümlerini düzenleyen madde çerçevesinde yapılan planlarla, özellikle büyük kentlerde yer alan orman alanlarının yapılaşmaya açılması sıklıkla rastlanan bir uygulama olmaktadır.

19.04.2012 tarih ve 6292 sayılı “Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun” resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve Orman Kanununun 2 nci maddesi gereğince, hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin değerlendirilmesi, yeni orman alanlarının oluşturulması, nakline karar verilen Devlet ormanları içinde veya bitişiğinde bulunan köylerin halkının yerleştirilmesi ve orman köylülerinin kalkındırılmasının desteklenmesi ile hazineye ait tarım arazilerinin satışına ilişkin usul ve esasların belirlenmesini kapsayan kanun Antalya’da gelecekte mekansal dönüşümlerin oluşmasına neden olabilecektir. Çalışma alanının yaklaşık % 10’unu oluşturan 2/b alanları özellikle çalışma alanı sınırları içerisinde 8274 ha. ile en fazla 2/b alanına sahip ilçe olan Kepez ve 3.014 ha’ile ikinci olan Aksu’da mekansal dönüşümleri beraberinde getirecektir. Özellikle Kepez bölgesindeki 2/b alanları 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı kararlarında “Ekolojik Devrim Bandı” olarak planlanan alanlarda bulunmakta, bu durum gelecekte koruma bandının yerleşme alanlarına dönüşmesini ve Döşemealtı ilçesiyle birleşme riskini arttırmaktadır.

Kent için kurulacak yeşil alan sisteminin temel elemanlarından biri olan kıyı alanları, planlama yetkileri ve türleri açısından önemli değişikliklere konu olmuştur. 3621/3830 sayılı Kıyı Kanunu, kıyı, sahil şeridi ve dolgu ve kurutma yolu ile kazanılmış alanlara ilişkin olarak planlamaya dair özel hükümler içermektedir. 02.04.2012 tarih ve 28606 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Kıyı Kanunu’nun

Uygulanmasına Dair Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”te sahil şeridi ve rekreatif alan tanımında da değişikliğe gidilmiştir. Yürürlükteki Kıyı Kanununa göre, planlama konusunda genel prensip olarak yerel yönetimler yetkilidir. Ancak bu konuda bazı istisnalar bulunmaktadır. Yeni düzenlemede kıyılarda ve sahil şeritlerinde dolgu ya da kurutma yolu ile arazi kazanılması halinde plan yapım ve onama yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na aktarılmıştır. Turizm Teşvik Kanununda yapılan son düzenlemelerle de bu alanların turizm merkezleri ya da kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde yer almaları halinde planlama yetkileri Kültür ve Turizm Bakanlığı'na verilmiştir. Bu kapsamda yetki, bir merkezi kurumdan görev alanı genişletilerek bir başka merkezi kuruma aktarılmıştır.

Bu çalışmada da ortaya çıkmıştır ki, Antalya'da da kıyı alanlarında benzeri planlama yetki sorunsalı bulunmaktadır. Antalya Konyaaltı sahilinde Konyaaltı belediyesi, Büyükşehir belediyesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yetkili olduğu alanlar bulunmaktadır. Benzer durum Lara sahili ve Kundu bölgesi için de geçerlidir. Büyükşehir belediyesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Muratpaşa ve Aksu belediyelerinin yetkili olduğu alanlarda plan bütünlüğü sağlamak güçtür. Plan bütünlüğü sağlanamayan bir alanda yeşil alan sürekliliğinin sağlanması da güçtür.

Turizmi Teşvik Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu öncesinde 12.03.1982'de yürürlüğe girmiştir. Kanunun turizm sektörünün gelişmesi amacıyla yaptığı yatırımları kolaylaştırıcı düzenlemelerini destekleyen maddeleri planlamaya ilişkindir. 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 7. maddesinde 24.7.2003 tarihli ve 4957 sayılı Kanunla yapılan ve 01.08.2003 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren düzenlemeye göre, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, Turizmin merkezleri ve Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde planlama konusunda başka bir yerel ya da merkezi kurumla birlikte çalışma zorunluluğu bulunmamaktadır. Hatta bu alanlardaki yerel yönetimlerin plana dair kararlarına uyma zorunluluğu da bulunmamaktadır.

Araştırma alanı sınırları içerisinde 8 adet ve toplam 25.676 ha. alana sahip Turizm Merkezi ve Kültür Turizm Koruma Gelişim Bölgesi (KTKGB) bulunmaktadır. Bu alanların planlamasından Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir. Yetki sorunları ve planlama bütünlüğü sorunsalı bu alanlarda yine karşımıza çıkmaktadır. Bu alanlar genellikle açık-yeşil alanların bulunduğu çevresel kaynak değeri yüksek, hassas alanlar olması açısından ayrı bir önem taşımaktadır.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili mevzuat ile kültür varlıkları, tabiat varlıkları, sit alanları, koruma alanlarında uygulanacak kurallar belirlenmiştir. Araştırma alanında 8 adet 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı, 1 adet 2. Derece Arkeolojik Sit Alanı, 4 adet 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı, 16 adet 1. Derece Doğal Sit Alanı, 1 adet 2. Derece Doğal Sit Alanı, 2 adet 3. Derece Doğal Sit Alanı, 3 adet kentsel sit alanı olmak üzere 65 tane sit alanı bulunmakta ve toplam 19.219 ha. alan kaplamaktadır. Ayrıca çok sayıda bulunan korunacak alanların ekolojik değerleri çerçevesinde planlanması gerekmektedir.

Türkiye, 2003 yılında imzalamış olduğu “Avrupa Peyzaj Sözleşmesi” ile peyzaj özelliklerinin korunması, planlanması ve yönetilmesi; biyolojik çeşitliliğin korunarak

sürdürülebilirliğinin sağlanması; doğal ve kültürel mirasın korunması konusunda çok önemli sorumluluklar üstlenmiştir. Peyzaj alanlarının korunması, yönetilmesi ve planlamasının bütüncül bir şekilde yapılması ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılması yaşam kalitesinin artırılması, çevresel değerlerin çeşitlenmesi sosyal ve kültürel yapının gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda Avrupa Peyzaj Sözleşmesinin tanımlamış olduğu kavramlar arasındaki ilişkiler bir bütün içinde değerlendirilerek; ülke içindeki politika ve hedefler doğrultusunda peyzaj planlarının oluşturulması gerekmektedir. Peyzajla ilgili ülkesel ve bölgesel stratejileri de içeren peyzaj planları mekansal planlama çalışmaları için de önemli bir veriyi oluşturacaktır. Bu kapsamda, Ortaçeşme (2007)'ye göre, şehir ve bölge planlama politikalarına, kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomik politikalara ve peyzaj üzerinde doğrudan ya da dolaylı etkisi olabilecek diğer tüm politikalara “peyzajın katılması” gerekmektedir. Bunun için çeşitli ölçeklerde peyzaj analizlerinin yapılması ve bu analizlerin planlamaya veri sağlayacak şekilde kullanılması gerekmektedir. Özellikle kent ve bölge planlama çalışmalarında, peyzaj verilerinin plana entegrasyonunun sağlanması gerekmektedir. Bu verilerin planlamada kullanımı kent için geliştirilecek yeşil alan sistemi açısından da bir zorunluluk teşkil etmektedir. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin yeşil alanların bütünü parçaları olarak korunmasına olanak sağlama parçacı koruma anlayışı ve kurumlar arasındaki yetki kargaşasını sözleşmenin getirdiği peyzaj yaklaşımı ile giderme potansiyeli bulunmaktadır.

Yeşil Alanların planlamasına yönelik yurtdışında birçok uygulama mevcuttur. Yeşil alan yapısal planı (green area structure planning), yeşil altyapı planı (green infrastructure planning), yeşil yol planı (greenways plan) gibi farklı çeşitleri bulunmakta hepsi kent genelinde açık ve yeşil alanların kent gereksinimlerine cevap verecek, sistemli bir alan kullanışı ve koruma politikaları içermektedir. Federal Almanya'da örneğin Bavyera eyaletinde Kentsel Peyzaj Planlama çalışmaları Doğa Koruma Yasası uyarınca İmar planlarına temel oluşturmakta ve Nazım Plan ve İmar Planına entegre edilmektedir (Schulz 1978) (Sabaz 2003).

ABD'nin Florida Eyaleti Yeşil Alan Sistem Planlama Projesi, Florida Eyaleti Çevre Koruma Müdürlüğü ve Florida Üniversitesi (Peyzaj Mimarlığı Bölümü) işbirliğiyle hazırlanmıştır. Plan Florida Eyaleti Yeşilyollar (greenways) komisyonunun, Florida Eyaleti Ulaşım Müdürlüğü'nün ve Florida Yeşilyollar Koordinasyon Konseyi tavsiyeleriyle şekillenmiştir. Proje kapsamında yeşilyol sistemi geliştirilirken birçok parametre göz önünde bulundurulmuştur. Bunlar; Peyzaj Değerleri, Koruma Koridorları (biyolojik bağlantı koridorları, korunacak alanlar v.s), izler (tarihi, kültürel izler), yeşilkuşak (korunacak doğal alanlar, doğal ekosistemler, tarım alanları v.s.), faydalı koridorlar (yollar, boru hatları, kanallar v.s), Rezerv Alanları (büyük koruma alanları; Everglades Milli Parkı gibi, korunacak biyolojik çeşitlilik alanları doğal, kültürel ve tarihi alanlar v.s), Yerel peyzaj unsurları, Bölge parkları, açık ve yeşil alanlar, ekolojik, kültürel, tarihi ve rekreasyonel sitlerdir. Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) kullanılarak yapılan çalışmaların sonucunda Florida Yeşilyollar Sistemi oluşturulmuş ve kent planlarına entegre edilmiştir (Anonim 2011a)

Ülkemizin Dokuzuncu Kalkınma Planı'nın (2007-2013) 2010 yılı programında “Kentlerin yaşam standartlarının yükseltilmesi ve sürdürülebilir gelişmenin sağlanması”

öncelikli politika olarak belirlenmiştir. Bu politikalar doğrultusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından “kentleşmenin yapısal sorunlarının çözümüne, sağlıklı, dengeli ve yaşanabilir kentsel gelişmenin sağlanmasına yönelik ilke, strateji ve eylemleri ortaya koyan ve bunların uygulama esaslarını belirleyen ve bir eylem programına bağlayan ulusal bir dokümanın elde edilmesi amacıyla 2010 yılında Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmıştır. Bu eylem planında yerleşmelerin Mekan ve Yaşam Kalitesinin Arttırılması ana başlığı altında Açık ve Yeşil Alanlar da yer almıştır. Yerleşme ve kentleşmeye ilişkin sorunların içinde kentlerin teknik ve sosyal altyapı yetersizliklerinin giderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca 4. Bölüm Hedef, Strateji ve Eylemler başlığı altında açık ve yeşil alanlara yönelik aşağıdaki hedef ve stratejiler belirtilmiştir (Anonim 2010)

Tema / Sektör Açık – Yeşil Alanlar

Hedef: Her Kademe ve Türdeki Mekânsal Planlarda Açık ve Yeşil Alanları Sistem Bütünlüğü İçinde Geliştirmek

Strateji 2.20 Yeşil ve açık alanların kent mekânsal üst biçim ve doğal özelliklerine bağlı olarak bir sistem bütünlüğü içinde geliştirilmesi, erişilebilirliğinin sağlanması, mekânsal planlar kapsamında “Açık ve Yeşil Alanlar Ana Planı” yapılması ve yönetim sisteminin kurulması. Yerleşmelerde açık ve yeşil alan eksikliklerinin giderilmesine yönelik tasarım ve düzenlemelerin kentsel mekânsal planlarla uyumlu bir biçimde yapılması.

2.20.1. Eylem Adı; Sürdürülebilir açık ve yeşil alanlar yönetimi

2.20.2. Eylem Adı; Açık ve yeşil alan standartları

Dokümanda, sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanmasının her şeyden önce kentleşme alanında bütünleşik ve etkin bir planlama, uygulama, izleme ve denetleme sisteminin kurulması ve bunu sağlayacak bir yönetsel yapılanmanın oluşturulması ile mümkün olacağına vurgu yapılmıştır. Bu bütünleşik sistemde kentsel yeşil alan planlama kararları kent planlarıyla ilişkilendirilmeli ve bütünlük sağlanmalıdır.

2006 yılında Antalya Büyükşehir Belediyesi 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı çalışmaları kapsamında Akdeniz Üniversitesi ile imzalanan protokol kapsamında Uzaktan Algılama Araştırma ve Uygulama Merkezi (AKUZAL) planlama alanı sınırları içerisinde bir “Ekolojik Arazi Yönetim Planı” hazırlamıştır. Planlama alanı ekolojik alan kullanımları, tarımsal alan kullanımları ve diğer alan kullanımları başlığı altında üç temel alan kullanım kararıyla incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan değerlendirmeler sonucunda üç farklı Ekolojik Alan kullanım biçimi öngörülmüştür. Söz konusu bu kullanım biçimleri Ekolojik Devrim Koruma Bandı, Ekolojik Koruma Geliştirme Bölgeleri, Ekolojik Onarım Bölgeleri şeklinde ayırt edilmiş ve tanımlanmıştır. Planın sonuç raporunda imar planlarının hazırlanması aşamasında Ekolojik Devrim koruma bandının geliştirilmesi ve genişletilmesi ve planlara entegre edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu kapsamda yapılan 1/25.000 Nazım İmar Planı çalışmalarında Ekolojik Devrim Koruma Bandı kararı plan kararı olarak gerçekleşmiştir. Peyzaj kararlarının planlama çalışmalarına aktarılması konusunda örnek bir çalışma oluşmuştur. Antalya kenti yeşil alanlarına ilişkin yapılan bu çalışmada da koruma bandının önemi vurgulanmış olup kentin yayılmasını sınırlayacak bir planlama aracı olması ve aynı zamanda kentin ekolojik koridorunu oluşturması açısından bu bandın sürdürülebilirliği önem taşımaktadır.

Kentin planlama diline yeşil alan planlama sistemi girmeli, yurtdışındaki örneklerinde olduğu gibi, kentler için ayrı ayrı yeşil alan stratejileri oluşturularak kent planlarına entegrasyonu sağlanmalıdır. Bu stratejiler kentin yeşil alan varlığı, yeşil

alanların kent içerisindeki dağılımı, ulaşılabilirlik, yeşil alan sistemi oluşturma ve yeşil alan kademelenmesine (bölge, kent, semt, mahalle ölçeği) yönelik formüle edilmeli, her kentin doğal ve ekolojik yapısına, kent kimlik ve karakterine, sosyal ve kültürel yapısına uygun olmalı, makro ölçekten mikro ölçeğe planlama kriterlerine ve kent planlarıyla bütünsellik dikkate alınarak oluşturulmalıdır.

Bu çalışmada Antalya kenti için geliştirilen yeşil alan sisteminin üç temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar; büyük ve küçük yeşil alanların yer aldığı yamalar, doğal ve yapay koridorlar ve kenti çevreleyen yeşil alanlar olan orman ve tarım alanlarıdır. Kentsel koridorlar, açık ve yeşil alan sistemi oluşturmada, kente olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Yeşil yol; akarsu boyları, sırtlar ya da vadiler gibi doğal koridorları, demiryolu güzergahı boyunca rekreasyon amaçlı kullanıma dönüştürülmüş kanal, manzara yollarını, ya da parkları, doğal rezerv alanları, kültürel obje ya da tarihi yerleşimleri birbirine ve yerleşim alanlarına bağlayan çizgisel koridorlardır. 1987 yılında İngiliz Açık Alan Komisyonu yeşil yollarının ulusal sistem olarak yaygınlaştırılmasını önermiştir. Yeşil yolların önemli bir bölümü rekreasyon ya da doğa koruma amaçlı olmasına karşın bir bölümü her ikisini de kapsayacak şekilde planlanmıştır. Rekreasyon amaçlı planlanmış yeşil yollar, yürüme, bisiklet yolları, organize spor alanları ve grup aktivitelerine olanak sağlar. Ayrıca, birbirleriyle ilişki kurulabilen yeşil yollar, nehir, göl kenarları, sırtlar gibi doğal koridorları izlediği gibi tarihi ve kültürel objelerle de bağlantı kurar. Yerli ve Kesim (2007) Düzce örneğinde kentsel koridorları işlevsel ve estetik yönden değerlendirmişler ve 14 adet koridor saptamışlardır.

Antalya gibi sıcak kentlerde kentin planlamasında iklimsel veriler büyük önem taşımaktadır. Gerek ızgara, gerek doğrusal ve gerekse ışınsal kent sistemlerinde yeşil koridorlar doğal havalandırma işlevi de gördüğü için kentin iklimi, dolayısıyla insan konforuna önemli katkı sağlamaktadır. Bu nedenle Antalya kenti için önemli doğal unsur ve doğrusal eleman olan akarsu yataklarını kentsel yeşil alan sistemi içerisinde değerlendirmek gerekmektedir. Antalya'nın zengin akarsu kaynaklarına sahip bir kent olduğu düşünülürse Boğaçayı Deresi, Düden ve Aksu dereleri ve çok sayıda doğal vadilerin bu amaçla değerlendirilmesi gerekmektedir.

Antalya'da ortalama sıcaklıkların fazla olduğu yaz aylarında hakim rüzgar yönü de güney-kuzeydir. Denizden gelen serin güney rüzgarları insan konforu bakımından büyük önem taşımaktadır. Yeşil alanları birbirine bağlayan koridorlar, kent estetiği bakımından da önemli katkı sağlarlar. Beton ve asfaltın hakim olduğu kent ortamı yeşil koridorlar sayesinde dinamik özellik kazanmakta, beton ve asfaltın masif etkileri azalmaktadır.

Antalya kenti ülkemizin nüfus artışının en yoğun olarak yaşandığı şehirlerden birisidir. 1950 yılında kentte 27.515 kişi yaşarken, 2012 yılında 1.073.794 kişi yaşamaktadır. Hızlı nüfus artışı ve kentleşme kentte yeşil alanlar üzerinde baskıları arttırmış ve gecekonduların oluşumunu hızlandırmıştır. Kentte yeşil alanların bu hızda artmaması aktif yeşil alan yüzeyinin yıllara göre artışını getirirse de kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 10 m² yeşil alan standartının altında kalmıştır. Yeşil alanlar kentte nüfus artış hızına yetişememiştir.

Kent planlaması ve tasarımında önemli bir alan kullanımı olan açık ve yeşil alanlar, kentlerimizdeki hızlı nüfus artışı ve düzensiz yapılaşma sonucunda önemli bir baskı altında bulunmaktadır. Antalya kenti konut dokusu içerisinde önemli bir yeşil alan olan Vakıf Çiftliği, doğuda turizm gelişmelerinin etkisi altında olan Lara Kumul Alanı ve zemin yapısı müsait olmadığı halde yapılaşma baskısı altında bulunan Yamansaz Sulak Alanı farklı kullanımlara dönüştürülme tehdidi altındadır.

Ülkemizde yapılan yeşil alan çalışmaları kentlerimizde aktif yeşil alanların küçük yüzölçümleri ve kent genelinde düzensiz dağılımları nedeniyle kent yaşantısına yeterli katkı sağlayamadığını göstermektedir.

3194 Sayılı İmar Kanunu Plan Yapım Yönetmeliği'nin 34. Maddesinde ülkemizde hazırlanan imar planlarında belediye sınırları içerisinde kişi başına 10 m² aktif yeşil alan (park, çocuk oyun alanı, spor alanı) ayrılması öngörülmektedir. Yurtdışında da çeşitli yeşil alan standartları bulunmaktadır. A.B.D standartlarına göre mahalle parklarında kişi başına 10 m², kent ölçeğinde kişi başına 20 m² eklenmektedir. Toplam yeşil alan standardı olan 40 m²/kişi ölçüsüne kentsel ölçekte ulaşılmaktadır. İtalya'da kentsel yeşil alan standardı 12,5 m²/kişi, Fransa'da 13 m²/kişi, Portekiz'de 20 m²/kişi'dir (Ersoy 2009).

Antalya kenti için yapılan bu çalışma da aktif yeşil alan varlığı 4,2 m²/kişi ile yeterli olmadığını göstermiştir. "Dünya kenti" olma durumu Antalya kenti için sıkça dile getirilen bir sözdür. Ancak, dünya kenti olmanın özelliklerinden birisi de çağdaş fonksiyonları barındıran, çeşitli gereksinimlere cevap veren ve bir sistem kurgusuna sahip yeşil alanlara sahip olmaktır. Nitekim bugün birer dünya kenti olarak kabul edilen Brüksel'de kişi başına 29 m², Viyana'da 25 m², Lahey'de 20 m², Münih'te 16 m² aktif yeşil alan düşmektedir. Bu kentlerdeki yeşil alanlar, tasarım ve bakımları nedeniyle turistlerin en fazla ziyaret ettikleri alanlar arasında yer almaktadır. Antalya kentinin aktif yeşil alan durumunu ülkemizdeki diğer büyükşehirlerle kıyasladığımızda kişi başına 2 m²'nin altında yeşil alana sahip olan İstanbul ve Ankara'ya (Aksoy 2000; Yeşil 2006) kıyasla Antalya'da daha fazla yeşil alan olduğu görülmektedir. Ancak, kişi başına 11,5 m² yeşil alana sahip Çanakkale ve 4,6 m² yeşil alana sahip Eskişehir'den (Uz 2005; Küzeci 2008) daha az yeşil alana sahip bulunmaktadır.

Türkiye'de açık ve yeşil alan kullanımı açısından aynı yeşil alan standardı geçerlidir. Her kentin birbirinden ayrı özellikte iklimsel, coğrafi, mekansal, sosyal ve kültürel yapısı düşünüldüğünde belirlenen açık-yeşil alan ölçütünün ülkemizdeki bütün kentlerde uygulanması yanıltıcı sonuçlara neden olmaktadır. İmar planları yapım aşamasında kentsel donatı alanlarının standartlarının sağlanmasında da bazı sorunlar ortaya çıkmakta, imar planlarıyla belirlenen yeşil alan kullanım kararlarının çoğu kez planlandığı şekilde uygulanmadığı görülmektedir. Kentlerde imar planlarıyla öngörülen yeşil alanların kimi zaman standartları ve ideal ulaşım mesafelerini sağladığı tespit edilmiş olsa da mevcut alan kullanımlarının planlamayla örtüşmediği görülmektedir. Planlanan yeşil alanların uygulamaya geçirilemeyişindeki en önemli nedenlerinden birisini mülkiyet sorunu oluşturmaktadır.

Ekolojik değerlerin sürdürülebilirliği, küresel ısınmanın önlenmesi, su kaynaklarının korunması ve doğru planlanması, yaşam kalitesinin yükseltilmesi

açısından önemli bir planlama aracı olan açık ve yeşil alanlar imar mevzuatımızda ve planlama dilinde yeteri kadar ifade edilememiş, planlama kararlarına yeşil alan stratejileri aktarılamamış, imar planlarıyla oluşturulan yeşil alan kararları uygulamada sorunlarla karşılaşmıştır. Yeşil alanlar özellikle hızla kentleşen kentlerimizde rantın gücü karşısında baskı altında kalmış, planlama; yapılan plan değişiklikleriyle bu gücü sağlayan bir araca dönüştürülmüştür. Müftüoğlu'nun (2008) kentsel açık yeşil alan karar ve uygulamalarının imar mevzuatı açısından değerlendirildiği araştırmasında, belediye meclislerinde rant amacıyla verilen kararların ve etkin bir katılımçılık olmayışının açık-yeşil alanların kolaylıkla başka kullanımlara dönüştürülmesine neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Antalya kenti aktif yeşil alanlarının ortalama büyüklüğü 3.280 m² olmakla birlikte 100 - 150 m² yüzeye sahip çok küçük yeşil alanların da varlığı saptanmıştır. Çeşitli ülkelerde mahalle parkları için 20.000 m²- 80.000 m² arası, kent parkları için 40 ha. ve üzeri, bölge parkları için 100 ha. ve üzeri ideal büyüklük olarak kabul edilmektedir (Jianzhong 2001). Araştırma alanı içerisinde bulunan toplam 887 yeşil alanın 449 tanesinin büyüklüğü 2000 m²'nin altındadır. Başka bir deyişle toplam yeşil alanların % 51'inin büyüklüğü 2000 m²'nin altındadır. Antalya'da kent parkı olarak nitelediğimiz Atatürk Kültür Parkı 32,7 ha., Atatürk Parkı 12 ha., Düden Parkı 20 ha., Karaalioğlu Parkı 4,2 ha büyüklüğündedir. Dolayısıyla alan bakımından diğer ülkelerdeki parklara kıyasla daha küçük parklar söz konusudur.

Antalya kentinde 2000 yılında toplam 200 adet park, çocuk bahçesi ve spor sahası saptanmış, bunların toplam yüzey alanı 1.702.140 m² kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 3,1 m² olarak tespit edilmiştir (Karagüzel vd. 2000). Bu çalışmada 2012 yılında park, yeşil alan ve spor sahası toplamı 887 adet, toplam yüzey alanı 4.471.053 m² ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı ise 4,2 m² olarak belirlenmiştir. 2000 yılında toplam 131 mahallenin % 59'unda aktif yeşil alan bulunurken, 2012 yılında toplam 184 mahallenin % 70'inde aktif yeşil alan bulunmaktadır. 2000 yılında mahalle ölçeğinde aktif yeşil alanların sahip olduğu ortalama büyüklük 2.376 m² iken 2012 yılında bu rakam 3.280 m²'ye yükselmiştir. Bir kentte var olan yeşil alanlar kadar bu alanların yıllara göre artış göstermesi yeşil alanların sürdürülebilirliği açısından da önem taşımaktadır. Bu kapsamda Antalya kenti yeşil alanları son 12 yıl içerisinde önemli artışlar göstermiştir.

İlçelerdeki aktif yeşil alan değişimi incelendiğinde 2000 yılında ilçe statüsünü olmayan Aksu ve Döşemealtı ilçeleri bu değerlendirmenin dışında bırakılmıştır. Muratpaşa, Konyaaltı ve Kepez ilçelerinde aktif yeşil alan değerlerinde 2000-2012 yılları arasında artış olduğu görülmüştür. 2000 yılında Muratpaşa belediyesinde toplam yeşil alan yüzeyi 911.980 m², aktif yeşil alan sayısı 84, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 3,2 m² ve aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı 29 iken, 2012 yılında toplam aktif yeşil alan yüzeyi 1.766.896 m²'ye, aktif yeşil alan sayısı 423'e, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 4,0 m²'ye ve aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı 46'ya yükselmiştir. Konyaaltı ilçesinde 2000 yılında toplam yeşil alan yüzeyi 74.460 m², aktif yeşil alan sayısı 25, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 3,0 m² ve aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı 11 iken, 2012 yılında toplam aktif yeşil alan yüzeyi 398.138 m²'ye, aktif yeşil alan sayısı 104'e, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 3,2 m²'ye mesire alanları dahil edildiğinde 7,6 m²'ye ve aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı 17'ye

yükselmiştir. Kepez ilçesinde 2000 yılında toplam yeşil alan yüzeyi 715.700 m², aktif yeşil alan sayısı 91, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 2,9 m² ve aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı 37 iken, 2012 yılında toplam aktif yeşil alan yüzeyi 1.577.410 m²'ye, aktif yeşil alan sayısı 307'ye, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 3,7 m²'ye ve aktif yeşil alana sahip mahalle sayısı 54'e yükselmiştir.

Kentin geleceğini belirleyen imar planlarında 20-25 yıl sonrası için öngörülen nüfus projeksiyonlarına göre planlama yapılmakta ve nüfusun ihtiyacı olan donatı alanları da hedef nüfusa göre ayrılmaktadır. Antalya kentinin gelişme alanı kuzeyde Döşemealtı ve doğuda Aksu bölgesi olarak görülmektedir. Özellikle tarım alanlarının ve kırsal nüfusun yoğunlukta yaşadığı bu bölgelerin hızla kentsel alan haline geleceği öngörülmektedir. Antalya merkez bölgesi ve çevre yerleşmelerinin uygulama imar planlarında yerleşebilecek nüfus kapasitesinin, nüfus hedeflerinin ve nüfus tahminlerinin çok üstünde olması ve nazım imar planında bu soruna etkin bir çözüm üretilememiş olması, bir yandan yerleşme maliyetinin artmasına diğer yandan kentsel saçaklanmanın, tarım, su kaynakları ve orman alanları üstündeki baskıların artmasına neden olmaktadır. Çevre yerleşmelerin birçoğu geçmişte mevcut nüfusunun 10 katı, 20 katına kadar alanı imara açmıştır. Nüfus artış hızları çok düşük olan yerleşmelerde dahi bu eğilim görülmektedir. Antalya'da geçmişte yapılan ve rantı artırmaya yönelik imar planlarının neredeyse tamamının imar uygulamaları tamamlanmış imar parseline dönüşmüştür. Antalya'nın imar planları 4.040.000 nüfusu barındırabilecek kapasitededir. 2030 yılı projeksiyona göre hazırlanan nazım imar planında bu kapasitenin 2.500.000'e düşürülmesi hedeflenmektedir.

1985 tarihinde yürürlüğe giren 3194 Sayılı İmar Kanunu plan yapım ve onama yetkisini yerel yönetimlere vermesiyle kentlerimizde bir imar yapımı süreci başlamış ve belediyelerin yapılaşmayı yeterince denetleyememesi, parçacıl uygulamalar, plan değişiklikleri ve gecekonduların yeşil alanlar üzerinde yer seçmesi, kentte yeşil alanların farklı kullanımlara dönüşümüne neden olmuştur. Özellikle 1998 tarihinde uygulanmaya başlanan Büyükşehir İmar Yönetmeliği Antalya kenti'ne özel "1.70 katsayısı" ve "kaçak emsal" uygulamaları kente ek bir nüfusun imar planı haricinde gelmesine neden olmuş ve böylece sosyal ve donatı alanlarında yetersizlikler oluşmuştur.

Yeşil alanlar kentsel alanlara ekonomik, ekolojik, sosyal, estetik, kültürel, tarihsel değerler katmaktadır (Levent, Nijkamp ,2009). Bu değerlerin kentsel mekanın gelişmesinde ve kent insanının sağlıklı bir çevrede yaşamasında önemli etkileri vardır. Bunun gerçekleşmesi kentteki açık- yeşil alanların bilimsel, ekolojik ve teknik kriterler dikkate alınarak bir bütünlük içinde planlanması ve tasarlanması ile mümkündür. Hızlı kentleşme, sanayileşme ve nüfusun artmasıyla birlikte kentlerimizde hızla azalan yeşil alanların, günümüzde yapılan kentsel yenileme ve dönüşüm çalışmalarıyla, yerel yönetimlerin yeşil alanlara verdiği önemin artmasıyla, yeşil alanların kente sağladığı ekolojik, ekonomik ve sosyal fayda konusunda farkındalığının artmasıyla niceliksel olarak artması olasıdır. Yeşil alanların nitelik ve nicelik olarak yeterli hale getirilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

Kentlerimiz hızlı bir gelişme göstermektedir ve günümüzde kentler birbirleriyle aynı sorunları tartışan, birbirlerinden farklı olmayan gelişim özellikleri ile karşı

karşıyadır. Kentlerimiz planlama süreci içerisinde farklı doğal ve kültürel peyzaj özellikleri, topoğrafik ve iklimsel yapısı, değişen karakter ve kimlikleri ile kentsel yeşil alan planlama stratejileri açısından potansiyel olanaklar taşımakta, mevcut planlama sistemi bu olanakları ortaya çıkaracak planlama stratejilerini yaşama geçirme konusunda engel oluşturmaktadır.

Her ülkede şehir ve bölge planlama çalışmalarında yeşil alan standartlarının belirlenmesi zorunlu olmuştur. Dünyadaki değişik ülkeler arasında standartların ve stratejilerinin belirlenmesinde, nüfus, yeşil alan kullanıcı grubunun sosyo-ekonomik yapısı ve ihtiyaçları, yerleşimin iklimsel ve coğrafi özellikleri, büyüklüğü, çevresiyle olan ilişkileri, yerleşim yapısı ve o ülkenin planlama kültürü önem taşımaktadır. Dünya ülkelerinde yeşil alan gereksinimi artan kentliler için şehir planlama çalışmalarında sadece belirli standartlar belirlemek yeterli olmamakta, yerleşmeler için geliştirilen kentsel yeşil alan stratejileriyle sürdürülebilir kentsel gelişmeye olanak sağlayarak kentlinin yeşil alanlardan daha fazla yararlanması hedeflenmektedir. Bu stratejilerde yeşil alanların niteliklerinin günümüz koşullarına uygunluğu, kent içindeki dağılımı ve kolay ulaşılabilirliği önem taşımaktadır. Son yıllarda yapılan bilimsel çalışmalar da göstermiştir ki, kentsel yeşil alanların aktif kullanımı ve kentlinin rekreasyonel ihtiyaçlarına cevap verebilmesi, kentlinin yeşil alanlara kolay ulaşılabilirliği ile mümkündür.

Günümüzde kullanıcıların yeşil alanlardan en etkin olarak yararlanmasının sağlanmasındaki en önemli ölçütlerden birisi yeşil alanlara erişilebilirliktir. Avrupa Komisyonu Kentsel Denetim Rapor'unda kentsel yeşil alanlara ideal yürüme mesafesini 15 dakika olarak belirtilmiştir (Anonim 2010a). 2007 yılında LEED-ND (Leed for Neighborhood Development) komşuluk parkları ve spor alanlarının yürüme mesafesinde olması gerektiği konusunda görüş birliğine varmıştır. Parklara ve yüksek kalitedeki açık alanlara ulaşımın 3 dakika yürüme mesafesinde olması gerektiği belirtilmiştir (Farr 2008). 2010 yılında Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenen Avrupa Yeşil Başkent ödülü alan Stokholm'de nüfusun % 95'i yeşil alanlara 300 m.'den daha az bir mesafede erişebilmektedir (Anonim 2011b). Bu çalışma kapsamında Antalya'da kullanıcıların yeşil alanlara yönelik kişisel beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yapılan anket sonuçlarına göre Antalya'da kullanıcıların % 97,5'i yeşil alanların 0-15 dakikada yürüme mesafesinde olmasını istemektedir. % 45,4'ü ise 0-5 dakikada erişilebilir olmalarını tercih etmektedir.

Türkiye planlama sistemi kentlerde yeşil alan oluşturmak için imar mevzuatında bir standart getirmiştir. Günümüzde imar planlarında, kentin plana konu bölgesinde kişi başına 10 m² yeşil alan düşmesi esası aranmaktadır. Bir imar planlama çalışmasında % 40 düzenleme ortaklık payıyla bedelsiz olarak oluşturulan yeşil alanlar ve diğer teknik ve sosyal altyapı alanları, kanunda öngörülen standartları karşılamakta yetersiz kalabilmektedir. Mevcut planlama sistemi içerisinde imar planlarının yeşil alan standartlarını nicel olarak sağlaması için yapılaşma kararı içeren imar parsellerinin arasında, kenarında ve köşesinde kalan alanların yeşil alan olarak tanımlanması genel eğilim olarak görülmektedir. Bu yaklaşım günümüzde yeşil alanların etkin ve verimli kullanılamamasına neden olmakta, yeşil alan sistemi kurmakta ve uygulamakta birtakım sorunlar doğurmaktadır. Yeşil alanların kentli için etkin kullanımının sağlanmasında en

önemli koşulların başında olan yeşil alanlara erişilebilirlik bu yaklaşımla sağlanamamaktadır.

Planlama çalışmalarında çok fazla verinin bir arada değerlendirilmesi ve birbiri ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, uydu görüntüleri ve haritalar ve bunlara ait analizler planlama çalışmalarında çok fazla yarar sağlamaktadır. Coğrafi Bilgi Sistemleri yazınsal ve grafiksel verinin aynı ortamda ilişkilendirilmesini daha kısa zamanda sağladığı için planlama çalışmalarını kolaylaştırmakta ve daha doğru sonuçlar almayı mümkün kılmaktadır. Yeşil alanların planlanmasında uydu görüntülerinin kullanımı her geçen gün artmaktadır. Küzeci (2008) Çanakkale kent merkezinde Uzaktan Algılama verileriyle yaptığı çalışmada 1973-2008 yılı arazi kullanım değişimi sonuçlarına ulaşmış, sert zemin artışlarıyla açık yeşil alanların ve tarım alanlarının azaldığını gözlemlemiştir. Ayrıca kent merkezindeki yeşil alanların homojen bir dağılım görülmediği sonucuna ulaşmıştır.

3194 Sayılı İmar Kanunu Plan Yapım Yönetmeliği'nin 34. Maddesinde ülkemizde hazırlanan imar planlarında belediye sınırları içerisinde kişi başına 10 m² aktif yeşil alan (park, çocuk oyun alanı, spor alanı) ayrılması öngörülmektedir. Fakat kentlerimizdeki yeşil alan durumları incelendiğinde bu standartın uygulamada gerçekleşmediği, farklı coğrafya ve iklim özelliklerine sahip kentlerimizde birbirinin aynı yeşil alan sorunlarının varlığı görülmektedir. Belirli bir standart olmasının yanı sıra her kent için imar planlarına ek olarak bir yeşil alan sistem çalışmasının yapılması ve bu çalışmada kentin coğrafi konumu, doğal özellikleri, kullanıcıların serbest zaman durumu ve eğilimleri, nüfusun demografik özellikleri, kentin sosyo-kültürel özellikleri vb. özelliklerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Son yıllarda yaşanan çevresel ve kentsel sorunlar, yeşil alana duyulan ihtiyacı arttırmış ve yeşil alanların en çok ilgi duyulan konuların başında yer almasını sağlamıştır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde açık-yeşil alanların nitelik ve nicelikleri, medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda pek çok gelişmiş ülke, insanların zihinsel ve fiziksel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak insan yaşamı için uygun kent mekanı veya ekolojisini planlama ve oluşturma çabasına yönelmektedirler. Bu noktada kentsel yeşil alan planlamasında, planlama yerinin fiziksel verileri olan topoğrafik yapısı, jeomorfolojik yapısı, iklimi, kentin politik ve mimari gelişimi ve benzeri konuların dışında kent insanının sosyal, kültürel, ekonomik yapısı ve en önemlisi kullanıcıların kişisel beklentileri ve ihtiyaçları planlamada önemli bir rol oynamaktadır.

Yeşil alanlar bireyin ve toplumun aktif ve pasif rekreasyonel ihtiyaçlarının (eğlenme, dinlenme, görme, spor etkinlikleri gibi) karşılanması için imkan sağlar, insan psikolojisine olumlu katkıda bulunur, kent ortamı stresinin olumsuz etkilerini azaltır, kentsel mekanda daha insancıl ölçek imkanı sağlayarak ezikliği azaltır veya hafifletir. Ayrıca bitkiler renk, biçim, doku, ölçü gibi özellikleriyle insan psikolojisini rahatlatarak insan yaşamını kolaylaştırır ve anlam kazandırır, insan ilişkilerini olumlu yönde etkileyerek bireylerin sosyalleşmesine yardımcı olur, doğa ve çevre kavramlarının konusunda bilgilenme ve bilinçlendirmede önemli rol oynar, ekonomik yarar sağlar, yaşama sevinci sağlayarak işgücü ve verimi artırır, sağlık yönünden olduğu kadar beslenme ve diğer kullanımlar için de ekonomik katkı sağlar. Kentte günlük hayat ve

kamu sağlığı açısından faydalı işlevler barındıran; rekreasyon, biyolojik çeşitliliğin devamı, kent yapısı kent yaşamı, kültürel kimlik ve evre kalitesi bakımından önemli katkılar sağlayan yeşil alanlar konusunda farkındalığın daha da arttırılması gerekmektedir.

Yeşil alanların kullanıcılar tarafından etkin olarak yararlanılması gerekmektedir. Bunda kullanıcıların kişisel beklentileri ve ihtiyaçları tespit edilmeli ve farklı mekanların yaratılması gerekmektedir. Avrupa'da kişilerin yeşil alanlardan beklentilerini tespit etmek, kentsel yaşam kalitesini arttırmak ve yeşil alanları geliştirmek için projeler üretmektedir. Avrupa Birliği 5. ereve Programında ngrlen "Sürdürülebilir Kentler" altbaşlığında yer alan projelerin başında URGE projesi gelmektedir. 3 yıl süren bu projede yeşil alanların sosyal yönlerinin analizinde 7 başlık altında 20 kriter belirlenmiştir. Bu başlıklar ; Yaşam Kalitesi, Sağlık ve İyi Yaşam, Eğitim ve Yaşam Becerileri, Toplum ve Yerel Kimlik, Güvenlik, Sosyal İlişkiler, Rekreasyon, spor, Destek, Yönetim ve Maliye'dir.

Yeşil alanları sosyal yönden ele alan birçok çalışma vardır. BUGS (Kentsel Yeşil Alanların Faydaları), GREENSCOM (Kentsel Büyüme ve Yeşil İletişimi), Greenspace, RUROS (Kentsel Yeşil Alanların Yeniden Keşfi), URGE (Kentsel Alanlarda Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesi için Yeşil Alan Oluşturma) bu projelerden bazılarıdır.

Park alanları "kent içi yeşil alan" oluşturma niteliği ile yeşil alan ve yapılı evre arasında dengeli arazi kullanımının sağlanması açısından kentsel bir öneme sahip olmasının yanı sıra aynı zamanda toplumsal rolü yüksek olan ortak kullanım mekanlarıdır. Farklı insanların karşılaşması, tanışması, konuşması, kentsel yaşamı paylaşması gibi sosyal ihtiyaçların karşılanması ve sosyo-kültürel süreklilik ve gelişmenin sağlanması açısından toplumsal iletişimin gerçekleştiği kültürel odak noktaları olarak da nitelendirilebilirler. Toplumsal boyuttaki bu ilişkiler, konut dokusu içerisinde etkin ortak kullanım mekanları oluşturulması, kentsel mekanın sosyal ve mekansal boyutlarda daha etkili kullanılması ve mekanı oluşturan işlevlerin olabildiğince canlı tutulması amacıyla anlam ve aktivite çeşitliliği açısından ayrıcalıklı bir öneme sahiptir ve konut alanlarında da aynı etkinliği göstermektedir. Park alanları kente canlı bir evre yaratılmasında, yoğun kent merkezinde insan/evre ilişkisinin kurulmasında ve kentsel dolaşım ve aktivite alanlarının oluşturulmasında etkin bir öğe" olarak açık ve yeşil alan varlığı anlamında kentsel yaşam kalitesinin sosyal açıdan mekana indirgenmesini sağlayan önemli bileşenlerden biridir. Emr ve Onsekiz (2007) Kayseri-Kocasinan ilçesi yaptığı kentsel yaşam kalitesi bileşenleri kapsamında açık-yeşil alan araştırmalarında parkların hizmet kalitesi, donatıları, peyzaj değer, erişebilirliği estetik değer ve kentsel yaşam kalitesine katkısını belirlemişlerdir.

Park kullanımını etkileyen en önemli etkenler, onların nicelikleri ve dağılımlarıdır. Antalya kentinde park alanı olmayan yerlerde yapılacak yeşil alan uygulamalarıyla merkezde, semtlerde ve mahalle birimlerinde dengeli bir dağılım ve tasarım ilkelerine uygun park düzenlemeleri bu alanların kullanımını arttıracaktır. Bu yolla kent içi yeşil alan dağılımında da bir denge kurulmuş olacaktır.

7. SONUÇ

Antalya kenti için sürdürülebilir bir yeşil alan sisteminin kurulmasına yönelik yapılan analizler neticesinde elde edilen sonuçlar, bölgede bir dizi yeşil alan sorununun varlığını ortaya koymuştur. Bu sorunlar kişi başına düşen aktif yeşil alan bakımından yetersizlik, yeşil alanların planlama ve uygulama sorunları, planlama bütünlüğü içinde yeşil alanların makro ölçekten mikro ölçeğe inen bir sistem kurgusu gözetilmemiş olması gibi sorunlardır.

Antalya zengin doğal, kültürel, çevresel kaynaklarıyla, coğrafi üstünlüğü, tarım ve turizme olanak sağlayan yapısıyla, tarım ve orman alanlarının varlığıyla yeşil alan sistemi yaratılması açısından önemli avantajlara sahip bir kıyı kentidir. LANDSAT Uydu görüntülerinden yararlanılarak 1987, 2002, 2006 ve 2010 yılları temelinde arazi kullanım değişimi tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre tarım ve orman alanları azalma gösterirken, yapay bölgelerde artış görülmektedir. Yeşil alanların sürdürülebilirliğinin sağlanması için gelişmenin kent planlama kararlarıyla ve gelişme dinamikleri içerisinde kontrol altına alınması ve yasal tedbirlerle desteklenmesi bir zorunluluk teşkil etmektedir. Kontrolsüz büyüyen kentler çevresel kaynakların yok olmasına neden olabileceği gibi küresel ısınma, biyo çeşitliliğin yok olması, ekosistem dengesinin bozulmasına, su kaynaklarında kirlilik sorunlarına yol açabilecektir.

Antalya kentinin ilk imar planlama çalışmalarının yapıldığı 1957 yılından itibaren günümüze kadar planlama sistemi içerisinde yeşil alanlara yönelik bir sistem önerisinde bulunulmamış, mekansal planlama çalışmalarına aktarılmamış, stratejiler geliştirilememiştir. Ülkemizdeki planlama sistemi içerisinde ulusal ölçekte mekansal strateji planları (ülke fiziki plan, bölge planları, alt bölge planları, çevre düzeni planları) ve imar planlarında (nazım, uygulama) yeşil alan planlama kavramı yer almamıştır. Ülkemizde imar yasaları ve yönetmelikleri kent planlama sürecini yönlendiren temel yasal mevzuatı oluşturmaktadır. Bu mevzuatta yeşil alanlara yönelik yaklaşım, kişi başına belirli büyüklükte (m^2) yeşil alanın sağlanmasıdır. 1985 yılında çıkarılan ve halen yürürlükte olan 3194 sayılı İmar Kanunu'nda kişi başına yeşil alan miktarı $7m^2$ olarak öngörülmüştür. 2 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik'le kişi başına yeşil alan miktarı $10 m^2$ 'ye çıkarılmıştır. Bu çalışmada Antalya kenti kişi başına aktif yeşil alan miktarı $4,2 m^2$ olarak belirlenmiştir. Bu miktar yasalarla öngörülen aktif yeşil alan standartının çok altında bulunmaktadır. Buna rağmen kentte yeşil alan gelişimi yıllara göre değerlendirildiğinde 2000 ile 2012 yılları arasında yeşil alanların yüzey ve kişi başına miktar (m^2) olarak artış gösterdiği görülmektedir. Kentte geçmişten günümüze yeşil alanların yüzey olarak artış göstermesine rağmen aktif yeşil alanların kişi başına miktarının hala yeterli olmamasının en önemli nedeni Antalya nüfusunun hızlı bir şekilde artmasıdır. Günümüzde Antalya kentinin nüfus artış hızı geçmişe göre azalmış olsa da halen Türkiye genelinde nüfusu en hızlı artan illeri arasında bulunmaktadır. Antalya'dan elde edilen sonuçlar kentleşmeden kaynaklanan göç ve nüfus artışının kentsel yeşil alanların kişi başına yetersiz olmasının en önemli nedenleri arasında olduğunu göstermiştir.

Antalya merkez bölgesi ve çevre yerleşmelerinin uygulama imar planlarında yerleşebilecek nüfus kapasitesinin, nüfus hedeflerinin ve nüfus tahminlerinin çok

üstünde olması ve nazım imar planında bu soruna etkin bir çözüm üretilememiş olması, bir yandan yerleşme maliyetinin artmasına, diğer yandan ise kentsel saçaklanmanın, tarım, su kaynakları ve orman alanları üstündeki baskıların artmasına neden olmaktadır. Belediyelerin birçoğu geçmişte mevcut nüfusunun 10 katı, 20 katı kadar alanı imara açmıştır. Nüfus artış hızları çok düşük olan yerleşmelerde dahi bu eğilim görülmektedir. Bu yaklaşım nedeniyle bugün tarım ve orman alanı olması gereken alanların büyük bölümü beton yüzeylere dönüşmüştür.

Kent planlama çalışmalarında yeşil alan planlama stratejilerinin belirlenmesinde makro ölçekten mikro ölçeğe inen bir planlama çalışmasına ve analiz çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Sorunları makro ölçekte tespit edip uygulama ölçeğinde çözümler getirilmesi sürecin doğru ve sistemli işlediğinde iyi sonuçlar getirmektedir. Türkiye Planlama Sistemi içerisinde plan kademelenmesi ilkesi, başka bir deyişle “planların kademeli birlikteliği ilkesi” şehir plancılar için bilinen bir ilke olmakla birlikte, yasa hükmü olarak ilk kez 3194 sayılı İmar Kanununda yer almıştır. Her ölçek ve türde fiziksel plan, kararlarını türünün ve ölçeğinin gerektirdiği ayrıntıyı içermek üzere belirler. Bu çerçevede genel ilke, kabul ve arazi kullanım kararlarını da içeren planlar, aynı zamanda, alt ölçekte plan yapılacak alanları ve bu planların yapımına dair kuralları da belirlemektedir. Fiziksel ve ekolojik işlevlere sahip olan yeşil alanların kent planlamada bu işlevlerini yerine getirebilmeleri için makro ölçekten mikro ölçeğe kadar her aşamada bir sistem dahilinde planlanması ve kent planlarında bir yeşil alan stratejisinin gözetilmesi önem taşımaktadır. Bu kapsamda ülkemizdeki plan hiyerarşisine paralel olarak peyzaj planlarının da yapılması sürdürülebilir gelişme açısından önem taşımaktadır. Ülkesel ölçekte Kalkınma planlarına veri sağlayacak 1/100.000 ölçekli Ülkesel Peyzaj Programı; Bölgesel düzeyde 1/100.000 veya 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planına veri sağlayacak Peyzaj Master Planı; İl ve ilçe düzeyinde 1/50.000 veya 1/25.000 ölçekli Peyzaj Planları; 1/25.000 ve/veya 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planıyla uyumlu Yeşil sistem ana planı, 1/1000 İmar Planlarında uygun görülen alanlarla ilgili 1/500 Kentsel Tasarım ve 1/100 veya 1/50 Peyzaj Tasarım Projelerinin yapımının doğal ve kültürel peyzajın korunması ve kentlerimizde sağlıklı yeşil alan sistemlerinin oluşturulması bakımından büyük önemi vardır.

Mevcut aktif ve pasif yeşil alanların Antalya kent genelinde dağılımı ve kentte yer alan doğal ve kültürel değerler incelendiğinde bunların bir yeşil alan sistemine imkan verdiği görülmektedir. Ayrıca kenti kuzeyde çevreleyen orman alanları, doğusunda yer alan tarım alanları batısında yer alan orman ve tarım alanları ve güneyde yer alan Akdeniz kıyı şeridi kentiçi yeşil alanların bağlanması ve bir ekolojik ağ oluşturmak için imkan sunmaktadır. Çalışmada kent için geliştirilecek yeşil alan sistemi unsurları 4 ana başlık altında değerlendirilmiştir. Kentin geçiş alanı olarak nitelendirilen ve nazım imar planı kararlarında “ekolojik devinim bandı” olarak nitelenen kuzeydeki doğal orman alanları mutlaka korunmalıdır. Doğal ve yapay koridorlar vasıtasıyla büyük yeşil alanlar arasında bağlantı kurularak yeşil alanların ve kent çevresindeki tarım ve orman alanlarıyla bağlantı kurularak yeşil alanların sürekliliği sağlanmalıdır. Böylece yeşil alanlar rekreasyon ihtiyacının sağlanmasından başka, kente ekolojik, tarımsal, iklimsel ve benzeri faydalar sağlayabilecektir. Bu yaklaşımla yaratılan mekanlar kentin yaşam kalitesini yükseltici mekanlar olacaktır.

Mevcut aktif yeşil alanların kent genelinde dağılımı incelendiğinde Antalya kentinde sayı bakımından en fazla aktif yeşil alanların doğu kıyısındaki mahallelerde toplandığı tespit edilmiştir. Sayı bakımından bazı mahallelerde çok yeşil alan bulunurken özellikle kırsal karakterli mahallelerde hiç aktif yeşil alan bulunmamaktadır. Bu alanlarda yeşil alan olmamasının en önemli nedenini imar ve mülkiyet sorunları oluşturmaktadır. Mahallelerde yeşil alan sayılarında görülen dengesizlik kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarında da görülmektedir. Bu nedenle belediyelerin mahalleler arasındaki yeşil alan sayısı ve miktarında denge sağlama önceliği bulunmalıdır.

Mevcut yeşil alanlar etki alanları yönünden değerlendirildiğinde, merkez bölge hariç diğer bölgelerin etki alanlarının dışında kaldığı görülmektedir. Bu durum yeşil alanların kent dokusunda homojen dağılmadıklarının bir diğer göstergesidir. Genellikle kent merkezi ve kıyı alanlarında yoğunlaşan aktif yeşil alanlar kentin kuzey bölgelerinde imar ve mülkiyet sorunlarına bağlı olarak daha seyrek görülmekte etki alanı dışında bulunmaktadır. Bu çalışmada geliştirilen yeşil alan stratejisi doğrultusunda oluşturulacak programlarla yeşil alanlar bu bölgelerde de oluşturulması gerekmektedir.

Antalya kentinin belirgin özelliklerinden biri olan tarım alanları, başta narenciye bahçeleri olmak üzere rant gelirin yüksek olması nedeniyle hızla yapılaşmakta ve yok olmaktadır. Kentin doğu, kuzeydoğu ve batısında I., II. ve III. yetenek sınıfındaki tarım toprakları üzerindeki yapılaşma görülmektedir. Nitelikli tarım topraklarının yapılaşma dışında tutulması gerekmektedir.

Antalya'nın çevresini oluşturan dağlar, tarım alanları, ormanlar, kıyılar, vadiler ve akarsular, çevresel ekosistemi oluşturan doğal yapı elemanları olarak kentin makroformunun oluşmasında olduğu kadar yeşil alan sisteminin belirleyicisi ve doğal imaj elemanı olarak da önem kazanmaktadır. Havzayı batı ve kuzeyden çevreleyen Beydağlarının uzantıları Antalya'nın iklimine olduğu kadar imajına da önemli katkı sağlamakta olup, bunların devamlılığı, kentin sağlıklı bir çevreye sahip olması bakımından önem taşımaktadır.

Mevcut açık-yeşil alanların sistem analiz sonucunda Antalya kentinin bir yeşil alan sistem kurgusu içinde planlanmasına yönelik çok sayıda doğal ve kültürel peyzaj unsuruna sahip olduğu saptanmıştır. Bu unsurlara yama-koridor ilişkisi ve çevresel yeşil alanlarla birlikte değerlendirildiğinde kente ekolojik, sosyal, fiziksel katkılar söz konusudur.

Çalışma kapsamında belediyelerden alınan yeşil alan bilgilerine göre kent parkları daha çok Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı ilçelerinde bulunurken, mahalle parkları ve oyun alanları tüm belediyelerde bulunmaktadır. Muratpaşa Belediyesi'nde iki, Konyaaltı'nda bir adet yayalaştırılmış meydan bulunmaktadır. Döşemealtı, Aksu ve Kepez'de yaya meydanı bulunmamaktadır. Bölge parkı niteliğinde tek alan Kepez Belediye sınırları içerisinde yer alan Kent Ormanı ve Hayvanat Bahçesi alanıdır. Mesire Alanları Kepez ve Konyaaltı belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır. Özellikle Konyaaltı ilçesi mesire alanı bakımından oldukça zengin bulunmaktadır.

Belediyenin ilgili birimleriyle yapılan görüşmelerde yeşil alanların işlevlerinin sadece rekreasyon kapsamında düşünülmesi yeşil alanların dar çerçevede ele alındığını göstermektedir ki, bu da yeşil alanlara yaklaşım açısından önemli bir eksikliklerdir.

Son on yıl içerisinde yeşil alan değişimi değerlendirildiğinde, 2000 yılında yeşil alanlar yönünden analizi yapılan Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı belediyelerinde günümüzde yapılan değerlendirme sonucunda hem alansal, hem yeşil alan sayısı ve hem de kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı olarak artış olduğu görülmektedir. Son 10 yılda tasarlanan yeşil alanların tiplere göre dağılımı incelendiğinde, mahalle parklarının çoğunlukta olduğu, bölge parklarında ciddi bir eksiklik olduğu saptanmıştır.

Çalışmada yerel yönetimlerin yeşil alanlara yönelik bir izleme ve değerlendirme sisteminin de olmadığı saptanmıştır. Kentsel yeşil alan stratejilerini uygulamaya geçirecek programların yapılması ve buna yönelik iş akım şemalarının oluşturulması, belediyelerin kent için geliştirecekleri yeşil alan yatırımlarına yol gösterici olması açısından önem taşımaktadır. Kent için geliştirilecek yeşil alan planlama stratejilerinde katılımcılık ve yönetişimde ön plana çıkarılması gerekmektedir.

Sürdürülebilir ve yaşanabilir kentsel çevreler için temel alan kullanımı olan açık ve yeşil alanlar planlama sistemi içinde farklı olarak ifadelendirilmeli ve uygulanmalıdır. İmar mevzuatımızda sadece m² olarak ifade edilen yeşil alanlar kentsel yeşil alan planlama sistemi içerisinde değerlendirilmeli, stratejiler oluşturulmalı ve her kademe ve türdeki mekansal planlama çalışmalarına aktarılmalıdır. Araştırma kapsamında Antalya kenti yeşil alanlarına yönelik elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

1. Tarım alanları kentsel yayılmanın baskısıyla azalmaktadır.

1987 yılı	% 31,6
2002 yılı	% 26
2006 yılı	% 25,4
2010 yılı	% 22,7

2. Orman alanları kentsel yayılmanın baskısıyla azalmaktadır.

1987 yılı	% 55,2
2002 yılı	% 55
2006 yılı	% 44,8
2010 yılı	% 40,7

3. Kentsel alan (yapay bölgeler) yıllara göre artış göstermekte, doğal alanlara ve ekolojik kaynaklara karşı baskı oluşturmakta, kentsel alan kırsal alanlara doğru yayılmaktadır.

4. Antalya kentinin gelişme dinamikleri çerçevesinde doğal alanlar hızla yapay bölgelere dönüşmekte, doğal ve kültürel değerler, açık-yeşil alanlar üzerinde baskı artmaktadır.

5. Kent planlama çalışmalarına altlık olabilecek ve arazi kullanım kararlarını yönlendirecek çeşitli ölçeklerde yeşil alan planlama çalışmalarının bulunmaması, kent

planlama çalışmalarlarıyla açık-yeşil alan planlama kararlarının bütünleşmesine engel olmakta ve doğal eşiklerin tespitini zorlaştırmaktadır.

6. Antalya kenti doğal, kültürel ve çevresel kaynak potansiyeli yüksek bir kent olmasına rağmen açık-yeşil alanlar 1957 yılından itibaren başlayan imar planlama çalışmalarından günümüze kadar sadece imar kanunu ve yönetmeliklerinde belirtilen m² standartını sağlamaya yönelik oluşturulmuştur. Kent sahip olduğu doğal vadiler, kuzey-güney yönündeki su kaynakları, akarsuları, kıyıları, doğal alanları, ormanlar ve tarım alanlarıyla bir yeşil alan sistemi açısından yüksek bir potansiyele sahiptir.

7. Antalya kenti aktif yeşil alanlarının ilçelere ve mahallelere göre dağılımının incelendiğinde analizde Antalya kenti için kişi başına 4,2 m² aktif yeşil alan varlığı hesaplanmıştır. 3194 Sayılı İmar Kanunu ve Yönetmeliklerinde aktif yeşil alan standardı 10 m²'dir. Mevcut yeşil alan varlığı standartların oldukça aşağısındadır.

8. Antalya kenti yeşil alanlarının mahalle-semt-kent ve bölge hiyerarşisi kapsamında planlandığı fakat uygulamada bunların gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Aktif Yeşil alan yetersizliğinin olduğu alanların çoğu imar ve mülkiyet problemlerinin olduğu alanlardır.

9. Gecekondu alanları kentsel yeşil alanların uygulanmasındaki en önemli engellerden bir tanesini oluşturmaktadır.

10. Yapılan sosyal analizler kentsel yaşam kalitesinin artırılmasında yeşil alanların önemli rolü olduğunu göstermektedir. Yeşil alanların halk sağlığına olumlu etkileri ve kenti güzelleştirdiği kullanıcıların ortak görüşüdür.

11. Genel olarak Antalya halkı yaşadığı mahalleyi seçerken parkların olmasını tercih etmekte, yaşadığı konutu seçerken parka yakın olmasına da dikkat etmekte ve konutun parka yakın olmasını istemektedirler. Kullanıcıların % 85'i 0-10 dakikada yürüme mesafesinde parka gitmeyi istemektedir. Bu veriler planlama disiplini ve yeşil alan planlama stratejileri için büyük önem taşımaktadır.

12. Kullanıcıların çoğu belediyelerin parklardaki kültürel ve eğitime yönelik faaliyetlerinin yetersiz olduğunu düşünmekte, ayrıca mahallelerindeki spor alanlarına yönelik faaliyetleri yeterli düzeyde bulmamaktadır. Yine de geçmişe kıyasla bir iyileşmeden söz edilmektedir.

14. Antalya kentinin geçmişten günümüze gelişim dinamikleri içerisinde kent kimliğini kıyıları, falezler, dağlar, deniz ve tarihi ve kültürel varlıklar oluşturmaktadır. Özellikle ekolojik dengenin en hassas olduğu mekanlar olan kıyıları bu süreçte gerek turizmin gerekse konut talebinin etkisiyle baskı altında kalmıştır.

15. Antalya kentinde çok farklı statüde ve planlama kurumu yetkisinde alanın bulunması yeşil alanların planlama, denetimi ve koordinasyonu konularında sorunlar yaratmaktadır.

Antalya kenti için geliştirilecek yeşil alan stratejilerinde sürdürülebilir bir yeşil alan sisteminin oluşturulması amaçlanmalıdır. Sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir bileşeni olarak görülmesi gereken sürdürülebilir kentleşme ve yerleşme yaklaşımı; kentsel gelişmenin etkilediği ve kentsel gelişmeyi etkileyen tüm çevresel (yapılı çevre ve doğal çevre), sosyal ve ekonomik unsurları birbiriyle ilişkili biçimde içermekte, ekonomik ve sosyal gelişimin çevre koruma ve iyileştirilmesi ile birleştirilmesini öngörmekte ve gelişimin biçiminin/niteliklerinin katılımcı süreçlerle kararlaştırılmasını gerektirmektedir. Antalya için geliştirilen kentsel yeşil alan stratejileriyle, amaç ve hedefler ortaya konularak, bu amaçlara ulaşabilmek için yapılması gereken eylemler ve süreçler tanımlanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma kapsamında; kentsel yeşil alan stratejilerinin oluşturulmasında Antalya kenti için yapılan çok ölçütlü analizlerin sonuçları en önemli verileri oluşturmaktadır. Bu veriler çerçevesinde belirlenen stratejilere ulaşmak için gerçekleştirilmesi gereken eylemlerde tanımlanmıştır. Çalışmada kentsel yeşil alan stratejilerinin başarıya ulaşabilmesi için çeşitli göstergeler de tanımlanmıştır.

Çalışma kapsamında elde edilen verilerin ayrıntılı analizi ve sentezi sonucunda, Antalya kentinde sürdürülebilir bir yeşil alan sistemi oluşturulabilmesi için toplam 14 hedef belirlenmiş; bu hedefler için toplam 60 strateji ve bu stratejilerin uygulanması için 60 eylem tanımlanmıştır (Çizelge 7.1).

Çizelge 7.1. Antalya Kenti Yeşil Alanları Planlama Stratejileri ve Eylemleri

HEDEF 1: TARIM ALANLARINI KORUMAK VE GELİŞTİRMEK		
No	Kentsel Yeşil Alan Planlama Stratejileri	Eylem
1.	<p>S.1.1. Tarım alanlarının korunması</p> <p>S.1.2. Tarım alanlarının etkin kullanımının sağlanması</p> <p>S.1.3. Antalya'nın bir tarım kenti olması dolayısıyla Ekolojik Tarımın geliştirilmesi, özellikle Aksu ve Döşemealtı'nda tarımın sürdürülebilir gelişiminin sağlanması</p> <p>S.1.4. Kırsal kalkınmayı sağlamak</p>	<p>E.1.1.1. İmar Planlarında tarım alanlarının yerleşime açılmaması</p> <p>E.1.2.1. Aksu'da arazi toplulaştırması çalışmalarının yapılması ve tarımsal arazinin etkin kullanımının sağlanması</p> <p>E.1.3.1. Çevre Düzeni Planlarının ekolojik planlama yaklaşımıyla hazırlanması, Nazım İmar Planlarıyla desteklenmesi</p> <p>E.1.3.2. Tarımsal potansiyeli (özellikle turunçgil) yüksek olan Çakırlar bölgesinde tarımsal amaçlı planlama çalışmalarının yapılması,</p> <p>E.1.4.1. Kırsal alan planlama yaklaşımının geliştirilmesi</p>

Devamı Arkada

HEDEF 2: ORMAN ALANLARINI KORUMAK VE GELİŞTİRMEK		
2.	<p>S.2.1. Orman alanları ve hassas ekosistemlerin korunması, denetlenmesi ve izlenmesi</p> <p>S.2.2. Mevcut orman alanlarının sınırlarının güvence altına alınması</p> <p>S.2.3. Orman alanlarında koruma ve kullanma dengesinin gözetilmesi</p> <p>S.2.4. Orman alanlarının artırılması</p>	<p>E.2.1.1. İmar planlarında orman alanlarının mutlak koruma alanı olarak belirlenmesi</p> <p>E.2.1.2. Lara Obruk Çam Ormanları ile Toros mahallesi, Kültürpark ve Duacı bölgelerinde bulunan ormanların yoğun yapılaşmanın etkisinden kurtarılması</p> <p>E.2.2.1. Orman alanlarının kadastral sınırlarındaki problemlerin çözümüne yönelik çalışmaların yapılması</p> <p>E.2.2.2. Orman vasfını yitirmiş 2b alanlarının planlama sorunlarını gidermeye yönelik çalışmaların yapılması</p> <p>E.2.3.1. Kent çevresindeki ormanların kentliler tarafından rekreasyonel amaçlı kullanımına ilişkin projelerin üretilmesi</p> <p>E.2.3.2. Orman alanları içinde faaliyet gösteren taş, mıcır, kuvars vb. maden işletmelerinin rehabilite edilmesi ve bu alanların ağaçlandırılması.</p> <p>E.2.4.1. Eğitim kurumlarınca ve sivil toplum kuruluşlarınca orman ve ağaç sevgisini artırıcı, ağaçlandırmayı teşvik edici ve ormanların değerine ilişkin bilinç düzeyini yükseltici etkinliklerin düzenlenmesi</p>
HEDEF 3: EKOLOJİK DEĞERLERİ KORUMAK VE GELİŞTİRMEK		
3.	<p>S.3.1. Ekolojik yapının, doğal ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi; karasal, kıyısal, sucul ve denizel alanlarda doğal değerlerin, biyolojik çeşitliliğin, gen kaynaklarının ve peyzajın korunması</p> <p>S.3.2. Ekolojik değeri yüksek hazine arazileri ve imar planında yeşil alan olarak öngörülen alanlarda konumlanan gecekonduların kentsel dönüşümle sağlıklı mekanlar haline dönüştürülmesi</p>	<p>E.3.1.1. Çevre, doğa, peyzaj, biyolojik çeşitlilik ve kıyı alanlarının korunmasına yönelik yasal düzenlemelere uyulması</p> <p>E.3.1.2. Ekolojik yapının ve peyzajın korunmasına yönelik koruma kararlarının kentin üst ölçekli planlama kararlarına yansıtılması, özellikle 1/100.000, 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni planlarında peyzaj analiz kararlarına yer verilmesi ve üst ölçekli planlara uygun olarak yapılan Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planı kararlarına</p>

Çizelge 7.1'in devamı

	<p>S.3.3. Kentin sahip olduğu flora ve fauna çeşitliliğinin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması</p>	<p>yansıtılması</p> <p>E.3.1.3. Kentin doğusunda yer alan Lara Kumulları ve Yamansaz Sulak Alanı çevresindeki yapılaşma tehdidine yönelik önlemlerin alınması</p> <p>E.3.1.4. Kent içerisinde yer alan koruma alanı statülerinin artırılması ve yasal yaptırımlar getirilmesi</p>
<p>HEDEF 4: KENTSEL GELİŞMENİN PLANLI OLMASINI SAĞLAMAK</p>		
4.	<p>S.4.1. Kentsel yayılmanın kontrollü olmasının sağlanması</p> <p>S.4.2. Kentsel alanlarla kırsal alanlar arasında yeşil tampon bölgelerin oluşturulması</p> <p>S.4.3. Kırsal alanların ve kentlerin birlikte planlanmasını sağlamak,</p> <p>S.4.4. Ulusal kalkınma planları doğrultusunda kırsal kalkınmaya yönelik bölgesel ve kentsel politikaların geliştirilmesi</p>	<p>E.4.1.1. İmar plan kararlarında kentin kuzey bölgesinde “ekolojik devinim bandı” olarak nitelenen alanın mutlaka korunması</p> <p>E.4.2.1. İmar planları haricinde kentsel gelişim stratejilerini belirleyen bazı stratejik planlarla kentin yayılımının kontrol altına alınması</p> <p>E.4.3.1. Kentsel kapasite, risk analizi, değer analizi ve yoğunluk analizlerinin kent planlama çalışmalarıyla birlikte yapılması</p>
<p>HEDEF 5: KENT PLANLAMASI İLE YEŞİL ALAN PLANLAMASININ EŞGÜDÜMÜNÜ SAĞLAMAK</p>		
5.	<p>S.5.1. Makro ölçekten mikro ölçeğe inen peyzaj planlarının yapılması ve kent planlarına entegrasyonunun sağlanması</p> <p>S.5.2. Açık ve yeşil alanların mekansal planlamalar kapsamında sistem bütünlüğü içinde planlanması</p> <p>S.5.3. Kentsel tasarımın kent planlama çalışmalarına dahil edilmesiyle mahalle odaklı projelerin geliştirilmesi</p> <p>S.5.4. İmar planlarında yeşil alan değişiklikleri ve uygulamalarından kaynaklanan mülkiyet sorunlarının giderilmesi (Mevzuat Düzenleme)</p> <p>S.5.5. Afet öncesi korunma ve afet sonrası müdahale ve iyileştirme süreçlerinde planlama çalışmalarında yeşil alanların rolünün belirlenmesi</p>	<p>E.5.1.1. Ülkesel düzeyde kalkınma planlarına veri sağlayacak Ülkesel Peyzaj Programı; Bölgesel düzeyde 1/100.000, 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planına veri sağlayacak Peyzaj Master Planı; İl ve ilçe düzeyinde 1/50.000, 1/25.000 ölçekli Peyzaj Planları; 1/25.000, 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planıyla uyumlu Yeşil Sistem Ana Planı; 1/1000 ölçekli İmar Planlarında uygun görülen alanlarla ilgili Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarım Projelerinin yapılması</p> <p>E.5.2.1. Açık-yeşil alan standartlarının geliştirilmesiyle, mevcut yeşil alanları koruyan ve mekansal planlarda açık-yeşil alan sistemini öneren düzenlemelerin yapılması</p> <p>E.5.3.1. Rekreasyon alanlarında, kıyı düzenlemelerinde mahalle odaklı kentsel</p>

Devamı Arkada

		<p>tasarımın uygulanması (Mevzuat Düzenleme)</p> <p>E.5.5.1. Olası bir afet sırasında mevcut yeşil alanların rolü ve fonksiyonu belirlenmesine yönelik gerekli etüd ve planlama çalışmalarının yapılması</p>
HEDEF 6: KENTSEL AÇIK-YEŞİL ALANLARIN PLANLAMASINA YÖNELİK YENİLİKÇİ ARAÇLAR GELİŞTİRMEK		
6.	<p>S.6.1. Kent için yeşil alan politika ve stratejilerinin geliştirilmesi ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılması</p> <p>S.6.2. Kentsel yeşil alan planlama araçlarının geliştirmesi</p> <p>S.6.3. Kent planlama ve kentsel yeşil alan planlamasında yenilikçi yöntemlerden, teknolojilerden ve güncel verilerden faydalanılması</p> <p>S.6.4. Antalya kentinin doğal ve kültürel değerlerinin estetik ve kültürel yönden gelişmesini sağlamak, türlerin çeşitliliğinin farklı planlarla oluşturulmasını sağlamak</p>	<p>E.6.1.1. Kent Konseyi ve Üniversitelerin işbirliğiyle “Antalya Kenti Açık ve Yeşil Alan Rehberi”nin oluşturulması</p> <p>E.6.2.1. Doğal, tarihsel ve kültürel izleri içinde barındıracak “Tarihsel ve Kültürel Ana Plan” oluşturularak, Yeşil Yol Sistemi ve yeşil altyapı planlarının hazırlanması</p> <p>E.6.3.1. Planlamada sayısal verilerin güncellenmesi, CBS ve Uzaktan Algılama verilerinden faydalanılması. Antalya Kenti Yeşil Alan Bilgi Sistemi oluşturulması</p> <p>E.6.4.1. Biyotop haritalarının hazırlanması ve planlamada kullanılması</p>
HEDEF 7: YEŞİL ALANLARIN KENT EKOLOJİSİNE VE KENT MİKROKLİMASINA KATKISINI SAĞLAMAK		
7.	<p>S.7.1. Antalya kenti açık-yeşil alanlarının bir sistem dahilinde planlanması ve bu sistemin: a). Büyük yeşil alanlar, b) Küçük yeşil alanlar (Parklar, mezarlıklar, yeşil alanlar, aktif-pasif kentsel yeşil alanlar), c). Doğal ve yapay koridorlar (30m. üzeri ulaşım aksları, akarsu koridorları), d). Tarım ve orman alanlarından oluşması</p> <p>S.7.2. Kentsel açık-yeşil alanların yama-koridor ilişkisi içinde kent genelinde sürekliliğinin sağlanması</p> <p>S.7.3. Kentsel gelişme alanlarında özellikle kuzey-güney koridorların oluşturulması ve devamlılığının sağlanarak kıyı-kent etkileşiminin sağlanması</p>	<p>E.7.1.1. Kentin mikrokliması ve ekolojik çeşitliliği açısından kente önemli faydalar sağlayan Vakıf Çiftliği, Lara Kumulları, Falezler, Yamansaz Sulak Alanı, Kent Ormanı ve Hayvanat Bahçesi gibi büyük yeşil alanların yeşil koridorlarla birbirine bağlanması</p> <p>E.7.2.1. Kentin batısındaki yoğun orman dokusu, doğusundaki tarım alanları ve kuzeyindeki ekolojik bant ile ilişkilendirilmesi; güney-kuzey yapay akslarındaki refüj düzenlemeleriyle yeşilin sürekliliğinin sağlanması; kavşaklarda büyük yeşil alanların oluşturulması</p>

		<p>E.7.3.1. Doğuda Aksu ve kolları, batıda Boğaçay ve kolları, kuzeyde Düden ve kollarının kentnin iklimasına katkı sağlayacak ve kentlinin rekreasyon ihtiyacına cevap verecek şekilde düzenlenmesi; kıyı alanlarında oluşturulacak yeşil alanlarla bağlantılarının sağlanması</p>
<p>HEDEF 8: YEŞİL ALANLARDAN YARARLANMADA FIRSAT EŞİTLİĞİ SAĞLAMAK</p>		
<p>8.</p>	<p>S.8.1. Aktif yeşil alanların kent genelinde düzenli dağılımının sağlanması; etki alanlarının tüm kentsel alanı kapsamayı; park alanlarına 300 m., spor alanlarına 800 m. mesafede ulaşılabilmesi</p> <p>S.8.2. Aktif yeşil alanları yeterli olmayan mahallelerdeki okul, cami, sağlık ocağı vb. kurum bahçelerinin halkın kullanımına açılması</p> <p>S.8.3. Aktif yeşil alanlardan kentteki tüm bireylerin, çocuk, yaşlı, engelli farkı olmadan yararlanabilmesi</p>	<p>E.8.1.1. İlçelerin tümünde aktif yeşil alan sayılarının artırılması, mülkiyet ve imar uygulama problemlerinin çözümlenmesi</p> <p>E.8.2.1. Muratpaşa ilçesinde Doğuyaka, Elmalı, Haşimişcan, Memurevleri, Tuzcular, Topçular, Yenigöl, Yeşildere, Yeşilköy ve Yeşilova mahallelerinde; Kepez ilçesinde Altıayak, Altınova-Düden, Ayanoğlu, Başköy, Çamlıca, Çıplaklı, Demirel, Duacı, Gaziler, Kızıllı, Kirişçiler, Menderes, Odabaşı, Şelale, Zeytinlik mahallelerinde; Konyaltı ilçesinde Akkuyu, Çamlıbel, Dağ, Demircilik, Gökdere, Gökçam, Karatepe, Kır, Kuruçay, Suiçecek, Yenimahalle, Zümrüt mahallelerinde; Döşemealtı ilçesinde Ayanlar, Aydınlar, Çığlık, Karaman, Nebiler mahallelerinde; Aksu ilçesinde Altıntaş, Atatürk, Barbaros, Boztepe, Cumhuriyet, Çamköy, Dumanlar, Fatih, Hacıaliler, Konak, Mandırlar, Murtuna, Solak, Y. Dumanlar, Yurtpınar mahallelerinde aktif yeşil alanlar oluşturulmalı, imar planlama çalışmaları henüz tamamlanmayan alanların bu çalışmaları tamamlanmalı</p> <p>E.8.3.1. Yeşil alanların engellilerin kullanımını sağlayacak ve çeşitli yaş gruplarının gereksinimlerine cevap verecek şekilde revize edilmesi</p>

HEDEF 9: KENTSEL AÇIK YEŞİL ALAN HİYERARŞİSİ OLUŞTURMAK		
9.	<p>S.9.3. Aktif yeşil alanların mahalle-semt-kent-bölge ölçeğinde hiyerarşik yapı göstermesi</p> <p>S.9.4. İmar planı olmayan alanların imar planlama çalışmalarının üst ölçekli planlama kararlarına uygun ve kentsel yeşil alan sistemine fayda sağlayacak şekilde tamamlanması</p> <p>S.9.5. Antalya kenti için bölgesel açık-yeşil alanların planlanması</p>	<p>E.9.3.1. Kent genelinde yer alan mahalle parkları, kent parkları ve bölge parklarının donatı alanları bakımından çeşitlendirilmesi.</p> <p>E.9.4.1. Muratpaşa, Kepez, Aksu, Döşemealtı ve Konyaaltı ilçelerindeki imar planı olmayan ya da imar sorunu olan alanlarda yapılacak çalışmalarda yeşil alan sistemi ve hiyerarşisi gözetilmelidir.</p> <p>E.9.5.1. Aksu ve Döşemealtı'nda gelişme alanlarında yeterli büyüklükte aktif yeşil alanların oluşturulması yeşil alan sisteminin sağlanması.</p>
HEDEF 10: YEŞİL ALAN VARLIĞINI VE KALİTESİNİ ARTTIRMAK		
10.	<p>S.10.1. Aktif yeşil alanların kent genelinde yasal bir zorunluluk olan kişi başına 10 m² standardının sağlanması</p> <p>S.10.2. Yeşil alanların daha etkin ve yüksek seviyede kullanılmasına olanak sağlayacak önlemlerin alınması</p> <p>S.10.3. Yeşil alanların peyzaj tasarım projelerinin, refüj, kaldırım, yeşil yol düzenlemelerinin halk sağlığını olumlu yönde etkileyecek şekilde tasarlanması ve uygulanması</p> <p>S.10.4. Yeşil alan büyüklüklerinin artırılması</p> <p>S.10.5. Güvenli, temiz ve donatı bakımından çeşitliliğe sahip yeşil alanların oluşturulması</p> <p>S.10.6. Yeşil alanlarda oluşan kontrolsüz ve plansız ticari ve ekonomik faaliyetlerin önlenmesi (cezai işlemler)</p> <p>S.10.7. Park alanlarında mevsimsel kullanımlara imkan sağlayacak esnek çözümler üretmek</p>	<p>E.10.1.1. Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Döşemealtı ve Aksu ilçelerinde özellikle yeşil alan varlığının az olduğu mahallelerde imar planı kararları doğrultusunda aktif yeşil alanların yapılması</p> <p>E.10.2.1. Yeşil alanların daha etkin kullanımına olanak sağlayacak donatı çeşitliliğinin sağlanması</p> <p>E.10.3.1. Özellikle 30 m. ve daha geniş caddelerin refüj ve kaldırımlarında yeşil doku oluşturulması</p> <p>E.10.4.1. Manzarası güzel kıyı şeridinde ve kentin manzara sunan noktalarında büyük yeşil alanların oluşturulması</p> <p>E.10.5.1. Konyaaltı ve Döşemealtı'nda temizlik ve bakım, Aksu'da yeşil alan yetersizliğine ilişkin çözümlerin üretilmesi</p> <p>E.10.5.2. Kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında kent merkezinde meydan ve yeşil alan düzenlemelerinin yapılması (özellikle Okullar bölgesi ve Haşim İşcan mahallesi)</p>

Çizelge 7.1'in devamı

	<p>S.10.8. Cadde ve Bulvar düzenlemelerinde taşıt ve yayaların güvenliğini dikkate alan estetik düzenlemelerin yapılması</p> <p>S.10.9. Mahalle parklarında spor alanlarının artırılması ve çeşitlendirilmesi</p> <p>S.10.10. Kamu ve özel kurum bahçeleri, konut bahçeleri ve çatı bahçelerinin etkin kullanımının sağlanması</p>	<p>E.10.5.3. Kepez Masa Dağı ve çevresi, Döşemealtı, Aksu ve kentin batısında turistlerin de kullanımına olanak sağlayacak büyük kentsel ve bölgesel parkların oluşturulması</p> <p>E.10.7.1. Yaz aylarında park alanlarının kullanımını arttıracak gölgelik alanların oluşturulması, yaya alanlarında yapılacak ağaçlandırma çalışmalarıyla doğal gölgeli yaya yollarının sağlanması</p> <p>E.10.10.1. Üniversitelerin ilgili bölümleri ve yerel yönetimler işbirliğiyle bahçe düzenlenmesini teşvik edici düzenlemelerin yapılması, yarışmaların düzenlenmesi, eğitimlerin verilmesi</p> <p>E.10.10.2. Kent ve mahalle parklarının yanı sıra, botanik bahçeleri, tematik parklar, hobi bahçeleri, arboretumlarla yeşil alanlarda çeşitliliğin artırılması</p>
HEDEF 11: YEŞİL ALANLARA KOLAY ULAŞIMI SAĞLAMAK		
11.	<p>S.11.1. Konut alanlarından mahalle parklarına erişimin 0-10 dak. arasında olması</p> <p>S.11.2. Büyük yeşil alanlara ve kent parklarına ulaşımında toplu ulaşım ve raylı sistem olanaklarının geliştirilmesi</p> <p>S.11.4. Kent içerisinde yer alan mekansal farklılıkların, sosyal, kültürel çeşitliliğin planlama kararlarında sosyal analizlerle tespit edilip ihtiyaç duyulan alanlarda bu donatıların ilgili belediyeler tarafından planlanması ve tasarımının yapılması</p> <p>S.11.5. Kentlinin yeşil alanlardan eşit olarak kullanımına olanak sağlayacak bilinç ve eğitim düzeyinin yükseltilmesi,</p>	<p>E.11.1.1. Yeşil alanlara yürüme mesafesinde ulaşılamayan alanların belirlenmesi ve yeşil alan uygulamalarında buralara öncelik verilmesi</p> <p>E.11.2.1. Ulaşım Ana Planı kararları doğrultusunda yeşil yol planının hazırlanması, yeşilin sürekliliğini sağlayacak yaya ve bisiklet yollarının düzenlenmesi.</p> <p>E.11.5.1. Kent mobilyalarının zararı halinde gerekli cezai uygulamaların yapılması</p>
HEDEF 12: YEŞİL ALANLARIN SOSYAL İŞLEVLERİNİ ARTIRMAK		
12.	<p>S.12.1. Yeşil alanların kültürel, sosyal, sportif aktivitelere imkan vermesinin sağlanması</p>	<p>E.12.1.1. Kent içerisinde en fazla kullanılan Karaalioğlu Parkı, Atatürk Kültür Parkı, Şehitler Parkı, Falez Parkı ve</p>

Devamı Arkada

Çizelge 7.1'in Devamı

	<p>S.12.2. Yeşil alanların kent genelinde farklı aktivite ve kullanımları teşvik edecek şekilde çeşitlendirilmesi</p> <p>S.12.3. Sosyal aktivitelere imkan verecek kent meydanlarının oluşturulması</p> <p>S.12.4. Mahalle parklarının komşuluk ilişkileri ve sosyal buluşmaları sağlayacak mekanlar haline gelmesini ve daha etkin kullanılmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması</p>	<p>diğer büyük yeşil alanların kültürel, sosyal ve sportif olanaklara imkan verecek şekilde mekansal kalitelerinin ve donatı çeşitliliğinin iyileştirilmesi</p> <p>E.12.1.2. Manzara ve doğal güzellikleri itibariyle sportif faaliyetlere imkan sağlayan Falez Parkı, Düden Parkı, Karaalioğlu Parkı, Atatürk Kültür Parkı, Beach Park ve Kepez Kent Ormanı'nda uzman eğitimci eşliğinde halkın katılımına olanak sağlayacak organizasyonların yapılması</p> <p>E.12.3.1. Aksu, Döşemealtı ve Kepez'de kamusal meydanların planlanması ve uygulanması</p>
<p>HEDEF 13: YEŞİL ALANLAR KONUSUNDA KAPASİTE GELİŞTİRMEK VE KATILIMCI MEKANİZMALAR OLUŞTURMAK</p>		
<p>13.</p>	<p>S.13.1. Belediyelerin yeşil alanlar konusunda uzman peyzaj mimarlarını istihdam etmeleri, yerel yönetim kapasitelerinin güçlendirilmesi</p> <p>S.13.2. Etkin uygulama, denetim, izleme mekanizmaların kurulması</p> <p>S.13.3. Halkın görüş ve taleplerinin yeşil alan çalışmalarına aktarılması</p> <p>S.13.4. Kentte farklı statülerdeki alanlarda yeşil alan uygulamalarıyla ilgili kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması</p>	<p>E.13.1.1. Kent planlama çalışmalarında şehir plancıları, peyzaj mimarları ve mimarlar arasında birliğin sağlanması</p> <p>E.13.2.1. Personel ve bütçe olanaklarının artırılması, eğitim olanaklarının geliştirilmesi, kent bilgi sisteminin kurulması</p> <p>E.13.2.2. Muratpaşa, Konyaaltı, Döşemealtı ve Aksu'da parkların bakımı, Kepez, Döşemealtı ve Aksu'da ise parklardaki personel yetersizliğini giderici önlemlerin alınması</p> <p>E.13.3.1. Parklarda zaman zaman anket çalışmalarının yapılması, tespit edilen sorunların çözülmesi, şikayet kutularının oluşturulması</p>
<p>HEDEF 14: YEŞİL ALANLARININ ANTALYA KENT KİMLİĞİNE KATKISINI SAĞLAMAK</p>		
<p>14.</p>	<p>S.14.1. Kentin doğal kimlik unsurları olan kıyıların, falezlerin, doğal sit alanlarının, tarihsel ve kültürel alanların, çevrelerinde yeşil doku oluşturarak muhafaza edilmesi</p> <p>S.14.2. Kent genelinde cadde ve bulvar refüjlerinde ve karayolu kenarlarındaki yeşil alanlarda kente özgü, kimliğine uygun,</p>	<p>E.14.1.1. Falez kıyı bandı, Konyaaltı sahili, Lara sahili, Üçkapılar, Hıdırlık Kulesi, Yivli Minare ve çevresi, Balbey ve Haşimişcan mahalleleri, Konyaaltı su sarnıcı ve diğer korunacak alanlarda yeşil alan düzenlemeleri yaparak kullanım olanaklarının artırılması</p>

Cizelge 7.1'in devamı

	<p>bitkilendirme politikalarının izlenmesi</p> <p>S.14.3. Antalya kentinin tarihsel geçmişinde önemli yer tutan doğal ve kültürel objelerin (su kanalları, su sarnıçları, kanyonlar v.s) vurgulanması ve yeniden canlandırılması</p> <p>S.14.4. Antalya kentinin geçmişinde önemli yer tutan Selçuklu ve Osmanlı bahçe kültürünün yeniden canlandırılması, tarihi ve kültürel amaçlı bahçeler oluşturulması konusunda kamu kurum ve kuruluşlarının ve özel sektörün teşvik edilmesi</p> <p>S.14.5. EXPO 2016 Antalya'nın kentsel kimliği vurgulayıcı yeşil alanları gelişimini teşvik edici çalışmaların yapılması.</p>	<p>E.15.2.1. Kente girişi sağlayan doğudaki Aspendos Bulvarı, Serik Caddesi, Bülent Ecevit Bulvarı; kuzeydeki Gazi Bulvarı, Antalya Bulvarı, Atatürk Bulvarı, Süleyman Demirel Bulvarı ve Yeşilirmak caddesi; batıdaki Atatürk Bulvarı, Dumlupınar Bulvarı ve yeni yapılacak olan çevre yollarının refüj ve yeşil alan düzenlemelerinde kentin iklimsel yapısına ve kimliğine özgü bitkilendirmelerin yapılması</p> <p>E.14.3.1. Eskiden su kanallarının bulunduğu Atatürk Caddesi, Işıklar Caddesi ve Burhanettin Onat Bulvarı'ndaki refüj düzenlemelerinde su kanallarını vurgulayıcı düzenlemelerin yapılması; Olbia kanyonu ve çevresinde su sarnıcı ve su kanalları düzenlemelerinin yapılması</p> <p>E.14.4.1. Antalya Büyükşehir bünyesinde "Estetik Kurulu" oluşturulması ve etkin çalışmasını sağlamak.</p>
--	--	---

Sonuç olarak Antalya büyükşehir belediyesi mücavir alanı sınırları içerisinde yapılan bu çalışma kentteki açık-yeşil alanların çok boyutlu, kapsamlı ve bütünsel anlamda makro ölçekten mikro ölçeğe inerek bir sistem dahilinde yeniden planlanmasını ve yukarıda sayılan mekansal stratejiler ışığında kentin yeşil alan rehberinin hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanan açık-yeşil alan stratejileri ve ilkeleri kent planlama çalışmalarına entegrasyonunun sağlanması ve bu çalışmanın peyzaj verileri analizleriyle desteklenmesi çalışmanın sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Antalya kenti yeşil alanlarına yönelik hazırlanan stratejilerin kentsel mekana uygulanmasını sağlayacak eylem planlarının kent yöneticilerinin uyması gereken birer strateji belgesi olması büyük önem taşımaktadır. Böylece oluşturulan stratejiler ve eylemlerin kent planlarında sorun alanlarını tanımlaması ve yeşil alan sistemi oluşturulması, kullanıcıların kentsel yeşil alanları daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacağı gibi kentsel yayılmanın kontrolsüz büyümesini engellemesine de olanak sağlayacaktır.

Bu çalışma kentteki yeşil alanların mekansal planlamasına yönelik stratejiler içerdiği gibi bu stratejilerin oluşmasında kullanıcılarla yapılan anketlerin ve belediyedeki uzmanlarla yapılan görüşmelerin büyük katkısı olmuştur. Bu çalışmada kentsel yeşil alan planlamasına yönelik yukarıdaki stratejiler oluşturulmuş ve eylemler belirlenmiştir (Şekil 7.1.). Bu stratejilerin uygulanması ancak alt ölçekli planlama çalışmalarında bu stratejilere yönelik planlama kararların alınması ve uygulanması ile mümkündür.

Antalya kenti için yapılan bu çalışmanın diğer kentler için de yapılması bu çalışmalar yapılırken yerel ve merkezi yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve halkın katılımına olanak sağlanması, yeşil alan stratejilerinin ulusal ve uluslararası standartlarla değerlendirilmesi ve buna yönelik kent planlama sistemi içinde mevzuat düzenlemelerinin yapılması gerekmektedir. Yıllara göre tekrarlanacak bu çalışma, farklı disiplinlerin katılımıyla daha kapsamlı bir hale gelebilir. Aynı zamanda 2012 yılı Kasım ayında yasalaşan 6360 sayılı kanun ışığında büyükşehir belediyesinin sınırlarının il mülki sınırına göre değişmesiyle çalışma havza ölçeğinde bölgesel kalkınma planlarına veri sağlayacak şekilde kentsel ve kırsal yerleşmelerdeki yeşil alan kararlarıyla birlikte, koruma-kullanma dengesi gözetilerek, bütünsel anlamda açık-yeşil alanlar Antalya ili ölçeğinde yeniden tanımlanarak “Antalya İli Yeşil Alan Strateji Rehberi” şeklinde düzenlenmesi mekansal gelişmenin kontrolü ve bütüncül planlama kararları açısından büyük yararlar sağlayacaktır.

8. KAYNAKLAR

- AKSOY, Y. 2004. Üsküdar ilçesi açık yeşil alan durumunun irdelenmesi. Ekoloji Dergisi. 13 (52): 38-44.
- ANONYMOUS, 2000. The Urban Audit: Towards the benchmarking of quality of life in European cities. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 1 (13): 152-153.
- ANONİM, 2006. <http://www.cedbik.org/images/kaynak/1KentselCevreStrateji.pdf>
- ANONİM, 2007. Akdeniz Üniversitesi Uzaktan Algılama Araştırma ve Uygulama Merkezi 'Ekolojik Arazi Yönetim Planı Raporu' Antalya.
- ANONİM, 2009. <http://www.mimdap.org/?p=18716>
- ANONİM, 2009a. www2.cedgm.gov.tr/icd_raporlari/antalyaicd2009.pdf
- ANONİM, 2010. <http://www.arkitera.com/UserFiles/File/download/kentges.pdf>
- ANONİM, 2010a. http://ec.europa.eu/regional_policy/urban2/urban/audit/ftp/vol3.pdf
- ANONİM, 2011. <http://www.dsdip.qld.gov.au/resources/plan/greenspace-strategy-2011.pdf>
- ANONİM, 2011a. <http://geoplan.ufl.edu/projects/greenways/greenwayindex.html>
- ANONİM, 2011b. <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=46195&l=1>
- ANONİM, 2012. 81 İl Durum Raporu. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. Ankara.
- ANONİM, 2012a. http://en.wikipedia.org/wiki/Green_infrastructure
- ANONİM, 2012b. http://www.dfr.state.nc.us/Urban/urban_green_infrastructure.htm
- ANONİM, 2012c. www.cabe.org.uk
- ANONİM, 2012d. http://www.eea.europa.eu/publications/COR0-part1/land_coverPart1.pdf
- ANONİM, 2012e. www.mgm.gov.tr
- ANONİM, 2012f. www.bagev.com
- ANONİM, 2012g. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Antalya#.C4.B0klim>
- ANONİM, 2012h. www.tarik.akiltopu.com

ANONİM, 2012ı. www.sp.gov.tr

AHERN, J. 1995. Greenways as a planning strategy. *Landscape and Planning* 33 (1995): 131-155.

AKBULUT, Ç. D. 2007. Aksaray Kenti Açık-Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Yönünden Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Konya, 194 s.

ALTUNKASA, F. 2004. Adana'nın Kentsel Gelişim Süreci ve Yeşil Alanlar, Adana Kent Konseyi Çevre Çalışma Grubu Bireysel Raporu, Adana.

ATALAY, H. 2008. Deprem Durumunda Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Kullanımı-Küçükçekmece-Cennet Mahallesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI, 2009. Kentleşme Şurası Mekansal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma 1 Raporu, Ankara.

BAYRAKTAR, A. 1973. Ege Kıyılarında Bazı Tatil Köylerinde Peyzaj ve Rekreasyon Planlamasının Etüdü ile Turizm Gelişmesinde Bu Bakımdan Önemli Esasların Tespiti, Doçentlik Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

BARAN, İ. 1990. Kurbağalar ve Sürüngenler. Türkiye'nin Biyolojik Zenginlikleri, T.Ç.S.V. Yayını (2. Baskı), Önder Matbaası, ss. 169-181, Ankara.

BENEDICT, M.A. ve MCMAHON, E.T. 2001, Green Infrastructure Smart Conservation for the 21. Century. The Conservation Fund.

BİLGİLİ, B.C. 2009. Ankara kenti yeşil alanlarının kent ekosistemine olan etkilerinin bazı ekolojik göstergeler çerçevesinde değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Doktora Tezi, 165s.

BOYACI, 2010. Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

BOZKURT, N. 1994. Antakya Kenti Açık ve Yeşil Alanlarının Belirlenmesinde Analitik Yaklaşımlar. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Adana, 132 s.

BURNIE, D. 1995. Wild Flowers of the Mediterranean. Dorling Kidersley Handbooks, London, 320 s.

CAN PLANLAMA BÜROSU, 1992. Antalya Nazım İmar Planı Revizyonu Araştırma ve Açıklama Raporu (1/ 25 000), Antalya, 78 s.

CENTER FOR GREEN INFRASTRUCTURE DESIGN, 2011. "The Benefits of Green Infrastructure" www.greeninfrastructuredesign.org

- CHAN, E. LEE, K.L.G. 2008. Critical factors for improving social sustainability of urban renewal projects. Soc Indic Res 2008, 85:243–256, Springer.
- ÇALIŞKAN, M.A. 1990. 3194 Sayılı İmar Yasası Açısından Kentlerimizde Açık-Yeşil Alan Sisteminin Geleceği ve Ankara-Çankaya İlçesi Örneği. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 168 s.
- ÇETİNER, A. 1991. Şehircilik Çalışmalarında Donatım İlkeleri, İTÜ, İstanbul.
- ÇİMRİN, H. 2002. Bir zamanlar Antalya (Tarih, Gözlem ve Anılar), Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yayını, Antalya, 550 s.
- ÇİNÇİNOĞLU, A. 2001. Antakya Kenti Açık Ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması ve Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Antakya.
- ÇULCUOĞLU, G.K. 1997. Ankara Kenti Yeşil Kuşak Çalışmalarının Yabancı Ülke Örnekleri Açısından İrdelenmesi ve Yeşil Kuşak Sistemi İçin Öneriler. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara, 103 s.
- DAMPO, 2004. Antalya Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni Planı Planlama Raporu Ö: 1/50 000, Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar İşleri Daire Başkanlığı Nazım Plan Bürosu, Antalya, 85 s.
- DİL, M. 2004. İstanbul'un yeşil alan sisteminin planlama kriterleri açısından irdelenmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- DEĞİRMENCİOĞLU, A. 1998. 1923'ten Günümüze Ankara İmar Planlarının Açık ve Yeşil Alanlar Açısından İrdelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 187 s.
- DOYGUN, H. ve İLTER, A. A. 2007. Kahramanmaraş Kentinde Mevcut ve Öngörülen Aktif Yeşil Alan Yeterliliğinin İncelenmesi. Ekoloji Dergisi. 17(65): 21-27.
- EMÜR, S.H. ONSEKİZ D. 2007. Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık-Yeşil Alanların Önemi Kayseri-Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 22: 367-396.
- ERDOĞAN, A. M., ÖZ. H., SERT, M. ve TUNÇ, R. 2002. Antalya Yamansaz Gölü ve yakın çevresinin Avifaunası ve Herpetofaunası. Ekoloji Dergisi. 10 (43): 33-39.
- ERSOY, M. 1994. Kentsel Alan Kullanım Normları. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları. Ankara.

- EYMİRLİ, S. 1994. Erzurum Kenti Açık ve Yeşil Alanlarının Saptanması ve Kent içi Açık-Yeşil Alan İlkeleri Yönünden Araştırılması. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Adana, 103 s.
- GÖKALP, A. 2006. Körfez Depremi Sonrası Adapazarı Kentsel Yerleşim Düzeninde Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Yüksek Lisans Tezi, 130 s.
- GÖKTÜRK, R.S. 1994. Antalya Şehir Florası Üzerine Bir Araştırma. Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 225s.
- GÜL, A. ve KÜÇÜK, V. 2001. Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2: 27-48, Isparta.
- HARRISON, C. 2003. The English Planning System. .
<http://www.map21ltd.com/COSTC11/uk-planning.htm>
- HOŞGÖR, Z. 2005. Kentsel Yeşil Yollar ve Yeşil Yolların Planlama Stratejisi: İstanbul- Haliç için bir planlama önerisi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 171 s.
- İBB, 2006. Şehir Planlama Müdürlüğü. İstanbul Metropolitan Alan Bütünü Nüfus Donatı Dağılımının İncelenmesi ve Öneri Donatılara İlişkin Analitik Etüd İş: Yeşil Alanlar, İstanbul.
- JENSEN, M.B., PERSSON, B., GULDAGER, S., REELN, U. and NILSSON, K. 2000. Green Structure and sustainability-developing a tool for local planning. Landscape and urban planning, 52: 117-133.
- JIANZHONG, J. 2001. Planning and Design of Green Space System. Beijing Chinese Forestry Press (in Chinese).
- JIM, C.Y. and CHEN, S.S. 2003. Comprehensive greenspace planning based on landscape ecology principles in compact Nanjing city, China. Landscape and Urban Planning 65: 95-116.
- KAP, S.D. 2006. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Kapsamında Yeşil Alan Kullanımı; İstanbul Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi Örneği. İstanbul, 191s.
- KARAGÜZEL, O., ORTAÇEŞME, V. ve ATİK, M. 2000. Planlama ve Uygulama Yönünden Antalya Kenti Yeşil Alanları Üzerinde Bir Araştırma. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Antalya, 33s.

- KARAKOÇ, S. 1996. İmar Planlarında Alınan Yeşil Alan Kararları ve Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma, KDZ. Ereğli Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 151 s.
- KARALI, S. 2001. Kentsel Mekan İçerisinde Yer Alan Yeşil Alanların Değerlendirilmesi; İstanbul- Ümraniye Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- KELEŞ, R. 1980. Kentbilim Terimleri Sözlüğü. İmge Yayınevi Yayınları, Ankara.
- KUHN, M. 2003. Greenbelt and Green Heart: Separating and Integrating Landscapes in European city regions. *Landscape and Urban Planning* 64: 19-27
- LEVEND, T.Ö. 2008. İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi Açık ve Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi. Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya, 148 s.
- LEVENT, T. B., VREEKER R. ve Nijkamp P., 2009. A Multi-Criteria Evaluation of Green Spaces of European Cities. *European Urban and Regional Studies*. 16 (2) : 193-213.
- LEVENT, T. B. ve NIJKAMP, P. 2009. Planning and Management of Urban Green Spaces in Europe: Comparative Analysis. *Urban Planning and Development*. 135 1: 1-12.
- MANAVOĞLU, E. 2005. Konyaaltı Kentsel Alanında Bir Yeşil Alan Sistem Önerisi Geliştirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilimdalı, Antalya, 158 s.
- MANAVOĞLU, E. 2010 Kentsel Yeşil Alan Planlama Stratejilerinin Kent Planlarına Entegrasyonunun Türkiye Kentlerinde İncelenmesi, Dünya Şehircilik Günü Kollokyum Kitabı, Kayseri.
- MANSUROĞLU, S., ORTAÇEŞME, V., KARAGÜZEL, O., YILDIRIM, E. ve BAYTEKİN, C. 2003. Antalya Kentinde Ekolojik Açıdan Önemli Biyotopların Haritalanması Üzerine Bir Araştırma. Proje No: 21.04.0104.12. Antalya.
- NALBANTOĞLU, O. 2000. Dikmen vadisi konut ve çevre geliştirme projesi bağlamında, ülkemizde kentsel yenileme/dönüşüm proje modellerinin sorgulanması, Peyzaj Mimarlığı Kongresi, ss. 97-107
- NYHUUS, S. 1992. Green Structure Planning of Norwegian Cities. *Proceedings of Eco City 2 Conference (April 1992)*, Australia, 14 p.
- OKTAY, E.H. 2011. Akarsu Kıyılarına Yönelik Halkın Rekreatyonel Tercihlerinin Boğaçay ve Yakın Çevresi Özelinde İrdelenmesi, Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 200 s.

- ORTAÇEŞME, V. 2002. Yamansaz Sulak Alan Sisteminin Korumaya Yönelik Planlaması ve Sürdürülebilir Kullanım İlkelerinin Belirlenmesi. Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri 20.01.0104.08 no'lu Proje Sonuç Raporu, Antalya, 45 s.
- ORTAÇEŞME, V. 2003. Botanik ve Hayvanat Bahçeleri Planlama İlkeleri Dersi Ders Notları, Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Ders Notu, Antalya.
- ORTAÇEŞME, V., YILDIRIM, E. ve MANAVOĞLU, E. 2005. Kentsel Yeşil Alan Fonksiyonları Düzleminde Antalya Kenti Yeşil Alanlarına Bir Bakış. Antalya Yöresinin İnşaat Mühendisliği Sorunları Kongresi Bildiriler Kitabı, 2: 539-549, Antalya.
- ORTAÇEŞME, V. 2007. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Bağlamında Peyzaj Planlama. Avrupa Peyzaj Sözleşmesinin Uygulanması Yolunda Türkiye Sempozyumu, Ankara, 86-93.
- ÖNDER, S. 1997. Konya Kenti Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- ÖZCAN, K. 2000. Kırıkkale Kenti Mevcut Arazi Kullanım Kararları ve Açık-Yeşil Verilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ÖZCAN, K. 2006. Sürdürülebilir Kentsel Gelişmede Açık ve Yeşil Alanların Rolü. "Kırıkkale-Türkiye Örneği. Ekoloji Dergisi, 15 (60): 37-45.
- ÖZTAN, Y. 1998. Peyzaj Mimarlığına Giriş, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Basılmamış Ders Notları, Ankara.
- ÖZKIR, A. 2007. Kent Parkları Yönetim Modelinin Geliştirilmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- SAYAN, S. ve ORTAÇEŞME, V. 2001. Antalya Konyaaltı Plajı'nın Fiziksel Planlama ve Yönetiminin Değerlendirilmesi. Türkiye Kıyıları 01 Konferansı Bildiriler Kitabı, İstanbul.
- SEARNS, R.M. 1995. The evolution of Greenways as an adaptive urban landscape Form. Landscape and Urban planning 33: 65-80.
- TAYLOR, J., PAINE, C. and FITZGIBBON, J. 1995. From greenbelt to greenways: four Canadian case studies. Landscape and Urban Planning 33: 47-64.
- TURAN, N. 1987a. Türkiye'nin Memeli Küçük Av Hayvanları, Halihazır Durumları Avlanma Teknik ve Usülleri, Tarıma Olan Etkileri. Uluslar arası "Türkiye ve

Balkan Ülkelerinde Yaban Hayatı” Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara, ss. 33-43.

TURAN, N. 1987b. Türkiye'nin Büyük Av Hayvanları ve Sorunları. Uluslar arası “Türkiye ve Balkan Ülkelerinde Yaban Hayatı” Sempozyumu Bildiriler Kitabı. ss. 61-83, Ankara.

TURAN, N. 1987c. Antalya Termesos Yaban Keçisi (Capra aegagrus aegagrus L.) Populasyonunun Gelişimi Bugünkü Durumu ve Sorunları Uluslar arası Türkiye ve Balkan Ülkelerinde Yaban Hayatı Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara, ss. 83-105.

TÜBİTAK, 1987. Türkiye'de Kentsel Dış Mekânların Düzenlenmesi. Yapı Araştırma Enstitüsü Yayın No:U5, Tübitak Matbaası, Ankara.

TÜRKSEVER, N. 2001. Türkiye’de Büyük Şehir Alanlarında Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yöntem Denemesi. Doktora Tezi. İ.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

URGE, 2004. Making Greener Cities-A Practical Guide. UFZ Centre for the Environmental Research Leipzig-Halle. Germany, 120 p.

USLU, T. 1998. Belek (Antalya) Kumulu. Türkiye’nin Kıyı ve Deniz Alanları II. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 98 Bildiriler Kitabı, Ankara, ss.195-205.

UTTA, 1995. Antalya Anakenti Yapısal Planı- 1/ 25 000 Raporu, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Antalya, 199 s.

UZ, Ö. 2005. Eskişehir Kent Merkezi Yeşil Alanlarının Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Yardımı ile Değerlendirilmesi. Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 112 s.

ÜNAL, Y. 2008. Türk Şehir Planlama ve İmar Mevzuatının Kentsel Dönüşüm ve Deprem Ağırlıklı İncelenmesi. Yetkin Yayınları, Ankara.

YERLİ, Ö. 2007. Kentsel Koridorların Estetik ve İşlevsel Yönünden İrdelenmesi; Düzce Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İzzet Baysal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.

YEŞİL, A. 2006. Ankara Metropolitan Alanının Yeşil Alan Sisteminin Analizi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri. İstanbul, 81s.

YILDIRIM, C. 2011. Antalya Kenti İçindeki Parklarda Yer Alan Donatı Elemanlarının Estetik ve Fonksiyon açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü. Antalya.

YILDIZCI, A.C. 1994. Doğa Düzenleme Dersi Ders Notları, İstanbul Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

- YILDIZCI, A.C. 1996. Kentsel Yeşil Alan Planlaması Ders Notları , İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- YILMAZ, K.T. 1996. Akdeniz Doğal Bitki Örtüsü. Ç.Ü.Ziraat Fakültesi Genel Yayın No: 141, Yardımcı Ders Kitapları Yayın No: 13, Adana, 179 s.
- YÜCEL, F. ve YILDIZCI, A. C. 2006. Kent Parkları İle İlgili Kalite Kriterlerinin Oluşturulması. İTÜ dergisi, (2); 220-230.
- WALMSLEY, A. 1995. Greenways and the making of urban form, Landscape and Urban Planning 33: 81-127.

9. EKLER

Ek 1. Kullanıcı anketi

Bu anket Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde yürütülmekte olan “Antalya Kenti Yeşil Alanlarının Çok Ölçütlü Analizi ve Planlama Stratejilerinin Geliştirilmesi” başlıklı doktora çalışması kapsamında yapılmaktadır.

ANKET NO: TARİH:

SEMT ADI:

.....

I. BÖLÜM YEŞİL ALANLARA YÖNELİK KİŞİSEL BEKLENTİLER VE İHTİYAÇLAR

- Yaşadığınız mahalleyi seçerken parkların olması tercih nedeniniz miydi?
 Evet Hayır
- Yaşadığınız konutu seçerken parka yakın olmasına dikkat ettiniz mi?
 Evet Hayır
- Yaşadığınız konutun parka yakın olmasını ister miydiniz?
 Evet Hayır Farketmez
- Cevap “evet” ise, ne kadar yakın olmasını isterdiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
a) 0-5 dk. b) 5-10 dk. c) 10-15 dk. d) 15-20dk. e) 20 -30 dk f) 30 dk’dan fazla

II. BÖLÜM ANTALYA GENEL YEŞİL ALANLAR

- Sizce parklar ve diğer yeşil alanlar halk sağlığını olumlu yönde etkiliyor mu?
 Evet Hayır
- Sizce parklar ve diğer yeşil alanlar kenti güzelleştiriyor mu?
 Evet Hayır
- Sizce parklar ve diğer yeşil alanlar kentler daha yaşanılabilir kılıyor mu?
 Evet Hayır
- Birçok yeşil alanın olduğu bir kentte yaşamak ister miydiniz?
 Evet Hayır
- Antalya’da yeşil alan varlığını yeterli buluyor musunuz?
 Evet Hayır
- Kentteki hangi parkları/yeşil alanları biliyorsunuz?
a).....
b).....
c).....
d).....
e).....

11. Bu parklardan en çok hangilerini ziyaret ediyorsunuz?

- a).....
b).....
c).....

12. Bu parkları hangi sıklıkla ziyaret ediyorsunuz?

Nadiren	Yılda birkaç kez	Ayda bir	Haftada bir	Her gün
☐	☐	☐	☐	☐
a)				
b)				
c)				

13. Bu parkları ziyaret sebebiniz nelerdir?

☐ Dinlenme	☐ Kitap okuma
☐ Spor yapma (yürüyüş, koşu vb..)	☐ Evcil hayvan gezdirme
☐ Çocukları eğlendirme	☐ Sosyal aktiviteler
☐ Diğer (Belirtiniz)	☐ Oyun alanları

14. Bu parkları tercih sebebiniz nelerdir?

☐ Büyük olması	☐ Konuta yakınlık
☐ Birçok etkinliğe imkan vermesi	☐ Otoparkının olması
☐ Manzarasının güzelliği	☐ Çocuk oyun alanlarının varlığı
☐ Diğer (Belirtiniz)	☐ Sportif olanaklara imkan vermesi

15. Kentinizdeki yeşil alanların en çok hangisini kullanıyorsunuz (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

☐ Çocuk oyun alanları	☐ Hayvanat bahçesi
☐ Mahalle Parkları	☐ Mesire Alanları
☐ Spor Alanları	☐ Kent parkları
☐ Diğer	

16. Kent Parkları ve yeşil alanları en çok hangi zamanlar kullanıyorsunuz?

Günün erken saatleri	Gün ortası	Akşamları	Hafta sonu	Tatil günleri
☐	☐	☐	☐	☐

III. BÖLÜM MAHALLE DÜZEYİNDE YEŞİL ALAN İHTİYACI

17. Hangi mahallede oturuyorsunuz?

.....

18. Mahallenizde kaç park var?

Bilmiyorum	Hiç	1	2	3	4	5 ve üzeri
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

19. Bunlardan hangilerini en fazla ziyaret ediyorsunuz?

- a).....
b).....
c).....

20. Gideceğiniz parkı tercih etme nedeniniz nedir?

☐ Manzara	☐ Sosyal aktivitelerin düzenlenmesi
☐ Donatıdaki çeşitlilik	☐ Konutunuza yürüme mesafesinde olması
☐ Güvenli olması	☐ Çocuk oyun alanının bulunması
☐ Diğer	☐ Spor alanlarının bulunması

21. Mahallenizde en çok gitmeyi tercih ettiğiniz parkların yaya olarak konutunuza olan uzaklığı ne kadardır?

0-5 dak.	6-10 dak.	11-15 dak.	16-20 dak.	21-30 dak.	31 ve üzeri dak.
☐	☐	☐	☐	☐	☐

22. Mahallenizdeki parkları günün hangi zaman aralığında kullanmayı tercih ediyorsunuz? (Kış dönemi için)

6.00-10.00	10.00-12.00	12.00-14.00	14.00-17.00	17.00-19.00	19.00 ve üzeri
☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. Mahallenizdeki parkları günün hangi zaman aralığında kullanmayı tercih ediyorsunuz? (Yaz dönemi için)

6.00-10.00	10.00-12.00	12.00-14.00	14.00-17.00	17.00-19.00	19.00 ve üzeri
☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. Mahallenizdeki parkların girişleri iyi konumlanmış mı?

Evet Hayır

25. Parkların büyüklüğü yeterli mi?

Evet Hayır

26. Parklardaki donatılar çeşitli yaş gruplarına hitap ediyor mu?

Evet Hayır

IV. BÖLÜM YÖNETİM-İDARE

27. Parkınızın bakımı yeterli mi?

Evet Hayır

28. Parkların bakımından sorumlu personel yeterli mi ?

Evet Hayır Bilgim yok

29. Parkınızın sorunlarıyla ilgili bugüne kadar belediyenin ilgili birimiyle irtibata geçtiniz mi?

Evet Hayır

30. Parklar kültürel aktivitelere imkan sağlıyor mu?

Evet Hayır Bilgim yok

31. Parklarda eğitime yönelik aktiviteler yeterli mi?

Evet yeterli Hayır yeterli değil

32. Kentinizdeki parklar ve yeşil alanlar yaşlı, genç, çocuk, engelli, çeşitli yaş grubundaki ve çeşitli özellikteki insanların kullanımını teşvik ediyor mu?

Evet ediyor Hayır etmiyor

33. Mahallenizdeki yeşil alanlar planlama açısından sorunlar taşıyor mu? (Güvenlik, tasarım, kullanım v.s.)

Evet taşıyor, Açıklayınız Hayır taşımıyor

34. Mahallenizdeki gençlere yönelik spor tesisleri ve faaliyetleri yeterli düzeyde midir?

Evet yeterli Hayır yeterli değil Eskiye göre daha iyi

35. Mahallenizdeki parklar günün her saati güvenli mi?

Evet Hayır

36. Mahallenizdeki parklar ve yeşil alanlarla ilgili belediye hizmetlerinden memnun musunuz?

Evet Hayır

37. Mahallenizdeki parkların en önemli sorunu nedir?

38. Parkların daha etkin kullanımı ve güzelleştirilmesi için katkıda bulunmak ister misiniz?

Evet Hayır Fark etmez

IV. BÖLÜM SOSYO-EKONOMİK DURUM

39. Cinsiyetiniz Erkek Kadın

40. Yaşınız: .....

41. Medeni durumunuz Evli Bekar Dul Diğer

42. Kaç çocuğunuz var ? ..... Yaşlarını belirtiniz: .....

43. Eğitim durumunuz

44. Okur-yazar İlköğretim Lise Üniversite Yüksek Lisans Doktora

45. Mesleğiniz ve çalışma zamanlarınız: .....

46. Hanenizin aylık gelir durumu

☐ 500 YTL'den az	☐ 2000 – 3000 YTL
☐ 500 – 1000 YTL	☐ 3000 – 4000 YTL
☐ 1000 – 2000 YTL	☐ 4000YTL'den fazla

47. Kaç yıldır Antalya'da oturuyorsunuz?.....

48. Kaç yıldır şimdi oturduğunuz mahallede oturuyorsunuz?.....

49. Konutunuzun bahçesi var mı? .....

50. Sitede mi oturuyorsunuz? .....

51. Evet ise; Sitenin içerisinde çocuk oyun alanı var mı? ?.....

52. Otomobiliniz var mı?.....

Ek 2. Belediyelerle yapılan görüşme soruları

Belediye:
Birim:

Tarih:

1. Kentsel Yeşil Alan Sistemi

1.1. Bölgesel yeşil alan sistemi mevcut mu?

Hangi tip	Sayı	Alan
Yeşil koridorlar (doğal çizgilerini izleyen, akarsular v.s.)		ha.
Yeşil koridorlar (Ulaşım arterleri v.s.)		ha.
Yeşil kuşak		ha.
Büyük yeşil yamalar oluşturma		ha.
Yeşil parçaları birbirine bağlama		ha.
Ormanlar		ha.
Tarım alanları		ha.
Diğerleri		ha.

1.2. Yeşil alanları uygularken erişilebilirlik dikkate alınıyor mu?

2. Özel yeşil alanlar

2.1. Yeşil alan tipleri

Yeşil alan tipleri	Sayı	Alan
Bahçeler		ha.
Kentsel Parklar		ha.
Mahalle Parkları		ha.
Bölge Parkları		ha.
Meydanlar		ha.
Oyun Alanları		ha.
Diğerleri (lütfen belirtiniz)		ha.
Toplam		ha.

2.2. Yeşil alanların önemi

Kentteki yeşil alanların işlevleri	
------------------------------------	--

2.3. Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı

Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı	
--	--

2.4. Son 10 yılda toplam yeşil alanların değişimi

Artış	%
Azalış	%

2.5. Yeşil Projeler

Son 10 yıldaki yeşil alanlara yönelik proje sayısı	
--	--

2.5.1. Yeni yeşil alanların tipi ve büyüklüğü (Son 10 yılda tasarlanan)

Bahçeler	Number	Area
Kentsel Parklar		ha.
Mahalle Parkları		ha.
Bölge Parkları		ha.
Meydanlar		ha.
Oyun Alanları		ha.
Diğerleri (lütfen belirtiniz)		ha.
Toplam		ha.

3. Yeşil alanların finansmanı

3.1. Günümüz bütçesi

Yeşil alanlar için ayrılan bütçe (bin TL)	
Toplam bütçe (bin TL)	
Yeşil alanlar için ayrılan bütçenin toplam bütçe içindeki oranı	
Geçen yıla göre	☐ Arttı ☐ Azaldı

3.2. Personel sayısı

Personel sayısı	
-----------------	--

4. Yeşil politika ve stratejilerin yerel yönetimlerdeki önemi

4.1. Yeşil politikaların temel hedefi

4.1.1. Yeşil alanların hedef tipleri (Kentiniz için önem sırasına göre numaralandırınız. Yandaki sayıları kullanınız. 1-6, 1=En yüksek öncelik, 6=En düşük öncelik)

Bahçeler		Diğerleri (lütfen belirtiniz)	
Kentsel Parklar			
Mahalle Parkları			
Bölgesel Parklar			
Meydanlar			
Oyun alanları			

4.1.2. Kullanıcılarda hedeflenen grup

--

4.2. Yeşil alanların planlamasına yönelik genel hedefleriniz ve stratejileriniz var mı?

Evet Hayır

Cevabınız evetse özetleyiniz.

--

4.3. Kentsel yeşil alanlara yönelik planlama aracınız var mı?

Evet Hayır, yeşil alanlar imar planlarıyla planlanıyor..

Cevabınız evetse lütfen açıklayınız.

1	
2	
3	
4	

4.4. Yeşil alanların gelişimindeki süreçte vatandaş katılımına ilişkin herhangi bir deneyiminiz oldu mu?

Evet Hayır

Cevabınız evetse lütfen açıklayınız

--

4.5. Yeşil alanlarda planlama, uygulama, bakım onarım ve tasarım aynı birim tarafından mı yapılıyor?

Evet Hayır

Cevabınız hayırsa hangi bölümün hangi işten sorumlu olduğunu belirtiniz.

--

4.6. Bu bölümlerin birbirleriyle koordinasyonu nasıl sağlanıyor? Lütfen iş akışını belirtiniz.

--

5. Politikaların Gelişimi

5.1. Kentinizdeki yeşil alan politika ve stratejileri ne oranda başarılı olmuştur?

- Çok başarılı
 Başarılı
 Orta başarılı
 Düşük başarı
 Hiç başarılı değil

5.2. Başarılı bulduğunuz konular

Ek 3. Araştırma alanı ve çevresinde bulunan Amfibi ve Sürüngenler (Mansuroğlu 2003) (Erdoğan vd 2002 ve Baran 1990'dan yararlanılarak)

Familya	Tür Adı	Türkçe Adı
AMFİBİLER		
Bufonidae	<i>Bufo bufo</i>	Siğilli Kurbağa
	<i>Bufo viridis</i>	Gece Kurbağası
Hylidae	<i>Hyla arborea</i>	Ağaç Kurbağası
Ranidae	<i>Rana ridibunda</i>	Ova Kurbağası
SÜRÜNGENLER		
Batagruidae	<i>Mauremys caspica</i>	Çizgili Kamlumbağa
Testudinidae	<i>Testudo graeca</i>	Adi Tosbağa
Chelonidae	<i>Caretta caretta</i>	Adi Deniz Kamlumbağa
Geckonidae	<i>Hemidactylus turcicus</i>	Yarım Parmaklı Keler
Agamidae	<i>Laudakia stellio</i>	Dikenli Keler
Chamaeleonidae	<i>Chamaeleo chamaeleon</i>	Bukelamun
Anguidae	<i>Ophisaurus apodus</i>	Oluklu Kertenkele
Lacertidae	<i>Lacerta danfordi</i>	Toros Kertenkelesi
	<i>Lacerta pamphlica</i>	-
	<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi
Scincidae	<i>Aplepharus kitaibeli</i>	İnce Kertenkele
	<i>Chalcides ocellatus</i>	Benekli Kertenkele
	<i>Mabuya vittata</i>	Şeritli Kertenkele
Amphisbaenidae	<i>Blanus strauchi</i>	Kör Kertenkele
Typhlopidae	<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan
Colubridae	<i>Coluber jugularis</i>	Kara Yılan
	<i>Coluber najadum</i>	İnce Yılan
	<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan
	<i>Natrix natrix</i>	Yarısucul Yılan
	<i>Telescopus fallax</i>	Kedi Gözülü Yılan

Ek 4. Araştırma alanı ve çevresinde bulunan memeliler (Mansuroğlu 2003) (Turan 1987a,b,c ve 1990; Mol ve Tarhan 1992'den yararlanılarak)

Familya	Tür Adı	Türkçe Adı
Erinacidae	<i>Erinaceus europaeus</i>	Kirpi
Talpidae	<i>Talpa caeca</i>	Köstebek
Canidae	<i>Canis lupus</i>	Kurt
	<i>Canis aureus</i>	Çakal
	<i>Vulpes vulpes</i>	Tilki
Mustelidae	<i>Mustela nivalis</i>	Gelincik
	<i>Mustela erminea</i>	Kakım
	<i>Meles meles</i>	Porsuk
	<i>Lutra lutra</i>	Su Samuru
	<i>Martes martes</i>	Ağaç Sansarı
Herpestidae	<i>Herpestes ichneumon</i>	Kuyruksüren
Felidae	<i>Lynx caracal</i>	Karakulak
	<i>Panthera pardus tulliana</i>	Pars
Suidae	<i>Sus scrofa</i>	Yaban domuzu

Cervidae	<i>Dama dama</i>	Alageyik
	<i>Cervus elaphus</i>	Maral Geyik
Bovidae	<i>Capra eagagrus</i>	Dağ Keçisi
Leporidae	<i>Lepus europeus</i>	Tavşan
Sciuridae	<i>Sciurus anomalus</i>	Sincap
Hystricidae	<i>Hystrix indica</i>	Oklu Kirpi
Gliridae	<i>Dryomys laniger</i>	Orman Ağaçfareşi
Spalacidae	<i>Spalax leucodon</i>	Körfare
Muridae	<i>Apodemus flavicollis</i>	Toros Kırsıçanı
	<i>Apodemus mystacinus</i>	Taşsıçanı
	<i>Rattus rattus</i>	Keme
	<i>Mus musculus</i>	Ev sıçanı
	<i>Acomys dimidatus</i>	Dikenli Fare
	<i>Microtus arvalis</i>	Adi Tarla Faresi
Pteropidae	<i>Rhinolopus ferrum equinum</i>	Büyük Nalburunlu Yarasa
Vespertilionidae	<i>Myotis myotis</i>	Fare Kulaklı Yarasa
	<i>Nyctalus noctula</i>	Erken Uçan Yarasa
	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Cüce Yarasa
Familya	Tür Adı	Türkçe Adı
NONPASSERES GRUBU		
Phalacrocoracidae	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak
	<i>Phalacrocorax aristotales</i>	Tepeli Karabatak
Podicipedidae	<i>Podiceps ruficollis</i>	Batağan
Procellariidae	<i>Puffinus yelkouan</i>	Yelkovan
Sulidae	<i>Sula bassana</i>	Sümsükkuşu
Ardeidae	<i>Ardea cinerea</i>	Külrenge Balıkçıl
	<i>Ardea purpurea</i>	Erguvan Balıkçıl
	<i>Egretta alba</i>	Büyük Ak Balıkçıl
	<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Ak Balıkçıl
	<i>Bubulcus ibis</i>	Öküz Balıkçılı
	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Gece Balıkçılı
	<i>Ixobrychus minitus</i>	Küçük Balaban
Ciconidae	<i>Ciconia ciconia</i>	Ak Leylek
Threskiornithidae	<i>Plegadis falcinellus</i>	Çeltikçi
Phoenicopteridae	<i>Phoenicopterus ruber</i>	Flamingo
Anatidae	<i>Anas strepera</i>	Boz Ördek
	<i>Anas crecca</i>	Çamurcun
	<i>Anas acuta</i>	Kılördek
	<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçın
	<i>Anas clypeata</i>	Kepçel
	<i>Anas platyrhynchos</i>	Yeşilbaş
	<i>Mergus serrator</i>	Küçük Tarakdiş
	<i>Netta rufina</i>	Macar Ördeği
	<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Dalağan
Accipitridae	<i>Milvus migrans</i>	Kara Çaylak
	<i>Circaetus gallicus</i>	Yılan Kartalı
	<i>Accipiter nisus</i>	Atmaca
	<i>Accipiter gentilis</i>	Çakırkuşu
	<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi
	<i>Buteo buteo</i>	Şahin

	<i>Buteo rufinus</i>	Kızıl Şahin
	<i>Elanus caeruleus</i>	Gök Çaylak
	<i>Hieraaetus fasciatus</i>	Tavşancıl
	<i>Aquila clanga</i>	Büyük Orman Kartalı
	<i>Aquila pomarina</i>	Küçük Orman Kartalı
Falconidae	<i>Falco tinnunculus</i>	Kerkenez
	<i>Falco peregrinus</i>	Doğan
	<i>Falco biarmicus</i>	Bıyıklı Doğan
	<i>Falco cherrug</i>	Ulu Doğan
	<i>Falco eleonora</i>	Kara Doğan
	<i>Falco subbuteo</i>	Delice Doğan
	<i>Falco vespertinus</i>	Ala Doğan
Phasianidae	<i>Coturnix coturnix</i>	Bıldırcın
Rallidae	<i>Porzana parva</i>	Benekli Yelve
	<i>Gallinula chloropus</i>	Saz Tavuğu
	<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke
	<i>Poryhyrio poryhyrio</i>	Gök Saz Tavuğu
Gruidae	<i>Grus grus</i>	Turna
Recurvirostridae	<i>Himantopus himantopus</i>	Uzunbacak
Charadriidae	<i>Charadrius dubius</i>	Küçük Halkalı Cılıbit
	<i>Vanellus vanellus</i>	Kızkuşu
	<i>Chettusia leucura</i>	Akkuyruk Kızkuşu
Glareolidae	<i>Glareola pratincola</i>	Batak Kırlangıcı
Scolopacidae	<i>Tringa totanus</i>	Kızılacak
	<i>Gallinago gallinago</i>	Su Çulluğu
	<i>Phylomachus pugnax</i>	Döğüşkenkuş
Laridae	<i>Larus melanocephalus</i>	Akdeniz Martısı
	<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı
	<i>Larus genei</i>	İncegagalı Martı
	<i>Larus argentatus</i>	Gümüş Martı
Sternidae	<i>Sterna hirundo</i>	Sumru
Columbidae	<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini
	<i>Columba palumbus</i>	Tahtalı
	<i>Sterptopelia decaocto</i>	Küçük Kumru
	<i>Sterptopelia turtur</i>	Üveyik
Strigidae	<i>Asio otus</i>	Orman Baykuşu
	<i>Athene noctua</i>	Kukumav
	<i>Otus scops</i>	İshakkuşu
Tytonidae	<i>Tyto alba</i>	Peçeli Baykuş
Caprimulgidae	<i>Caprimulgus europeaus</i>	Çobanaldatan
Apodidae	<i>Apus apus</i>	Karasağan
	<i>Apus melba</i>	Akkarınlı Sağan
Alcedinidae	<i>Alcedo atthis</i>	Yalıçapkını
	<i>Ceryle nudis</i>	Alaca Yalıçapkını
Meropidae	<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu
Coraciidae	<i>Coracias garrulus</i>	Gökkuzgun
Upupidae	<i>Upupo epops</i>	İbibik
Jyngidae	<i>Jynx torquilla</i>	Boyunçeviren
Picidae	<i>Dendrocopus major</i>	Büyük Ağaçkakan
	<i>Dendrocopus syriacus</i>	Alaca Ağaçkakan
PASSERES GRUBU		

Alaudidae	<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar
	<i>Alauda arvensis</i>	Tarlakuşu
Hirundinidae	<i>Hirunda rustica</i>	Kır Kırlangıcı
	<i>Riparia riparia</i>	Kum Kırlangıcı
	<i>Ptyonoptogne rupestris</i>	Kaya Kırlangıcı
	<i>Delichon urbica</i>	Ev Kırlangıcı
Motacillidae	<i>Anthus campestris</i>	Kır İncirkuşu
	<i>Anthus pratensis</i>	Çayır İncirkuşu
	<i>Anthus spinoletta</i>	Su İncirkuşu
	<i>Motacilla flava</i>	Sarı Kuyruksallayan
	<i>Motacilla cinerea</i>	Dağ Kuyruksallayan
	<i>Motacilla alba</i>	Ak Kuyruksallayan
Troglodytidae	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Çitkuşu
Turdidae	<i>Cercotrichas galactotes</i>	Çalı Bülbülü
	<i>Erithacus rubecula</i>	Nar Bülbülü
	<i>Luscinia megarhychos</i>	Bülbül
	<i>Irinia guttatalis</i>	Taş Bülbülü
	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kızılkuyruk
	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Dağ Kızılkuyruğu
	<i>Saxicola rubetra</i>	Çayır Taşkuşu
	<i>Saxicola torquato</i>	Taşkuşu
	<i>Qenanthe oenanthe</i>	Kuyrukkakan
	<i>Qenanthe hispanica</i>	Karakulaklı Kuyrukkakan
	<i>Qenanthe isabellina</i>	Boz Kuyrukkakan
	<i>Turdus merula</i>	Karatavuk
	<i>Turdus pilaris</i>	Ardıç
	<i>Turdus philomelos</i>	Öter Ardıç
<i>Turdus iliacus</i>	Kızıl Ardıç	
Pycnonotidae	<i>Pycnonoyus xanthopygos</i>	Arap Bülbülü
Sylviidae	<i>Cettia cetti</i>	Kamış Bülbülü
	<i>Cisticola juncidis</i>	Yelpazekuyruk
	<i>Locustella luscinioides</i>	Irmak Bülbülü
	<i>Acrocephalus palustris</i>	Batak Saz Bülbülü
	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Büyük Saz Bülbülü
	<i>Hippolais olivetorum</i>	Zeytin Mukalliti
	<i>Sylvia melanocephala</i>	Maskeli Ötleğen
	<i>Sylvia conspicillata</i>	Bozkır Ötleğeni
	<i>Sylvia cantillans</i>	Bıyıklı Ötleğen
	<i>Sylvia hortensis</i>	Akgözlü Ötleğen
	<i>Sylvia curruca</i>	Küçük Akgerdanlı Ötleğen
	<i>Sylvia communis</i>	Akgerdanlı Ötleğen
	<i>Sylvia atricapilla</i>	Karabaşlı Ötleğen
	<i>Phylloscopus collybita</i>	Söğüt Bülbülü
	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Göçmen Söğüt Bülbülü
	<i>Prinia gracilis</i>	-
	<i>Regulus regulus</i>	Çalikuşu
	<i>Regulus ignicapillus</i>	Sürmeli Çalikuşu
Muscicapidae	<i>Muscicapa striata</i>	Benekli Sinekkapan
	<i>Ficedula albicollis</i>	Yakalı Sinekkapan
Timalidae	<i>Paurus biarmicus</i>	Bıyıklı Baştankara
Aegithalidae	<i>Aegithalos caudatus</i>	Uzunkuyruk Baştankara

Paridae	<i>Parus ater</i>	Çam Baştankarası
	<i>Parus caeruleus</i>	Gök Baştankara
	<i>Parus major</i>	Büyük Baştankara
	<i>Parus lugubris</i>	Kayalık Baştankarası
Sittidae	<i>Sitta neumayer</i>	Kaya Sıvacıkuşu
Remizidae	<i>Remiz pendulinus</i>	Çulhakuşu
Oriolidae	<i>Oriolus oriolus</i>	Sarıasma
Laniidae	<i>Lanius collurio</i>	Kızılsırtlı Örümcekkuşu
	<i>Lanius minor</i>	Karaalınlı Örümcekkuşu
	<i>Lanius senator</i>	Kızılbaşlı Örümcekkuşu
	<i>Lanius nubicus</i>	Maskeli Örümcekkuşu
Corvidae	<i>Corvus monedula</i>	Küçük Karga
	<i>Corvus corone cornix</i>	Leş kargası
Sturnidae	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sığırcık
	<i>Sturnus roseus</i>	Ala Sığırcık
Passeridae	<i>Passer domesticus</i>	Serçe
	<i>Passer hispanilensis</i>	Söğüt Seçesi
	<i>Passer petronia</i>	Kaya Seçesi
Fringillidae	<i>Fringilla coelebs</i>	İspinoz
	<i>Serinus serinus</i>	Kanarya
	<i>Carduelis chloris</i>	Florya
	<i>Carduelis carduelis</i>	Saka
	<i>Carduelis cannabina</i>	Ketenkuşu
	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Kocabaş
Emberizidae	<i>Emberiza citrinella</i>	Sarı Kirazkuşu
	<i>Emberiza hortulana</i>	Kirazkuşu
	<i>Emberiza caesia</i>	Kızıl Kirazkuşu
	<i>Emberiza schoeniculus</i>	Batak Kirazkuşu
	<i>Emberiza melanocephala</i>	Karabaşlı Kirazkuşu
	<i>Emberiza calandra</i>	Tarla Kirazkuşu

ÖZGEÇMİŞ

Ebru MANAVOĞLU, 1974 yılında Ankara’da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Antalya’da tamamladı. 1992 yılında girdiği İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nden 1996 yılında Şehir Plancısı olarak mezun oldu. 2002 yılında girdiği Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda 2005 yılında Yüksek Lisans öğrenimini tamamladı. 2008 yılında doktora öğrenimine başladı. 1997 yılından beri serbest şehir plancısı olarak çalışmalarına devam etmektedir.